

OSLO KOMMUNE

SAK 1

Del 2

**BYRÅDETS FORSLAG TIL
BUDSJETT 2012
ØKONOMIPLAN 2012-2015**

Byrådets forslag til budsjett 2012

1. Økonomiplan 2012-2015

1.1. Økonomiplan 2012-2015 drift.....	3
1.1.1. Hovedtrekk i den økonomiske situasjonen til Oslo kommune.....	3
1.1.2. Økonomisk handlefrihet i kommende økonomiplanperiode.....	3
1.1.3. Hovedstørrelser i Oslo kommunes driftsbudsjett (bykassen + KF).....	3
1.1.4. Driftsrammer for bykassesektorene.....	7
1.2. Økonomiplan 2012-2015 investeringer.....	14
1.2.1 De viktigste investeringene.....	15
1.2.2. Hovedstørrelser i Oslo kommunes investeringsbudsjettet (bykassen + KF)	21
1.2.3. Økonomiske utfordringer i et langsiktig perspektiv.....	24
1.2.4. Oslo kommune som arbeidsgiver.....	28
1.2.5. Budsjettets miljøprofil – klimaeffekter.....	36

2 Hovedoversikter

2.1 Årsbudsjett drift – bykassen	1
2.2 Årsbudsjett investering - bykassen	3
2.3 Økonomiplan driftsbudsjettet – bykassen	4
2.4 Økonomiplan driftsbudsjettet - kommunale foretak	5
2.5 Økonomiplan driftsbudsjettet - samlet (bykasse og KF)	6
2.6 Økonomiplan investeringsbudsjettet – bykassen	7
2.7 Økonomiplan investeringsbudsjettet - kommunale foretak	8
2.8 Økonomiplan investeringsbudsjettet - samlet (bykasse og KF)	9
2.9 Fondsutvikling bykassen	10
2.10 Oversikt over bykasseinvesteringer med finansiering 2012-2015	11

3. Bydelene EST og KOU

Innledning	1
Økonomiplanramme 2012-2015	2
Forslag til bydelsfordelt budsjett for 2011 - drift og sosialhjelp	3
Bydelenes budsjetttrammer	4
Demografiske og sosiale forhold i bydelene	9
Fordeling av budsjetttrammen	10
Kriteriefordeling.....	11
Krav til budsjettoppsett og budsjettbehandling i bydelene	17
Tallbudsjettet - formkrav og frister	17
Motivteksten - krav til struktur og innhold	18
Økonomireglementet – endringer i budsjett 2011.....	22
Delegasjonsadgang.....	22
3.1 Bydelene - EST	23
Innledning	23
Funksjonsområde 1 – Helse, sosial og nærmiljø	26
A. Helsetjenester	26
B. Sosialtjenesten	30
C. Mottak og integrering av flyktninger mv	34
Funksjonsområde 2B Oppvekst	37
A. Barnevern	37
B. Forebyggende barne- og ungdomsarbeid	40

C. Helse- og sosialtjenester til barn og unge	42
Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg	44
Funksjonsområde 4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram	57
Kap. 304 Bydelene - psykisk helsearbeid (EST)	61
Kap. 308 Bydelene - avsetninger (EST)	64

3.2 Bydelene barnehager (KOU)	1
Funksjonsområde 2A Barnehager	2
Kap. 305 Bydelene - etablering av nye barnehager (KOU)	6
Kap. 306 Bydelene - diverse barnehagetiltak (KOU)	7
Kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver (KOU) Investeringsoversikt	9

4. EST Byomfattende tiltak

Innledning	1
Økonomiplanramme 2012-2015	3
Kap. 174 Tannhelsetjenesten OKF - overføring (EST)	5
Kap. 176 Arbeidstrening OKF - overføring (EST)	8
Kap. 311 Helse- og velferdsetaten (EST)	10
Kap. 312 Storbyavdelingen (EST)	12
Kap. 313 Sykehjemsetaten (EST)	13
Helseetaten	20
Velferdsetaten	26
Kap. 320 Legevakten (EST)	32
Kap. 350 Trygdeordninger (EST)	34
Kap. 355 Rusmiddeletaten (EST)	35
Kap. 360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	36
Kap. 362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EST)	40
Kap. 384 Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (EST)	42
Kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger (EST)	44
Kap. 427 Tap på utlån (EST)	45
Kap. 428 Sosiale boligvirkemidler (EST)	47
Kap. 481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)	48
Kommunale foretak:	
Kap. 057 Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)	51
Kap. 058 Arbeidstrening Oslo KF (EST)	52

5. Kultur og utdanning

Innledning	1
Økonomiplanramme 2012-2015	5
Utdanning	7
Kap. 200 Utdanningsetaten (KOU)	22
Kap. 203 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (KOU)	25
Kap. 210 Grunnskolen (KOU)	26
Kap. 211 Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (KOU)	28
Kap. 230 Videregående skoler (KOU)	29
Kap. 231 Fagopplæring (KOU)	31
Kap. 250 Fagskolen (KOU)	32
Kap. 260 Spesialundervisning i egne grunnskoler (KOU)	34
Kap. 261 Spesialundervisning i egne videreg. skoler (KOU)	35
Kap. 290 Oslo musikk- og kulturskole (KOU)	37
Kap. 294 Voksenopplæring (KOU)	39
Mangfold og integrering	40
Kap. 354 Enhet for mangfold og integrering (KOU)	41
Kultur	43

Kap. 501 Kultureiendommer (KOU)	47
Kap. 502 Kulturetaten (KOU)	50
Kap. 504 Munch-museet (KOU)	53
Kirker, trossamfunn og gravferd	55
Kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KOU)	56
Kap. 590 Gravferdsetaten (KOU)	58

6. Byutvikling

Innledning	1
Økonomiplanramme 2012-2015	6
Kap. 482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	7
Kap. 520 Byantikvaren (BYU)	10
Kap. 609 Plan- og bygningsetaten (BYU)	13

7. Miljø og samferdsel

Innledning	1
Økonomiplanramme 2012-2015	8
Sektorområde samferdsel, miljø og næring	
Kap. 184 Beredskapsetaten (MOS)	12
Kap. 540 Friluftsetaten (MOS)	15
Kap. 541 Idrettsetaten (MOS)	16
Kap. 542 Bymiljøetaten (MOS)	17
Kap. 643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)	25
Kap. 645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger(MOS)	27
Kap. 646 Energigjenvinningsetaten - næring (MOS)	31
Kap. 650 Brann- og redningsetaten (MOS)	34
Kap. 711 Kjøp av transporttjenester (MOS)	37
Kap. 752 Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)	42
Kap. 760 Samferdselsetaten (MOS)	43
Kap. 761 Sykkelprosjektet (MOS)	44
Kap. 763 Trafikketaten (MOS)	45
Sektorområde selvfinansierende etater	
Kap. 620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	46
Kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	52
Kommunale foretak:	
Kap. 060 Oslo Havn KF (MOS)	55
Kap. 051 Klima og energi Oslo KF (MOS)	60

8. Byrådslederens kontor

Innledning	1
Økonomiplanramme 2012-2015	4
Kap. 120 Byråd/byrådsavdelingene (BLK)	5
Kap. 126 Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)	6
Kap. 140 Kommuneadvokaten (BLK)	8
Kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	10
Kap. 191 Tilfeldige utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)	13

9. Finans og næring

Innledning	1
Økonomiplanramme 2012-2015	11
Sektorområde finans	
Kap. 122 Div. virksomheter og prosjekter under FIN (FIN)	14

Kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	18
Kap. 130 Kemnerkontoret (FIN)	24
Kap. 181 Overformynderiet (FIN)	27
Kap. 503 Kulturbyggene i Bjørvika (FIN)	29
Sektorområde næring og eierskap	
Kap. 185 Forskjellige utbedringstiltak (FIN)	31
Kap. 400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten (FIN)	32
Kap. 416 Fornebu-utbyggingen (FIN)	34
Kap. 425 Andre utbyggingsformål (FIN)	36
Kap. 455 Næringsutvikling og reiseliv (FIN)	37
Kap. 459 Næringsetaten (FIN)	40
Kommunale foretak	
Kap. 172 Boligbygg Oslo KF - overføring (FIN)	46
Kap. 055 Boligbygg Oslo KF (FIN)	47
Kap. 053 Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)	49
Kap. 175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (FIN)	51
Kap. 059 Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)	52
Kap. 052 Omsorg Oslo KF (FIN)	55

10. Bystyrets organer

Økonomiplanramme 2012-2015	1
Kap. 100 Bystyret m.v. (BYS)	2
Kap. 101 Ordførerens kontor (BYS)	3
Kap. 102 Tilfeldige utg. etter bystyrets bestemmelse (BYS)	3
Kap. 109 Kontrollutvalget (BYS)	4
Kap. 110 Kommunerevisjonen (BYS)	4
Kap. 111 Ombud for brukere av helse- og sosialtj.(BYS)	5
Kap. 112 Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)	5

11. Fellesutgifter og finansposter

Fellesutgifter

Pensjonskostnader	1
Kap. 124 Forsikringer (FIN)	4
Kap. 192 Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter (FIN)	6
Kap. 199 Avsetning til tilleggsbevilgninger (FIN)	7
Kap. 426 Tap på lånegarantier (FIN)	7

Skatter, rammetilskudd m.v.

Kap. 800 Skatt på inntekt og formue (FIN)	8
Kap. 840 Rammetilskudd fra staten (FIN)	11
Kap. 845 Øvrige generelle statstilskudd (FIN)	13
Kap. 850 Generelt statstilsk. vedr. flyktninger m.v. (FIN)	14
Kap. 898 Overføringer fra KF m.v. (FIN)	15

Renter og avdrag

Kap. 900 Renter (FIN)	16
Kap. 901 Utbytte fra aksjeselskaper (FIN)	18
Kap. 910 Lån (FIN)	19
Kap. 927 Betjening av videreutlån (EST)	19
Kap. 930 Dekn.av/bruk av tidl. års merforbruk/mindreforbruk	20

Fond i driftsbudsjettet

Kap. 940 Disposisjonsfond (FIN)	21
Kap. 948 Ubundne investeringsfond (FIN)	23
Kap. 950 Bundne driftsfond (FIN)	24
Kap. 980 Overføring mellom drift og investering (FIN)	25

Finansiering av investeringer og avsetninger m.v.

Kap. 901 Utbytte fra aksjeselskaper (FIN)	25
Kap. 910 Lån (FIN)	26
Kap. 920 Utlån egne midler (FIN)	27
Kap. 926 Videreutlån (EST)	27
Kap. 927 Betjening av videreutlån (EST)	28
Kap. 929 Aksjer (FIN)	29
Kap. 940 Disposisjonsfond (FIN)	29
Kap. 948 Ubundne investeringsfond (FIN)	30
Kap. 950 Bundne driftsfond (FIN)	30
Kap. 959 Bundne investeringsfond (FIN)	31
Kap. 980 Overføring mellom drift og investering (FIN)	31
Lånefondet	
Kap. 080 Lånefondet (FIN)	32

12. Økonomireglementet

Innledning	1
Budsjettfullmakter	3
Instruks for økonomiforvaltningen	11

13. Takster, avgifter og gebyrer

Innledning	1
Forslag til takster, avgifter og gebyrer	1
Gebyrer – selvkostprinsippet	3
Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer	4
Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyrer	5
Beregningsgrunnlag for feiegebyr	6

14. Budsjettekniske merknader

Generelle merknader	1
Lønns- og priskompensasjon	1
Fordeling av pensjonsutgifter til Oslo Pensjonsforsikring (OPF)	2
Rammereduksjon i økonomiplanperioden	2
Demografi	2
Spesifisert mva-refusjon for investeringer	3
Mål- og nøkkeltall	3
Budsjettall fra Sak 1 Del 2 til områder under Del 1	4
Endringer i kapittelinnstillingen	7
Økonomiplanoversikter med spesifisering av endringer	8
Bydelene	8
Eldre og sosiale tjenester – byomfattende tjenester.....	16
Kultur og utdanning	19
Byutvikling	22
Miljø og samferdsel - miljø	23
Miljø og samferdsel - selvfinansierende	25
Byrådslederens kontor	26
Finans og næring	27
Bystyrets organer	30

Vedlegg:

Prosedyre for bemanningsreduksjoner

Forkortelser

Alfabetisk register

Vedlegg som ikke inngår i dokumentet:

Grønt hefte – dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene

Skolebehovsplanen 2012-2022

0. Sammenheng mellom kommunens plandokumenter

Byrådets forslag til budsjett 2012- økonomiplan 2012-2015 presenteres i to hoveddeler. For å gjøre forslaget mer leservennlig har byrådet i Del 1 valgt å samle prioriteringene og profil under 10 overskrifter på tvers av sektorinndeling og administrativ organisering.

Del 2 er ikke organisert etter de samme 10 overskriftene som Del 1. Del 2 er organisert etter sektorinndeling og administrativ organisering. I denne delen fremgår også de konkrete økonomiske rammene og målene til den enkelte virksomhet innenfor hver sektor.

Byrådets forslag til budsjett 2012-økonomiplan 2012-2015 er også koblet opp mot kommuneplanen. Fremskrevet behovsutvikling utover kommende økonomiplanperiode fokuseres på perioden frem mot 2030 som også er den perioden kommende kommuneplan avgrenses til.

En viktig premiss for byrådets forslag til budsjett 2012 er skolebehovsplanen 2012-2022 som er vedlegg til budsjettet. Investeringsrammen som er innarbeidet for Undervisningsbygg Oslo KF er koblet opp mot denne planen.

I henhold til kommunens investeringsregime blir enkeltprosjekter fra skolebehovsplanen innarbeidet i budsjettet først når det foreligger en ekstern kvalitetssikring av prosjektet. For en rekke av prosjektene i skolebehovsplanen er det gjennomført en slik kvalitetssikring, disse prosjektene er derfor innarbeidet i byrådets budsjettforslag med kostnadsrammer (investering) og tilhørende husleieavsetning (drift) fra forutsatt ferdigstillingstidspunkt.

Det er avsatt ufordelte investeringsmidler i budsjettet til Undervisningsbygg Oslo KF og midler til husleie på et avsetningskapittel under KOU til å dekke forventede økte husleieutgifter som følge av prosjekter i skolebehovsplanen som forventes innarbeidet i kommende økonomiplanperiode.

Det er også avsatt nesten 2 mrd. i ufordelte investeringsmidler til sykehjem og Omsorg+ prosjekter. Midlene til sykehjem er avsatt på Omsorgssbygg Oslo KF, mens midlene til Omsorg+ prosjekter er fordelt mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF. Den endelige fordelingen av midlene til Omsorg+ prosjekter vil bli tilpasset hvor prosjektene blir realisert.

Oversikt over innholdet i Sak 1 – Del 2

Kapittel 1 og 2 (tabellverk) i Del 2 beskriver de økonomiske utviklingstrekkene og hovedstørrelsene i kommende økonomiplanperiode.

Kapitlene 3-10 er organisert etter den enkelte byrådsavdeling. For bydelene (kap 3) utarbeides det også et ”Grønt hefte” hvor det gis en ytterligere dokumentasjon av hvordan premissene for budsjettrammene til den enkelte bydel fremkommer. Oversikt over den enkelte byrådsavdelings totale budsjettramme gjennom hele økonomiplanperioden er omtalt tabellarisk i kap. 14.

Kapittel 11 omtaler budsjettpremissene i forhold til fellesutgifter og finansposter.

Kapittel 12 inneholder kommunens økonomireglement mens kapittel 13 gjelder takster, avgifter og gebyrer.

1. Økonomiplan 2012-2015

Kapitlet beskriver økonomiske utviklingstrekk for Oslo kommune, og hovedstørrelser i kommende økonomiplan.

Hoved- og nøkkelstørrelser for Oslo kommune – drift

	Dok 3 2011	Budsjett - økonomiplan			
		2012	2013	2014	2015
Driftsbudsjettet					
Sum utgifter	44 961	47 479	47 516	47 728	47 964
Sum inntekter	-15 832	-16 515	-16 559	-16 329	-16 284
Netto utgifter	29 129	30 964	30 957	31 399	31 680
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		100%			

Beløp i mill.

Det forventes mer enn 10 000 nye innbyggere årlig

47,5 mrd. i samlet brutto driftsbudsjett for Oslo kommune i 2012, hvorav 4,6 mrd. gjelder internt kjøp og salg i bykassen

47 000 personer jobber i Oslo kommune, det utgjør 37 000 årsverk

Samlede lønnskostnader, inkl. pensjon og arbeidsgiveravgift, utgjør ca. 55% av samlede driftsutgifter

400 mill. er innarbeidet i 2012 til økte pensjonskostnader

Totale pensjonskostnader i 2012 er 2 172 mill.

333 mill. er innarbeidet i 2012 i økt demografiskompensasjon som følge av befolkningsøkning

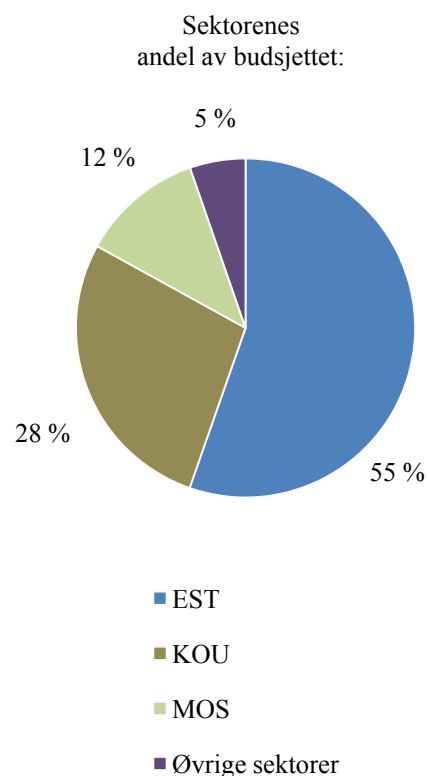
460 mill. er innarbeidet i 2012 i uspesifisert rammereduksjon

Kommunens driftsutgifter i budsjett i 2012 er finansiert med:

- ✓ 31,5 mrd. fra skatt og rammetilskudd
- ✓ 0,4 mrd. i generelle statstilskudd
- ✓ 16,5 mrd. i sum sektorinntekter, som består av refusjoner fra brukerbetalinger, gebyrer etc. (inkl. internt kjøp og salg i bykassen)

Finanspostene i driftsbudsjettet i 2012 utgjør:

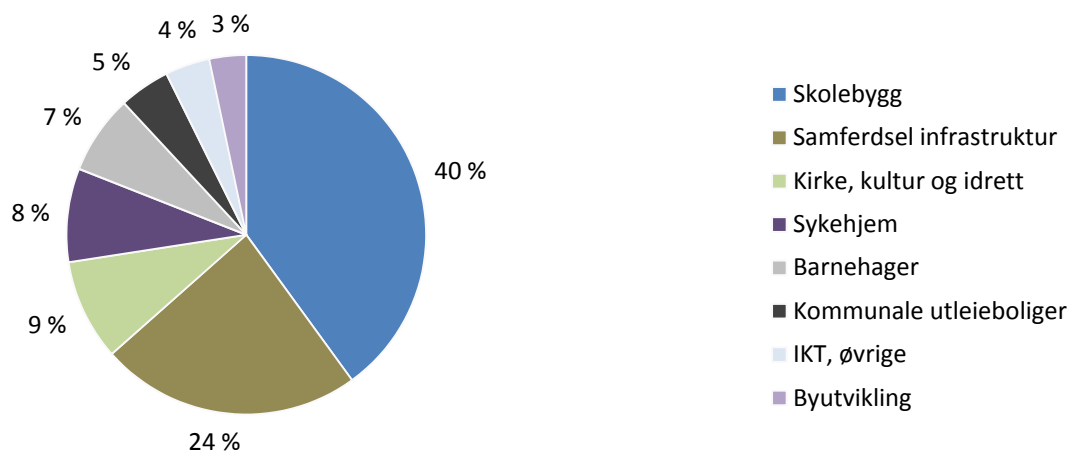
- ✓ 2,7 mrd. i finanskostnader
- ✓ 1,7 mrd. i finansinntekter

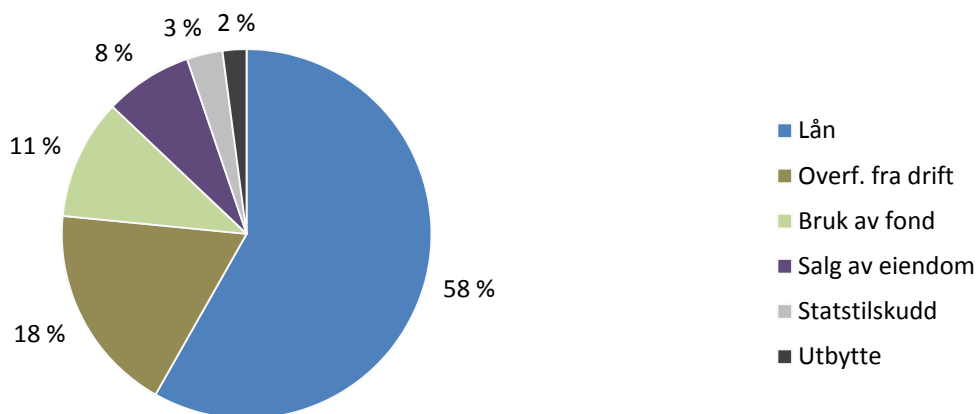
Hoved- og nøkkelstørrelser for Oslo kommune -investering

Det skal investere for over 26 mrd. i økonomiplanperiode inkludert foretakene

Investeringene fordeler seg slik:

Investeringene finansieres slik:

Gjelden øker med 9 mrd. i perioden, til en samlet gjeld på nesten 30 mrd.

Finanskostnadene øker med nesten 1 mrd. frem mot 2015 fra 2 674 mill. i 2012 til 3 603 mill. i 2015.

1.1. Økonomiplan 2012-2015 drift

1.1.1. Hovedtrekk i den økonomiske situasjonen til Oslo kommune

Kommunens økonomiske situasjon i 2012 og i kommende økonomiplanperiode er utfordrende og det er i forslaget til økonomiplan derfor innarbeidet rammereduksjoner på ca. 460 mill. i 2012 (ca. 1,4 %) og ytterligere rammereduksjoner på ca. 320 mill. (0,9 %) årlig fra 2013-2015 (alle tall sammenlignet med 2011 nivå på budsjettet).

Samlet omfang av innarbeidete rammereduksjoner i kommende økonomiplanperiode er på nivå med hva som er innarbeidet av demografiskompensasjon:

	Tall i mill.			
	2012	2013	2014	2015
Brutto rammereduksjon	-460	-763	-1 081	-1 399
Demografiskompensasjon	333	714	1 039	1 343
Netto rammereduksjon	-127	-49	-42	-56

De viktigste årsakene til at det er nødvendig å innarbeide så store rammereduksjoner er:

- Oslo kommune har de senere årene hatt en vekst i de frie inntektene som har vært vesentlig lavere enn landet forøvrig. Det statlige inntektssystemet hensyntar ikke fullt ut de økte finanskostnadene vekstkommuner får relatert til å bygge ut tjenestetilbudet i forhold til en voksende befolkning.
- Voksende finanskostnader utover i perioden som følge av store investeringer i sosial infrastruktur, skoler og barnehager, til en raskt økende befolkning. Fra 2012 til 2015 øker de årlige finanskostnadene med ca. 1 mrd.
- Kommunen har fra 2010 til 2012 fått betydelig økte pensjonskostnader. I kommende økonomiplanperiode er det innarbeidet en økning på ca. 360 mill. årlig utover de ca 340 mill. som ble innarbeidet i vedtatt økonomiplan. Samlet årlig vekst i pensjonskostnader har dermed vært på ca. 700 mill. i løpet av 2 år, sammenlignet med 2010 nivået. Veksten i pensjonskostnader som er innarbeidet i kommende økonomiplanperiode skyldes i all hovedsak at KRD har strammet inn beregningsparametrene for fastsettelse av årlig netto pensjonskostnad.

1.1.2. Økonomisk handlefrihet i kommende økonomiplanperiode

Kommunen opplever for tiden en svært høy befolkningsvekst. Bare i løpet av de siste 5 årene har befolkningen økt med om lag 61 000 innbyggere, eller en vekst på i overkant av 11 %. Det forventes også høy befolkningsvekst i de neste 20-årene. I befolkningsprognosen som er beskrevet i kapittel 3 i Del 1, viser hovedalternativet at det frem mot 2030 må forventes en

befolkningsvekst på ca. 195 000 innbyggere, noe som gir en gjennomsnittlig vekst på mer enn 10 000 nye innbyggere årlig.

For å sikre en utvikling av kommunens tjenester i samsvar med befolkningens endrede behov, er det nødvendig med en planleggingshorisont som går utover den kommende økonomiplanperioden. Spesielt på områder som krever store investeringer og omfattende reguleringsarbeider, er det viktig med en langsiktig strategi.

Hovedutfordringen på kort og mellomlang sikt vil være å utvide skoletilbudet i samsvar med veksten for gruppen i skolepliktig alder. Fram mot 2020 vil det være behov for å opprette 1 800 nye elevplasser årlig, en vekst som gir et behov for at skolekapasiteten økes med 2- 3 skoler årlig. I skolebehovsplanen som legges frem parallelt med Sak 1 er det lagt opp til en vesentlig raskere vekst enn tidligere, slik at man ikke får en så presset situasjon i forhold til behov for å flytte skolegrenser og å benytte midlertidige tiltak for å sikre nødvendig kapasitet.

På lengre sikt vil det også bli en betydelig utfordring å bygge ut tjenestetilbudet i samsvar med en voksende eldrebefolkning. Fra 2020 til 2030 forventes aldersgruppen 80-89 år å vokse med ca. 55 %, fra ca. 16 000 i 2020 til ca. 25 000 i 2030.

Kommunesektoren får gjennom det statlige inntektssystemet kompensert for befolkningsveskt. Denne kompensasjonen hensyntar imidlertid ikke fullt ut de økte finanskostnadene vekstkommuner får relatert til å bygge ut tjenestetilbudet i forhold til en voksende befolkning.

For Oslo kommune er det også en særskilt utfordring at behovsveksten kommer i de yngre aldersgruppene hvor staten ikke bidrar med kapitaltilskudd relatert til kapasitetsutvidelse, slik det gjøre i forhold til å bygge institusjoner for eldre. Den statlige rentekompensasjonen som gis i forhold til skolebygg baseres seg på andel av antall elever og ikke hvilke kommuner som kan forventes å få økninger i finanskostnader på grunn av befolkningsvekst i de yngre aldersgruppene. Staten har med andre ord to ulike systemer for investeringsstøtte som treffer kommuner med stor vekst i yngre aldersgrupper dårlig.

Kommunen har fra 2010 til 2012 fått betydelig økte pensjonskostnader. I kommende økonomiplanperiode er det innarbeidet en økning på 360 mill. årlig utover de ca 340 mill. som ble innarbeidet i vedtatt økonomiplan. Samlet årlig vekst i pensjonskostnader har dermed vært på 700 mill. i løpet av 2 år, sammenlignet med 2010-nivået. Kostnadsveksten har sammenheng med at kommuner som Oslo, med eldre pensjonskasser og en høy andel pensjonister/tidligere ansatte med oppsatte rettigheter, har en betydelig raskere vekst i pensjonskostnadene enn øvrige kommuner. Høye kommunale pensjonskostnader medfører også økte utbetalinger til private barnehager.

For å sikre en forsvarlig ivaretagelse av Oslo kommunes økonomiske handlefrihet over tid har kommunen følgende selvpålagte norm for finansiell styring:

- Kommunens netto driftsresultat bør utgjøre minimum 1,5 % av driftsinntektene (resultatgrad).

Resultatgraden viser størrelsen på kommunens netto driftsresultat sett i forhold til driftsinntektene. Netto driftsresultat beskriver kommunens økonomiske handlefrihet. Netto driftsresultat omfatter driftsinntektene fratrasket driftsutgiftene og netto finansposter, og viser

hva kommunen har til disposisjon til egenfinansiering av investeringer og til avsetninger fra årets drift til senere bruk.

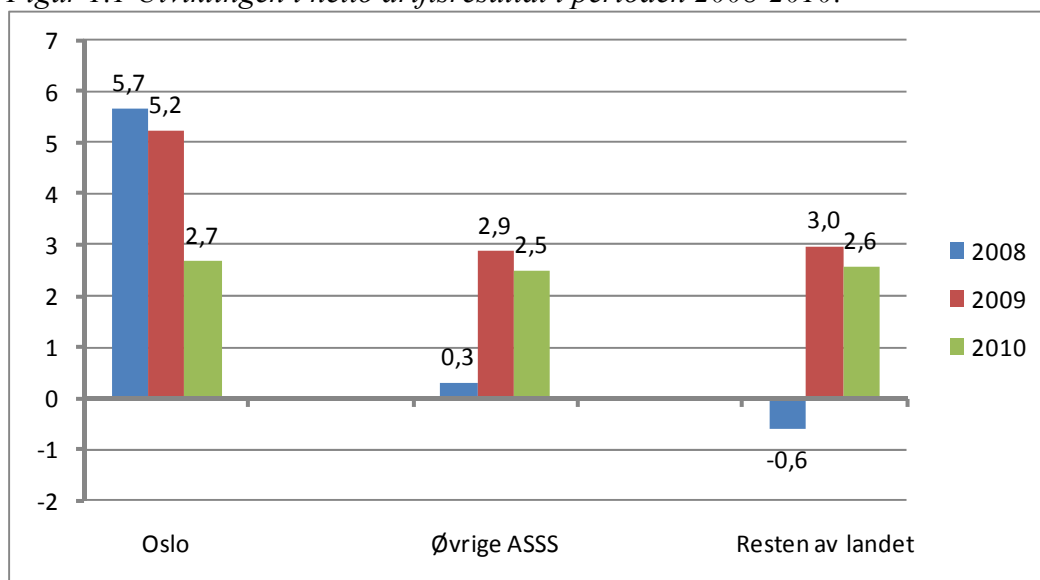
I beregningen av resultatgrad for Oslo kommune ses det bort fra driftsresultatene til Oslo Havn KF og de selvfinansierende miljøetater (kap. 620 Vann- og avløpsetaten og kap. 640 Renovasjonsetaten). Det korrigeres også for endring i ubrukte øremerkede midler ved beregning av resultatgraden. Disse resultater og midler kan ikke disponeres fritt og vil derfor gi et feilaktig uttrykk for kommunens økonomiske handlefrihet dersom de inngår i resultatgraden. I tillegg ses det bort fra refusjonsinntekter fra. I beregningen av resultatgraden legges det således til grunn et korrigert netto driftsresultat som andel av totale eksterne driftsinntekter (eksklusiv finansinntekter). Driftsinntekter som kommunens virksomheter har ved internt salg til hverandre er holdt utenfor.

De ovennevnte korrigeringsene gjør at kommunens korrigerte driftsresultat blir ca. 1,5 % lavere enn det tilsvarende ukorrigerede driftsresultatet. Kommunens målsetning om at netto driftsresultatet skal utgjøre minimum 1,5 % tilsvarer dermed ca et ukorrigert nivå på 3 %.

Et nivå på resultatgraden på 1,5 % kan være rimelig med en befolkning som ikke vokser mye. I Oslo er det imidlertid sterk vekst og nødvendig med store investeringer i bl.a. skoler og barnehager. En resultatgrad på 1,5% i Oslo betyr at det er lite rom for å finansiere investeringene med overføringer fra driften. For å unngå sterk gjeldsøkning fremover vil det være ønskelig med en høyere resultatgrad slik at det ikke ville vært nødvendig med så stor grad av lånefinansiering. Byrådet vil vurdere størrelsen på ønskelig resultatgrad framover.

Utvikling i kommunens netto driftsresultat sammenlignet med andre kommuner 2008-2010

Figur 1.1 Utviklingen i netto driftsresultat i perioden 2008-2010:

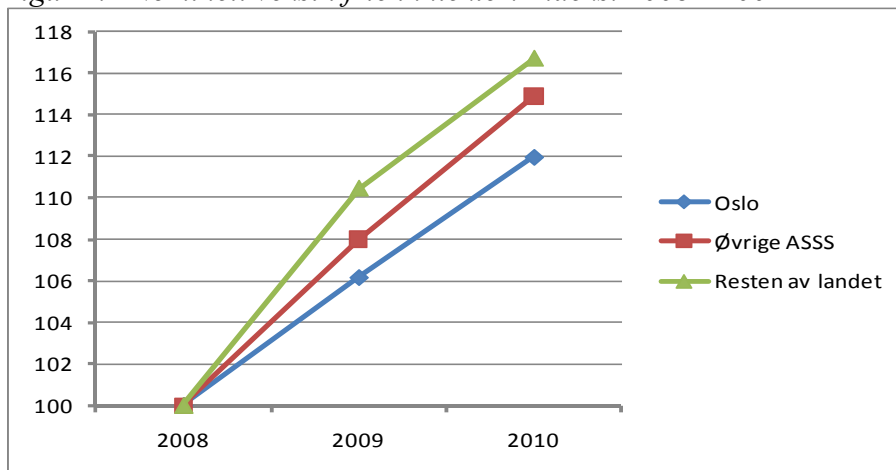

Kilde: Kommunerapport ASSS-nettverket 2011 (ASSS nettverket består av de 10 største kommunene i landet med KS som sekretariat)

For kommunesektoren har utviklingen i den økonomiske handlefriheten vært tilfredsstillende. Oslo kommune har imidlertid en negativ utviklingen i økonomisk handlingsrom i perioden. I 2008 hadde kommunen et betydelig høyere netto driftsresultat enn resten av landet, mens man i 2010 er på nivå med resten av landet.

Den relative utviklingen disse årene må også sees i sammenheng med at Oslo kommune i 2008 hadde større vekst i de frie inntektene enn det som var budsjettert, mens det motsatte var tilfelle i 2010.

Figur 1.2 Nominell vekst i frie inntekter. Indeks. 2008= 100

Kilde: Kommunerapport ASSS-nettverket 2011

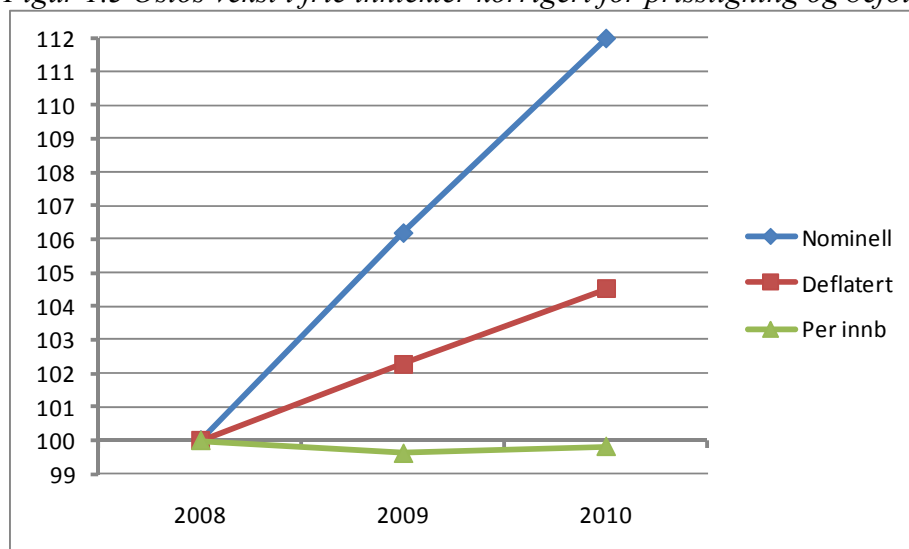
Figuren viser at Oslo hadde svakere vekst i frie inntekter enn de øvrige ASSS-kommunene og kommunene i resten av landet i både 2009 og 2010. I 2010 økte de frie inntektene i Oslo med 5,5 prosent, mens veksten var på 6,4 prosent i de øvrige ASSS-kommunene og på 5,7 prosent i kommunene i resten av landet.

Når man ser veksten i frie inntekter fra 2008 til 2010 under ett hadde Oslo en vekst i frie inntekter på 12,0 prosent, de øvrige ASSS-kommunene 14,9 prosent og kommunene i resten av landet 16,7 prosent. Den lavere inntektsveksten utgjør store beløp ved at hver prosent utgjør ca. 300 mill. for Oslo.

Kommunesektoren får gjennom det statlige inntektssystemet kompensert for befolkningsvekst. Denne kompensasjonen hensyntar imidlertid ikke fullt ut de økte finanskostnadene vekstkommuner får relatert til å bygge ut tjenestetilbudet i forhold til en voksende befolkning.

Når Oslo kommunes vekst i de frie inntektene 2008-2010 korrigeres for prisvekst og befolkningsvekst, har kommunen reelt fått svekket inntektsnivået i perioden:

Figur 1.3 Oslos vekst i frie inntekter korrigert for prisstigning og befolkningsvekst 2008 -2010

Kilde: Kommunerapport ASSS-nettverket 2011

1.1.3. Hovedstørrelser i Oslo kommunes driftsbudsjett (bykassen + KF)

Tabell 1.1 Netto driftsresultat

	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015
Sum frie disponible inntekter	-29 633	-31 963	-32 311	-32 667	-33 003
Netto driftsutgifter virksomhetene	27 507	29 303	29 148	30 150	30 242
Netto eksterne finansutgifter	671	978	1 249	1 623	1 874
Netto driftsresultat	-1 455	-1 682	-1 914	-895	-887
Benyttet slik:					
Netto fondsavsetninger	393	546	501	491	588
Overføringer til investeringsbudsjettet (generell-bykassen)	88	110	297	272	167
Overføringer til investeringsbudsjettet (generell-KF)	132	134	134	132	132
Overføringer til investeringsbudsjettet (mva-refusjon fra inv.)	843	892	981	0	0
Sum	1 455	1 682	1 914	895	887

Dok 3/2011 er i 2011-kroner. Øk.plan. 2012-2015 er i 2012-kroner.

Netto driftsresultat (driftsinntektene fratrukket driftsutgifter og netto finansutgifter) bedres med 232 mill. fra 2012 til 2013. Mesteparten av denne forbedringen er av teknisk natur og skyldes høyere mva-refusjon fra investeringer pga høyere investeringsvolum. Den store reduksjonen i netto driftsresultat fra 2013 til 2014-2015 skyldes i all hovedsak tekniske forhold pga at mva-refusjon for investeringer fra og med 2014 skal inntektsføres direkte i investeringsregnskapet.

Gjennom hele perioden er det en betydelig vekst i finanskostnader. Fra 2012 til 2015 øker de årlige finanskostnadene med 0,9 mrd. Økende finansutgifter er det som i størst grad medfører redusert økonomisk handlefrihet for kommunen.

Tabell 1.2 Frie disponible inntekter

	Tall i mill.				
	Dok 3/2011	2012	2013	2014	2015
Skatt på inntekt og formue	-21 050	-22 700	-23 000	-23 250	-23 550
Ordinært rammetilskudd	-8 190	-8 840	-8 875	-8 985	-9 020
Andre generelle statstilskudd	-394	-423	-436	-432	-433
Sum frie disponible inntekter	-29 634	-31 963	-32 311	-32 667	-33 003

Dok 3/2011 er i 2011-kroner. Øk.plan. 2012-2015 er i 2012-kroner.

Fra 2012 til 2015 vokser de frie inntektene med totalt 1 040 mill. Veksten fremkommer ved at skatt og rammetilskudd vokser med totalt 1 030 mill., mens andre generelle statstilskudd økes med 10 mill. i perioden.

Frie disponible inntekter er i byrådets budsjettforslag 2 329 mill. høyere i 2012 enn i vedtatt budsjett for 2011, hvorav endringen i skatt og rammetilskudd utgjør 2 300 mill., jf tabellen under som spesifiserer endringene. Det vises til kapittel 11 i Del 2 for nærmere omtale av skatt på inntekt og formue, rammetilskudd og andre generelle statstilskudd.

Tabell 1.3 Endring i sum skatt og rammetilskudd fra 2011

	Tall i mill.				
	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015
Kommuneproposisjonen-økt vekst frie inntekter		-400	-650	-900	-1 150
Samhandlingsreformen		-525	-525	-525	-525
Oslospesifikke forhold (sysselsetting/konjunkturer)		-100	-180	-260	-340
Anslått merskatt i 2011 videreført i 2012		-250	-250	-250	-250
Andre ting		-15	-10	-30	-25
Prisjustering til 2012-kr (3,3 %)		-1 010	-1 020	-1 030	-1 040
Endring i sum skatt og rammetilskudd fra 2011	-29 240	-2 300	-2 635	-2 995	-3 330

Tabell 1.4 Netto eksterne finansutgifter

	Tall i mill.				
	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015
Utbytte fra aksjeselskaper	-1 030	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Renteinntekter	-702	-695	-688	-715	-729
Sum finansinntekter	-1 732	-1 695	-1 688	-1 715	-1 729
Renteutgifter	1 199	1 284	1 408	1 667	1 822
Avdrag på lån	1 204	1 389	1 529	1 671	1 781
Sum finansutgifter	2 403	2 674	2 937	3 338	3 603
Sum netto eksterne finansutgifter	671	978	1 249	1 623	1 874

Netto finansutgifter øker med 896 mill. mellom 2012 og 2015. Finansinntektene øker i løpet av perioden med 34 mill. mens finansutgiftene øker med 929 mill. (fra 2 674 mill. i 2012 til 3 603 mill. i 2015). Forverringen kommer som en konsekvens av et høyt investeringsvolum med stor grad av lånefinansiering, noe som må ses i sammenheng med en sterk befolkningsvekst som krever store investeringer i sosial infrastruktur.

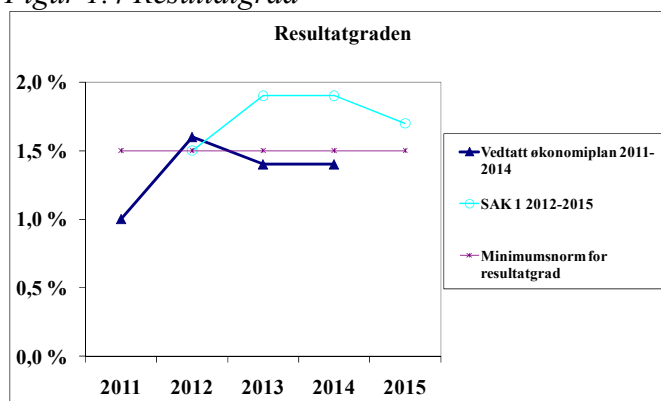
Tabell 1.5 Korrigert netto driftsresultat

	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015
Korrigert netto driftsresultat - bykassen	-277	-555	-727	-707	-659
Korrigert netto driftsresultat - kommunale foretak	-100	-62	-62	-62	-62
Samlet korrigert netto driftsresultat	-377	-617	-789	-769	-721
Resultatgrad	1,0 %	1,5 %	1,9 %	1,9 %	1,7 %

Tall i mill.

Oslo kommune har et mål om at netto driftsresultat bør utgjøre minimum 1,5 % av driftsinntektene (resultatgrad). Ved beregning av resultatgraden gjøres det noen korreksjoner slik at man skal få et mest mulig reelt bilde av den økonomiske handlefriheten. Det ses bort fra resultatene til Oslo Havn og VAR-sektoren som kommunen ikke kan disponere fritt. Refusjonsinntekter fra investeringsmoms tas heller ikke med. For å dekke inn de økte finanskostnadene og pensjonskostnadene og samtidig øke nivået på overføringer fra drift for å finansiere investeringer, har det vært nødvendig å innarbeide rammekutt for kommunens virksomheter. Figur 1.4 viser at resultatgraden i forslag til økonomiplan 2012-2015 er styrket sammenlignet med resultatgraden i vedtatt økonomiplan.

Figur 1.4 Resultatgrad

Resultatgraden i ny økonomiplan ligger noe over kommunens finansielle norm om minimum 1,5 % de tre siste årene i økonomiplanperioden og tangerer minimumsnormen i 2012. Resultatgraden synker noe det siste året i perioden.

Tabell 1.6

	2011	2012	2013	2014	2015
Overføringer fra drift til investeringsbudsjettet					
Overføringer til investeringsbudsjettet (generell-bykassen)	88	130	85	82	
Overføringer til investeringsbudsjettet (generell-KF)	132	134	136	136	
Sum generell overføring fra drift til investeringer vedtatt øk.plan	220	265	220	218	
Overføringer til investeringsbudsjettet (generell-bykassen)		110	297	272	167
Overføringer til investeringsbudsjettet (generell-KF)		134	134	132	132
Sum generell overføring fra drift til investeringer ny øk.plan		244	431	404	299

Tall i mill.

Tabell 1.7 Korrigert netto driftsresultat 2011-2015 og diponering av midlene:

	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015
Korrigert netto driftsresultat - bykassen	-277	-555	-727	-707	-659
Korrigert netto driftsresultat - kommunale foretak	-100	-62	-62	-62	-62
Samlet korrigert netto driftsresultat	-377	-617	-789	-769	-721
Disponering av korrigert netto driftsresultat:					
Overføring fra drift til investering - bykassen	88	110	297	272	167
Overføring fra drift til investering - KF	100	100	100	100	100
Overføring fra drift til investering - samlet	188	210	397	372	267
Avsetning til fond - bykassen	189	445	430	435	492
Bruk av fond - KF	0	-38	-38	-38	-38
Netto avsetning til fond - samlet	189	407	392	397	454
Sum disponering av korrigert netto driftsresultat	377	617	789	769	721

Resultatgrad	2011	2012	2013	2014	2015
Vedtatt økonomiplan 2011-2014	1,0 %	1,6 %	1,4 %	1,4 %	
Forslag økonomiplan 2012-2015		1,5 %	1,9 %	1,9 %	1,7 %

I praksis benyttes mye av midlene som avsettes til fond som en finansieringskilde for kommunens investeringsutgifter, slik at driftsfinansieringen av investeringene i realiteten er høyere enn det som kun fremkommer på linjen for overføring fra drift til investering.

1.1.4. Driftsrammer for bykassesektorene

Tabell 1.8 Rammereduksjoner

	2012	2013	2014	2015
Rammereduksjoner				
Vedtatt øk.plan 2011-2014 videreført til 2015:				
- omstillingsuttak	-120	-263	-421	-579
- engangsmidler i 2011 ikke videreført	-240	-240	-240	-240
Ytterligere rammereduksjon ny øk.plan 2012-2015	-100	-260	-420	-580
Brutto rammereduksjon	-460	-763	-1 081	-1 399
Brutto rammereduksjon i %	1,4 %	2,3 %	3,2 %	4,1 %
Årlig økning i brutto rammereduksjon		303	318	318

Tabell 1.9 Demografiskompensasjon

	2012	2013	2014	2015
Demografiskompensasjon				
Bydelene-etablering nye barnehager	121	257	345	432
Bydelene-generell	112	238	344	440
Byomfattende oppgaver	10	16	21	26
Skole	90	203	329	445
Sum demografiskompensasjon	333	714	1 039	1 343

Tabell 1.10 Netto rammereduksjon

	Tall i mill.			
	2012	2013	2014	2015
Brutto rammereduksjon	-460	-763	-1 081	-1 399
Demografikompensasjon	333	714	1 039	1 343
Netto rammereduksjon	-127	-49	-42	-56

I tillegg er det lagt inn midler til økte pensjonskostnader.

Tabell 1.11 Pensjonskostnader

	Tall i mill.			
Årlig pensjonskostnad (inkl. amortisering av premieavvik)	2012	2013	2014	2015
Forslag til ny øk.plan	2 172	2 248	2 330	2 416
Økt pensjonskostnad sammenlignet med nivået i 2011	400	436	478	524
Akkumulert premieavvik til amortisering	4 888	5 014	5 184	5 396

Tabell 1.12 Netto driftsrammer for bykassesektorene

	Beløp i mill.				
Sektorområder	2011	2012	2013	2014	2015
Bydelene (EST og KOU)	16 032	16 819	16 883	16 956	16 961
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	2 432	2 551	2 528	2 527	2 552
Kultur og utdanning (KOU)	9 759	10 203	10 358	10 557	10 805
Byutvikling (BYU)	221	236	233	230	226
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	2 247	2 110	1 962	1 933	1 909
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	-366	-371	-413	-472	-570
Byrådslederens kontor (BLK)	362	392	386	382	379
Finans - næring (FIN)	47	46	43	42	40
Finans - kommune (FIN)	360	432	383	378	373
Bystyrets organer (BYS)	247	186	228	180	235
Avsetningskapitler (FIN)	-113	482	451	728	773
Finansposter (FIN)	-2 100	-2 122	-2 086	-2 043	-2 003
Sum sektorene	29 129	30 963	30 957	31 399	31 681

Tabell 1.13 Netto rammeendring sett i forhold til 2011

	Tall i mill.				
	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015
Generell rammereduksjon		-460	-763	-1 081	-1 399
Økt demografikompensasjon		333	714	1 039	1 343
Økte pensjonskostnader		400	436	478	524
Økt ramme pga lønns- og prisjustering		1 485	1 485	1 485	1 485
Økte husleiekostnader skole		166	270	430	650
Øvrige rammeendringer		-90	-314	-81	-51
Netto rammeendring fra 2011	29 129	1 834	1 828	2 270	2 552

For å dekke inn de økte finanskostnadene og pensjonskostnadene har det vært nødvendig å innarbeide rammekutt for kommunens virksomheter. Samlet er det innarbeidet en rammereduksjon på ca 460 mill. eller ca 1,4 % på sektorene i 2012.

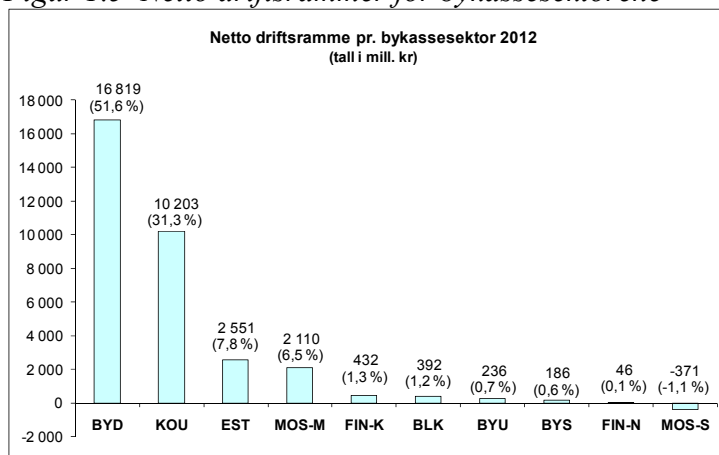
For perioden 2013-2015 er det innarbeidet en årlig rammereduksjon på mellom 303 og 318 mill. eller ca. 0,9 %.

Driftsrammene til kultur og utdanning vokser i kommende økonomiplanperiode. I tillegg til at det er innarbeidet demografiskompensasjon og økte pensjonskostnader, er det også innarbeidet betydelig økte husleiekostnader som følge av et høyt investeringsvolum innenfor skolesektoren.

Driftsrammen til miljø og samferdsel (selvfinansierende miljøetater/VAR-sektor), som er en netto inntekt, vokser kraftig utover i perioden. Dette skyldes økte gebyrinntekter bl.a. som følge av store investeringer innen vann- og avløp.

Rammene til bystyrets organer er betydelig høyere i år med valg, fordi kostnadene i forbindelse med valgene belastes her.

Figur 1.5 Netto driftsrammer for bykassesektorene

I beregningen av %-andel er det sett bort fra avsetningskapitler (FIN) og finansposter (FIN), jf de to siste linjene i tabell 1.12.

Figur 1.5 viser hvordan kommunens egne ressurser fordeles mellom de ulike sektorene. Sektorene har ulik finansiering. Enkelte sektorer er i stor grad forutsatt egenfinansiert av kommunen (eksempelvis kultur og utdanning). Andre sektorer har store inntekter, noe som blant annet medfører at Miljø og samferdsel sine selvfinansierende miljøetater har en negativ netto driftsramme (inntektene er større enn driftsutgiftene).

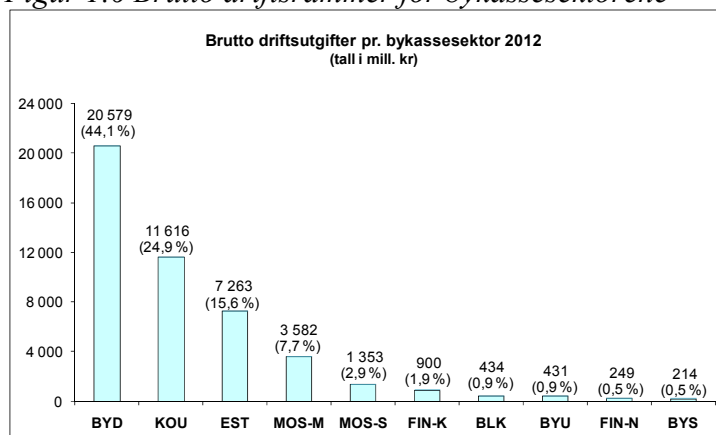
Over 80 % av bykassens samlede netto driftsramme vil i 2012 bli benyttet til de to største sektorene, bydelene og kultur og utdanning. Det er derfor bare i begrenset grad mulig å øke tjenestetilbudet på disse områdene ved å omprioritere fra øvrige sektorer. I arbeidet med å utvikle tjenestetilbudet til befolkningen er det nødvendig å ha et hovedfokus på hvordan ressursene benyttes innenfor den enkelte sektor.

Tabell 1.14 Brutto driftsrammer for bykassesektorene

Sektorområder	Beløp i mill.				
	2011	2012	2013	2014	2015
Bydelene (VST og KOU) *)	19 645	20 579	20 643	20 717	20 722
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	6 989	7 263	7 233	7 225	7 242
Kultur og utdanning (KOU)	11 125	11 616	11 772	11 970	12 217
Byutvikling (BYU)	415	431	428	424	421
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	3 638	3 582	3 442	3 419	3 396
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	1 278	1 353	1 343	1 326	1 226
Byrådslederens kontor (BLK)	403	434	428	424	421
Finans - næring (FIN)	259	249	246	245	243
Finans - kommune (FIN)	717	900	851	846	841
Bystyrets organer (BYS)	279	214	260	207	267
Avsetningskapitler (FIN)	191	835	848	902	947
Finansposter (FIN)	23	22	22	22	22
Sum sektorene	44 961	47 479	47 516	47 728	47 964

*) 2011 er korrigert for bydelsutvalgenes budsjettvedtak. Dok 3 Vedlegg 4

Figur 1.6 Brutto driftsrammer for bykassesektorene

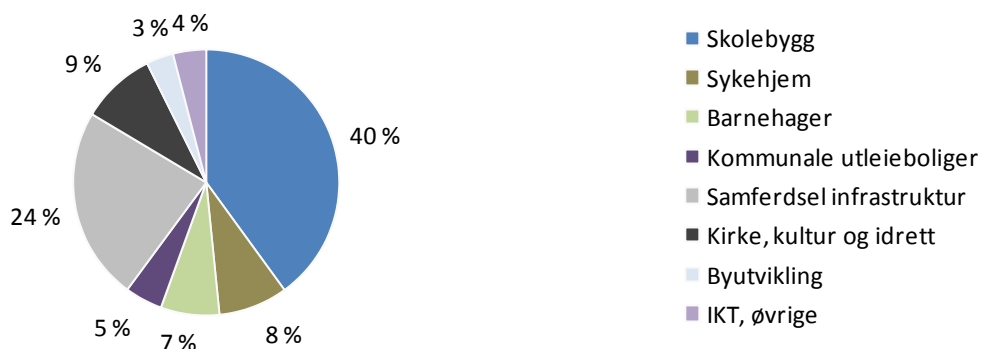
I beregningen av %-andel er det sett bort fra avsetningskapitler (FIN) og finansposter (FIN), jf de to siste linjene i tabell 1.14.

Figur 1.6 og tabell 1.14 viser bykassens ressursbruk innenfor de ulike sektorene. Samlet er brutto driftsramme på nesten 47 mrd. i 2012, noe som er ca 14 mrd. høyere enn tilsvarende netto driftsramme. Mesteparten av forskjellen skyldes ekstern finansiering i form av brukerbetaling, gebyrinntekter og statlige overføringer etc. Deler av forskjellen skyldes imidlertid også internsalg mellom ulike sektorer. Eldre og sosiale tjenester (byomfattende oppgaver) har eksempelvis ca 4,7 mrd. høyere bruttobudsjett enn tilsvarende nettobudsjett. Årsaken til dette er at bydelene betaler for sykehjemsplasser, barnevernsplasser og rusmiddelplasser som sektoren produserer.

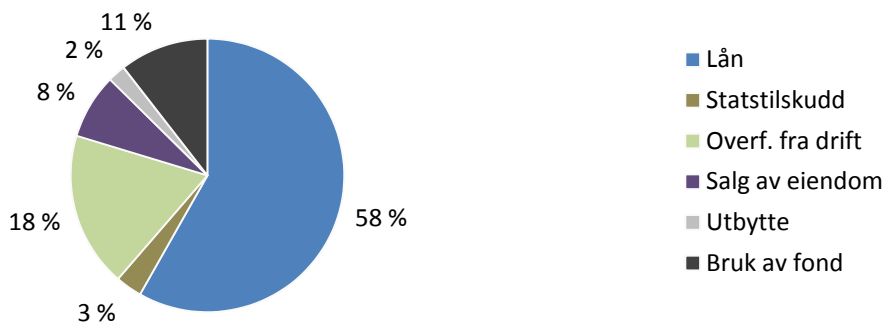
1.2. Økonomiplan 2012-2015 investeringer

Det skal investere for over 26 mrd. i økonomiplanperiode inkludert foretakene

Investeringene fordeler seg slik:

Investeringene finansieres slik:

Kvalitetssikring av investeringer

Kommunen fra og med 2009 innarbeidet et krav om at alle større investeringsprosjekter og prosjekter med særskilt stor risiko, skal kvalitetssikres av eksterne kvalitetssikrere både i forhold til prosjektets hensiktsmessighet, organisering og forventede kostnadsramme. I praksis innebærer dette nye kravet til kvalitetssikring av prosjekter et konkret verktøy for å sikre at beslutnings- og styringsdokumentene har den nødvendige kvalitet til innarbeiding av prosjekters kostnadsramme og fremdrift.

Økte investeringer gir økte finanskostnader

Hovedutfordringen for kommunen er at samtidig som kommunen har opplevd relativ svak inntektsutvikling sammenlignet med landet for øvrig, så øker kommunens finanskostnader raskere enn for landet for øvrig, som følge av et betydelig investeringsbehov til en raskt voksende befolkning.

Tabell 1.15 Forventet utvikling i rente- og avdragsutgifter 2012-2015 Oslo kommune

Tall i mill.					
Finansutgifter i driftsbudsjettet	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015
Renteutgifter	1 199	1 284	1 408	1 667	1 822
Avdrag på lån	1 204	1 389	1 529	1 671	1 781
Sum finansutgifter	2 403	2 673	2 937	3 338	3 603

Tabell 1.16 Investeringer i anleggsmidler Oslo kommune fordelt pr objekt/kategori

Investeringer i anleggsmidler - mill.kr	Dok 3/2011	Økonomiplan 2012-2015				sum 2012-2015	%andel 2012-2015
		2012	2013	2014	2015		
Skolebygg	2 505	3 236	2 504	2 540	2 214	10 493	40 %
Omsorgsboliger/sykehjem/institusjoner	335	550	850	700	110	2 210	8 %
Barnehager	783	299	699	425	445	1 868	7 %
Kommunale utleieboliger	311	325	325	375	175	1 200	5 %
Samferdsel/kommunaltekniske anlegg	2 835	1 897	1 735	1 387	1 142	6 160	23 %
Kirke, kultur, idrett og friluftsliv	193	363	675	655	693	2 386	9 %
Byutvikling	434	163	175	153	378	869	3 %
Øvrig (inventar, IKT, maskiner, biler etc.)	353	432	349	164	110	1 055	4 %
Sum totalt Oslo kommune	7 748	7 264	7 312	6 400	5 266	26 241	100 %

1.2.1. De viktigste investeringene

Investeringer i anleggsmidler i 2012 utgjør 7,3 mrd. For hele økonomiplanperioden 2012-2015 foreslås det investeringer i anleggsmidler for til sammen 26,2 mrd. Ca 15,8 mrd. (60 %) av investeringene i kommende økonomiplanperiode er lagt til de kommunale foretakene.

Foretakene

Byrådet foreslår investeringer i anleggsmidler for de kommunale foretakene med 4 121 mill. i 2012, hvorav 2 804 mill. i Undervisningsbygg Oslo KF og 691 mill. i Omsorgsbygg Oslo KF. For hele økonomiplanperioden foreslås det investeringer i foretakene med 15,7 mrd. hvorav 15 mrd. i regi av de tre eiendomsforetakene.

Undervisningsbygg

For Undervisningsbygg foreslås det avsatt 3 475 mill. til kapasitetsutvidelse, rehabilitering, nybygg m.v. i økonomiplanperioden, hvorav 1 764 mill. gjelder 2012 knyttet til bl.a. Risløkka (296 mill.), Bjørnsletta (252 mill.), Bjerke vgs (163 mill.) og Sandaker (162 mill.). Videre foreslås det avsatt til sammen 1 050 mill. til akuttiltak og generell rehabilitering av skolebygg og 80 mill. til paviljonger. Byrådet foreslår i tillegg at det i perioden avsettes 5,3 mrd. på foretakets investeringsbudsjett som ufordelt – disse midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter senere når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Investeringene i Undervisningsbygg er koblet opp mot skolebehovsplanen som legges frem parallelt med Sak 1, hvor hovedtrekkene er at man legger opp til en forsert utbygging i kommende økonomiplanperiode for å sikre tilstrekkelig kapasitet og redusert behov for midlertidige løsninger.

Skolebehovsplan 2012-2022 –premiss for innarbeidede skoleinvesteringer

Det ventes at elevtallet i Oslo-skolen vil øke med 17 600 elever i perioden 2011-2022.

Veksten er svært høy og det innebærer en stor utfordring for Oslo kommune. Det krever høy utnyttelse av eksisterende skolekapasitet. I tillegg kreves det en omfattende utbygging av nye skolebygg de neste 10 årene.

De senere årene har det blitt bygget færre nye skoleplasser i Oslo enn behovsøkningen skulle tilsi. Dette har medført en økende oppfyltingsgrad i skolene. Økt oppfyltingsgrad gir økt behov for midlertidige skolelokaler i forbindelse med rehabilitering. I kommende økonomiplan legges det opp til en forsert bygging av nye skoler. Det planlegges å etablere flere nye elevplasser i økonomiplanperioden enn behovsøkningen skulle tilsi. Dette vil redusere oppfyltingsgraden i skolene og dermed redusere behovet for midlertidige skolelokaler.

I økonomiplanperioden foreslås det å investere 10,5 mrd. i skolebygg (inkl. tomtekjøp med 760 mill.). Det er en betydelig del av kommunens investeringsbudsjett. Tiltakene i skolebehovsplanen vil påvirke budsjettene vesentlig i flere år fremover.

De senere årene har det vist seg å være dyrere med ombygging og påbygging av eksisterende skoler for å øke skolekapasiteten, enn å øke kapasiteten ved å bygge nye skoler. En nødvendig forutsetning er at det settes av tilstrekkelig med midler til kjøp av nye skoletomter.

For at Oslo kommune skal ha økonomi til å etablere tilstrekkelig med nye elevplasser i årene fremover, ser byrådet det som helt nødvendig å holde enhetskostnadene nede. Dette har vært en viktig premiss for forslaget til ny skolebehovsplan, og byrådet jobber med en modell som gir utdanningssektoren et økonomisk incitament til å velge kostnadseffektive løsninger.

I skolebehovsplanen er det lagt opp til en meget stram fremdriftsplan. Dette er avgjørende for å få etablert tilstrekkelig kapasitet. Ved forsinkelser i byggeprosessene tvinges det frem høyere bruk av midlertidige løsninger, og det vil da være stor risiko for at de økonomiske rammene ikke vil være tilstrekkelig.

Det vises til omtale av skolebehovsplanen under kapittel 5. Kultur og utdanning, og vedlagt skolebehovsplan 2012-2022.

Omsorgsbygg

For Omsorgsbygg Oslo KF foreslås det avsatt 1 670 mill. til barnehager i økonomiplanperioden (i tillegg bruker Undervisningsbygg ca 200 mill. til barnehageavdelinger ved skolebyggene), hvorav 1 460 mill. til kapasitetsutvidelse og nybygg. I 2012 foreslås det brukt 211 mill. til barnehageinvesteringer i Omsorgsbygg. Det foreslås avsatt til sammen 300 mill. til akutttiltak og rehabilitering av sykehjem, hvorav 100 mill. i 2012. Byrådet foreslår i tillegg at det i perioden avsettes 1,43 mrd. på foretakets investeringsbudsjett (1 050 mill. for sykehjem og 380 mill. for Omsorg+) som ufordelt – disse

midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter senere når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Boligbygg

For Boligbygg Oslo KF foreslås det avsatt 110 mill. årlig i økonomiplanperioden til rehabilitering av boliger, 60 mill. årlig til eiendomskjøp og 5 mill. årlig til rehabilitering av presteboliger. I tillegg foreslås det avsatt 500 mill. til boliger for vanskeligstilte, hvorav 150 mill. i 2012. Byrådet foreslår i tillegg at det i perioden avsettes 480 mill. på foretakets investeringsbudsjett til Omsorg+ – disse midlene vil bli fordelt til spesifikke prosjekter senere når det foreligger kvalitetssikrede kostnadsanslag.

Bykasseinvesteringene

For bykassen foreslås det investeringer i anleggsmidler med ca. 3,1 mrd. i 2012 og for ca. 10,5 mrd. for hele økonomiplanperioden.

De største investeringene til bykassen som er innarbeidet i Sak 1 er:

- Til vann, avløp og renovasjon (VAR-sektor) foreslås det i økonomiplanperioden avsatt til sammen 3 512 mill., hvorav 512 mill. er resterende bevilgning til avløpsprosjektet Midgardsormen. I 2012 foreslås det investeringer for 1 054 mill. fordelt med 1 031 mill. på vann- og avløp og 23 mill. til renovasjon. I budsjettjusteringssak om konsekvenser av regnskap 2010 ble avsatte midler til gjenbruksstasjoner Oslo syd, øst og vest trukket inn. Byrådet har igangsatt et kvalitetssikringsarbeid av disse prosjektene, og vil komme tilbake til dette i budsjettframlegget for 2013.
- Til diverse samferdselsprosjekter foreslås det avsatt til sammen 1 346 mill. på Bymiljøetatens investeringsbudsjett i økonomiplanperioden, hvorav 364 mill. i 2012. Dette omfatter bl.a. midler til oppgradering av gater og veier, fremkommelighetstiltak for kollektivtrafikk (bussene/trikkene), trafikksikkerhetstiltak etc. I tillegg foreslås det avsatt til sammen 531 mill. i perioden til gang- og sykkelveier og sykkelparkering, hvorav 130 mill. i 2012.
- Til kulturinstitusjoner i Bjørvika foreslås det avsatt 2 110 mill. i perioden 2012-2015. I budsjettjusteringssak om konsekvenser av regnskap 2010 m.v. ble 620 mill. av tidligere bevilgede midler trukket inn pga endret periodisering av utgiftene. Midlene foreslås rebevilget i ny økonomiplan for 2012-2015. Inklusiv tidligere bevilgninger er samlet avsetning til prosjektet fortsatt på 2 695 mill.
- Det er behov for tomter/eiendom for å kunne bygge nye skoler, barnehager og sykehjem etc. Det foreslås derfor avsatt 940 mill. til strategisk eiendomskjøp i økonomiplanperioden, hvorav 550 mill. i 2012 og 270 mill. i 2013 (mesteparten av midlene i 2012 og 2013 gjelder tomter for nye skoler).
- Det foreslås avsatt til sammen 374 mill. til inventar og utstyr i Osloskolen, hvorav ca 100 mill. i 2012 og 228 mill. i 2013.
- Til større IKT-prosjekter foreslås det avsatt til sammen ca. 260 mill. i perioden, hvorav 220 mill. i 2012. Investeringene omfatter i hovedsak resterende bevilgning til

nytt lønns- og personalsystem og til oppgradering av lokal infrastruktur i kommunens virksomheter.

- For Energigjenvinningsetaten-husholdninger foreslås det avsatt 137 mill. i 2012, hvorav 132 mill. gjelder resterende bevilgning til ferdigstilling av det nye biogassanlegget i Nes kommune.

For detaljert oversikt over bykasseinvesteringene 2012-2015 vises det til kapittel 2 Hovedoversikter, og til egne investeringstabeller med prosjektoversikt pr. budsjettkapittel under sektorene.

Gjeldsgraden

For å sikre en forsvarlig ivaretagelse av Oslo kommunes økonomiske handlefrihet over tid har kommunen, i tillegg til resultatgrad, også en selvpålagt norm for finansiell styring når det gjelder lånegjeld:

- Kommunens lånegjeld bør ikke øke som andel av driftsinntektene (gjeldsgrad).

Gjeldsgraden viser størrelsen på kommunens brutto lånegjeld sett i forhold til driftsinntektene. Etter kommuneloven gis kommunene anledning til å lånefinansiere sine utgifter i investeringsbudsjettet. Rente- og avdragsutgiftene må imidlertid finansieres av inntektene i driftsbudsjettet. Oslo kommune har over flere år vært i en situasjon med relativt lav lånegjeld – dels på grunn av investeringssetterslep men hovedsakelig på grunn av et moderat investeringsnivå samtidig som egenfinansieringen av investeringene med overførte midler fra driften og salg av eiendeler har vært relativt høy. På grunn av sterk befolkningsvekst med påfølgende store investeringer og liten grad av egenfinansiering, har kommunens gjeld økt betydelig etter 2008 og vil øke relativt kraftig i årene som kommer. En slik økning medfører igjen at belastningen med renter og avdrag i driftsbudsjettet blir større.

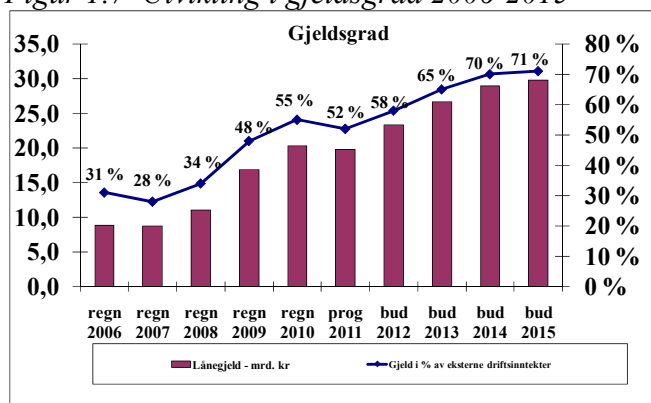
Ikke all lånegjeld tas med i beregningen av kommunens gjeldsgrad. Dette gjelder lån for å finansiere investeringer til vann, avløp og renovasjon (finanskostnadene dekkes av VAR-gebyrer), lån til havneinvesteringer (finanskostnadene dekkes av havneavgifter) og lån i Husbanken til videreutlånsordningen (en selvfinansierende ordning hvor kommunens lånetagere betaler det samme til kommunen som det kommunen må betale til Husbanken). I tillegg ses det bort fra et amortiseringslån tatt opp i forbindelse med omdanningen av kommunens pensjonskasse til aksjeselskap (oppstått underdekning i pensjonskassen måtte ihht. loven dekkes inn ved omdanning til AS, dette er et engangstilfelle og ikke en normalsituasjon, det ses derfor bort fra dette låneopptaket).

Oslo kommune har et akkumulert premieavvik ved utgangen av 2010 på ca. 6,3 mrd., jf nærmere omtale av kommunens pensjonskostnader i kap. 11 Fellesutgifter og finansposter. Premieavviket skal utgiftsføres i kommunens driftsregnskap over de neste 15 årene med 1/15 pr år (over 10 år for premieavvik som oppstår i 2011 og senere), og er således en forpliktelse for kommunen som kan sammenlignes med gjeld og gjeldsavdrag. Premieavviket inngår imidlertid ikke i beregningen av kommunens gjeldsgrad. Dersom man korrigerer premieavviket med kommunens oppsparte premiefond på ca. 1,3 mrd. i Oslo Pensjonsforsikring AS, gir det et korrigert akkumulert premieavvik på 5 mrd. ved utgangen av 2010. Premieavviket forventes ikke å øke i 2011. I kommende økonomiplanperiode legges det

til grunn at akkumulert premieavvik ved utgangen av 2015 vil være økt til 5,5 mrd. Det er imidlertid stor risiko for at beløpet kan bli høyere.

Da det er driftsinntektene som skal betjene gjelden, er det nyttig å se hvordan lånegjelden utvikler seg i forhold til driftsinntektene. Dette benevnes som gjeldsgrad. Oslo kommune har innført en selvpålagt finansiell norm om at gjeldsgraden ikke bør øke som andel av driftsinntektene.

Figur 1.7 Utvikling i gjeldsgrad 2006-2015

I perioden 2006-2008 har kommunens lånegjeld variert mellom 28 % - 34 % av driftsinntektene, veksten i gjeldsgrad har i denne perioden vært forholdsvis moderat. Den moderate veksten skyldes blant annet store ekstraordinære inntekter ved at kommunens aksjer i Viken Fjernvarme ble solgt (ca. 2 mrd.) og ved at Hafslund ASA solgte deler av sine Rec-aksjer, noe som gav grunnlag for et ekstraordinært utbytte til kommunen (ca. 1,6 mrd.). Kommunen har også i perioden hatt en betydelig egenfinansiering i form av overførte midler fra drift til investering. En annen medvirkende årsak til at gjeldsgraden ikke økte mer i perioden var et voksende investeringsetterslep frem til 2008. I perioden 2009-2010 økte gjeldsgraden til ca 55 %, årsakene til den raske veksten disse årene var både et redusert investeringsetterslep, et stort investeringsbudsjett og liten grad av egenfinansiering. Ved utgangen av 2011 forventes gjeldsgraden å synke til 52 %. Dette må ses i sammenheng med at betydelige investeringsmidler ble trukket inn i budsjettjusteringssaken om konsekvenser av regnskap 2010 mv., videre at det i 2011 benyttes ekstraordinære utbytter (fra ECO Energi AS og Hafslund AS) med ca 2,5 mrd. i finansieringen av investeringene, samt at det fortsatt er investeringsetterslep som ikke er hentet inn.

I perioden fram til 2015 forventes gjeldsgraden å øke til 72 %. I kroner innebærer dette at lånegjelden vokser fra ca 9 mrd. ved utgangen av 2006 til nesten 30 mrd. i 2015.

Tabell 1.17

Gjeldsgrad	2011	2012	2013	2014	2015
Vedtatt øk.plan 2011-2014	56 %	67 %	72 %	76 %	
Sum lånegjeld - mrd. kr	21,3	25,9	28,0	29,7	
Forslag øk.plan 2012-2015		58 %	65 %	70 %	71 %
Sum lånegjeld - mrd. kr		23,3	26,6	28,9	29,8

Veksten i gjeldsgraden i forslag til ny økonomiplan er noe lavere enn forutsatt i vedtatt økonomiplan. Dette skyldes dels at en del investeringsprosjekter har endret periodisering av utgiftene til senere i perioden, samt effekten av at driftsinntektene (nevneren i beregningsbrøken for gjeldsgrad) er høyere pga prisomregning til 2012-kroner og at det er en reell vekst i de frie inntektene (skatt og rammetilskudd).

I forslag til økonomiplan 2012-2015 er det en netto gjeldsøkning i perioden på 11,1 mrd. I beregning av gjeldsgraden legges det til grunn netto gjeldsøkning i perioden på 9 mrd. Det legges videre til grunn at alt investeringsetterlep er hentet inn i løpet av 2013. Ca 58 % av investeringene i anleggsmidler i 2012-2015 forutsettes finansiert med lån.

Tabell 1.18

Oslo kommune (bykassen + KF)					mill. kr
	Dok 3/2011	Øk.plan 2012-2015			
		2012	2013	2014	2015
Avdrag på lån - driftsbudsjettet	1 204	1 389	1 529	1 671	1 781
Avdrag på lån - investeringsbudsjettet	461	494	562	581	600
Sum avdrag på lån	1 665	1 883	2 091	2 252	2 381
Sum bruk av lån	4 260	5 602	5 704	4 939	3 471
Netto gjeldsøkning	2 595	3 719	3 613	2 687	1 090
Tallene inkluderer VAR-sektor, videreutlån, Oslo Havn og amortiseringslån OPF som til sammen utgjør følgende netto gjeldsøkning:					
	1 163	734	676	466	185
Korrigerer man for dette får vi følgende netto gjeldsøkning:					
Korr. Netto gjeldsøkning	1 432	2 985	2 937	2 221	905
					9 048

Oslo er for tiden inne i en periode med stor befolkningsvekst som medfører et stort behov for investeringer i sosial infrastruktur. Disse investeringene blir bare i begrenset grad finansiert med kommunens egne midler og det er derfor nødvendig med betydelige låneopptak.

Gjeldsøkningen vil vedvare også utover kommende økonomiplan da det forventes en årlig befolkningsvekst på mer enn 10 000 innbyggere helt frem mot 2030. Dette gjør at Oslo kommune på kort sikt ikke kan forvente å nå sitt mål om en stabil gjeldsgradsutvikling. For å redusere veksten i kommunens gjeldsgrad er det i hovedsak tre tiltak som vil kunne ha stor effekt – økt salg av kommunens eiendeler for å erstatte lånefinansiering, redusere omfanget av investeringskostnadene ved større fokus på standardisering og nøkternhet, spesielt i forhold til bygging av skoler, barnehager og sykehjem (et arbeid som er påbegynt i 2009), samt å øke egenfinansieringen av investeringene med overførte midler fra driften.

Økningen i gjeldsgrad medfører stadig økende finanskostnader for kommunen, men også at kommunen vil bli betydelig mer risikoutsatt i forhold til endringer i rentenivå. På dette

området er det en tilleggsrisiko ved at den langsiktige renten på 4,75 %, som er forutsatt i budsjettforslaget, historisk sett er på et lavt nivå. Med en samlet gjeld på nesten 30 mrd., som er det som forventes ved utgangen av kommende økonomiplanperiode, vil 1 %-poeng i endret rentebelastning utgjøre 300 mill. årlig.

Under kap 1.4 om økonomiske utfordringer i et langsiktig perspektiv er det illustrert nødvendigheten av å få til en kostnadseffektiv utbygging for at kommunen på lang sikt skal ha økonomisk handlefrihet. Det vises også til omtale av usikkerhet om rentenivå i kap. 3 i budsjettdokumentets Del 1.

1.2.2. Hovedstørrelser i Oslo kommunes investeringsbudsjettet (bykassen + KF)

Investeringer i anleggsmidler

Tabellen under viser Oslo kommunes samlede investeringer i anleggsmidler fordelt pr. bykassesektor og kommunale foretak.

Tabell 1.19 Investeringer i anleggsmidler Oslo kommune

						Beløp i mill.
Sektorområder	2011	2012	2013	2014	2015	Sum 2012-2015
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	30	36	25	55	55	171
Kultur og utdanning (KOU)	172	156	288	119	65	627
Byutvikling (BYU)	26	26	26	26	26	104
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	1 472	746	562	513	471	2 292
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	1 391	1 054	1 033	829	597	3 512
Byrådslederens kontor (BLK)	15	4	2	2	2	10
Finans - næring (FIN)	410	612	388	178	348	1 525
Finans - kommune (FIN)	203	532	660	624	664	2 480
Sum sektorene	3 718	3 165	2 983	2 345	2 228	10 721
herav tilskudd til kommunale foretak	-37	-22	-78	-108	-53	-261
Sum bykassens investeringer i anleggsmidler	3 681	3 143	2 905	2 237	2 175	10 460
Kommunale foretak						
Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)	2 505	2 804	2 374	2 540	2 214	9 931
Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)	1 088	691	1 239	975	495	3 400
Boligbygg Oslo KF (FIN)	341	395	525	525	235	1 680
Sum eiendomsKF	3 934	3 890	4 138	4 040	2 944	15 011
Klima og energi Oslo KF (MOS)	0	0	0	0	0	0
Oslo Havn KF (MOS)	128	226	264	117	143	750
Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)	5	5	5	5	5	20
Sum investeringer i anleggsmidler i KF	4 067	4 121	4 407	4 162	3 091	15 781
Sum investeringer i anleggsmidler Oslo kommune	7 748	7 264	7 312	6 400	5 266	26 241

Samlet finansieringsbehov i Oslo kommunes investeringsbudsjett (bykassen+KF)*Tabell 1.20 Samlet finansieringsbehov i investeringsbudsjettet*

	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015	Tall i mill. Sum 2012-2015
Investeringer i anleggsmidler	7 748	7 264	7 312	6 400	5 266	26 241
Utlån og forskuttering	1 211	1 286	1 496	1 166	921	4 869
Avdrag på lån	461	494	562	581	600	2 236
Avsetninger til fond	4	0	0	16	0	17
Sum finansieringsbehov	9 424	9 043	9 370	8 162	6 788	33 363

Foruten investeringer i anleggsmidler foreslås det i investeringsbudsjettet i 2012 utlån med 1 286 mill., hvorav 906 til videreutlånsordningen av Husbankmidler, 365 mill. til Oslo Vognselskap AS og 15 mill. til enøk-utlån. Til avdrag på lån foreslås det avsatt 494 mill. i 2012 som gjelder betjening av kommunens lån i Husbanken.

Finansiering av Oslo kommunes investeringsbudsjett (bykassen + KF)*Tabell 1.21 Finansiering av investeringsbudsjettet*

	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015	Tall i mill. Sum 2012-2015	Sum 2012-2015 % andel
Bruk av lån	-4 260	-5 602	-5 704	-4 939	-3 471	-19 716	59 %
Salg av anleggsmidler	-191	-465	-643	-141	-771	-2 020	6 %
Overføringer fra drift (generell-bykassen)	-88	-110	-297	-272	-167	-846	3 %
Overføringer fra drift (generell-KF)	-132	-134	-134	-132	-132	-532	2 %
Overføringer fra drift (mva-refusjon fra investeringer)	-843	-892	-981			-1 873	6 %
Mva-refusjon				-911	-692	-1 603	5 %
Bruk av fond	-1 252	-1 006	-677	-542	-598	-2 822	8 %
Ekstraordinært utbytte	-2 000	-150	-200	-100	-100	-550	2 %
Øvrig finansiering	-659	-684	-734	-1 124	-858	-3 400	10 %
Sum finansiering	-9 424	-9 043	-9 370	-8 162	-6 788	-33 363	100 %
Andel lån	45 %	62 %	61 %	61 %	51 %		

Det foreslås et samlet låneopptak i 2012 med 5,6 mrd., hvilket finansierer 61 % av de totale utgiftene i investeringsbudsjettet til Oslo kommune. Andelen finansiert med lån i opprinnelig budsjett 2011 er 45 %. Den relativt lave andelen med lånefinansiering må ses i sammenheng med et ekstraordinært utbytte fra E-CO Energi AS med 2 mrd. som benyttes for å finansiere investeringer istedenfor økt låneopptak.

Det foreslås videre inntekter fra salg av anleggsmidler med 465 mill. i 2012 (gjelder salg av eiendom i henholdsvis bykassen med 369 mill., hvorav 294 mill. gjelder Fornebueiendommer, Boligbygg Oslo KF med 66 mill. og Oslo Havn KF med 30 mill.). I 2013 og 2015 utgjør salgsinntekter fra Fornebueiendommer hhv 487 og 630 mill.

Samlede overføringer fra drift til investeringsbudsjettet i 2012 er 1 136 mill., hvorav 892 mill. er overført momsrefusjon fra investeringer.

Det foreslås bruk av fond med 1 006 mill. i 2012, hvorav 330 mill. fra fond for samferdselsmål, 270 mill. fra ubundet investeringsfond, 250 mill. fra fondet for finansiering av investeringer VAR-sektor, 74 mill. fra parkeringsfondet, 50 mill. fra Energigjenvinningsfondet for husholdninger, 15 mill. fra klima- og energifondet, 12 mill. fra havnefondet og 5 mill. fra fond for spillemidler.

Utbyttene i økonomiplanperioden 2012-2015 kommer fra Hav Eiendom AS og inngår i finansieringen av investeringene til Oslo Havn KF.

I øvrig finansiering i 2012 med 684 mill. inngår bl.a. 452 mill. i avdragsinntekter fra videreutlånsordningen av Husbankmidler og 110 mill. i avdragsinntekter fra utlån til kollektivselskapene.

Tabell 1.22 Finansiering av investeringer i anleggsmidler

OLSO KOMMUNE - tall i mill. kr	2012 Fin. i %	2013 Fin. i %	2014 Fin. i %	2015 Fin. i %	sum 2012-2015 Fin. i %
Investeringer i anleggsmidler	7 264	7 312	6 399	5 266	26 241
Finansiering:					
Bruk av lån	-4 402 61 %	-4 301 59 %	-3 877 61 %	-2 655 50 %	-15 235 58 %
Tilskudd fra eksterne	-121 2 %	-95 1 %	-439 7 %	-166 3 %	-821 3 %
Mva-refusjon*			-911 14 %	-692 13 %	-1 603 6 %
Overført fra drift - inv.mva*	-892 12 %	-981 13 %			-1 873 7 %
Overført fra drift - generell-bykassen	-110 2 %	-297 4 %	-272 4 %	-167 3 %	-846 3 %
Overført fra drift - generell-KF	-134 2 %	-134 2 %	-132 2 %	-132 3 %	-532 2 %
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-465 6 %	-643 9 %	-141 2 %	-771 15 %	-2 020 8 %
Ekstraordinært utbytte	-150 2 %	-200 3 %	-100 2 %	-100 2 %	-550 2 %
Bruk av fond	-990 14 %	-661 9 %	-527 8 %	-583 11 %	-2 761 11 %
Sum finansiering	-7 264 100 %	-7 312 100 %	-6 399 100 %	-5 266 100 %	-26 241 100 %

Nærmere om låneopptak og utvikling av langsiktig rentebærende lånegjeld

Tabell 1.23 Samlet låneopptak for Oslo kommune

	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015	Tall i mill. Sum 2012-2015
Låneopptak bykassen	1 308	2 652	2 607	2 307	1 377	8 943
Låneopptak kommunale foretak	2 952	2 950	3 097	2 632	2 095	10 773
Samlet låneopptak Oslo kommune	4 260	5 602	5 704	4 939	3 471	19 716

Det foreslås et samlet låneopptak i 2011 på 5,6 mrd., hvorav ca 2,65 mrd. for bykassen. For hele økonomiplanperioden foreslås det et samlet låneopptak på 19,7 mrd., hvorav 2,8 mrd. gjelder finansiering av VAR-sektorens investeringer, 3,6 mrd. gjelder finansiering av videreutlånsordningen og ca 1,2 mrd. for å finansiere utlån til Oslo Vognselskap AS. Årlig låneopptak synker utover i økonomiplanperioden, og må ses i sammenheng med at investeringsnivået også faller utover i perioden (fra ca. 7,3 mrd. i 2012 til 5,3 mrd. i 2015), samt at det ikke foreslås utlån til kollektivselskapene i 2015.

Tabell 1.24 Gjeld

	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015	Tall i mill. Sum 2012-2015
Avdrag på lån - driftsbudsjettet	1 204	1 389	1 529	1 671	1 781	6 371
Avdrag på lån - investeringsbudsjettet	461	494	562	581	600	2 236
Sum avdrag på lån	1 665	1 883	2 091	2 252	2 381	8 607
Sum bruk av lån	4 260	5 602	5 704	4 939	3 471	19 716
Netto gjeldsøkning	2 595	3 720	3 613	2 687	1 090	11 109

Samtidig som kommunens samlede låneopptak øker med 19,7 mrd. i økonomiplanperioden, så er samlet avdrag på lån i drifts- og investeringsbudsjettet på 8,6 mrd. Dette medfører at kommunens langsiktige lånegjeld ved utgangen av 2015 forventes å øke med 11,1 mrd.,

hvorav 2 mrd. gjelder VAR-sektor og 1,4 mrd. videreutlånsordningen. Det vises til omtale av kommunens gjeldsgrad under kapittel 1.2 Overordnede økonomiske mål og prinsipper.

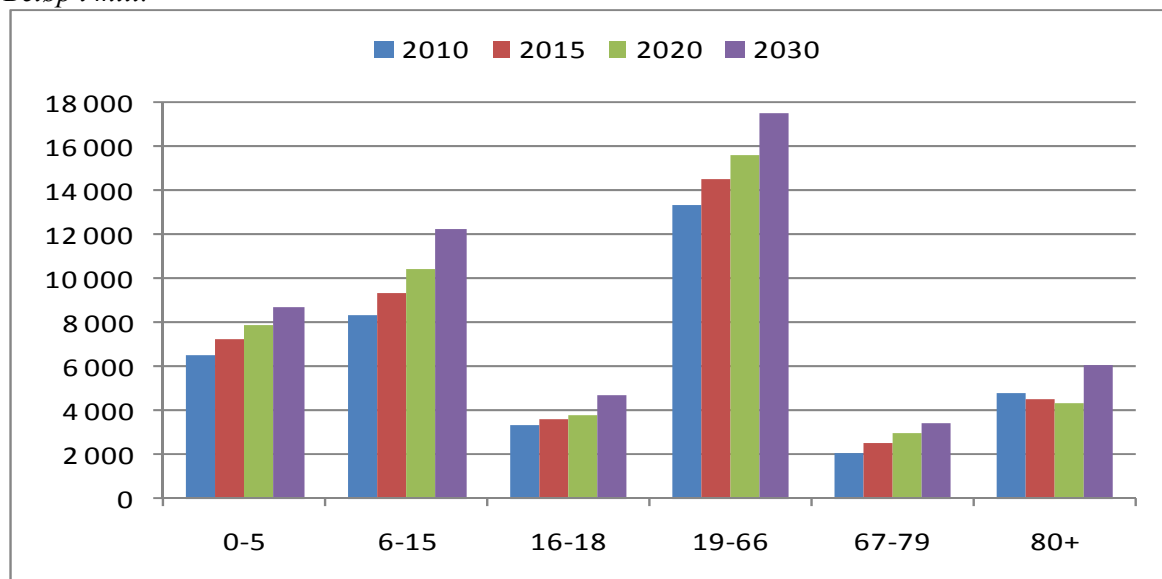
1.2.3 Økonomiske utfordringer i et langsiktig perspektiv

Oslo kommune har de siste 6 årene hatt en gjennomsnittlig vekst på over 10 000 innbyggere årlig, og forventer også de neste 20 årene en befolkningsvekst på nesten 10 000 årlig. Denne raske veksten medfører et betydelig behov for kapasitetsutvidelse av kommunens tjenestetilbud. Befolkningsutviklingen vil også medføre et betydelig vridningsbehov i tjenestetilbudet.

For å kunne anslå det fremtidige kapasitetsbehovet av kommunens tjenester, er det på bakgrunn av et aldersfordelt driftsregnskap i 2010, laget illustrasjonsberegninger for 2015, 2020 og 2030 ut ifra hovedalternativet for befolkningsfremskrivningene.

I disse beregningene forutsettes det ingen prisstigning og effektivisering. Videre forutsettes det at standarder og dekningsgrader fryses på 2010-nivået.

Figur 1.8 Kostnader i 2010 fordelt på aldersgruppe. Kostnadene fremskrevet for 2015, 2020 og 2030. Beløp i mill.

Tabell 1.25 *Kostnader i 2010, fordelt på aldersgruppe og fremskrevet for 2015, 2020 og 2030*

	Mill.kr				Endring		
	2010	2015	2020	2030	2010-15	2015-20	2020-30
0-5	6 544	7 268	7 898	8 702	11 %	9 %	10 %
6-15	8 348	9 323	10 464	12 243	12 %	12 %	17 %
16-18	3 295	3 622	3 793	4 663	10 %	5 %	23 %
19-66	13 376	14 560	15 607	17 528	9 %	7 %	12 %
67-79	2 039	2 548	2 977	3 462	25 %	17 %	16 %
80+	4 811	4 507	4 340	6 090	-6 %	-4 %	40 %
I alt	38 413	41 828	45 079	52 688	9 %	8 %	17 %

Forenklet sagt viser tabellen ovenfor hvordan total befolkningsvekst gir et tilsvarende behov for kapasitetsutvikling av fellestilbud som samferdsel, renovasjon, vann- og avløp, kultur, byutvikling og friluftsliv. For andre mer aldersspesifikke tjenestetilbud som f.eks. barnehager, skoler og sykehjem er det befolkningsutviklingen i respektive aldersgrupper som er avgjørende for behovsutviklingen.

Befolkningsveksten gir store investeringsbehov i kommende økonomiplanperiode

Behov for økt kapasitet innenfor samferdsel/kommunaltekniske anlegg

I økonomiplanen er det innarbeidet 6,16 mrd. til dette formålet. Her inngår også investeringer innenfor VAR-sektor (vann, avløp og renovasjon). I motsetning til øvrige investeringer så belaster ikke investeringer innenfor VAR-sektoren kommunens økonomi, fordi kostnadene innenfor denne sektoren dekkes av brukerbetalte gebyrer.

Behov for økt kapasitet innenfor fellestilbudene kultur, byutvikling og friluftsliv

I økonomiplanen er det innarbeidet ca. 3,3 mrd. til disse formålene. Det største prosjektet i perioden er Bjørvikautbyggingen med Munchmuseet og Deichman. Det er også innarbeidet ca. 0,2 mrd. til strategisk tomtekjøp.

Behov for økt skole- og barnehagekapasitet

I økonomiplanen er det innarbeidet ca. 12,4 mrd. i skolebygg og barnehager, eller i gjennomsnitt ca. 3,1 mrd. årlig. Dette utgjør i drøyt 47 % av investeringsbudsjettet i kommende økonomiplanperiode. Av disse 12,4 mrd. er ca. 0,8 mrd. avsatt til tomtekjøp. Avsetningen er primært tiltenkt skoletomter og er en viktig forutsetning for å kunne oppfylle prosjektene det legges opp til i den nye skolebehovsplanen.

De senere årene har det blitt bygget færre nye skoleplasser i Oslo enn behovsøkningen skulle tilsi. Dette har medført en økende oppfyllingsgrad i skolene. Økt oppfyllingsgrad gir økt behov for midlertidige skolelokaler i forbindelse med rehabilitering. I kommende økonomiplan legges det opp til en forsert bygging av nye skoler. Det planlegges å etablere flere nye elevplasser i økonomiplanperioden enn behovsøkningen skulle tilsi. Dette vil redusere oppfyllingsgraden i skolene og dermed redusere behovet for midlertidige skolelokaler.

Behov for et bedret og mer differensiert institusjonstilbud

I økonomiplanen er det innarbeidet 2,21 mrd. til Omsorg+prosjekter og sykehjem. Av disse midlene er 0,3 mrd. forutsatt benyttet til bedret kvalitet av sykehjemmene og 1,05 mrd. til bygging/ombygging av 2 sykehjem. Den andre hovedsatsingen er utbygging av Omsorg+

tilbudet i kommunen. I økonomiplanen er det satt av 0,86 mrd. til dette. Frem til 2020 er det i liten grad behov for en kapasitetsøkning på dette området, men det er nødvendig både å få hevet kvaliteten av tilbudet og å få utviklet et mer differensiert tilbud med et nytt omsorgstrinn. I perioden 2020-2030 vil det være behov for en betydelig økning av institusjonsplasser som følge av en sterk vekst i den eldste aldersgruppen.

Boliger til vanskeligstilte

I økonomiplanperioden er det innarbeidet 0,5 mrd. til boligprosjekter til vanskeligstilte. Mennesker med dobbeltdiagnoser, psykisk utviklingshemmede og store barnefamilier får et bedret tilbud som følge av dette tiltaket.

Investeringsbehov knyttet til formålsbygg i perioden 2015-2030

Vridninger i befolkningssammensetningen vil sette krav til omstilling av kommunens tjenestetilbud. Med utgangspunkt i befolkningsprognosen frem til 2030 er det nedenfor sett på hva hvilke investeringsbehov knyttet til formålsbygg Oslo kommune vil stå overfor i perioden 2015-2030. Når man velger bare å se på befolkningsvekstens betydning for investeringsbehovet i forhold til skoler, barnehager og institusjoner, så er det fordi dette er lovpålagte områder som finansieres av kommunen (ikke gebyrfinansiert) og hvor det er et "entydig" forhold mellom befolkningsvekst og kapasitetsbehov. For andre områder som f.eks. byutvikling, kultur og idrett vil kommunen også ha behov for kapasitetsutvidelser som følge av en voksende befolkning. Kommunen står imidlertid vesentlig friere i forhold til når og i hvilket omfang det gjøres investeringer på disse områdene.

Oslo kommunes gjeldsgrad var ca. 55 % ved utgangen av 2010. Dette er betydelig lavere enn størstedelen av norske kommuner. Oslo kommune har derfor i 2011 relativt lave finanskostnader sammenlignet med de fleste andre kommuner i Norge.

Den fordelaktige situasjon med lave finanskostnader er imidlertid i ferd med å endre seg raskt. I kommende økonomiplanperiode er det beregnet at kommunens gjeldsgrad vil stige fra 57 % til 71 %, som tilsvarer at kommunens korrigerte nettogjeld vokser med ca. 9 mrd. i samme periode.

I tillegg til ovennevnte gjeldsøkning på ca. 9 mrd. vil gjelden innen VAR-sektor, videreutlånsordningen, Oslo Havn og amortiseringslån OPF øke med til sammen ca. 2,1 mrd. i kommende økonomiplan. Dette er gjeld som Oslo kommune er ansvarlig for, men som ikke direkte påvirker kommunens økonomiske handlingsfrihet med unntak av amortiseringslån OPF. Utviklingen i Oslo kommunes totale finansutgifter gitt en gjeldsøkning på 11,1 mrd. i kommende økonomiplanperiode, fremkommer i tabellen nedenfor.

Tabell 1.26 Utvikling i Oslo kommunes finanskostnader for 2012-2015

Tall i mill.					
Finansutgifter i driftsbudsjettet	Dok. 3/2011	2012	2013	2014	2015
Renteutgifter	1 199	1 284	1 408	1 667	1 822
Avdrag på lån	1 204	1 389	1 529	1 671	1 781
Sum finansutgifter	2 403	2 673	2 937	3 338	3 603

Årsaken til veksten i gjeld og gjeldsgrad i kommende økonomiplanperiode er relatert til to forhold, et høyt investeringsvolum og liten grad av egenfinansiering. Av et samlet investeringsvolum på ca. 26,2 mrd. i kommende økonomiplanperiode utgjør 14,6 mrd. utbygging av sosial infrastruktur i form av skoler, barnhager og omsorgsboliger/sykehjem.

Også i årene etter kommende økonomiplanperiode vil det være stort behov for å øke kapasiteten av formålsbygg da befolkningsutviklingen gjør det nødvendig å utvide kapasiteten av kommunens tjenester.

Den forventede befolkningsutviklingen i perioden 2015 til 2030 er:

Tabell 1.27 Befolkningsprognose for 2015, 2020 og 2030

Alder	Faktisk	Befolkningfremskrivninger			Endring		
	2011	2015	2020	2030	2011-15	2015-20	2020-30
0-5	50 541	54 949	59 708	65 784	9 %	9 %	10 %
6-15	58 477	63 982	71 809	84 017	9 %	12 %	17 %
16-18	16 512	18 123	18 980	23 336	10 %	5 %	23 %
19-66	413 059	439 538	471 158	529 144	6 %	7 %	12 %
67-79	37 705	45 893	53 634	62 363	22 %	17 %	16 %
80-89	18 265	16 469	15 997	24 615	-10 %	-3 %	54 %
90 +	4 671	5 147	4 817	4 590	10 %	-6 %	-5 %
SUM	599 230	644 101	696 103	793 849	7 %	8 %	14 %

Tabellen viser antall innbyggere fordelt på aldersgrupper i 2011 og forventet antall i 2015, 2020 og 2030. Antall barn i barnehagealder forventes å stige noe mer enn samlet befolkning i periodene 2011-2015 og 2015-2020, mens veksten i antall barn i barnehagealder er ventet å være lavere enn veksten i samlet befolkning i perioden 2020-2030. Antall barn og unge i skolepliktig alder er ventet å stige mer enn veksten i samlet befolkning gjennom hele fremskrivningsperioden. Fra 2011 til 2020 er det ventet en nedgang i befolkningen 80-89 år, mens denne aldersgruppen forventes å øke kraftig fra 2020 til 2030. Dette henger sammen med at de store barnekullene fra etterkrigsårene da vil komme inn i denne gruppen. Antall eldre over 90 år forventes å stige mer enn samlet befolkning i perioden 2011-2015, for deretter å reduseres i periodene 2015-2020 og 2020-2030.

Befolkningsprognosene i tabellen ovenfor viser at det vil være stort behov for å øke antall elevplasser i Osloskolen frem mot 2020. I årene etter 2020 viser prognosene en øking i andelen eldre over 80 år og det vil bli nødvendig å vri noe mer av investeringene i fra økt skolekapasitet til å øke antall institusjonsplasser og omsorgsboliger frem mot 2030.

Kollektivtrafikk

Ruters strategiplan K2012 er nå lagt frem av selskapet. Den beskriver konsekvensene av befolkningsveksten og målet om økt kollektivandel og behovet for å hente inn vedlikeholdsetterslepet på infrastruktur for trikk og t-bane. Dette vil kreve store økninger i tilskudd fra Oslo kommune. Det er i planen også redegjort for investeringsbehov i ny infrastruktur og eventuell utskifting av dagens trikker. Det er ikke andre kilder enn Oslopakke 3 for å finansiere dette, og det er allerede et stort gap mellom prioriterte utgifter og disponible midler for Oslopakke 3. Det er satt i gang et arbeid med å revidere prioriteringer og det finansielle grunnlaget for Oslopakke 3 for de neste 10 årene.

1.2.4 Oslo kommune som arbeidsgiver

Oslo kommune er en spennende arbeidsplass med et stort behov for kompetent arbeidskraft. Byens befolkning vokser raskt. Dette bidrar til et økende kapasitetsbehov innenfor de fleste kommunale tjenesteområdene. Det er også en generell og kontinuerlig utfordring å skulle utvikle og levere kommunens tjenester i samsvar med befolkningens økte forventninger.

For å nå denne målsetningen er det helt nødvendig at Oslo kommune, som en av Norges største arbeidsplasser, med sine 47 000 ansettelsesforhold og 37 000 årsverk, skal være en fremtidsrettet kommune som tilpasser seg nye krav og utfordringer og hvor det stimuleres til kreativitet og nytenkning.

Motiverte og engasjerte medarbeidere er en forutsetning for gode resultater og utvikling av kommunens tjenestetilbud. Kommunens personalpolitiske strategi skal bidra til at både ledere og ansatte møter kommuneovergripende og virksomhetsspesifikke utfordringer på best mulig måte og gis anledning til å ta i bruk sine ressurser og kompetanse for at kommunen skal nå sine mål.

Den personalpolitiske strategien er forankret i Oslo kommunes verdigrunnlag. Personalpolitikken skal utvikle og sikre:

- at ledere og ansatte settes i stand til å realisere kommunens mål
- brukerorientert kultur med engasjerte, kompetente og stolte medarbeidere

En nøkkelfaktor for å få engasjerte medarbeidere er å utvikle stolthet over egen arbeidsplass hvor Oslos befolkning forbinder kommunen med gode tjenester. For å oppnå dette er fokus på de etiske regler som Oslo kommune har vedtatt, et viktig virkemiddel. I de senere årene er det nedlagt et betydelig arbeid i å implementere disse reglene i hele kommunens organisasjon og dette er et kontinuerlig fokusområde.

For å styrke kommunens omdømme som arbeidsgiver og øke sin attraksjon overfor nyutdannende, pågår det arbeid i sentral regi for å synliggjøre kommunen ved universitet og høyskoler. Dette arbeidet blir videreført.

Oslo kommune er mangfoldig og bestreber seg på å være en god arbeidsplass med like muligheter for alle, kjønn, alder, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, etnisk opprinnelse, religion mv. Arbeidet med å stimulere til mangfold i alle sektorer og på alle nivå og å benytte mangfold som en ressurs i tjenesteutviklingen, vil fortsette i økonomiplanperioden. Det vil bli lagt særlig vekt på stimulere til å rekruttere ansatte med nedsatt funksjonsevne og personer med minoritetsbakgrunn til lederstillinger.

Utvikling, modernisering og omstilling

Oslo kommunes tjenesteapparat og organisasjon er i kontinuerlig utvikling. Det pågår til en hver tid mange små og store utviklingsprosjekter og utviklingstiltak i virksomhetene for å øke kvaliteten på tjenestene. Kompetanseutvikling er et virkemiddel for endring og utvikling. Kommunen vil tydeliggjøre sine prioriteringer og satsinger gjennom strategiske kompetanseutviklingstiltak.

Skal kommunen fremstå som en attraktiv og effektiv arbeidsplass må kommunen fremstå som en moderne arbeidsplass. For å oppnå dette arbeider kommunen blant annet med å utvikle kommunes dataløsninger. Som en del av en større IKT-strategi implementeres et nytt HR-

system (lønns- og personalsystem) i kommende økonomiplanperiode. Dette er viktig for å effektivisere kommunen, men er også viktig i forhold til at kommunen skal ha strategisk styringsinformasjon og fremstå som en moderne arbeidsgiver.

Organisatoriske endringer medfører ofte endringer for enkeltansatte. Oslo kommune skal være en forutsigbar og profesjonell arbeidsgiver i omstillingsprosesser. Erfaringer fra gjennomførte omstillingsprosjekter videreutvikles. Ledere er en nøkkelgruppe og det arbeides med å styrke kommunes lederskap i omstillings- og utviklingsprosesser.

Medinnflytelse og medbestemmelse

Oslo kommune legger vekt på ansattes medinnflytelse og medbestemmelse for å utvikle et godt arbeidsmiljø og økt effektivitet til beste for byens innbyggere, de ansatte og for Oslo kommune. Det etablerte samarbeidet med ansattes organisasjoner er sentralt i dette.

Gode pensjons- og forsikringsordninger for de ansatte i kommunen

Bruttoytelsen utgjør 70 % av pensjonsgrunnlaget for alders- og uførepensjoner. Det kreves 30 års tjenestetid ved nådd pensjonsalder for å få fulle pensjoner. Bruttoytelsen samordnes med pensjon fra folketrygden ved at folketrygdpensjonen utbetales uavkortet og at tjenstepensjonen fra Oslo kommune reduseres med tre firedeler av folketrygdens grunnbeløp og hele folketrygdens tilleggspensjon. Samordningen gjør at utbetalt pensjon fra OPF er noe mindre enn halvparten av 70 % -nivået som pensjonsvedtektene garanterer. Det er, i forbindelse med innføringen av ny folketrygd, et pågående endringsarbeid i forhold til de offentlige tjenstepensjonsordningene.

Avtalefestet pensjon

AFP 62-64 utbetales fra OPF mot full refusjon fra virksomhetene fra og med 2007. Ordningen finansieres løpende uten oppbygning av fond. Dette premieelementet blir overført virksomhetene i Tilleggsinnstillingen, jf. kap. 14 Budsjettekniske merknader.

Personalforsikringer

Det er tegnet flere kollektive personalforsikringer for ansatte m.v. Forsikringene er hjemlet enten i lov eller tariffavtale. Yrkesskadeforsikring er lovpålagt, og omfatter både fast og midlertidig ansatte.

Den lovpålagte yrkesskadeforsikringen dekker ulykkesskade eller dødsfall påført under arbeid, på arbeidsstedet, i arbeidstiden. Ansatte som er omfattet av tariffavtalen har rett til visse ytelser i tillegg til det som følger av lovpålagt yrkesskadeforsikring. Videre er dekningsområdet for de som omfattes av tariffavtalen noe utvidet i forhold til den lovpålagte dekningen, bl.a. er man dekket under direkte reise mellom hjem og arbeidssted.

Andre tariffestede ordninger er gruppelivsforsikring som dekker dødsfall uansett dødsårsak, ulykkesforsikring i fritiden samt forsikring ved tjenestereiser utenlands.

Helse, miljø og sikkerhet

Byrådet har vedtatt "Instruks for helse, miljø og sikkerhet (HMS) i form av et overordnet HMS-system". Byrådet vil arbeide for at kommunens virksomheter utarbeider systematiske tiltak som sikrer at virksomhetens aktiviteter planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav fastsatt i, eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen. (Lovgivningen på HMS-området omhandler arbeidsmiljøloven, forurensningsloven, brann- og eksplosjonsvernloven, produktkontrollloven, sivilforsvarsloven, genteknologiloven, strålevernloven og lov om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr). Byrådet understreker virksomhetenes ansvar for å holde oversikt over de til enhver tid gjeldende

bestemmelser på HMS-området og sikre at kravene i eller i medhold av helse, miljø- og sikkerhetslovgivningen til enhver tid blir etterlevd og oppfylt. Det er viktig at det systematiske helse-, miljø- og sikkerhetsarbeidet tilpasses virksomhetens art, aktiviteter, risikoforhold og størrelse i det omfang som er nødvendig for å etterleve kravene i lovgivningen på området.

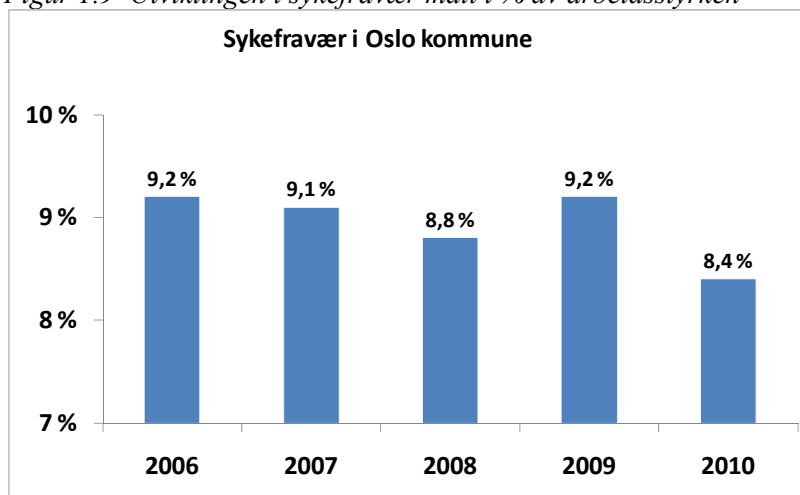
Avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) og sykefravær

Byrådet vil følge opp virksomhetenes gjennomføring av IA-avtalen og vil videreføre arbeidet med å redusere sykefraværet, øke pensjoneringsalderen og integrering av personer med nedsatt funksjonsevne.

Sykefravær

Sykefraværet i Oslo kommune samlet var i 2010 8,4 %.

Figur 1.9 Utviklingen i sykefravær målt i % av arbeidsstyrken

Redusert sykefravær er en viktig målsetning i forhold til den enkelte ansatte, i forhold til arbeidsbelastningen/arbeidsmiljø på de enkelte tjenestestedene og for kvalitet på tjenester til brukerne. I tillegg medfører høyt sykefravær en betydelig økonomisk kostnad for kommunen.

I 2010 ble det registrert et ekstraordinært lavt sykefravær i Oslo kommune som i landet for øvrig. Dette fallet i sykefraværet kunne ha flere årsaker. Noe av reduksjonen kan være knyttet til forsterkede tiltak som byrådet gjennomførte i 2010 sammen med det generelle samfunnsmessige fokus sykefravær hadde i denne perioden. I første halvår i 2011 ser vi en økning i sykefraværet i forhold til 2010.

Selv med en økning i sykefraværet i 2011 vil målet for sykefraværet i Oslo kommune være 8,5 % også for 2012. Mål for hver enkelt virksomhet skal konkretiseres.

Byrådet forslår å videreføre dagens ordninger med økonomiske insitament for å redusere omfanget av tidligpensjonering. Fordelingen av budsjetttrammer pr. virksomhet innarbeides i henhold til tidligere praksis i Tilleggsinnstillingen.

Lønnsutgifter og årsverk i kommunen

Lønnsutgifter er den klart største utgiften i kommunen og utgjør ca halvparten av kommunens brutto driftsutgifter. I realiteten utgjør lønnsutgiftene en enda større del av kommunens utgifter ved at kommunen i et betydelig omfang kjøper tjenester av private.

Tabell 1.28 Lønnsutgifter 2006-2010 for Oslo kommunes egne ansatte

	Tall i mill.				
	2006	2007	2008	2009	2010
Sum bykassen	14 334	15 485	17 209	18 725	19 916
Sum kommunale foretak (KF)	611	621	612	507	546
Sum lønn (inkl. sos. utg.) Oslo kommune	14 945	16 106	17 821	19 232	20 462
%-endring fra året før		7,8 %	10,6 %	7,9 %	6,4 %

Endringer i lønnskostnader kan tilskrives endringer i antall årsverk, kostnader pr. årsverk og endringer i pensjonskostnader. Av veksten på 6,4 % i 2010 skyldes 2,4 % økt antall utført årsverk, 1,0 % skyldes økte pensjonskostnader resterende skyldes økt lønnskostnad pr. årsverk.

Resultatet av tariffoppgjøret for 2011 medførte en lønnsøkning på 4,26 %, som fremkom på følgende måte:

Tabell 1.29 Resultat av tariffoppgjøret for 2011

	Ramme	Helår	Overheng 2012
Overheng*	1,82 %	1,82 %	
Glidning**	0,20 %	0,20 %	
Tabelltillegg pr. 1.5	2,24 %	3,36 %	1,12 %
Resultat	4,26 %	5,38 %	1,12 %

*Betegnelse på forskjellen mellom gjennomsnittslønn i et kalenderår og lønnsnivået ved utgangen av året

**Lønnsutvikling i en tariffperiode som skyldes andre tillegg enn de som blir forhandlet som del av tariffoppgjøret

Utviklingen i antall ansettelsesforhold og årsverk i kommunen

Tallene nedenfor gjelder ansettelsesforhold, ikke antall personer ansatt i Oslo kommune (en ansatt kan ha flere ansettelsesforhold). Årsverk er årsvirkningen av det arbeidet de ansatte utførte ved talletidspunktet.

Ansettelsesforhold i Oslo kommune pr. september 2009 og 2010 fremkommer i tabellen nedenfor.

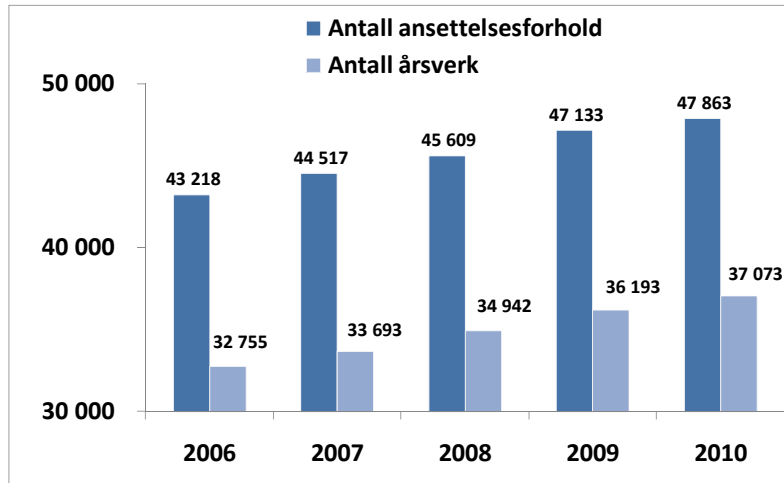
Tabell 1.30 Utvikling i ansettelsesforhold 2009 og 2010

Ansettelsesforhold	2009		2010		Endring 2009 - 2010	
	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk	Antall	Årsverk
Kvinner	33 658	25 650	33 949	26 114	291	464
Menn	13 475	10 543	13 914	10 959	439	416
Totalt	47 133	36 193	47 863	37 073	730	880

Kilde: Statistisk årbok for Oslo 2010. Gjelder ikke ansatte i aksjeselskap

Pr. september 2010 hadde Oslo kommune ca 47 800 ansettelsesforhold. (Antall ansatte er noe lavere da noen ansatte har mer enn ett ansettelsesforhold). Disse representerer ca. 37 000 årsverk. Antall ansettelsesforhold økte med 730 (1,6 %) mens antall årsverk økte med 880 (2,4 %).

Figur 1.10 Utvikling i ansettelsesforhold og årsverk i kommunen 2006 -2010

Det har vært en økning i antall ansettelsesforhold og årsverk siden 2006. Økningen fra 2009 til 2010 har i hovedsak vært innenfor bydelssektor og utdanningssektor.

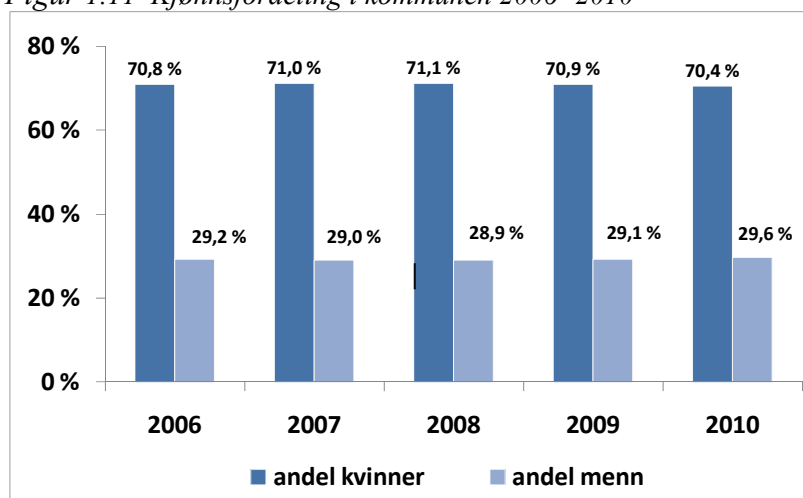
Tabell 1.31 Årsverk (fast + korttid) fordelt på virksomheter

	2010	2009	Endring	Endring i prosent
Bydelene	14 885	14 431	454	3,2 %
Utdanningsetaten	11 516	11 185	331	3,0 %
Sykehjemsetaten	3 879	3 882	-3	-0,1 %
Barne- og familieetaten	588	603	-15	-2,5 %
Rusmiddeletaten	589	571	18	3,2 %
Brann og redningsetaten	427	421	6	1,4 %
Plan- og bygningsetaten	438	412	26	6,3 %
Vann og avløpsetaten	438	399	39	9,8 %
Storbyavdelingen	276	307	-31	10,1 %
Kemnerkontoret	304	306	-2	0,7 %
Legevaktetaten	271	270	1	0,4 %
Utviklings- og kompetanseetaten	226	214	12	5,6 %
Park og idrett Oslo		152	-152	-100 %
Omsorgsbygg Oslo KF	148	139	9	6,5 %
Undervisningsbygg Oslo KF	137	110	27	24,6 %
Boligbygg Oslo KF	107	92	15	16,3 %
Øvrige virksomheter	2 844	2 698	146	5,4 %
Årsverk totalt	37 073	36 193	880	2,4 %

Utviklingen i kjønnsfordelingen blant kommunens ansatte i perioden 2006-2010

Figur 1.11 Kjønnsfordeling i kommunen 2006 -2010

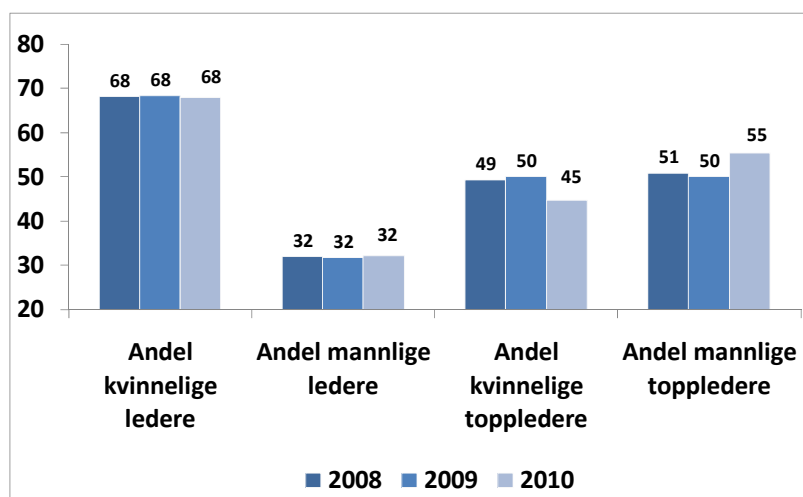

Kilde: NLP

Kvinneandelen i kommunen er høy og har i perioden 2006-2010 vært over 70 %. Det er flest kvinner ansatt innen helse, omsorg og oppvekstsektoren.

Lederstillinger

Figur 1.12 Kjønnsfordeling i lederstillinger 2008 - 2010

Kilde: NLP

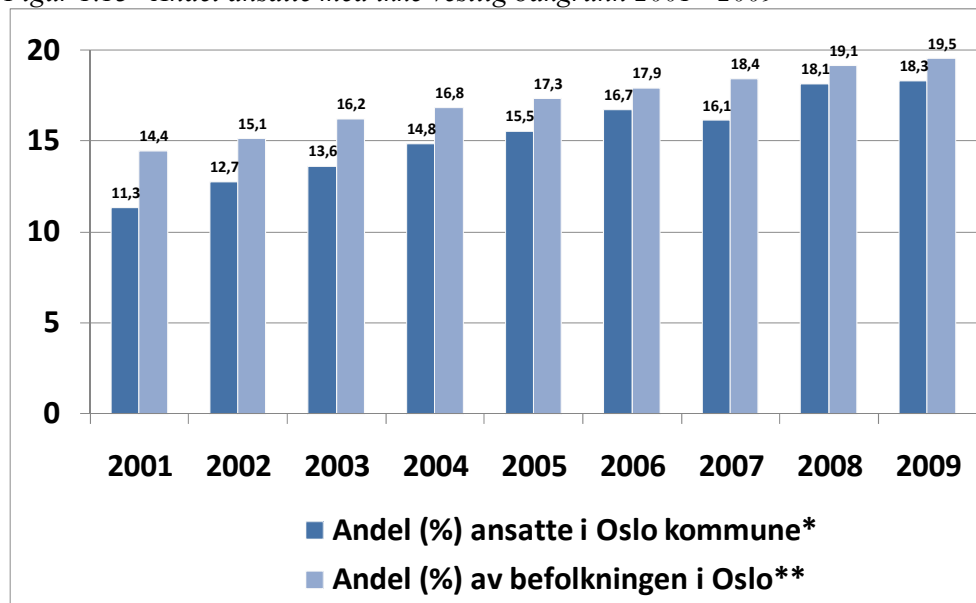
Andelen kvinnelige ledere er uforandret fra 2009 til 2010. Andelen kvinnelige toppledere er litt redusert fra 2009.

Mangfold – faste ansettelsesforhold av personer med ikke vestlig bakgrunn

Andelen ansettelsesforhold med ikke-vestlig bakgrunn er i 2009 18.4%.

Tabellen viser andel av befolkningen i Oslo og andelen ansettelsesforhold i Oslo kommune med ikke-vestlig bakgrunn i perioden 2001 - 2009.

Figur 1.13 Andel ansatte med ikke vestlig bakgrunn 2001 - 2009

*Kilde: Statistisk sentralbyrå/SSB.

**Kilde: Statistisk årbok

Pga endringer i SSB sine definisjoner er denne oversikten noe avvikende fra tidligere år.

Tabellen viser utviklingen av ansettelsesforhold med ikke-vestlige bakgrunn i Oslo kommune. Andelen er økende, fra ca 11 % i 2001 til ca 18 % i 2009. I samme tidsrom har andelen av Oslos befolkning med ikke-vestlig bakgrunn økt fra 14,4 % til 19,5 %.

Aldersfordeling – fast ansatte

Tabell 1.32 Aldersfordeling - fast ansettelsesforhold

Kjønn	< 20	20-29	30-39	40-49	50-59	60-65	> 65	I alt
Kvinner	41	3 195	5 681	5 613	6 221	2 450	317	23 518
Menn	24	1 171	2 398	2 439	2 297	988	165	9 482
I alt antall	65	4 366	8 079	8 052	8 518	3 438	482	33 000
I alt prosent	0,2	13,2	24,5	24,4	25,8	10,4	1,5	100

Kilde: Statistisk årbok. Tallene er pr. september 2010

Tabell 1.33 Antall år ansatt i Oslo kommune - fast ansettelsesforhold

	< 3 år	3-5 år	6-10 år	11-20 år	> 20 år	I alt
I alt antall	7 147	3 912	6 254	9 153	6 534	33 000
I alt prosent	21,7	11,9	18,9	27,7	19,8	100

Kilde: Statistisk årbok. Tallene er pr. september 2010

Bemanningsendringer i budsjettet

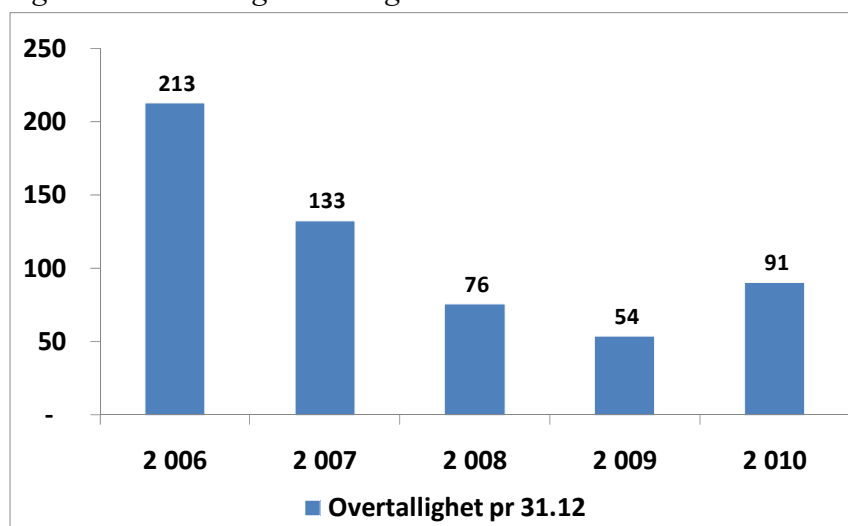
I økonomireglementet pkt. 3.6 gis byrådet fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett. I sak om videredelegering av byrådets fullmakter i økonomireglementet blir etatene gitt tilsvarende fullmakt. I henhold til økonomireglementet pkt 4.3 c kan bydelsdirektøren gis tilsvarende fullmakt. Kommunale foretak har denne fullmakten i medhold av kommuneloven. Det er viktig å ha felles prosedyrer ved

bemanningsreduksjoner. Disse prosedyrer omfatter bydeler, etater og kommunale foretak, og fremgår i vedlegg til Sak 1 Del 2.

Personalomstilling – overtallighet

Overtalligheten var økende i 2010 og videre inn i 2011. Økningen refererer seg hovedsakelig til bydelssektoren og nedleggelsen av driftsavdelingen i tidligere Friluftsetaten.

Figur 1.14 Utvikling overtallighet 2006 til 2010

Kilde: NLP

Ressursbruk rettet mot administrativ styring og fellesutgifter

Hovedmålet for byrådet er gode tjenester og effektivitet uavhengig av om tjenestene produseres av kommunalt eller privat ansatte. Mest mulig av kommunens ressurser skal gå til tjenesteproduksjon. Det er derfor en målsetning ikke å bruke mer enn nødvendig på administrativ styring og fellesutgifter.

Tabell 1.34 Andel ressursbruk til adm. styring og fellesutgifter

Måltallstabell	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Bykassens brutto driftsutgifter til adm., styring og fellesutg. i % av bykassens totale brutto driftsutgifter	7,0 %	3,5 %	7,0 %	4,0 %

I regnskapet for 2010 ble det gjort en endring i fordelingen av utgifter til adm.styring og fellesutgifter i tråd med veilederen for KOSTRA-rapportering. Dette gjelder i hovedsak pensjonsutgifter som skal fordeles på tjenestesteder i virksomhetene. Måltall for 2012 er basert på veilederen for KOSTRA-rapportering.

Bruken av ressurser til administrativ styring og fellesutgifter er i all hovedsak det som omtales under overskriften Organisasjon og sikkerhet i Del 1.

1.2.5 Budsjettets miljøprofil – klimaeffekter

Oslo kommune har høye miljøambisjoner. Det er besluttet å innføre miljøeffektiv drift med miljøsertifisering av alle Oslo kommunes virksomheter. I tillegg ønsker byrådet å bidra med tiltak som gir byens innbyggere og næringsliv insentiver til å velge miljøvennlige løsninger. I kommende økonomiplanperiode er det innarbeidet midler til en rekke tiltak som vil gi positive miljøeffekter både lokalt og globalt.

Oslo kommune deltar i det statlige programmet "Framtidens byer" for lavere klimagassutslipp og bedre bymiljø. Oslo vil gjennom dette samarbeidet videreføre innsatsen for å redusere klimagassutslipp på områder der kommunen selv er ansvarlig, eller har myndighet til å påvirke, samt samarbeide med og påvirke aktører utenfor kommunens myndighetsområde.

Reduksjon av klimagassutslipp

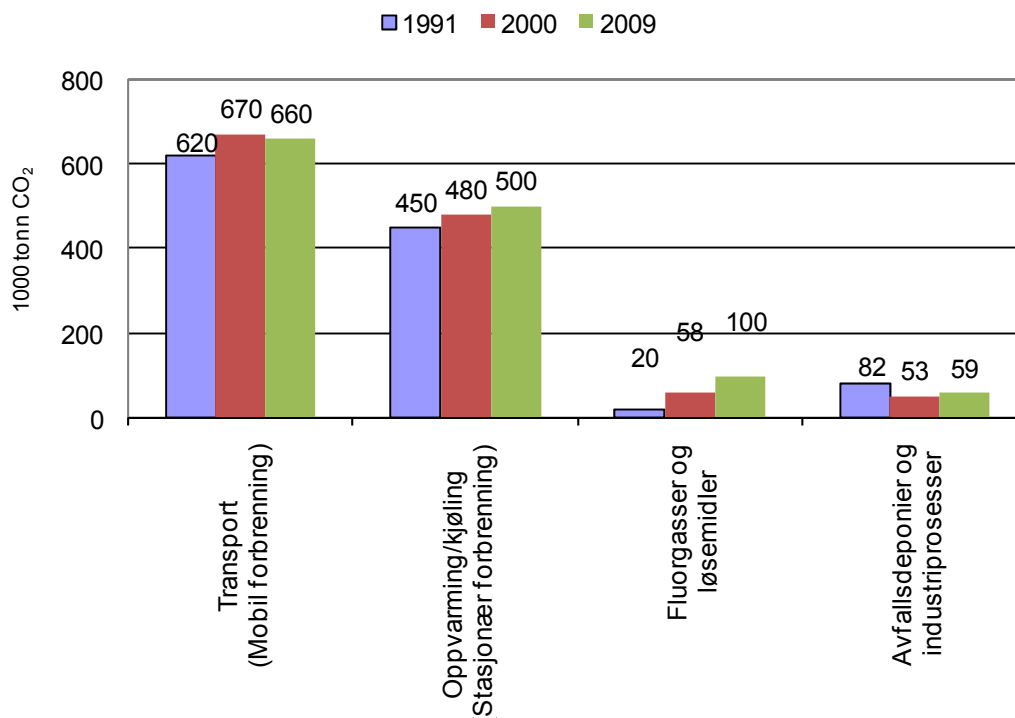
Oslo kommune har satt seg et ambisiøst mål om 50 % reduksjon av klimagassutslippene i Oslo i forhold til 1990-nivå innen 2030. Fra 1991 til 2009 har de totale klimagassutslippene i Oslo steget fra 1,17 mill. tonn til 1,32 mill. tonn, dvs. en vekst på ca. 13 %. I den samme perioden økte Oslobefolkningen med snaut 114 000, som tilsvarer en økning på ca. 25 %. Fra 1991 til 2009 har utslippene pr innbygger blitt redusert fra 2,5 tonn til 2,3 tonn, dvs. en reduksjon pr innbygger på ca. 8 %. Oslo forventer en befolkningsvekst på ca. 30 % frem mot 2030. Det vil derfor kreves en målrettet innsats både fra private, kommunen og statlige myndigheter for å nå målet om 50 % reduksjon frem mot 2030. Fra statens side må det eksempelvis prioriteres å øke satsingen på kollektivinfrastruktur (bl.a. nytt T-baneløp gjennom sentrum). Statens avgiftspolitik i forhold til kjøp og bruk av biler er et annet eksempel på mulige virkemidler.

Byrådets strategi for å få redusert klimagassutslippene tar utgangspunkt i de største utslippskildene og de virkemidler kommunen har til rådighet.

Hovedkildene til klimagassutslipp i Oslo er illustrert i figuren nedenfor.

Figur 1.15 Utviklingen i klimagassutslipp i Oslo i perioden 1991-2009

Totale klimagassutslipp i Oslo 1991-2009, fordelt på utslippskilder

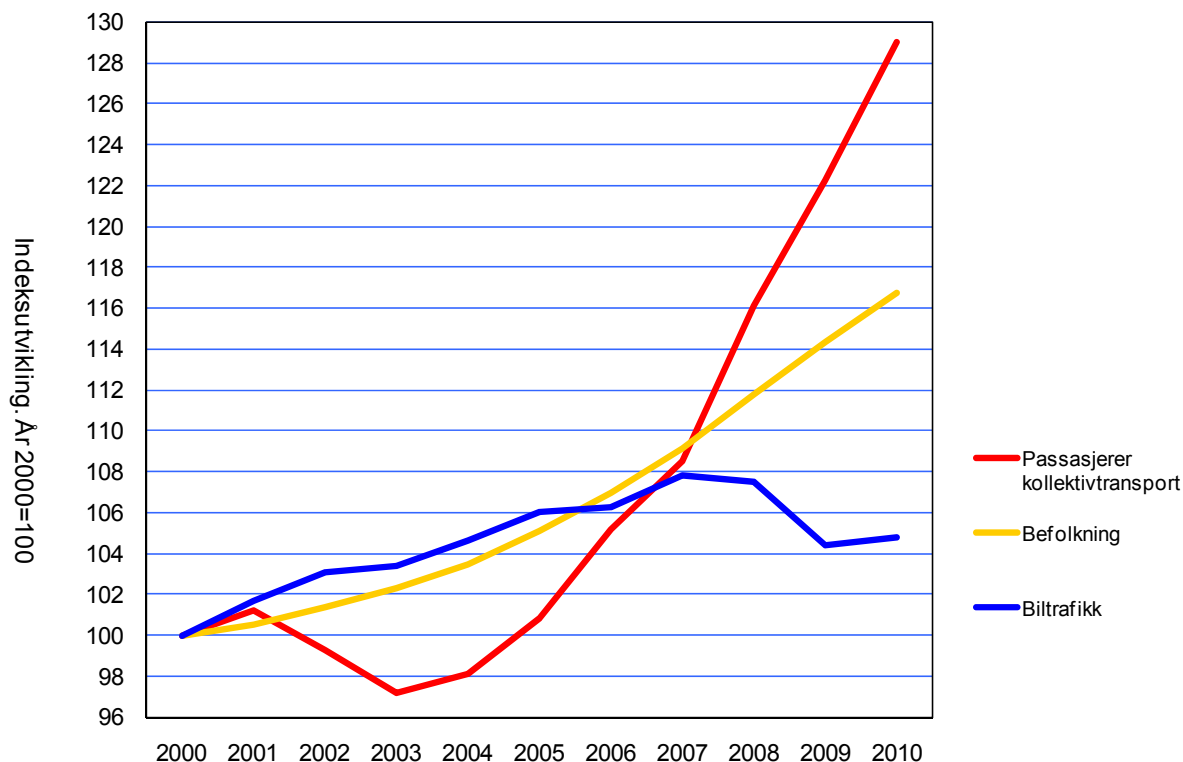
Kilde: SSB

Utslippsmodellen er endret siden 2011-budsjettet og dette gir til dels betydelige endringer i beregnede utslipp. De nye beregningene gir ikke endret totalutslipp for CO₂, men har gitt en annen fordeling mellom kommunene. For de andre utslippene er det endringer også for totalutslipp. Utslipp av fluorgasser har ikke vært vektlagt i beregningsmodellen tidligere. Dette er utslipp som har økt mye de siste årene og hvor det er nasjonale virkemidler som påvirker utslippene. Hele tidsserien er beregnet på nytt, slik at man har konsistente sammenligninger mellom årene.

Transport (mobil forbrenning): Dette er den største enkeltkilden til utslipp av klimagasser i Oslo, og utgjorde i 2009 ca. 50 % av de totale utslipp. Mesteparten av utslippene i denne kategorien kommer fra veitrafikk. Kommunens viktigste virkemiddel på dette området er å sørge for at Oslos kollektivtilbud er funksjonelt og effektivt og fremstår som et attraktivt alternativ til bilkjøring.

Overgang fra personbiltrafikk til kollektivtransport: Mesteparten av veksten i persontransport i Oslo de seneste årene er kommet innenfor kollektivtrafikken. Viktige årsaker til dette er lave månedskortpriser og et bedret kollektivtilbud, med bl.a. hyppigere ruteavganger på de mest trafikkerte T-banelinjene. Utviklingen i reisemønsteret er vist i figuren nedenfor.

Figur 1.16 Utviklingen i reisemønsteret 2000-2010

Totalutviklingen i reisemønsteret i Oslo det siste 10-året har vært en vekst i antall kollektivreisende på nesten 30 %, mens biltrafikken kun har økt med ca. 4 %.

Fra 2001 til 2003 gikk antallet kollektivreisende i Oslo ned og all vekst i persontransport kom i biltrafikken. Fra 2004 har det vært en positiv utvikling i kollektivtrafikken og kollektivtrafikken begynner å ta markedsandeler fra biltrafikken. Fra 2007 kommer hele økningen i persontransport i form av kollektivtrafikk og vi ser en nedgang i personbiltrafikken. Veksten i kollektivtrafikken i 2010 var 5,5 %, mens biltrafikken i 2010 vokste med 0,4 % og ved utgangen av 2010 utgjorde kollektivtrafikkens andel av motorisert persontransport i Oslo 45 %. Trenden ser ut til å fortsette i 2011, tall for første halvår viser at biltrafikken har sunket med 0,2 %, mens kollektivtrafikken har steget med 6,6 %.

I rushtiden er kollektivtrafikken det dominerende transportmiddel til og fra Oslo sentrum med en markedsandel på ca. 80 %. Kollektivtrafikken er således helt avgjørende for Oslos funksjonsdyktighet og miljø. Innenfor Oslos grenser skjer nå 61 % av kollektivreisene med elektrisk drevne T-baner, trikker og lokaltog uten lokale utslipp. Den nye generasjonen T-banevogner gjenvinner dessuten bremseenergien slik at utfasingen av de gamle T-banevognene har gitt en reduksjon av strømforbruket på 9 %.

Byrådet viderefører satsingen på kollektivtrafikk i budsjettet for 2012. Kompakt byutvikling med knutepunktutvikling og fortetting vil også på sikt være viktige strategier for å redusere veitrafikken.

Overgang til miljøvennlig drivstoff: Byrådet har fremforhandlet en avtale med Nes kommune om lokaliseringen av et biogassanlegg, som skal omdanne matavfall til biogass og biogjødsel. Biogassen skal oppgraderes til drivstoffkvalitet og benyttes som drivstoff til renovasjonsbiler, busser etc. Behandlingsanlegg for matavfall (biogassanlegg), herunder oppgraderingsanlegg for biogass, er under oppføring og forventes ferdigstilt ultimo 2012, primo 2013, med en produksjonskapasitet som skal kunne levere drivstoff til 150 busser.

Anlegg for oppgradering av biogass til drivstoff fra Bekkelaget avløpsrenseanlegg ble satt i ordinær drift i mars 2010. I 2010 ble det levert 1 035 000 m³ oppgradert biogass (biometan), som tilsvarer 1 035 000 l diesel. Dette utgjør 59 % av anleggets totale produksjonskapasitet. For 2012 er målsettingen at minimum 90 % av biogassproduksjonen skal oppgraderes og benyttes til drivstoff. Dette vil tilsvare ca. 1 580 000 l diesel. Ved full drift har anlegget kapasitet til å levere drivstoff tilstrekkelig til å drive 80 busser. Bruk av egenprodusert biogass fra Bekkelaget som drivstoff, vil totalt innebære en utslippsreduksjon på 10 000 tonn CO₂ pr år.

I 2010 utgjorde fornybart drivstoff 13,4 % av Ruters totale drivstofforbruk. Ruters mål er at alt drivstoff som forbrukes av selskapet skal være fornybart innen 2020.

Foruten å redusere CO₂- utslipp vil bruk av biogass som drivstoff være et viktig bidrag til å redusere nivået av partikkelforurensing fra eksos. Miljøperspektivet blir også ivarettatt når bussruter konkurranseutsettes, ved at det i anbudene settes strenge miljøkrav til bussene som benyttes.

Det er blitt mer attraktivt å kjøre El-bil ved etablering av 400 ladestasjoner i løpet av 2008-2011. Byrådet legger opp til å etablere ytterligere 100 ladestasjoner i 2012. For å stimulere til ytterligere etablering av ladestasjoner har Bymiljøetaten en støtteordning som borettslag/sameier, bedrifter, etc. kan søke om tilskudd fra. Videre er Bymiljøetaten involvert i arbeidet med å kartlegge behovet for hurtiglading i Oslo. Redusert biltrafikk bidrar ikke bare til reduserte utslipp av klimagasser, men er også vesentlig i forhold til å bedre luftkvaliteten i byen. Byrådet foreslår i denne sammenheng å videreføre ordningen med piggdekkgebyr, som er et viktig tiltak for å redusere nivået av svevestøv om vinteren.

Andre miljøtiltak: Byrådet har etablert en ”bysykkeletat” for å få ytterligere fremdrift i arbeidet med å gjøre Oslo mer fremkommelig for syklistene. Etatens budsjetttrammer øker fra 108 mill. i 2011 til 125 mill. i 2012.

Oslo kommune planlegger en utvidelse av bysykkelordningen.

Oslo kommune vil også påvirke utslipp direkte gjennom miljøkrav til egne anskaffelser, samt gjennom miljøkrav ved anbudsutlysning.

Oppvarming/kjøling (Stasjonær forbrenning): Dette er den nest største kilden til klimagassutslipp i Oslo og representerte ca. 38 % av Oslos klimagassutslipp i 2009. Oljefyring er den dominerende kilden til utslipp. Oslo kommune har vedtatt å skifte ut alle oljefyrer i kommunens bygningsmasse med fornybare energikilder. Utsiftingen forventes i hovedsak gjennomført innen utgangen av 2011. Dette forventes å gi en årlig utslippsreduksjon på ca. 13 000 tonn CO₂. Det arbeides løpende med at alle nybygg tilknyttes fjernvarme.

Det er videre et mål at alle oljefyrer i Oslo utfases til fordel for fornybare energikilder innen utgangen av 2020. Kommunen stimulerer til dette bl.a. ved at byens innbyggere og næringsliv kan søke om støtte fra Oslo kommunes Klima- og energifond, til mer effektiv og dermed redusert energibruk. Det viktigste virkemidlet er tilskudd og lån som utløses av gjennomførte enøktiltak. Slike tiltak kan være tilknytning til fjernvarme, installasjon av varmepumpe eller biofyrkjel. Det gis også tilskudd til bygging av hus med svært lavt energibehov (passiv/aktivhus). Mange søker også om tilskudd fra fondet for å bytte til rentbrennende vedovner. Slike ovner gir høyere energiutnyttelse og lavere utslipp av svevestøv pr kilo ved.

Byrådet foreslår at det fra Klima- og energifondet i 2012 kan gis tilsagn om tilskudd innenfor en ramme på 65 mill. og tilsagn om lån innenfor en ramme på 65 mill. Målet er at tilskudd og lån fra fondet vil bidra til nedgang i stasjonær energibruk på ca. 40 GWh i 2012, som tilsvarer drøyt 4 300 tonn CO₂ (forutsetter at det legges til grunn et utslipp pr kWh som tilsvarer nordisk strømmiks).

Krav til energieffektiv byutvikling vil også følges opp gjennom utbyggingen av Fjordbyen og Tjuvholmen. Kommunen bidrar også aktivt med å ha strengere krav til energieffektivitet i sine nye skolebygg enn det som er gjeldende standardkrav. Bystyret har vedtatt at alle kommunale nybygg skal bygges med passivhusstandard fra 2014. Byrådet vil igangsette et prosjekt som viser hvordan andelen nybygg med passivhusstandard skal økes trinnvis årlig frem til 2014.

Avfallsdeponi og industriprosesser: Metangass fra avfallsdeponiet på Grønmo samles opp og går til produksjon av elektrisitet. Innføring av ytterligere kildesortering og materialgjenvinning vil bidra til reduksjon av klimagassutslippene fra avfallsforbrenning. Byrådet går videre med dette arbeidet i 2012. Utslipp fra avfallsdeponi er redusert fra 62 000 tonn CO₂-ekvivalenter i 1991 til 18 000 tonn CO₂-ekvivalenter i 2009, dvs. en reduksjon på ca. 71 %.

Fra avfall til ressurs

Tradisjonelt har søppel utelukkende vært betraktet som et problem som for få år tilbake kun ble kjørt på dynga. Dette er nå raskt i ferd med å endres og avfall betraktes i økende grad som en mulig ressurs. I 2010 var materialgjenvinningsgraden av Oslos søppel 29 %. Byrådets mål er at materialgjenvinningsgraden for husholdningsavfall økes til minimum 50 % innen 2014. Arbeidet med å innføre utvidet kildesortering i hele Oslo slutføres i løpet av 2012 og Oslo har allerede nådd det nasjonale målet om at 75 % av alt avfall skal gjenvinnes (material- og energigjenvinning) med en gjenvinningsprosent på 94 % i 2010. For å sikre tilstrekkelig sorteringskapasitet for Oslos husholdningsavfall er det under etablering ytterligere en sorteringslinje på Klemetsrud. Sorteringslinjen er planlagt ferdigstillet medio 2012 med en kapasitet på ca. 50 000 tonn pr år. Antall gjenbruksstasjoner og minigjenbruksstasjoner skal også økes. Fjernvarme basert på energigjenvinning av husholdningenes restavfall utgjør et viktig bidrag til å fase ut oljefyring i Oslo. Det er vedtatt å doble kapasiteten i fjernvarmenettet fra 1 til 2 TWh. Den nye tredje forbrenningslinjen på Klemetsrud har sikret større og mer effektiv kapasitet for energigjenvinning av avfall.

Bedret vannkvalitet

Hoveddelen av de seneste års store satsing på utbedring og sikring av Oslos drikkevannsforsyning er gjennomført ved byggingen av Oset vannbehandlingsanlegg. Arbeidet med viktige oppgraderinger av distribusjonsnettets fortsetter i 2012 med eksempelvis 35 mill. til Vettakollen høydebasseng og 100 mill. til Voldsløkkatunnelen. Byrådet intensiverer også arbeidet med å sikre vannkvaliteten i vassdragene og fjorden gjennom en fornyelse av infrastrukturen for avløp. Midgardsormen, et omfattende og helhetlig prosjekt som vil gi et nytt og moderne system for håndtering av avløp og overflatevann for de østlige delene av indre by, er derfor prioritert. Fremdrift i 2011 er i henhold til fastsatt plan og budsjett. Midgardsormen forventes ferdigstilt i 2016 ved påkobling til Bekkelaget renseanlegg. Viktige vannkvalitetsmål for elveløp og Oslofjorden vil med dette oppfylles.

For å redusere overvannsmengden til avløpsnettets er det også viktig å finne alternativ lokal håndtering av overløpsvann. Områdetiltakene og arbeidet med gjenåpning av vassdrag videreføres for å styrke byens blågrønne struktur og for å møte fremtidige klimaendringer med blant annet økt nedbør. I tillegg innarbeides prognoser for klimaendringer med økt overvann i fornyelsesplaner for avløpsnettets.

Renere by

Den økende befolkningen i Oslo fører til økt belastning på rekreasjonsområdene i byens sentrale områder, samt langs fjorden. Byrådet viderefører derfor satsingen på godt renhold i sentrumsgatene, byens parker og grøntområder med 15 mill. årlig og fortsetter arbeidet med å sikre tilgjengelighet til friområdene langs fjorden gjennom strandsoneprosjektet.

Rapportering av klimaeffekter

Fra 2007 rapporteres det på følgende, utvalgte miljøindikatorer i virksomhetenes årsberetninger og i byrådets årsberetning:

- Antall miljøsertifiseringer etter ISO 14001 eller Miljøfyrtårn.
- CO₂-utslipp fra egen bilpark
- Forbruk av og utslipp fra stasjonær energi

Rapporteringen videreutvikles til et miljø- og klimaregnskap for Oslo kommune. Hensikten er å ha oversikt over kommunens miljøpåvirkning, samt å kunne følge utviklingen og effekter av miljøtiltak. I tillegg skal klimaregnskap for Oslo som geografisk område forbedres.

Miljøtiltak i budsjettet omtales også i Sak 1-Del 1 og under relevante budsjettkapitler i Sak 1-Del 2.

2. HOVEDOVERSIKTER

2.1 Årsbudsjett drift - bykassen

		Beløp i 1000 kr		
		Regnskap 2010	Dok 3 2011	Budsjett 2012
Bydelene (EST og KOU) *)	Utgift	19 087 178	19 644 847	20 579 218
	Inntekt	-7 167 727	-3 613 036	-3 760 280
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Utgift	7 226 158	6 989 050	7 263 181
	Inntekt	-5 039 454	-4 556 811	-4 712 071
Kultur og utdanning (KOU)	Utgift	11 582 540	11 124 931	11 616 044
	Inntekt	-2 023 930	-1 366 096	-1 413 405
Byutvikling (BYU)	Utgift	407 827	414 938	430 975
	Inntekt	-198 874	-193 554	-194 684
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Utgift	4 020 337	3 638 250	3 581 610
	Inntekt	-1 791 956	-1 390 901	-1 471 499
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Utgift	1 367 622	1 277 686	1 353 380
	Inntekt	-1 729 253	-1 643 761	-1 724 480
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	424 448	403 209	434 134
	Inntekt	-90 988	-41 289	-42 361
Finans - næring (FIN)	Utgift	324 729	258 629	249 139
	Inntekt	-289 075	-211 379	-203 157
Finans - kommune (FIN)	Utgift	1 025 574	716 608	899 957
	Inntekt	-789 564	-356 227	-468 265
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	193 505	279 302	213 820
	Inntekt	-30 448	-32 112	-27 997
Avsetningskapitler (FIN)	Utgift	86 745	190 700	835 400
	Inntekt	-202 447	-303 808	-353 574
Finansposter (FIN)	Utgift	22 058	23 000	21 800
	Inntekt	-2 012 302	-2 123 023	-2 143 423
Sum sektorene	Utgift	45 768 721	44 961 150	47 478 658
Sum sektorene	Inntekt	-21 366 019	-15 831 997	-16 515 196
Sum sektorene	Nettoutgift	24 402 702	29 129 153	30 963 462

	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	Dok 3 2011	Budsjett 2012
Skatt på inntekt og formue	-21 512 576	-21 050 000	-22 700 000
Ordinært rammetilskudd	-2 683 691	-8 190 000	-8 840 000
Skatt på eiendom	0	0	0
Andre direkte eller indirekte skatter	-206	0	0
Andre generelle statstilskudd	-450 005	-392 712	-422 812
Sum frie disponible inntekter	-24 646 478	-29 632 712	-31 962 812
Renteinntekter og utbytte	-1 640 405	-1 727 100	-1 669 100
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0
Kalkulatoriske avskrivninger og renter	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	648 173	707 225	722 200
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)	0	0	0
Avdrag på lån	788 417	910 845	1 072 300
Netto finansinntekter/-utgifter	-203 814	-109 030	125 400
Netto driftsresultat	-447 590	-612 589	-873 950
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merf	0	0	0
Til ubundne avsetninger	1 372 214	815 833	705 514
Til bundne avsetninger	446 500	-13 411	-21 456
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbr	-63 301	0	0
Bruk av ubundne avsetninger	-1 196 457	-364 550	-99 824
Bruk av bundne avsetninger	-469 394	-45 246	0
Netto avsetninger	89 562	392 626	584 234
Overføring til investeringsbudsjettet	197 137	88 155	110 142
Overføring til investeringsbudsjettet - inv.mva.	36 490	131 808	179 574
Sum overført til investeringsbudsjettet	233 627	219 963	289 716
Til fordeling drift	-24 527 103	-29 129 153	-30 963 462
Sum fordelt til drift	24 402 702	29 129 153	30 963 462
Merforbruk/mindre forbruk	-124 401	0	0

*) Dok 3-tall korrigert for bydelsutvalgenes vedtatte budsjett

Bydelene budsjetteres med nettorammer. Det er i budsjettforslaget lagt inn et anslag for bydelenes inntekter for å synliggjøre bruttoutgiftene.

Hovedoversiktenes kolonner for regnskap 2010 og Dok 3 2011 fremstilles med samme fordeling av kapitlene på de enkelte sektorene som i forslag 2012. Forholdet medfører enkelte avvik i forhold til Dok 9 for 2010 (bykassens regnskap) og trykte Dok 3 for 2011 (bykassens budsjett) da kalkulatoriske avskrivninger og renter er flyttet fra Netto finansinntekter til sektor Finansposter.

2.2 Årsbudsjett investering – bykassen

		Beløp i 1000 kr		
		Regnskap 2010	Dok 3 2011	Budsjett 2012
Bydelene (EST og KOU)	Utgift	5 392	0	0
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Utgift	37 701	29 700	35 700
Kultur og utdanning (KOU)	Utgift	260 087	172 000	155 530
Byutvikling (BYU)	Utgift	3 932	26 000	26 000
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Utgift	1 818 627	1 471 686	746 120
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Utgift	603 828	1 390 700	1 053 800
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	29 979	15 000	4 000
Finans - næring (FIN)	Utgift	256 525	410 200	611 500
Finans - kommune (FIN)	Utgift	970 486	202 500	532 100
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	805	0	0
Avsetningskapitler (FIN)	Utgift	0	0	0
Investeringer i anleggsmidler - bykasse		3 988 804	3 717 786	3 164 750
Investeringer i anleggsmidler		3 988 804	3 717 786	3 164 750
Utlån og forskuttering		995 066	1 211 000	1 271 000
Avdrag på lån		404 319	461 300	493 500
Avsetninger		599 908	380	380
Årets finansieringsbehov		5 988 097	5 390 466	4 929 630
Finansiert slik:				
Bruk av lånemidler		-3 317 760	-1 308 008	-2 652 393
Inntekter fra salg av anleggsmidler		-362 598	-125 000	-369 300
Tilskudd til investeringer		-122 548	0	-35 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		-670 192	-2 585 150	-604 750
Andre inntekter		-730	0	0
Sum ekstern finansiering		-4 473 829	-4 018 158	-3 661 443
Overføring fra driftsbudsjettet		-233 627	-88 155	-110 142
Overføring fra driftsbudsjettet - inv.mva.		0	-131 808	-179 574
Sum overført fra driftsbudsjettet		-233 627	-219 963	-289 716
Bruk av avsetninger		-1 280 640	-1 152 345	-978 471
Sum finansiering		-5 988 097	-5 390 466	-4 929 630
Udekket/udisponert		0	0	0

2.3 Økonomiplan driftsbudsjettet – bykassen

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Bykasse virksomheter:						
Bydelene (EST og KOU)	Nettoutgift	16 031 811	16 818 938	16 883 000	16 956 243	16 961 452
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Nettoutgift	2 432 239	2 551 110	2 528 450	2 527 491	2 552 231
Kultur og utdanning (KOU)	Nettoutgift	9 758 835	10 202 639	10 358 244	10 557 451	10 804 688
Byutvikling (BYU)	Nettoutgift	221 384	236 291	233 021	229 752	226 483
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Nettoutgift	2 247 349	2 110 111	1 962 222	1 932 560	1 909 243
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Nettoutgift	-366 075	-371 100	-413 211	-472 037	-569 960
Byrådslederens kontor (BLK)	Nettoutgift	361 920	391 773	385 624	381 975	378 827
Finans - næring (FIN)	Nettoutgift	47 250	45 982	43 323	41 664	40 005
Finans - kommune (FIN)	Nettoutgift	360 381	431 692	383 146	378 082	373 018
Bystyrets organer (BYS)	Nettoutgift	247 190	185 823	228 313	180 297	234 980
Avsetningskapitler (FIN)	Nettoutgift	-113 108	481 826	450 658	728 200	772 600
Finansposter (FIN)	Nettoutgift	-2 100 023	-2 121 623	-2 085 713	-2 042 803	-2 002 893
Sum sektorene - bykasse	Nettoutgift	29 129 153	30 963 462	30 957 077	31 398 875	31 680 674
Skatt på inntekt og formue		-21 050 000	-22 700 000	-23 000 000	-23 250 000	-23 550 000
Ordinært rammetilskudd		-8 190 000	-8 840 000	-8 875 000	-8 985 000	-9 020 000
Skatt på eiendom		0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd		-392 712	-422 812	-435 622	-432 432	-433 242
Sum frie disponible inntekter		-29 632 712	-31 962 812	-32 310 622	-32 667 432	-33 003 242
Renteinntekter og utbytte		-1 727 100	-1 669 100	-1 667 700	-1 695 400	-1 709 000
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter		707 225	722 200	784 400	891 984	912 727
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0	0
Avdrag på lån		910 845	1 072 300	1 177 000	1 271 500	1 326 000
Netto finansinntekter/-utgifter		-109 030	125 400	293 700	468 084	529 727
Netto driftsresultat		-612 589	-873 950	-1 059 845	-800 473	-792 841
Til ubundne avsetninger		815 833	705 514	689 342	646 943	645 755
Til bundne avsetninger		-13 411	-21 456	-28 985	-5 400	35 413
Bruk av ubundne avsetninger		-364 550	-99 824	-120 824	-112 824	-55 000
Bruk av bundne avsetninger		-45 246	0	0	0	0
Netto avsetninger		392 626	584 234	539 533	528 719	626 168
Overføring til investeringsbudsjettet		88 155	110 142	297 170	271 754	166 673
Overføring til investeringsbudsjettet - inv.mva.		131 808	179 574	223 142	0	0
Sum overført til investeringsbudsjettet		219 963	289 716	520 312	271 754	166 673
Til fordeling drift		-29 129 153	-30 963 462	-30 957 077	-31 398 875	-31 680 674
Sum fordelt til drift		29 129 153	30 963 462	30 957 077	31 398 875	31 680 674
Merforbruk/mindre forbruk		0	0	0	0	0
Refusjon moms påløpt i investeringsregnskapet		-131 808	-179 574	-223 142	0	0

2.4 Økonomiplan driftsbudsjettet - kommunale foretak (KF)

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Kommunale foretak:						
Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
Arbeidstrening Oslo KF (EST)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
Klima og energi Oslo KF (MOS)	Netto driftsresultat	0	38 194	38 194	38 194	38 057
Oslo Havn KF (MOS)	Netto driftsresultat	-31 580	-34 000	-33 975	-32 375	-31 875
Omsorg Oslo KF (FIN)	Netto driftsresultat	0	0	0	0	0
Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)	Netto driftsresultat	-572 000	-635 000	-550 000	-100 000	-100 000
Boligbygg Oslo KF (FIN)	Netto driftsresultat	-35 000	-46 000	-73 000	0	0
Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)	Netto driftsresultat	-204 000	-131 000	-235 000	0	0
Sum kommunale foretak - netto driftsresultat		-842 580	-807 806	-853 781	-94 181	-93 818
Til dekning av tidligere års regnskapsmessige merf		0	0	0	0	0
Til ubundne avsetninger		0	0	0	0	0
Til bundne avsetninger		0	0	0	0	0
Bruk av tidligere års regnskapsmessige mindreforbr		0	0	0	0	0
Bruk av ubundne avsetninger		0	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger		0	-38 194	-38 194	-38 194	-38 057
Netto avsetninger		0	-38 194	-38 194	-38 194	-38 057
Overføring til investeringsbudsjettet - KF m.v.		131 580	134 000	133 975	132 375	131 875
Overføring til investeringsbudsjettet - inv.mva.		711 000	712 000	758 000	0	0
Sum overført til investeringsbudsjettet		842 580	846 000	891 975	132 375	131 875
Merforbruk/mindre forbruk		0	0	0	0	0
Netto driftsresultat ekskl. Oslo Havn KF og ref. inv.mva		-96 580	-49 806	-22 781	-94 181	-93 818

2.5 Økonomiplan driftsbudsjettet - samlet (bykasse og KF)

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Bykasse virksomheter:						
Bydelene (EST og KOU)	Nettoutgift	16 031 811	16 818 938	16 883 000	16 956 243	16 961 452
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Nettoutgift	2 432 239	2 551 110	2 528 450	2 527 491	2 552 231
Kultur og utdanning (KOU)	Nettoutgift	9 758 835	10 202 639	10 358 244	10 557 451	10 804 688
Byutvikling (BYU)	Nettoutgift	221 384	236 291	233 021	229 752	226 483
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Nettoutgift	2 247 349	2 110 111	1 962 222	1 932 560	1 909 243
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Nettoutgift	-366 075	-371 100	-413 211	-472 037	-569 960
Byrådslederens kontor (BLK)	Nettoutgift	361 920	391 773	385 624	381 975	378 827
Finans - næring (FIN)	Nettoutgift	47 250	45 982	43 323	41 664	40 005
Finans - kommune (FIN)	Nettoutgift	360 381	431 692	383 146	378 082	373 018
Bystyrets organer (BYS)	Nettoutgift	247 190	185 823	228 313	180 297	234 980
Avsetningskapitler (FIN)	Nettoutgift	-113 108	481 826	450 658	728 200	772 600
Finansposter (FIN)	Nettoutgift	-2 100 023	-2 121 623	-2 085 713	-2 042 803	-2 002 893
Sum sektorene - bykasse	Nettoutgift	29 129 153	30 963 462	30 957 077	31 398 875	31 680 674
Sum foretak - netto utgift ekskl. finanstransaksjoner		-1 622 331	-1 660 674	-1 809 546	-1 248 809	-1 438 370
Sum Oslo kommune - bykasse og KF		27 506 822	29 302 788	29 147 531	30 150 066	30 242 304
Skatt på inntekt og formue		-21 050 000	-22 700 000	-23 000 000	-23 250 000	-23 550 000
Ordinært rammetilskudd		-8 190 000	-8 840 000	-8 875 000	-8 985 000	-9 020 000
Skatt på eiendom		0	0	0	0	0
Andre generelle statstilskudd		-392 712	-422 812	-435 622	-432 432	-433 242
Sum frie disponible inntekter		-29 632 712	-31 962 812	-32 310 622	-32 667 432	-33 003 242
Renteinntekter og utbytte		-1 731 525	-1 695 350	-1 687 700	-1 715 400	-1 729 000
Gevinst finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter		1 198 704	1 284 289	1 408 030	1 666 833	1 822 010
Tap finansielle instrumenter (omløpsmidler)		0	0	0	0	0
Avdrag på lån		1 203 542	1 389 329	1 529 135	1 671 279	1 781 269
Netto finansinntekter/-utgifter		670 721	978 268	1 249 465	1 622 712	1 874 279
Netto driftsresultat		-1 455 169	-1 681 756	-1 913 626	-894 654	-886 659
Til ubundne avsetninger		815 833	705 514	689 342	646 943	645 755
Til bundne avsetninger		-13 411	-21 456	-28 985	-5 400	35 413
Bruk av ubundne avsetninger		-364 550	-99 824	-120 824	-112 824	-55 000
Bruk av bundne avsetninger		-45 246	-38 194	-38 194	-38 194	-38 057
Netto avsetninger		392 626	546 040	501 339	490 525	588 111
Overføring til investeringsbudsjettet		88 155	110 142	297 170	271 754	166 673
Overføring til investeringsbudsjettet - KF m.v.		131 580	134 000	133 975	132 375	131 875
Overføring til investeringsbudsjettet - inv.mva.		842 808	891 574	981 142	0	0
Sum overført til investeringsbudsjettet		1 062 543	1 135 716	1 412 287	404 129	298 548
Til fordeling drift		-27 506 822	-29 302 788	-29 147 531	-30 150 066	-30 242 304
Sum fordelt til drift		27 506 822	29 302 788	29 147 531	30 150 066	30 242 304
Merforbruk/mindreforbruk		0	0	0	0	0
Refusjon moms påløpt i investeringsregnskapet		-843 808	-891 574	-981 142	0	0
Netto driftsresultat ekskl. resultat VAR-sektor, Oslo Havn KF og refundert inv.mva		-376 334	-617 254	-789 090	-768 652	-721 327

2.6 Økonomiplan investeringsbudsjettet - bykassen

		Beløp i 1 000 kr				
		Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Bydelene (EST og KOU)	Utgift	0	0	0	0	0
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Utgift	29 700	35 700	24 700	55 200	55 200
Kultur og utdanning (KOU)	Utgift	172 000	155 530	288 110	118 710	64 700
Byutvikling (BYU)	Utgift	26 000	26 000	26 000	26 000	26 000
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Utgift	1 471 686	746 120	561 832	512 967	471 230
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Utgift	1 390 700	1 053 800	1 032 813	828 800	597 000
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	15 000	4 000	2 000	2 000	2 000
Finans - næring (FIN)	Utgift	410 200	611 500	387 500	178 000	348 000
Finans - kommune (FIN)	Utgift	202 500	532 100	659 800	623 800	663 800
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	0	0	0	0	0
Avsetningskapitler (FIN)	Utgift	0	0	0	0	0
Investeringer i anleggsmidler - bykasse		3 717 786	3 164 750	2 982 755	2 345 477	2 227 930
Investeringer i anleggsmidler		3 717 786	3 164 750	2 982 755	2 345 477	2 227 930
Utlån og forskuttering		1 211 000	1 271 000	1 481 000	1 151 000	906 000
Avdrag på lån		461 300	493 500	562 000	580 500	600 000
Avsetninger		380	380	380	380	380
Årets finansieringsbehov		5 390 466	4 929 630	5 026 135	4 077 357	3 734 310
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler		-1 308 008	-2 652 393	-2 607 240	-2 306 736	-1 376 709
Inntekter fra salg av anleggsmidler		-125 000	-369 300	-562 000	-75 000	-704 900
Tilskudd til investeringer		0	-35 000	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		-2 585 150	-604 750	-690 150	-896 447	-914 408
Andre inntekter		0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering		-4 018 158	-3 661 443	-3 859 390	-3 278 183	-2 996 017
Overføring fra driftsbudsjettet		-88 155	-110 142	-297 170	-271 754	-166 673
Overføring fra driftsbudsjettet - inv.mva.		-131 808	-179 574	-223 142	0	0
Sum overført fra driftsbudsjettet		-219 963	-289 716	-520 312	-271 754	-166 673
Bruk av avsetninger		-1 152 345	-978 471	-646 433	-527 420	-571 620
Sum finansiering		-5 390 466	-4 929 630	-5 026 135	-4 077 357	-3 734 310
Udekket/udisponert		0	0	0	0	0

2.7 Økonomiplan investeringsbudsjettet – kommunale foretak (KF)

		Beløp i 1000 kr				
		Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Kommunale foretak:						
Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)	Utgift	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Arbeidstrening Oslo KF (EST)	Utgift	0	0	0	0	0
Klima og energi Oslo KF (MOS)	Utgift	0	0	0	0	0
Oslo Havn KF (MOS)	Utgift	128 210	226 156	264 077	116 780	142 980
Omsorg Oslo KF (FIN)	Utgift	0	0	0	0	0
Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)	Utgift	2 505 000	2 803 600	2 374 000	2 540 300	2 213 500
Boligbygg Oslo KF (FIN)	Utgift	341 000	395 000	525 000	525 000	235 000
Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)	Utgift	1 088 000	691 000	1 239 000	975 000	495 000
Investeringer i anleggsmidler - KF		4 067 210	4 120 756	4 407 077	4 162 080	3 091 480
Tilskudd til bykasse fra KF		0	0	0	0	0
Korrigert investeringer i anleggsmidler - KF		4 067 210	4 120 756	4 407 077	4 162 080	3 091 480
Utlån og forskuttering		0	15 000	15 000	15 000	15 000
Avdrag på lån		0	0	0	0	0
Avsetninger		3 370	0	0	15 595	0
Årets finansieringsbehov		4 070 580	4 135 756	4 422 077	4 192 675	3 106 480
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler		-2 951 500	-2 950 100	-3 096 500	-2 632 300	-2 094 500
Inntekter fra salg av anleggsmidler		-66 000	-96 000	-81 000	-66 000	-66 000
Tilskudd til investeringer (eksterne)		-73 500	-44 500	-44 500	-401 000	-112 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		0	-150 000	-200 000	-838 000	-623 000
Andre inntekter		0	0	0	0	0
Tilskudd fra Bykasse		-37 000	-22 000	-78 000	-108 000	-53 000
Sum eksternt finansiering		-3 128 000	-3 262 600	-3 500 000	-4 045 300	-2 948 500
Overføring fra driftsbudsjettet - KF m.v.		-131 580	-134 000	-133 975	-132 375	-131 875
Overført fra driftsbudsjettet mva.-refusjon		-711 000	-712 000	-758 000	0	0
Sum overført fra driftsbudsjettet		-842 580	-846 000	-891 975	-132 375	-131 875
Bruk av avsetninger		-100 000	-27 156	-30 102	-15 000	-26 105
Sum finansiering		-4 070 580	-4 135 756	-4 422 077	-4 192 675	-3 106 480
Udekket/udisponert		0	0	0	0	0

2.8 Økonomiplan investeringsbudsjettet - samlet (bykasse og KF)

Beløp i 1000 kr

		Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Bydelene (EST og KOU)	Utgift	0	0	0	0	0
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	Utgift	29 700	35 700	24 700	55 200	55 200
Kultur og utdanning (KOU)	Utgift	172 000	155 530	288 110	118 710	64 700
Byutvikling (BYU)	Utgift	26 000	26 000	26 000	26 000	26 000
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	Utgift	1 471 686	746 120	561 832	512 967	471 230
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	Utgift	1 390 700	1 053 800	1 032 813	828 800	597 000
Byrådslederens kontor (BLK)	Utgift	15 000	4 000	2 000	2 000	2 000
Finans - næring (FIN)	Utgift	410 200	611 500	387 500	178 000	348 000
Finans - kommune (FIN)	Utgift	202 500	532 100	659 800	623 800	663 800
Bystyrets organer (BYS)	Utgift	0	0	0	0	0
Avsetningskapitler (FIN)	Utgift	0	0	0	0	0
Investeringer i anleggsmidler - bykasse		3 717 786	3 164 750	2 982 755	2 345 477	2 227 930
Tilskudd til KF fra Bykasse		-37 000	-22 000	-78 000	-108 000	-53 000
Korrigert investeringer i anleggsmidler - bykasse		3 680 786	3 142 750	2 904 755	2 237 477	2 174 930
Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)	Utgift	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Arbeidstrening Oslo KF (EST)	Utgift	0	0	0	0	0
Klima og energi Oslo KF (MOS)	Utgift	0	0	0	0	0
Oslo Havn KF (MOS)	Utgift	128 210	226 156	264 077	116 780	142 980
Omsorg Oslo KF (FIN)	Utgift	0	0	0	0	0
Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)	Utgift	2 505 000	2 803 600	2 374 000	2 540 300	2 213 500
Boligbygg Oslo KF (FIN)	Utgift	341 000	395 000	525 000	525 000	235 000
Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)	Utgift	1 088 000	691 000	1 239 000	975 000	495 000
Investeringer i anleggsmidler - KF		4 067 210	4 120 756	4 407 077	4 162 080	3 091 480
Tilskudd til bykasse fra KF		0	0	0	0	0
Korrigert investeringer i anleggsmidler - KF		4 067 210	4 120 756	4 407 077	4 162 080	3 091 480
Investeringer i anleggsmidler - Oslo kommune		7 747 996	7 263 506	7 311 832	6 399 557	5 266 410
Investeringer i anleggsmidler		7 747 996	7 263 506	7 311 832	6 399 557	5 266 410
Utlån og forskuttering		1 211 000	1 286 000	1 496 000	1 166 000	921 000
Avdrag på lån		461 300	493 500	562 000	580 500	600 000
Avsetninger		3 750	380	380	15 975	380
Årets finansieringsbehov		9 424 046	9 043 386	9 370 212	8 162 032	6 787 790
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler		-4 259 508	-5 602 493	-5 703 740	-4 939 036	-3 471 209
Inntekter fra salg av anleggsmidler		-191 000	-465 300	-643 000	-141 000	-770 900
Tilskudd til investeringer		-73 500	-79 500	-44 500	-401 000	-112 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner		-2 585 150	-754 750	-890 150	-1 734 447	-1 537 408
Andre inntekter		0	0	0	0	0
Sum ekstern finansiering		-7 109 158	-6 902 043	-7 281 390	-7 215 483	-5 891 517
Overføring fra driftsbudsjettet		-88 155	-110 142	-297 170	-271 754	-166 673
Overføring fra driftsbudsjettet - KF m.v.		-131 580	-134 000	-133 975	-132 375	-131 875
Overføring fra driftsbudsjettet - inv.mva.		-842 808	-891 574	-981 142	0	0
Sum overført fra driftsbudsjettet		-1 062 543	-1 135 716	-1 412 287	-404 129	-298 548
Bruk av avsetninger		-1 252 345	-1 005 627	-676 535	-542 420	-597 725
Sum finansiering		-9 424 046	-9 043 386	-9 370 212	-8 162 032	-6 787 790
Udekket/udisponert		0	0	0	0	0

2.9 Fondsutvikling - bykassen

Beløp i 1000 kr

DRIFTSBUDSJETTET	Kap	2011	2012	2013	2014	2015
Avsetning til fond						
15405 Avsetning til fond for kunstnerisk utsmykking	940	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
15407 Avsetning til Parkeringsfondet	940	72 382	75 100	75 300	77 200	77 700
15410 Avsetning til vintervedlikeholdsfond	940	35 000	37 000	37 000	37 000	37 000
15412 Avsetning til selvassuransfond	124	29 500	32 700	32 700	32 700	32 700
15415 Avsetning til finansiering av investering MOS	940	240 021	181 063	169 345	119 249	117 561
15417 Avsetning til fond driftsmidler	940	20 000	-	-	-	-
15419 Avsetning til fond til samferdselsformål	940	314 000	326 000	326 000	326 000	326 000
15421 Avsetning til EGE-fond husholdninger	940	100 930	49 651	44 997	50 794	50 794
Til ubundne avsetninger		815 833	705 514	689 342	646 943	645 755
15507 Avsetning til Skogavgiftsfondet	950	300	300	300	300	300
15513 Avsetning til Feiervesenet	950	-437	879	1 141	422	-283
15514 Avsetning til tapsfond	950	15 000	15 000	15 000	15 000	15 000
15516 Avsetning til selvkostfondet VAV	950	-46 079	-26 796	-50 669	-9 401	32 212
15517 Avsetning til selvkostfondet REN	950	9 505	-15 339	-9 257	-16 221	-16 316
15519 Avsetning til fond for spillemidler	950	8 300	4 500	14 500	4 500	4 500
Til bundne avsetninger		-13 411	-21 456	-28 985	-5 400	35 413
Sum avsetning til driftsfond		802 422	684 058	660 357	641 543	681 168
Bruk av fond						
19405 Bruk av fond for kunstnerisk utsmykking	940	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000	-4 000
19403 Bruk av fond for forsikringsformål	940	-30 000	-	-	-	-
19410 Bruk av vintervedlikeholdsfond	940	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000	-35 000
19413 Bruk av Energigjenvinningsfondet	940	-116 566	-35 824	-35 824	-35 824	-
19416 Bruk av fond til avvikling av midlertidige bhg	940	-	-	-28 000	-22 000	-
19417 Bruk av fond driftsmidler	940	-38 984	-	-	-	-
19419 Bruk av fond til samferdselsformål	940	-11 000	-11 000	-9 000	-7 000	-7 000
19422 Bruk av driftsfond bydelene (FO3)	940	-80 000	-	-	-	-
19423 Bruk av fond for eldresatsingen	940	-	-5 000	-	-	-
19496 Bruk av fond tap på lånegarantier	948	-49 000	-9 000	-9 000	-9 000	-9 000
Bruk av ubundne avsetninger		-364 550	-99 824	-120 824	-112 824	-55 000
19506 Bruk av fond for særskilte overføringer	950	-7 000	-	-	-	-
19511 Bruk av Klima- og energifondet	950	-38 246	-	-	-	-
Bruk av bundne avsetninger		-45 246	-	-	-	-
Sum bruk av driftsfond		-409 796	-99 824	-120 824	-112 824	-55 000
Netto avsetninger i driftsbudsjettet		392 626	584 234	539 533	528 719	626 168
INVESTERINGSBUDSJETTET						
Avsetning til fond						
05598 Avsetning til fond for off. tilfluktsrom	959	380	380	380	380	380
Sum avsetning til fond		380	380	380	380	380
Bruk av fond						
09407 Bruk av Parkeringsfondet	940	-75 925	-74 000	-74 000	-74 000	-76 000
09415 Bruk av fond til finansiering av inv. MOS	940	-225 870	-250 000	-178 613	-123 600	-118 800
09419 Bruk av fond til samferdselsformål	940	-298 000	-330 000	-320 000	-310 000	-314 000
09421 Bruk av EGE-fond husholdninger	940	-100 930	-49 651	-15 000	-15 000	-
09495 Bruk av fond Fomebuprojektet	948	-427 000	-	-	-	-58 000
09499 Bruk av ubundet investeringsfond	948	-	-270 000	-44 000	-	-
09507 Bruk av Skogavgiftsfondet	950	-320	-320	-320	-320	-320
09511 Bruk av Klima- og energifondet	950	-15 000	-	-	-	-
09519 Bruk av fond for spillemidler	950	-8 300	-4 500	-14 500	-4 500	-4 500
09598 Bruk av fond for off. tilfluktsrom	959	-1 000	-	-	-	-
Sum bruk av fond		-1 152 345	-978 471	-646 433	-527 420	-571 620
SUM DRIFT OG INVESTERING						
Sum avsetninger		802 802	684 438	660 737	641 923	681 548
Sum bruk av fond		-1 562 141	-1 078 295	-767 257	-640 244	-626 620
NETTO DRIFT OG INVESTERING		-759 339	-393 857	-106 520	1 679	54 928

Oversikten viser bykassens fond. Det vises til kapittel 11 for nærmere omtale av fond.

2.10 Oversikt over bykasseinvesteringer med finansiering 2012 – 2015

Økonomiplan 2012-2015 Investeringsoversikt for bykassen (tall i 1000 kroner)

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	2 015	Finan- siering
	EST - byomfattende tiltak									
	<i>Kap. 174 Tannhelsetjenesten Oslo KF - overføring</i>									
1 06 031	Inventar og utstyr					5 000	5 000	5 000	5 000	Generell
	<u>Sum kap. 174 Tannhelsetjenesten Oslo KF - overføring</u>					5 000	5 000	5 000	5 000	
	<i>Kap. 311 Helse- og velferdsetaten</i>									
1 06 032	Utstyrsplan					190	190	152	152	Generell
1 06 032	Utstyrsplan					0	0	38	38	Statstil.
	<u>Sum kap. 311 Helse- og velferdsetaten</u>					190	190	190	190	
	<i>Kap. 313 Sykehjemsetaten</i>									
1 07 006	Inventar og utstyr sykehjem					5 000	5 000	8 400	8 400	Generell
1 07 006	Inventar og utstyr sykehjem					0	0	6 600	6 600	Statstil.
1 12 014	Nye sykehjem - inventar og utstyr	51 000				0	0	20 500	20 500	Generell
	<u>Sum kap. 313 Sykehjemsetaten</u>					5 000	5 000	35 500	35 500	
	<i>Kap. 320 Legevakten</i>									
1 06 033	Utstyrsplan					2 500	2 500	2 000	2 000	Generell
1 06 033	Utstyrsplan					0	0	500	500	Statstil.
	<u>Sum kap. 320 Legevakten</u>					2 500	2 500	2 500	2 500	
	<i>Kap. 360 Barne- og familieetaten - barnevern</i>									
1 06 034	Inventar og utstyr					2 300	2 300	1 840	1 840	Generell
1 06 034	Inventar og utstyr					0	0	460	460	Statstil.
	<u>Sum kap. 360 Barne- og familieetaten - barnevern</u>					2 300	2 300	2 300	2 300	
	<i>Kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger</i>									
1 12 011	Sentrumsprosjekt, etablering mottakssenter Storgt 36C	4 000				4 000	0	0	0	Generell
1 12 012	Sprøyterom Storgata 36C-inventar og utstyr	5 000				5 000	0	0	0	Generell
1 12 013	Inventar og utstyr - Omsorg+ prosjekter med 3 private utleiare	2 000				2 000	0	0	0	Generell
	<u>Sum kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger</u>					11 000	0	0	0	
	<i>Kap. 427 Tap på utlån</i>									
1 06 035	Tap på utlån til boligformål					5 710	5 710	5 710	5 710	Generell
	<u>Sum kap. 427 Tap på utlån</u>					5 710	5 710	5 710	5 710	
	<i>Kap. 481 Handlingsprogram Oslo sør</i>									
1 07 046	Tiltakspakke Oslo sør					4 000	4 000	3 360	3 360	Generell
1 07 046	Tiltakspakke Oslo sør					0	0	640	640	Statstil.
	<u>Sum kap. 481 Handlingsprogram Oslo sør</u>					4 000	4 000	4 000	4 000	
	Sum bykasseinvesteringer EST - byomfattende tiltak					35 700	24 700	55 200	55 200	

Prosjektnr.	Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	2 015	Finan- siering
Finansiering EST- byomfattende tiltak									
	1. Generell finansiering				35 700	24 700	46 962	46 962	
	2. Særskilte fond				0	0	0	0	
	3. Tilskudd fra staten				0	0	8 238	8 238	
	4. Tilskudd fra andre				0	0	0	0	
	Sum finansiering				35 700	24 700	55 200	55 200	
Byrådsavdeling for kultur og utdanning									
Kap. 200 Utdanningssetaten									
1 06 040	Utdanningssetaten - inventar og utstyr				99 130	227 910	37 352	0	Generell
1 06 040	Utdanningssetaten - inventar og utstyr				0	0	9 338	0	Statstil.
1 08 051	IKT (InnsIKT til nye skoler)				4 700	0	0	0	Generell
1 11 001	IKT - infrastruktur skoler				0	5 000	12 000	12 000	Generell
1 11 001	IKT - infrastruktur skoler				0	0	3 000	3 000	Statstil.
	Sum kap. 200 Utdanningssetaten				103 830	232 910	61 690	15 000	
Kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver									
1 06 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr				18 000	21 500	10 656	4 800	Generell
1 06 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr				0	0	2 664	1 200	Statstil.
	Sum kap. 271 Byomfattende barnehageoppgaver				18 000	21 500	13 320	6 000	
Kap. 501 Kultureiendommer									
1 06 021	Hudøy, rehabilitering av bygninger				200	200	200	200	Generell
1 07 002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer				5 000	5 000	3 960	3 960	Generell
1 07 002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer				0	0	1 040	1 040	Statstil.
	Sum kap. 501 Kultureiendommer				5 200	5 200	5 200	5 200	
Kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn									
1 10 005	Rehabilitering kirker				10 000	10 000	20 000	20 000	Generell
	Sum kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn				10 000	10 000	20 000	20 000	
Kap. 590 Gravferdsetaten									
1 06 028	Nye graver på eksisterende gravlunder				3 500	3 500	2 800	2 800	Generell
1 06 028	Nye graver på eksisterende gravlunder				0	0	700	700	Statstil.
1 08 066	Kalking av plastgraver				10 000	15 000	12 000	12 000	Generell
1 08 066	Kalking av plastgraver				0	0	3 000	3 000	Statstil.
1 12 010	Klemetsrud urnelund				5 000	0	0	0	Generell
	Sum kap. 590 Gravferdsetaten				18 500	18 500	18 500	18 500	

Prosjektnr.	Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	Finan- 2 015 siring
Sum bykasseinvesteringer Byrådsavdeling for kultur og utdanning					155 530	288 110	118 710	64 700
Finansiering Byrådsavdeling for kultur og utdanning								
1. Generell finansiering					155 530	288 110	98 968	55 760
2. Særskilte fond					0	0	0	0
3. Tilskudd fra staten					0	0	19 742	8 940
4. Tilskudd fra andre					0	0	0	0
Sum finansiering					155 530	288 110	118 710	64 700
Byrådsavdeling for byutvikling								
Kap. 482 Handlingsprogram Groruddalen								
1 07 010	Groruddalsprogrammet				20 000	20 000	20 000	20 000 Generell
	Sum kap. 482 Handlingsprogram Groruddalen				20 000	20 000	20 000	20 000
Kap. 609 Plan- og bygningsetaten								
1 06 019	IKT-utstyr				6 000	6 000	5 000	5 000 Generell
1 06 019	IKT-utstyr				0	0	1 000	1 000 Statstil.
	Sum kap. 609 Plan- og bygningsetaten				6 000	6 000	6 000	6 000
Sum bykasseinvesteringer Byrådsavdeling for byutvikling					26 000	26 000	26 000	26 000
Finansiering Byrådsavdeling for byutvikling								
1. Generell finansiering					26 000	26 000	25 000	25 000
2. Særskilte fond					0	0	0	0
3. Tilskudd fra staten					0	0	1 000	1 000
4. Tilskudd fra andre					0	0	0	0
Sum finansiering					26 000	26 000	26 000	26 000

Prosjektnr.	Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	Finan- 2 015 siring
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel (MOS)								
MOS - miljø								
<i>Kap.542 Bymiljøetaten - friluftsliv</i>								
1 08 015	Skogavgiftsfin. tiltak				320	320	320	320 Fond inv.bud.
1 09 011	Diverse mindre prosjekter				5 350	5 350	5 350	5 350 Statstil.
1 09 011	Diverse mindre prosjekter				1 000	1 000	1 000	1 000 Tilskudd andre
1 09 012	Utstyr, transportmidler, maskiner				2 000	2 000	1 600	1 600 Generell
1 09 012	Utstyr, transportmidler, maskiner				0	0	400	400 Statstil.
Sum friluftliv					8 670	8 670	8 670	8 670
<i>Kap. 542 Bymiljøetaten - idrett</i>								
1 06 025	Diverse mindre prosjekter				4 500	4 500	4 500	4 500 Fond inv.bud.
1 06 025	Diverse mindre prosjekter				500	500	500	500 Tilskudd andre
1 06 052	Voldsløkka bandy/landhockey - fullfinansiering	48 000		37 250	10 750	0	0	0 Generell
1 07 041	Maskiner/biler/utstyr				2 000	2 000	1 600	Generell
1 07 041	Maskiner/biler/utstyr				0	0	400	Statstil.
1 10 018	Skytebane i fjell Åsland	85 000	10 000	20 000	30 000	25 000	15 000	0 Generell
1 10 018	Skytebane i fjell Åsland				0	10 000	0	0 Fond inv.bud.
1 10 018	Skytebane i fjell Åsland				0	5 000	0	0 Tilskudd andre
1 11 015	Kunstgress Tørteberg	7 500		5 000	5 000	1 500	0	0 Generell
1 11 015	Kunstgress Tørteberg			1 000	1 000	0	0	0 Fond inv.bud.
1 11 016	Kunstgress Høybråten idrettspark	13 000		6 000	6 000	0	0	0 Generell
1 11 016	Kunstgress Høybråten idrettspark			1 000	1 000	0	0	0 Fond inv.bud.
1 11 017	Kunstgress Rustadfeltet	7 000		2 500	2 500	4 500	0	0 Generell
Sum idrett					54 750	37 000	7 000	5 000
<i>Kap. 542 Bymiljøetaten - samferdsel</i>								
1 07 001	Ensjøutbyggingen	128 000	1 782	129 782	28 000	35 100	2 700	0 Generell
1 07 001	Ensjøutbyggingen	67 000	25 218	92 218	32 000	37 000	44 000	46 700 Tilskudd andre
1 07 001	Ensjøutbyggingen				0	0	3 300	3 300 Statstil.
1 07 024	Program gateopprusting				90 000	40 000	50 000	50 000 Fond inv.bud.
1 07 060	Aksjon skolevei				8 000	7 000	8 000	8 000 Fond inv.bud.
1 07 060	Aksjon skolevei				500	462	0	0 Generell
1 07 060	Aksjon skolevei				0	0	500	500 Statstil.
1 07 061	Støy og luftforurensing				4 000	8 000	8 000	8 000 Fond inv.bud.
1 07 061	Støy og luftforurensing				0	0	355	500 Statstil.
1 07 061	Støy og luftforurensing				600	500	0	0 Generell

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	Finan- 2 015 siring
1 08 024	Trafikksanering/fartssoning					3 000	4 000	3 000	3 000 Fond inv.bud.
1 08 024	Trafikksanering/fartssoning					300	300	0	0 Generell
1 08 026	Universell utforming					6 000	6 000	10 000	10 000 Fond inv.bud.
1 08 026	Universell utforming					0	0	660	660 Statstil.
1 08 026	Universell utforming					400	400	0	0 Generell
1 08 027	Mindre utbedringer					7 000	20 000	15 000	21 000 Fond inv.bud.
1 08 027	Mindre utbedringer					0	0	621	0 Statstil.
1 08 027	Mindre utbedringer					1 000	1 000	0	0 Generell
1 08 030	Utredning/prosjekter					7 000	11 400	10 000	6 000 Fond inv.bud.
1 08 030	Utredning/prosjekter					0	0	150	0 Statstil.
1 08 030	Utredning/prosjekter					400	400	0	0 Generell
1 08 033	Parkeringsautomater/parkometre					3 200	3 200	3 200	3 200 Fond inv.bud.
1 08 034	Opparbeidelse av parkeringsplasser					1 500	1 500	1 500	1 500 Fond inv.bud.
1 08 035	Utstyr, transportmidler, maskiner					900	900	900	900 Fond inv.bud.
1 11 008	Levende Oslo					10 000	0	0	0 Generell
1 12 001	Div. trafiksikkerhet					28 000	32 000	33 000	24 000 Fond inv.bud.
1 12 001	Div. trafiksikkerhet					0	0	2 105	1 400 Statstil.
1 12 001	Div. trafiksikkerhet					4 000	4 500	0	0 Generell
1 12 002	Kollektivprioriteringer					120 400	121 000	124 400	124 400 Fond inv.bud.
1 12 002	Kollektivprioriteringer					8 000	6 500	0	0 Generell
1 12 002	Kollektivprioriteringer					0	0	2 906	3 000 Statstil.
Sum samferdsel						364 200	341 162	324 297	316 060
Sum kap. 542 Bymiljøetaten (friluftsliv+idrett+samferdsel)						427 620	386 832	339 967	329 730
<i>Kap. 761 Sykkelprosjektet</i>									
1 11 013	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering					125 000	139 000	117 000	130 000 Fond inv.bud.
1 11 013	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering					0	0	5 000	5 500 Statstil.
1 11 013	Gang- og sykkelveier og sykkelparkering					4 500	5 000	0	0 Generell
Sum kap. 761 Sykkelprosjektet						129 500	144 000	122 000	135 500
<i>Kap. 645 Energigjenvinningsetaten-husholdninger</i>									
1 07 019	Biogassanlegg KA	465 000	110 000	122 070	232 070	47 349	0	0	0 Generell
1 07 019	Biogassanlegg KA					35 000	0	0	0 Statstil.
1 07 019	Biogassanlegg KA			100 930	100 930	49 651	0	0	0 Fond inv.bud.
1 08 017	Energigjenvinningsetaten diverse					5 000	0	0	0 Generell
1 08 017	Energigjenvinningsetaten diverse					0	5 000	15 000	0 Fond inv.bud.
Sum kap. 645 Energigjenvinningsetaten-husholdninger						137 000	5 000	15 000	0

Prosjektnr.					Sum				Finan-
	Kostnads-	Bevilgn.	Bevilget	tidligere	2 012	2 013	2 014	2 015	
	ramme	før 2011	2 011	bevilget					siering
<i>Kap. 646 Energigjenvinningsetaten-næring</i>									
1 07 020	Ny 3 de ovnslinje KA	1 665 000	1 344 000	295 000	1 639 000	0	0	0	0 Fond inv.bud.
1 07 020	Ny 3 de ovnslinje KA				26 000	0	0		0 Generell
1 11 014	EGE diverse				20 000	20 000	30 000		0 Generell
Sum kap. 646 Energigjenvinningsetaten-næring					46 000	20 000	30 000		0
<i>Kap. 650 Brann- og redningsetaten</i>									
1 09 014	Utstyr, transportmidler, maskiner				6 000	6 000	5 640		5 640 Generell
1 09 014	Utstyr, transportmidler, maskiner				0	0	360		360 Statstil.
Sum kap. 650 Brann- og redningsetaten					6 000	6 000	6 000		6 000
Sum bykasseinvesteringer - MOS miljø					746 120	561 832	512 967		471 230
Finansiering MOS - miljø									
1. Generell finansiering					213 799	99 162	41 540		7 240
2. Særskilte fond					458 471	413 820	403 820		394 820
3. Tilskudd fra staten					40 350	5 350	22 107		20 970
4. Tilskudd fra andre					33 500	43 500	45 500		48 200
Sum finansiering					746 120	561 832	512 967		471 230
MOS - selvfinansierende miljøetater									
<i>Kap. 620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning</i>									
1 03 035	Svenstua -Vettakollen basseng	322 000	134 892	50 000	184 892	35 000	102 108	0	0 Generell
1 03 037	Skullerud - Enebakkveien	100 000	20 000	33 000	53 000	47 000	0	0	0 Generell
1 04 003	Bjørsvika	150 000	40 195	3 000	43 195	50 000	56 805	0	0 Generell
1 04 006	Enebakkveien-Åsland Hvl.	50 000			0	20 000	20 000	10 000	0 Generell
1 07 032	Voldsløkkatunnelen	300 000	74 000	126 000	200 000	100 000	0	0	0 Generell
1 07 038	Akerselva nedre	67 000	20 000	15 000	35 000	15 000	17 000	0	0 Generell
1 08 001	Avløp Cuba-Bjørsvika-Bekkelaget (Midtgardsormen)	1 302 000	250 100	540 200	790 300	134 700	192 000	185 000	0 Generell
1 09 008	Frognerelven	110 000	20 000	21 630	41 630	25 000	28 000	10 000	0 Generell
1 09 008	Frognerelven			5 370	5 370	0	0	0	0 Fond inv.bud.
1 09 009	Hoffselven	108 000	15 000	15 000	30 000	25 000	30 000	23 000	0 Generell
1 10 008	Videreføring saneringsplan vann				110 000	110 000	110 000		110 000 Generell
1 10 009	Akerselva øvre - del II	80 000	15 000	20 000	35 000	20 000	20 000	5 000	0 Generell
1 10 010	Alna II	170 000		30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	50 000 Generell
1 11 009	Majorstutunnelen	117 300		44 000	44 000	66 800	1 900	100	1 100 Generell
1 12 004	Diverse prosjekter initiert av hovedplan vann				17 800	17 800	17 800		17 800 Generell
1 12 004	Diverse prosjekter initiert av hovedplan vann				2 200	2 200	2 200		2 200 Tilskudd andre
1 12 005	Ufordelt prosjekter				82 300	214 387	304 100		294 100 Generell
1 12 005	Ufordelt prosjekter				250 000	178 613	123 600		118 800 Fond inv.bud.
Sum kap. 620 Vann og avløpsetaten - forvaltning					1 030 800	1 020 813	820 800		594 000

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	Finan- 2 015 siring
Kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost									
1 08 002	Gjenbruk diverse					10 000	5 000	5 000	0 Generell
1 08 043	Diverse IT-prosjekter					8 000	2 000	0	0 Generell
1 08 044	Diverse prosjekter					5 000	5 000	3 000	3 000 Generell
Sum kap. 640 Renovasjonsetaten - selvkost						23 000	12 000	8 000	3 000
Sum bykasseinvesteringer MOS - selvfin. miljøetater						1 053 800	1 032 813	828 800	597 000
Finansiering MOS - selvfin. miljøetater									
1. Generell finansiering						801 600	852 000	703 000	476 000
2. Særskilte fond						250 000	178 613	123 600	118 800
3. Tilskudd fra staten						0	0	0	0
4. Tilskudd fra andre						2 200	2 200	2 200	2 200
Sum finansiering						1 053 800	1 032 813	828 800	597 000
Byrådslederens kontor									
Kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste									
1 11 004	Rådhuset - diverse rehabilitering					2 000	2 000	1 600	1 600 Generell
1 11 004	Rådhuset - diverse rehabilitering					0	0	400	400 Statstil.
1 12 006	Oppgradering bystyresalen					2 000	0	0	0 Generell
Sum kap. 150 Rådhusets forvaltningstjeneste						4 000	2 000	2 000	2 000
Sum bykasseinvesteringer Byrådslederens kontor						4 000	2 000	2 000	2 000
Finansiering Byrådslederens kontor									
1. Generell finansiering						4 000	2 000	1 600	1 600
2. Særskilte fond						0	0	0	0
3. Tilskudd fra staten						0	0	400	400
4. Tilskudd fra andre						0	0	0	0
Sum finansiering						4 000	2 000	2 000	2 000

Prosjektnr.		Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	Finan- 2 015 siering
Byrådsavdeling for finans og næring									
Finans - næring									
<i>Kap. 172 Boligbygg Oslo KF - overføring</i>									
1 07 068	Investeringstilskudd - Omsorg+	50 000				0	50 000	0	0 Generell
	Sum kap. 172 Boligbygg Oslo KF - overføring					0	50 000	0	0
<i>Kap.175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring</i>									
1 06 046	Tilskudd reetablering og akutttiltak/rehab. barnehager					17 000	23 000	48 000	48 000 Generell
1 11 005	Investeringstilskudd - Omsorg+	55 000				0	0	55 000	0 Generell
	Sum kap. 175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring					17 000	23 000	103 000	48 000
<i>Kap. 185 Forskjellige utbedringstiltak</i>									
1 06 015	Tilrettelegging for funksjonshemmede					10 000	10 000	12 600	12 600 Generell
1 06 015	Tilrettelegging for funksjonshemmede					0	0	2 400	2 400 Statstil.
	Sum kap. 185 Forskjellige utbedringstiltak					10 000	10 000	15 000	15 000
<i>Kap.416 Fornebu-utbyggingen</i>									
1 00 165	Fornebu	1 470 000	936 000	26 000	962 000	16 500	16 500	10 000	10 000 Generell
1 06 020	Fornebu-banebetjening*	280 000	167 000	-167 000	0	0	0	0	167 000 Generell
1 06 020	Fornebu-banebetjening		58 000	-58 000	0	0	0	0	58 000 Fond inv.bud.
	Sum kap. 416 Fornebu-utbyggingen					16 500	16 500	10 000	235 000
*225 mill. trukket inn i budsjettjusteringssak om konsekvenser av regnskap 2010 m.v. pga endret periodisering									
<i>Kap. 425 Andre utbyggingsformål</i>									
1 06 017	Kontraktsforpliktet kjøp					10 000	10 000	20 000	20 000 Generell
1 07 009	Eiendomsserverv/-kjøp, initiere transformasjon m.v.					550 000	270 000	30 000	30 000 Generell
1 08 053	Ingerstrand bad - rehabilitering av bygninger	46 500	18 500	12 000	30 500	8 000	8 000	0	0 Generell
	Sum kap. 425 Andre utbyggingsformål					568 000	288 000	50 000	50 000
Sum bykasseinvesteringer Finans - næring						611 500	387 500	178 000	348 000
Finansiering Finans - næring									
1. Generell finansiering						611 500	387 500	175 600	287 600
2. Særskilte fond						0	0	0	58 000
3. Tilskudd fra staten						0	0	2 400	2 400
4. Tilskudd fra andre						0	0	0	0
Sum finansiering						611 500	387 500	178 000	348 000

Prosjektnr.	Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	Finan- 2 015 sierung
Finans - kommune								
<i>Kap. 122 Diverse virksomheter og prosjek. under FIN</i>								
1 09 006	Nytt HR-system (lønns- og personalsystem)	360 250	113 250	100 000	213 250	106 000	41 000	0 0 Generell
1 12 008	Lokal IKT-infrastruktur				69 700	0	0	0 Generell
1 12 009	IKT - infrastruktur 2012 prosjektet, usikkerhetsavsetning				44 000	0	0	0 Generell
Sum kap. 122 Diverse virksomheter og prosjek. under FIN					219 700	41 000	0	0
<i>Kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten</i>								
1 08 006	IKT-området (Konsern)				10 000	10 000	12 000	12 000 Generell
1 08 006	IKT-området (Konsern)				0	0	3 000	3 000 Statstil.
1 09 027	IKT - oppgradering av infrastruktur	195 000	82 500	87 500	170 000	25 000	0	0 Generell
1 12 007	Sentral IKT-infrastruktur				7 400	8 800	7 040	7 040 Generell
1 12 007	Sentral IKT-infrastruktur				0	0	1 760	1 760 Statstil.
Sum kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten					42 400	18 800	23 800	23 800
<i>Kap. 503 Kulturbyggene i Bjørvika</i>								
1 09 047	Kulturbyggene i Bjørvika		595 000	-306 000	289 000	0	556 000	480 000 512 000 Generell
1 09 047	Kulturbyggene i Bjørvika				0	0	0	120 000 128 000 Statstil.
1 09 047	Kulturbyggene i Bjørvika	2 695 000	610 000	-314 000	296 000	270 000	44 000	0 0 Fond inv.bud.
Sum kap. 503 Kulturbyggene i Bjørvika					270 000	600 000	600 000	640 000
*620 mill. trukket inn i budsjettjusteringssak om konsekvenser av regnskap 2010 m.v. pga endret periodisering								
Sum bykasseinvesteringer Finans - kommune					532 100	659 800	623 800	663 800
Finansiering Finans - kommune								
1. Generell finansiering					262 100	615 800	499 040	531 040
2. Særskilte fond					270 000	44 000	0	0
3. Tilskudd fra staten					0	0	124 760	132 760
4. Tilskudd fra andre					0	0	0	0
Sum finansiering					532 100	659 800	623 800	663 800

Prosjektnr.	Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	Finan- 2 015 siering	
Fellesutgifter og finansposter m.v.									
Kap. 929 Aksjer									
Kjøp av aksjer					0	0	0	0 Generell	
Sum kap. 929 Aksjer					0	0	0	0	
Sum bykassens investeringer i anleggsmidler					TOTALSUM	3 164 750	2 982 755	2 345 477	2 227 930
Finansiering av investeringer i anleggsmidler					2 011	2 012	2 013	2 014	
1. Generell finansiering					2 110 229	2 295 272	1 591 710	1 431 202	
2. Særskilte fond					978 471	636 433	527 420	571 620	
3. Tilskudd fra staten					40 350	5 350	178 647	174 708	
4. Tilskudd fra andre					35 700	45 700	47 700	50 400	
Sum finansiering					3 164 750	2 982 755	2 345 477	2 227 930	
Utlån, forskuttering, avdrag på lån og avsetninger									
Kap. 910 Lån									
Ekstraordinære avdrag					0	0	0	0 Generell	
Sum kap. 910 Lån					0	0	0	0	
Kap. 920 Utlån egne midler									
1 03	057	Utlån Oslo Vognselskap kjøp av de 99 første nye T-banevognene	534 780	0	534 780	0	0	0 Generell	
1 06	005	Utlån Oslo Vognselskap kjøp av de siste 90 nye T-banevognene (opsjon 1)	1 100 000	1 100 000	0	1 100 000	0	0 Generell	
1 09	025	Utlån Oslo Vognselskap 45 nye t-banevogner + div. (opsjon 2)	1 137 000	1 137 000	0	1 137 000	0	0 Generell	
1 11	002	Utlån Oslo Vognselskap 96 nye t-banevogner (opsjon 3)	1 475 000	290 000	290 000	365 000	575 000	245 000 0 Generell	
Sum kap. 920 Utlån egne midler					365 000	575 000	245 000	0	
Kap. 926 Videreutlån									
1	06	067	Videreutlån		906 000	906 000	906 000	906 000 Generell	
Sum kap. 926 Videreutlån					906 000	906 000	906 000	906 000	

Prosjektnr.	Kostnads- ramme	Bevilgn. før 2011	Bevilget 2 011	Sum tidligere bevilget	2 012	2 013	2 014	2 015	Finan- siering
Kap. 927 Betjening av videreutlån									
1 06 068					493 500	562 000	580 500	600 000	Generell
					493 500	562 000	580 500	600 000	
Kap. 959 Bundne investeringsfond									
					380	380	380	380	Generell
					380	380	380	380	
Sum finansierungsbehov - totalt					4 929 630	5 026 135	4 077 357	3 734 310	
Finansiering av bykassens samlede investeringsbudsjett					2 011	2 012	2 013	2 014	
					2 652 393	2 607 240	2 306 736	1 376 709	
					369 300	562 000	75 000	704 900	
					978 471	646 433	527 420	571 620	
					289 716	520 312	271 754	166 673	
					563 700	639 100	670 100	689 300	
					40 350	5 350	178 647	174 708	
					35 700	45 700	47 700	50 400	
Sum finansiering					4 929 630	5 026 135	4 077 357	3 734 310	

3 BYDELENE EST OG KOU

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har det overordnede ansvaret for bydelssektoren. Bydelene har ansvar for de primære helsetiltak for befolkningen, sosialtjenestene, helsestasjons- og skolehelsetjeneste, fritidstilbud for barn og unge, barnevernet, tiltak for mennesker med psykiske lidelser og for funksjonshemmede, tiltak for eldre og for utviklingshemmede. Bydelene har ansvar for lokale parker og nærmiljøanlegg og utleie av torg, fortau m.v.

Byrådsavdeling for kultur og utdanning har ansvar for barnehagene.

I Sak 1 / Del 1 er sektoren omtalt under Byen som stiller opp, byen for de eldste byen for de yngste, under Kulturbyen, Oslo under utvikling og under organisasjon og sikkerhet.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren (EST og KOU) 2012-2015

Beløp i 1 000 kr

Driftsbudsjettet	Dok 3	Budsjett - økonomiplan			
	2011	2012	2013	2014	2015
Sum utgifter	19 644 847	20 579 218	20 643 280	20 716 523	20 721 732
Sum inntekter	-3 613 036	-3 760 280	-3 760 280	-3 760 280	-3 760 280
Netto utgifter	16 031 811	16 818 938	16 883 000	16 956 243	16 961 452

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 43,3 %

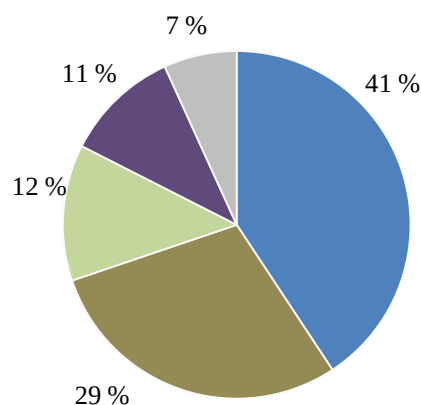
I bydelene skal det brukes:

- ✓ 2,6 mrd. til tiltak innen helse sosial og nærmiljø
- ✓ 6,0 mrd. til barnehager
- ✓ 2,2 mrd. til tiltak barn og unge
- ✓ 8,4 mrd. innenfor pleie og omsorg
- ✓ 1,4 mrd. til arbeidsmarkedstiltak, økonomisk sosialhjelp og Kvalifiseringsprogram (KVP), hvorav økonomisk sosialhjelp utgjør om lag 0,9 mrd.

I foretakene er det i økonomiplanperioden innarbeidet investeringsmidler til utbygging av sosial infrastruktur med:

- ✓ 1,7 mrd. til barnehager
- ✓ 0,5 mrd. til boliger for vanskeligstilte
- ✓ 0,9 mrd. til Omsorg+ prosjekter
- ✓ 1,4 mrd. til sykehjem

Sektorens hovedområder:

- Pleie og omsorg
- Barnehager
- Helse, sosial og nærmiljø
- Oppvekst
- Sosialhjelp og Kvalifiseringsprogram

Økonomiplanramme 2012-2015 for bydelssektoren

Inkludert avsetningskapitlene 304, 305, 306 og 308

Beløp i 1000 kr					
Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *	19 644 847	19 674 633	19 768 654	19 798 349	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	19 644 847	19 644 847	19 644 847	19 644 847	19 644 847
+/- Omstillingsuttak		0	0	0	0
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-1 430	-9 141	-9 141	-9 141
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		151 681	8 681	-62 319	-149 319
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	19 644 847	19 795 098	19 644 387	19 573 387	19 486 387
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-2 520	-46 520	-34 520	-34 520
+/- Justering for demografiske forhold		232 600	495 000	688 800	871 800
+/- Spesifiserte rammeendringer		14 954	191 997	311 115	400 997
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-219 417	-400 087	-580 762	-761 435
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		25 617	240 390	384 633	476 842
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		758 503	758 503	758 503	758 503
=ØKONOMIPLAN (brutto)	19 644 847	20 579 218	20 643 280	20 716 523	20 721 732
Salgs- og leieinntekter	-1 480 670	-1 541 928	-1 541 928	-1 541 928	-1 541 928
Refusjoner	-1 656 728	-1 721 730	-1 721 730	-1 721 730	-1 721 730
Overføringsinntekter	-475 638	-496 622	-496 622	-496 622	-496 622
=Sum driftsinntekter	-3 613 036	-3 760 280	-3 760 280	-3 760 280	-3 760 280
=ØKONOMIPLAN (netto)	16 031 811	16 818 938	16 883 000	16 956 243	16 961 452

Det vises til kapittel 14 Budsjettekniske merknader med dokumentasjon av endringer og spesifisering av kapitlene 304, 305, 306 og 308.

Fordeling av driftsrammen i bydelene

		Beløp i 1000 kr		
Kapittel		Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
001	Bydel Gamle Oslo (1) (B)	1 024 887	1 191 028	1 294 079
002	Bydel Grünerløkka (2) (B)	939 206	1 140 246	1 248 278
003	Bydel Sagene (3) (B)	807 267	919 941	974 683
004	Bydel St. Hanshaugen (4) (B)	585 550	715 837	773 720
005	Bydel Frogner (5) (B)	824 828	1 001 168	1 063 834
006	Bydel Ullern (6) (B)	556 955	714 876	760 628
007	Bydel Vestre Aker (7) (B)	831 614	1 072 086	1 118 845
008	Bydel Nordre Aker (8) (B)	930 021	1 242 929	1 309 033
009	Bydel Bjerke (9) (B)	703 412	853 440	908 037
010	Bydel Grorud (10) (B)	719 912	817 638	878 412
011	Bydel Stovner (11) (B)	713 892	826 993	887 231
012	Bydel Alna (12) (B)	1 156 742	1 359 092	1 431 762
013	Bydel Østensjø (13) (B)	1 101 786	1 286 528	1 383 900
014	Bydel Nordstrand (14) (B)	947 491	1 230 797	1 298 298
015	Bydel Søndre Nordstrand (15) (B)	896 961	976 931	1 025 057
Sum bydelsfordelt ramme		12 740 523	15 349 530	16 355 797

Fordeling ordinær drift / økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram

		Beløp i 1000 kr		
Kapittel		Driftsramme	Sosialhjelp og kvalifiserings- program	Netto
001	Bydel Gamle Oslo (1) (B)	1 104 549	189 530	1 294 079
002	Bydel Grünerløkka (2) (B)	1 080 319	167 959	1 248 278
003	Bydel Sagene (3) (B)	863 600	111 083	974 683
004	Bydel St. Hanshaugen (4) (B)	695 072	78 648	773 720
005	Bydel Frogner (5) (B)	991 306	72 528	1 063 834
006	Bydel Ullern (6) (B)	742 684	17 944	760 628
007	Bydel Vestre Aker (7) (B)	1 093 220	25 625	1 118 845
008	Bydel Nordre Aker (8) (B)	1 272 892	36 141	1 309 033
009	Bydel Bjerke (9) (B)	833 266	74 771	908 037
010	Bydel Grorud (10) (B)	804 647	73 765	878 412
011	Bydel Stovner (11) (B)	805 820	81 411	887 231
012	Bydel Alna (12) (B)	1 306 214	125 548	1 431 762
013	Bydel Østensjø (13) (B)	1 316 263	67 637	1 383 900
014	Bydel Nordstrand (14) (B)	1 258 021	40 277	1 298 298
015	Bydel Søndre Nordstrand (15) (B)	923 120	101 937	1 025 057
Sum bydelsfordelt ramme		15 090 993	1 264 804	16 355 797

Bydelenes budsjettrammer

1. Byrådets forslag til budsjettrammer for bydelene 2012

Bydelssektorens budsjettramme

I Økonomiplanen for perioden 2012-2015, som er vist innledningsvis i kapittel 3, fremgår at samlet netto ramme for bydelssektoren utgjør 16 818,9 mill. i 2012. Denne rammen omfatter både midlene som er fordelt til bydelene og det som er avsatt på kap. 304, 305, 306 og 308, men omfatter ikke statstilskudd på kapittel 304. Oversikt over fordeling mellom bydelsfordelt ramme og sentrale avsetningskapitler er fremstilt i tabell 3.3. I tabell 3.1 vises hva som er innarbeidet av budsjettendringer på grunn av befolkningsutviklingen. I tabell 3.2 fremgår sammenhengen mellom endringer av budsjettet i økonomiplanrammen og beregning av budsjettendringer i *Dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene, Grønt hefte*.

Tabell 3.1 Budsjettendring fra 2011 som følger befolkningsfremskrivningen Beløp i 1000 kr

Funksjonsområder	2012	2013	2014	2015
FO2A Barnehager	0	0	0	0
FO2B Oppvekst	29 000	68 000	106 000	140 000
FO 3 Pleie og omsorg	83 000	170 000	238 000	300 000
Sum kriteriefordelt demografijustering	112 000	238 000	344 000	440 000
Kap. 305 Bydelene - etablering av barnehager	120 600	257 000	344 800	431 800
Samlet budsjettendring i bydelsrammen	232 600	495 000	688 800	871 800

Tabell 3.1 viser at det fordeles 112 mill. i 2012 til bydelene som kompensasjon for befolkningsutviklingen. På grunn av økningen av barn i aldersgruppen 1-5 år og økt barnehagebehov, er det avsatt midler i sin helhet på kap. 305.

Fra 2011 ble det lagt inn 80 % kompensasjon for demografi. Dette begrunnes blant annet med at bare deler av kostnadene i en sektor er faste kostnader. I dagens system bygges det på gjennomsnittskostnader, og dette kan innebære at ved 100 % gis det for stor kompensasjon, da marginalkostnadene er lavere. Etter de senere års betydelige investeringer i barnehager og rehabilitering av sykehjem, må det forutsettes en mer kostnadseffektiv drift av lokaler på mange områder. Dette gjelder ikke bare ved utvidelse av tilbudene, men også ved oppgradering av eksisterende bygg, hvor det blant annet satses på energieffektiverende tiltak. Disse vil redusere de løpende driftskostnadene.

Forutsetning om omstillingsuttak i kommende økonomiplanperiode

Som del av en uspesifisert rammeendring inngår et omstillingsuttak for bydelene fra 2012 på 79,4 mill.

Økonomiplanoversiktens bydelsfordelte budsjettendring og bydelsfordelt endring i tabell 3.4

Økonomiplanen for bydelssektoren samlet inkludert avsetningskapitler viser at det i 2012 er en økning på 25,6 mill. i *Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok. 3/11* (jf. økonomiplanoversikten i kap. 14). For bydelsfordelt ramme eksklusiv avsetningskapitler er det en tilsvarende reduksjon på 108,3 mill. Tabell 3.2 viser sammenhengen mellom dette tallet og bydelsfordelt endring slik den presenteres i tabell 3.4. Dette innebærer at omstillingsuttaket ikke betraktes som nøytralt, men som en del av budsjettendringen.

Tabell 3.2 Sammenheng mellom økonomiplanoversiktens bydelsfordelte midler og beregning av endring i Grønt hefte

Beløp i
1000 kr

Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok.3 (jf. økonomiplanoversikt)	-108 267
Endringer som gjelder økonomisk sosialhjelp (inngår ikke i korrigert budsjett)	1 000
= Endringer som gjelder ordinær drift (før korrigeringer)	-107 267
Inndekning av merforbruk over 2 år tas hensyn til i korrigert budsjett	20 850
Indre vedlikehold barnehager over til Omsorgsbygg Oslo KF	7 000
Ekstramidler (engangs) til TT i 2012 pga økte utgifter	-20 000
Øvrige endringer	2 680
= Differanse mellom Budsjett 2012 (før lønns- og priskomp.) og korrigert budsjett 2011	-96 737

Reduksjonen på 96,7 mill. tilsvarer -0,7 % av sum korrigert budsjett for 2011. Dette varierer imidlertid mellom bydelene, slik tabell 3.4 viser. I Grønt hefte er det, som tidligere år, korrigert for inndekning av underskudd. Tidligere merforbruk dekket over to år påvirker handlingsrommet til den enkelte bydel. Bydel Bjerke og Bydel Østensjø får tilbakeført det tidligere uttrekket i 2011 på 7,9 mill. og 14,0 mill. Bydelene St. Hanshaugen, Ullern, Østensjø og Søndre Nordstrand får samlet et trekk i 2012 på 42,8 mill. Netto utgjør dette 20,8 mill. Kompensasjonen for demografi fordelt til bydelene på 112 mill. er ikke inkludert i korrigert budsjett, og er dermed inkludert i vekst/reduksjon for den enkelte bydel i tabell 3.4.

Finansiering av barnehagesektoren

Fra 01.01.2011 trådte "Forskrift om likeverdig behandling ved tildeling av offentlige tilskudd til ikke-kommunale barnehager" i kraft. Denne forskriften inneholder nye bestemmelser om beregning av tilskudd til kapitalkostnader til ikke-kommunale barnehager. Endringene er innarbeidet i byrådets forslag til budsjett.

Styrking av barneverntjenesten

Som en del av Regjeringens satsing på barnevern gjeldende fra budsjett 2011, videreføres satsingen i 2012 innenfor rammen av midler tildelt som rammetilskudd til kommunen. Det er fordelt 27 mill. til bydelene og 3 mill. er foreslått disponert til sentrale tiltak under kap. 372 Byomfattende tiltak - avsetninger.

Forslag til forenklet justering av kriteriesettet for FO3 Pleie og omsorg

Gjeldende kriteriesystem på FO3 Pleie og omsorg er basert på analyser av datagrunnlag til og med 2006, hvor vektingen av brukere 67 år og eldre var 69 %, og av brukere til og med 66 år var 31 %. De siste årene har kvaliteten på datagrunnlaget fra IPLOS (Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk) blitt bedre, noe som har gjort det mulig med bedre analyser av hvordan forbruket er fordelt på aldersgrupper.

Analyser av tjenesteproduksjon og ressursforbruk viser at yngre brukere legger beslag på en større andel av tildelte midler til pleie og omsorg enn tidligere antatt. Det foreslås at vektene endres til 65% og 35% for henholdsvis innbyggere 67 år og eldre og innbyggere til og med 66 år. Omfordelingskonsekvensene av den foreslåtte endringen er forholdsvis moderate.

Harmonisering av risikoavlastning for barnevern og økonomisk sosialhjelp

Det foreslås at det fra og med 2012 tildeles midler til barnevern og økonomisk sosialhjelp basert på 80% kriterietildeling og 20 % regnskapsandel i forhold til sist avlagte regnskap. Dette begrunnes med at utgiftene til økonomisk sosialhjelp og barnevern varierer mellom bydelene og over tid. Vesentlige endringer i forbruket på begge områder utgjør en risiko for merforbruk for den enkelte bydel. Men mens det innen økonomisk sosialhjelp er fire risikoreduserende ordninger, har det innen barnevern kun vært en avsetning for å kompensere for høye døgnpriser i institusjonsbarnevernet. Antallet sosialhjelpsmottakere er over tre ganger så stort som antall barn i barnevernet, mens sosialhjelpsbudsjettet er 0,9 mrd. og barnevernsbudsjettet er 1,3 mrd. Dette tilsier at den økonomiske risikoen forbundet med en ny barnevernssak er større enn for en ny sosialklient. Forslaget går ut på at budsjettet til begge områdene harmoniseres ved at kriteriene gis 80 % vekt og fjorårets regnskap 20 % vekt. For økonomisk sosialhjelp avsettes det 5 mill.

for å kompensere for eventuell sterk utgiftsvekst i enkelte bydeler i inneværende regnskapsår. Sentral avsetning for å kompensere for høye døgnpriser i barnevernet avvikles, og midlene inngår fra og med 2012 i den generelle rammen til barnevernet. Omfordelingskonsekvensene av den foreslåtte endringen er forholdsvis moderate.

Endring av funksjonsområde for Kvalifiseringsprogram (KVP)

Kvalifiseringsprogrammet (KVP) er fra 2012 foreslått overflyttet til Funksjonsområde 4 som tidligere kun har inneholdt økonomisk sosialhjelp. I budsjett 2011 ble 353 mill. tildelt til bydelene som særskilte tildelinger under FO1 etter kostnadsnøkler for FO4. Når disse midlene nå blir flyttet over til FO4 innebærer dette således ingen omfordelingsvirkninger. Kvalifiseringsprogrammet holdes utenfor 80/20-ordningen omtalt over, og fortsettes tildelt etter 100 % kriterier som i 2011.

Bydelenes budsjettrammer

Beløp i 1000

Rammer	Forslag budsjett 2012
Netto ramme bydelssektoren	16 818,9
Statstilskudd på kap. 304 Bydelene - Psykisk helsearbeid	32,7
Statstilskudd på kap. 305 Bydelene - etablering av barnehager	
Bydelssektorens samlede budsjettramme	16 851,6
<i>Disponering av samlet ramme:</i>	
Bydelsfordelt ramme	16 355,8
Sentrale avsetninger, kap. 304, 305, 306 og 308	495,8
Bydelssektorens samlede budsjettramme	16 851,6

Tabell 3.3 viser sammenhengen mellom bydelssektorens netto ramme, bydelssektorens samlede ramme og hva som fordeles direkte til bydelene. I tillegg til bydelssektorens netto budsjettramme på 16 818,9 mill. i 2012 kommer statstilskudd på kap. 304. Dette statstilskuddet består av tilskudd til psykisk helsearbeid på 32,7 mill. Dette gir en samlet ramme for bydelssektoren på 16 851,6 mill. Den samlede rammen fordeles i hovedsak til bydelene i Sak 1, mens noe midler avsettes på de sentrale kapitlene 304, 305, 306 og 308 til senere fordeling, slik tabellen viser.

Handlingsplanen for psykisk helsearbeid ble avsluttet i 2009 og midlene tilført kommunesektoren gjennom rammetilskuddet. Staten har imidlertid lagt sterke føringer på den fortsatte bruken av midlene. Av hensyn til behovet for rapportering og etterprøving av bruken av disse midlene, vil fordelingen fortsatt skje som særskilte tildelinger. Det forventes at videreføring av satsing på barnevern vil bli fulgt opp av statlige myndigheter. Derfor er 27 mill. lagt inn som særskilt tildeling til bydelene.

Bydelene har egne inntekter, som for eksempel brukerbetaling, salgsinntekter, refusjoner og statstilskudd. Disse er anslått til 3 727,6 mill. for 2012. Med dette beløpet i tillegg til den samlede rammen for bydelssektoren på 16 851,6 mill. gir det en samlet brutto ramme for bydelssektoren på 20 579,2 mill. Midlene som fordeles til bydelene er 16 355,8 mill. og omfatter ramme for ordinær drift med 15 091,0 mill. og ramme for økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram med 1 264,8 mill.

Bydelsfordelt driftsramme

Byrådets budsjettforslag for 2012 gir en reduksjon i beløpet som er fordelt til bydelene på 96,7 mill. eller en reduksjon i forhold til korrigert budsjett for 2011 på 0,7 %. Det korrigerte budsjettet tar utgangspunkt i vedtatt budsjett for 2011, som korrigeres for relevante budsjettjusteringer, endringer i oppgaver, tekniske endringer mv. Omstillingsuttak på 79,4 mill. er del av en reduksjon i bydelenes rammer. Bydelsfordelt kompensasjon for demografi på 112 mill. er her ikke beregnet som del av budsjettendringen, men som en økning i rammene.

Tabell 3.4 Bydelsfordelt ramme, ordinær drift

Beløp i 1000 kr

Bydel	Kriterieramme 2012	Komp. for ufriv. kostnads- variasjoner	Særskilte tildelinger *	Sum ramme 2012	Korrigert budsjett 2011	Vekst / reduksjon	Vekst / reduksjon i %	Lønns- og prisjust.	Byrådets budsjett- forslag for 2012
Gamle Oslo	928 908	7 161	118 513	1 054 582	1 074 815	-20 233	-1,9 %	49 967	1 104 549
Grünerløkka	889 419	7 299	136 086	1 032 805	1 026 802	6 003	0,6 %	47 514	1 080 319
Sagene	742 252	6 292	76 080	824 625	855 589	-30 964	-3,6 %	38 976	863 600
St. Hanshaugen	585 709	0	78 043	663 752	668 593	-4 841	-0,7 %	31 320	695 072
Frogner	874 161	155	71 115	945 431	963 354	-17 922	-1,9 %	45 875	991 306
Ullem	662 114	0	45 657	707 771	708 993	-1 221	-0,2 %	34 913	742 684
Vestre Aker	960 086	0	82 519	1 042 605	1 069 788	-27 183	-2,5 %	50 615	1 093 220
Nordre Aker	1 095 698	3 930	114 981	1 214 609	1 232 154	-17 546	-1,4 %	58 283	1 272 892
Bjerke	718 844	1 142	75 242	795 228	797 806	-2 578	-0,3 %	38 038	833 266
Grovd	688 919	3 372	76 107	768 397	761 281	7 116	0,9 %	36 250	804 647
Stovner	698 786	2 691	67 211	768 689	754 165	14 523	1,9 %	37 131	805 820
Alna	1 123 516	4 550	118 459	1 246 525	1 256 822	-10 297	-0,8 %	59 689	1 306 214
Østensjø	1 174 964	1 938	78 147	1 255 049	1 254 431	618	0,0 %	61 214	1 316 263
Nordstrand	1 111 749	0	87 980	1 199 729	1 203 166	-3 437	-0,3 %	58 292	1 258 021
Søndre Nordstrand	803 108	3 137	73 434	879 679	868 453	11 226	1,3 %	43 442	923 120
Sum	13 058 233	41 667	1 299 576	14 399 475	14 496 213	-96 737	-0,7 %	691 517	15 090 993

* Blant særskilte tildelinger inngår 537,0 mill. til kompensasjon for husleie i kommunale og ikke-kommunale barnehager.

Lønns- og prisjustering

Det er i budsjettforslaget innarbeidet en forventet lønnsvekst i 2012 på 4,1 % og prisstigning med 0,8 %. Det er også innarbeidet 0,55 % kompensasjon som følge av at resultatet av lønnsoppgjøret i 2011 ga en lønnsvekst som var høyere enn budsjettet. Bydelenes driftsramme er på lik linje med budsjettet for foregående år justert med en deflator beregnet av et veid gjennomsnitt av 75 % lønnsvekst og 25 % prisvekst. Dette gir en samlet deflator på 3,688 %. Det er konsekvensjustert for økte pensjonsutgifter på samlet 186,2 mill. Netto pensjonskostnader til Oslo pensjonsforsikring AS (OPF) i 2012 utgjør 21,9 % av pensjonsgivende lønn og belastes virksomheten ved lønnsutbetaling.

Justering for antatt lønns- og prisvekst for bydelene i 2012 utgjør 733,1 mill., inklusive 186,2 mill. til økte pensjonsutgifter. Av dette utgjør 691,5 mill. ordinær drift og 41,6 mill. økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram. Lønns- og prisjustering for ordinær drift er først fordelt forholdsmessig iht. funksjonsområdenes andel av tildelt ramme og deretter kriteriefordelt mellom bydelene. Uttrekk for lavere pensjonsutgifter er fordelt på tilsvarende måte. Justering for økonomisk sosialhjelp er også kriteriefordelt. Det vises for øvrig til omtale i kap. 14 Budsjettekniske merknader.

Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram

Samlet tildeling til økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram (KVP) inklusiv sentrale avsetninger er 1 282,0 mill. Av dette er 366,0 mill. satt av til kvalifiseringsprogram og 916,8 mill. til økonomisk sosialhjelp. Av sosialhjelpen fordeles 898,8 mill. til bydelene. Det avsettes 17,2 mill. til sentrale avsetninger på kap. 308, hvorav 12,2 mill. gjelder sosialhjelp for flyktninger og 5 mill. gjelder eventuelle økte sosialhjelpsutgifter. Foreslått fordeling til bydelene av økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram er gjengitt i tabell 3.5.

Tabell 3.5 Økonomisk sosialhjelp og Kvalifiseringsprogram (KVP)

Beløp i 1000 kr

Bydel	Ramme 2012 etter 80 % krit. og 20 % regnskap 2010	Prisjustering økonomisk sosialhjelp	Særskilt tildeling (Oslo- piloten)	Sum økonomisk sosialhjelp	Ramme til KVP (100% krit.)	Pris- justering KVP	Sum KVP	Samlet ramme FO4 Økonomisk sosialhjelp og Kvalifiserings- program
Gamle Oslo	131 303	4 352		135 655	51 959	1 916	53 875	189 530
Grünerløkka	110 071	3 648	7 500	121 219	45 078	1 663	46 740	167 959
Sagene	76 068	2 521		78 590	31 338	1 156	32 493	111 083
St. Hanshaugen	54 117	1 794		55 911	21 929	809	22 737	78 648
Frogner	49 558	1 642		51 200	20 569	759	21 327	72 528
Ullern	12 373	410		12 783	4 977	184	5 161	17 944
Vestre Aker	17 538	581		18 120	7 239	267	7 506	25 625
Nordre Aker	25 099	832		25 931	9 847	363	10 210	36 141
Bjerke	51 846	1 718		53 564	20 453	754	21 207	74 771
Grorud	50 560	1 676		52 236	20 763	766	21 529	73 765
Stovner	55 714	1 847		57 560	23 002	848	23 850	81 411
Alna	84 573	2 803		87 376	36 814	1 358	38 172	125 548
Østensjø	46 829	1 552		48 381	18 571	685	19 256	67 637
Nordstrand	27 947	926		28 873	10 998	406	11 404	40 277
Søndre Nordstrand	69 096	2 290		71 386	29 464	1 087	30 551	101 937
Sum	862 693	28 592	7 500	898 785	353 000	13 019	366 019	1 264 804

2. Demografiske og sosiale forhold i bydelene

Ulikheter i befolkningssammensetning og levekår mellom bydelene er bestemmende for behovet for helse-, sosial- og omsorgstjenester. Kriteriesystemet er utviklet for å sikre en fordeling av budsjett-rammene som gjenspeiler disse ulikhetene. Nedenfor beskrives kort demografiske og sosiale trekk ved bydelene. Hensikten er å vise hvilke fordelingsmønstre som danner utgangspunktet for kommunens levekårspolitikk, og dermed for budsjettfordelingen.

Befolkning pr. bydel

Nedenstående tabell viser befolkningen pr. 01.01.2011 fordelt på bydeler og aldersgrupper. I tråd med det kriteriebaserte budsjettssystemet er befolkningen i Sentrum og Marka fordelt på de bydelene som har ansvar for tjenester til disse, og befolkningen er korrigert for sykehjemsbeboere i andre bydeler. For mer utdyping vises til *Dokumentasjon av budsjettgrunnlaget for bydelene, Grønt hefte*.

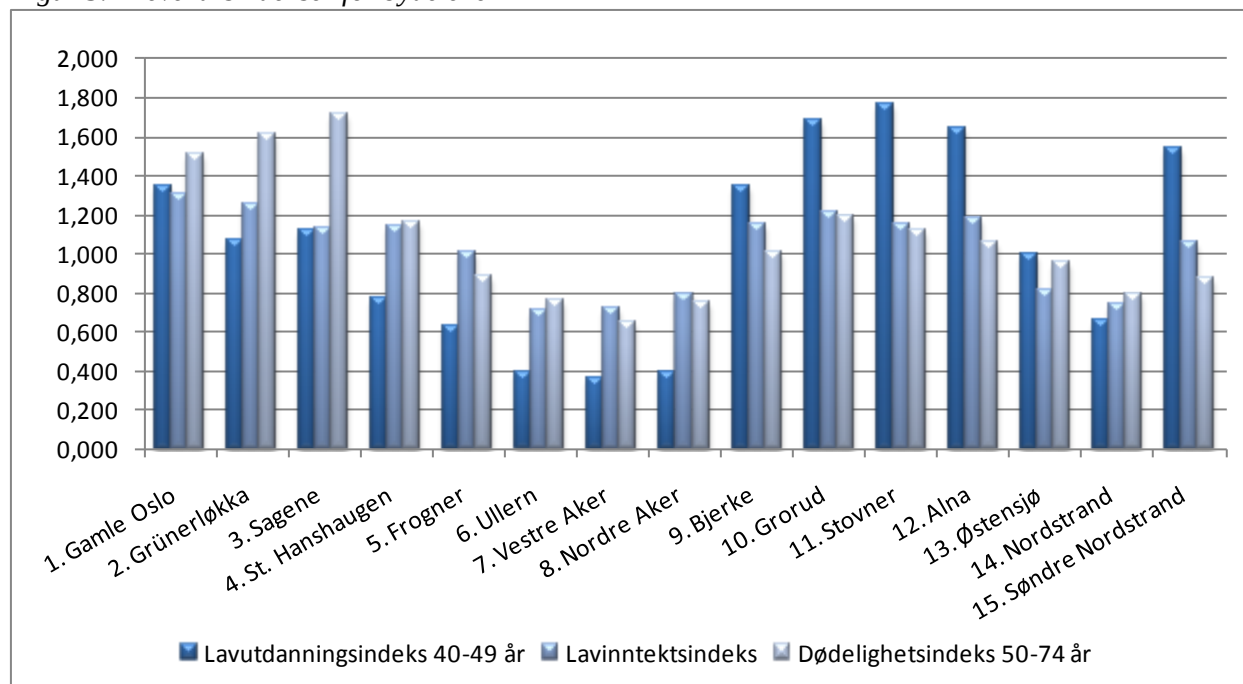
Tabell 3.6 Befolkning fordelt på bydel og aldersgrupper i 2011 etter kriteriesystemet

Bydel	0-5 år	6-19 år	20-66 år	67-79 år	80 år+	herav 90 år+	Totalt antall innb. 1.1.2011
Gamle Oslo	4 221 9,6 %	4 246 9,7 %	33 143 75,7 %	1 394 3,2 %	793 1,8 %	211 0,5 %	43 797 100,0 %
Grünerløkka	3 724 7,9 %	3 621 7,7 %	37 399 79,4 %	1 417 3,0 %	952 2,0 %	284 0,6 %	47 113 100,0 %
Sagene	2 948 8,4 %	2 276 6,5 %	27 657 78,7 %	1 341 3,8 %	933 2,7 %	249 0,7 %	35 155 100,0 %
St. Hanshaugen	2 245 6,6 %	2 188 6,4 %	27 387 80,6 %	1 336 3,9 %	839 2,5 %	224 0,7 %	33 995 100,0 %
Frogner	2 856 5,6 %	3 566 7,0 %	38 928 76,0 %	3 716 7,3 %	2 161 4,2 %	550 1,1 %	51 227 100,0 %
Ullern	2 628 8,6 %	4 518 14,7 %	19 197 62,6 %	2 726 8,9 %	1 573 5,1 %	314 1,0 %	30 642 100,0 %
Vestre Aker	3 969 8,8 %	7 791 17,3 %	27 682 61,3 %	3 512 7,8 %	2 211 4,9 %	496 1,1 %	45 165 100,0 %
Nordre Aker	4 265 8,8 %	7 757 16,1 %	31 005 64,2 %	3 142 6,5 %	2 117 4,4 %	460 1,0 %	48 286 100,0 %
Bjerke	2 967 10,5 %	4 341 15,3 %	17 880 63,2 %	1 752 6,2 %	1 353 4,8 %	218 0,8 %	28 293 100,0 %
Grorud	2 292 8,7 %	4 476 17,0 %	16 448 62,6 %	1 990 7,6 %	1 048 4,0 %	172 0,7 %	26 254 100,0 %
Stovner	2 493 8,3 %	5 880 19,5 %	18 323 60,7 %	2 615 8,7 %	876 2,9 %	112 0,4 %	30 187 100,0 %
Alna	4 204 8,9 %	7 553 16,1 %	30 146 64,2 %	3 364 7,2 %	1 707 3,6 %	290 0,6 %	46 974 100,0 %
Østensjø	4 152 9,0 %	7 342 15,8 %	27 807 60,0 %	4 035 8,7 %	3 018 6,5 %	462 1,0 %	46 354 100,0 %
Nordstrand	3 955 8,4 %	7 749 16,5 %	28 665 61,1 %	3 754 8,0 %	2 783 5,9 %	552 1,2 %	46 906 100,0 %
Søndre Nordstrand	3 481 9,7 %	7 743 21,6 %	22 526 62,8 %	1 551 4,3 %	569 1,6 %	81 0,2 %	35 870 100,0 %
I alt	50 400 8,5 %	81 047 13,6 %	404 193 67,8 %	37 645 6,3 %	22 933 3,8 %	4 675 0,8 %	596 218 100,0 %

Levekårsvariasjoner

Variasjon i levekår mellom bydelene gjenspeiles i variasjon i tildeling gjennom kriteriesystemet. I diagrammet nedenfor gjengis noen av levekårsindeksene som brukes i kriteriesystemet. Det gjennomsnittlige nivået i byen på alle indeksene er satt lik 1. Bydeler med verdier over 1 har dårligere levekår, f.eks. et lavere inntektsnivå, enn gjennomsnittet. Bydeler med verdier under 1 har bedre levekår enn gjennomsnittet.

*Figur 3.1 Levekårsindekser for bydelene***3. Fordeling av budsjettrammen**

Bydelene tildeles midler gjennom et rammebudsjetteringssystem. Hver bydel tildeles en ramme for ordinær drift og en ramme for økonomisk sosialhjelp. De danner grunnlag for bydelsutvalgenes budsjettfordeling. Midlene er fordelt på fem funksjonsområder, FO1 Helse, sosial og nærmiljø, FO2A Barnehager, FO2B Oppvekst, FO3 Pleie og omsorg og FO4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram. De fire første funksjonsområdene danner rammen for ordinær drift.

*Tabell 3.7 Bydelssektorens budsjettrammer fordelt på funksjonsområder
(inkl. avsetningskapitler)*

Beløp i 1000 kr

Funksjonsområder	Budsjettrammer inkl. statstilskudd kap. 304-308	Herav statstilskudd kap. 304-308
Funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø	1 965 339	32 271
Funksjonsområde 2A Barnehager	5 063 592	
Funksjonsområde 2B Oppvekst	2 070 641	
Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg	6 512 838	414
Funksjonsområde 4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram	1 282 004	
<i>Ikke fordelt på funksjonsområder:</i>		
Utsatt dekning av merforbruk	-42 791	
Bydelssektorens samlede budsjettramme	16 851 623	32 685

Byrådet har som hovedmål at mest mulig av bydelsrammen skal fordeles gjennom kriteriesystemet. Andelen kriteriefordelte midler, medregnet enkelte særskilte tildelinger og lønns- og priskompensasjon, utgjør 15 403,6 mill. eller 91 % i budsjettforslaget for 2012. Den resterende del av bydelssektorens samlede ramme fordeles som særskilte tildelinger eller kompensasjonsordninger til bydelene, eller avsettes sentralt på kapitlene 304, 305, 306 og 308.

I likhet med tidligere år foreslår byrådet at deler av bydelssektorens samlede ramme tildeles bydelene særskilt for å kompensere for ufrivillige kostnadsvariasjoner og for å dekke utgifter til særskilte tiltak som ikke kompenseres gjennom kriterietildelingen. Særskilte tildelinger, kompensasjonsordninger og sentrale avsetninger trekkes fra bydelssektorens samlede ramme før den resterende del av rammen fordeles etter kriteriesystemet.

Tabell 3.8 Bydelssektorens budsjettamme fordelt etter tildelingsform Beløp i 1000 kr

Tildelingsform	I alt
Kriteriefordeling inkl. lønns- og prisjustering	15 007 053
Kompensasjonsordninger	41 667
Særskilte tildelinger	1 307 077
Sentrale avsetninger, kap. 304	137 963
Sentrale avsetninger, kap. 305	144 419
Sentrale avsetninger, kap. 306	117 721
Sentrale avsetninger, kap. 308	95 723
Bydelssektorens samlede ramme	16 851 623

Midler til psykisk helsearbeid er fordelt etter kriterier på FO1 Helse, sosial og nærmiljø med 270,4 mill. og på FO2B Oppvekst med 76,7 mill. Disse midlene er spesifisert som særskilte tildelinger fordi staten fortsatt legger føringer på bruken av midlene, selv om dette ikke lenger blir gitt kommunen som øremerket tilskudd. Spesifikasjon av særskilte tildelinger og sentrale avsetninger fremgår av merknadene til budsjettet for hvert funksjonsområde.

4. Kriteriefordeling

Under følger kriteriene som ble vedtatt i bystyresak 260/2008, og som er lagt til grunn for budsjettforslaget for 2012. De oppgitte vektene viser vektleggingen av det enkelte kriterium innenfor det enkelte funksjonsområdet. For FO3 Pleie og omsorg er det for 2012 foreslått nye vektorer etter en omberegning av andelen under og over 67 år fra 31 og 69 prosent til 35 og 65 prosent.

Tabell 3.9 Kriteriesett for funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø

Kriterie-nr.	Kriteriesett for FO1	Vekt
1	Andel av samlet innbyggertall	0,360
2	Andel med uføretrygd 18-66 år, rehabiliterings- og attføringspenger og hjelpestønad	0,045
3	Andel personer 20-66 år*Lavinntekts-*Lavutdanningsindeks	0,280
4	Andel personer 20-66 år*Lavinntekts-*Utflyttingsindeks	0,050
5	Andel av ikke-vestlige husholdninger med lav inntekt i.h.t. Fafos levekårsundersøkelse	0,100
6	Andel av budsjett Dok. 3	0,165
	Sum	1,000

Tabell 3.10 Kriteriesett for funksjonsområde 2B Oppvekst

Kriterie-nr.	Kriteriesett for FO2B	Vekt
1	Andel fødte	0,081
2	Andel barn 1-5 år	0,037
3	Andel barn 6-12 år	0,083
4	Andel personer 13-17 år	0,132
5	Andel barn 0-17 år med enslige forsørgere * Lavutdanningsindeks	0,234
6	Andel personer 0-22 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn	0,249
7	Andel kommunalt disponerte utleieboliger	0,143
8	Husholdninger med barn under 17 år med inntekt under 50% av medianen (iht Fafos levekårsundersøkelse)	0,041
	Sum	1,000

Delkriteriesett for barnevern, del av FO2B

Kriterie-nr.	Delkriteriesett for barnevern	Vekt
1	Andel barn 6-12 år	0,040
2	Andel personer 13-17 år	0,060
3	Andel barn 0-17 år med enslige forsørgere * Lavutdanningsindeks	0,300
4	Andel personer 0-22 år med ikke-vestlig innvandrerbakgrunn	0,350
5	Andel kommunalt disponerte utleieboliger	0,200
6	Husholdninger med barn under 17 år med inntekt under 50% av medianen (iht Fafos levekårsundersøkelse)	0,050
	Sum	1,000

Tabell 3.11 Kriteriesett for funksjonsområde 3 Pleie og omsorg

Kriterie-nr.	Kriteriesett for FO3	Vekt *
1	Andel hjelpestønadsmottakere 0-17 år, forhøyet sats (2-4)	0,035
2	Andel personer 18-49 år	0,065
3	Andel personer 50-66 år * dødelighetsindeks	0,070
4	Utviklingshemmede (16 år +) og ikke utv.hemmede brukere (fra komp.ordningen for ressurskrevende brukere)	0,180
5	Andel ikke-gifte personer 67-79 år justert	0,010
6	Andel personer 67-79 år justert * Dødelighetsindeks	0,020
7	Andel personer 67-79 år justert * Lavutdanningsindeks	0,100
8	Andel personer 80-89 år justert	0,060
9	Andel ikke-gifte personer 80-89 år justert	0,220
10	Andel personer 90+ år justert	0,190
11	Andel uføretrygdde 18-66 år	0,040
12	Andel personer 70+ år i bolig med dårlig sanitærstandard - FOB 2001	0,010
	Sum	1,000

* Nye vektorer etter omberegning av andelene under/over 67 år fra 31% og 69% til 35% og 65%

Tabell 3.12 Kriteriesett for funksjonsområde 4 Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram

Kriterie- nr.	Kriteriesett for FO4	Vekt
1	Andel enslige forsørgere	0,030
2	Andel enslige forsørgere*Lavinntekts-*Utflyttingsindeks	0,120
3	Andel ikke gifte personer 20-49 år	0,040
4	Andel ikke gifte personer 20-49 år*Lavinntekts-*Lavutdanningsindeks	0,330
5	Andel ikke gifte personer 20-49 år*Lavutdannings-*Utflyttingsindeks	0,100
6	Andel av ikke-vestlige husholdninger med lav inntekt i.h.t. Fafos levetårsundersøkelse	0,340
7	Andel kommunalt disponerte utleieboliger	0,040
	Sum	1,000

Tabell 3.13 Kostnadsnøkler pr. funksjonsområde 2012

Bydel	FO1 Helse, sosial, nærmiljø	FO2B Oppvekst	- herav barnevern FO2B	- herav aktivitets- tilbud/skole- helse- tjeneste	FO3 Pleie og omsorg etter endring	FO4 Økonomisk sosialhjelp / Kvalifiserings- program
1 Gamle Oslo	9,894	10,068	11,109	7,363	5,132	14,719
2 Grünerløkka	9,210	7,403	7,803	6,362	5,737	12,770
3 Sagene	6,593	6,894	7,696	4,808	5,373	8,878
4 St. Hanshaugen	5,385	3,123	2,837	3,867	3,804	6,212
5 Frogner	6,919	3,784	3,221	5,246	7,836	5,827
6 Ullern	3,385	2,732	1,849	5,030	5,505	1,410
7 Vestre Aker	4,952	4,559	3,220	8,039	8,095	2,051
8 Nordre Aker	5,578	4,902	3,528	8,475	8,259	2,790
9 Bjerke	5,495	6,413	6,729	5,590	5,503	5,794
10 Grorud	5,712	7,142	7,892	5,192	5,623	5,882
11 Stovner	6,509	8,228	9,030	6,144	5,520	6,516
12 Alna	10,234	11,522	12,568	8,800	8,765	10,429
13 Østensjø	6,797	7,625	7,282	8,515	10,354	5,261
14 Nordstrand	5,819	5,432	4,333	8,289	9,761	3,116
15 Søndre Nordstrand	7,519	10,173	10,902	8,277	4,732	8,347
Sum	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000

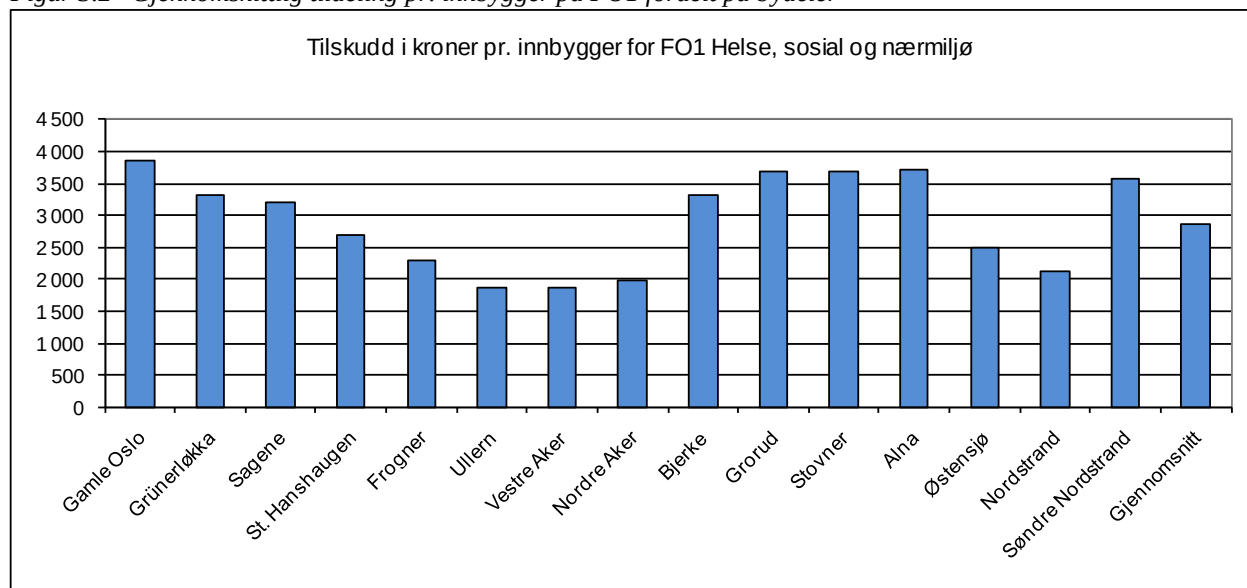
Kostnadsnøklerne i tabell 3.13 viser hvilken prosentvis andel den enkelte bydel får av kriteriefordelt ramme på det enkelte funksjonsområde. For FO2B er det i tillegg vist kostnadsnøklerne for barnevern, aktivitetstilbud og skolehelsetjeneste. For FO3 Pleie og omsorg er det ny vekting. Endringen er vist i tabell 3.14.

Tabell 3.14 Endringer av kostnadsnøkler for FO3

Bydel	FO3 Pleie og omsorg før endring	FO3 Pleie og omsorg etter endring
1 Gamle Oslo	5,078	5,132
2 Grünerløkka	5,694	5,737
3 Sagene	5,458	5,373
4 St. Hanshaugen	3,834	3,804
5 Frogner	7,855	7,836
6 Ullern	5,469	5,505
7 Vestre Aker	8,038	8,095
8 Nordre Aker	8,220	8,259
9 Bjerke	5,529	5,503
10 Grorud	5,621	5,623
11 Stovner	5,517	5,520
12 Alna	8,793	8,765
13 Østensjø	10,441	10,354
14 Nordstrand	9,769	9,761
15 Søndre Nordstrand	4,685	4,732
Sum	100,000	100,000

Tildelingen gjennom kriteriesystemet er vist i de etterfølgende søylediagrammene. Diagrammene viser variasjonen i kriteriefordelt tildeling mellom bydelene og gjennomsnittlig beløp pr. innbygger. I tillegg til kriteriefordelte rammer kommer noen av de særskilte tildelingene til bydeler og lønns- og prisjustering for 2011. De sistnevnte blir også fordelt ved å benytte kriteriene som fordelingsnøkkel.

Figur 3.2 Gjennomsnittlig tildeling pr. innbygger på FO1 fordelt på bydeler

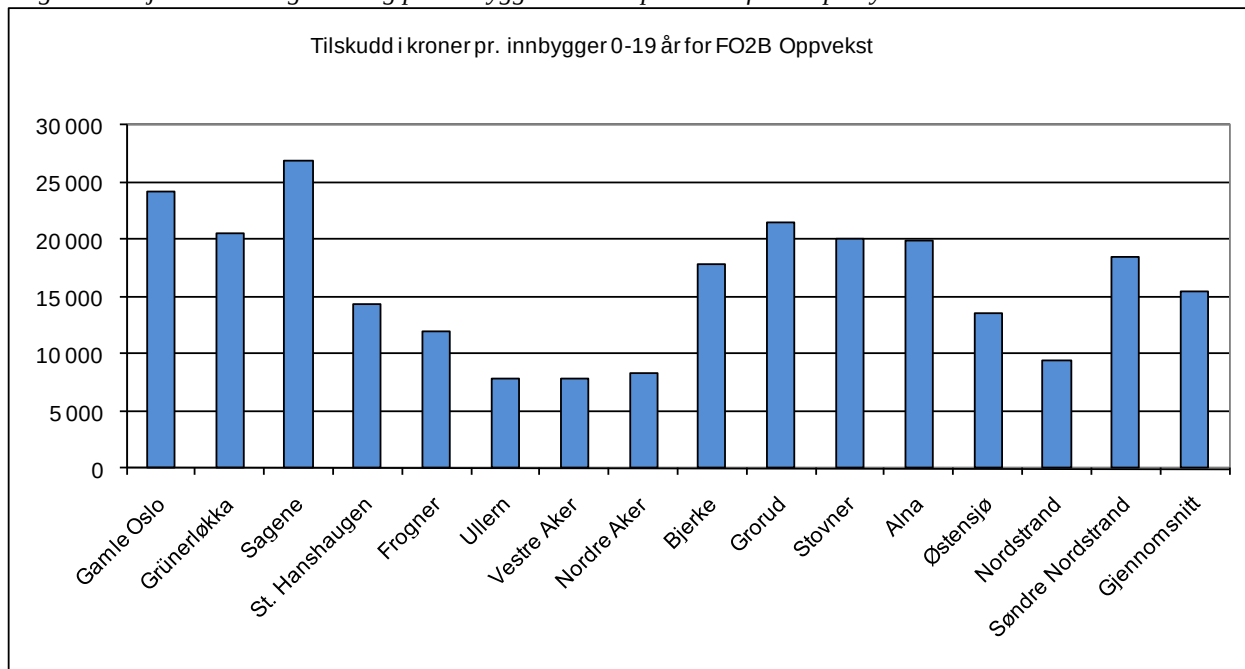

Innenfor funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø fordeles 1 705,1 mill. etter kriteriesystemet. Dette gir en gjennomsnittlig tildeling pr. innbygger på kr 2 860, som vist i figur 3.2. Midler til administrasjon og fellesutgifter er inkludert i dette funksjonsområdet.

Til funksjonsområde 2A Barnehager fordeles 3 996,0 mill. etter kriteriesystemet. Midler til husleie på

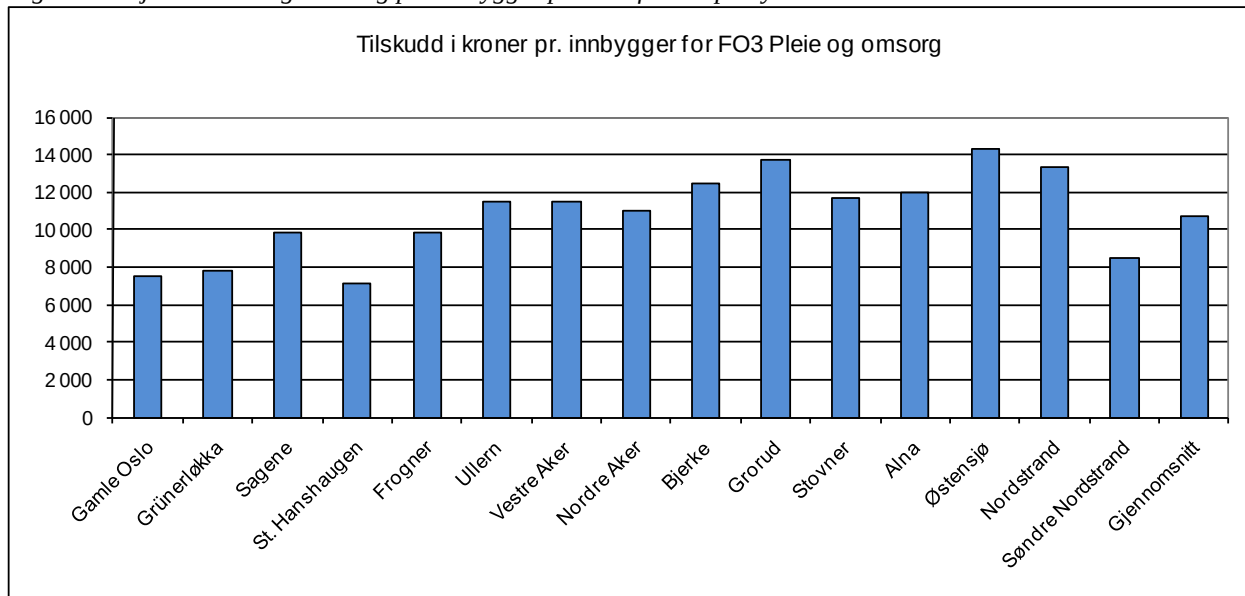
537 mill. er gitt som særskilt tildeling. Etter innføringen av en kriteriemodell for barnehager som baseres på antall barnehageplasser i bydelen, er det ikke en direkte sammenheng mellom ressurstildeling og antall barn i alderen 1-5 år i den enkelte bydel. Det er derfor ikke vist diagram med tilskudd pr. innbygger som for de øvrige funksjonsområdene.

Figur 3.3 Gjennomsnittlig tildeling pr. innbygger 0-19 år på FO2B fordelt på bydeler

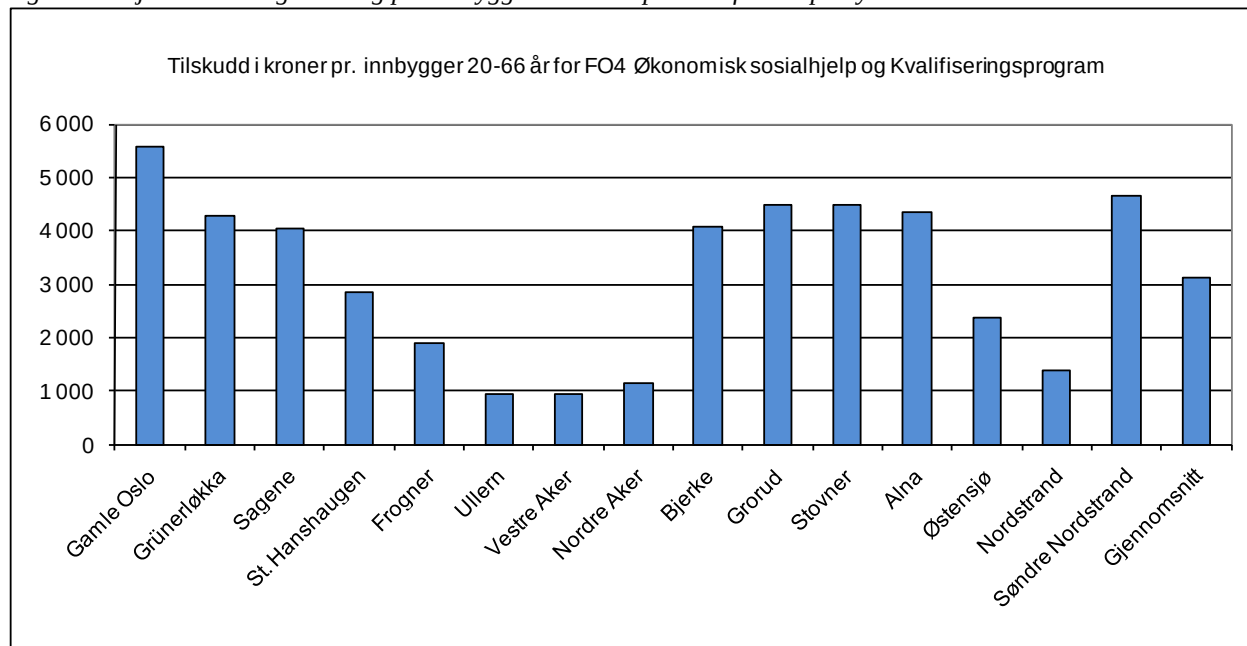
Til funksjonsområde 2B Oppvekst, fordeles 2 039,3 mill. etter kriteriesystemet. Dette utgjør i gjennomsnitt kr 15 515 pr. innbygger i aldersgruppen 0-19 år.

Figur 3.4 Gjennomsnittlig tildeling pr. innbygger på FO3 fordelt på bydeler

Under funksjonsområde 3 Pleie og omsorg, fordeles 6 405,9 mill. etter kriteriesystemet. Gjennomsnittlig beløp pr. innbygger er kr 10 746.

Figur 3.5 Gjennomsnittlig tildeling pr. innbygger 20-66 år på FO4 fordelt på bydeler

Tildelingen til økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram etter kriterier utgjør 1 257,3 mill. Dette utgjør kr 3 111 pr. innbygger i alderen 20-66 år. Diagrammet viser variasjonen mellom bydelene forutsatt at en legger 100 % vekt på kriteriene i fordelingen. Den faktiske tildelingen vil avvike fra dette fordi det for økonomisk sosialhjelp legges 80 % vekt på kriteriene og 20 % vekt på forrige års regnskap.

Krav til budsjettoppsett og budsjettbehandling i bydelene

1. Formål

Bydelenes budsjettdokumenter skal utarbeides i tråd med den felles standard som følger av denne disposisjonen. Retningslinjene nedenfor har som formål å understøtte at:

- Årsbudsjettet utgjør et godt beslutningsgrunnlag for bydelsutvalget og gir tilstrekkelig informasjon til at bydelsutvalget kan ivareta sitt ansvar i medhold av bestemmelsene i økonomireglementet.
- Årsbudsjettet er saldert og realistisk. Budsjettet må være forankret i det aktivitetsnivået som bydelen starter budsjettåret med. Det må inneholde tydelige og relevante mål og inneholde konkrete anvisninger til hvilke endringer i aktivitetsnivå, tjenestestandarder og enhetskostnader det legges opp til for at budsjettet skal være saldert.
- Årsbudsjettet inneholder mål, strategier og tiltak som er så entydige og konkrete at de utgjør et godt grunnlag for løpende oppfølging og avvikshåndtering.
- Årsbudsjettet gir et godt grunnlag for effektivt økonomisk tilsyn av bydelene uten at dette går utover bydelenes selvstendighet.

2. Tallbudsjettet - formkrav og frister

Formkrav og frister for tallbudsjettet er fastsatt i økonomireglementet. Forslag til økonomireglement for 2012 er presentert i kapittel 12 i SAK1/2012. Kravene er fremstilt i:

- Budsjettfullmakter for bydelsutvalgene
- Instruks for økonomiforvaltningen i bydelene

De mest sentrale kravene er at bydelsutvalget innen 31.12.2011 skal:

- Vedta et budsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak.
- Vedta et driftsbudsjett for bydelen totalt fordelt på henholdsvis:
  - Funksjonsområde – definert gjennom kriteriesystemet.
  - KOSTRA-funksjoner.
  - Resultatenhet, definert som det organisasjonsnivå som samsvarer med rapporteringsansvar til bydelsdirektør.

Sammenhengen mellom disse vedtaksnivåene skal fremgå av budsjettdokumentene (både budsjettforslag og bydelsutvalgets budsjettvedtak).

- Budsjettet skal for bydelen totalt og for hvert funksjonsområde spesifiseres på artsgrupper. Både brutto utgifter, brutto inntekter og netto inntekter skal fremkomme i oppstillingen.
- Budsjettvedtaket pr KOSTRA-funksjon og resultatenhet skal vise henholdsvis brutto utgifter, brutto inntekter og netto utgifter.

2.1 Obligatorisk budsjettspesifikasjon på funksjonsområder

Bydelsutvalgets budsjettvedtak skal være fordelt etter funksjonsområdene i kriteriesystemet. Inndelingen i funksjonsområder er basert på funksjonene i KOSTRA. Nedenstående inndeling i funksjonsområder skal benyttes i bydelsutvalgets vedtak:

- Funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø
- Funksjonsområde 2A: Barnehager
- Funksjonsområde 2B: Oppvekst
- Funksjonsområde 3: Pleie og omsorg
- Funksjonsområde 4: Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram

2.2 Obligatorisk budsjettspesifikasjon på KOSTRA-funksjoner

Bydelsutvalgets budsjettvedtak skal være spesifisert på KOSTRA-funksjoner. Det er viktig at bydelene kvalitetssikrer bruk av KOSTRA-funksjoner, blant annet ved å sammenligne seg med andre bydeler.

2.3 Obligatorisk budsjettspesifikasjon pr resultatenhet

Bydelsutvalgets budsjettvedtak skal være spesifisert pr resultatenhet. I tillegg skal sammenhengen mellom de ulike vedtaksnivåene fremgå av budsjettdokumentene.

I denne forbindelse er det viktig å presisere følgende:

- En resultatenhet kan omfatte flere KOSTRA-funksjoner. Et eksempel på dette er barnevernet, som består av:
  - 244 Barneverntjeneste
  - 251 Barneverntiltak i familien
  - 252 Barneverntiltak utenfor familien
- En KOSTRA-funksjon kan bestå av flere resultatenheter. Et eksempel på dette er 254 Kjernetjenester knyttet til pleie og omsorg, hjelp til hjemmeboende.

3. Motivteksten – krav til struktur og innhold

Følgende forhold skal fremstilles i bydelens budsjettdokument:

3.1 Generell del

Økonomisk handlefrihet – omstillingsbehov

Bydelen skal beregne og fremstille omstillingsbehov for 2012. Her skal det blant annet tas hensyn til fremskrivning av dagens aktivitets- og utgiftsnivå, håndtering av mer/mindreforbruk fra tidligere år, sannsynlig regnskapsresultat i 2011, budsjettendring i SAK 1/2012 og endringer i utgiftsbehov som en følge av demografi/andre forhold. I felleskriv 2/2011 er det gitt en veiledning for hvordan bydelens omstillingsbehov kan beregnes.

Demografi og sosiale forhold

Bydelen skal gi en fremstilling av overordnet status og utfordringer knyttet til demografi og sosiale forhold. Dette kan også fremstilles for sentrale aldersmålgrupper under hvert funksjonsområde.

Bydelene får sammen med Sak 1 utdelt følgende oversikter som grunnlag for å anslå tjeneste- og utgiftsbehov for sentrale målgrupper:

- Kriteriebefolkning etter aldersgrupper pr. 01.01.2011. Dette er befolkning justert for at Marka og sentrum er fordelt på bydelene, og for sykehjemsplasser som er tilbakeført til betalingsansvarlig bydel.
- Befolkningsfremskrivning 2012-2016 – med samme justeringer som i punktet ovenfor pr. 01.01.2011 som basisår.

Aktivitetsendringer og omstillingstiltak i 2012 - hovedoversikt

Hver bydels budsjettdokument skal være målstyrt og resultatorientert. En viktig forutsetning er samsvar mellom aktivitetsplan, måltall og tallbudsjett. Som et ledd i å sikre dette skal bydelene gi en hovedoversikt over hvilke aktivitetsendringer og innsparingstiltak som er foreslått i årsbudsjett 2012 sett i forhold til antatt aktivitets- og utgiftsnivå ved inngangen til 2012.

Det skal også presenteres en konkret risikovurdering av de mest kritiske forslagene til aktivitetsendringer og innsparinger. Her skal bydelen kort vurdere risikoen for at foreslåtte mål og tiltak ikke blir oppfylt og mulige konsekvenser ved avvik i forhold til budsjettforutsetningene. I sektordelen av budsjettet skal det gis mer omfattende risikovurderinger for de mest utsatte tjenesteområdene.

Årsprognose 2011 - håndtering av merforbruk/mindreforbruk

I budsjettforslaget skal det fremkomme hva bydelen tror regnskapsresultatet blir i 2011. Det skal redegjøres for hvordan budsjettavvik fra tidligere og inneværende år er håndtert i budsjettforslaget.

For å sikre at årsbudsjettet både er saldert og realistisk, skal bydelsdirektøren som et minimum finne dekning for det minstekravet til fremførbart merforbruk fra 2011 til 2012 som følger av forslag til økonomireglement for 2012.

Merforbruk for netto driftsramme og rammen for økonomisk sosialhjelp i forhold til justert budsjett, begrenset til 4 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok.3), skal dekkes inn på neste års budsjett. Bydelen kan vedta å dekke merforbruket over en toårsperiode, men slik at minimum 2 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), dekkes inn påfølgende budsjettår og resten i år to.

Klimavurdering av budsjettet

Bydelsbudsjettene skal inneholde en klimavurdering av budsjettet. Ved budsjettbehandlingen for 2009 vedtok bystyret følgende verbalvedtak:

S15. Klimavurdering av budsjettet

Byrådet bes i forbindelse med de årlige fremleggelsene av budsjettforslagene inkludere en redegjørelse for klimaeffekten av tiltakene i budsjettforslaget.

Det skal rapporteres på klimaeffekter i virksomhetenes, bydelenes og byrådets årsberetning. Fra 2007 er det rapportert på følgende, utvalgte miljøindikatorer:

- Antall miljøsertifiseringer etter ISO 14001 eller Miljøfyrtårn
- CO2-utslipp fra egen bilpark
- Forbruk av stasjonær energi

Denne rapporteringen skal videreutvikles til et miljø- og klimaregnskap for Oslo kommune. Hensikten er å ha oversikt over kommunens miljøpåvirkning, samt å kunne følge utviklingen og effekter av miljøtiltak. I tillegg skal det utvikles et klimaregnskap for Oslo som geografisk område. Begge disse tiltakene utvikles i sammenheng med tilsvarende tiltak innenfor Framtidens byer. Synliggjøring av klimaeffekter i budsjettet er en del av dette arbeidet.

Det vises til utvidet omtale av Byrådets miljøtiltak i Sak 1/2012 Del 2, kap. 01 Økonomiplan 2012-2015, og i Sak 1/2012 Del 1.

3.2 Sektordel – funksjonsområder/tjenesteområder

3.2.1 Budsjettspesifikasjon

Sektordelen skal som et minimum inndeles etter følgende funksjonsområder:

Funksjonsområde 1:	Helse, sosial og nærmiljø
Funksjonsområde 2A:	Barnehager
Funksjonsområde 2B:	Oppvekst
Funksjonsområde 3:	Pleie og omsorg
Funksjonsområde 4:	Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram

Den videre inndelingen av motivteksten kan bydelen tilpasse i forhold til ansvarsstruktur og/eller KOSTRA-inndeling.

Disposisjonen for motivteksten er under hvert funksjonsområde som følger:

1. Budsjettspesifikasjon
2. Ansvarsområde
3. Status og utfordringer
4. Mål, strategier og tiltak

Ved den videre inndeling av motivteksten skal disposisjonen som et minimum være basert på punktene 2-4 ovenfor.

3.2.2 Ansvarsområde

Ansvarsområde beskriver hvilke oppgaver og/eller tjenester som er tillagt bydelene, eventuelt hvilke lover og bestemmelser som styrer de ulike tjenesteområdene. Omtalen bør ha et langsiktig preg, tilpasset bydelens strategiske plan.

3.2.3 Status og utfordringer

Dette punktet skal inneholde følgende:

- Beskrivelse av status for tjenester og økonomi (utviklingstrekk i senere tid)
- Vurdere behovsutviklingen fremover for sentrale tjenester

Statusbeskrivelsen skal på en kortfattet måte fremstille forhold i inneværende år som gjør det mulig å se sammenhengen mellom dagens aktivitets- og kostnadsnivå og forslag til mål, strategier og tiltak i pkt 3.2.4.

Under dette punktet skal resultattall for obligatoriske nøkkeltall for perioden 2008-2010 legges inn under de aktuelle tjenesteområdene. En slik fremstilling er nyttig blant annet for å:

- Vise utviklingstrekk i senere tid
- Sammenligne bydelen med Oslo-snippet og/eller sammenlignbare bydeler
- Gi indikasjon på behovsutviklingen fremover
- Gi grunnlag for å fastsette mål for aktivitets- og tjenesteutvikling i 2012.

Bydelen kan gjerne innarbeide måltall som er fremstilt på samme måte som enkelte av disse nøkkeltallene. Da blir det en direkte kopling mellom utviklingstrekk i senere tid og mål for 2012. Bydelene får tilsendt en excelfil som inneholder ferdig utfylte nøkkeltall på bydelsnivå.

Bydelen bør også vise utviklingen hittil i år (status pr 2. tertial 2011/forventet aktivitetsnivå 31.12.2011) for de nøkkeltallene som er best egnet til å vise sammenhengen mellom dagens aktivitetsnivå og mål for aktivitetsutviklingen i 2012. I tillegg bør bydelene også bruke andre nøkkeltall for å beskrive sentrale

utviklingstrekk og utfordringer. Nøkkeltall bør baseres på KOSTRA-definerte dekningsgrader, enhetskostnader og kvalitetsmål i den grad dette er hensiktsmessig.

3.2.4 Mål, strategier og tiltak

Mål og strategier skal være forankret i overordnede mål for bydelene i SAK 1/2012. Bydelen skal utarbeide tydelige og relevante mål og strategier med konkrete anvisninger til hvilke endringer i aktivitetsnivå, tjenestestandarder og enhetskostnader det legges opp til for at budsjettet skal være saldert.

Det er også viktig at mål, strategier og tiltak er så entydige og konkrete at de utgjør et godt grunnlag for løpende oppfølging og avvikshåndtering. Det skal være mulig å etablere måleindikatorer i bydelens løpende månedsoppfølging, som viser i hvor stor grad mål, strategier, aktivitetsplaner og tiltak blir gjennomført med de effekter som er forutsatt.

For de mest sentrale tjenesteområdene og de mest kritiske omstillingstiltakene skal bydelen presentere konkrete risikovurderinger. På områder der det er risiko for at bydelene ikke oppnår vedtatt ambisjonsnivå, skal bydelen redegjøre for hva som må til for at bydelen får til dette, hvor stor risiko det er for avvik og anslå mulige konsekvenser ved avvik i forhold til budsjettforutsetningene. Bydelen skal også redegjøre kort for hvilke korrektive tiltak som kan iverksettes dersom det oppstår avvik slik som beskrevet over.

Obligatoriske sentrale måltall i SAK 1 og bydelsbudsjettet

Alle bydelene skal minimum oppfylle det ambisjonsnivået som blir foreslått i SAK 1 og vedtatt av bystyret. Det er rapporteringsplikt i bydelens årsberetning og tertialmeldinger for oppnådde resultater. Disse måltallene er gjengitt i Grønt hefte. På områder der det er risiko for at bydelene ikke oppnår vedtatt ambisjonsnivå, skal bydelen redegjøre for hva som må til for at bydelen får til dette, hvor stor risiko det er for avvik og hva bydelen vil gjøre dersom den i løpet av året ikke klarer å oppfylle måltallskravene.

Obligatoriske lokale måltall i bydelsbudsjettet

På enkelte funksjonsområder er det stilt krav om at alle bydelene skal vedta lokale måltall. Dette er listet opp i Grønt hefte. Bydelene kan selv velge ambisjonsnivå for 2012. Også her skal bydelene presentere systematiske risikovurderinger.

Egne måltall i bydelsbudsjettet

Bydelen bør ha flere måltall i budsjettet enn de obligatoriske måltallene. Det kan være hensiktsmessig å ha måltall som gir en flersidig og balansert fremstilling av bydelens utfordringer og innsatsområder.

Budsjettekniske forutsetninger for sentrale tjenester

Sammenhengen mellom planlagt aktivitetsnivå, enhetskostnader og tallbudsjettet skal komme tydelig frem for de mest sentrale tjenesteområdene. Det skal skje gjennom at bydelene i motivteksten i budsjettet viser hvordan bruttobudsjettet er bygd opp via følgende modell.

$\text{Bruttobudsjett} = \text{Antall brukere/plasser multiplisert med brutto enhetsutgift pr. bruker/plass}$

4 Økonomireglementet - endringer i budsjett 2012

Foreslått endring i bestemmelsene om justering av budsjettet for økonomisk sosialhjelp m.v.

Punkt 2.5 Justering av budsjett for økonomisk sosialhjelp etter avslutning av regnskap i budsjettfullmaktenes del 2. Budsjettfullmakter delegert til byrådet, utgår. Budsjettet for sosialhjelp har vært fordelt etter 70 % kriterier og 30 % regnskap, med påfølgende justering av budsjettet etter at regnskapet for det aktuelle år foreligger. I forslaget til budsjett for 2012 er det foreslått en tilsvarende fordeling, men da etter 80/20 % og hvor fjorårets regnskap er lagt til grunn. Dette innebærer at den enkelte bydels regnskapsresultat er fanget opp i forslaget til budsjetttrammer for sosialhjelp for 2012, og at det da ikke vil være aktuelt med noen justering av disse rammene i etterkant.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at tilsvarende regel med fordeling 80 % etter kriterier og 20 % etter regnskap også er foreslått i budsjettet for barnevern, jfr. omtale under sektoren.

5 Delegasjonsadgang

Bydelsutvalget gis fullmakt til å videredelegere avgjørelsesmyndighet til bydelsdirektøren i saker som bydelsutvalget i medhold av økonomireglementet er gitt myndighet til å fatte vedtak i, men innenfor de rammer som fremgår av økonomireglementet. Dette innebærer at bydelsdirektøren kan gis fullmakt til å foreta den detaljerte budsjettfordeling innenfor rammen av bydelsutvalgets vedtak, jf pkt. 2 *Tallbudsjett – formkrav og frister* i bydelsbudsjettene foran i dette kapitlet.

3.1 BYDELENE - EST

Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har ansvar for sektorområdet bydelene, med unntak av barnehagene som ligger til Byrådsavdeling for kultur og utdanning, se del 3.2. Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester har arbeidsgiveransvaret for bydelsdirektørene.

Byrådets mål

Byrådets hovedprioriteringer er uttrykt i Sak 1 del 1.

Byrådets mål og tiltak for hovedprioriteringene innenfor EST-sektoren er følgende:

Den verdiskapende byen

- Oslo skal være en effektiv tjenestetilbyder overfor byens næringsliv og befolkning

Byen som stiller opp

- Oslo skal bli en varmere og mer inkluderende by
- øke arbeidsdeltakelsen og dermed redusere fattigdom og sosial eksklusjon
- sikre flere mulighet til å forsørge seg selv og mestre sin livssituasjon
- sikre flere vanskeligstilte med rus- og psykiatriproblematikk tilbud om tilpassede kommunale boliger
- utvikle åpne russcener i Oslo

Byen for de yngste

- barnevernsbarn skal få opplæring eller alternativ skolegang hvis de ikke kan nyttiggjøre seg det ordinære skoletilbudet
- løfte flere ut av en varig fattigdomstilværelse

Byen for de eldste

- styrke eldreomsorgen og bedre kvalitet og valgfrihet
- styrke norskkunnskapen blant ansatte innen pleie- og omsorgssektoren
- tilby Omsorg+ til eldre i alle bydeler
- bedre eldres helse og livskvalitet gjennom forbedret ernæring
- økt kvalitet og spesialisering på tilbudet til eldre og pleietrengende, herunder personer rammet av demens.

Tiltak

Den verdiskapende byen

- sørge for aktiv tilrettelegging for samarbeid mellom næringsliv, forskning og høyere utdanning.
- sørge for effektiv og forutsigbar kommunal saksbehandling

Byen som stiller opp

- gi bedre oppfølging av vanskeligstilte med utfordringene knyttet til rus og psykiatri i tett samarbeid med spesialisthelsetjenesten
- etablere et forsterket oppsøkende team til arbeidet med de åpne russcenene i Oslo sentrum
- sikre et tilfredsstillende transporttilbud for mennesker med funksjonshemming og legge til rette for at funksjonshemmede får utviklet sine ressurser

Byen for de yngste

- sørge for alternativ og tilpasset opplæring og oppfølging av barn og unge i barnevernet med mangelfull grunnopplæring
- sørge for flere målrettede og tilpassede kvalifiserings-, opplærings- og sysselsettingstiltak for å bekjempe inntektsfattigdom

Byen for de eldste

- etablere Samhandlingsarena Aker med rehabilitering, demenssenter og geriatrisk kompetansesenter
- sikre at sykehjemmene tar mer hensyn til beboernes ønsker og innføre Lotte-modellen ved alle kommunale sykehjem i løpet av 2013
- styrke norskopplæringen for ansatte i pleie og omsorg, gjennomføre prosjekt med fleksible arbeidstidsordninger og starte «løft for bedre ernæring»
- øke trivselen på sykehjem blant annet gjennom å bruke 4 millioner kroner på trivselstiltak
- konkurranseutsette flere sykehjem

Utfordringer for å nå byrådets mål

Byen som stiller opp

Selv om arbeidsledigheten er lav, er det likevel en del personer som faller utenfor og trenger hjelp til å klare en selvstendig forsørgelse. Sosialhjelp skal fortsatt være midlertidig hjelp til selvhjelp. Tilbud om kvalifiseringsprogram har vist seg å være et godt virkemiddel, og byrådet vil at virkemidlet skal utnyttes fullt ut. Det er også en utfordring at ansvar for ordningen ligger hos kommunen, mens mer enn halvparten av tiltakene ligger sentralt i NAV. Oslo bystyre har fattet vedtak om å be staten om overtakelse av tiltakene slik at ansvar og virkemidler blir samlet i kommunen.

Oslo har mange rusmiddelmissbrukere og et åpent rusmiljø i sentrum. Byrådet ønsker å fjerne det åpne rusmiljøet gjennom et tett samarbeid med Politiet og spesialisthelsetjenesten som har avrusnings- og behandlingsansvar. Et viktig virkemiddel er å sikre at rusmiddelmissbrukere med tilhørighet andre steder får hjelp i egen kommune. Byrådet vil fortsatt sørge for at rusmisbrukere motiveres og gis tilbud om behandling i spesialisthelsetjenesten, så vel som bo- rehabiliterings- og omsorgstilbud i Oslo.

Oslo har utfordringer på boligområdet, der et høyt prisnivå kombinert med at lav inntekt, helse- og sosiale problemer m.v. gjør det vanskelig å klare seg på boligmarkedet. Dette betyr behov for at byen stiller opp med sosiale boligvirkemidler. Byrådet vil i forbindelse med budsjett 2013 utarbeide en boligbehovsplan for vanskeligstilte. Samtidig videreføres arbeidet med boligfremskaffelser til ulike grupper.

Byen for de yngste

For å gi nødvendig og tilstrekkelig hjelp til utsatte barn og unge, kreves det at alle instanser med ansvar for denne gruppen har et kvalitativt godt samarbeid. Dette samarbeidet må bygge på god kjennskap til hverandres fagområder og høy kompetanse på hvert enkelt fagområde.

Byen for de eldste

Økt kvalitet i hjemmetjenester og sykehjem

Bydelene og kommunale sykehjem har i 2011 kartlagt kompetansen i egen bemanning og startet innføringen av kompetansestyringssystemet Behovsstyrt Bemanning (BOB) i hjemmesykepleie, sykehjem og bemannede boliger. I 2012 vil den videre implementeringen følges opp og faglige og økonomiske effekter måles.

I 2011 utvikles felles kvalitetskrav og elektronisk kvalitetssystem for sykehjemmene. I 2012 skal det arbeides for utvikling av tilsvarende felles kvalitetskrav for hjemmetjenestene. Det skal også etableres en plattform for faglig, organisatorisk og teknologisk utvikling i hjemmetjenesten, i nært samarbeid med bydelene og leverandører av hjemmetjenesten. Det skal utvikles modeller for samarbeid og samhandling som fremmer brukerinnsflytelse og medvirkning.

For å bedre kvaliteten i tjenestene til brukerne vil byrådet prøve ut behovstilpassede arbeidstidsordninger i pleie- og omsorgstjenestene og videreføre kompetansehevende tilbud og norskopplæring. Byrådet vil i 2012 ha fokus på ernærings situasjonen for pleie- og omsorgstjenestenes brukere og iverksette tiltak som kan bedre ernæringsstatus for hjemmeboende eldre.

Byrådet vil bedre tilbudet til hjemmeboende med demenssykdom både når det gjelder tidlig utredning ved mistanke om demens og gi aktivitets-/dagtilbud til de som er rammet.

Å styrke varige og tilrettelagte bo- og omsorgstilbud

Byrådet har i 2011 foretatt en gjennomgang av bydelenes tildelingspraksis til sykehjemsplasser, og vil i 2012 arbeide for å etablere større likhet mellom bydelene i søknads- og saksbehandlingsprosedyrer, tildelingspraksis og klagesaksbehandling.

Sykehjemsbehovsplan 2012-2022 – Utbygging av sykehjem og Omsorg+ i Oslo kommune legges fram i forbindelse med Tilleggsinnstillingen for budsjett 2012.

Funksjonsområde 1 – Helse, sosial og nærmiljø

Funksjonsområde	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	Budsjett 2011 *	Forslag 2012 *
Funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		2 090 820	1 802 126
Sum utgifter		2 090 820	1 802 126
Netto utgifter	1 789 895	2 090 820	1 802 126

* Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløpet gjengitt her er den andel for FO1 som byrådet har lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

Bydelene står imidlertid fritt i å disponere innenfor funksjonsområdene. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2011 vises til vedlegg 2 i Dok.3/11.

Fremstillingen av funksjonsområde 1 Helse, sosial og nærmiljø er delt i 3:

A. Helsetjenester, B. Sosialtjenesten, C. Mottak og integrering av flyktninger mv

A. Helsetjenester

1. Ansvarsområde

Funksjonsområde 1 A Helsetjenester, omfatter bydelshelsetjenesten, fastlegeordningen, fysioterapi-tjenesten, tjenester til personer med psykiske lidelser, folkehelsearbeid, miljørettet helsevern og smittevern.

Folkehelsearbeidet skal bidra til å forebygge helsesvikt, fremme god helse og gi grunnlag for å målrette helsetjenesten i kommunene. Miljørettet helsevern og smittevern er lovfestede, samfunnsrettede ansvarsområder innen det forebyggende helsearbeidet.

Det individrettede helsetilbudet skal være helhetlig, brukerorientert og tilgjengelig både innenfor forebyggende, behandlende, habiliterende og rehabiliterende helsearbeid.

2. Situasjonsbeskrivelse

Kommunehelsetjenesten

Oslo kommune har per 01.09.2011 til sammen 475 fastleger med 637 240 personer registrert på listene, noe som betyr at mange utenbysboende har valgt å ha fastlege i Oslo. Det er et årlig oppgjør mellom kommunene for å kompensere for dette. Med unntak av studenthelsetjenesten, som har avtale om fellesliste med kommunen sentralt, har fastlegene avtale med bydelene. Det er en samlet kapasitet på listene for 685 231 personer, noe som tilsvarer 107,5 % av etterspørselen og ligger over den anbefalte reservekapasitet på 106 %. Dette gir innbyggerne en reell mulighet til å velge fastlege og kommunen en rimelig margin for fortløpende kapasitetsøkning i takt med befolkningsveksten. Fastlegene dekker det meste av legetjenestene ved helsestasjonen og skolehelsetjenesten i bydelene. Bydelene må vurdere

befolkningsutviklingen i forhold til kapasiteten hos fastlegene, og sørge for å søke om nye hjemler slik at befolkningens rett til fastlege ivaretas.

Alle bydelene har ansatt en bydelsoverlege som blant annet har oppgaver som kommunelege etter kommunehelsetjenesteloven og er sekretariat for bydelens samarbeidsutvalg med fastlegene.

Oslo har god fysioterapidekning, med 548,5 årsverk til fysioterapi i kommunehelsetjenesten. Av disse var 354,5 årsverk, eller mer enn 60 % av fysioterapiårsverk i bydelshelsetjenesten, utført i 2010 av privatpraktiserende fysioterapeuter med avtale om driftstilskudd, 183,7 årsverk var fast ansatte og 10,2 var turnuskandidater. Byrådet vil understreke viktigheten av å integrere det arbeidet avtalefysioterapeutene utfører i den øvrige bydelshelsetjenesten.

Miljørettet helse og smittevern

Det er betydelige utfordringer innen miljørettet helsevern og smittevern i Oslo. Pandemiberedskap, tiltak mot Legionella, håndtering av resistente bakterier slik som MRSA, og individuell oppfølging og behandling av tuberkulose, er eksempler på dette. Oslo kommunes smittevernplan er revidert. Arbeid på lokalt nivå rettet mot faktorer i miljøet som kan forårsake sykdom er viktig. Bydelene må sørge for en godt fungerende bydelsoverlegefunksjon med tilstrekkelig kapasitet til å ivareta de samfunnsmedisinske oppgavene.

Folkehelse

Gjennom folkehelseloven har Oslo kommune fått ansvar for å fremme folkehelse i egen tjenesteyting og forvaltning, i planlegging og i regional utvikling, samt lovfestet ansvar for en pådriver- og samordningsfunksjonen i det brede og sektorovergripende folkehelsearbeidet regionalt og lokalt, med vekt på å understøtte folkehelsearbeidet i bydelene.

Bystyret har vedtatt en videreføring av Folkehelseplan for Oslo. Folkehelseplanen fastsetter innsatsområder i arbeidet med å bedre helsen til utsatte grupper og redusere helseforskjeller. Planen skal rulleres i 2012. Bydelene forutsettes å utvikle lokale planer og iverksette lokale tiltak, mens ansvar for koordinering og oppdatering av planen er lagt til Helseetaten.

Samhandlingsreformen

Samhandlingsreformen trer i kraft fra 01.01.2012. Grunnlaget for reformen er lagt i ny folkehelselov, helse- og omsorgstjenestelov og ny nasjonal helse- og omsorgsplan. Kommunen vil få ansvar for utskrivningsklare pasienter fra første dag fra januar 2012, og vil også få et delvis medfinansieringsansvar for sykehusbehandling. Det skal bygges opp tilbud og tiltak som gjør det mulig for kommunen å ivareta et døgnbasert øyeblikkelig hjelp tilbud innen 2016.

Det er lagt en god struktur for samarbeidet mellom Oslo kommune og Helse Sør-Øst RHF. Det er etablert samarbeidsutvalg mellom sykehusene og bydelene. Det samarbeides om å utvikle planer og tjenestetilbud som fanger begge tjenestenivåer og reduserer gråsoner og mangler i tjenestekjedene. Samarbeidet har også fokus på folkehelse og forebyggende helsearbeid. Samhandlingen mellom Oslo kommune og spesialisthelsetjenesten fungerer godt, og forutsatt at staten stiller nødvendige ressurser til disposisjon, er forutsetningen for å oppfylle reformens intensjoner gode.

Ny Storbylegevakt og utviklingen av Aker er viktige samhandlingsarenaer som i tillegg til lokale tiltak kan forebygge og redusere opphold i sykehus

Oslo kommune og Helse Sør-Øst vil samarbeide om å etablere samhandlingsarena Aker. Hovedmålet er å gi aktuelle pasientgrupper et rett tilbud på riktig nivå og gjennom dette bidra til å forebygge og/eller redusere helseproblemer for den enkelte. Tjenestetilbud som opprettes ved samhandlingsarena Aker skal hovedsakelig være byomfattende. Akutt døgntilbud og rehabilitering vil være sentrale utføreroppgaver.

Psykisk helsearbeid

Bydelene har ansvar for å tilby nødvendig hjelp og tjenestetilbud til brukere som trenger dette på grunn av sin psykiske helse.

Bydelenes ansvar og utfordringer innenfor dette feltet er betydelig. Den statlige opptrappingsplanen for psykisk helse og Oslos handlingsplan for psykisk helsearbeid 2004-2008 ble avsluttet i 2008, men oppfølgingen av det psykiske helsearbeidet videreføres i 2012 på samme nivå som i 2011. Staten stiller fortsatt krav til kommunene om rapportering knyttet til iverksettelse av tiltak og bruk av ressurser på en rekke sentrale områder innen psykisk helsearbeid for 2012.

Bydelene har utarbeidet lokale handlingsplaner for det videre arbeidet. Dette er et ledd i en bevisst koordinering av det psykiske helsearbeidet opp mot hvert individs behov, og skal bidra til at innsatsen innenfor det psykiske helsearbeidet i kommunen fortsatt opprettholdes.

Mange av dem som har rusmiddelmisbruk som et tilleggspå problem til sin psykiske lidelse, eller rusmiddelmisbruk som følge av sin psykiske lidelse, har behov for tjenester og hjelpetiltak både fra spesialisthelsetjenesten og kommunen. Det er en stor utfordring å etablere egnede tilbud til denne gruppen mennesker innen psykisk helsearbeid, og det er behov for tett samarbeid og samhandling med spesialisthelsetjenesten.

Brukermedvirkning, brukerundersøkelser, booppfølging og boligtiltak, samt samarbeid og dialog med spesialisthelsetjenesten vil fortsatt være viktige innsatsområder i videreutvikling, oppfølging og rapportering av psykisk helsearbeid for 2012.

Det er i 2010 gjennomført en individuell kartlegging av brukere med tung rus- og psykiatriproblematikk og med behov for omfattende bistand til å mestre og beholde sine boforhold. Kunnskap om status, utfordringer og behov knyttet til den aller vanskeligste brukergruppen vil være grunnlag for videre arbeid med disse gruppene i 2012. Målet er å etablere varige tilpassede boligløsninger for denne heterogene gruppe med sine ulike utfordringer og sammensatte behov.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- forsterke samarbeidet med Helse Sør-Øst og oslopsykehusene for å møte intensjonen i samhandlingsreformen
- samarbeide med sykehusene for å utvikle gode og brukertilpassede tjenester
- etablere Aker som arena for samhandling med bl.a. akutt døgnfunksjon og rehabiliteringsfunksjoner
- bedre helsen til Oslos befolkning med fokus på utsatte grupper
- ivareta befolkningens rett til fastlege
- etablere varige tilpassede boligløsninger for brukere med omfattende rus- og psykiatriproblematikk tilpasset deres ulike utfordringer og sammensatte behov
- videreutvikle samarbeidet med Universitetet i Oslo om viktige områder for forskning og utvikling

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- følge opp gjennomføring av tiltak i tråd med folkehelseplanen og fremme ny folkehelseplan
- ha en aktiv og offensiv rolle i samarbeidet med helseforetakene for å sikre gode pasientforløp
- samarbeide med spesialisthelsetjenesten om utvikling av behandlings- og omsorgstilbud for brukere med varige og sammensatte behov

- følge opp bydelenes handlingsplaner og innhente rapporteringer på psykisk helsearbeid
- følge opp samarbeidsavtalene mellom bydelene og spesialisthelsetjenesten

5. Merknader til driftsbudsjettet

Avsetninger (i 1 000 kroner)

Tilskudd til bydeler med turnusleger (kap. 304)	6 500
Folkehelsearbeid (kap. 304)	1 000
Psykisk helsearbeid (kap. 304)	2 181
Storbyprosjekter psykisk helsearbeid (kap 304)	25 280
Prosjekteringsmidler Storbylegevakt (kap 304)	12 000
Kjøp av helsetjenester EØS-området (kap 304)	3 300
Handlingsplan mot prostitusjon (kap. 304)	800
IKT-tiltak arbeidsplasssystem (kap 304)	4 000
Prosjekter og lønn Bydelene EST-sektor (kap. 304)	7 000
Samhandlingsreform – samhandling med sykehusene (kap 304)	5 000
Samhandlingsreformen (kap 304)	22 000

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i 1 000 kroner)

Bydel St.Hanshaugen – kompensasjon overdekning fysioterapeuter	3 378
Bydel Frogner – kompensasjon overdekning fysioterapeuter	3 548
Bydel Gamle Oslo – Grønlandsleiret 31 B	3 540
Bydel Grünerløkka – Aksept kontaktsenter	16 300
Bydel Grünerløkka – Hjelpemiddellageret	4 800
Fordelt alle bydeler – Lokale parker og nærmiljøanlegg	8 829
Fordelt alle bydeler - statstilskudd psykisk helsearbeid (FO1 krit.)	270 350
Fordelt alle bydeler – avtalefysioterapeuter	24 242

Planlagt aktivitet relatert til samhandlingsreformen er:

Helsehus rehab Aker	7 000
Lokalmedisinske sentra	2 000
Felles inst Barnevern , BUP	1 000
Geriatrisk ressurscenter	1 000
Skolehelsetj vgd skoler bydeler	5 500
Gravide og LAR	500
Botilbud rus/psykisk helse	4 000
Drift av Geria	3 500
Almas visningsleilighet	300
Sentrumsprosjekt	3 000
Ernæring pleie og omsorg, hjemmebaserte tjenester	1 500
Utredning	200
	29 500

*ekskl midlene avsatt til samhandling med sykehusene.

Differansen fra avsatt til planlagt aktivitet (7,5 mill) gjelder forskjøvet aktivitet fra 2011.

B Sosialtjenesten

1. Ansvarsområde

Sosialtjenesten skal arbeide for å fremme økonomisk og sosial trygghet, bedre levekårene for vanskeligstilte og bidra til økt likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer. Sosialtjenesten skal bistå den enkelte med råd og veiledning, praktisk bistand, boligtiltak og økonomisk sosialhjelp. Hjelpen skal medvirke til at den enkelte i størst mulig grad blir selvhjulp.

2. Situasjonsbeskrivelse

Sosialtjenesten, aktive tiltak og kvalifiseringsprogram

Oslo har i dag NAV-kontor i alle bydelene. NAV-kontorene forvalter samlet sett et bredt spekter av tiltak og tjenester. Brukerne skal møte en integrert tjeneste der kommunens sosialtjeneste samarbeider tett med den statlige delen av NAV. NAV-kontorene ledes av én statlig og én kommunal enhetsleder mens publikumsmottaket ledes av én felles leder. Byrådet vil bidra til å videreutvikle en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning, tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov og basert på en helhetlig og samordnet anvendelse av lovverket.

I juli 2011 var landsgjennomsnittet for arbeidsledige 2,8 %, mens Oslo hadde 3,5 % arbeidsledige (www.NAV.no). Dette er noe lavere enn året før da landsgjennomsnittet var 3,0 % og Oslo hadde 4,1 %. Oslo kommune har lang tradisjon for å satse på sysselsetting, aktive tiltak og kvalifisering. I aktiviseringsmeldingen (Bystyremelding nr.1/2007) vektla byrådet tiltak som fremmer aktiv integrering og sysselsetting. Byrådet vil fortsatt ha fokus på aktive tiltak for personer som mottar økonomisk sosialhjelp. Hovedsatsningen er å få flere i arbeid og færre på stønad. Byrådet vil påpeke at tilknytning til arbeidslivet er av vesentlig betydning for å bedre leve- og oppvekstvilkår og motvirke fattigdom og sosial eksklusjon. Kort ventetid på tiltak er viktig for deltakeren og gir samtidig god ressursutnyttelse. På bakgrunn av de positive erfaringene som Oslo kommune fikk i forsøk med kommunalt ansvar for statlige arbeidsmarkedstiltak, ble det høsten 2010 søkt om å overta ansvaret for arbeidsmarkedstiltakene under forutsetning av statlig finansiering. Svar avventes.

Fra 2010 har alle bydelene tilbudt kvalifiseringsprogram. Programmet skal legge til rette for tett og individuell oppfølging med tiltak tilpasset den enkelte. Gjennom deltagelse i kvalifiseringsprogrammet blir brukeren grundig kartlagt og andre rettigheter kan bli avklart. En forutsetning for at programmet skal lykkes er at det finnes tilstrekkelige og riktige tiltak i henhold til brukernes behov. Både statlige, kommunale og private tiltak kan benyttes. Arbeids- og velferdsdirektoratets måltall for 2010 var 1 648 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Ved nyttår var det 1 693 deltakere, mens det månedlige gjennomsnittet var 1 511. På bakgrunn av Oslo kommunes kostnadsprofil har bystyret for 2011 finansiert kvalifiseringsprogrammet for et gjennomsnittlig nivå på 1 650 deltakere for kommunen som helhet. Fra 2011 la Arbeids- og velferdsdirektoratet kommunenes merkostnader inn i som en særskilt tildeling utenfor det ordinære rammetilskuddet, og videreførte samtidig en egen rapportering på status for kvalifiseringsprogrammet.

Byrådet vil fortsatt satse på bruk av vilkår, aktive tiltak, sysselsetting og kvalifisering. Med økt arbeidsledighet har unge i større grad enn tidligere problemer med å komme inn på arbeidsmarkedet. Både stat og kommune prioriterer oppfølging av unge i NAV-kontorene for å sikre at de ikke blir avhengig av offentlig hjelp. Byrådet er opptatt av at sosialtjenesten iverksetter aktiviteter, tiltak og prosjekter som fanger opp unge i en tidlig fase slik at de ikke blir passive mottakere av sosialstønad. Byrådet vil drøfte med Fylkesmannen bruk av vilkår slik at dette kan være et aktivt virkemiddel i arbeidet.

Byrådet forutsetter at bydelene fortsetter å prioritere bruken av individuell plan som verktøy for de brukerne som har behov for koordinering av flere typer tjenester over lenger tid.

Sosialtjenestens arbeid med søknader om økonomisk bistand

Økonomisk sosialhjelp skal bidra til å sikre nødvendig livsopphold til dem som ikke har andre muligheter. Økonomisk sosialhjelp er ment å være kortvarig og må sees i sammenheng med andre virkemiddel som generell sosialrådgivning, økonomisk rådgivning, bruk av vilkår, aktive tiltak og hjelp til behandling og oppfølging av rusmiddelmissbrukere og andre med særlige hjelpebehov.

Byrådet legger vekt på at alle som oppsøker sosialtjenesten skal få opplysninger, råd og veiledning som er relevant for den enkeltes problemstillinger, og som kan bidra til å løse eller forebygge sosiale problem. Kvalifisert økonomisk rådgivning i husholdningsøkonomi og gjeldsrådgivning er viktige momenter.

Unge skal prioriteres for rådgivning og aktive tiltak slik at de raskest mulig kan klare seg selv og unngå å bli passive stønadsmottakere. Sosialtjenesten har et særlig ansvar for å legge til rette for oppfølging av brukere som har mottatt tjenester etter barnevernsloven og har behov for sosiale tjenester ved overgangen til voksentilværelsen. Det vises til omtale under funksjonsområde 2B - Oppvekst.

Byrådet er særlig opptatt av barnefamilier som trenger økonomisk sosialhjelp. Ved vurdering av stønad og hjelpebehov er det viktig at sosialtjenesten legger vekt på barnas situasjon og behov, og at søknaden gis en individuell vurdering. Dette skal fremkomme av de vedtak som fattes. Sosialhjelpsmottakere med forsørgeransvar må prioriteres for aktive tiltak og bistand til å bli økonomisk selvhjulpne. Ved å få flere av foreldrene i inntektsgivende arbeid, vil også barnas situasjon bedres.

Søknader skal behandles raskt, og vedtakene skal inneholde relevante vilkår som må følges opp.

Sosialtjeneste og boligtiltak

Boligsosialt arbeid krever en helhetlig tilnærming, og omfatter alt fra fremskaffelse og tildeling av bolig, til individuell oppfølging og tiltak som bidrar til at den enkelte settes i stand til å mestre sin bo- og livssituasjon.

Det finnes ulike sosiale boligvirkemidler til hjelp for vanskeligstilte på boligmarkedet. Disse er de statlige låne- og støtteordninger som administreres av Husbanken og Oslos egne kommunale tiltak som leieboliger til vanskeligstilte, samt ulike bostøtteordninger som kommunalt boligtilskudd, bostøtte for leietakere i kommunale boliger, støtte til utbedring av bolig og saneringsstøtte.

Byrådet oppfordrer til videre satsing på booppfølging og boligtiltak som kan bidra til å sikre gode og stabile boligforhold, og hindre utkastelse og bostedsløshet. Arbeidet med å redusere antall døgnovernattinger og bruk av midlertidige boligtilbud skal gis prioritet.

Byrådet legger vekt på at sosialt boligarbeid i Oslo kommune skal være rettet mot de som trenger det mest. Boligvirkemidlene skal bidra til at enkeltpersoner og familier i størst mulig grad blir selvhjulpne. Byrådet legger til grunn at en effektiv bruk av de kommunalt disponerte boligene, og forutsetter at den enkelte bydel har oversikt over boligmassen i bydelen, eksisterende leieforhold, ledigstilte boliger, etc. Rusmiddelmissbrukere er ofte blant de som har størst problemer med å opprettholde og ivareta et selvstendig boforhold. Bydelene må gi disse brukerne den oppfølging som er nødvendig for å sikre et stabilt boforhold.

Det ble i 2010 gjennomført en kartlegging av behovet for tilpassede boligløsninger til personer med et rusmiddelmissbruk og/eller psykiske lidelser. Denne kartleggingen viste at bydelene har behov for flere samlokaliserte, bemannede boligtilbud med oppfølgingstjenester i samhandling med spesialisthelsetjenesten. I vedtatt budsjett 3/ 2011, har byrådet avsatt 630 mill. til boliginvesteringer i økonomiplanperioden 2011-2014. Av disse midlene er 160 mill. avsatt til boliger for personer med dobbeltdiagnose. Videre legges det til rette for kjøp av 100 boliger i ordinære borettslag til bruk for barnefamilier med behov for kommunal bolig.

Særskilte investeringstiltak

I 2011 ble det økonomiplanperioden lagt inn betydelige investeringer i boliger for vanskeligstilte. Det skal blant annet investeres i 40 spesialtilpassede boliger for personer med dobbeltdiagnose og uten, eller med sterkt svekket, boevne. Videre legges det til rette for kjøp av 100 boliger i ordinære borettslag til bruk for barnefamilier med behov for kommunal bolig. Det vises til nedenstående tabell og kap. 9 Finans og næring, jf Boligbygg Oslo KF.

Prosjekt/tiltak	Totalt antall boliger	Kostnadsramme
Særskilte investeringstiltak perioden 2011-2014		
Særskilte tiltak for personer med dobbeltdiagnose	40	160 mill
Boliger til store barnefamilier	100	320 mill
PU-boliger	5	15 mill
Mindreårige flyktningeboliger	1	5 mill
Boliger til vanskeligstilte	108	130 mill
Samlet antall boliger/kostnadsramme	254	630 mill

Midlene er for perioden 2012-2015 fordelt med henholdsvis 150,150 og 200 mill.

I 2011 er det satt av 130 mill og følgende er oppnådd og planlagt når det gjelder:

Særskilte tiltak for personer med dobbeltdiagnose: 160 mill - 40 enheter

Et prosjekt med 12 boliger til personer med dobbeltdiagnose gjennomgår kvalitetssikring 1, høsten 2011. Kostnadsrammen er 30 mill

Boliger til store barnefamilier: 320 mill - 100 enheter

Boligbygg har kjøpt 20 leiligheter til flyktninger/barnefamilier eller vanskeligstilte og det er planlagt å kjøpe ytterligere 5 boliger til samme målgruppe innen utgangen av 2011. Kostnadsrammen for de 25enhetene er 80-85 mill.

Boliger til vanskeligstilte, kostnadsramme: 130 mill – 108 enheter

Det er påbegynt konseptvalgutredninger for bygging av 20-25 boliger til vanskeligstilte.

Boliger til PU: 15 mill – 5 enheter

Arbeid med boliger til denne gruppen pågår.

Sosialtjenestens arbeid med rusmiddelmisbruk

Sosialtjenesten skal gjennom råd, veiledning og ulike tiltak hjelpe den enkelte bort fra misbruk av rusmidler.

Sosialtjenesten må sikre at brukere som har fullført behandlings- eller rehabiliteringsopplegg får nødvendig oppfølging som kan bidra til en stabil og positiv utvikling. Det er også viktig at brukere under legemiddelassistert rehabilitering (LAR) får individuell oppfølging og gis tilbud om tilpasset arbeid, sysselsetting eller andre aktivitetstilbud.

Alle rusmiddelmisbrukere under behandling som er klienter i bydelenes sosialtjeneste, skal gis tilbud om individuell plan (IP), dersom de ønsker det.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- bekjempe inntektsfattigdom og legge til rette for sosial mobilitet
- øke graden av aktivisering og arbeidsdeltakelse
- arbeide for at unge arbeidsledige raskt kommer i arbeid, utdanning eller andre aktive tiltak
- sørge for mangfold i boligtiltak for de som trenger det mest
- sikre gode bomiljøer i kommunale boliger

Måltall for : Funksjonsområde 1 og 4 Sosialtjenesten med mer (EST)	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Finansiering til kjøp av boliger - andelen søknader behandlet innen 1 måned	80 %	86 %	80 %	80 %
Søknad om kommunal bolig - andelen søknader behandlet innen 3 måneder	95 %	93 %	95 %	95 %
Andel positive vedtak for kommunal bolig effektivert innen 6 måneder	80 %	89 %	80 %	80 %
Antall personer i døgnovernattingssteder uten kvalitetsavtale (pr 31.12.)	0	65	0	0
Antall personer i døgnovernating pr 31.12 m opphold > 3 måneder	0	36	0	0
Økonomisk sosialhjelp - andel søknader behandlet innen to uker	95 %	79 %	95 %	95 %

*Resultat 2010, Kilde: Årsstatistikk for bydelene pr 31.12.2010

Måltallet om brukerundersøkelser er tatt ut inntil videre. Det arbeides med en kvalitativ forbedring for å få en brukerundersøkelse som kan brukes i den videre utviklingen av NAV-kontorene. Det er gjennomført brukerundersøkelser i 2010 med en svarprosent så lav (12 %) at resultatet ikke kan vurderes som representativt for målgruppen. Brukerundersøkelser skal gjennomføres også høsten 2011.

Nøkkeltall for: Funksjonsområde 1 og 4 - Helse, sosial og nærmiljø (EST)	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Antall mottakere av økonomisk sosialhjelp	17 083	18 359	18 163
Antall deltakere i kvalifiseringprogram pr 31.12.*	669	1 529	1 693
Antall deltakere i introduksjonsordning pr 31.12.*	610	618	638
Andel sosialhjelpsmottakere 25-66 år i forhold til innbyggere 25-66 år	4,2	4,4	4,3
Andel sosialhjelpsmottakere 18-24 år i forhold til innbyggere 18-24 år	4,0	4,4	4,2
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr mottaker	53 091	52 990	54 356
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp (måneder)	5,5	6,0	6,1
Gjennomsnittlig stønadslengde økonomisk sosialhjelp - mottakere 18-24 år	4,3	5,0	5,0
Andel mottakere med sosialhjelp/ introduksjonsstønad som hovedinntektskilde	57,0	58,1	56,0
Andel sosialhjelpsmottakere med stønad i 6 måneder eller mer	43,8	48,0	49,2

Kilde SSB/Kostra - spesialbestilling fra SSB for fjerne dobbelttelling av klienter.

Offisielle Kostra-tall har for høye brukerrater, for kort stønadsperiode og for lave enhetskostnader for Oslo - fordi klienter som flytter mellom bydeler blir telt flere ganger.

* Kilde for disse tallene er årsstatistikk for bydelene pr 31.12.

Kilde SSB/Kostra - spesialbestilling fra SSB for fjerne dobbelttelling av klienter. Antall mottakere av øk.sosialhjelp: resultattall for 2008 er korrigert fra Sak1/2011.

Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- gi hjelp til selvhjelp gjennom råd, veiledning og kvalifiserings- og arbeidstiltak
- raskt tilby unge i alderen 18-24 år opplæring og sysselsettingsfremmende aktiviteter
- prioritere oppfølging og tiltak rettet mot personer med sammensatte problemer og tilby individuell plan til brukere med behov for langvarig oppfølging
- tilby kvalifiseringsprogram med individuell oppfølging og tiltak tilpasset den enkelte
- styrke arbeidsmarkedskompetansen
- utvikle effektive, lokale kvalifiseringstiltak ut fra brukernes behov og i tråd med erfaringer fra forsøk med oppgavedifferensiering av arbeidsmarkedstiltak
- videreutvikle et likeverdig partnerskap mellom stat og kommune for NAV-kontorene med sikte på en felles, helhetlig oppfølging av brukerne ved NAV-kontorene
- at bydelene tilbyr booppfølging til beboere i kommunale boliger når de trenger hjelp for å mestre sine boforhold
- arbeide for at ingen har langvarige opphold, eller er gjengangere, på akuttovernatningsplassene.

4. Merknader til driftsbudsjettet

Avsetninger (i 1 000 kroner)

IKT- prosjekt sosial FASIT (kap 308)	11 000
IKT- prosjekt kommunal bolig BIT (kap 308)	2 700
IKT-prosjekt individuell plan (kap 308)	3 000

Særskilte tildelinger (i 1 000 kroner)

Aktive tiltak fordelt alle bydeler etter FO4 kriterier	20 000
Tiltaksmidler fordelt alle bydeler etter FO1 kriterier	22 500

6. Forslag til verbale vedtak

Boligbehovsplan

Byrådet vil i forbindelse med budsjett 2013 legge frem en boligbehovsplan for boliger til vanskeligstilte.

B. Mottak og integrering av flyktninger mv

1. Ansvarsområde

Bolig, kvalifisering og arbeid er de viktigste elementene i integrering. Integrering innebærer at flyktninger og innvandrere får, og i økende grad benytter, muligheter til sosial, kulturell og politisk deltakelse i samfunnet på linje med resten av befolkningen. Integrering er en gjensidig prosess som berører både innvandrere og befolkningen for øvrig. Bydelene skal sørge for bosetting av flyktninger og gi dem tilbud om introduksjonsprogram.

2. Situasjonsbeskrivelse

Bydelenes mottak av flyktninger

I 2010 forpliktet Oslo kommune seg til å bosette 350 flyktninger inkludert enslige mindreårige flyktninger. Det var konkrete planer for bosetting av 346 flyktninger hvorav 317 ble bosatt. I 2011 forpliktet kommunen seg til å ta i mot 410 flyktninger. Bydelenes folketall avgjør hvor mange flyktninger som bosettes i den enkelte bydel. Boligstrukturen varierer mellom bydelene og anskaffelse av bolig utgjør den største utfordringen ved bosettingen. Byrådet ser det som viktig å styrke kontakten med private utleiere i tillegg til å bruke kommunale boliger.

Tilskudd til bosetting av flyktninger

Kompensasjonsordning til førsteårsbosatte flyktninger ble lagt om fra 2011. Ordningen omfatter bosatte etter avtalt bosettingskvote, familiegjensforente og selvbosatte uten familiegjensforening. Det forutsettes at personene utløser integreringstilskudd. Kompensasjon per førsteårsbosatte flyktning er kr.100 000, 20 000 fordeles som økonomisk sosialhjelp. De resterende 80 000 gis som kompensasjon for utgifter som påløper i forbindelse med integrering og bosetting av nyankomne flyktninger slik som sosialfaglig råd- og veiledning, aktiviserings- og kvalifiseringstiltak (hovedsakelig introduksjonsprogram). Siden tilskuddet omfatter både kvotebosatte, familiegjensforente og selvbosatte, fordeles midler til bydelene to ganger i året. Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester forvalter kompensasjonsordningen og foretar budsjettjustering ut fra bosatte første halvår, basert på innspill fra Velferdsetaten. Etatens innspill baserer seg på rapportering fra bydelene. Korreksjon for endelig bosetting i 2012 skjer i budsjettjusteringssak i 2013.

Bydelenes arbeid etter introduksjonsloven

Kommunen har ansvar for å tilby introduksjonsprogram for nyankomne innvandrere. Den største gruppen av de som har rett og plikt til å delta, er de som har fått opphold på humanitært grunnlag. Man må ha vært bosatt i kommunen i mindre enn to år når vedtak om introduksjonsordning skal fattes, og være mellom 18 og 55 år. Bydelene treffer raskt vedtak etter hvert som de mottar flyktninger. I 2010 var 638 personer i introduksjonsprogram.

Introduksjonsordningen kan vare i to år med mulighet for ett års forlengelse og omfatter norskopplæring, innsikt i norsk samfunnsliv og forberedelse for deltagelse i arbeidslivet. 43 % av deltakerne som avsluttet programmet i 2010, gikk til arbeid eller utdanning. Dette tilsvarer resultatet i 2009 og er på nivå med det nasjonale resultatet.

Det er begrenset hvem som har rett til tiltak etter introduksjonsloven. Prosjektet "Ny sjanse" har gitt andre innvandrere muligheter. Et flertall av bydelene har prosjekter som gir tilbud til enten ungdom, hjemmeverende kvinner eller langtidsledige innvandrere.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- bidra til rask bosetting av nyankomne flyktninger og innvandrere
- legge til rette for at flyktninger og innvandrere, med utgangspunkt i egne ressurser, blir økonomisk selvhjulpne
- legge til rette for at flyktninger og innvandrere deltar i samfunns- og arbeidsliv

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- prioritere arbeid med individuelt tilpasset bosetting av flyktninger slik at bosetting skjer innen tre måneder etter avtalt bosetting
- gi tilbud om introduksjonsprogram til dem som har rett og plikt til det og tilbud om kvalifiseringsprogram til dem som kan nyttiggjøre seg det
- arbeide for at flere deltakere kommer i arbeid eller utdanning etter fullført introduksjonsprogram eller kvalifiseringsprogram
- styrke og systematisere samarbeidet mellom utdanningssektoren og arbeids- og velferdsforvaltningen slik at flest mulig kommer i jobb eller opplæring.
- prioritere tiltak for innvandrerkvinner og barnerike familier
- sikre at enslige mindreårige som kommunen bosetter, får gode omsorgstiltak

5. Merknader til driftsbudsjettet

Avsetninger (i 1 000 kroner)

Bydel St. Hanshaugen – sentrumsoppgaver (kap 304)	2 000
IKT-prosjekt introduksjonsstønad (kap 308)	250
Bosettingstilskudd (kap 308)	48 800

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i 1 000 kroner)

Bydel Grünerløkka - Quo vadis	572
Bydel Grorud – husleiekompensasjon besøksgårder	164
Bydel Stovner – husleiekompensasjon besøksgårder	246
Bydel Alna - husleiekompensasjon besøksgårder	1 638
Bydel Vestre Aker – Nordmarka vel	150

6. Forslag til verbale vedtak

Mottak av flyktninger

Oslo kommune tar imot og bosetter 410 flyktninger i 2012.

Funksjonsområde 2B – Oppvekst

Funksjonsområde	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	Budsjett 2011 *	Forslag 2012 *
Funksjonsområde 2B Oppvekst (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		1 881 391	2 057 368
Sum utgifter		1 881 391	2 057 368
Netto utgifter	1 667 356	1 881 391	2 057 368

* Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløpet gjengitt her er den andel for FO2B som byrådet har lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

Bydelene står imidlertid fritt i å disponere innenfor funksjonsområdene. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2011 vises til vedlegg 2 i Dok.3/11.

A. Barnevern

1. Ansvarsområde

Bydelene har ansvar for det kommunale barnevernet. Barnevernet skal gi barn, unge og familier hjelp og støtte i vanskelige situasjoner. For å forebygge og hindre varige problemer, skal det legges vekt på tidlig innsats.

Barnevernet har en sentral rolle i det lokale samarbeidet om barn og unges oppvekstvilkår. Barneverntjenesten skal kjennetegnes ved godt faglig arbeid, rettsikkerhet for brukerne og god ressursutnyttelse. Barneverntjenesten skal legge avgjørende vekt på barnets beste.

Barnevernets virksomhet er hjemlet i lov om barneverntjenester med forskrift, rundskriv m.m.

2. Situasjonsbeskrivelse

Bydelenes barneverntjenester mottar bekymringsmeldinger, gir råd og veiledning, og utreder og iverksetter tiltak overfor barn, unge og familier når forholdene tilsier det.

I 2010 mottok barneverntjenesten 4 934 meldinger mot 4 497 meldinger i 2009, som er en vekst på nesten 10 %. I henhold til barnevernloven skal barneverntjenesten gjennomgå meldinger snarest, og senest innen én uke. Dersom gjennomgangen av meldingen gir grunn til å anta at det foreligger behov for tiltak, skal det snarest, og senest innen 3 måneder, gjennomføres en undersøkelse.

Pr. 31.12.2010 hadde 4 047 barn tiltak i barnevernet. Av disse hadde 2 768 hjelpetiltak i familien, mens 1 279 barn var i tiltak utenfor familien (fosterhjem, institusjon, hybeltiltak). I løpet av 2010 hadde 5 611 barn tiltak, en økning på 355 fra 2009.

Oslo kommune har inngått rammeavtaler med private leverandører av hjelpetiltak i hjemmet og barneverntjenestene foretar minikonkurranse om kjøp av det enkelte tiltak. Ordningen sikrer tiltak av god kvalitet til riktig pris, der barneverntjenesten ikke selv etablerer slike tiltak.

Bydelene er tildelt statlige midler til styrking av bemanningen og kompetansehevende tiltak. Videre er det tildelt midler til opplæringstiltak, blant annet innføring av metoden "Barnesamtalen" jf *Overordnet opplæringsplan for barneverntjenesten i Oslo kommune*.

For å sikre raskere saksbehandling og større faglig bredde er arbeidet med behandling av adopsjonssøknader i 2011 overført fra bydelenes barnverntjeneste til Barne- og familieetaten.

Oslo kommune har i samarbeid med KS igangsatt et prosjekt som har som formål å utvikle arbeidet med evaluering av tiltaksplaner. Tiltaksplanen er et sentralt middel for sikre riktig tiltak til rett tid.

Fra 2012 er ansvaret for å sikre kunnskapsoverføring mellom bydeler og mellom bydeler og etater, styrke det tverretatlige og tverrfaglige samarbeidet og gjennomføre prioriterte kompetansehevende tiltak i bydelsbarnevernet flyttet fra Helse- og velferdsetaten til Barne- og familieetaten.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- utnytte Oslo kommunes fortrinn ved å ha det helhetlige ansvaret for barnevernet
- sikre at barn og unge får tiltak som er i tråd med den enkeltes behov ved aktiv bruk av tiltaksplaner
- bidra til redusert bruk av rusmidler blant ungdom som mottar tiltak av barnevernet
- bedre tilrettelegging for, og oppfølging av, skolegang for barn i barnevernet
- hjelpe barn og unge som er truet av, eller utsatt for æresrelatert vold, tvangsekteskap, kjønnslemlestelse eller menneskehandel

Måltall for :	Måltall	Resultat	Måltall	Måltall
Funksjonsområde 2B - Barnevern (EST)	2010	2010	2011	2012
Andel avsluttede undersøkelser innen 3 mnd.	100 %	90 %	100 %	100 %
Antall gjennomførte tilsynsbesøk pr fosterbarn under 18 år hvor Oslo har tilsynsansvaret	4,0	2,9	4,0	4,0
Antall gjennomførte oppfølgingsbesøk pr fosterbarn	4,0	3,6	4,0	4,0
Andel barn i hjelpetiltak med gyldig tiltaksplan per 31.12. *			100 %	100 %

* nytt måltall fra 2011

Nøkkeltall for:	Resultat	Resultat	Resultat
Nøkkeltall: Funksjonsområde 2B - Barnevern (EST)	2008	2009	2010
Netto driftsutgifter pr innbygger 0-17 år - barneverntjenesten	9 435	9 955	10 360
Netto driftsutgifter (f. 244, 251 og 252) pr barn i barnevernet	155 107	152 545	151 076
Brutto driftsutgifter pr barn (f. 244)	35 206	35 185	36 144
Brutto driftsutgifter pr barn i opprinnelig familie (f. 251)	47 501	46 784	44 128
Brutto driftsutgifter pr barn utenfor opprinnelig familie (f. 252)	475 895	491 864	508 017
Andel avsluttede undersøkelser innen 6 mnd.	98,4 %	98,4 %	99,5 %
Antall gjennomførte tilsynsbesøk pr fosterbarn under 18 år hvor Oslo har plasseringsansvaret	2,8	3,0	3,1

Kilde: SSB/Kostra - barnevern, bydel - nivå 3, bydelene summert.

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- at alle som ønsker det skal gis et tilbud om ettervern, og sammen med sosialtjenesten legge til rette for oppfølging av brukere som har behov for sosiale tjenester ved overgang til voksentilværelsen
- at barneverntjenesten, i samarbeid med ungdommen, foresatte og skole bidrar til at ungdommen fullfører skolegang eller annen opplæring
- videreutvikle samarbeidet mellom barnevern og skole, samt barnevern og barnehage jf felleskrivet om samarbeid for å hjelpe de mest utsatte barn og unge
- sikre at det utarbeides tiltaksplaner i alle barnevernssaker når det fattes vedtak om hjelpetiltak, og at tiltaksplanen evalueres
- styrke kompetanseutvikling i barnevernet i tråd med *Overordnet opplæringsplan for barneverntjenesten i Oslo kommune*.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Satsing på barnevern er lagt inn som særskilt tildeling med 27 mill., da dette forventes fulgt opp av statlige myndigheter.

Utgiftene til barnevern og økonomisk sosialhjelp varierer bydelene imellom og over tid. Vesentlige endringer i forbruket utgjør en risiko for merforbruk for den enkelte bydel. For å reduseres risiko foreslås en harmonisering i tildeling av midler til de to områdene ved at kriteriene gis 80 % vekt og fjorårets regnskap 20 % vekt.

Sentral avsetning for å kompensere for høye døgnpriser i barnevernet avvikles, og midlene inngår fra og med 2012 i den generelle rammen til barnevernet. Det vises for øvrig til merknader til driftsbudsjett under FO4 Økonomisk sosialhjelp.

Avsetninger (i 1 000 kroner)

IKT-prosjekt barnevern (kap 308)	250

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i 1000 kroner)

Særskilte midler til barnevern etter delkriteriesett barnevern	27 000

6. Forslag til verbalvedtak

Justering av kriteriesett barnevern og sosialhjelp

Fra og med 2012 tildeles midler til barnevern basert på 80 % kriterietildeling og 20 % regnskapsandel i forhold til sist avlagte årsregnskap.

Sentral avsetning for høye døgnpriser

Sentral avsetning for å kompensere for høye døgnpriser i barnevernet avvikles, og midlene inngår fra og med 2012 i den generelle rammen til barnevernet.

B. Forebyggende barne- og ungdomsarbeid

1. Ansvarsområde

Barn og unge i Oslo skal ha en best mulig oppvekst. Frivillige tiltak for unge, herunder idretten, og de kommunale fritidstiltakene i bydelene, er grunnmuren i det forebyggende ungdomsarbeidet. Ved uheldig sosial og helsemessig utvikling hos barn og unge, skal tidlig inngripen vektlegges.

2. Situasjonsbeskrivelse

Byrådet la høsten 2010 frem bystyremeldingen ”Ung i Oslo”. I hovedsak omhandler den forebyggende tiltak og fritidstilbud til ungdom. Bystyret behandlet meldingen i mai 2011 og byrådet har startet arbeidet med oppfølging av meldingen.

Antallet kommunale fritidstiltak og private med vesentlig kommunal støtte i Oslo har i lang tid vært stabilt med rundt 50 tiltak. Som i de foregående årene er det ca 15 000 unge som benytter tiltakene regelmessig. Alle bydelene har slike tiltak, men det finnes flest i indre by og i Groruddalen. Mange ungdommer er mobile og bruker fritidstiltak på tvers av bydelene. Fritidstiltakene kan derfor over tid ha store variasjoner i besøk. Fritidstiltakene når i stor grad fram til ungdom med ulik etnisk bakgrunn.

Oppvekstmiljøene i Oslo er i hovedsak gode, men unges bruk av sentrum er stor, og faren for å knyttes til uheldige miljøer med rusmiddelmisbruk og kriminell adferd er større der enn i lokalmiljøene. I sentrum finnes det flere tiltak rettet mot ungdom, både i regi av kommunen og Oslo Røde Kors. Disse når også fram til ungdom som er eldre enn de som bruker de lokale tilbudene. Byrådet støtter også lokale fritidstiltak nær sentrum fordi de også har brukere fra andre bydeler. For å dempe sentrumsbruken gir byrådet bydelene øremerket støtte til lokale og regionale ungdomstiltak på lørdagskveldene. Disse tiltakene har stor oppslutning. Mange frivillige tiltak gir et stort og variert tilbud i bydelene, særlig når ”fotballen” fram til mange. De frivillige tiltakene mottar en fast medlemsbasert støtte.

Samarbeid mellom forebyggende arbeid og øvrige tiltak er avgjørende for å unngå uheldig utvikling for enkelte ungdommer og utsatte grupper. SaLTo har egne koordinatorene i alle bydelene og i sentrum, og sikrer et godt samarbeid på tvers av bydeler og etater, samt et godt samarbeid med politiet for et tryggere Oslo.

Alle bydelene har egne barne- og ungdomsråd som uttaler seg til bydelsutvalgene i barne- og ungdomsspørsmål, og tas med i planleggingen av nye tilbud, skoler og flerbruksanlegg. Et eget sentralt ungdomsråd (SUR) har jevnlig møter med byrådet om saker som gjelder de unge.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- bidra til at alle ungdommer fullfører videregående skole
- sørge for at alle barn og unge i Oslo har tilbud om gode fritidstilbud
- skape et trygt Oslo
- sikre at ungdoms medvirkning og deltagelse skal vektlegges
- øke ungdomsarbeidernes kompetanse
- nå fram med gode forebyggende tiltak overfor særlig utsatte ungdommer

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- sette inn tiltak overfor utsatt ungdom for å forebygge at de faller ut av skolen
- støtte frivillig drevne ungdomstiltak som er åpne for all ungdom og virker inkluderende
- opprettholde de kommunale forebyggende ungdomstiltakene i bydelene og i sentrum
- øremerke støtte til stabile lørdagstilbud i bydelene
- videreføre satsingen i Groruddalen og Søndre Nordstrand med særlig vekt på skoletiltakene og utvikling av inkluderende møteplasser for ungdom
- videreføre de kriminalitetsforebyggende tiltakene i regi av SaLTo, herunder prosjektet Unge gjengangere og Oppfølgingsteamene ved de fem politistasjonene
- følge opp de forslagene de unge selv kom med under utarbeidelsen av "Ung i Oslo" og bystyrets vedtak i forbindelse med ungdoms medvirkning og deltagelse, øke støtten til ungdomsrådene og legge til rette for ungdomshøringer i regi av BURO
- videreføre støtten til halvårlige seminarer for ungdomsarbeidere og utvide opplæringstilbudet til nyansatte ungdomsarbeidere, samt videreføre det nordiske storbysamarbeidet om ungdom
- legge til rette for samlinger for de ansvarlige for det forebyggende ungdomsarbeidet i bydelene for å fremme samarbeid og erfaringsoverføring, samt bidra til forskning på ungdomsfeltet
- øremerke støtte til FRIGOs byomfattende tilbud til bydeler og skoler og dermed sikre at ungdom fra familier med begrensede økonomiske ressurser også får delta i tur-, sports- og friluftsliv
- støtte tilbud rettet mot integrering av ungdom med psykiske og fysiske funksjonshemninger

5. Budsjettekniske merknader

Midler til forebyggende barne- og ungdomsarbeid er til dels fordelt til bydelene og til dels avsatt på kap. 308 til ungdomstiltak:

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene

Bydel Stovner - Groruddalen motorsenter	1800
Bydel Stovner - Stovner Rockefabrikk	2200
Bydel Søndre Nordstrand - Hvervenbukta motorsenter	3500
Bydel Gamle Oslo - Rødhetteprosjektet	940
Bydel St.Hanshaugen - Marteprojektet	275
Bydel Sagene - Ung Metro	900
SaLTo fordelt med 0,444 per bydel, alle bydeler	7210
Samlet	16825

Avsetninger på kap. 308 til ungdomstiltak

Avsetninger på kap. 308 til ungdomstiltak	Beløp i tusen
Lørdagskveldstilbud i bydeler og bydelsregionene	2000
Riverside ungdomshus	6000
Tilskudd til ungdomstilbud i Oslo sentrum	750
Tilskudd til FRIGOs byomfattende virksomhet	2000
Forsøk og forskning	600
Opplæring ansatte i ungdomstilbud	450
Nordisk storbysamarbeid for ungdom	100
Øvrig oppfølging av "Ung i Oslo"	623
Samlet	12523

C. Helse- og sosialtjenester til barn og unge

1. Ansvarsområde

Bydelenes lovbestemte helse- og sosialtjenester til barn og unge består av helsestasjons- og skolehelsetjeneste, barnehabilitering og tjenester til barn med spesielle behov.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er et lavterskeltilbud til alle barn, unge og deres foresatte, og har følgende ansvarsområder:

- Svangerskaps- og barselsomsorg
- Helsestasjonstjeneste til barn 0-5 år
- Skolehelsetjeneste i grunnskole og videregående skole
- Helsestasjon for ungdom
- Helsestasjon for lesbisk, homofil, bifil og transkjønnet ungdom
- Helsestasjon for hørselshemmet ungdom.

Fra 2012 er helse- og sosialtjenester til barn og unge hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene og lov om sosiale tjenester. Barn med nedsatt funksjonsevne kan også ha rett til spesialpedagogisk hjelp etter opplæringsloven. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten gir et viktig helsetilbud til alle barn og unge og deres familier, og skal bidra til å forebygge sykdom og fremme god fysisk og psykisk helse. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er ofte første kontakt for barn og familier med spesielle behov, og har derfor en svært viktig rolle i å bidra til at det gis et helhetlig og samordnet hjelpetilbud. Helsetjenesten har også en sentral rolle i å bistå barn og unge som er eller står i fare for å bli utsatt for omsorgssvikt, herunder kjønnslemlestelse eller tvangsekteskap.

2. Situasjonsbeskrivelse

I 2010 ble det født 10 267 barn i Oslo mot 10 254 i 2009. Fødselstallet forventes å øke i årene som kommer. Dette medfører økt etterspørsel etter tjenester fra svangerskapsomsorgen og fra helsestasjonene. Bydelene forutsettes fortsatt å prioritere hjemmebesøk etter fødsel.

Alle barn har rett til tilbud om vaksinasjon i tråd med barnevaksinasjonsprogrammet, for å hindre utbredelse av farlige sykdommer som for eksempel tuberkulose, difteri og poliomyelitt. Vaksinasjonsdekningen i Oslo er lavere enn landsgjennomsnittet som er ca 93 % i alle aldersgrupper. Blant 2- og 6-åringer er gjennomsnittet i Oslo ca 91 %, mens vaksinasjonsdekningen blant 16-åringer er ca 90 %.

Vinteren og våren 2011 var det 25 sikre tilfeller av meslinger i Oslo, fordelt på tre forskjellige utbrudd. Det første og største utbruddet startet i et miljø med mange uvaksinerte barn. En del av smittespredningen skjedde i helsevesenet (på Legevakten og i sykehus) og flere helsearbeidere ble også syke.

I 2011 er bydelsbudsjettene styrket for å styrke skolehelsetjenesten i de videregående skolene. Bydelene har gjort tiltak for å bedre informasjon om tjenesten.

Helse- og sosialtjenestene skal bistå familier som trenger det, slik at barn og unge får en god og trygg oppvekst. Byrådet legger vekt på at tjenestene skal være tilgjengelige, og være dimensjonert for å gi et tilbud i tråd med familienes behov.

For å sikre god og helhetlig hjelp har alle bydeler samordnet plan for bistand til barn og unge med spesielle behov. Planene omhandler hjelp til barn og unge som er i en vanskelig livssituasjon på grunn av rusmiddelmisbrukende eller psykisk syke foreldre, eller barn som lever med vold i familien. Hver bydel

skal ha en koordinator som har ansvar for at tjenestene samarbeider og gir den hjelpen det er behov for. Bydelene skal tilby barn og unge og deres familier koordinerte tjenester som ivaretar den enkeltes behov for habilitering og rehabilitering. Individuell plan (IP) er et viktig verktøy for å ivareta dette. Bydelene skal sikre en god overgang til voksenhabilitering når ungdommer i målgruppen fyller 18 år.

Barn, unge og deres familier skal få hjelp så tidlig som mulig, og bydelene tjenester skal ha kunnskap og kompetanse om barns spesielle behov. Prosjektet Familieveiviser viser gode resultater i samhandlingen med spesialisthelsetjenesten. Prosjektet bidrar til bedre koordinering av tjenestene til funksjonshemmede barn og unge. Opplæringsprogram i arbeidet med risikoutsatte barn og unge er viktige i denne sammenhengen.

Helsestasjon for lesbisk, homofil, bifil og transkjønnet ungdom videreføres i tråd med vedtatt Handlingsplan mot diskriminering av lesbiske og homofile, og mottar tilskudd fra kommunen.

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er sentrale i arbeidet for å forebygge kjønnslemlestelse, og alle bydelenes skolehelsetjenester gir tilbud om samtale og frivillig underlivsundersøkelse. Det er satt ned et sentralt samarbeidsforum mot kjønnslemlestelse og tvangsgifte der byråden for helse og eldre, barneverntjenesten, politiet, Utdanningsetaten, Helse- og velferdsetaten, Røde Kors og Seif (Selvhjelp for innvandrere og flyktninger) deltar. Forumet skal arbeide for å få til et bedre samarbeid på tvers av instansene for å hjelpe personer bedre i enkeltsaker.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- sørge for at barn og unge med spesielle behov får koordinerte tjenester
- sikre at barn, unge og familier får hjelp så tidlig som mulig
- bekjempe kjønnslemlestelse og tvangsekteskap og bistå de som har vært utsatt for dette
- sørge for koordinerte habiliterings- og rehabiliteringstjenester til barn og unge som har behov for det
- forebygge utbrudd av smittsomme sykdommer

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- videreføre samarbeidsgruppen mot kjønnslemlestelse og tvangsekteskap for å bedre samarbeidet mellom ulike instanser
- videreføre skolehelsetjenestens tilbud om samtale og frivillig underlivsundersøkelse til foreldre/barn med opprinnelse fra områder hvor kjønnslemlestelse praktiseres
- at skolehelsetjenesten i samarbeid med skolene og andre instanser aktivt skal arbeide for å hindre tvangsgifte og kjønnslemlestelse, og bistå de som er blitt utsatt for dette
- at helsestasjonene skal tilby hjemmebesøk hos alle nyfødte i løpet av de to første leveukene
- at bydelene legger til rette for et godt samarbeid mellom skolehelsetjenesten og skolene
- videreføre styrkingen til skolehelsetjenesten i videregående skole
- at bydelene, i samarbeid med spesialisthelsetjenesten, skal sikre en god overgang fra barnehabilitering til voksenhabilitering når ungdommer i målgruppen fyller 18 år
- bruke individuell plan(IP) som verktøy for å sikre koordinerte og sammenhengende tjenestetilbud
- øke vaksinasjonsdekningen i småbarnsgruppene

5. Merknader til driftsbudsjettet Avsetninger (i 1000 kroner)

IKT-tiltak helsestasjon(kap 304)	500

Særskilte tildelinger fordelt til bydelene (i 1 000 kroner)

Bydel St. Hanshaugen – fysioterapitjenester Blindernveien skoler	413
Bydel Alna – fysioterapitjenester Haukåsen skoler	1 170
Fordelt alle bydeler – tilskudd psykisk helse etter FO2B kriterier	76 650

Funksjonsområde 3 - Pleie og omsorg

Funksjonsområde	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	Budsjett 2011 *	Forslag 2012 *
Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg (bydelsfordelt)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		6 211 781	6 472 838
Sum utgifter		6 211 781	6 472 838
Netto utgifter	6 399 702	6 211 781	6 472 838

* Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløpet gjengitt her er den andel for FO3 som byrådet har lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

Bydelene står imidlertid fritt i å disponere innenfor funksjonsområdene. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2011 vises til vedlegg 2 i Dok.3/11.

1. Ansvarsområde

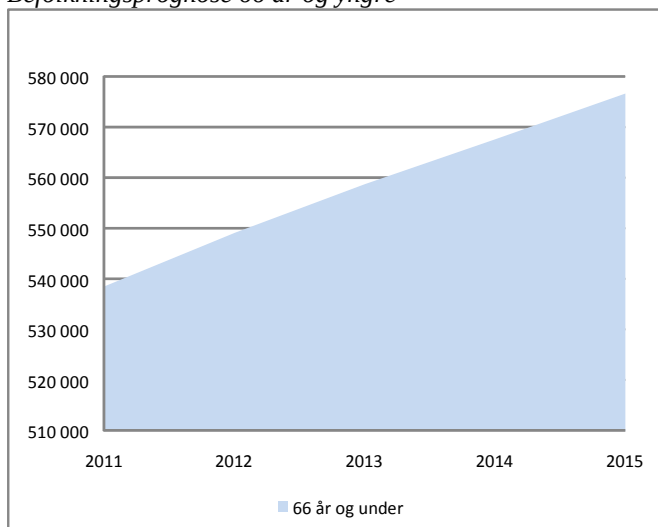
Funksjonsområdet 3 Pleie og omsorg omfatter aktivisering og servicetilbud til eldre og funksjonshemmede, habilitering og rehabilitering, pleie og omsorgstjenester som praktisk bistand, hjemmesykepleie og annen hjelp til hjemmeboende, bo- og institusjonstilbud samt transport for funksjonshemmede.

Pleie- og omsorgstjenestene skal tilrettelegges slik at den enkelte i størst mulig grad kan bevare sin selvstendighet og selvhjulpenhet. Tjenestetilbudet skal være differensiert og tilpasset den enkelte brukers behov, og medbestemmelse og valgfrihet skal være i fokus.

2. Situasjonsbeskrivelse*Økt behov i befolkningen*

Fra 2010 til 2015 antas befolkningen i Oslo å øke med ca 55 000 innbyggere, fra ca 599 000 til 655 000. 85 % av økningen vil skje i aldersgruppen under 67 år. Aldersgruppen 67-79 forventes å øke kraftig i årene fremover. Det er naturlig nok i denne aldersgruppen hvor starten på den mye omtalte eldrebølgen avtegner seg først. Antallet personer over 80 år forventes redusert, og det antas at denne utviklingen ikke vil snu før i 2020. Antall personer over 90 år vil øke fra 2010 til 2015.

Befolkningsprognose 66 år og yngre

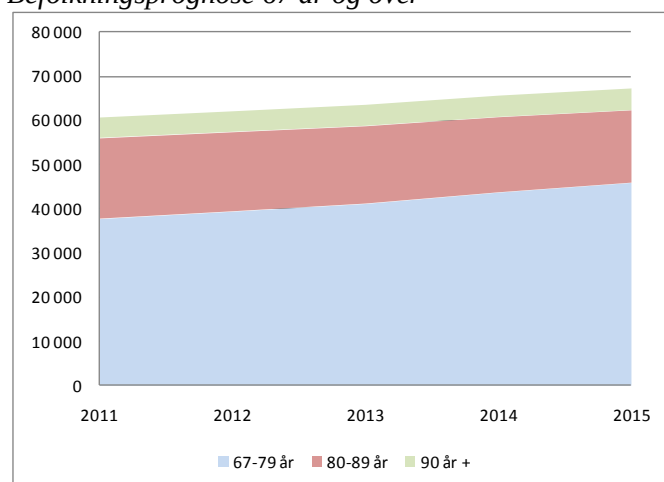
Kilde: UKE – befolkningsfremskrivning pr mai 2011

Brukere under 67 år omfatter både de som får tjenester i eget hjem, beboere i barneboliger, spesialtilpassede boliger og andre hjemlede boformer hvor bydelene fatter vedtak. Gruppen hadde i 2010 en brukerrate på 1,03 % på hjemmetjenester og 0,12 % på lovhjemlede boformer. Brukerne er hovedsaklig personer med behov for omfattende og ofte livslange tjenester. Om lag 37 % av de samlede ressursene i pleie- og omsorgssektoren går til denne brukergruppen, de utgjør 33 % av brukere av pleie- og omsorgstjenester.

I hjemmetjenestene utgjør yngre brukere ca 39 % av alle mottagere. De mottar flere timer hjelp pr bruker enn eldre brukere. Ca 62 % av ressursene i hjemmetjenestene går til brukere under 67 år.

Lineær fremskrivning av tjenestebehovet med utgangspunkt i dagens brukerrater for brukere under 67 år tilsier at behovet vil øke med ca 60 institusjonsplasser og ca 520 mottagere av hjemmetjenester frem mot 2015 i forhold til utgangen av 2010.

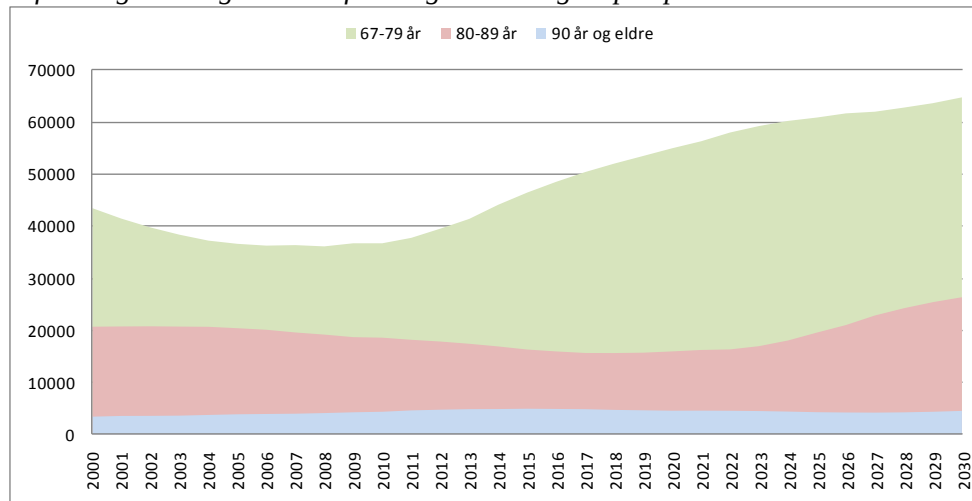
Befolkningsprognose 67 år og over

Kilde: UKE – befolkningsfremskrivning pr mai 2011

Alle aldersgrupper samlet

De demografiske endringene antas å medføre økt behov for både institusjons- og hjemmetjenester frem mot 2015. Økningen i aldersgruppene under 67 år, fra 67-79 år og 90+ år vil kunne utløse et større behov for tjenester enn den forventede reduksjon i tjenestebehov som følge av nedgangen i gruppen 80-89 år. Samlet for alle aldersgrupper antas det, forutsatt konstante brukerrater, at netto behov for hjemmetjenester vil kunne øke med ca 900 brukere, og at netto behov for heldøgns botilbud/institusjonsplasser øker med ca 190, hvorav 60 plasser for de under 67 år, og 130 for de over 67 år frem mot 2015. Bolig med heldøgns bemanning/Omsorg+ vil kunne være en alternativ tjeneste til institusjon for noen av disse fremtidige tjenestemottagerne.

Befolkningsendring i eldrebefolkningen i et langtidsperspektiv

Kilde: UKE – befolkningsfremskrivning pr mai 2011

Fremskrivningen viser at befolkningen over 67 år vil øke jevnt frem mot år 2030. Frem til 2023 er det veksten i befolkningsgruppen 67-79 år som i hovedsak står for økningen i forhold til nullpunktet 2010. Først fra 2023 vil økningen for gruppen 80+ starte.

Trekk ved tjenesteproduksjonen fram til 2010

Oslo kommune					
Hjemmetjenesten - aktivitetsnivå per 31.12	2008	2009	2010	Endring 2008-2010	
Antall brukere med kun praktisk bistand	6 549	6 632	6 532	-17	-0,3 %
Antall brukere med kun hjemmesykepleie	4 544	4 522	4 348	-196	-4,3 %
Antall brukere med begge tjenester	5 822	5 846	5 754	-68	-1,2 %
Sum brukere hjemmetjenesten	16 915	17 000	16 634	-281	-1,7 %
Antall brukere under 67 år	5 302	5 610	5 562	260	4,9 %
Hjemmetjenesten - brukerrater per 31.12.	2008	2009	2010	Endring 2008-2010	
Andel innbyggere under 67 år som mottar hjemmetjenester	1,0 %	1,1 %	1,0 %	0,01 %	
Andel egne innbyggere 67-79 år med hjemmetjenester	9,2 %	8,7 %	8,3 %	-0,87 %	
Andel egne innbyggere 80-89 år med hjemmetjenester	33,2 %	32,9 %	31,6 %	-1,58 %	
Andel egne innbyggere 90 år + med hjemmetjenester	45,9 %	46,5 %	45,9 %	0,03 %	
Institusjon* - aktivitetsnivå per 31.12	2008	2009	2010	Endring 2008-2010	
Antall beboere i institusjon*	5 228	5 121	5 152	-76	-1,5 %
Antall beboere i institusjon* under 67 år	603	607	621	18	3,0 %
Institusjon* - brukerrater per 31.12	2008	2009	2010	Endring 2008-2010	
Andel egne innbyggere 67-79 år som bor i institusjon *	2,3 %	2,1 %	2,0 %	-0,21 %	
Andel egne innbyggere 80-89 år som bor i institusjon*	12,0 %	11,7 %	11,8 %	-0,22 %	
Andel egne innbyggere 90 år + som bor i institusjon*	35,5 %	34,8 %	34,2 %	-1,26 %	

Kilde: Oslostatistikken

*Sykehjem, aldershjem og andre boformer med heldøgns omsorg og pleie

Utviklingstrekk for tjenesteproduksjonen

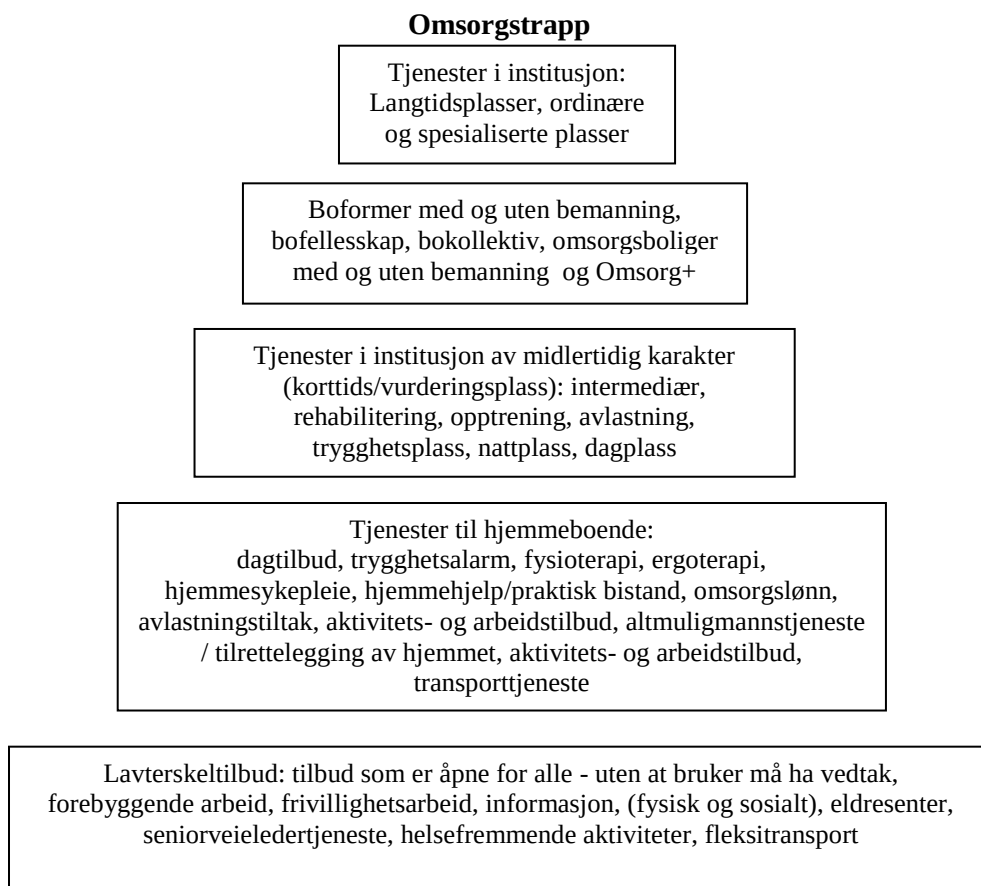
Samlet sett viser utviklingen for hjemmetjenester i perioden 2008-2010 at andelen av de yngre, under 67 år, er økt. Andelen for gruppene 67-79 år og 80-89 år er noe redusert, mens andelen innbyggere over 90 år som mottar hjemmetjenester, er økt.

I 2010 har andelen av innbyggere over 90 år som bor i institusjon har økt. For aldersgruppene 67-79 år og 80-89 år, er andelen i institusjon uendret i 2010, sammenlignet med resultatet i 2009.

Byrådet forutsetter at tilskuddsordningen for brukere med ressurskrevende tjenester videreføres fra statens side med samme innretning i 2012 som for 2011. Oslo kommune mottok i 2011 statlig kompensasjon tilsvarende 429,3 mill. for til sammen 572 brukere for 2010. Sammenholdt med 2009 er det gitt tilskudd til 18 flere brukere i 2010.

Omsorgstrappen

Ved tildeling av tjenester og tiltak i Oslo kommune legges Leon-prinsippet (Laveste Effektive Omsorgsnivå) til grunn, som vist i Omsorgstrappen. Den viser hvordan pleie- og omsorgstjenestene skal innrettes for å møte flest mulig med et riktig tjenestetilbud.

Med utgangspunkt i LEON-prinsippet og omsorgstrappen videreutvikles tjenestene på tre hovedområder; forebyggende og aktivitetsskapende, tjenester i egen bolig, samt varige og tilrettelagte bo- og omsorgstilbud.

Brukerne har ulike behov og ønsker, og målsetningen er å ha et best mulig tilpasset tilbud.

Forebyggende og aktivitetsskapende tilbud

Byrådet vil at eldre- og seniorsentrene skal være et tilbud til alle innbyggere over 67 år. Eldre- og seniorsentrene bør kunne få flere oppgaver og sette oppsøkende virksomhet i fokus. Bruken av eldresentrene kan økes ved å tilrettelegge tilbudene for nye brukergrupper.

Alle bydeler skal tilby en seniorveiledertjeneste som har ansvar for oppsøkende virksomhet hos de som er over 80 år og som ikke er i kontakt med kommunens tjenester. I tillegg skal det vurderes om andre målgrupper er aktuelle for dette. De senere år har det blitt lagt ned mye arbeid i å utvikle seniorveiledertjenesten. Tilbudet om møtearena og etablert nettverk skal opprettholdes og utvikles.

Aktiviteter på dagtid er et viktig forebyggende tiltak for mennesker med funksjonsnedsettelse. Der bydelene oppretter egne dagsentertilbud forutsettes at kvalitetskravene, som er utarbeidet for kjøp av dagsenterplasser for utviklingshemmede i Oslo kommune, også er retningsgivende.

Tilrettelagt transporttilbud

Byrådet arbeider for et transporttilbud som medfører at flest mulig skal kunne delta i sosiale aktiviteter og samfunnet for øvrig, uten spesialtilpasset individuell transporttilbud. I 2010 ble det igangsatt et prøveprosjekt (Flexitransport) med samordning og bestillingstransport. Gjennom prosjektet er det etablert et bedre tilbud til dem som ikke kan benytte seg av det ordinære kollektivtilbudet. Byrådet vil videreføre prosjektet med bestillingstransport i prøvebydelene gjennom 2012.

Byrådet ønsker at en videre utvikling av TT i større grad skjer gjennom bestillingstransport, samtidig er byrådet opptatt av at behovet for individuelle spesialløsninger for brukere med særskilte behov skal ivaretas.

NAV hjelpemiddelsentral

Samlokalisering av den nyetablerte NAV hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus på Økern og de kommunale tjenestene som er nært knyttet opp til hjelpemiddelsentralens tjenester, pågår. Det er etablert et felles teknisk ordrekontor som håndterer brukerhenvendelser knyttet til hjelpemiddeltekniske tjenester på vegne av både NAV og Oslo kommune. Videre er det inngått et samarbeid om distribusjon av hjelpemidler, slik at hjelpemidlene distribueres direkte mellom NAV hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus og bruker/brukersted. Rådgivningskontoret for hørselshemmede er også samlokalisert med NAV. Det vil i 2012 arbeides for ytterligere å øke synergieffekten av samlokaliseringen av de statlige og kommunale tjenestene, til beste for brukerne. Kommunens lager for midlertidig utlån på Grünerløkka vurderes overført til Økern. Endringene bidrar til at personer med behov for hjelpemidler, får dette på en enkel og rask måte. Organiseringen sørger for en effektiv utkjøring, retur, montering og demontering av hjelpemidler.

Tjenester i egen bolig

Det er høy brukertilfredsheten med hjemmetjenestene. I brukerundersøkelsen gjennomført i 2010 svarte 86 % av de som mottok hjemmesykepleie og 85 % av de som mottok praktisk bistand at de helhetlig sett var fornøyd med tjenestene. 90 % av bruker som hadde valgt privat leverandør av praktisk bistand var fornøyd eller svært fornøyd, mens 83 % av brukere med kommunale tjenester svarte det samme. Svarprosenten på brukerundersøkelsen i 2010 var 40 %.

Fra april 2011 ble brukervalgsordningen også innført i hjemmesykepleien. Ti leverandører har tjenestekonsesjon for å levere praktisk bistand, fem av disse tilbyr også hjemmesykepleie. Avtalene med leverandørene løper til 31.03.2015. Nye leverandører kan årlig søke om tjenestekonsesjon i brukervalgsordningen.

Brukere som er avhengig av å kommunisere ved hjelp av tegnspråk, har mulighet til å velge praktisk bistand fra den kommunale hjemmetjenesten for døve og døvblinde.

Byrådet vil i 2011 utvide brukervalgsordningen til også å omfatte brukerstyrt personlig assistanse (BPA).

Gjennom prosjektet Hjemme Best er det avdekket behov for å etablere en enhetlig oppgave- og funksjonsfordeling mellom bestillerenhet og utfører i hjemmetjenesten, herunder også forenkling og standardisering av rutiner og prosedyrer i samhandlingen. Helseetaten vil arbeide videre med dette gjennom 2012.

Bruk av håndterminaler (PDA) skal innføres i hele hjemmetjenesten, også hos private leverandører som leverer tjenester i brukervalgsordningen.

Bydel Vestre Aker har i 2011 vært pilotbydel for etablering og utprøving av ordning med innsatsstyrt finansiering (ISF) i hjemmetjenesten, med henblikk på senere innføring av finansieringssystemet i alle bydelenes hjemmetjenester.

I 2010 ble det gjennomført en brukerundersøkelse blant berørte av ansvarsreformen for psykisk utviklingshemmede. Selv om undersøkelsen viser mange positive effekter, er det fortsatt utfordringer med hensyn til brukermedvirkning. Det er et potensial for å øke brukernes innflytelse over egen hverdag. Byrådet legger vekt på brukermedvirkning og det forutsettes at bydelene arbeider videre med å tilrettelegge for dette.

For personer, uansett alder, med behov for koordinerte og helhetlige tjenester skal Individuell Plan vurderes som et viktig verktøy i utforming av tjenestetilbudet.

Det er viktig å støtte familien som omsorgsyter når familiemedlemmer tar hovedansvaret for pleie- og omsorgstrengende. Byrådet forutsetter derfor at bydelene aktivt benytter hele omsorgstrappen og tilbyr supplerende hjemmetjenester, og/eller ordninger som avlastning, støttekontakt, omsorgslønn og/eller korttidsopphold i institusjon. Det forutsettes videre at bydelene følger opp den årlige brannkontrollen hos brukere som mottar hjemmetjenester.

Byrådet vil bedre tilbudet til hjemmeboende med demenssykdom både når det gjelder tidlig utredning ved mistanke om demens og gi aktivitets-/dagtilbudet for de som er rammet. Bydelene har i sin bestillerorganisasjon en demenskoordinator for med særskilt ansvar for samarbeid med bruker, pårørende og kommunale og statlige virksomheter. Geria, Oslo kommunes ressurscenter for alderspsykiatri og demens, er også en viktig bidragsyter i dette arbeidet med informasjonsvirksomhet, kompetanseutviklingstiltak og rådgivningsvirksomhet.

Byrådet vil i 2012 ha fokus på ernærings situasjonen for pleie- og omsorgstjenestens brukere, og iverksette tiltak som kan bedre ernæringsstatus for hjemmeboende eldre. Tiltak for å bedre eldres helse og hindre sykdomsutvikling og innleggelse i sykehus og sykehjem vil bli iverksatt. Eldresentrenes og sykehjemmenes mattilbud til hjemmeboende eldre er kartlagt og bydelens tilbud knyttet til ernæring vil bli kartlagt. På bakgrunn av dette materialet vil man se på muligheter for å kunne gi et bedret ernæringstilbud til de hjemmeboende eldre.

Det er ønskelig å starte opp prøveprosjekter med behovstilpassede arbeidstidsordninger. Aktuelle tjenestetsteder hvor beboerne vil profitere på mer forutsigbarhet i forhold til personalets tilstedeværelse over tid. Boliger til mennesker med funksjonshemninger eller psykiske lidelser, tiltak til barn og unge og visse grupper eldre vil kunne være aktuelle prøveprosjekter.

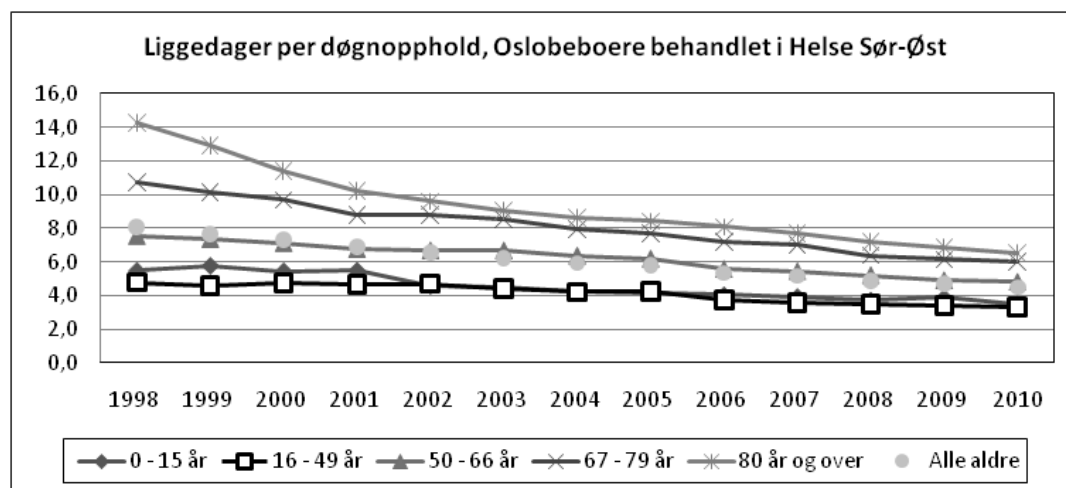
Samhandlingsreformen vil føre til at helsetjenester som tidligere har vært utført i sykehusene skal utføres i kommunes helse- og omsorgstjenester. Kommune vil få større ansvar både for tjenestetilbud før, i stedet for og i etterkant av sykehusopphold. I tillegg vil kommunene få ansvaret for tjenester til utskrivningsklare pasienter fra sykehusene fra første dag. Dette vil skape et økt press både på sykehjemstilbudet, spesielt korttidsplassene, og hjemmetjenestene. For kommunehelsetjenesten innebærer denne utviklingen, at det er behov for å etablere tilbud som kan ivareta økende behandlingsbehov.

Oslo kommune og Helse Sør-Øst vil samarbeide om å etablere samhandlingsarena Aker. Hovedmålet er å gi aktuelle pasientgrupper et rett tilbud på riktig nivå og gjennom dette bidra til å forebygge og/eller redusere helseproblemer for den enkelte. Tjenestetilbud som opprettes ved samhandlingsarena Aker skal hovedsakelig være byomfattende. Akutt døgntilbud og rehabilitering vil være sentrale oppgaver. Målgruppen er eldre med sammensatte lidelser, pasienter med livsstilssykdommer og kroniske lidelser.

Oslo Kommune har i 2011 igangsatt "Helsegrep for eldre" med delprosjektene geriatrik ressursenter – inkludert GERIA, Almas visningsleilighet og døgner rehabilitering for eldre. Arbeidet med disse delprosjektene vil videreføres i 2012. Prosjektet gjennomføres i nært samarbeid med bydeler, etater og med Oslo universitetssykehus samt de øvrige sykehusene. Hovedmålet er å gi aktuelle pasientgrupper rett tilbud på riktig nivå og gjennom dette bidra til å forebygge og/eller redusere helseproblemer for den enkelte.

Mer effektiv medisinsk behandling og omlegging av spesialisthelsetjenesten har redusert liggetiden i sykehus. For Oslobeboere over 80 år har den gjennomsnittlige liggetiden pr opphold på sykehus sunket siden 1998, mens antall døgnopphold har økt. I samme periode har befolkningen i aldersgruppen variert lite (23 568 i 1998, 24 431 i 2001, 24 556 i 2004 og 22 9363 01.01.2011). Denne økte bruken av sykehustjenester kombinert med en lavere populasjon kan sees i sammenheng med at de over 90 år har økt i antall – i 2004 var andelen 90 år og eldre i gruppen over 80 år ca 15,4 %. 01.01.2011 var den samme andelen 20,4 %.

Endringer i liggetiden for eldre og andre personer med for eksempel kroniske lidelser, skaper et press både på sykehjemstilbudet og hjemmetjenestene i Oslo. Enkelte, ofte eldre pasienter, som skrives ut fra sykehus har behov for en periode med behandling og opptrening før de kan klare seg i eget hjem. Dette er pasienter som ikke har behov for fast sykehjemsplass, men heller ikke behov for fortsatt behandling på sykehusnivå. Intermediære enheter er en type tilbud som er etablert for å møte dette behovet. Fra 01.01.2012 overføres intermediære enheter fra bydelene til Sykehjemsetaten. Målet er å samle all sengekapasitet i Sykehjemsetaten.

Byrådet vil arbeide for at bydelene øker bruken av tidsbegrenset opphold og spesielt opphold til rehabilitering. Rehabilitering kan bidra til å heve livskvaliteten til den enkelte. Det har i de senere årene blitt lagt stadig økende vekt på utvikling av tilbudet. Det anslås at 3 til 5 % av eldrebefolkningen vil kunne ha helsegevinster ved et opphold i en rehabiliteringsenhet eller et annet tilrettelagt tilbud med aktiv opptrening.

Rehabilitering i sykehjem skal tilrettelegges i tett samarbeid mellom bydelene og sykehjemmene. Slike opphold må skilles klart fra ordinære sykehjemsopphold og korttidsopphold for avlastning og skal bestilles med klart definerte mål for oppholdet. Bydelene må også, i samarbeid med Sykehjemsetaten,

aktivt bruke og videreutvikle dagsentertilbudet ved sykehjemmene for personer som bor hjemme, men som har behov for målrettet rehabilitering og aktivisering.

Varig og tilrettelagte bo- og omsorgstilbud

Byrådet har foretatt en gjennomgang av bydelenes tildelingspraksis til sykehjemsplasser for å kartlegge eventuelle ulikheter i saksbehandlingen og tildelingen. Høsten 2011 igangsettes et arbeid for å etablere likhet mellom bydelene i søknads- og saksbehandlingsprosedyrer, tildelingspraksis og klagesaksbehandling.

Det er fortsatt behov for å fremskaffe boliger til personer som selv ikke greier å skaffe seg et tilrettelagt botilbud. Byrådet forutsetter at bydelenes planlegging og tilrettelegging av nye boliger følger Husbankens retningslinjer mht utforming, standard og plassering av boliger.

Byrådet vil etablere tiltak mellom det tilbudet hjemmetjenesten på en effektiv måte kan gi personer som bor i sine egne hjem, og det tilbudet som gis i sykehjemmene. I henhold til Byrådssak 243/09 Omsorg+ - innhold og organisering skal tilbudet ivareta behov for trygghet, aktivt arbeide for å bygge nettverk og å oppmuntre til aktivitet for eldre som ikke har så stor funksjonssvikt at de trenger sykehjemsplass. Omsorg+ omfatter omsorgsboliger, døgnbemannet husvertstjeneste, middagsservering alle dager i uken og personalbase.

2012-2022 - Utbygging av sykehjem og Omsorg+ i Oslo kommune er en rullering av *Sykehjemsbehovsplan 2010-2020*. *Sykehjemsbehovsplan 2012-2022* omfatter sykehjem og heldøgns botilbud for eldre. Sykehjemsbehovsplan vil bli lagt frem i forbindelse med Tilleggsinnstillingen.

I 2010 og 2011 er det til sammen ferdigstilt 311 boliger innenfor Omsorg + konseptet fordelt på flere bydeler.. I 2012 vil ytterligere 216 boliger ferdigstilles. Fram mot 2015 planlegges det for at ca 470 boenheter ferdigstilles, slik at målsetningen om 1 000 plasser i Omsorg+ oppnås.

I Bystyresak 410/10 Forskrift om tildeling av bolig i Omsorg+ er inntakskriterier for tildelig gitt. Forskrift for Søknad om bolig i Omsorg+ i Oslo kommune er lagt inn i Lovtidende. I 2011 utarbeides rutiner for saksbehandling, standard leiekontrakt, statistikkføring og rapportering tilknyttet Omsorg+.

Byrådet vil for å møte utfordringene innenfor eldreomsorgen prøve ut velferdsteknologi (smarthusteknologi) i Omsorg+. I 2012 etableres et pilotprosjekt for utprøving av velferdsteknologi i Omsorg+. Det er avsatt 5 mill til prosjektet.

Det er innvilget EU midler til prosjekt *IKT i seniorers hjem* fra Interreg IV A Øresund-Kattegat-Skagerrak programmet. Etablering og evaluering av velferdsteknologi i Omsorg+ vil være Oslos bidrag til EU prosjektet.

Kvalitet

Behovsstyrt Bemanning (BOB) er et kompetansestyringssystem for hjemmesykepleie, sykehjem og bemannede boliger. Dette omfatter bl.a. en ordning med tjenesteansvarlig og primærkontakt, riktig bemanning ut fra brukernes helse- og livssituasjon, samt styrings- og beslutningsstøtte for ledere. I prosjektet Hjemme Best har bydelene og kommunale sykehjem gjennom 2010 og 2011 kartlagt kompetansen i egen bemanning, og påbegynt innføringen av BOB. Helseetaten vil gjennom 2012 følge opp den videre implementeringen i hjemmesykepleien, sykehjem og boliger, og måle faglige og økonomiske effekter i driften.

Helseetaten har fått i oppdrag å bistå bydelene med å innføre felles kvalitetskrav i hjemmetjenestene. Det er også gitt oppdrag om å etablere en plattform og base for faglig, organisatorisk og teknologisk utvikling i hjemmetjenesten, i nært samarbeid med bydelene og leverandørene i brukervalgsordningen. Oppdraget omfatter også utvikling av modeller for samarbeid og samhandling som fremmer brukerinnflytelse og medvirkning.

Oslo kommune har vedtatt et felles kvalitetsmålingssystem for hjemmetjenestene og sykehjem, uavhengig av om tjenesten utføres av kommunen eller private leverandører. Systemet består av kvalitetsrevisjoner, brukerundersøkelser, pårørendeundersøkelser i sykehjem, registreringer av objektive kvalitetsindikatorer og resultat fra medarbeiderundersøkelser. Brukerundersøkelsene i hjemmetjenestene og sykehjem er forenklet og forbedret i 2010 og dette har gitt økt svarprosent og mer pålitelige resultater for tjenestene.

For å bedre kvaliteten på tjenestene til brukerne vil byrådet prøve ut behovstilpassede arbeidstidsordninger i pleie- og omsorgstjenestene.

Det er viktig at bydelene har implementert internkontrollsystem for forvaltning av brukermidler i samlokaliserte boliger, og byrådet understreker nødvendigheten av gode effektive kontrollmekanismer. Det vises til byrådets sak nr 12/2010 Instruks for disponering av økonomiske midler tilhørende tjenestemottaker i institusjon og utenfor institusjon samt håndtering av tjenestemottagers egne midler – revidering.

Kompetanse og bemanning

Andelen årsverk i pleie- og omsorgstjenestene med fagutdanning i Oslo kommune var 65 % i 2010. Gjennomsnitt for landet utenom Oslo er 73 %. Oslo kommune har som mål å øke andelen faglærte i disse tjenestene.

Byrådet vil utrede strategier og utprøve nye tiltak for å rekruttere og beholde kvalifisert personale til pleie- og omsorgstjenestene. Det skal ses på muligheten for å rekruttere flere menn til tjenestene.

Det forventes at bydelene årlig reviderer sine kompetanseplaner for pleie og omsorgstjenestene, gjennomfører kartlagte behov og stimulerer sine ansatte i hjemmetjenestene og boliger til å delta på utdanningstilbudene som Oslo kommune tilbyr. På Helse- og velferdsetatens nettsider finnes informasjon om utdanningstilbudene. Blant kurstilbudene er norskttest, norskspråklig opplæring, norsk og helsefag, ulike grunnkurs i pleie- og omsorg, kurs i nasjonale fag, bestillerkompetanse, demensomsorg, helse- og sosiallovgivning, ernæring, kompetansekartlegging mm. Blant formelt kompetansegivende fagutdanninger tilbys helsefagarbeiderutdanning, demensomsorgens ABC, lederutdanning for 1. linjeledere i pleie og omsorg samt støtte til studieavgift for videreutdanninger for høyskolepersonell. Byrådet tilbyr også engangstilskudd til bydelene for ferdig utdannede kandidater når bydelene har bidratt til at den ansatte har kunnet gjennomføre utdanningen.

Det skal legges til rette for flere læreplasser for lærlinger, elever og studenter. Videre må det arbeides for ulike attraktive karriereveier i tjenestene, slik at personer med opparbeidet kompetanse ønsker å fortsette å arbeide og videreutvikle seg i omsorgsyret.

Gode ferdigheter både i muntlig og skriftlig norsk språk er en forutsetning for å kunne utøve gode brukerrettede tjenester og skal stilles som krav ved ansettelser i pleie og omsorg. Kartlegging har vist mangelfulle språkferdigheter hos flere ansatte med minoritetsspråklig bakgrunn. Byrådet vil styrke arbeidet med norskopplæring for denne gruppen.

Byrådet vil at det skal stilles krav om bestått prøve i nasjonale fag før ansatte/søkere fra land utenfor Norden kan få ansettelse som helsefagarbeider i pleie- og omsorgstjenestene i Oslo kommune.

Befolkningen skal ha tillit til at helsepersonell yter faglig god og sikker helsehjelp. Helsedirektoratets veileder (2010) for arbeidsgivere i helsetjenesten ved tilsetting av helsepersonell (IS-1902 Gode rutiner – gode tilsettinger) gir nødvendige retningslinjer.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- gi brukertilpassede og spesialiserte pleie- og omsorgstjenester, som ivaretar valgfrihet og brukermedvirkning
- bruke omsorgstrappen ved tildeling av pleie- og omsorgstjenester, og sikre lik praksis ved tildeling av sykehjemsplass uavhengig av bydelstilthørighet
- bidra til økt trygghet og sosial aktivitet for eldre gjennom satsningen på flere Omsorg+ boliger
- bedre aktivitets- og dagtilbud til hjemmeboende med demenssykdom
- bedre ernæringssituasjon for pleie- og omsorgstjenestens brukere
- yte god kvalitet i hjemmetjenestene gjennom fleksibilitet for brukere og ansatte
- sikre de som trenger tilrettelagt transport en fleksibel transportordning
- levere kvalitet på rapportering og mer direkte brukertid gjennom bruk av moderne teknologi
- sikre at ansatte i pleie- og omsorgstjenestene har fagkompetanse og gode norskkunnskaper

Måltall for : FO3 Pleie- og omsorg	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Andel av bydelenes årsverk i pleie og omsorg med relevant fagutdanning 1), 2)	Ingen	63%	65%	65%
Brukertilfredshet i hjemmetjenesten - andel fornøyde brukere	>80%	86 %	>80%	> 80%

1) Kilde: NLP (UKE - datavarehuset), (Kostrafunksjon f234, f253, f254)

2) Måltall 2011 og resultat 2010 omfatter fast ansatte og fastlønnede vikarer (ikke timelønnede vikarer)

Nøkkeltall for FO3 - Pleie- og omsorg (EST)	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010	Kildegrunnlag
Andel personer 80+ pr 31.12	4,2	3,9	3,8	Kostra, nivå 3
Netto driftsutgifter pleie og omsorg pr innbygger 2)	10 544	10 823	11 832	Kostra, nivå 2
Netto driftsutgifter pr. mottaker av pleie- og omsorgstjenester 2)	274 034	287 184	325 445	Kostra, nivå 3/årsstatistikk
Netto driftsutgifter pr. hjemmetjenestemottaker 2)	132 694	149 293	170 370	Kostra, nivå 3/årsstatistikk
Andel egne innbyggere 80 år og over som mottar hjemmetjenester 3)	33,7	35,5	34,6	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 66 år og under som mottar hjemmetjenester 3)	1,0	1,1	1,0	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som mottar hjemmetjenester 3)	9,2	8,7	8,3	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 80-89 år som mottar hjemmetjenester 3)	33,2	32,9	31,7	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 90 år og over som mottar hjemmetjenester 3)	45,9	46,4	46,1	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 80 år og over som bor i institusjon 4)	16,5	16,1	16,4	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 67 - 79 år som bor i institusjon 4)	2,3	2,1	2,1	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 80 - 89 år som bor i institusjon 4)	12,0	11,7	11,8	Årsstatistikk
Andel egne innbyggere 90 år og over som bor i institusjon 4)	35,5	34,7	34,4	Årsstatistikk
Andel sykehjemsbeboere på tidsbegrenset opphold i institusjon 5)	10,4	11,8	11,7	Årsstatistikk

1)Indeks for levekårsproblemer,SSB, ikke publisert i SSB fra 2009 pga metodiske problemer.

2) Netto driftsutgifter, kommuneregnskapet, Rapporteres kun kun ved årsslutt pr 31.12

3) Praktisk bistand og hjemmesykepleie (jfr. lov om helsetjenesten i kommunene § 1-3 annet ledd nr. 3 og Lov om sosiale tjenester § 4-2 a, b og e). Hjemmesykepleie skal også omfatte tjenester innenfor kategorien psykisk helsearbeid. I henhold til loven omfatter praktisk bistand: Hjemmehjelp, husmorvikar og annen hjelpevirksomhet i hjemmet, herunder miljøarbeid, opplæring i dagliglivets gjøremål, boveiledning og brukerstyrt personlig assistent.

omsorg og pleie som er hjemlet i lov om helsetjenesten i

5) Sykehjem, hjemlet i lov om helsetjenesten i kommunene

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- fremme brukerinnflytelse, medvirkning og fleksibilitet i tjenestene gjennom videreutvikling av brukervalgsordningen, og at ordningene også skal omfatte brukerstyrt personlig assistanse (BPA)
- iverksette nødvendige tiltak for å få en mer lik praksis for tildeling av sykehjemsplass i alle bydelene
- iverksette tiltak for kvalitetsutvikling i hjemmetjenestene på tvers av bydelene
- videreføre arbeidet med å etablere flere Omsorg+ boliger
- videreutvikle intermediære enheter/forsterkede korttidsenheter i samarbeid med sykehusene og Sykehjemsetaten
- videreføre arbeidet med å etablere geriatrisk ressurscenter inkludert Gerica, Almas simuleringsleilighet og døgnerhabilitering for eldre ved Aker
- iverksette nødvendige tiltak for å styrke tilbudet til hjemmeboende med demenssykdom
- iverksette tiltak, i samarbeid med Helseetaten, for å bedre ernærings situasjonen for hjemmeboende eldre
- samlokalisere kommunale hjelpemiddelrelaterte virksomheter med NAV hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus
- utrede en ny TT ordning
- videreføre Flexitransport prosjektet slik at personer med TT kort i prøvebydelene fortsatt kan reise et ubegrenset antall turer i sitt nærmiljø
- styrke kompetansen og norskkunnskapen hos ansatte i pleie- og omsorgstjenestene
- utrede nye strategier og iverksette tiltak og for å rekruttere og beholde kvalifiserte medarbeidere til pleie- og omsorgstjenestene
- fortsette arbeidet med å implementere Behovsstyrt Bemanning (BOB) i hjemmesykepleien, kommunale sykehjem og bemannede boliger
- kartlegge behov for boliger til mennesker med funksjonsnedsettelse og i løpet av 2012 og utarbeide en rullerende boligbehovsplan etter modell av sykehjemsbehovsplanen.

5. Budsjettekniske merknader

Kriterietildelingen

Gjeldende kriteriesystem på FO3 Pleie og omsorg er basert på analyser av datagrunnlag til og med 2006. Siden da har det vært en økning i utgiftsandelen til yngre brukere og tilsvarende reduksjon for eldre brukere. De siste årene har datagrunnlaget fra IPLOS blitt bedre, noe som har gjort det mulig med bedre analyser av hvordan forbruket er fordelt på aldersgrupper. På bakgrunn av dette foretas fra 2012 en forenklet justering av kriteriesettet til pleie og omsorg ved at vektene endres til 65 % og 35 % for henholdsvis innbyggere over og under 67 år.

Avsetninger (i tusen kroner)

Videreføring av prosjekter i eldreomsorgen (kap. 304)	18 000
Personelltiltak eldreomsorgen (kap 304)	5 000
Hjemme Best Kap 304)	2 500
Omsorg+ buffer (kap 304)	5 000
Oppfølging og utviklingstiltak (kap 304)	4 000
Ernæring pleie omsorg og hjemmebaserte tjenester (kap 304)*	1 500
Norskopplæring hjemmebaserte tjenester (kap 304)	4 000

Særskilte tildelinger fordelt bydelene (i tusen kroner)

Bydel Nordre Aker - Marka eldresenter	1 540
Bydel Sagene – komp. kapitalutg i kommunale omsorgsinstitusjoner	3 481
Bydel Alna – komp. kapitalutg. i kommunale omsorgsinstitusjoner	13 815

Kompensasjonstilskudd til bydeler som leier omsorgsboliger av private 12 294

* Avsatt til ernæring pleie- og omsorg og hjemmebaserte tjenester er totalt 3 mill, 1,5 mill finansieres samhandlingsmidler jf pkt 5 merknader under FO1 A Helsetjenester.

6. Forslag til verbale vedtak

Levering av hjemmetjenester i brukervalgordning

Byrådet gis fullmakt til å inngå nye avtaler med leverandører for levering av hjemmetjenester i brukervalgordning i hjemmetjenesten.

Justering kriteriesett pleie og omsorg

Fra og med 2012 foretas en forenklet justering av kriteriesettet til pleie og omsorg ved at vektene endres til 65 % og 35 % for henholdsvis innbyggere over og under 67 år. omsorg.

Tilbud til barn med særskilte behov i 8. – 10. trinn

Det kreves ikke oppholdsbetaling for tilbud før og etter skoletid til barn med særskilte behov i 8. - 10. trinn.

Egenbetaling for renhold, matlaging m.m

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag – i hht. forskrift til lov om sosiale tjenester mv. 1)	Timesats i kroner	Utgiftstak i kroner pr måned/alt. pr år (timer)
Inntil 158 431 (under 2 G) 2)	26	kr 165 pr. mnd.
Fra 158 432 (2 - 3 G)	57	kr 5 130 pr. år (90 timer)
Fra 237 648 (3 - 4 G)	150	kr 13 500 pr. år (90 timer)
Fra 316 864 (4 G og over)	250	kr 22 500 pr. år (90 timer)

Egenbetaling for trygghetsalarm

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag – i henhold til forskrift til lov om sosiale tjenester mv.	Månedssats
Fra 237 649 (over 3 G)*	kr 197

*Inntektsgrensen justeres i samsvar med endring i folketrygdens grunnbeløp (G) pr. 01.05.2012

Dersom vedtak om trygghetsalarm hjemles etter sosialtjenesteloven §4-2 a, vises det til Helse og omsorgsdepartementets rundskriv 1-6/2006, presisering av regelverk for egenbetaling for sosiale tjenester.

Bydelene gis fullmakt til å avgjøre om de vil innkreve egenandeler på trygghetsalarm.

Kvalitetsmåling i sykehjem og hjemmetjeneste - Verbalvedtaket erstatter H47/2011

Kvalitetsmålinger i sykehjem og hjemmetjenesten består av revisjonsbesøk, objektive indikatorer, brukerundersøkelser, pårørendeundersøkelser og medarbeiderundersøkelser. Brukerundersøkelser foretas årlig i samtlige sykehjem og brukere av hjemmetjenester. Objektive indikatorer i sykehjem registreres per tertial og årlig i hjemmetjenesten. Revisjonsbesøk gjennomføres annet hvert år i bydelenes bestillerkontor og hos kommunale og private utførerne av hjemmetjenester og annet hvert år i sykehjemmene. Pårørendeundersøkelser gjennomføres årlig i samtlige sykehjem.

Kvalitetsrevisjonene skal også omfatte sammenfatning av mottatte avviksmeldinger og eventuelle klager fra beboere/brukere. Analyse av medarbeiderundersøkelser skal presenteres sammen med resultater av kvalitetsmålinger.

Tjenestekjøp

Byrådet skal sikre at tjenestekjøp innenfor pleie-, omsorg-, helse- og sosialområdet skal skje via åpne anbudskonkurranser, og at private og ideelle organisasjoner konkurrerer på like vilkår.

Konkurransetsetting av heldøgns institusjoner til eldre (sykehjemsdrift)

Byrådet gis innenfor sitt ansvarsområde fullmakt til å konkurransetsette heldøgns institusjoner til eldre (sykehjemsdrift).

Transporttjenesten for forflytningshemmede - egenandel

Egenandel innenfor Oslos grense for turer innen transporttjenesten for forflytningshemmede settes til kr 35 for voksne og kr 20 for barn under 18 år.

Egenandel for reiser til arbeid og dagsentra

Egenandel for transporttjenester for reiser til arbeid og dagsentra samt SFO og aktivitetsskole for forflytningshemmede over 16 år settes til kr 330 pr. måned.

Transporttjenesten for forflytningshemmede – prøveprosjekt i bydelene Nordstrand og Østenga

Egenandelen for transporttjeneste for forflytningshemmede kan i prøveprosjektperioden settes til Kr 35 for voksne og kr 20 for barn under 18 år.

Transporttjenesten for forflytningshemmede mellom 6 og 67 år - fritidsreiser

For brukere av transporttjenesten for forflytningshemmede mellom 6 og 67 år settes kvoten til 150 reiser pr. år. For brukere som for første gang søker etter 1. juli, settes kvoten til 75 fritidsreiser første året. Det gis anledning til å søke om et begrenset antall tilleggsreiser.

Transporttjenesten for forflytningshemmede over 67 år som ikke er blinde eller svaksynte - fritidsreiser

For brukere av transporttjenesten for forflytningshemmede over 67 år som ikke er blinde eller svaksynte, settes kvoten for fritidsreiser til 50 reiser pr. år. For brukere som for første gang søker etter 1. juli, settes kvoten til 25 fritidsreiser første året. Det gis anledning til å søke om et begrenset antall tilleggsreiser

Transporttjenesten for forflytningshemmede over 67 år som er blinde eller svaksynte eller spesialbilbrukere - fritidsreiser

For primærbrukere av transporttjenesten for forflytningshemmede over 67 år som er blinde eller svaksynte eller spesialbilbrukere gis en kvote på 150 fritidsreiser pr. år. For primærbrukere som for første gang søker etter 1. juli, settes kvoten til 75 fritidsreiser første året. Det gis anledning til å søke om et begrenset antall tilleggsreiser.

Forslag til takster, avgifter og gebyrer fremgår også i Kapittel 13.

Funksjonsområde 4 – Økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogram

Det er en tett sammenheng mellom bruken av kvalifiseringsprogrammet og utgiftene til økonomisk sosialhjelp. Kvalifiseringsprogrammet er et sentralt tiltak som kan bidra til å redusere sosialhjelpsutbetalingene. For å tydeliggjøre sammenhengen mellom sosialhjelpsutgiftene og aktivitetsnivået i kvalifiseringsprogrammet, flyttes budsjettet for kvalifiseringsordningen i sin helhet fra FO1 til FO4.

Funksjonsområde 4 omfatter med dette to områder, kvalifiseringsprogrammet og økonomisk sosialhjelp.

Økonomisk sosialhjelp

		Beløp i 1000 kr		
Funksjonsområde		Regnskap 2010	Budsjett 2011	Forslag 2012
FO4 Økonomisk sosialhjelp				
14	Overføringsutgifter	878 954	872 434	898 785
	Sum utgifter	878 954	872 434	898 785

1. Ansvarsområde

Sosialtjenesten skal arbeide for å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial og økonomisk trygghet og forebygge sosiale problemer. Økonomisk sosialhjelp er en subsidiær ytelse som gis når alle andre muligheter er prøvd. Ytelsen skal sees i sammenheng med andre tiltak som kan fremme overgang til arbeid og aktiv deltagelse.

2. Situasjonsbeskrivelse

I 2010 var det 18 163 hovedpersoner som mottok økonomisk sosialhjelp i Oslo. Dette var om lag samme nivå som i 2009, da antallet var 18 359. Den gjennomsnittlige stønadslengden var også om lag den samme – hhv 6,1 måneder i 2010 og 6,0 måneder i 2009. Andelen stønadsmottakere i aldersgruppen 18-24 år gikk noe ned og var 4,2 % i 2010, mot 4,4 % i 2009. Gjennomsnittlig brutto utbetalt stønad pr. klient pr år, har imidlertid i løpende priser gått noe opp - kr 52 990 i 2009 til 54 356 i 2010, men er om lag stabil i faste priser.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- sørge for at sosialhjelpsmottakere i størst mulig grad blir selvhjulpne
- sørge for at unge voksne raskt kommer i arbeid eller annen aktivitet
- tilby vanskeligstilte egnede botilbud

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- tilby kvalifisert råd og veiledning med sikte på å gjøre den enkelte mest mulig selvhjulpen
- sette vilkår ved tildeling av økonomisk sosialhjelp
- målrette innsatsen ved å prioritere aktive tiltak og kvalifiseringsprogrammet
- tilby unge sosialhjelpmottakere opplæring, arbeidspraksis og tiltak som har positiv sysselsettings-effekt
- arbeide for at ingen har langvarige opphold i døgnovernattingssteder

Byrådet vil arbeide for at sosialhjelpsmottakere i størst mulig grad skal få tilbud om aktive tiltak som bidrar til å gjøre den enkelte selvhjulpen. Sosialtjenesten skal benytte adgangen til å stille vilkår ved tildeling av stønad aktivt. Særlig gjelder dette vilkår knyttet til aktivitet som kan bidra til at stønadsmottakeren kommer i arbeid eller annen form for aktivitet / sysselsetting, som på sikt kan føre til arbeid. Kvalifiseringsprogrammet skal være et sentralt virkemiddel for ordningens målgruppe.

Personer med behov for langvarige og koordinerte tjenester skal motiveres for og tilbys individuell plan. Bydelene skal i samarbeid med brukeren og aktuelle instanser utarbeide og/eller medvirke til slik plan for de som ønsker det.

Sosialtjenesten har et særlig ansvar for å legge til rette for oppfølging av brukere som har vært under barneverntiltak og som trenger hjelp etter sosialtjenesteloven. Tiltak som iverksettes, skal være aktivitetsrettet og ha som mål å gjøre vedkommende selvhjulpen.

Personer med omfattende rus-, psykiske - eller sosiale problemer skal motiveres til aktivitet. Dersom de deltar i sysselsettings- eller arbeidstreningstiltak, kan inntil 1 500 pr. mnd. holdes utenfor utmåling av supplerende sosialhjelp. Det skal foretas en konkret og individuell vurdering av den enkeltes situasjon.

Bydelene har ansvar for behandling av statlige og kommunale bostøtteordninger, slik at ordningene kommer innbyggerne til gode og bidrar til å løfte brukere ut av sosialtjenesten. De kommunale bostøtteordningene er et supplement til statens bostøtteordninger, og skal bidra til at økonomisk vanskeligstilte kan klare sine boligutgifter.

1. Merknader til driftsbudsjettet

Utgiftene til økonomisk sosialhjelp og barnevern varierer bydelene imellom og over tid. Vesentlige endringer i forbruket utgjør en risiko for merforbruk for den enkelte bydel. Det foreslås en harmonisering i tildeling av midler til de to områdene ved at kriteriene gis 80 % vekt og fjorårets regnskap 20 % vekt. For økonomisk sosialhjelp avsettes det 5 mill. for å kompensere for eventuell sterk utgiftsvekst i enkelte bydeler i inneværende regnskapsår. Dette erstatter tidligere overgangsordning for sosialhjelp. Det vises for øvrig til merknader til driftsbudsjett under FO2 B Oppvekst, A Barnevern.

Avsetninger (i 1 000 kroner)

Sosialhjelpsavsetning konsekvens omberegning etter regnskap 80/20 (kap. 308)	5 000
Avsetning bosettingstilskudd flyktninger (kap. 308)	12 200

Særskilte tildelinger fordelt bydelene (i tusen kroner)

Bydel Grünerløkka – Oslopiloten	7 500

6. Forslag til verbale vedtak

Veiledende normer for økonomisk sosialhjelp til livsopphold

Veiledende normer for økonomisk sosialhjelp til livsopphold pr. mnd justeres med 3,3 % (deflator), og vil for 2012 fastsettes slik:

Enslig aleneboende	5 868
Ektepar/samboere	9 212
Enslige forsørgere	6 682
Barnetillegg 0-10 år	1 320
Barnetillegg 11-18 år	1 752
Unge hjemmeboende 18-23 år	1 752

Tildeling av midler til økonomisk sosialhjelp

Fra og med 2012 tildeles midler sosialhjelp basert på 80 % kriterietildeling og 20 % regnskapsandel i forhold til sist avlagte årsregnskap.

Kvalifiseringsprogrammet

Funksjonsområde	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	Budsjett 2011 *	Forslag 2012
FO4 Kvalifiseringsprogram			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		0	366 019
Sum utgifter		0	366 019

* I budsjett 2011 ble 353 mill. tildelt som særskilt tildeling etter FO4-kriterier på FO1.

2. Ansvarsområde

Kvalifiseringsprogram med tilhørende stønad er et aktivt tiltak for personer med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og med ingen eller svært begrensede ytelser i folketrygden. Gjennom tett oppfølging og et individuelt tilpasset program skal tiltaket legge til rette for at flere kommer i arbeid og aktivitet.

Kvalifiseringsprogram er en lovpålagt oppgave for kommunene og en rettighet for de som fyller vilkårene for deltakelse, hjemlet i samme lov som økonomisk sosialhjelp.

3. Situasjonsbeskrivelse

Etter en innfasingsperiode har samtlige bydeler fra 2010 tilbudt kvalifiseringsprogram. Målgruppen for kvalifiseringsprogrammet omfatter i stor grad personer som ellers ville være avhengige av økonomisk sosialhjelp som grunnlag for sitt livsopphold. Flere personer på kvalifiseringsprogrammet innebærer derfor reduserte utgifter til økonomisk sosialhjelp, siden deltakerne i programmet mottar den lovbestemte kvalifiseringsstønad som lønn under deltakelse i programmet.

Pr 31.12.2010 var det i alt 1 693 deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Dette var drøyt 160 flere enn ved utgangen av 2009. I tillegg var det 676 deltakere som i løpet av 2010 som fullførte eller planmessig avviklet programmet. Av disse var det 44 % som gikk over til ordinært arbeid eller inn i arbeidsrettede løp

i form av ordinære statlige arbeidsmarkedstiltak eller skolegang. Ytterligere 33 % gikk over til arbeidsavklaringspenger/uførepensjon eller avklaring av slike ytelser. Nær 11 pst av de avsluttede gikk tilbake til økonomisk sosialhjelp uten slik avklaring. I tillegg til de 676 fullførte /planmessig avviklede programmene, var det i løpet av året 165 deltakere som droppet ut av programmet uten å kontakte sosialtjenesten om dette.

Kvalifiseringsprogrammet er ikke primært en stønadsordning, men en ordning for (re)habilitering til arbeid/aktivitet, der relevante, individuelt tilpassede tiltak står helt sentralt. Gjennom deltakelse i kvalifiseringsprogrammet blir brukeren grundig kartlagt og andre rettigheter kan bli avklart. En forutsetning for at programmet skal lykkes er at det finnes tilstrekkelige og riktige tiltak i henhold til brukernes behov. Både statlige, kommunale og private tiltak kan benyttes.

I tillegg til kvalifiseringsstønad, medfører derfor ordningen også utgifter til tiltak, ansattes lønn og øvrige administrative utgifter knyttet til drift av ordningen. Staten har finansiert beregnede, kommunale merkostnader ved ordningen gjennom et særskilt tilskudd. Tilskuddet har innbefattet alle de nevnte utgiftskomponentene, fratrasket beregnede utgifter til sosialhjelp som kommunene likevel ville ha hatt dersom kvalifiseringsprogrammet ikke hadde eksistert. Kommunene må derfor selv bidra med midler tilsvarende beregnet, innspar sosialhjelp for å finansiere ordningen. Størrelsen på statens tilskudd til den enkelte kommune har vært basert på det antall deltakere staten har forventet at kommunen skal kunne ha.

4. Mål

Byrådets mål er å:

- sørge for at personer i målgruppen for programmet får muligheter til å komme i arbeid eller annen aktivitet
- redusere bruken av sosialhjelp som livsgrunnlag og langtidsytelse for målgruppen

Det vises til mål- og nøkkeltall under FO 1 Helse, sosial og nærmiljø

5. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- tilby individuelt tilrettelagt opplæring, arbeidspraksis og tiltak som bidrar til den enkeltes mulighet for arbeid og deltakelse
- tilby individuell, tett og koordinert oppfølging og bistand til deltakerne i programmet
- fortsatt høy prioritering av kvalifiseringsprogrammet

6. Merknader til driftsbudsjettet

Til grunn for budsjettet ligger videreføring i 2012 av forventet aktivitet i 2011 på 1650 deltakere i programmet i gjennomsnitt for året. Dette forutsetter at staten bidrar med midler i 2012 på samme nivå som i 2011.

Bevilgningen gjelder kvalifiseringsordningen i sin helhet. Utgifter til lønn til programrådgivere, kontorhold/driftsutgifter, tiltakskostnader og stønad (lønnsart 089) til deltakere skal fortsatt regnskapsføres på kostrafunksjon 276, som fra 2012 sorterer under Funksjonsområde 4.

Et sentralt premiss for aktivitetsnivået i programmet er den statlige bevilgningen som pt gis som en særskilt bevilgning i rammetilskuddet til kommunen. Med referanse til hvordan midlene bevilges til kommunen er det av betydning at regnskapet viser hvilke utgifter som påløper til ordningen totalt.

Bydelene – avsetninger helse og eldreomsorg

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
304	Bydelene - avsetninger helse og eldreomsorg (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	192	27 461	137 963
14	Overføringsutgifter	55	0	0
	Sum utgifter	246	27 461	137 963
17	Refusjoner	-5	0	0
18	Overføringsinntekter	-26 249	-26 522	-32 685
	Sum inntekter	-26 254	-26 522	-32 685
	Netto inntekter	-26 007	939	105 278

Av totalt avsatt på kapitlet er i alt 2,181mill. øremerket psykisk helsearbeid, mens 25,280 mill. gjelder storbyprosjekter. Øvrig øremerket til psykisk helsearbeid er fordelt til bydelene og fremgår i Grønt hefte, og som merknader til driftsbudsjettet i motivteksten. Avsetningen til storbyprosjekter forutsettes finansiert av storbymidler fra staten, tilskuddet er sammen med forventede midler, 5 mill. til kompetanseheving i eldreomsorgen, budsjettert på inntektssiden.

Funksjonsområde 1 Helse sosial og nærmiljø

Folkehelseplan

Bystyret har vedtatt videreføring av Folkehelseplan for Oslo fra 2010. Folkehelseplanen fastsetter innsatsområder i arbeidet med å bedre helsen til utsatte grupper og redusere helseforskjeller. Planen rulleres i 2012. Bydelene forutsettes å iverksette lokale tiltak, mens ansvar for koordinering og oppdatering av planen er lagt til Helse- og velferdsetaten. Avsetningen på 1 mill for videre oppfølging og koordinering av kommunens arbeid med å utjevne helseforskjeller blant byens innbyggere er videreført.

Tilskudd turnusleger

Avsetningen skal kompensere for bydelenes utgifter til turnusleger og er videreført med 6,5 mill. i 2012. Bystyret har vedtatt at bydelene skal kompenseres for merkostnadene.

Handlingsplan prostitusjon

Handlingsplan mot prostitusjon 2011-2013 er vedtatt av bystyret.
Det er avsatt 0,8 mill. til tiltak for oppfølging av planen.

Sentrumsoppgaver Bydel St. Hanshaugen
Avsetningen på 2 mill. fra 2011 er videreført i 2012.

Kjøp av helsetjenester i EØS-området

Det gis refusjon for utgifter til godkjente kommunehelsetjenester utført i EØS land. Ansvar og midler er overført fra staten. Ordningen er ny fra 2011. Det er avsatt 3,3 mill.

Prosjektering Storbylegevakt

Det er satt av 12. mill. til prosjektering Storbylegevakt.

Samhandlingsreformen samhandling med sykehusene

Oslo kommune har i samarbeid med Helse Sør Øst RHF utarbeidet en overordnet avtale for samhandling, og er enige om en struktur for samhandling mellom aktørene i hhv kommune og spesialisthelsetjeneste. Det samarbeides om tildeling av støtte til prosjekter som omfatter begge tjenestenivåer og reduserer gråsoner og mangler i tjenestekjeden. Det er satt av 3 mill. til formålet. 2 mill. er avsatt til administrasjonsutgifter i tilknytning til Samhandlingsarena Aker.

Samhandlingsreformen

Det er avsatt 22 mill. til samhandlingstiltak/aktiviteter.

Midlene i 2012 er avsatt til følgende tiltak

	<u>tall i tusen</u>
Lokalmedisinske sentra	2 000
Felles inst BV/BUP OPP	500
Geriatrisk ressurscenter	1 000
Skolehelsetj vgd skoler bydeler	5 500
Gravide og LAR	500
Botilbud rus/psykisk helse	4 000
Drift av Geria	3 500
Almas visningsleilighet	300
Sentrumsprosjekt	3 000
Ernæring pleie og omsorg	1 500
Utredning	200

Funksjonsområde 3 Pleie og omsorg

Videreføring av prosjekter i eldreomsorgen

Det er i alt avsatt 18 mill. til videreføring av prosjekter i eldreomsorgen.

Midlene er avsatt til følgende tiltak:

	<u>tall i tusen</u>
Brukerundersøkelser	1 000
Kjøp av trygghetsalarmer	2 000
Kvalitetsrevisjoner, revsjonshonorar	2 800
Røngten på hjul	600
Pårørendeskolen aldersdemens	550
Mindre prosjekter	1 050
TT formål	10 000

Personelltiltak

Tiltaket er videreført med en avsetning på 5 mill. i 2012. Avsetningen forutsettes dekket av årlig tilskudd fra staten (Fylkesmann).

Bedret ernæring

Det er satt av i alt 3 mill. til tiltak for å bedre ernæringssituasjonen for pleietrengende. 1,5 mill. dekkes av samhandlingsmidler.

Norskopplæring hjemmebaserte tjenester

Det er satt av i alt 4 mill. til norskopplæringstiltak primært i hjemmebaserte tjenester.

Hjemme Best

I 2011 er implementert brukervalg i alle bydeler. Bemanningssystemet BOB er innført i Sykehjemsetaten og samtlige bydeler. Det er avsatt 2,5 mill. til oppfølging av Hjemme Best i 2012.

Omsorg + kompensasjonsordning

Omsorg+ vil i de nærmeste årene være skjevt fordelt mellom bydelene. I 2011 ble det etablert en overgangsordning for å kompensere for ulike konsekvenser av Omsorg+ prosjekter i bydelene. Det er avsatt 5 mill. til denne ordningen i 2012. Bevilgningen er overførbar til 2013.

Oppfølgings- og utviklingsprosjekter

Det er satt av 4 mill. til oppfølgings- og utviklingsprosjekter innenfor funksjonsområde 3 pleie og omsorg.

Oppfølging av bydelene, prosjekter og lønn

Det er avsatt i alt 7 mill. for å dekke følgekostnader av bydelsreformen og annen omstilling/omplussing i bydelssektoren samt for å kunne kompensere for utgifter i forbindelse med behov for iverksetting av nødvendige prosjekter innenfor bydelssektoren.

IKT-tiltakHelsestasjon

Det er avsatt 0,5 mill. til følgekostnader av innføringen av HUSIT.

Arbeidsplansystem

Prosjekt eFAS gjelder innføring av et felles arbeidsplansystem for Sykehjemsetaten, Legevakten og bydelene. Prosjektet ble påbegynt i 2009 og har en økonomisk ramme på 23 mill., finansiert gjennom en bevilgning til SYE på 15 mill. og en sentral avsetning på 8 mill. fordelt med 4 mill. i 2011 og 2012. Systemet er innført i Legevakten og i halvparten av de kommunalt drevne sykehjemmene. Systemet innføres i bydelene i 2012.

Følgende avsetninger er øremerket:

Prosjekt	Tiltak	tall i tusen
33041000	Psykisk helsearbeid (FO1)	2 181
33041001	Psykisk helsearbeid/storbyprosjekter (FO1)	25 280
23040018	Folkehelsearbeid (FO1)	1 000
23040020	Samhandlingsreformen (FO1)	22 000
23040021	Samhandlingsreformen samh sykehus (FO1)	5 000
23040022	Handlingsplan prostitusjon (FO1)	800
23040027	Kjøp av helsetjenester EØSområdet (FO1)	3 300
23040029	Prosjekter og lønn ESTsektor (FO1)	7 000
23040010	Videreføring av prosjekter i eldreomsorgen (FO3)	18 000
33040011	Personelltiltak (FO3)	5 000
23040024	IKT -tiltak helsestasjon (FO2B)	500
23040028	IKT -tiltak arbeidsplansystem (FO1)	4 000
23040016	Hjemme Best (FO3)	2 500
23040026	Omsorg+ buffer (kompensasjonsordning bydeler) (FO3)	5 000

Bydelene – Avsetninger sosiale tjenester, barnevern og rusomsorg

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
308	Bydelene - avs. sos.tj, barnevern, rusomsorg (EST)			
10	Lønn og sosiale utgifter	4 093	0	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	28 664	207 472	77 750
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	333	0	0
14	Overføringsutgifter	1 055	20 959	17 973
	Sum utgifter	34 145	228 431	95 723
17	Refusjoner	-265	0	0
18	Overføringsinntekter	-7 602	0	0
	Sum inntekter	-7 867	0	0
	Netto utgifter	26 278	228 431	95 723

Følgende avsetninger/bevilgninger er budsjettert på kapittel 308 Bydelene – avsetninger i 2012:

Funksjonsområde1 Helse sosial og nærmiljø

Sentrumsprosjektet

Det er planlagt et sentrumsprosjekt på omlag 6 mill. i 2012, hvorav 3 mill er finansiert av samhandlingsmidler budsjettert på kapittel 304 og 3 mill. fra statstilskudd.

Bosettingstilskudd flyktninger

Ordningen med tilskudd i forbindelse med mottak av flyktninger fra sentral avsetning ble lagt om i 2011. Midlene til introduksjonsordningen (25 mill) er overført bydelsrammen og fordelt etter kriteriene for

FO 1. Avsetningen på 61 mill. fordelt med 48,8 mill under FO1 og 12,2 mill. til sosialhjelp under FO4 er videreført, og gjelder kompensasjon for utgifter knyttet til førsteårsbosatte flyktninger.

Ordningen ble i 2011 utvidet og omfatter i tillegg til bosatte etter avtalt bosettingskvote også familiegjennforente og selvbosatte uten familiegjennforening. Avsetningen er videreført ut fra mottak av 410 flyktninger i 2011, påplussset 200 selvbosettere/familiegjennforente, i alt 610 personer. Kompensasjon per førsteårsbosatte flyktning settes til 100 000 i 2012, hvorav 20 000 fordeles som sosialhjelp. En forutsetning for å få kompensasjon er at personene utløser integreringstilskudd. Avsetningen er overførbart til neste budsjettår. Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester foretar budsjettjustering ut fra bosatte første halvår basert på innspill fra Velferdsetaten. Etaten baserer sine innspill på rapportering fra bydelene. Korreksjon for endelig bosetting i 2012 skjer i første budsjettjusteringssak i 2013.

IKT – tiltak

Sosialtjenesten FASIT

Dagens sosialsystemer (Oskar, UQ Økonomi, Felix og Sokrates) erstattes av et nytt sosialsystem. Prosjektet ble påstartet i 2009 og ny systemleverandør valgt i august 2011. Prosjektets kostnadsramme er 40 mill., hvorav selve systemanskaffelsen utgjør ca 25 mill. Det er avsatt 11 mill. til tiltaket i 2012. Det er avsatt 9 mill. til tiltaket i tidligere års budsjetter og i alt 20 mill. må dekkes i perioden 2013–2014. Det ordinære vedlikeholdet på dagens sosialsystemer stanset i 2010 og den ekstraordinære vedlikeholdsavtalen som gir et minimum av videre vedlikehold, utløper i 2013.

Introduksjon flyktning

Det er avsatt 0,25 mill. til oppfølgingsutgifter.

Individuell plan

Det er avsatt 3 mill. til Innføring av webbasert system til støtte for arbeidet med individuell plan. Tiltaket anslås å ha en total kostnadsramme på omkring 10 mill. Inntil 7 mill. må dekkes i perioden 2013-2015.

Kommunal bolig BIT

BIT prosjektet utvikler og innfører et system som skal understøtte arbeidet med vanskeligstilte på boligmarkedet. Arbeidet gjennomføres med støtte fra Husbanken og er forventet ferdigstilt i 2014. Hovedprosjektet startet i 2009. Avtale med systemleverandør ble signert i mars 2011 og arbeidet med å utvikle systemet er påstartet.

Tiltaket har en total kostnadsramme på 36,4 mill., hvorav 17,7 mill. forventes dekket av Husbanken og resterende 18,7 mill. av Oslo kommune. Det er allerede avsatt 11 mill. til tiltaket i tidligere års budsjetter. Det er avsatt 2,7 mill. i 2012, mens resterende 5,1 mill. av kommunens andel av kostnadene, må dekkes i perioden 2013 – 2014.

Funksjonsområde 2B Oppvekst

Ungdomstiltak

Det er avsatt 9,523 mill. til ulike ungdomstiltak.

Bystyremelding 2/2010 Ung i Oslo

Avsetning til tiltak knyttet til oppfølging av Bystyremelding 2/2010 Ung i Oslo er videreført med 3 mill. Det fordeles med det i alt 12,5 mill til ungdomstiltak

IKT barnevern

Det er avsatt 0,25 mill. til oppfølgingsutgifter

Funksjonsområde 4 økonomisk sosialhjelp og kvalifiseringsprogrammet

Bosettingstilskudd flyktninger

Det vises til beskrivelsen under FO1. Det er avsatt i alt 61 mill. til utgifter i forbindelse med bosetting og integrering av 410 flyktninger. I alt 12,2 mill. fordeles som økonomisk sosialhjelp.

Sosialhjelpsavsetning

Det er avsatt 5 mill. i forbindelse med justering av bydelenes sosialhjelpsramme etter regnskap 2011.

Øremerkede kommunale midler

Prosjektnr.	Tiltak	tall i tusen
23080030	Ungdomstiltak (FO2B)	12 523
23080096	Sentrumsprosjekt	3 000
23080020	EDB-tiltak sosialtj. FASIT (FO1)	11 000
23080026	IKT- tiltak kommunal bolig (BIT) (FO1)	2 700
23080021	IKT- tiltak barnevern (FO1)	250
23080054	IKT- tiltak introduksjonsstønad (FO1)	250
23080094	IKT- tiltak Individuell plan (FO1)	3 000

3.2 BYDELENE - barnehager

Byrådsavdeling for kultur og utdanning har det overordnede ansvaret for barnehageområdet, herunder å sikre et tilstrekkelig antall barnehageplasser for kommunens befolkning. Bydelene har ansvar for drift av barnehagene. Etablering av nye kommunale barnehageplasser skjer i hovedsak i regi av Omsorgsbygg Oslo KF, som er eier av og byggherre for de kommunale barnehagene.

Byrådets mål

- Høy kvalitet og likeverdig tilbud i Oslos barnehager
- Alle barn skal kunne norsk før skolestart
- Det skal tilbys barnehageplass til flere barn enn de som omfattes av lovfestet rett til plass

Tiltak

- Styrke kvaliteten og barnehagen som læringsarena gjennom prosjekt Oslo-barnehagen
- Bidra til å sikre at barnehageansatte har gode norskkunnskaper ved å tilby norskkurs for barnehageansatte
- Styrke barnehagens samarbeid med barnevern og skole
- Øke brukerorienteringen i barnehagetilbudet gjennom bedre informasjon og økt medvirkning for foreldre
- Det skal etableres 850 nye barnehageplasser i 2012 og totalt 4 000 plasser i økonomiplanperioden

Utfordringer for å nå byrådets mål

Barnehagen skal styrkes som læringsarena, samtidig som den skal ivareta barnets behov for omsorg og lek. Barns naturlige nysgjerrighet og lærelyst skal stimuleres, og læringen skal foregå på barnets premisser. Et godt pedagogisk tilbud i barnehagen har positive effekter for barns senere læring.

Barnehagene i Oslo har et godt omdømme, men det er kvalitetsforskjeller, både mellom bydelene og mellom barnehagene i samme bydel. Brukerundersøkelsen fra 2010 viser at de foresattes tilfredshet med Oslo-barnehagene er god. Det samme gjelder de foresattes tilfredshet med barnehagens tilrettelegging for det enkelte barns læring og språkutvikling.

De ansattes kompetanse er avgjørende for kvaliteten på barnehagetilbudet. I 2010 hadde 72 % av styrerne og de pedagogiske lederne førskolelærerutdanning, mens 15 % hadde annen pedagogisk utdanning. I 2010 var 28 % av alle ansatte i Oslo-barnehagene førskolelærere, mens 8 % hadde annen pedagogisk utdanning. Med fortsatt utbygging av barnehageplasser vil behovet for førskolelærere også være stort i tiden fremover. Oslo skal beholde og tiltrekke seg faglig gode pedagoger til barnehagene.

Barnehagen er et viktig integrerende tiltak. Det er en økende andel minoritetsspråklige barn som går i barnehage, men sammenlignet med øvrige barn er det likevel langt færre minoritetsbarn som går i barnehage.

Språk- og begrepsutvikling er helt sentralt i førskolealder. Forskning tyder på at det er sammenheng mellom svake språkferdigheter i førskolealder og frafall senere i utdanningsløpet. For mange barn starter på skolen med for dårlige norskkunnskaper.

Prognosene viser fortsatt en sterk vekst i barnebefolkningen i mange år fremover, også utover kommende økonomiplan. For å dekke behovet for nye barnehageplasser er det nødvendig å ha fokus på nye utbyggingsmuligheter i kommunal og privat regi. Vurdering av arealer til barnehage i plansaker inngår i dette arbeidet.

Funksjonsområde 2A – Barnehager (KOU)

		Beløp i 1000 kr		
Funksjonsområde		Regnskap 2010	Budsjett 2011 *	Forslag 2012 *
Funksjonsområde 2A Barnehager (bydelsfordelt)				
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod		4 315 045	4 801 452
	Sum utgifter		4 315 045	4 801 452
	Netto utgifter	2 004 634	4 315 045	4 801 452

* Budsjettvedtak for den enkelte bydels ordinære drift skjer samlet og fremgår som ett beløp under artsgruppe 11 i Dok.3.

Beløpet gjengitt her er den andel for FO2A som byrådet har lagt til grunn ved beregning av samlet driftsbudsjett.

Bydelene står imidlertid fritt i å disponere innenfor funksjonsområdene. For informasjon om bydelenes disponering av opprinnelig budsjett 2011 vises til vedlegg 2 i Dok.3/11.

1. Ansvarsområde

Barnehage er et pedagogisk tilbud som reguleres i Lov om barnehager med forskrifter. Tilbudet omfatter både kommunale og ikke-kommunale barnehager. Barnehagene har ulike driftsformer og åpningstider, og omfatter også åpne barnehager og familiebarnehager.

Ved lov av 08.08.2008 nr. 73 – *Lov om endringer i barnehageloven* ble det fra 1.1.2009 innført lovfestet rett til barnehageplass.

2. Situasjonsbeskrivelse

Innhold i barnehagene

Stadig flere barn går i barnehage i Oslo. I de bydeler som tilbyr gratis kjernetid går de fleste fire- og femåringer i barnehage. Det legges stor vekt på norskopplæring og forberedelse til skolestart for barna i dette tilbudet. Det gis også tilbud om norskopplæring til fire- og femåringer som ikke er søkere til barnehageplass. En kartlegging viser at et flertall av barnehagene har rutiner for kartlegging av språkutvikling og gjennomfører systematisk språkstimulering, men med ulikt innhold og intensitet.

Det foregår mye god og systematisk læring i Oslos barnehager, men det er store variasjoner i kvaliteten og innholdet i barnehagetilbudet. *Prosjekt Oslobarnehagen* er etablert for å sikre høy og likeverdig kvalitet i Oslos barnehager.

Det er synliggjort varierende samarbeid mellom barnehager og skoler i Oslo. Det er derfor utarbeidet en *Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole*. Oslostandard skal sikre at

flest mulig barn får en god overgang til skolen og at skolen får relevant informasjon for tidlig tilrettelegging.

Det arbeides med å styrke brukerorienteringen av tjenestene, blant annet gjennom etablering av et kommunalt foreldreutvalg, utvikling av nye websider for barnehagetjenestene og en ny brukerundersøkelse for Oslo.

Til tross for aktiv rekruttering av førskolelærere er det en betydelig andel som har dispensasjon fra utdanningskravet. Det etableres fortsatt mange nye barnehageplasser, men det utdannes ikke nok førskolelærere til å dekke behovet. Oslo kommune har gjennom flere år tilbudt arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning til assistenter ansatt i Oslos barnehager. Nærmere 70 førskolelærere er nå ferdig utdannet, og ytterligere 139 assistenter er under utdanning. I tillegg har bydelene egne tiltak for å rekruttere og beholde førskolelærere. En del assistenter i barnehagene har ikke tilstrekkelige norskferdigheter. Byrådet vil derfor tilby norskkurs for inntil 60 barnehageansatte.

Barnehageutbygging

Det har vært en kraftig vekst i barnebefolkningen i Oslo de senere årene, samtidig som andelen foresatte som ønsker plass for sine barn har økt. Dette gjør at behovet for barnehageplasser øker svært raskt og det kreves fortsatt en omfattende utbygging av barnehager. Til tross for dette har Oslo klart å innfri lovfestet rett til barnehage.

Pr. 15.12.2010 hadde 34 700 barn plass i barnehage i Oslo. Dekningsgraden for barn i alderen 1-5 år var 84,7 %. I løpet av de fire siste årene har antall barn med barnehageplass økt med om lag 7 100, hvorav 2 600 i private barnehager. Samtidig har mange barn gått fra å ha deltids- til heltidsplass i barnehage. Den største andelen av de nye plassene har gått til barn under tre år, som er mer ressurskrevende enn plasser for større barn.

Private aktører står for en betydelig del av Oslos barnehetilbud. Pr. 15.12.2010 var det i overkant av 13 100 barn som hadde plass i privat barnehage i Oslo.

Utfordringer når det gjelder utbygging av et tilstrekkelig antall barnehageplasser er:

- geografiske ulikheter i etterspørsel: Det er et sterkt press på indre by mens det er noe ledig barnehagekapasitet i ytre by. Dette betyr at ikke alle søkere til barnehageplass i indre by kan forvente å få tilbud i ønsket barnehage
- stor befolkningsvekst i målgruppen
- knapphet på kvalifisert personale
- knapphet på arealer i sentrale deler av byen
- interessekonflikter (naboprotester, grøntarealer mv.).

Finansiering av ikke-kommunale barnehager

I hht. forskrift om finansiering av ikke-kommunale barnehager skal i utgangspunktet kommunene kunngjøre tilskuddsatsene for de ikke-kommunale barnehagene i budsjettet for 2012. Samtidig skal tilskuddsatsene beregnes med bakgrunn i gjennomsnittlig, budsjetterte kostnader for drift av de kommunale barnehagene. I Oslo kommune ligger ansvaret for driften av de kommunale barnehagene hos bydelene og det er derfor ikke mulig å beregne tilskuddsatsene før bydelene har vedtatt sine budsjett. Bydelsbudsjettene blir normalt vedtatt i begynnelsen av desember.

Det tas sikte på å fremme en egen sak for Bystyret om tilskuddsatser til ikke-kommunale barnehager i løpet av 1. kvartal 2012.

Ny finansieringsordning for de ikke-kommunale barnehagene krever også at Oslo kommune utformer lokale retningslinjer for beregning av tilskudd. I og med at dette er en ny ordning fra 2011 vil det foretas en evaluering av retningslinjene og eventuelle endringer vil legges frem i Tilleggsinnstillingen.

Nøkkel tall barnehage	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Innhold			
Andel av Oslobefolkningen som er "fornøyd" med barnehage (kommunal/ikke-kommunal) *	-	-	65%/75%
Foreldres tilfredshet med utvikling og læring i barnehagen **	-	-	-
Foreldres tilfredshet med barnets trivsel i barnehagen **	-	-	-
Foreldres tilfredshet med barnehagens fysiske miljø **	-	-	-
Andel barn 1-5 år fra språklige/kulturelle minoriteter med barnehageplass ***	-	66,5 %	68,8 %
Andel barn 1-5 år som ikke er fra språklige/kulturelle minoriteter med barnehageplass ***	-	90,3 %	91,2 %
Andel 1. trinns elever på/under bekymringsgrensen i leseferdighet (kartleggingsprøve: setningsforståelse)	-	13,6 %	8,0 %
Andel 1. trinns elever som får Særskilt språkopplæring (§2-8 Opplæringsloven)	26,8 %	25,0 %	26,6 %
Andel 1. trinns elever på/under bekymringsgrensen i tallforståelse og regneferdigheter ****	-	-	-
Andel av barna som skolen mottar informasjonsskjema fra barnehagen om *****	-	-	-
Andel ansatte i alt i barnehagene med førskolelærerutdanning	27,4 %	27,3 %	27,7 %
Andel ansatte i alt i barnehagene med annen pedagogisk utdanning	5,7 %	5,4 %	8,0 %
Andel styrere/pedagogiske ledere med førskolelærerutdanning	73,1 %	71,7 %	72,0 %
Andel styrere/pedagogiske ledere med annen pedagogisk utdanning	7,3 %	6,7 %	14,7 %
Korrigerte brutto driftsutgifter i kroner per barn i kommunal barnehage	130 939	136 017	149 965
Utbygging			
Andel barn 1-2 år med barnehageplass (dekningsgrad)	68,90 %	71,7 %	73,6 %
Andel barn 3-5 år med barnehageplass (dekningsgrad)	91,10 %	92,8 %	93,5 %
Antall barn 1-2 år med barnehageplass	11 586	12 562	13 277
Antall barn 3-5 år med barnehageplass	19292	20 385	21 107

* Utføres hvert 3. år

** Ny brukerundersøkelse for Oslo fra 2012.

*** F.o.m. 2009 målt som andel barn 1-5 år, tidligere målt som andel av barn 0-5 år. Ekskl. åpen barnehage

**** Ny nasjonal prøve innføres våren 2012

***** Ny rapportering ved innføring av *Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole* i 2011-2012

3. Mål

I økonomiplanperioden vil byrådet at:

- Det skal være høy kvalitet og likeverdig tilbud i Oslos barnehager
- Alle barn skal kunne norsk før skolestart
- Det skal gis tilbud om barnehageplass til flere barn enn de som har rett til barnehageplass

Måltall Barnehage	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Innhold				
Foreldreundersøkelse: Foreldres generelle tilfredshet*	-	5,0	-	5,2
Utbygging				
Andel barn 1-5 år med barnehageplass	90,00 %	84,70 %	87,00 %	87,00 %

* På en skala fra 1-6 der 6 er best. Ny brukerundersøkelse for Oslo i 2012 med samme spørsmål som i undersøkelsen i 2010.

Barnehageutbygging

Anslått dekningsgrad i 2011 er på 86 %. Dette er noe lavere enn forventet og skyldes økt tilvekst av barn og noe lavere etablering i privat regi.

I 2012 er målet en kapasitetsøkning på 850 plasser. Dette er beregnet å gi en dekningsgrad på ca 87 %. Dekningsgraden angir andelen av alle barn 1-5 år som har barnehageplass. Totalt i økonomiplanperioden 2012 – 2015 skal det etableres ca. 4 000 plasser.

I følge befolkningsframskrivningene vil det også i 2012 være en vekst i antall barn 1-5 år. Det betyr at det aller meste av kapasitetsveksten i 2012 går med til å opprettholde dekningsgraden fra året før.

4. Strategier og tiltak

For å oppnå målene på barnehagesektoren skal det arbeides med følgende strategier og tiltak:

Faglig innhold

- Styrke kvaliteten og barnehagen som læringsarena gjennom prosjekt Oslo-barnehagen
- Implementere *Oslostandard for samarbeid og sammenheng mellom barnehage og skole*, for å sikre at flest mulig barn får en god overgang til skolen
- Utvikle og implementere ny web-portal for informasjon om barnehage tilbudet i Oslo
- Heve kompetansen blant ansatte i Oslo-barnehagene gjennom tilbud om norskkurs og arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning (ABF)
- Opprette et kommunalt foreldreutvalg for barnehagene
- Utvikle og gjennomføre brukerundersøkelser i barnehagene
- Styrke samarbeidet mellom barnehager og barnevern

Barnehageutbygging

- 850 nye barnehageplasser etableres i 2012, hvorav 300 forutsettes etablert av private aktører.
- Bruk av standardiserte barnehagebygg fortsetter. Standardiserte løsninger korter ned byggetiden og begrenser kostnadene.
- Det vurderes etablering av barnehager i tilknytning til skoler og idrettsanlegg
- Barnehagemuligheter og -behov vurderes i plan- og reguleringssaker
- Midlertidige barnehagelokaler avvikles ikke før kommunen kan tilby plass til flere søkere enn de som omfattes av lovfestet rett til barnehageplass
- For alle nye kommunale barnehagebygg som ikke erstatter en allerede etablert midlertidig barnehage skal tjenestekjøp benyttes

Tjenestekjøp ved drift av nye kommunale barnehager

Fra 2012 vil Byrådet benytte tjenestekjøp for alle nye kommunale barnehagebygg som ikke erstatter en allerede etablert midlertidig barnehage. Tjenestekjøp betyr i denne sammenheng at kommunen vil beholde ansvaret og eierskapet til bygg og barnehage, men selve driften av barnehagene skal konkurranseutsettes. Private aktører vil dermed kunne konkurrere om å tilby den gunstigste bemanningsløsningen for de aktuelle barnehagene.

I 2012 er dette aktuelt for etableringen av barnehage på Sørenga-utstikkeren.

Vedlikehold

Byrådet foreslår å investere 21 mill. i 2012 for å gjennomføre reetablering og akutttiltak/generell rehabilitering av barnehager. I rehabiliteringen skal det prioriteres forhold som innebærer umiddelbar sikkerhets-/helseisiklo for ansatte og barn, dernest forhold som gir følgeskader.

Ansvaret for det indre vedlikeholdet i de kommunalt eide barnehagebyggene vil fra 2012 bli overført fra bydelene til Omsorgsbygg Oslo KF (OBY). OBY har i dag ansvaret for det ytre vedlikeholdet og større

tekniske installasjoner og det er en klar fordel at Omsorgsbygg Oslo KF får et helhetlig ansvar for vedlikeholdet av kommunens barnehagebygg. Det overføres 7 mill fra bydelsrammen til OBY, for å dekke kostnader til det løpende indre vedlikeholdet.

Avsetninger til nye barnehageplasser

Midler til drift av nye barnehageplasser er avsatt sentralt på kapittel 305 Bydelene – etablering av nye barnehager. Midler til drift av barnehager etablert før 2011 er tildelt bydelene gjennom den kriteriefordelte bydelsrammen. Midler som skal dekke bydelenes husleieutgifter for barnehager etablert før 2011 er fordelt til bydelene som en særskilt tildeling, se Grønt Hefte for detaljert informasjon.

5. Forslag til verbale vedtak

Tilskudd til lærlinger

I tildelingen av kommunalt tilskudd til lærlinger i helsefag skal Oslo-elever prioriteres. Hvis det er ledige midler skal også utenbys elever kunne tildeles tilskudd.

Privat drift av barnehager i kommunale bygg

For alle nye barnehager, som ikke skal bemannes med ansatte fra midlertidige barnehager, skal det benyttes tjenestekjøp. Tjenestekjøp prøves ut ved etablering av barnehage på Sørenga i 2012.

Forslag til satser for oppholdsbetaling i barnehager vil gå frem av del 13 Takster, avgifter og gebyrer.

Bydelene – etablering av nye barnehager

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
305	Bydelene - etablering av nye barnehager (KOU)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	12 634	327 224	144 419
	Sum utgifter	12 634	327 224	144 419
17	Refusjoner	-2 173	0	0
18	Overføringsinntekter	-653 542	0	0
	Sum inntekter	-655 715	0	0
	Netto inntekter	-643 081	327 224	144 419

1. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisvekst, jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Midler til drift av nye barnehageplasser (etablert i 2011 eller senere) er avsatt på kapittel 305 Bydelene – etablering av nye barnehager. Midler knyttet til drift av barnehageplasser etablert før 2011 blir tildelt bydelene gjennom kriteriefordelt ramme på funksjonsområde 2A. Midler som skal dekke bydelenes husleieutgifter for barnehager etablert før 2011 blir fordelt til bydelene som en særskilt tildeling.

Følgende bevilgninger er budsjettert på kapitlet:

Nye kommunale barnehageplasser etablert i 2011

Midler til drift av kommunale barnehageplasser etablert i 2011 er i 2012 avsatt sentralt og vil bli tildelt bydelene i tilleggsinnstillingen til budsjett 2012. Fordelingen vil være basert på etablering av plasser i løpet av året. Det er satt av 82,7 mill. til finansiering av kommunale barnehageplasser etablert i 2011.

Nye ikke-kommunale barnehageplasser etablert i 2011

Bydelenes utgifter til likeverdig behandling for ikke-kommunale plasser etablert i 2011 vil bli dekket av denne avsetningen. Det er avsatt 16,4 mill. til formålet i 2012. Tildelingen til bydelen vil være basert på etablering av ikke-kommunale plasser i løpet av året og vil bli fordelt i tilleggsinnstillingen til budsjett 2012.

Nye kommunale barnehageplasser etablert i 2012

Det er avsatt 30,9 mill. til å finansiere driften av nye kommunale barnehageplasser i 2012. Siden flertallet av de nye plassene ikke er i drift hele året, er det lagt til grunn 5/12 budsjettvirkning i etableringsåret.

Nye ikke-kommunale barnehageplasser etablert i 2012

Bydelenes utgifter til likeverdig behandling for ikke-kommunale plasser etablert i 2012 vil bli dekket sentralt. I 2012 er det avsatt 13,5 mill. Det er lagt til grunn 5/12 budsjettvirkning i etableringsåret.

Bydelene – diverse barnehagetiltak (KOU)

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
306	Bydelene - diverse barnehagetiltak (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	377	0	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	25 255	125 687	117 721
14	Overføringsutgifter	238	0	0
	Sum utgifter	25 870	125 687	117 721
17	Refusjoner	-2 143	0	0
18	Overføringsinntekter	-197 968	0	0
	Sum inntekter	-200 111	0	0
	Netto inntekter	-174 240	125 687	117 721

1. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisvekst, jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Følgende bevilgninger er budsjettert på kapitlet:

Læringsatsing

Byrådet vil rekruttere arbeidskraft til barne-, omsorgs- og helsesektoren og har avsatt 10,8 mill. i 2012 for å sikre flere elever læreplass i kommunens virksomheter.

Utdanning av assistenter til førskolelærere

Det er avsatt 21,8 mill. i 2012 til utdanning av førskolelærere i samarbeid med Høgskolen i Oslo gjennom arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning.

Språkstimulering for førskolebarn

Det er avsatt 27,8 mill. til språkstimuleringstiltak for førskolebarn i 2012. Midlene vil hovedsakelig bli benyttet til å etablere og videreføre språkstimuleringstilbud for barn som ikke er søkere til barnehageplass. En del av midlene vil bli benyttet til prosjektet *Oslo-barnehagen*. Gjennom dette prosjektet skal det utarbeides felles pedagogisk plattform for språkutviklingen/språktiltakene i bydelene. Deler av midlene vil bli benyttet til norskkurs for ansatte i barnehager.

Etablering av barnehager – diverse prosjekter og beredskapsplasser

Det er satt av 4,3 mill. til prosjekter for etablering av nye barnehageplasser. Avsetningen skal blant annet dekke lønn til ressurspersoner i de ytre etater og utgifter til utrednings- og utviklingsprosjekter.

Avvikling av midlertidige barnehagelokaler

I 2012 er det avsatt 33 mill. til å dekke kostnader knyttet til avvikling av midlertidige lokaler. Dette er midlertidige lokaler som av ulike grunner må avvikles.

Eventuell kompensasjon for økte utgifter til økonomisk likebehandling/tilskudd til private

Denne avsetning skal dekke opp for en eventuell økning i bydelenes tilskudd til private barnehager som ikke skyldes aktivitetsvekst og som overstiger lønns- og prisjusteringen. I 2012 er det avsatt 20 mill.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.306.0002	Læringsatsing	10 800
2.306.0003	Utdanning av assistenter til førskolelærere	21 800
2.306.0004	Språkstimulering; førskolebarn	27 800
2.306.0005	Etablering av barnehager – diverse prosjekter og beredskapsplasser	4 300
2.306.0006	Avvikling av midlertidige barnehagelokaler	33 000
2.306.0007	Ev. kompensasjon for økonomisk likebehandling/tilskudd til private	20 021

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet/de ulike prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2012 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Byomfattende barnehageoppgaver

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
271 Byomfattende barnehageoppgaver (KOU)			
00 Lønn og sosiale utgifter	60	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	31 460	30 000	18 000
03 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	63	0	0
04 Overføringsutgifter	7 387	0	0
Sum utgifter	38 969	30 000	18 000
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-7 388	-6 000	-3 600
Sum inntekter	-7 388	-6 000	-3 600
Netto utgifter	31 582	24 000	14 400

1. Investeringsoversikt

271 Byomfattende barnehageoppgaver (KOU)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
106 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr			18 000	21 500	13 320	6 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			18 000	21 500	13 320	6 000		
Finansiering:									
106 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr	Overført mva refusjon		-3 600	-4 300	0	0		
106 039	Nye barnehageplasser - inventar og utstyr	Inv. mva fra 2014		0	0	-2 664	-1 200		
	Sum kapittel finansiering			-3 600	-4 300	-2 664	-1 200		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			14 400	17 200	10 656	4 800		

Inventar og utstyr – nye barnehager

Det er i økonomiplanperioden totalt avsatt ca 59 mill. til inventar og utstyr i barnehager.

4. ELDRE OG SOSIALE TJENESTER – Byomfattende tiltak

Sektorområdet omfatter sykehjemmene, akuttmedisinsk beredskap/legevakt, byomfattende tilbud til rusmiddelmisbrukere, byomfattende barnevern, byomfattende helsetiltak og offentlig tannhelsetjeneste. Sektoren omfatter også støtte- og rådgivningsfunksjoner på helse- og velferdsområdet samt ulike tilskudd og avsetninger.

Ansvar for å gi Oslos innbyggere nødvendige tjenester på velferdsområdet ligger i bydelene. Det er bydelenes tjenesteapparat som skal vurdere behov for bistand fra flere instanser og koordinere tiltak rettet mot enkeltpersoner. ESTs byomfattende etater er etablert for å drifte spesialiserte tilbud som bydelene bestiller men ikke kan etablere like effektivt i bydelene.

Områdende griper inn i hverandre og oppgavene som beskrives i denne delen, må sees i sammenheng med de oppgavene som beskrives i bydelskapitlet. Byrådets mål og tiltak er derfor samlet i Del 3.1 Bydelene – EST.

Økt press på velferdstjenestene og statlige reformer på velferdsområdet har gjort det nødvendig å se på etatsstrukturen for ESTs byomfattende tiltak.

Byrådet foretar følgende endringer i etatsstrukturen innen EST sektoren:

Helse- og velferdsetaten (HEV), Legevakten, Rusmidleletaten og Storbyavdelingen avvikles 31.12.2011.

Velferdsetaten opprettes 01.01.2012. I etaten samles oppgavene fra Rusmidleletaten, de fleste oppgavene fra Storbyavdelingen og deler av Helse- og velferdsetaten. Hovedoppgavene vil være arbeid i forbindelse med bruk av sosial- og boligvirkemidler, botiltak og rehabiliteringsinstitusjoner, anskaffelser og kontraktsstyring på området, sosial rehabilitering og arbeid mot negative sentrumsmiljøer.

Helseetaten opprettes 01.01.2012. Helseetaten skal drive Legevakten og arbeid knyttet til folkehelse, smittevern, miljørettet helsevern, migrasjonshelse, og omsorgsrelaterte tjenester. Etaten skal ivareta kommunelegefunksjonen. Etaten får også ansvar for tilsyns-, revisjons- og kontrolloppgaver og ivaretar Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester operative systemeieransvar for sektorens fagsystemer.

Sykehjemsetaten opprettholdes og overtar ansvaret for intermediæravdelingene fra bydelene Ullern, Østensjø og Stovner.

Barne- og familieetaten opprettholdes med noen justeringer i oppgavene. Barnevernsteamet i Helse- og velferdsetaten flyttes til etaten, mens Krisesenteret flyttes fra etaten til Velferdsetaten.

Byrådet vil fremme en egen sak for bystyret med forslag om omgjøring av *Tannhelsetjenesten Oslo KF* til del av Helseetaten.

Arbeidstrening Oslo KF består. Byrådet vil utrede arbeidsmarkedstiltakene nærmere for om mulig å få bedre samordning mellom foretaket og de hel- og majoritetsseide kommunale aksjeselskaper som driver arbeidsmarkedstiltak, med sikte på å styrke kommunens rehabiliteringsprofil.

I Sentral etatsreform foretas det en logisk rydding av arbeidsoppgaver. Arbeid som kan henføres til de fire fagområdene helse, sosial/rus, barn/familie og sykehjem/eldre samles i hver sin etat. Etatene vil gjennom dette kunne gjennomføre mer helhetlige analyser på sine fagområder og bedre kunne prioritere de tiltak som får størst effekt for brukerne.

Ny etatsstruktur gir færre etater med tydeligere ansvar, mer effektiv ressursbruk og bedre kvalitet for brukerne. Stordriftsfordeler vil kunne oppnås på felles administrative funksjoner som lønn, personal, regnskap og merkantile funksjoner.

Foruten tydeliggjøring av politiske målsettinger og økt gjennomføringsevne, har samordning av tilnærmet likeartede tjenester vært førende prinsipper i gjennomgang av sektoren.

Byrådsavdelingen vil fremme en egen sak om budsjettjustering som nærmere fastsetter ansvar, oppgaver, ressurser, stillinger og fullmakter, herunder hvilket ansvar og funksjoner som overføres mellom virksomheter.

Arbeidsdelingen mellom bydeler og etater endres ikke gjennom Sentral etatsreform i EST sektoren.

Økonomiplanramme 2012 - 2015

Beløp i 1000 kr

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	6 989 050	6 928 057	6 914 296	6 918 235	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	6 989 050	6 989 050	6 989 050	6 989 050	6 989 050
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-2 925	-2 925	-2 925	-2 925
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		2 300	1 300	6 400	37 400
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	6 989 050	6 988 425	6 987 425	6 992 525	7 023 525
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-42 991	-47 991	-47 991	-47 991
+/- Justering for demografiske forhold		10 300	16 100	21 300	26 300
+/- Spesifiserte rammeendringer		15 000	3 800	7 800	11 800
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-32 867	-51 636	-74 404	-97 173
Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-50 558	-79 727	-93 295	-107 064
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		325 314	325 314	325 314	325 314
=ØKONOMIPLAN (brutto)	6 989 050	7 263 181	7 233 012	7 224 544	7 241 775
Salgs- og leieinntekter	-155 522	-161 033	-161 033	-161 033	-161 033
Refusjoner	-4 160 239	-4 309 630	-4 302 121	-4 294 612	-4 287 103
Overføringsinntekter	-241 050	-241 408	-241 408	-241 408	-241 408
=Sum driftsinntekter	-4 556 811	-4 712 071	-4 704 562	-4 697 053	-4 689 544
=ØKONOMIPLAN (netto)	2 432 239	2 551 110	2 528 450	2 527 491	2 552 231

*) 2010 prisnivå

En detaljert beskrivelse av endringene fremgår under tilsvarende tabell i kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

I dette kapitlet er ansvarsområder, oppgaver, mål og tiltak beskrevet i henhold til byrådets vedtak i sak 1042/2011 Sentral etatsreform. Tallbudsjettene er innarbeidet etter gjeldende struktur i budsjett 2011. Byrådet vil foreslå endring i budsjettene for byomfattende sektor i Tilleggsinnstillingen for budsjett 2012.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Netto driftsbudsjett pr kapittel				
174 Tannhelsetjenesten OKF - overføring (EST)	163 208	166 808	170 808	174 808
176 Arbeidstrening OKF - overføring (EST)	16 377	16 377	16 377	16 377
311 Helse- og velferdsetaten (EST)	444 861	438 801	433 942	429 082
312 Storbyavdelingen (EST)	59 225	57 127	55 029	52 931
313 Sykehjemsetaten (EST)	783 150	786 802	786 454	816 106
320 Legevakten (EST)	152 802	155 046	156 290	157 334
350 Trygdeordninger (EST)	6 940	6 736	6 532	6 328
355 Rusmiddeletaten (EST)	455 928	444 800	439 672	434 544
360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	187 381	185 753	184 125	182 497
362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EST)	5 878	5 840	5 802	5 764
372 Byomfattende tiltak - avsetninger (EST)	47 667	38 667	42 667	46 667
384 Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (EST)	20 968	20 968	20 968	20 968
427 Tap på utlån (EST)	3 000	3 000	7 100	7 100
428 Sosiale boligvirkemidler (EST)	195 725	193 725	193 725	193 725
481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)	8 000	8 000	8 000	8 000
Sum Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	2 551 110	2 528 450	2 527 491	2 552 231

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Netto driftsresultat pr kapittel				
057 Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)	0	0	0	0
058 Arbeidstrening Oslo KF (EST)	0	0	0	0

Brutto investeringsbudsjett pr kapittel etter gjeldende etatsstruktur

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Brutto investeringsbudsjett				
174 Tannhelsetjenesten OKF - overføring (EST)	5 000	5 000	5 000	5 000
311 Helse- og velferdsetaten (EST)	190	190	190	190
313 Sykehjemsetaten (EST)	5 000	5 000	35 500	35 500
320 Legevakten (EST)	2 500	2 500	2 500	2 500
360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	2 300	2 300	2 300	2 300
372 Byomfattende tiltak - avsetninger (EST)	11 000	0	0	0
427 Tap på utlån (EST)	5 710	5 710	5 710	5 710
481 Handlingsprogram Oslo sør (EST)	4 000	4 000	4 000	4 000
ØKONOMIPLAN (brutto)	35 700	24 700	55 200	55 200

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Brutto investeringsbudsjett				
174 Tannhelsetjenesten OKF - overføring (EST)	5 000	5 000	5 000	5 000
ØKONOMIPLAN (brutto)	5 000	5 000	5 000	5 000

Tannhelsetjenesten Oslo KF – overføring

Driftsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
174 Tannhelsetjenesten OKF - overføring (EST)			
Netto driftsresultat	146 623	158 897	163 208

1. Ansvarsområde

Tannhelsetjenesten skal tilby forebygging, oppsøkende tilbud og behandling for prioriterte grupper, samt overvåke tannhelsen og arbeide for god tilgjengelighet til tjenestene.

Tannhelsetjenestens virksomhet er hjemlet i lov om tannhelsetjenester. Loven spesifiserer hvilke grupper som er berettiget til et regelmessig og oppsøkende tilbud i Tannhelsetjenesten Oslo KF:

- a) barn og unge fra fødsel til og med det året de fyller 18 år
- b) psykisk utviklingshemmede i og utenfor institusjon
- c) grupper av eldre, langtidssyke og uføre i institusjon og hjemmesykepleie
- d) ungdom som fyller 19 eller 20 år i behandlingsåret
- e) andre grupper som det er fattet vedtak om i godkjent plan.

2. Situasjonsbeskrivelse

Byrådet fremmer i 2011 sak for bystyret om omgjøring av Tannhelsetjenesten Oslo KF til en del av Helseetaten. Dersom bystyret tiltrer byrådets forslag om omgjøring vil Oslo kommunes ansvar etter lov om tannhelsetjenesten legges til Helseetaten som opprettes 01.01.2012.

Tannhelsetjenesten ferdigbehandlet 56 643 pasienter i 2010, og hadde 125 790 pasienter under tilsyn.

De aller fleste som har rettigheter etter loven, benytter seg av tilbudet om et vederlagsfritt tannhelsetilbud. Barn og ungdom utgjør den største gruppen som gis tilbud, og bruker ca. 85 % av all pasientrettet tidsbruk. Denne gruppen vil også ha den største veksten de kommende årene. Ca. 5 % av barn og unge er ikke under tilsyn av den offentlige tannhelsetjenesten. Selv om mange av disse behandles av privatpraktiserende tannleger, er det grunn til å tro at flere barn og unge ikke får nødvendig oppfølging slik at de kan benytte seg av tilbudet. Tannhelsetjenesten er i kontakt med de fleste barn, og samarbeider med blant annet helsestasjonstjenesten og barnevernet i saker hvor det er bekymring for om barna er utsatt for omsorgssvikt.

Beboere på institusjoner vurderes å ha et tilfredsstillende tannhelsetilbud, ved at alle hvert år undersøkes og får tilbud om behandling. Blant brukere som får bistand fra hjemmesykepleien er det ca. 17 % som benytter seg av tannhelsetjenestens tilbud.

Rusmiddelavhengige er en målgruppe med generelt dårlig tannhelse. Det er etablert et gratis tannhelsetilbud til rusmiddelavhengige i statlige helseinstitusjoner og i Rusmiddeletatens bo- og

omsorgssentre og lavterskeltilbud. I 2010 var det ca. 400 personer som benyttet seg av tilbudet i Oslo. Det er et mål for tjenesten å nå flere i målgruppen.

Personer med psykisk utviklingshemming er en annen gruppe med en høyere forekomst av tannhelseproblemer. Målgruppen gis spesiell oppfølging fra Tannhelsetjenesten Oslo KF.

Folkehelseplanen for Oslo har som hovedmål å redusere helseforskjellene gjennom å forbedre helsen til utsatte grupper. Tannhelse er ulikt fordelt i Oslo, og tannhelse er et av innsatsområdene i folkehelseplanen. Forpliktende samarbeidsavtaler er etablert med helsestasjonene, sykehjemmene og bydelenes hjemmetjenester. Gjennom samarbeid med andre aktører lokalt og på sentralt nivå vil videre satsing på helsefremmende og forebyggende tannhelsearbeid ha prioritet.

I Stortingsmelding nr. 35 (2006-2007) Tilgjengelighet, kompetanse og sosial utjevning – Framtidens tannhelsetjenester, og NOU 2005:11 Det offentlige engasjement på tannhelsefeltet, gis det føringer for et kompetanseløft i tannhelsetjenesten. Med utgangspunkt i stortingsmeldingen er Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst etablert som et regionalt odontologisk kompetansesenter for Østlandet. Senteret skal bl.a. sikre spesialiserte tannhelsetjenester, utdanne spesialister, bygge kompetanse i regionen, samt bidra til forskning og utvikling.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- satse på helsefremmende og forebyggende tannhelsearbeid
- sikre at alle eldre på institusjon undersøkes hvert år og får tilbud om behandling
- sikre at brukere av hjemmesykepleien får tilbud om undersøkelse og behandling
- arbeide for å avdekke overgrep og omsorgssvikt mot barn

Måltall for : Tannhelsetjenesten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Dekningsgrad (%)				
Gruppe a (0 – 18 år)	94	93	94	94
Gruppe b (psykisk utviklingshemmede)	84	80	84	84
Gruppe c (eldre, syke og uføre)	48	42	48	48
Gruppe d (de som fyller 19 eller 20 år)	65	59	65	65

Merknad: Dekningsgrad rapporteres kun som årsresultat.

Måltall for 2010 er justert ihht til KOSTRA

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- samarbeide med barnevern og andre tjenester som møter barn og unge, og fokusere på utsatte grupper
- videreføre arbeidet med å gi alle eldre på institusjoner årlige undersøkelser og tilbud om tannbehandling
- videreføre de forpliktende samarbeidsavtalene mellom Tannhelsetjenesten og pleie- og omsorgstjenestene for å informere hjemmeboende pleietrengende om deres rettigheter
- gi tilbud til rusmiddelavhengige på rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner, samt for brukere i MAR Oslo og LAR Oslo (Medikamentell/Legemiddelassistert Rehabilitering).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Tannhelsetjenesten er gitt en generell reduksjon i rammen på 1,375 mill., reduksjon utover videreført fra tidligere år utgjør 0,930 mill. Årlig omstillingsuttak er fra 2012 presentert som rammereduksjon.

Det er lagt inn 4 mill. til videreføring av drift jf videreførte 6,8 mill. i 2011.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 5,086 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Investeringsbudsjettet

Investeringsoversikt

Kapittelnr:	Kostnads-	Tidligere	Forslag					Til	Bygge-
174 Tannhelsetjenesten OKF - overføring (EST)	ramme	bevilget	2012	2013	2014	2015	og senere	2016	start -
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
106 031	Tannhelsetjenesten inventar og utstyr	0	5 000	5 000	5 000	5 000			Løpende
	Sum investeringsutgifter		5 000	5 000	5 000	5 000			
	Sum kapittel finansiering		0	0	0	0			
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		5 000	5 000	5 000	5 000			

Byrådet foreslår at det bevilges 5 mill. årlig til inventar og utstyr.

Arbeidstrening Oslo KF – overføring

Driftsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
176 Arbeidstrening OKF - overføring (EST)			
Netto driftsresultat	15 796	15 854	16 377

1. Ansvarsområde

Arbeidstrening Oslo KF skal gi opplæring og arbeidsforberedende trening til personer som er bosatt i Oslo. Målgruppen er personer som har vanskeligheter med å ta eller opprettholde ordinært arbeid eller utdanning. Foretaket skal legge til rette for videre skolegang, bistå med avklaringer i forhold til uførepensjon og AAP (arbeidsavklaringspenger) og tilby tiltak for personer i kvalifiseringsprogrammet og introduksjonsordningen. Foretaket kan også tilby bedriftsintern opplæring til kommunens ansatte, og selge bedriftsintern opplæring til andre.

Tiltaksdeltakerne henvises fra de lokale NAV-kontorene og bydelene.

2. Situasjonsbeskrivelse

Foretaket er tiltaksarrangør for NAV for det antall yrkeshemmede som staten og foretaket har inngått avtale om. Foretaket får tilskudd fra staten etter forskrift om arbeidsmarkedstiltak for tiltak som foretaket arrangerer. Arbeidstrening Oslo KF fikk i 2011 tilskudd for Arbeidspraksis i skjermet virksomhet (APS) og Arbeid med bistand (AB).

Foretaket skal være markeds- og omstillingsorientert. For å lykkes i å få deltakerne over i ordinært arbeid eller utdanning, må foretaket holde høy kvalitet i arbeidet med den enkelte og utnytte tiltaksplassene fullt ut. Dette forutsetter at tilbudet om plasser og treningsarenaer gjenspeiler behovene i målgruppen og etterspørselen i markedet. Driften er avhengig av salg av egenproduserte varer og tjenester. Produksjonen skal dekke et etterspurt behov i markedet og på den måten bidra til realistiske arbeidstreningsplasser.

Byrådet utarbeidet i 2011 en orienteringssak vedrørende arbeidsmarkedsbedrifter for å øke bruken av disse.

Byrådets vil dessuten utrede arbeidsmarkedstiltakene nærmere for om mulig å få bedre samordning av Arbeidstrening Oslo KF og kommunalt hel- og majoritetseide aksjeselskaper som driver arbeidsmarkedstiltak med sikte på å styrke kommunens rehabiliteringsprofil.

3. Mål

Byrådets mål for bedriften er å:

- tilby opplæring og arbeidstrening til personer som ikke kan ta eller opprettholde ordinært arbeid.
- arbeide for at andelen deltakere som formidles til ordinært arbeid eller andre aktive tiltak skal bli høyere.

Måltall for : Kap. 176 Arbeidstrening Oslo KF	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Antall deltakere	450	377	350	350
Ferdig utførte	150	193	150	115

Måltall 2011 er tilpasset redusert tilskudd fra staten til Arbeidstrening Oslo KF

Nøkkeltall for: Kap. 176 Arbeidstrening Oslo KF (EST)	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Antall godkjente plasser	198	198	161
Antall personer i tiltak ved utgangen av året	167	157	148

Pr 01.03.2010 reduserte NAV AB med 12 plasser og pr 15.07.2010 ble APS redusert med 25 plasser.

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet at bedriften skal:

- være markeds- og omstillingsorientert. Kapasitet og innretningen på tiltakene skal være tilpasset etterspørselen og utviklingen i arbeidsmarkedet.
- tilby plasser og treningsarenaer som gjenspeiler behovene i målgruppen slik at deltakere formidles til ordinært arbeid.
- utvikle flere plasser med høy faglig kvalitet til lærlinger innen foretakets arbeidstreningsområder.
- i samarbeid med Sykehjemsetaten arbeide videre med etablering av arbeidstreningsplasser etter modell fra Rødtvedt sykehjem.
- aktivt arbeide for å øke rekrutteringen gjennom markedsføring av foretakets tjenester.
- ha jevnlig dialog med NAV-kontorene og bydelene for å sikre at foretakets tilbud er kjent og at informasjon om nye behov blir kjent for foretaket
- i større grad brukes som et ledd i utføringen av kommunens egne ansatte i forbindelse med overtallighet, omorganisering, med mer
- gi flere elever mulighet til å fullføre utdanning som lærling i bedriften
- samarbeide tettere med andre bedrifter for å oppnå fordeler og synergieffekter
- tilrettelegge for at deltakerne har mulighet til kvalifisering/arbeidspraksis hos eksterne bedrifter

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,523 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Helse- og velferdsetaten

Helse- og velferdsetaten avvikles 31.12.2011. Ansvarsområder og oppgaver er fordelt til Helseetaten og Velferdsetaten. Det vises til omtale under disse.

Helse- og velferdsetatens budsjett ut fra gjeldende etatsstruktur er som følger:

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
311 Helse- og velferdsetaten (EST)				
10 Lønn og sosiale utgifter	85 164	77 887	79 927	
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	63 583	56 639	51 618	
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	452 469	294 216	310 325	
14 Overføringsutgifter	148 390	53 971	41 194	
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	747	0	0	
Sum utgifter	750 353	482 713	483 064	
16 Salgsinntekter	-17	-9 097	-9 397	
17 Refusjoner	-286 517	-21 474	-22 183	
18 Overføringsinntekter	-16 148	-6 623	-6 623	
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-701	0	0	
Sum inntekter	-303 384	-37 194	-38 203	
Netto utgifter	446 968	445 519	444 861	

5. Merknader til driftsbudsjettet

Helse- og velferdsetaten er gitt en generell reduksjon i rammen på 4,713 mill., reduksjon utover videreført fra tidligere år utgjør 2,798 mill. Årlig omstillingsuttak er fra 2012 presentert som rammereduksjon. Tilskudd til fastlegene inngår ikke i bergningsgrunnlaget for rammereduksjonen. Det er trukket ut i alt 4,355 mill. jf Byrådssak 1027/11 Utvikling av ny Bymiljøetat, av dette er 3,690 mill. lønnsmidler. Det er trukket ut 0,100 mill. som følge av en inkurie gjeldene i 2011. Rammen er redusert for ikke videreførte påplussinger i tilskuddsmidler i forbindelse med bystyrets behandling av budsjettet med 13,004 mill.

I budsjettet er reservert:

	Byrådets forslag 2011	Vedtatt bystyret 2011	Byrådets forslag 2012
Tilskudd på område helse og eldre	31 090	33 332	30 490
Tilskudd på område sosialtjenester og rusomsorg	19 145	27 242	17 225

I tillegg er det reservert frivillighetsmidler på helse- og sosialområdet med 5,050 mill. En detaljert fordeling av forslagene vil fremgå av notat til bystyrets organer.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 15,114 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Drifts- og investeringsbudsjett vil bli fordelt de nye etatene i egen budsjettjusteringssak jf pkt 9 i byrådssak 1042/11 Sentral etatsreform.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
311 Helse- og velferdsetaten (EST)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	268	190	190	
04 Overføringsutgifter	67	0	0	
Sum utgifter	335	190	190	
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-67	-38	-38	
Sum inntekter	-67	-38	-38	
Netto utgifter	268	152	152	

Investeringsoversikt

Kapittelnr:	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
311 Helse- og velferdsetaten (EST)								
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
106 032	HEV - Utstyrplan	0	190	190	190	190		Løpende
	Sum investeringsutgifter		190	190	190	190		
Finansiering: KTO								
106 032	HEV - Utstyrplan	overført mva ref.	-38	-38	-38	-38		
	Sum kapittel finansiering		-38	-38	-38	-38		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		152	152	152	152		

Byrådet foreslår at det bevilges 0,190 mill. til inventar og utstyr.

Storbyavdelingen

Storbyavdelingen avvikles 31.12.2011.

Ansvarsområder og oppgaver er fordelt til Helseetaten og Velferdsetaten. Det vises til omtale under disse.

Storbyavdelingens budsjett ut fra gjeldende etatsstruktur er som følger:

Driftsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
312 Storbyavdelingen (EST)			
10 Lønn og sosiale utgifter	164 551	155 085	164 615
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	86 911	48 357	47 169
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	17 504	4 034	4 072
14 Overføringsutgifter	10 999	25 160	18 227
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	437	0	0
Sum utgifter	280 402	232 636	234 083
16 Salgsinntekter	-19 451	-29 141	-30 103
17 Refusjoner	-177 607	-133 173	-137 568
18 Overføringsinntekter	-17 296	-6 957	-7 187
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-239	0	0
Sum inntekter	-214 592	-169 271	-174 858
Netto utgifter	65 810	63 365	59 225

5. Merknader til driftsbudsjettet

Storbyavdelingen er gitt en generell reduksjon i rammen på 2,695 mill., reduksjon utover videreført fra tidligere år utgjør 1,343 mill. Årlig omstillingssuttak er fra 2012 definert som rammereduksjon.

Rammen er redusert for ikke videreførte påplussinger i tilskuddsmidler med 0,415 mill.

Den kommunale andelen, 2,4 mill. til finansieringen av tiltaket Fri rettshjelp er ikke videreført. Byrådet vil gå i dialog med staten om den videre driften med sikte på statlig fullfinansiering.

Bystyrets påplussing til Pro-senteret med 2,400 mill. og Natthjemmet med 2,300 mill. er ikke videreført.

Rammen omfatter tilskudd til organisasjoner og tiltak med kr. 3,192 mill. En detaljert fordeling av forslagene vil fremgå av notat til bystyrets organer.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 6,070 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Driftsbudsjettet vil bli fordelt i egen budsjettjusteringssak jf pkt 9 i byrådssak 1042/11 Sentral etatsreform.

Sykehjemsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
313	Sykehjemsetaten (EST)			
10	Lønn og sosiale utgifter	2 022 849	2 152 588	2 286 357
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	418 242	362 422	362 057
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 644 844	1 652 369	1 690 617
14	Overføringsutgifter	60 728	21 847	22 737
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	24 098	0	0
	Sum utgifter	4 170 760	4 189 226	4 361 768
16	Salgsinntekter	-15 987	-49 018	-51 015
17	Refusjoner	-3 372 676	-3 394 924	-3 526 558
18	Overføringsinntekter	-13 137	-1 004	-1 045
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-21 355	0	0
	Sum inntekter	-3 423 156	-3 444 946	-3 578 618
	Netto utgifter	747 605	744 280	783 150

1. Ansvarsområde

Sykehjemsetaten har ansvar for at innbyggere i Oslo til enhver tid kan få tilbud om sykehjemsplass når de har fått vedtak om dette. Sykehjemsetaten skal sørge for at sykehjemstilbudet er differensiert og tilpasset ulike brukergruppers behov, og at det er riktig kapasitet og kvalitet på sykehjemstilbudene innen politisk vedtatte rammer.

Sykehjemsetaten har ansvar for driften av 30 kommunale alders- og sykehjem og kontraktsoppfølging av 20 alders- og sykehjem. I tillegg har etaten en rammeavtale med fem utenbys sykehjem om kjøp av inntil 110 plasser. Sykehjemsetaten tilbyr også korttids- og rehabiliteringsopphold i Spania. Etaten har et fortløpende ansvar for å tilpasse totalvolumet av sykehjemsplasser, sikre valgfrihet og likebehandling og utvikle differensierte tilbud i tråd med bystyrets vedtak og bydelenes bestillinger.

Ansaret for intermediæravdelingene er i Sentral etatsreform, ny etatsstruktur EST 1.1.2012, er overført til SYE fra bydelene.

Sykehjemsetatens ansvarsområde er hjemlet i lov om helsetjenester i kommunene, og det er etatens ansvar at sykehjemstilbudene tilfredsstiller de krav til kvalitet som følger av forskrift og bystyrevedtak.

2. Situasjonsbeskrivelse

Pr. 01.01.2011 hadde gruppen personer over 90 år en brukerrate på sykehjemstjenester på ca. 33 %, mens aldersgruppen 80 - 89 år hadde en brukerrate på ca. 12 %. Det forventes endringer i Sykehjemsetatens målgruppe i fremtiden. Prognoser viser at Oslo vil få flere eldre over 90 år i årene frem til 2015. Samtidig vil antall eldre i aldersgruppen 80-89 år reduseres, slik at aldersgruppene over 80 år samlet sett vil gå noe ned frem til 2020.

Samhandlingsreformen vil medføre nye oppgaver for den kommunale helse- og omsorgstjenesten. For Sykehjemsetaten vil dette kunne medføre større pågang av behandlingstrengende pasienter fra sykehus.

Sykehjemsetaten har ansvaret for å tilpasse totalvolumet av sykehjemsplasser i tråd med politiske vedtak og prioriteringer, og etablere nye tilpassede tilbud når behovet tilsier det. Sykehjemsetaten disponerer i alt 4 727 døgnplasser og 681 dagsenterplasser, fordelt på kommunale, private og private/ideelle sykehjem.

Byrådet vil videreføre tiltak for å bedre standarden på sykehjemstilbudene i Oslo. Antall tosengsrom skal fortsatt reduseres parallelt med at tilstrekkelig kapasitet sikres for å møte fremtidige utfordringer og behov for tjenester, hvilket er nærmere beskrevet i Sykehjemsbehovsplanen. Byrådet har bevilget 300 mill. til akutt vedlikehold i sykehjem i økonomiplanperioden.

Sykehjemsetaten skal tilpasse sykehjemstilbudet til beboere som trenger særskilt tilrettelagte tjenester. For enkelte grupper er det nødvendig å organisere virksomheten i egne enheter som kan utvikle spisskompetanse overfor målgruppene. Sykehjemsetaten skal påse at også private sykehjem og sykehjem som er drevet av ikke-offentlige/ideelle organisasjoner får mulighet til å spesialisere sine tilbud.

I samarbeid med Rusmiddeletaten har Sykehjemsetaten etablert en avdeling med ni plasser for rusavhengige eldre med heldøgns pleie- og omsorgsbehov ved Stovnerskogen sykehjem. Sykehjemsetaten har tidligere etablert to avdelinger for lindrende behandling, hver med åtte plasser, ved Lillohemmet og Akerselva sykehjem. I tråd med vedtak i bystyret er Villa Enerhaugen utviklet til et senter som inneholder et utvidet og styrket tilbud til yngre personer med demens og deres pårørende.

Byrådet vil i 2012 ha fokus på ernæringssituasjonen for pleie- og omsorgstjenestens brukere. Det skal iverksettes tiltak for å bedre ernæringsstatusen hos beboere i sykehjem for å hindre sykdomsutvikling og innleggelse i sykehus.

Beboere i sykehjem skal så langt som mulig få anledning til å leve slik de levde før de kom til sykehjemmet. Pleiehjemmet Lotte i København har gode erfaringer fra arbeid med utgangspunkt i beboernes ønsker og ressurser. Lottemodellen er nå innført i åtte kommunale sykehjem i Oslo. I 2012 skal Lottemodellen innføres i ytterligere 8 sykehjem. Byrådet forutsetter at alle sykehjem skal tilpasses tilbudet sitt i retning av at de eldre skal være sjef i eget liv, og i større grad bestemme når de skal stå opp, spise, delta på aktiviteter, legge seg etc.

Sykehjemsetaten skal legge til rette for at mentalt friske beboere, som ønsker seg skjermet fra demensproblematikk, kan bo i egne enheter. Etaten skal ivareta fritt valg av sykehjem for brukere med vedtak om langtidsopphold i sykehjem, så langt dette er praktisk mulig. Til enhver tid venter mellom 200 og 300 brukere på å få oppfylt sitt førstevalg av sykehjem. I påvente av ledig plass ved det ønskede sykehjemmet har brukerne tilbud ved et annet sykehjem.

Alle sykehjemmene skal ha noen ansatte som har spesielt ansvar for å gjennomføre tiltak som skaper trivsel og livsutfoldelse. Sykehjemsetaten skal arbeide for å rekruttere flere til frivillig innsats i sykehjemmene, og har ansvar for å koordinere og tilrettelegge for at de som ønsker å bidra innenfor eldreomsorgen får mulighet til det.

Sykehjemsetaten har innført nytt elektronisk arbeidsplansystem og Kvalitetslosen, som er et helhetlig elektronisk kvalitetssystem, i alle kommunale sykehjem. Disse systemene sikrer at lov og avtaleverk følges, i tillegg til at ressursplanlegging og kvalitetsstyring er blitt enklere og mer oversiktlig.

Abildsø bo- og rehabiliteringssenter er Oslo kommunes utviklingssenter for sykehjem. Utviklingssenteret for sykehjem har både kommunal og statlig finansiering til forskning og fagutvikling som tar sikte på stadig forbedring av sykehjemstilbudene og kompetanseoverføring til de andre sykehjemmene i Oslo.

Sykehjemsetaten arbeider med å etablere rekrutteringssykehjem for å øke fagkompetansen i sykehjemmene. Kommunen har en rekke tiltak for å rekruttere og kvalifisere pleie- og omsorgspersonell, hvor det gis utdanningstilbud for ufaglærte, samt ulike typer etter- og videreutdanningstilbud. Sykehjemsetaten skal legge til rette for praksisplasser og sørge for at sykehjemmene ivaretar sin rolle som læringsarena for studenter, elever og lærlinger. I dag er det 30 læreplaner i sykehjem. Sykehjemsetaten skal fortsette sitt arbeid for å øke antall lærlinger i sykehjem. Sykehjemsetaten skal samarbeide tett med høyskolene i Oslo og Utdanningsetaten for å bidra til at sykehjemmene blir gode praksissteder for studenter og lærlinger.

Behovsbasert bemanning (BOB) er et kompetansestyringssystem for sykehjem, hjemmesykepleie og bemannede boliger. Det omfatter en ordning med tjenesteansvarlig og primærkontakt, riktig bemanning ut fra brukernes helse- og livssituasjon og rapportering for styring. Kompetansestyringssystemet ble gradvis innført i sykehjemmene i løpet av 2010 og 2011. Sykehjemsetaten skal evaluere innføringen av Behovsstyrt bemanning i sykehjemmene i forhold til kvalitet på sykehjemstilbudene, resultater for beboerne, ansattes arbeidssituasjon og sykefravær.

Sykehjemsetaten skal videreføre norskopplæring for ansatte i sykehjem som ikke tilfredsstiller etatens krav til norskkunnskaper. Ansatte i sykehjem skal beherske norsk skriftlig og muntlig i tråd med Nasjonal norskprøve 3 når de arbeider i pleien, og ha norskkunnskaper tilsvarende Nasjonal norskprøve 2 når de arbeider i driftsstillinger.

Det forutsettes at Sykehjemsetaten har kvalitetssikrede rutiner ved ansettelser av personell som skal arbeide i sykehjemmene. Det skal foreligge skriftlige rutiner som omfatter ansettelser både av autorisert helsepersonell og annet personell som skal delta i tjenesteyting til brukere og beboere i sykehjem. Det skal gjennomføres kontroll av autorisasjon i helsepersonellregisteret til Statens autorisasjonskontor for helsepersonell (SAFH) for alt helsepersonell, både ved nyansettelse og reansettelse. Det skal også foretas kontroll av oppholds- og arbeidstillatelse for utenlandske statsborgere.

Kurs i nasjonale fag omfatter oppbygning og organisering av helsevesenet, helse- og sosialrett, rapportering og dokumentasjon, kulturforståelse - herunder yrkesetiske retningslinjer - og nasjonale satsningsområder. Byrådet vil at det skal stilles krav om bestått prøve i nasjonale fag før ansatte og søkere fra land utenfor Norden kan få ansettelse som helsefagarbeider i pleie- og omsorgstjenestene i Oslo kommune.

Befolkningen skal ha tillit til at helsepersonell yter faglig god og sikker helsehjelp. Helsedirektoratets veileder (2010) for arbeidsgivere i helsetjenesten (IS-1902 Gode rutiner – gode tilsetninger) gir nødvendige retningslinjer ved tilsetting av helsepersonell.

Byrådet vil konkurranseutsette fire kommunale sykehjem for å bidra til økt mangfold i sykehjemstilbudet og økt valgfrihet for brukerne. Sykehjemsetaten skal gjennomføre kontraktsoppfølging og kontroll av lønns- og arbeidsforhold i private og private/ideelle sykehjem i tråd med lover, forskrifter og kommunens føringer.

Ved beregning av enhetsprisen er det tatt utgangspunkt i det antall og den fordeling av plasskategorier som lå til grunn for prismodellen for 2009, i tillegg til utenbys sykehjemsplasser. Ved opprettelse av nye typer plasser i løpet av budsjettåret, fastsettes en særskilt pris pr. plass basert på de faktiske driftskostnadene. Dersom det er behov for et helt eget spesialtilpasset sykehjemstilbud til brukere som ikke kan nyttiggjøre seg Sykehjemsetatens eksisterende tilbud, skal det inngås en særskilt kontrakt mellom partene i hvert enkelt tilfelle.

Forslaget til ny pris pr vektet plass i 2012 er beregnet ut fra følgende forutsetninger:

Pris per vektet plass 2011	639 874
Effektiviseringsuttak 10,691 mill.	-2 085
Sum før lønns- og prisjustering	637 789
Lønns- og prisjustering 4,07 %	25 958
Ny pris per vektet plass 2012	663 747

Kapitaldelen av sykehjemmenes husleiekostnad er ikke inkludert i pris og driftskostnad per plass.

Dette gir følgende priser for de ulike kategorier plasser sammenlignet med plassenes gjennomsnittlige driftskostnader:

	Pris 2011	Driftskostnad	Pris 2012	Prissubsidie
Ordinær langtidsplass	639 874	695 340	663 747	31 593
Korttidsplass	639 874	777 897	663 747	114 150
Aldershjemsplass	479 906	508 210	497 810	10 400
Plass i skjermet enhet for demens	755 051	794 408	783 221	11 187
Forsterket plass – psykiatri	863 830	954 019	896 058	57 961
Forsterket plass – annet	1 087 786	1 240 217	1 128 370	111 847
Rehabiliteringsplass	671 868	909 988	696 934	213 054
Plass for lindrende behandling	639 874	1 240 217	663 747	576 470
MRSA-plass	639 874	1 513 772	663 747	850 025
Forsterket plass - rusavhengighet	639 874	954 019	663 747	290 272
Dagsenterplass	95 981	169 242	99 562	69 680

3. Mål

Byrådets mål er å:

- sørge for at beboere i størst mulig grad bestemmer over egen hverdag
- gi beboere i sykehjem en hverdag med innhold og aktiviteter
- bidra til god ernæringsstatus blant beboere i sykehjem
- ha sykehjem med god bygningsmessig standard
- ha ansatte i sykehjem med god kompetanse og gode norskkunnskaper
- ha god dialog med pårørende
- sørge for riktig bruk av medikamenter i sykehjemmene
- ha tilstrekkelig spesialisering i sykehjemstilbudene
- ha lavt sykefravær i sykehjemmene
- ha en fleksibilitet i sykehjemmene som i størst mulig grad kommer beboerne til gode
- sørge for at sykehjemmene er attraktive arbeidsplasser for fagpersonell

Måltall for: Kap 313 Sykehjemsetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Brukertilfredshet i sykehjem - andel fornøyde brukere	80 %	83 %	80 %	85 %
Andel plasser i enerom av antall døgnplasser i drift	92 %	94,7 %	95 %	95 %
rehabiliteringsplasser)	15 %	9,78 %	15 %	15 %
Andel rehabiliteringsplasser i sykehjem	5 %	2,07 %	5 %	5 %
Fysioterapeut timer pr. uke pr. beboer i institusjon	0,55	0,55	0,55	0,55
Legetimer pr. uke pr. beboer i institusjon	0,40	0,44	0,41	0,44
Andel årsverk med fagutdanning 1)	85 %	87,9 %	80 %	85 %
Pårørendetilfredshet - andel fornøyde pårørende	Ingen	89 %	80 %	85 %
Iverksettings tid for vedtak om institusjonsplass 2)	Ingen	8,8 dager	< 14dager	< 14 dager
Antall helsefagarbeiderlæringer i sykehjemmene	Ingen	30	30	30

1) Kostrafunksjon 234, 253 og 254. Omfatter kun fast ansatte og fastlønnede vikarer (ikke timelønnede vikarer).

2) Med iverksettings tid menes tid fra vedtak er fattet til tildeling av plass/innflytningsdato

Nøkkeltall for: Kap. 313 Sykehjemsetaten (EST)	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Antall liggedøgn på langtidsopphold i institusjon 1)	Ikke målt	1 476 770	1 428 518
Antall liggedøgn på tidsbegrenset opphold i institusjon 1)	Ikke målt	180 080	192 945
Beleggsprosent, langtidsplasser i institusjon 2)	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Beleggsprosent, korttidsplasser i institusjon 2)	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Antall innleggelser på trygghetsplass	1 050	1 180	1 126
Andel som får oppfylt sitt førstevalg for langtidsopphold	63 %	Ikke målt	82 %
Andel korttidsplasser i sykehjem 2)	11,07 %	9,9 %	9,78 %
Andel rehabiliteringsplasser 2)	1,65 %	0,8 %	2,07 %
Andel plasser i skjermet enhet for personer med demens 2)	19,00 %	19,66 %	19,49 %
Andel ansatte med 80 % stilling eller mer fordelt på 2):	xxx	xxx	xxx
- fast ansatte	Ikke målt	62 %	57,4 %
- fast lønnede (fast ansatte og vikarer)	Ikke målt	60 %	55,5 %
Andel årsverk med fagutdanning 2):	xxx	xxx	xxx
- fast ansatte	Ikke målt	Ikke målt	87,9 %
- fast ansatte og fastlønnede vikarer	Ikke målt	85,8 %	87,9 %
- alle ansatte, inkludert timelønnede	Ikke målt	69,2 %	71,2 %
Gjennomsnittlig antall ledige sykehjemsplasser pr. tertial 2)	Ikke målt	Ikke målt	Ikke målt
Sykefravær	11,70 %	11,90 %	10,5 %

1) Antallet liggedøgn er beregnet for 9 mnd., perioden 01.04.2009 - 31.12.2009.

2) Nye nøkkeltall fra 2011.

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- vurdere spesialisering av avdelinger for grupper med spesielle behov
- sikre at alle sykehjem i større grad innretter driften etter beboernes ønsker og behov
- iverksette tiltak for å bedre ernæringsstatusen hos beboere i sykehjem
- etablere 8 nye Lottesykehjem
- videreføre satsingen på trivselstiltak i sykehjemmene med 4 mill.
- styrke aktivitetene for beboerne i sykehjemmene ved blant annet å utvide samarbeidet med pårørende og frivillige
- stille krav til norskkunnskaper ved nyansettelse
- legge til rette for at mentalt friske beboere kan bo i egne enheter

- sørge for oppfølging av resultatene fra bruker- og pårørendeundersøkelser, slik at eldre og pårørende er fornøyd med tilbudet
- tilrettelegge for at ansatte kan delta i målrettede, kompetansehevende tiltak
- samarbeide tett med utdanningsinstitusjoner og gjøre sykehjemmene til godt kvalifiserte arenaer for studenter og lærlinger gjennom god oppfølging
- utvide bruken av IKT og omsorgsteknologi i sykehjemmene
- prøve ut fleksible arbeidstidsordninger for å tilby beboere bedre kontinuitet og ansatte mer fleksible arbeidstider
- utvikle rekrutteringssykehjem og nye metoder for å rekruttere og beholde fagpersonell
- inkludere intermediære avdelinger i Sykehjemsetatens ansvarsområde
- oppgradere sykehjemmene i tråd med Sykehjemsbehovsplanen

5. Merknader til driftsbudsjettet

Sykehjemsetaten er gitt generell reduksjon i rammen med tilsvarende reduksjon i enhetsprisen for sykehjemsplasser på 10,691 mill., reduksjon utover videreført fra tidligere år utgjør 6,745 mill.

Rammen er utover dette redusert med 4 mill. i 2012. Årlig omstillingsuttak presenteres fra 2012 som en rammereduksjon.

Det er innarbeidet økt husleie med 30 mill. årlig fra 2015 til ferdigstilling av sykehjem.

Det er innarbeidet 1,4 mrd. i foretakene til investeringer i sykehjem, hvorav 300 mill. samlet i økonomiplanperioden til løpende vedlikehold, som ikke skal ha husleieeffekt.

Økonomisk oppfølging av pensjoner HSH er overført Byrådsavdeling for finans og næring.

Det er på kap 372 Byomfattende tiltak avsatt 20 mill. til kvalitetsheving av korttids- og rehabiliteringstilbudene i sykehjem.

På kap. 372 er også innarbeidet 4 mill. til 8 Lottesykehjem i 2012, og 4 mill. til trivselstiltak i sykehjem.

Det er innarbeidet en foreventet lønns- og prisutvikling med netto 63,680 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det vil bli foretatt eventuelle budsjettjusteringer som følge av Sentral etatsreform og overføring av ansvaret for *intermediære enheter* fra bydelene i egen budsjettjusteringssak, parallelt med, eller i Tilleggsinnstillingen; jf pkt 9 i byrådssak 1042/11 Sentral etatsreform.

6. Forslag til verbale vedtak

Pris pr vektet sykehjemsplass 2012

Pris pr vektet sykehjemsplass i 2012 fastsettes til kroner 663 747

Salgspris for tjenester ved Villa Enerhaugen

Salgspris for tjenester ved Villa Enerhaugen skal være kostnadsdekkende og fastsatt i samsvar med vedtatte effektiviseringskrav og inntektsforutsetninger. Når avtaler om kjøp av tjenester inngås skal det være dialog med kjøperbydel om tjenesteinnhold. Justering av pris på avtaler om salg av tjenester til bydelene skal holdes innenfor kommunens deflator. Ved aktivitetsendringer i tjenestekjøpene skal avtalene reforhandles i dialog med kjøperbydelene

Betaling for plasser for yngre demente, MRSA- og rusplasser

Det gjøres følgende unntak fra vedtakspunkt om vektet pris for sykehjemsplass:

For plasser ved MRSA- og rusavdelinger samt avdelinger med lindrende behandling betales pris som for ordinær sykehjemsplass.

Kvalitetsmåling i sykehjem og hjemmetjeneste

Kvalitetsmålinger i sykehjem og hjemmetjenesten består av revisjonsbesøk, objektive indikatorer, brukerundersøkelser, pårørendeundersøkelser og medarbeiderundersøkelser. Brukerundersøkelser foretas årlig i samtlige sykehjem og brukere av hjemmetjenester. Objektive indikatorer i sykehjem registreres per tertial og årlig i hjemmetjenesten. Revisjonsbesøk gjennomføres annet hvert år i bydelenes bestillerkontor og hos kommunale og private utførerne av hjemmetjenester og annet hvert år i sykehjemmene. Pårørendeundersøkelser gjennomføres årlig i samtlige sykehjem.

Kvalitetsrevisjonene skal også omfatte sammenfatning av mottatte avviksmeldinger og eventuelle klager fra beboere/brukere. Analyse av medarbeiderundersøkelser skal presenteres sammen med resultater av kvalitetsmålinger.

Erstatter H47/2011

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
313 Sykehjemsetaten (EST)				
00	Lønn og sosiale utgifter	1 651	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	11 741	10 000	5 000
04	Overføringsutgifter	2 748	0	0
	Sum utgifter	16 139	10 000	5 000
07	Refusjoner	-119	0	0
08	Overføringsinntekter	-35	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 748	-1 600	-800
	Sum inntekter	-2 902	-1 600	-800
	Netto utgifter	13 237	8 400	4 200

Investeringsoversikt

313 Sykehjemsetaten (EST)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
107 006	Inventar og utstyr sykehjem		5 000	5 000	10 000	10 000		Løpende
112 014	Sykehjem - inventar og utstyr	51 000	0	0	25 500	25 500	0	1/14 - 4/15
	Sum investeringsutgifter		5 000	5 000	35 500	35 500		
	Finansiering:							
107 006	Inventar og utstyr sykehjem	Overført mva refusjon	-800	-800	0	0		
112 014	Sykehjem - inventar og utstyr	Inv. mva fra 2014	0	0	-5 000	-5 000		
	Sum kapittel finansiering		-800	-800	-5 000	-5 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		4 200	4 200	30 500	30 500		

Byrådet forslår at det bevilges 5 mill. til inventar og utstyr i sykehjem i 2012 og 2013, og 10 mill. i 2014 og 2015. I planperioden foreslås bevilget i alt 51 mill. til inventar og utstyr knyttet til 288 sykehjemsplasser.

Helseetaten

Helseetaten etableres 01.01.2012. Helseetaten skal drive Legevakten og arbeid knyttet til folkehelse, smittevern, miljørettet helsevern, migrasjonshelse, og omsorgsrelaterte tjenester. Dette innebærer i noen grad driftsoppgaver, utredningsarbeid og metodeutvikling. Etaten skal ivareta kommunelegefunksjonen. Videre får Helseetaten ansvar for tilsyns-, revisjons- og kontrolloppgaver samt ansvar for å ivareta Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester operative systemeieransvar for sektorens fagsystemer.

Byrådet vil i 2011 fremme sak for bystyret om omgjøring av Tannhelsetjenesten Oslo KF til del av Helseetaten. Dersom bystyret tiltrer byrådets forslag om omgjøring vil Oslo kommunes ansvar etter lov om tannhelsetjenesten ivaretas av Helseetaten.

Drifts- og investeringsbudsjett for kapittel 314 Helseetaten, fastsettes i egen budsjettjusteringssak som fremmes i forkant av Tilleggsinnstillingen.

1. Ansvarsområde

Helseetaten bistår Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester med implementering, koordinering og oppfølging av overordnede handlingsplaner og vedtak innen helsesektoren. Etaten ivaretar en støtte- og rådgivningsfunksjon overfor bydelene, samt utviklingsarbeid innen områdene helse, herunder psykisk helse og helsestasjons- og skolehelsetjeneste, og pleie og omsorg. Etaten koordinerer folkehelsearbeidet og er tillagt operative funksjoner knyttet til oppgaven som faglig premissgiver for bydelenes IKT-systemer på helse- og velferdsområdet. Den nye Helseetaten er Oslo kommunes fagetat på helseområdet og skal blant annet være en viktig faglig premissleverandør og samarbeidspartner for spesialisthelsetjenesten i utviklingen av Samhandlingsreformen.

Helseetaten ivaretar lovpålagte oppgaver forankret i smittevernloven og den nye helse- og omsorgsloven som trer i kraft fra 01.01.2012, herunder kommunelegefunksjonen i byomfattende saker. Etaten er delegert myndighet etter smittevernloven og i den nye folkehelselovens kapittel 3 om miljørettet helsevern i saker som gjelder to eller flere bydeler og ansetter kommuneoverlegen og smittevernoverlegen i Oslo. Etaten har en viktig rolle i kommunens helseberedskapsarbeid.

Etaten skal følge opp sektorovergripende kontrakter og driftsavtaler, herunder privatpraktiserende fysioterapeuter med byomfattende avtale, trygghetsalarmer og brukervalgsordninger, og har ansvar for utbetaling av basistilskudd til fastlegene.

Etaten skal følge opp sektorovergripende kontrakter og driftsavtaler, herunder privatpraktiserende fysioterapeuter med byomfattende avtale, trygghetsalarmer og brukervalgsordninger.

I tillegg til driftsutgifter omfatter Helseetatens budsjett bl.a. basistilskudd til fastlegene og premie til Norsk pasientskadeerstatning.

Helseetaten skal sørge for at det blir gjennomført kvalitetsmålinger i sykehjem og hjemmetjenester. Kvalitetsmålingene består av kvalitetsrevisjoner, måling av objektive indikatorer, samt brukerundersøkelser i hjemmetjenestene og sykehjem, pårørendeundersøkelser i sykehjem samt analyse av data fra medarbeiderundersøkelser i hjemmetjenester og sykehjem. For å sikre god oppfølging og kvalitetsutvikling mellom målingene, gjennomføres kvalitetsmålingene annet hvert år i henholdsvis

sykehjem og hjemmetjenester. Helseetaten skal ha helse- og sosialsektorens metodekompetanse og skal derfor også ha ansvar for å gjennomføre årlige brukerundersøkelser i sosialtjenesten i nært samarbeid med de operative tjenestene.

Etaten er sekretariat for Rådet for funksjonshemmede og Det sentrale eldrerådet.

Innen IKT har Helseetaten ansvar for sektorsystemene innenfor Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester sine ansvarsområder.

Etaten har ansvar for operative funksjoner som Legevakten og Migrasjonshelse. Migrasjonshelse er et frivillig helsetilbud til flyktninger og innvandrere, og skal utvikles sammen med etatens helsetilbud til ankomstransittmottak.

Legevakten

Legevakten skal tilby nødvendig helsehjelp og sosialfaglig bistand til personer som har et akutt hjelpebehov og som bor eller oppholder seg i Oslo. Legevakten skal fungere som et sikkerhetsnett for befolkningen, og være tilgjengelig hele døgnet.

Legevaktens primæroppgaver er å motta, vurdere og sørge for nødvendig akutt helsehjelp til personer i Oslo. Legevakten kan gi hjelp selv eller henvise til annen instans etter en individuell vurdering av hvordan hjelpebehovet best kan dekkes. Legevakten gir dette tilbudet i samarbeid med Oslo universitetssykehus HF; Ullevål, som har ansvar for behandling av skader/sår ved egen poliklinikk i Legevaktens lokaler og for Psykiatrisk legevakt. Legevaktens ansvarsområde avgrenses av spesialisthelsetjenestens og bydelenes ansvarsområder. Avgrensingen mot spesialisthelsetjenesten kan påvirkes av samhandlingsreformen og utvidet ansvar for kommunehelsetjenesten. Endringene som særlig vil påvirke Legevaktens aktivitet og ansvar forventes å komme over noen år med begrensede konsekvenser i 2012.

Legevaktens funksjon som sikkerhetsnett betyr at etaten også må gi et tilbud til personer som av ulike årsaker ikke har fått hjelp av den tjenesten som har det primære ansvaret. Legevakten skal i slike situasjoner gi akutt hjelp og sørge for overføring til riktig tjeneste så snart det kan gjøres på en forsvarlig måte. Legevakten skal ikke brukes for å erstatte tiltak som andre tjenester har ansvar for, men gi hjelp til personer med akutte hjelpebehov.

I tillegg til akutt allmennmedisinske tjenester har Legevakten ansvar for overgrepsmottak, Sosial vaktjeneste, døgnåpent telefonmottak (legevaktsentralen) bemannet med helsepersonell og Observasjonsposten, samt den kommunale delen av Rusakutten. Legevakten har også ansvar for Migrasjonshelse og formidling av tilskudd til Sex og samfunn, tidligere Klinikk for seksuell opplysning.

Helseetaten overtar også ansvaret for enkelte oppgaver fra den tidligere Storbyavdelingen. Dette gjelder Rådgivningskontoret for hørselshemmede, hørsel- og språktester for førskolebarn, og Vern for eldre.

2. Situasjonsbeskrivelse

Helseetaten overtar fra 01.01.2012 en rekke funksjoner som i 2011 var ivaretatt av Helse- og velferdsetaten.

Det ble i 2011 gjennomført kvalitetsrevisjoner ved bydelenes bestillerkontor og hos kommunale og private utførere av hjemmetjenester. Det er gjennomført brukerundersøkelser innen følgende områder: bruker- og pårørendeundersøkelse i sykehjem, brukerundersøkelse i hjemmetjenesten og brukerundersøkelse ved fire NAV - kontorer. Undersøkelse blant de som er berørt av ansvarsreformen

for mennesker med utviklingshemming, samt kartlegging av familier med barn med nedsatt funksjonsevne. I tillegg er ansatteundersøkelser i hjemmetjenestene analysert i forbindelse med de gjennomført kvalitetsrevisjonene.

Det er implementert ny brukervalgsordning innen praktisk bistand og hjemmesykepleie fra 01.04.2011, hvor det er gjennomført anskaffelse og inngått kontakt med ti leverandører av praktisk bistand hvorav fem også utfører hjemmesykepleie.

I prosjektet Hjemme Best har bydelene og kommunale sykehjem gjennom 2010 og 2011 kartlagt kompetansen i egen bemanning, og påbegynt innføringen av Behovsstyrt Bemanning (BOB). Helseetaten vil gjennom 2012 følge opp den videre implementeringen i hjemmesykepleien, sykehjem og boliger, og måle faglige og økonomiske effekter i driften.

Det avdekket behov for å etablere en enhetlig oppgave- og funksjonsfordeling mellom bestillerenhet og utfører i hjemmetjenesten, herunder også forenkling og standardisering av rutiner og prosedyrer i samhandlingen. Helseetaten vil arbeide videre med dette gjennom 2012.

Helseetaten vil jobbe videre med Helse- og velferdsetatens oppdrag om å bistå bydelene med å innføre kvalitetssystem i hjemmetjenestene. Det er også gitt oppdrag om å etablere en plattform og base for faglig, organisatorisk og teknologisk utvikling i hjemmetjenesten, i nært samarbeid med bydelene og leverandørene i brukervalgsordningen. Oppdraget omfatter også utvikling av modeller for samarbeid og samhandling som fremmer brukerinnflytelse og medvirkning.

Det er gjennomført omfattende kompetansehevende tiltak for både faglært og ufaglært personell innen pleie og omsorg.

Helse- og velferdsetaten lanserte i 2010 "Oslohelsa" (<http://oslohelsa.oslo.kommune.no/webview>) en nettside for helseovervåking som har som formål å publisere og analysere helsestatistikk på bydelsnivå i tråd med de krav som stilles til kommunene i den nye folkehelseloven som trer i kraft 1.1.2012. Etaten koordinerer også arbeid med gjennomføring av folkehelseplan for Oslo.

Etaten har utarbeidet en strategi for en ny og utvidet handlingsplan for Folkehelse. Det er utarbeidet forslag til felles mal for strategier for helsefremmende og forebyggende arbeid. Folkehelseplanen fokuserer på forebygging av helseproblemer og tiltak rettet mot de mest utsatte gruppene. Helseetaten har fått ansvar for å etablere et system for helseovervåking på befolkningsnivå som kan bidra til målrettet innsats på det forebyggende og helsefremmende området

Helseetaten skal etablere og drifte effektiviseringsnettverkene for ledere og ansatte på Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester sine områder. Etaten skal også etablere og drive fagnettverk og fagfora på aktuelle områder som samfunnshelse, folkehelse, helse- og skolehelse og pleie- og omsorg. Formålet er å styrke kvaliteten i tjenestene og sikre erfaringsdeling. Folkehelsekonferansen og utdeling av folkehelsepris gjennomføres hver høst.

Etaten bidro til revideringen av Smittevernplan for Oslo vedtatt 10.12.2010 og har videreutviklet rutiner for smittevern, pandemiberedskap og rutiner for overvåking og tilsyn knyttet til rådgivning og myndighetsutøvelse, jf kommunehelsetjenestelovens § 1-4.

Etaten er sekretariat for Samfunnsmedisinsk forum som er et faglig forum for kommunens medisinsk-faglige rådgivere og andre leger i samfunnsmedisinske stillinger.

Oslo kommune ble sammen med 11 andre hovedsamarbeidskommuner en del av "Meldingsløftet i kommunen" f.o.m. januar 2010. Prosjektet går ut 2011, og er et program under Nasjonalt meldingsløft.

Formålet er utbredelse av basismeldinger mellom sykehus og kommune, og elektroniske meldinger mellom kommune og alle fastleger.

Alle bydeler tatt i bruk håndterminaler i et eller flere distrikt innen hjemmesykepleie. Noen bydeler har også startet opp med bruk av håndterminaler innen tjenesten praktisk bistand. Per august 2011 hadde bydelene til sammen 870 terminaler i bruk og det planlegges utvidelse.

Oslo Kommune har i 2011 i tilknytning til GERIA igangsatt etablering av delprosjektene geriatrisk resurssenter og en simuleringsleilighet; *Almas Hus*. Prosjektene gjennomføres i nært samarbeid med bydeler, etater og sykehusene, og skal foregå på Aker-området. Hovedmålet er å videreutvikle kommunens kompetanse på alderspsykiatri og demens for å kunne gi aktuelle pasientgrupper et riktig tilbud.

For å kunne tilby et bedre koordinert og tilpasset tilbud til gravide i LAR-behandling, videreføres utredningsprosjekt for bedre samarbeidsrutiner og tiltak mellom fagpersoner i helseforetakene og kommunen.

Det er fortsatt utfordringer knyttet til å sikre helse, miljø og sikkerhet for ansatte som arbeider i andres hjem. Etaten bistår bydelene i arbeidet med å utvikle gode HMS-systemer på dette området.

Samtlige funksjoner ved Legevakten overføres til Helseetaten, slik at reformen ikke vil medføre behov for store endringer i den utøvende tjenestens organisering eller aktivitet.

I 2010 var det 80 965 konsultasjoner ved allmennlegevakten i Storgaten 40 og 39 600 ved legevaktsbasene, til sammen 120 565 konsultasjoner. Det ble i tillegg utført 17 624 sykebesøk og mottatt 97 062 telefonhenvendelser til legevaktsentralen og 7 245 pasienter ble lagt inn ved observasjonsposten.

Legevakten har avtale med flere av Follo og Romerikskommunene om å gi akutt hjelp til personer fra disse kommunene som er utsatt for seksuelt overgrep. Overgrepsmottaket til sammen 373 pasienter hvorav 76 pasienter fra Follo og Romerike.

Sosial vaktjeneste behandlet henvendelser fra 16 369 personer og akutteamet mottok og håndterte ca. 8 000 henvendelser. Disse to enhetene ble slått sammen til Sosial og ambulant akuttjeneste (SAA) 01.09.2010 for å effektivisere telefonmottak og gi bedre tilgjengelighet til brukerne. SAA har et bredt tilbud overfor personer med ulike akutte hjelpebehov. SAA gir også et viktig tilbud til personer med psykiske lidelser utenfor institusjon, og særlig personer med akutt forverring av psykisk sykdom eller i krise.

Legevakten har en sentral rolle i kommunens beredskap og krisearbeid i forbindelse med branner og alvorlige ulykker. I forbindelse med terrorhandlingene i Oslo var det tydelig at både allmennlegevakten, skadepoliklinikken og Sosiale og ambulante akuttjenester ivaretar sine ansvarsområder i krisesituasjoner på en utmerket måte.

Legevakten har våren 2011 innført et nytt system for prioritering av pasienter som henvender seg eller bringes til Legevakten. Systemet innebærer at man på en entydig måte prioriterer pasientene etter hastegrad og alvorlighetsgraden for deres tilstand. Tilsvarende system benyttes i flere land, og er oversatt og tilpasset for bruk i Norge i samarbeid med bla senter for legevaktsmedisin. Det er utviklet nye måltall som følge av innføringen.

Bystyret behandlet i møtet 27.10.2010 sak 362 byrådssak 147/2010 *Strategisk utvikling av Legevakten i Oslo – Prinsipper for en storbylegevakt*. Etter bystyrets vedtak og senere avklaringer knyttet til organiseringen av Oslo universitetssykehus, skal det bygges ny Storbylegevakt i nærheten av Ullevål sykehus. De to eksisterende legevaktsbasene skal slås sammen til en utvidet legevaktbase og flyttes til

lokaler som blir frigjort ved Aker sykehus. Gjennomføringsarbeidet for Storbylegevakten er organisert i et prosjekt som ble etablert våren 2011 og etableringen av den utvidede legevaktbasen vil skje i samarbeid mellom prosjektet "Samhandlingsarena Aker" og Legevakten. Hovedalternativet i befolkningsfremskrivningen for perioden 2011-2030 tilsier at Oslos befolkning vil øke med 195 000 innbyggere. Denne befolkningsøkningen og behovet for tilstrekkelig akuttberedskap i fremtiden tilsier at den utvidede legevaktsbasen ved Aker må utvikles både i kapasitet og tjenestetilbudet sett i forhold til de nåværende basene. Forutsatt at nødvendige avklaringer med Oslo universitetssykehus kommer på plass, har byrådet som mål å starte planprosessen for legevaktfunksjoner ved Aker i 2012.

Legevakten i Oslo er en sentral og viktig samhandlingsarena for primærhelsetjenesten og spesialisthelsetjenesten. Skadepoliklinikken og psykiatrisk legevakt er spesialisthelsetjenester drevet av Oslo universitetssykehus i Storgaten 40 etter avtaler med kommunen. Ruslegevakten og Rusakuttmottaket ved Oslo universitetssykehus utgjør til sammen "Rusakutten" som er et samhandlingsbasert tjenestetilbud. Observasjonsposten drives av Legevakten, som er en kommunal etat, men finansieres av spesialisthelsetjenesten etter avtale med Helse- og omsorgsdepartementet og Helse Sør-Øst RHF. Samhandlingsreformen vil på sikt endre kommunens rolle og forskyve grensene mellom tjenestene. Endringene som innføres fra og med 01.01.2012 vil i utgangspunktet ikke ha direkte innvirkning på Legevaktens aktivitet. Det vil imidlertid være behov for en gjennomgang av eksisterende avtaler og finansiering i lys av endrede regelverk og finansiering, og en tett oppfølging av utviklingen.

I 2010 har Legevakten installert og tatt i bruk nødnett på Legevaktsentralen. Den største delen av prosjektet er fullført. Tekniske mangler i leveransen førte til oppstartsproblemer. Arbeidet med å fullføre implementeringen vil etter planen avsluttes i løpet av 2011. Innføring av nytt digitalt nødnett forutsettes å gi en betydelig bedret samhandling mellom politiet, brannvesenet og helsevesenet.

Ruslegevakten som utgjør en del av Legevakten i Storgaten 40 bidrar til å ferdigbehandle flest mulig på ett sted og på laveste effektive nivå, eventuelt henvise til riktig instans, enten uten opphold eller etter behandling på Legevakten. Allmennlegevakten har bemanning med leger, sykepleiere og sosionomer som har spesiell erfaring fra arbeid med avhengighet/psykisk helse eller rusbehandling og det er inngått et samarbeid med Oslo universitetssykehus, Klinik for rus og avhengighet.

Legevakten startet i 2010 et prosjekt rettet mot ungdom under 23 år som kommer inn på Legevakten med rusproblemer. Det er etablert en klinikk etter modell av Maria Ungdom i Stockholm, det vil si en tverrfaglig kommunal klinikk bestående av både helse- og sosialfaglig personale, som arbeider med tidlig intervensjon og forebygging av utvikling av rusmiddelmisbruk. Prosjektet drives i samarbeid med Rusmiddeletaten og er gitt navnet "Prosjekt ungdom og rus på Legevaken" (PURL). Det har til sammen 3.5 årsverk og er finansiert med midler fra Helse- og omsorgsdepartementet.

Etter Utlendingsdirektoratets omorganisering av transittmottakene i Oslo-området fikk Legevakten fra høsten 2010 ansvar for helsetjenesten til asylsøkere ved hovedankomsttransittmottaket på Refstad (tidligere Løren) og avlastningstransittmottak på Torshov. Tjenesten er regulert i "Avtale om helseundersøkelse av asylsøkere" med Utlendingsdirektoratet. Helsetjenestens oppgaver omfatter nødvendig helseundersøkelse av inntil 15 000 asylsøkere og flyktninger pr. år. og Oslo kommune mottar ca. 7,1 mill. pr. år til dette fra Utlendingsdirektoratet.

Fra juni 2010 tok Legevakten i bruk en smartkortløsning som gjør dataarbeidet mer effektivt og sikkert. I samarbeid med Utviklings- og kompetanseetaten har Legevakten etablert nytt driftsmiljø og moderne funksjonalitet innen IKT. Smartkortløsningen har sikret en mer effektiv arbeidsdag for leger og sykepleiere og god datasikkerhet. Det er lagt til rette for forbedret kommunikasjon via Helsenet og bruk av sikre sertifikater og det er muligheter for utvidet funksjonalitet på flere områder i fremtiden.

Legevakten har i samarbeid med Sykehjemsetaten inngått kontrakt med leverandør om nytt arbeidsplan-system. Systemet vil bidra til å effektivisere arbeidet med å planlegge og kostnadsberegne turnuser og har også funksjonalitet knyttet til timelistegenerering, lønnsutbetaling, vikaradministrasjon og fraværsoppfølging.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- øke brukermedvirkningen
- øke spesialiseringen
- styrke norskkunnskap og kompetanse blant ansatte innen pleie og omsorgssektoren
- forsterke samarbeidet med Helse Sør-Øst og Oslo Universitetssykehus HF
- bidra til å hindre at barn utsettes for kjønnslemlestelse og tvangsekteskap
- utvikle en moderne storbylegevakt i samarbeid med Helse Sør-Øst og Oslo-sykehusene

Måltall for: Legevakten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011
Ventetid ved Legevakten i Storgt. 40			
Høyeste prioriterte pasienter			
Mindre enn 20 minutter	100 %	100 %	100 %
Mindre enn 1 time	100 %	100 %	100 %
Prioriterte pasienter			
Mindre enn 20 minutter	25 %	24 %	25 %
Mindre enn 1 time	70 %	65 %	70 %
Mindre enn 2 timer	95 %	91 %	95 %
Ikke prioriterte pasienter			
Mindre enn 20 minutter	11 %	16 %	15 %
Mindre enn 1 time	40 %	50 %	40 %
Mindre enn 2 timer	80 %	80 %	80 %

Måltall fra 2012

Prioritet	Ventetid	Måltall 2012
RØD	ingen	100 %
ORANGE	10 minutt	90 %
GUL	60 minutt	90 %
GRØNN	120 minutt	80 %
BLÅ	henvises til rådgivning hos sykepleier	

Nøkkeltall for: Legevakten	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Brutto driftsutgifter pr. innbygger	423	466	497
Legeårsverk pr. 10 000 innbyggere	0,8	1,1	1,1

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- videreutvikle og videreføre brukervalgsordningen innen praktisk bistand og hjemmesykepleie i bydelene
- gjennomføre kvalitetsmålinger i pleie- og omsorgstjenestene med beboer- og pårørendeundersøkelser i sykehjemmene samt brukerundersøkelser i hjemmetjenestene

- gjennomføre tiltak for å styrke kompetansen og norskkunnskapen hos ansatte i pleie- og omsorgstjenestene
- fortsette arbeidet med å bedre kvaliteten på hjemmetjenestene
- forsette arbeidet med å implementere Behovsstyrt Bemanning (BOB) i hjemmesykepleien, kommunale sykehjem og bemannede boliger
- iverksette tiltak for å bedre ernæringssituasjonen for pleie- og omsorgstjenestens brukere
- ha oversikt over forhold som påvirker helsetilstanden til Oslos befolkning og foreslå tiltak som reduserer helseforskjeller.
- holde oversikt over befolkningens bruk av sykehustjenester som grunnlag for oppgjørsordningen mellom kommunen og staten
- gjøre riktig prioritering av pasienter ved Legevakten ut fra medisinsk tilstand og hastegrad.
- videreutvikle samarbeidet med spesialisthelsetjenesten med spesiell vekt på personer med psykiske lidelser
- realisere ny storbylegevakt
- styrke innsatsen for å begrense utbredelsen av seksuelt overførbare sykdommer
- videreføre arbeidet med å anskaffe og innføre nytt fagsystem for sosialtjenesten
- videreføre arbeidet med IKTstøtte for sosialt boligarbeid
- videreføre implementeringen av håndterminaler i hjemmetjenestene for å innføre elektronisk meldingsutveksling med fastleger og sykehus

5. Merknader til driftsbudsjettet

Drifts- og investeringsbudsjett fastsettes i Tilleggsinnstillingen

Velferdsetaten

Velferdsetaten etableres 01.01.2012. Velferdsetatens hovedoppgaver vil være oppgaver i tilknytning til sosial- og boligvirkemidler, botiltak og rehabiliteringsinstitusjoner for rusmisbrukere, samt samarbeid med frivillige organisasjoner innen Oslos helse og velferdssektor. Etaten vil også utføre arbeid rettet mot negative deler av sentrumsmiljøet. Etaten vil ha ansvar for anskaffelser og kontraktsstyring på områdene sosial rehabilitering.

Drifts- og investeringsbudsjett for kapittel 315 fastsettes i egen budsjettjusteringssak som fremmes i forkant av Tilleggsinnstillingen.

1. Ansvarsområde

I den nye Velferdsetaten samles alle oppgavene fra tidligere Rusmiddeletaten, mange av oppgavene fra Storbyavdelingen som lå under Bydel St.Hanshaugen og noen av oppgavene under den tidligere Helse- og velferdsetaten, bl.a. boligvirkemiddelområdet, tilrettelagt transport og forvaltning av frivillighetsmidler.

Drifts- og investeringsbudsjett besluttet i egen budsjettjusteringssak.

Tiltak for rusmiddelmisbrukere

Velferdsetaten har overtatt den tidligere Rusmiddeletatens ansvarsområde med å bistå bydelene i å gi mennesker med rusrelaterte problemer helhetlige og differensierte tilbud som legger til rette for utvikling

og vekst. Tilbudene skal være tilpasset brukernes ønsker, forutsetninger og behov. Ansvaret for oppfølging av rusmiddelmissbrukerne ligger i bydelene.

Velferdsetatens tilbud innenfor rusfeltet er avgrenset mot den statlige spesialisthelsetjenesten som ble etablert ved Rusreformen i 2004. Det medfører bl.a. at spesialisthelsetjenesten har overtatt ansvaret for drift av avrusnings- og behandlingstiltakene, og de har også ansvaret for behandlingstilbud til personer med alvorlige psykiske lidelser. Velferdsetatens tiltak er på den annen side avgrenset mot de tiltakene som bydelene har etablert på helse- og sosialområdet og for eksempel bydelenes boligtilbud.

Velferdsetaten har et byomfattende ansvar for drift og utvikling av rehabiliterings- og omsorgsinstitusjoner og skadereduserende tiltak for rusmiddelmissbrukere over 18 år. Velferdsetaten driver oppsøkende arbeid i Oslo sentrum, lavterskel helsetjenester, smittevernprogram, poliklinikk for pasienter i legemiddelassistert rehabilitering og byomfattende forebyggende tiltak. Etatens virksomhet bygger på bydelenes primæransvar for klientrettede og forebyggende tiltak.

Etatens kjerneoppgaver innenfor rusfeltet er å tilby institusjonsplasser i en tidsbegrenset periode etter bestilling fra bydelene. Vurdering av hvilket tilbud som skal gis, skal foregå i nært samarbeid med ansvarlig bydel. Hovedmålet er at alle skal gis mulighet til å leve et liv uten rusavhengighet. For noen brukere med et omfattende hjelpebehov kan imidlertid det beste tilbudet være å bo på institusjon over lang tid.

Byomfattende bo- og omsorgstilbud og rådgivningstjenester

Velferdsetaten driver byomfattende botilbud for vanskeligstilte grupper; Bolig Schu, Ullevålsveien 34, Holtet bosenter og verksted, Ungbo og Schwensensgate bosenter.

De ulike byomfattende tiltakene som Velferdsetaten driver, utføres i hovedsak etter bestilling fra bydelene. Velferdsetaten skal gi botilbud som bidrar til at flest mulig brukere blir selvhjulpne.

Velferdsetaten skal bidra til å ivareta behovet for informasjon, veiledning og øvrig bistand på prioriterte områder, herunder ved Tolketjenesten i Oslo og Fri rettshjelp.

Etaten har ansvar for Pro-senteret.

Velferdsetaten bistår Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester med oppfølging og implementering av Bystyremelding 2/2008 om sosiale boligvirkemidler. Etaten er en støttespiller for sosialt boligarbeid i bydelene. Velferdsetaten har byomfattende oppgaver for forvaltning av de økonomiske boligvirkemidlene startlån, boligtilskudd, husleietilskudd og bostøtte. Videre forvalter etaten kommunens låneportefølje til boligformål, i alt ca. 4,4 mrd. Innen boligsosialt arbeid har etaten ansvar for følgende budsjettkapitler: 427 Tap på utlån, 428 Sosiale boligvirkemidler, 900 Renter (egne utlån), 920 Utlån egne midler, 926 Videreutlån, 927 Betjening av videreutlån.

Krisesenteraktivitet for kvinner og menn er et lovhjemlet kommunalt ansvar. Velferdsetaten har oppfølgingsansvar for Oslo Krisesenter.

Andre oppgaver

Velferdsetaten har utredningsoppgaver som faglig sekretariat for Oslo kommunes klagenemnd for de fleste sakstyper innen boligsosialt arbeid.

Etaten skal følge opp driftsavtale for TT (transporttjeneste funksjonshemmede og forflytningshemmede) og gjennomføre nye anskaffelser i tråd med bystyrets vedtak. Etaten er faglig sekretariat for Oslo kommunes klagenemnd i saker vedørende helse- og velferdsområdet, og for Klagenemnda for transportsaker for forflytningshemmede.

Velferdsetaten har ansvar for samarbeid med, og å yte tilskudd til, aktuelle ideelle og frivillige organisasjoner og tiltak innenfor helse- og sosialsektoren.

SaLTo-sekretariatet, Utekontakten, Ungbo samt deler av Kompetansesenter rus utgjør et viktig bidrag til det rus- og kriminalitetsforebyggende ungdomsarbeidet i Oslo

2. Situasjonsbeskrivelse

Tiltak for rusmiddelmisbrukere

Alkohol utgjør det største rusproblemet i Oslo. Selv om noen undersøkelser viser redusert forbruk blant ungdom, fortsetter totalomsetningen av alkohol å stige.

Alkoholbruk blant eldre har økt med 40 prosent de siste 25 årene. Drikkemønsteret i Norge er også i ferd med å endres, kontinentale drikkevaner som innebærer hyppigere inntak av alkohol vil i større grad prege den generasjonen som er i ferd med å nå pensjonsalder. Dette vil kunne få alvorlige effekter på helsetilstanden hos denne gruppen. Velferdsetaten har nå større fokus på denne gruppen bl.a. gjennom samarbeidsprosjekter med hjemmetjenesten i Bydel St.Hanshaugen.

Debutalderen hos ungdom har holdt seg stabil, men alkoholkonsumet hos ungdom viser store variasjoner mellom bydelene.

Antall injiserende rusmiddelmisbrukere i Oslo ble halvert fram til 1993, men til tross for stadig flere pasienter i legemiddelassistert rehabilitering (LAR), anslår Statens institutt for rusmiddelforskning (SIRUS) at antall injeksjonsmisbrukere i Norge har holdt seg konstant de siste årene. De anslår at det er et antall på 2800 – 3500 i Oslo. Misbruk av amfetamin og kokain ser fortsatt ut til å øke, mens den internasjonale trenden med at heroinmisbruket ser ut til å være på retur, også gjelder i Oslo.

Overdosedødsfall ser ut til å ha stabilisert seg på rundt 60 personer årlig noe som er under halvparten av hva det var rundt årtusenskiftet. Det er iverksatt et arbeide for å få klientene til å røyke heroin istedenfor å injisere som et ledd i å redusere overdoser, skader og som et ledd i det smitteforebyggende arbeidet.

Byrådet mener det er viktig at alle klienter som ønsker det, skal tilbys opphold ved en institusjon som tilbyr et rusfritt miljø også i betydning av et medikamentfritt miljø.

Det er i 2011 opprettet en egen avdeling på Fredensborg bosenter som skal ta i mot brukere med samtidig rusmiddelmisbruk og psykiske lidelser. Etaten har fått psykiatrimidler for å kunne øke bemanningen på bosenteret. En etasje er bygget om til seks toroms leiligheter med bad/kjøkken og antallet plasser på bosenteret er redusert for å kunne ta inn brukere med tyngre problematikk. Avdelingen åpner for inntak våren 2011 og har 6 plasser for denne gruppen.

Oslo kommune har inngått nye avtaler om kjøp av 217 private institusjonsplasser fordelt på 11 kontrakter for perioden 01.07.11 – 30.06.16, en økning på 16 plasser fra tidligere. Det ble anskaffet tjenester i fire kategorier: Rehabiliterings-, omsorgs-, korttidstjenester og tjenester til brukere med særlige behov. Gjennom anskaffelse av rehabiliteringstjenester er kravet til praktisk ferdighetstrening og progresjon under oppholdet skjerpet. Samhandlingsreformen samt signaler fra Helse Sør-Øst varsler at oppholdstiden i behandlingsinstitusjoner vil bli redusert. Det er derfor inngått en kontrakt med en rusfri korttidsinstitusjon som skal ha som hovedmandat å tilby vente- og motivasjonsopphold i påvente av plass i spesialisthelsetjenesten. De skal også tilby opphold etter utskriving fra spesialisthelsetjenesten hvor det arbeides konkret med utflytting til bydel, etablering i skole, arbeid med mer.

Byrådet forutsetter at Velferdsetaten viderefører Rusmideletatens arbeid med å få en økt andel høgskole- og universitetsutdannede ansatte, viderefører som fast tiltak arbeidet med resultatmål i institusjonene

og viderefører arbeidet med å identifisere aktuelle nøkkeldata, sikre god kvalitet og etablere gode strukturer og rutiner for registrering, analyse og rapportering.

Byrådet har i samarbeid med Oslo politidistrikt satt i gang et arbeid for å intervenere i de åpne rusmisbruksmiljøene i sentrumsområdene. Hensikten er å gi tilbud om rask utredning av fysisk og psykisk status, etterfulgt av mest mulig målrettede tilbud om behandling, rehabilitering og omsorg tilpasset individuelle behov. Samhandlingsprosjektet er organisert i Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester. Styringsansvaret ligger i Politirådet, som er et overordnet samarbeidsorgan mellom ledelsen i Oslo politidistrikt og en del av toppledelsen i Oslo kommune. Politirådet ledes av byrådslederen, med politimesteren som nestleder.

Arbeidet med å fjerne de åpne russcenene i sentrum innebærer et flerårig samarbeid med Politiet og spesialisthelsetjenesten. I tillegg til at dagens tiltak innrettes mot dette arbeidet, vil byrådet blant annet opprette et mottakssenter i Storgata 36 C. Det vil bli utarbeidet en handlingsplan for arbeidet. Det er satt av 6 mill. til dette arbeidet i 2012.

Byomfattende bo- og omsorgstilbud og rådgivningstjenester

Velferdsetaten har overtatt ansvaret for drift av en rekke tiltak av til dels ulik karakter som tidligere lå til Storbyavdelingen under Bydel St. Hanshaugen med bydelsdirektøren som etatssjef. Hovedområdene for disse byomfattende storbyfunksjonene er boligtiltak og rådgivningstjenester.

Boligitiltakene er tilbud rettet mot unge voksne mellom 17-23 år i Ungbo, og flyktninger/familieiegjenforente ved Schwensensgate bosenter. Velferdsetaten driver også syv skjermede boliger til personer som er utsatt for press om tvangsgifte

Velferdsetaten har utføreransvar for ulike samlokaliserte boliger som er etablert som byomfattende tilbud. Bolig Schu og Ullevålsvn 34 og er boligtilbud til personer med utviklingshemming i kombinasjon med problematferd. Holtet bosenter og verksted er et bo- og omsorgstilbud for voksne autister.

Velferdsetaten er faglig støttespiller for bydelenes sosiale boligarbeid, og har budsjettansvar for startlån, boligtilskudd og andre økonomiske virkemidler. Etaten følger opp kommunens videreutlånsportefølje med fokus på oppfølging av låntakere som får betalingsproblemer og på å redusere risiko for tap for kommunen.

Pro-senteret er et hjelpetiltak for kvinner og menn i prostitusjon, og nasjonalt kompetansesenter for prostitusjon. Staten yter tilskudd til pro-senteret med ca 80 %, og fullfinansierer kompetansesenteret.

Etaten organiserer tolketjenesten i Oslo, som har tilknyttet nær 140 tolker på timebasis som kan tolke på 40 språk. Tolketjenesten oversetter også skriftlig materiell. Tjenesten ytes primært til kommunale virksomheter som betaler tilnærmet kostnadsdekkende timepris.

Oslo kommunes kontor for Fri rettshjelp gir fritt rettsråd til vanskeligstilte i Oslo og omegn, etter lov om fri rettshjelp av 13.06.1980, nr. 35. Kontoret er et særskilt rettshjelpstiltak som delvis er finansiert gjennom et statlig driftstilskudd. Byrådet vil gå i dialog med staten om den videre driften med sikte på statlig fullfinansiering.

Samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner.

Velferdsetaten har ansvar for nettportalen www.frivillighetsportalen.no for frivillige, ideelle og brukerorganisasjoner. Mer enn 150 organisasjoner har registrert seg på portalen.

Velferdsetaten fordeler tilskudd til et betydelig antall frivillige og ideelle organisasjoner på helse- og sosialområde. I arbeidet med tilskuddsforvaltningen skal det legges vekt på likebehandling, prioritering av midler etter godt faglig skjønn, samt oppfølging og kontroll med at midlene brukes i tråd med forutsetningene, aktuelt lovverk og de krav som stilles.

Transportordning for funksjonshemmede (TT)

Etaten har gjennomført anskaffelser og inngått nye kontrakter for TT - transport. Dette er kontrakt om spesialbiltransport med to leverandører, kjørekontor, kortproduksjon samt fem konsesjoner for ordinær drosjetransport.

Krisesentervirksomhet

Kommunens ansvar for krisesentervirksomheten omfatter også tilbud til menn. Oslo krisesenter etablerte i 2011 et eget tilbud til menn.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- skape et trygt og trivelig sentrum uten et åpent rusmiljø
- drive effektivt forebyggende rusarbeid
- drive kommunale rusinstitusjoner og private institusjoner med kommunal avtale på en kvalitativ god og kostnadseffektiv måte
- motivere flere klienter til å ta imot et institusjonstilbud med rehabiliterende innhold
- gi tilbud om et rusfritt institusjonsopphold til alle klientene som har behov for dette
- utvikle et helhetlig gatenært helsearbeid for rusmiddelmissbrukere
- tilby gode byomfattende rådgivningstjenester
- tilby gode byomfattende boligtilbud for utsatte grupper
- bruke de sosiale boligvirkemidlene til å gjøre flest mulig selvhjulpne
- ha gode fagmiljøer innenfor sosialt arbeid
- drive en effektiv bosetting og integrering av flyktninger og innvandrere
- sørge for tilrettelagt og fleksibel transportordning for de som trenger det

Måltall for Velferdsetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Beleggsprosent i Ungbo		-	92 %	92 %
Beleggsprosent ved Schwensensgate bosenter		-	92 %	92 %
Ant. private og kommunale døgnplasser 1)	715	715	715	700
Beleggsprosent døgnplasser	95 %	94 %	95 %	95 %
Antall personer med ventetid mer enn 1 måned	0	38	0	0
Minimum gjennomføringsprosent på institusjonsopphold	50 %	70 %	60 %	60 %
<i>Resultat av brukerundersøkelser</i>				
- minimum fornøyde brukere	70 %	80 %	80 %	80 %
- maksimum svært misfornøyde brukere	10 %	8 %	5 %	5 %
Antall institusjonsplasser med gjennomsnittlig fornøydhetsindeks mindre enn 2,8	0	0	0	0

1) Måltallet gjenspeiler institusjonsplasser. Treningsleiligheter er trukket ut fra 2010. Måltall for 2012 er justert i tråd med faktisk belegg.

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- koordinere private, statlige og kommunale instanser for å tilby alternativer til et åpent rusmiljø i sentrum
- styrke bydelenes kompetanse i rusforebyggende arbeid, bruk av boligvirkemidler og bistå med kompetanseutvikling i sosialtjenesten.
- ta i bruk kvalitetsmålingssystemet også for de tjenestene som ikke er institusjonsbaserte
- videreutvikle arbeidet med resultatmåling i rehabiliteringsinstitusjonene
- prioritere rehabiliteringsarbeidet og drive aktivt motiveringsarbeid
- videreføre lavterskelprosjektet Lasso
- utvide tilbudet ved Stensløkka ressurscenter ved å etablere flere plasser i 2012
- gi tilbud om rehabilitering med rusreduksjon og bedre mestring av dagliglivet som mål, herunder botrening og trening i sosiale ferdigheter og bistand til økonomioppfølging og gjeldssanering
- redusere antallet gjengangere i akuttapparatet
- tilpasse rådgivningstjenestene til endrede behov som følge av endringer i adgang til kjøp av seksuelle tjenester
- utvikle Ungbo i tråd med bydelenes behov for boligtilbud til unge voksne
- etablere og videreutvikle fagnettverk innen for sosialtjeneste, arbeid med sosiale boligvirkemidler, bosetting og integrering av flyktninger, boligfremskaffelse, oppfølging og kvalifiseringsarbeid, gjennomføre sentralt kompetanse- og veiledningsprogram for NAV-kontorene
- etablere rutiner for registrering av bosetting av flyktninger og sikre innkreving av tilskudd
- bidra til å utvikle gode systemer for samarbeid mellom krisesenteret og bydelene
- forestå arbeidet med utredning og anskaffelser tilknyttet ny tilrettelagt transportordning
- følge opp inngåtte kontrakter knyttet til tilrettelagt transport

5. Merknader til driftsbudsjettet

Drifts- og investeringsbudsjett fastsettes i Tilleggsinnstillingen.

6. Forslag til verbale vedtak

Forslag til vedtak:

Bydelsbetaling for opphold på rusinstitusjoner under Velferdsetaten

a) Bydelsbetaling for opphold på samtlige rusinstitusjoner under Velferdsetaten prisjusteres med 3,3 % og utgjør i 2012 kr 271 pr. døgn. pr. klient.

b) Velferdsetaten gis i samarbeid med aktuell bydel fullmakt til å fastsette en høyere bydelsbetaling for særlig kostnadskrevende klienter.

Legevakten

Legevakten organiseres inn under Helseetaten fra 01.01.2012. Tjenesten omtales under Helseetaten.

Legevaktens budsjett ut fra gjeldende etatsstruktur er som følger:

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
320 Legevakten (EST)				
10 Lønn og sosiale utgifter	184 582	188 205	201 197	
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	37 150	20 887	20 705	
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	47 319	48 284	49 474	
14 Overføringsutgifter	10 805	7 314	8 381	
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	11 732	0	0	
Sum utgifter	291 588	264 690	279 757	
16 Salgsinntekter	-46 066	-47 909	-49 490	
17 Refusjoner	-94 030	-74 990	-77 465	
18 Overføringsinntekter	-38	0	0	
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-4 692	0	0	
Sum inntekter	-144 826	-122 899	-126 955	
Netto utgifter	146 762	141 791	152 802	

5. Merknader til driftsbudsjettet

Legevakten er gitt en generell reduksjon i rammen på 2,461 mill., reduksjon utover videreført fra tidligere år utgjør 1,590 mill. Årlig omstillingsuttak er fra 2012 presentert som rammereduksjon.

Budsjettet innholder tilskuddet til Sex og samfunn med 4,050 mill.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 10,357 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Drifts- og investeringsbudsjettet vil bli innlemmet i Helseetaten i Tilleggsinnstillingen.

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
320 Legevakten (EST)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	8 620	2 500	2 500
04 Overføringsutgifter	1 183	0	0
Sum utgifter	9 803	2 500	2 500
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-7 040	-500	-500
Sum inntekter	-7 040	-500	-500
Netto utgifter	2 763	2 000	2 000

Kapittelnr:	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
320 Legevakten (EST)								
Prosjektnr:	Prosjektnavn:							
106 033	Legevakten utstyrsplan	0	2 500	2 500	2 500	2 500		Løpende
	Sum investeringsutgifter		2 500	2 500	2 500	2 500		
	Finansiering:							
106 033	Legevakten utstyrsplan	overført mv ref.	-500	-500				
106 033	Legevakten utstyrsplan	inv.mva			-500	-500		
	Sum kapittel finansiering		-500	-500	-500	-500		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		2 000	2 000	2 000	2 000		

Trygdeordninger

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
350	Trygdeordninger (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	570	200	200
14	Overføringsutgifter	9 962	6 972	6 740
	Sum utgifter	10 532	7 172	6 940
17	Refusjoner	-5	0	0
	Sum inntekter	-5	0	0
	Netto utgifter	10 527	7 172	6 940

Ordningen gjelder frikort og kommunal tilleggspensjon.

Utgiftene reguleres forskrift om kommunalt barnetillegg og kommunalt frikort fastsatt av bystyret 16.06.2010.

Frikortordningen sikrer at personer med varig lav inntekt kan benytte seg av helsetjenester. Gjennom frikortet dekkes egenandel på medisiner, ved legebesøk mv. for alders-, uføre-, etterlattepensjonister og personer med offentlig tjenstepensjon regulert i særlov, samt deres barn i alder 12-15 år.

Ordningen med kommunal tilleggspensjon er under avvikling. Ingen nye personer tas inn i ordningen med unntak av enslige forsørgere. Barnetillegget kompenserer for økte utgifter ved aleneomsorg for barn og utgjør maksimalt 777 pr. måned for første barn, deretter 450 pr. måned pr. barn.

Utgifter knyttet til ordningen med frikort er økende, og øker mer enn reduksjon i tilleggspensjonsordning.

Rusmiddeletaten

Rusmiddeletaten avvikles 31.12.2011. Oppgavene legges til Velferdsetaten som opprettes 1.1.2012.

Rusmiddeletatens budsjett ut fra gjeldende etatsstruktur er som følger:

Driftsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
355 Rusmiddele taten (EST)			
10 Lønn og sosiale utgifter	337 361	329 003	352 675
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	98 828	86 166	83 690
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	146 227	147 294	151 864
14 Overføringsutgifter	45 923	36 511	32 959
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	616	0	0
Sum utgifter	628 954	598 974	621 188
16 Salgsinntekter	-90 174	-19 858	-20 513
17 Refusjoner	-105 774	-138 007	-142 011
18 Overføringsinntekter	-1 411	-2 649	-2 736
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-616	0	0
Sum inntekter	-197 975	-160 514	-165 260
Netto utgifter	430 979	438 460	455 928

5. Merknader til driftsbudsjettet

Rusmiddeletaten er gitt en generell reduksjon i rammen på 4,893 mill., reduksjon utover videreført fra tidligere år utgjør 2,569 mill. Årlig omstillingsuttak er fra 2012 presentert som rammereduksjon.

Det er lagt inn 2 mill. til utvidelse av tilbudet ved Stensløkka ressurscenter

Det er avsatt 6 mill. til sentrumsarbeidet i 2012, sentralt i byrådsavdelingen for eldre og sosiale tjenester.

Byrådet vil gå i dialog med staten ved NAV om fullfinansiering av Bydelsrusken.

Tilskuddsmidler på samlet 3,814 mill. er ikke videreført.

Rammen inneholder tilskudd til større organisasjoner og tiltak med kr. 22,556 mill. I tillegg fordeles frivillighetsmidler på rusområdet med 2,192 mill. En detaljert fordeling av forslagene vil fremgå av notat til bystyrets organer.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 24,259 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Barne- og familieetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
360	Barne- og familieetaten - barnevern (EST)			
10	Lønn og sosiale utgifter	365 682	423 984	451 336
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	65 370	69 310	64 573
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	46 333	67 858	69 369
14	Overføringsutgifter	8 233	6 412	6 463
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	459	0	0
	Sum utgifter	486 076	567 564	591 741
16	Salgsinntekter	-4 380	-499	-515
17	Refusjoner	-351 120	-397 671	-403 845
18	Overføringsinntekter	-625	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-459	0	0
	Sum inntekter	-356 583	-398 170	-404 360
	Netto utgifter	129 493	169 394	187 381

1. Ansvarsområde

Oslo kommune har et samlet og helhetlig ansvar for barnevernet. Bydelene har ansvaret for å gi barn, unge og familier hjelp og støtte i vanskelige situasjoner. Barne- og familieetatens oppgave er å skaffe bydelene kommunale og private barneverntiltak til barn og unge som skal plasseres utenfor hjemmet. Fra 2012 er arbeidet med kunnskapsoverføring, kompetanse- og metodeutvikling overfor bydelsbarnevernet, overført fra Helse- og velferdsetaten til Barne- og familieetaten. Barne- og familieetaten får et økt ansvar for å bidra til å utvikle det helhetlige barnevernet i Oslo.

Etaten skal ivareta kommunens akuttberedskap utenom bydelsbarnevernets åpningstid. Etaten har ansvaret for kvalitetskontroll og godkjenning av kommunale og private barneverninstitusjoner i Oslo.

Etatens ansvarsområde omfatter barneverninstitusjoner, polikliniske tiltak, barneboliger, deler av det kriminalitetsforebyggende arbeidet, samt ulike avlastningstiltak for funksjonshemmede. Etaten har også ansvar for rekruttering og opplæring av fosterhjem, samt veiledning av fosterforeldre. Videre fører etaten, på vegne av bydelene, saker i Fylkesnemnda.

Fra 01.01.2012 er ansvaret for å bistå bydelsbarnevernet med kunnskapsoverføring, samt kompetanse- og metodeutvikling, overført fra Helse- og velferdsetaten til Barne- og familieetaten. Ansvaret for Krisesenteret flyttes til Velferdsetaten.

2. Situasjonsbeskrivelse

Barne- og familieetaten tilpasser tjenestetilbudet til bydelenes etterspørsel gjennom egne tiltak og gjennom rammeavtaler med private tiltak. Etatens egne tiltak omstilles og utvikles i tråd med etatens

utviklingsplan for 2010 – 2012, som er basert på kartlegging av bydelenes behov. Antall barn i tiltak utenfor familien i regi av Barne- og familieetaten utgjør ca. 30 % av bydelenes samlede antall barn i barneverntiltak.

Belegget på etatens langtidsplasser var noe lavere i 2010 enn i 2009. Etterspørselen etter akutt plasser har også i 2010 vært lav, og bydelene kjøper vesentlig færre plasser enn budsjettet. For å bedre ressursutnyttelsen samlokaliseres de gjenværende akuttinstitusjonene for ungdom. I lys av situasjonen de siste årene må etaten vurdere behovet for ytterligere tiltak for å tilpasse akutt tilbudet i samsvar med etterspørselen.

Barne- og familieetaten innførte i 2011 nye kontrakter for oppdragstakere i beredskapshjem og i familiehjem tilknyttet institusjon. De nye kontraktene er blant annet forbedret med hensyn til organiserte friperioder, samt at det gis et tillegg til arbeidsgodtgjørelsen på 10 % som gir oppdragstakere mulighet til å inngå individuelle tjenestepensjonsavtaler.

For å effektivisere arbeidet med adopsjonssøknader, er denne oppgaven i 2011 overført fra den enkelte bydels barneverntjeneste til Barne- og familieetaten. Målet med omleggingen er å redusere saksbehandlingstiden og å bygge opp en sterkere samlet kompetanse til dette arbeidet.

Brukerundersøkelser er et redskap for å måle kvalitet. Etaten gjennomfører derfor årlig en brukerundersøkelse for ungdom i institusjon og for brukere av bolig- og avlastningstilbudene.

Etaten har siden 2005 hatt et samarbeidsprosjekt med Helse Sør-Øst ved Oslo Universitetssykehus HF. Målsettingen har vært at barn og unge i barneverninstitusjoner skal få nødvendig psykisk helsehjelp. Prosjektet omfattet flere institusjoner og ga i tillegg opplæring til etatens øvrige institusjoner. Som et ledd i samhandlingsreformen er det også gjennomført et forprosjekt med sikte på å etablere en felles institusjon for psykiatri og barnevern.

Barne- og familieetaten har 9 rammeavtaler med private barneverntiltak for ungdom med atferdsproblemer. Etter en ny anskaffelse i 2011 er det inngått rammeavtaler på til sammen 68 plasser for denne målgruppen. Etaten har også rammeavtaler med 9 private leverandører som omfatter 42 plasser i familiehjem tilknyttet institusjon.

Barne- og familieetaten har det administrative ansvaret for barnevernkonsulenter ved politistasjonene, ledere av oppfølgingsteam ved politistasjonene, samt barnevernkonsulenten i kriminalomsorgen. Hensikten er å styrke samarbeidet om kriminalitetsforebygging og rehabilitering av unge lovbrystere.

Ved etatens bolig- og avlastningstiltak for funksjonshemmede er etterspørselen relativt stabil, og kapasiteten anses å være tilfredsstillende. Målgruppen har i hovedsak omfattende medisinsk og/eller atferdsmessig problematikk. Dette krever både god tilrettelegging individuelt og for å fungere i en bolig sammen med andre.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- tilby institusjonsplasser som i omfang og kvalitet samsvarer med behovene.
- rekruttere fosterhjem, og tilby opplæring og veiledning for å sikre barn og unge gode og stabile oppvekstvilkår i fosterhjemmene.
- bidra til kunnskapsoverføring, kompetanse- og metodeutvikling i bydelsbarnevernet, slik at fortrinnet ved det helhetlige ansvaret for barnevernet utnyttes best mulig
- videreutvikle bolig- og avlastningstilbudet til funksjonshemmede barn ut fra god kjennskap til brukergruppens behov

Måltall for : Kap. 360 Barne- og familieetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
<i>Tilbudshastighet</i>				
Akutt plasseringer (innen 2 timer)	100 %	99 %	100 %	100 %
Andre døgnplasseringer	30 dager	15,7 dager	30 dager	30 dager
Kapasitetsutnyttelse i institusjonsbarnevernet totalt 1)	81 %	75 %	81 %	81 %
Kapasitetsutnyttelse i bolig- og avlastningstiltak totalt	90 %	91,7 %	90 %	90 %
Andel fagutdannet personale innen barneverntiltak	>65 %	78,3 %	>70%	>75 %

1) Kapasitetsutnyttelse i barnevernet endres til kapasitetsutnyttelse i institusjonsbarnevernet, som er etatens kjernevirksomhet.

Nøkkeltall for: Kap. 360 Barne- og familieetaten (EST)	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Beredskapshjem og familiebasert	16 251	17 466	15 705
Barneverninstitusjon (kommunale)	23 971	23 308	22 982
Private barneverntiltak	31 773	27 416	26 667
Familiebasert tilknyttet institusjon	15 940	20 187	28 939
Hjemmebaserte barneverntiltak	16 216	16 097	14 224
Gruppeavlastning	2 907	2 712	2 492
Avlastnings- og barnebolig	9 560	9 988	10 201
Total produksjon (dag/døgn)	116 618	117 174	121 210
Antall barn med tiltak i løpet av året	712	707	721

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- at etaten fortløpende vurderer innretningen og kapasiteten på sine institusjoner, herunder akutt-tilbudet, slik at etaten til enhver tid kan tilby de tiltakene som etterspørres.
- sikre at barneverninstitusjonene holder god kvalitet, gjennom å utnytte kunnskapen fra arbeidet med godkjenning og kvalitetskontroll.
- at etaten i samarbeid med bydelene gjennomfører prioriterte kompetansehevende tiltak i tråd med *Overordnet opplæringsplan for barneverntjenesten i Oslo kommune*.
- styrke ansattes kompetanse til arbeidet med barn og unge med ulike former for rusproblemer
- at barneverninstitusjonene aktivt bidrar til at ungdom som bor i institusjon fullfører skolegang eller annen opplæring, og gis en god overgang til voksentilværelsen

5. Merknader til driftsbudsjettet

Barne- og familieetaten er gitt en generell reduksjon i rammen på 1,349 mill., reduksjon utover videreført fra tidligere år utgjør 1,023 mill. Årlig omstillingsuttak er fra 2012 presentert som rammereduksjon.

I budsjettet ligger tilskuddet til Oslo Krisesenter som følger:

		Byrådets forslag 2011	Vedtatt av bystyret 2011	Byrådets forslag 2012
360	Oslo Krisesenter	23 220	23 220	23 220

Budsjettet inneholder også et tilskudd til *omsorgsstasjonen Robust* med 2,967 mill.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 21,783 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Justeringer i budsjettet som følge av endring i oppgaver gjennom Sentral etatsreform gjøres i egen budsjettjusteringssak.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	2 300	2 300	
Sum utgifter	0	2 300	2 300	
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	-460	-460	
Sum inntekter	0	-460	-460	
Netto utgifter	0	1 840	1 840	

Investeringsoversikt

Kapittelnr:	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
360 Barne- og familieetaten - barnevern (EST)								
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
106 034	BFE - inventar og utstyr	0	2 300	2 300	2 300	2 300		Løpende
	Sum investeringsutgifter		2 300	2 300	2 300	2 300		
106 034	BFE - inventar og utstyr	Finansiering:						
		overført mva ref	-460	-460				
		inv mva			-460	-460		
	Sum kapittel finansiering		-460	-460	-460	-460		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		1 840	1 840	1 840	1 840		

Kriminalitetsforebygging blant ungdom

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
362	Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	4	7 059	5 878
14	Overføringsutgifter	7 600	0	0
	Sum utgifter	7 604	7 059	5 878
18	Overføringsinntekter	-5 918	0	0
	Sum inntekter	-5 918	0	0
	Netto utgifter	1 685	7 059	5 878

1. Ansvarsområde

Kapitlet omfatter kriminalitetsforebyggende arbeid i regi av SaLTo; et samarbeid mellom Oslo kommune og politiet, tilskudd til kriminalitetsforebyggende arbeid i regi av frivillige organisasjoner, samt ungdomstiltak som mottar særskilte tilskudd gjennom statlige storbymidler til ungdomstiltak eller fattigdomsmidler.

2. Situasjonsbeskrivelse

I SaLTo-modellen samordnes de kriminalitetsforebyggende ressursene i politiet og kommunen rettet mot barn og unge. Modellen er forankret i toppledelsen i Oslo kommune og Oslo politidistrikt, med Politirådet som styringsgruppe for arbeidet. SaLTo-sekretariatet har ansvar for faglige oppdateringer og samarbeid på tvers av bydelene og med andre relevante samarbeidspartnere. Samtlige bydeler har en SaLTo-koordinator, og det er en egen koordinator for Oslo sentrum. Hver bydel og SaLTo sentrum har lokale styringsgrupper bestående av ledere fra kommune og politi. Lokalt samarbeides det også med ideelle og frivillige organisasjoner.

Det ble i 2010 etablert Oppfølgingsteam for unge lovbyggere ved de fem politistasjonene. De fem teamlederne er administrativt lagt under Barne- og familieetaten.

I 2010 var det en positiv nedgang i den registrerte barne- og ungdomskriminaliteten i Oslo. Særlig de mest aktive unge gjengangerne med 4 eller flere lovbrudd i 2009 viste en tydelig nedgang i kriminaliteten i 2010.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- samordne ressursene gjennom SaLTo-samarbeidet for å redusere barne- og ungdomskriminaliteten og redusere rusmisbruket blant barn og unge

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- at bydelene fokuserer på tidlig inngripen og samarbeid om gode forebyggende tiltak. Politiet, skolene og barnevernet samarbeider med øvrige kommunale og frivillige tiltak.
- at "SaLTo sentrum" skal ha særlig oppmerksomhet rettet mot forebygging i sentrum mot utvalgte målgrupper og arenaer. Politiet, Uteseksjonen, Riverside ungdomshus, Oslo Røde Kors og Ungdom Mot Vold samarbeider om dette.

Det er laget et handlingsprogram for SaLTo-arbeidet for perioden 2011-2014 som inneholder en rekke enkelttiltak i regi av ulike kommunale instanser og politiet. Handlingsprogrammet rulleres årlig.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Kapittelet er gitt en generell rammereduksjon på 0,078 mill., som utover videreført fra tidligere år utgjør 0,034 mill. Årlig omstillingsuttak er fra 2012 presentert som rammereduksjon

Tilleggsbevilgninger i forbindelse med budsjettbehandlingen i bystyret gjeldene Gatemeglingsprosjektet med 0,550 mill. og Oslo Røde Kors Ressurssenter Mortensrud med 0,600 mill. er ikke videreført i rammen.

Rammen omfatter avsetning til oppfølging av *SaLTos strategi og handlingsplaner* med kr. 2,420 mill., samt tilskudd til organisasjoner med kr. 2,35 mill. Detaljert fordeling vil fremgå av notat til bystyrets organer.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,047 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Hjelpemiddelteknisk enhet

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
384	Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (EST)			
10	Lønn og sosiale utgifter	19 846	15 555	16 278
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	4 368	5 575	4 690
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	12	0	0
14	Overføringsutgifter	638	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 893	0	0
	Sum utgifter	26 757	21 130	20 968
16	Salgsinntekter	-10	0	0
17	Refusjoner	-7 880	0	0
18	Overføringsinntekter	-98	0	0
	Sum inntekter	-7 988	0	0
	Netto utgifter	18 769	21 130	20 968

1. Ansvarsområde

Hjelpemiddelteknisk enhet skal utføre oppgaver innen ordremottak og distribusjon av tekniske hjelpemidler på vegne av NAV hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus og Oslo kommune. I tillegg skal enheten utføre montering, tilpasning og reparasjon av hjelpemidler i henhold til inngått rammeavtale mellom NAV hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus og Oslo kommune.

2. Situasjonsbeskrivelse

Den tidligere altnuligmannstjenesten i bydelene ble 01.01.2010 samlet i Hjelpemiddelteknisk enhet. Fra samme tidspunkt overtok enheten ansvaret for distribusjon av hjelpemidler direkte til bruker. Tidligere hadde NAV ansvar for å bringe hjelpemidlene til bydelsvise lagre. Disse lagrene er nå avviklet. I tillegg vurderes det å overføre kommunens lager for midlertidig utlån på Grünerløkka til enheten.

Samlokalisering av den nyetablerte NAV hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus på Økern og de kommunale tjenestene som er nært knyttet opp til hjelpemiddelsentralens tjenester, pågår. Det er etablert et felles teknisk ordrekontor som håndterer brukerhenvendelser knyttet til hjelpemiddeltekniske tjenester på vegne av både NAV og Oslo kommune. Videre er det inngått et samarbeid om distribusjon av hjelpemidler, slik at hjelpemidlene distribueres direkte mellom NAV hjelpemiddelsentral Oslo og Akershus og bruker/brukersted. Rådgivningskontoret for hørselshemmede er også samlokalisert med NAV. Det vil i 2012 arbeides for ytterligere å øke synergieffekten av samlokaliseringen av de statlige og kommunale tjenestene, til beste for brukerne.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- bidra til brukertilfredshet gjennom bedre kvalitet og større effektivitet på hjelpemiddelformidlingen

4. Strategier og tiltak

For å nå målet vil byrådet:

- fullføre arbeidet med å samlokalisere de kommunale og statlige tjenestene knyttet til hjelpemiddelteknisk enhet

5. Merknader til driftsbudsjettet

Hjelpemiddel teknisk enhet ble etablert i 2010.

Enheten er gitt en generell reduksjon i rammen på 0,122 mill. Engangsmidler på 0,800 mill. knyttet til etableringen er trukket ut.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,760 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Byomfattende tiltak - avsetninger

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
372 Byomfattende tiltak - avsetninger (EST)				
10 Lønn og sosiale utgifter	1 119	20 740	21 704	
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	548	16 926	21 598	
14 Overføringsutgifter	4 352	4 330	4 365	
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 263	0	0	
Sum utgifter	7 281	41 996	47 667	
17 Refusjoner	-13	0	0	
18 Overføringsinntekter	-130 611	0	0	
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 263	0	0	
Sum inntekter	-131 887	0	0	
Netto inntekter	-124 606	41 996	47 667	

Kapittelet er ilagt et rammekutt på 0,258 mill. som utover videreført reduksjon utgjør 0,168 mill.

Kapitlet inneholder følgende avsetninger:

- avsetning til økt kvalitet i sykehjemmene	20 000
- tilskudd til sykehjemsprester	4 330
- oppfølgings- og utviklingstiltak sosialtjenesten	1 300
- kompensasjon <i>intermediære enheter</i> fra bydelsrammen	2 730
- øremerkede midler styrking barnevern videreført fra 2011	3 000
- stimuleringstilskudd 8 nye Lottesykehjem à 0,500 mill.	4 000
- trivselsmidler sykehjem	4 000
- oppfølgings- og utviklingstiltak EST byomfattende	3 307
- pilotprosjekt Smarthusteknologi	5 000

Ansvar for intermediære enheter er overført fra bydelene til Sykehjemsetaten.

Øremerkede kommunale midler:

23720002 Smarthusteknologi	5 000

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
372 Byomfattende tiltak - avsetninger (EST)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	0	11 000	
Sum utgifter	0	0	11 000	
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	0	-2 200	
Sum inntekter	0	0	-2 200	
Netto utgifter	0	0	8 800	

Investeringsoversikt

Kapittelnr:	Kostnads-ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge-start - ferdig kv/år
372 Byomfattende tiltak - avsetninger (EST)								
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
112 011	Sentrumsprosjekt etabl.mottakssenter Storgt 36 C	4 000	4 000	0	0	0	0	1/12 - 4/12
112 012	Sprøyterom St.gt. 36C - inv og utstyr	5 000	5 000	0	0	0	0	1/12 - 4/12
112 013	Omsorg+ prosj m 3 private utleiery - inv og utstyr	2 000	2 000	0	0	0	0	1/12 - 4/12
	Sum investeringsutgifter		11 000	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering		0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		11 000	0	0	0		

Tap på utlån

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
427 Tap på utlån (EST)				
14 Overføringsutgifter	-210	3 000	3 000	
Sum utgifter	-210	3 000	3 000	
17 Refusjoner	-4	0	0	
Sum inntekter	-4	0	0	
Netto inntekter	-214	3 000	3 000	

På dette kapitlet regnskapsføres netto avsetninger i forhold til rente- og gebyrfordringer eldre enn 90 dager på videreutlånsmidler fra Husbanken og egne utlån.

Kapitlet skal vise utviklingen i mislighold på Oslo kommunes portefølje for videreutlån. Det budsjetteres ikke med reelle tap som må avskrives, men dersom det likevel konstateres tap for ordningen med

husbankmidler, vil dette bli finansiert av tapsfondet. Det vises til omtale av videreutlån under kapitlene 926 Videreutlån og 927 Betjening av videreutlån.

Utlånsporteføljen er budsjettert på kapittel 926 Videreutlån og kapittel 927 Betjening av videreutlån. Den totale låneporteføljen besto 30.06.2011 av 6 263 lån på til sammen 4,48 mrd. Lån som er misligholdt med mer enn 90 dager hadde en samlet renterestanse på ca. 1,7 mill.

Avsetning til tapsfond er foretatt på kapittel 940 Disposisjonsfond for å dekke fremtidige tap på videreutlån.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
427	Tap på utlån (EST)			
04	Overføringsutgifter	460	5 710	5 710
	Sum utgifter	460	5 710	5 710
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	-2 000	-2 000
	Sum inntekter	0	-2 000	-2 000
	Netto utgifter	460	3 710	3 710

Investeringsoversikt

Kapitteinr:		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
427	Tap på utlån (EST)								
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
106 035	Tap på utlån	0		5 710	5 710	5 710	5 710		Løpende
	Sum investeringsutgifter			5 710	5 710	5 710	5 710		
	Finansiering:								
106 035	Tap på utlån		mottatte avdrag på utlån	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000		
	Sum kapittel finansiering			-2 000	-2 000	-2 000	-2 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			3 710	3 710	3 710	3 710		

Sosiale boligvirkemidler

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
428	Sosiale boligvirkemidler (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	174	0	0
14	Overføringsutgifter	409 489	388 139	419 542
	Sum utgifter	409 664	388 139	419 542
17	Refusjoner	-180	0	0
18	Overføringsinntekter	-250 225	-223 817	-223 817
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-602	0	0
	Sum inntekter	-251 008	-223 817	-223 817
	Netto utgifter	158 656	164 322	195 725

1. Ansvarsområde

Byrådet vil tilby personrettede virkemidler for å bistå personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, slik at disse kan få bistand til å bli selvhjulpne.

Midlene til støtteordningene knyttet til boligtiltak budsjetteres på dette kapitlet, mens administrasjon av tiltakene er budsjettert dels under nytt kapittel i 2012-budsjettet 315 Velferdsetaten, dels under bydelene. Budsjettet på dette kapitlet omfatter midler til støtte til kjøp og tilpasning av bolig, kommunale bostøtteordninger, og midler tilgjengelighetstiltak i tilknytning til bolig.

2. Situasjonsbeskrivelse

Støtte til finansiering av kjøp og tilpasning av bolig inkluderer videreutlån fra Husbanken og boligtilskudd. I 2011 bevilget Husbanken 95 mill. til personrettet boligtilskudd til etablering og tilpasning. Videreutlån budsjetteres på kapittel 926 Videreutlån og kapittel 927 Betjening av videreutlån. Sosiale boligvirkemidler omfatter også flere kommunale bostøtteordninger. Husleietilskudd etter opphevelse av husleiereguleringen hører også med blant de sosiale boligvirkemidlene.

Ved rentefastsettelse på videreutlån benyttes adgangen til å øke husbankrenten med 0,25 prosentpoeng til dekning av administrative kostnader i bydelene, se kapittel 927 Betjening av videreutlån.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- bidra til at flest mulig får eie egen bolig
- bruke boligtilskudd til etablering og tilpasning av bolig aktivt
- sørge for at de kommunale bostøtteordningene utgjør et supplement til statlig bostøtte

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- bruke boligvirkemidlene som et verktøy for sosial mobilitet
- sørge for god utnyttelse av den statlige bostøtteordningen
- følge nøye med på utviklingen av støttordningen husleietilskudd etter opphør av husleiereguleringen
- videreføre ordningen med generelle tilgjengelighetstiltak i fellesarealer for å bedre tilgjengeligheten for eldre og funksjonshemmede i byens boligmasse

5. Merknader til driftsbudsjettet

Boligkommunal bostøtte (BKB) er økt med 20 mill. fra 2012 som følge av økte kostnader til kommunal bostøtte. Uttrekk knyttet til endringer i husleiereguleringsloven er videreført fra 2010 med 2 mill. Tilskuddsmidlene ble flyttet til Helse- og velferdsetaten i 2011 og ligger under Velferdsetaten fra 01.01.2012.

Det er innarbeidet forventet prisutvikling med 13,403 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Handlingsprogram Oslo sør

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
481	Handlingsprogram Oslo sør (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	10 000	8 000
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	103	0	0
	Sum utgifter	103	10 000	8 000
17	Refusjoner	-68	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-34	0	0
	Sum inntekter	-103	0	0
	Netto utgifter	0	10 000	8 000

1. Ansvarsområde

Byrådet vil, i samarbeid med staten, og i henhold til en intensjonsavtale om felles tiårig satsing i Oslo sør, styrke oppvekst- og levekår i Bydel Søndre Nordstrand.

2. Situasjonsbeskrivelse

Oslo kommune har ansvar for den helhetlige satsingen i Bydel Søndre Nordstrand. Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester koordinerer arbeidet. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har

ansvar for å koordinere statens innsats, mens Integrerings- og mangfoldsdirektoratet har ansvar for praktisk oppfølging overfor Oslo kommune.

Stat og kommune har intensjoner om et styrket samarbeid i inntil 10 år, og vil sammen finansiere innsatsen. De økonomiske rammene avklares i de årlige budsjettprosessene.

Det kommunale tilskuddet forvaltes av Bydel Søndre Nordstrand, hvor konkrete programtiltak prioriteres av bydelsutvalget og Utdanningsetaten innenfor de rammer som er gitt under hovedmålene. Bydelsutvalget har også forslagsrett til byrådet i forhold til avsatte investeringsmidler. Investeringsforslag fra skolene/Utdanningsetaten formidles gjennom bydelen. Bydelen koordinerer tiltak som gjennomføres i regi av Utdanningsetaten, andre etater, frivillige organisasjoner eller private aktører, samt sørger for årlig rapportering fra samtlige tiltak. Tiltak i regi av bydelen og Utdanningsetaten skal styrke hverandre og gi synergieffekt.

3. Mål

Byrådets mål er å:

- forsterke integrering og inkludering, samt å bedre folkehelsen og bomiljøene
- mobilisere befolkningen, herunder barn og unge og lokale organisasjoner, til å delta i utvikling og gjennomføring av prosjekter og tiltak

4. Strategier og tiltak

For å nå målene vil byrådet:

- styrke barnehage, skole og fritidsmiljø også med sikte på bedret språkutvikling
- arbeide for et høyt læringsutbytte, redusert fravær og motvirke frafall i den videregående opplæringen
- sørge for treffsikre kvalifiseringstiltak for å øke deltakelse i arbeidsliv og hindre fattigdom og utestengelse
- rette oppmerksomhet mot jenter og kvinners deltakelse i utdanning, arbeidsliv og samfunnsliv
- mobilisere befolkningen, bydelsutvalg, borettslag og sameier, lokale og frivillige organisasjoner og næringslivet til samarbeid om stedsutvikling og styrking av lokalsamfunnet
- styrke folkehelsearbeidet i bydelen
- samarbeide med IMDI om å kartlegge levekår på Mortensrud med sikte på å etablere et områdeløft

Byrådet understreker at bydelsutvalget og befolkningen, herunder barn og unge, i størst mulig grad skal trekkes med i forhold til forslag til, utvikling av og gjennomføring av prosjekter og tiltak. Midlene skal ikke benyttes til å finansiere eksisterende tiltak, men til nye prosjekter og tiltak eller til videreutvikling av eksisterende tiltak. Prosjekter og tiltak skal rettes spesielt mot de delene av befolkningen som er mest utsatt for levekårsulemp, og mot boområder med særlige belastninger. Midlene fordeles med 3 mill. til Utdanningsetaten og 5 mill. til Bydel Søndre Nordstrand, hvorav hver av partene skal bidra med 0,5 mill. til evaluering og administrasjon av prosjektet. Investeringsmidlene kan fordeles til tiltak både i regi av bydelen, Utdanningsetaten, andre etater og frivillige organisasjoner.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
481	Handlingsprogram Oslo sør (EST)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	274	4 000	4 000
04	Overføringsutgifter	68	0	0
	Sum utgifter	342	4 000	4 000
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-68	-640	-640
	Sum inntekter	-68	-640	-640
	Netto utgifter	274	3 360	3 360

Investeringsoversikt

Kapittelnr:	Kostnads-ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge-start - ferdig kv/år
481	Handlingsprogram Oslo sør (EST)							
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
107 046	Tiltakspakke Oslo sør	0	4 000	4 000	4 000	4 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter		4 000	4 000	4 000	4 000		
107 046	Tiltakspakke Oslo sør	Finansiering: KTO						
107 046	Tiltakspakke Oslo sør	overført mva ref.	-640	-640				
		inv mva			-640	-640		
	Sum kapittel finansiering		-640	-640	-640	-640		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		3 360	3 360	3 360	3 360		

Byrådet foreslår at det bevilges 4 mill. til investeringer knyttet til Handlingsprogram Oslo sør.

Tannhelsetjenesten Oslo KF

Tannhelsetjenesten Oslo KF skal ivareta Oslo kommunes lovpålagte oppgaver innen offentlig tannhelsetjeneste. Lov om tannhelsetjenester spesifiserer hvilke grupper som er berettiget til et regelmessig og oppsøkende tilbud.

Tannhelsetjenesten Oslo KF skal legge til rette for etterutdanning og fagutvikling av foretakets personell, og for odontologisk forskning i samarbeid med Universitetet i Oslo og andre utdanningsinstitusjoner.

Tannhelsetjenesten Oslo KF må tilpasse tjenestene til de økonomiske rammene og prioritere i tråd med byrådets aktivitetsbestilling slik disse fremgår av kapittel 174 Tannhelsetjenesten Oslo KF - overføring.

Byrådet viser også til styrets mulighet til å øke inntektene ved å ta inn fullt betalende klienter så lenge dette ikke går ut over prioriterte oppgaver. Kapasiteten til å behandle fullt betalende klienter vil bli bedre etter hvert som klinikkapasiteten øker.

Tannhelsetjenesten Oslo KF forutsettes å implementere tannhelseplanens mål for behovsdekning og å fullføre arbeidet med omlegging av klinikkstrukturen.

Driftsbudsjettet

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Netto driftsresultat pr kapittel	2012	2013	2014	2015
057 Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)	0	0	0	0

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
057 Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)			
Sum investeringsutgifter	8 183	5 000	5 000
Sum finansiering	-8 183	-5 000	-5 000

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr				
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Prosjektnr	2012	2013	2014	2015
057 Tannhelsetjenesten Oslo KF (EST)				
106870 Utstyrplan	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum investeringsutgifter	5 000	5 000	5 000	5 000
Tilskudd fra bykassen	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Sum finansiering	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000

Arbeidstrening Oslo KF

Arbeidstrening Oslo KF skal gi opplæring og arbeidsforberedende trening til personer som er bosatt i Oslo kommune. Tilbudet er rettet mot personer som ikke kan ta ordinært arbeid, utdanning eller nyttiggjøre seg av andre kvalifiseringstilbud i regi av lokale NAV-kontor. Foretaket skal legge til rette for videre skolegang og bistå med avklaringer i forhold til varig uførepensjon eller AAP (arbeidstreningspenger). Arbeidstrening Oslo KF mottar tilskudd fra staten etter forskrift om arbeidsmarkedstiltak for tiltak som foretaket arrangerer.

Foretakets aktivitet må tilpasses gjeldende økonomiske rammebetingelser, etterspørsel etter tiltaksplasser og egenproduserte varer og tjenester. Videre må foretaket prioritere i tråd med byrådets aktivitetsbestilling slik det fremgår i kapittel 176 Arbeidstrening Oslo KF - overføring.

Driftsbudsjettet

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Netto driftsresultat pr kapittel	2012	2013	2014	2015
058 Arbeidstrening Oslo KF (EST)	0	0	0	0

5. KULTUR OG UTDANNING

Sektoransvaret omfatter Oslo-skolen, barnehagene (som er omtalt under Bydelene), kommunens kulturtilbud, gravferd, tilskudd til Den norske Kirke og andre tros- og livssynssamfunn og samordning av kommunens mangfolds- og integreringsarbeid.

Mål og satsingsområder for barnehagene er beskrevet nærmere i kapittel 3.2 Bydelene - barnehager.

I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriftene: Kunnskapshovedstaden, Byen for de yngste, Byen som stiller opp og Kulturbyen.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren (KOU) 2012-2015

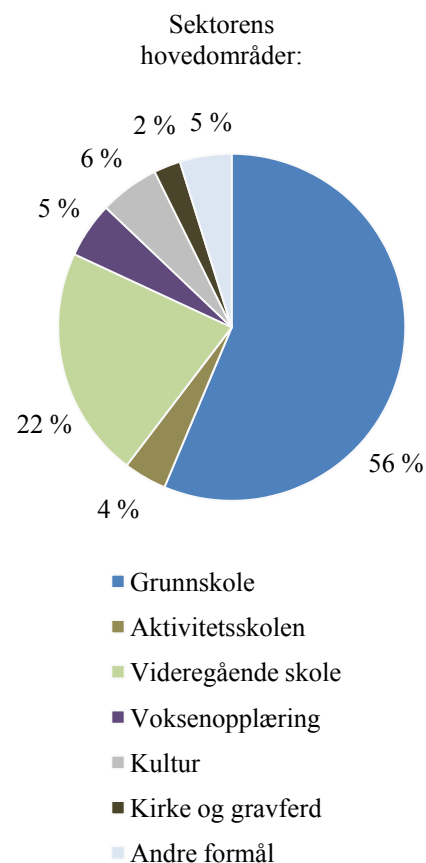
Driftsbudsjettet	Beløp i 1 000 kr				
	Dok 3 2011	2012	Budsjett - økonomiplan		
			2013	2014	2015
Sum utgifter	11 124 931	11 614 544	11 770 406	11 968 870	12 215 764
Sum inntekter	-1 366 096	-1 411 905	-1 412 162	-1 411 419	-1 411 076
Netto utgifter	9 758 835	10 202 639	10 358 244	10 557 451	10 804 688
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett		24,5 %			

På kultur- og utdanningssektoren skal det i 2012 brukes:

- ✓ 6,5 mrd. til grunnskoleopplæring
- ✓ 0,5 mrd. til aktivitetsskolen
- ✓ 2,5 mrd. til videregående opplæring
- ✓ 0,5 mrd. til voksenopplæring
- ✓ 0,6 mrd. til kulturtiltak
- ✓ 0,3 mrd. til kirke og gravferd

Det skal i økonomiplanperioden etableres grunnskole-tilbud for 5 600 nye elever og tilbud i videregående skole til 1 700 nye elever.

Undervisningsbygg Oslo KF skal investere 9,9 mrd. i skolebygg i økonomiplanperioden (se omtale under del 9 Finans og næring).

Byrådets mål

- Alle elever skal lære mer – elevenes grunnleggende ferdigheter og kunnskaper i basisfagene skal styrkes
- Flere elever og læringer skal fullføre og bestå videregående opplæring
- Alle skal ha et godt lærings- og arbeidsmiljø, preget av ro og orden
- Skolekapasiteten skal dekke fremtidig elevtallsvekst
- Sikre god forvaltning og formidling av Oslos kunstsamlinger og god forvaltning av kultureiendommer
- Alle skal ha tilgang til et mangfoldig, nyskapende og inkluderende kunst- og kulturtilbud
- Alle barn og unge skal få oppleve kunst og kultur

Tiltak

- Systematisere og forsterke satsingen på tidlig innsats og styrking av elevenes ferdigheter i basisfagene. Forsterke innsats for elever fra 7. - 11. årstrinn
- Videreføre ordningen med to ekstra uketimer til undervisning i basisfag på grunnskolens barnetrinn
- Iverksette forsterket innsats i lesing, skriving og regning, med spesiell vekt på overgangene mellom barnetrinn og ungdomstrinn og mellom ungdomstrinn og videregående opplæring
- Iverksette tiltak for økt gjennomstrømming, økt kvalitet i opplæringen og bedre læringsresultater i fag- og yrkesopplæringen i Oslo
- Videreutvikle tilbud til talentfulle elever
- Innføre Oslo-standard for ro og orden, og forbedre læringsmiljøet i Oslo-skolen
- Rekruttere, beholde og videreutdanne landets beste lærere gjennom tiltak som Teach First, Lærerløftet og tiltakspakken for rekruttering i Oslo Øst
- Styrke voksenopplæringen for å møte økende etterspørsel etter grunnskoleopplæring for voksne
- Tilby elevene i Oslo-skolen undervisning i 2. fremmedspråk fra 5. trinn
- Bygge nye skoler, tilpasse og rehabilitere eksisterende bygg samt omgjøre eksisterende skoleanlegg (fra videregående skole til grunnskole og fra 1-10 til 1-7 skole)
- Videreføre satsingen på vedlikeholdet av kommunens kultureiendommer og gravferdseiendom
- Åpne byens senter for populærmusikk i Schous kulturbryggeri
- Prosjektere økt gravplasskapasitet i Oslo Syd og opparbeide nye urnegraver på Klemetsrud

Utfordringer for å nå byrådets mål

Det viktigste Oslo kommune kan bidra med for byens barn og unge er en god skole. Oslo-skolen skal bidra til sosial mobilitet og bidra til å kompensere for elevenes ulike bakgrunn. Skolen skal være ambisiøs på vegne av elevenes læring og stille krav til resultater fra første til siste skoledag. Elevene skal utfordres og inspireres til å sette seg ambisiøse mål.

Oslo er den kommunen i Norge som i størst grad klarer å kompensere for de forskjellene elevene tar med seg inn i skolen. Forskningsrapporten *Suksessfaktorer i grunnskolen* fra Senter for økonomisk forskning viser at Oslo-skolen løfter alle elevgrupper. Elever med høyt utdannede foreldre og elever med lavt utdannede foreldre, elever med norsk bakgrunn og minoritetsspråklige elever, og elever av begge kjønn presterer bedre i Oslo enn i resten av landet.

Norsk skoles hovedutfordring er allikevel at for mange elever kan for lite etter 10 år på skolen. Matematikkresultatene på nasjonale prøver gir et bilde av en skole hvor mange elever fortsatt sliter med svært enkle oppgaver. Det er utviklet strategier og iverksatt en rekke tiltak spesielt rettet mot skoler som

presterer svakt over tid. Byrådet vil følge opp disse skolene tett, og i tillegg forsterke innsatsen på lesing, skriving og regning.

Om lag 40 % av elevene i Oslo-skolen har minoritetsbakgrunn. Flere skoler med høy andel minoritets elever har gode læringsresultater. Samtidig byr mangfoldet i skolen på utfordringer. For mange barn starter sin skolekarriere med mangelfulle norskkferdigheter. Elever med vedtak om særskilt norskopplæring oppnår svake resultater på kartleggingsprøver i lesing, og tendensen forsterkes gjennom opplæringsløpet. Satsingen på styrkingstiltak rettet mot skoler med høy minoritetsandel videreføres i 2012.

Antall søkere til grunnskoleopplæring for voksne er mer enn doblet på ett år, og det forventes ytterligere økning i årene fremover. Økningen skyldes i all hovedsak at det er vokst frem en ny elevgruppe som følge av at rettighetsperioden til gratis norskopplæring for voksne nå er begrenset til fem år, i motsetning til tidligere da rettighetsperioden var ubegrenset.

Å hindre frafall og øke andelen som fullfører og består videregående opplæring er en av hovedutfordringene for norsk skole. Spesielt overgangene mellom barnetrinn og ungdomstrinn og mellom ungdomstrinn og videregående skole må forbedres. Det er iverksatt et eget handlingsprogram i Oslo-skolen for bedre læringsresultater og faglig fremgang på ungdomstrinnet. Dette innebærer bl.a. innføring av veiledende læringsmål for hvert år på 7.-10. trinn i norsk og matematikk, innføring av egne overgangsprøver mellom trinnene samt obligatoriske intensivkurs og eksamensforberedende kurs på alle trinnene og i Sommerskolen.

For mange elever i fag- og yrkesopplæringen er for dårlig kvalifiserte til å møte arbeidslivets krav. Dette fører til at mange lærebedrifter vegrer seg mot å tilby læreplass. Resultatet er stort frafall blant yrkesfagelever, spesielt blant de elevene som ikke får tilbud om læreplass og må ta den avsluttende bedriftsopplæringen i skole. Usikkerhet knyttet til utsiktene til en læreplass, bidrar til at mange elever mister motivasjon og dropper ut av skolen.

Oslo har høsten 2011 implementert et eget prosjekt for økt gjennomstrømming, økt kvalitet i opplæringen og bedre læringsresultater i fag- og yrkesopplæringen. God tilgang på lærebedrifter vil være avgjørende for at tilstrekkelig antall lærlinger får læreplass. Byrådet har fremmet en sak for bystyret om økt inntak av lærlinger i kommunens egne virksomheter. Samtidig skal det investeres i moderne og attraktive skolebygg som sikrer rekrutteringen til fagopplæringen og legger til rette for entreprenørskap, innovasjon og forskning.

Samlet elevtallsøkning i grunnskolen og videregående skole frem til 2022 er anslått til ca 17 600 elever, med en fordeling på ca 14 200 elever i grunnskolen og ca 3 400 elever i videregående skole. Dette innebærer at Oslo-skolen årlig må gi plass til rundt 1 800 ny elever. Veksten kommer hovedsakelig i grunnskolen, men også videregående skole har betydelig vekst fremover. Elevtallsveksten utløser behov for betydelige investeringer i nye skolearealer, og behovet for driftsmidler øker.

Den sterke elevtallsveksten i Oslo-skolen gjør det utfordrende å rekruttere flere dyktige lærere. Høyt kvalifiserte og gode lærere og skoleledere er en forutsetning for høyt læringstrykk og gode elevresultater. Oslo-skolen skal være den mest attraktive arbeidsplassen i skole-Norge og vinne kampen om de beste lærerne og skolelederne. Byrådet vil også i 2012 satse på målrettede tiltak for å sikre skolene med de største utfordringene de beste lærerne.

Den offentlige skolen skal gi et godt tilbud for alle grupper av elever. Byrådet vil sikre at talentfulle elever har et stimulerende tilbud innenfor rammene av Kunnskapsløftet. Flere hundre elever på ungdomstrinnet leser språk eller realfag på videregående nivå og går opp til eksamen med meget gode resultater. Likeledes leser elever i videregående skole fag på universitet/høyskolenivå. Talentsatsingen på klassisk ballett og musikk videreføres. Byrådet vil i 2012 utvide talentsatsingen.

Oslo er en internasjonal by som konkurrerer med andre byer og regioner i Europa om å være attraktiv for næringsliv og arbeidstakere. Et relevant, gjenkjennbart og konvertibelt internasjonalt skoletilbud vil være viktig for byens evne til å kunne tiltrekke seg næringsliv og arbeidstakere med særlig kompetanse. Oslo-skolen bør også tilby et opplæringsløp for elever som ønsker å orientere seg utover landets grenser både i videre skolegang, studier og arbeidsliv. Byrådet vil vurdere opprettelse av internasjonale skoleklasser fra 1. årstrinn, der opplæringen er basert på internasjonale læreplaner og undervisningen foregår på engelsk.

Språkkunnskaper blir en stadig viktigere forutsetning i et globalisert samfunn. Språkkunnskapene blant norske elever må heves. Elevene i Oslo-skolen skal tilbys undervisning i 2. fremmedspråk fra 5. trinn.

Skolen skal være et trygt sted, fritt for mobbing, vold og rasisme, og et sted hvor det stilles strenge krav til arbeidsinnsats, orden og disiplin. En kartlegging av kunnskaper og holdninger på området rasisme og antisemittisme i Oslo-skolen viser at 15 % av elevene har blitt utsatt for en eller flere uønskede hendelser pga. sin nasjonale bakgrunn. Oslo-skolen skal følge opp funnene fra kartleggingen, også sett i lys av hendelsene i Oslo 22. juli.

Elevundersøkelsen viser at Oslo-skolen fremdeles har store utfordringer med ro, orden og forsentkomming. Samtidig svarer en større andel av elevene i Oslo at de trives på skolen og at de ønsker økt læringstrykk og tydeligere tilbakemeldinger i læringsarbeidet.

Arbeidet med å forberede realisering av nytt Deichmanske hovedbibliotek og Munch-museet og Stenersenmuseets samlinger i Bjørvika er en stor kulturoppgave for byen. Utvikling av innholdet i et nytt kunstmuseumskonsept og et helt nytt fremtidsbibliotek vil være et viktig arbeid i årene fremover. Edvard Munchs kunst er en del av verdens kulturarv, og kommunen har et stort ansvar for å sikre kunsten for framtiden.

Et nytt hovedbibliotek med sentral beliggenhet i Bjørvika og videreutvikling av filialtilbudet, skal gi nye muligheter for formidling, samt stimulere til leseglede, leseferdigheter og språkutvikling. Sammen med Oslo-skolen er biblioteket kommunens viktigste institusjon i formidlingen av kunnskap og kultur, og filialene er verdifulle møteplasser for byens innbyggere. Framtidens bibliotek forutsetter også en automatisering av utlån og sikring av samlingene. Dette er hittil innført ved fire filialer og i musikkavdelingen.

Det er avgjørende at alle barn skal kunne norsk før skolestart og en svært viktig del av arbeidet med lesestimulering skjer ved bibliotekfilialer i bydelene. Særlig bidrar filialene til verdifull språkopplæring gjennom samarbeid med skolene og barnehagene og er en viktig del av kommunens integreringsarbeid.

Oslo skal være en attraktiv og levende by, preget av et mangfoldig og tilgjengelig kulturtilbud av høy kunstnerisk kvalitet. Kommunen skal legge til rette for kunst og kultur, forvalte byens kunstsatter, historie og tradisjoner, og bidra til et bredt mangfold av kulturaktiviteter.

Hovedstadens mange kulturinstitusjoner er avgjørende for at flest mulig kan oppleve et mangfold av ulike kulturtilbud og kunstneriske uttrykk - og selv delta i et aktivt kulturliv. Byens særstilling som landets musikkhovedstad av europeisk format er en styrke og en ikke fullt utnyttet mulighet, som gir befolkningen og tilreisende et rikere kulturtilbud. Et av de viktigste kulturpolitiske virkemidlene er å yte driftstilskudd som gjør byens kulturinstitusjoner i stand til å utvikle og tilby et levende kulturliv. Dette bidrar igjen til å skape byens identitet og en betydelig verdivekst gjennom næringsutvikling og arbeidsplasser. Som en del av satsingen på "Musikkhovedstaden Oslo" er det etablert øvingshotell og popsenter i Schous kulturbryggeri. Popsenteret skal åpne høsten 2011, og med dette vil alle institusjonene som inngår i Schous kulturbryggeri være åpnet.

Det er en viktig oppgave for Oslo kommune å bidra til at særlig barn og unge får gode muligheter til kunst- og kulturopplevelser. Det er et mål for byrådet å oppnå maksimalt samvirke mellom byens mange aktører - i skoledagen, i fritidstilbud i bydelene, i byens bibliotek, museer, teatre, musikkscener, kulturskoler, ferieleirer, organisasjoner m.v.

Kultureiendommer, historiske gårdsanlegg og kulturminneområdene er identitetskapende arenaer for byens kulturliv. De av kommunens eiendommer som er egnet, skal fortsatt stilles til rådighet for byens kunstnere gjennom tilbud om atelier, verksteder eller til andre kulturformål. Vedlikeholdet og driftssiden av disse eiendommene er krevende, men bidrar til utnyttelse av kommunens ressurser.

Oslos kirkebygg er uttrykk for byens kulturarv og identitet, og i tillegg verdifulle arenaer for lokale kulturarrangementer. Kirkene har stort vedlikeholdsbehov, og byrådet legger vekt på at Kirkelig fellesråd i Oslo skal gjennomgå det samlede behovet for kirkebygg, slik at det kan prioriteres innen rammene for kirkerehabilitering.

Alle som bor i Oslo har et felles ansvar for sammen å skape et varmere, mer tolerant og inkluderende bysamfunn. Tillit, tilhørighet og opplevelsen av å delta på lik fot med andre er det beste vernet mot ekstremisme og hat. Oslo kommunes politikere, ledere, lærere og tjenesteutøvere skal engasjere seg mot hatretorikk, fremmedfrykt og intoleranse.

Økonomiplanramme 2012-2015

Driftsbudsjettet

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	11 124,9	11 216,2	11 407,9	11 579,0	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	11 124,9	11 124,9	11 124,9	11 124,9	11 124,9
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-3,6	-3,6	-3,6	-3,6
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		24,5	19,5	14,5	14,5
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	11 124,9	11 145,8	11 140,8	11 135,8	11 135,8
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-66,4	-70,5	-71,5	-71,5
+/- Justering for demografiske forhold		89,9	202,8	329,2	444,8
+/- Spesifiserte rammeendringer		182,0	304,2	465,0	678,9
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-143,3	-213,4	-296,1	-378,7
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		62,3	223,1	426,6	673,5
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		407,9	407,9	407,9	407,9
=ØKONOMIPLAN (brutto)	11 124,9	11 616,0	11 771,9	11 970,4	12 217,3
Salgs- og leieinntekter	-541,6	-557,9	-558,2	-557,4	-557,7
Refusjoner	-802,0	-830,6	-830,6	-830,6	-830,6
Overføringsinntekter	-22,5	-24,9	-24,9	-24,9	-24,3
=Sum driftsinntekter	-1 366,1	-1 413,4	-1 413,7	-1 412,9	-1 412,6
=ØKONOMIPLAN (netto)	9 758,8	10 202,6	10 358,2	10 557,5	10 804,7

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011	0,6 %	2,0 %	3,8 %	6,0 %

En detaljert beskrivelse av endringene fremgår under tilsvarende tabell i kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i 1000 kr

Netto driftsbudsjett pr kapittel	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
200 Utdanningsetaten (KOU)	271 931	270 982	270 033	269 084
203 Pedagogisk-psykologisk tjeneste (KOU)	133 288	135 165	137 338	139 370
210 Grunnskolen (KOU)	5 815 874	5 891 523	5 937 893	5 975 331
211 Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (KOU)	142 795	142 204	141 614	141 023
230 Videregående skoler (KOU)	2 123 635	2 212 080	2 294 912	2 309 945
231 Fagopplæring (KOU)	84 339	83 990	83 641	83 292
250 Fagskolen (KOU)	25 847	25 740	25 633	25 526
260 Spesialundervisning i egne grunnskoler (KOU)	344 062	342 639	341 215	339 792
261 Spesialundervisning i egne videreg. skoler (KOU)	51 705	51 491	51 277	51 063
290 Oslo musikk- og kulturskole (KOU)	45 723	45 534	45 345	45 156
294 Voksenopplæring (KOU)	318 699	331 281	324 962	318 644
354 Enhet for mangfold og integrering (KOU)	10 498	10 377	10 255	10 134
501 Kultureiendommer (KOU)	25 629	25 523	25 417	24 711
502 Kulturetaten (KOU)	438 342	435 543	432 743	429 944
504 Munch-museet (KOU)	67 090	66 555	66 021	65 486
581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KOU)	167 502	165 709	165 016	164 323
590 Gravferdsetaten (KOU)	54 180	50 408	49 636	48 864
A04 Ufordelte midler for sektor - KOU	81 500	71 500	154 500	363 000
Sum Kultur og utdanning (KOU)	10 202 639	10 358 244	10 557 451	10 804 688

Brutto investeringsbudsjett pr kapittel

Beløp i 1000 kr

Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
200 Utdanningsetaten (KOU)	103 830	232 910	61 690	15 000
271 Byomfattende barnehageoppgaver (KOU)	18 000	21 500	13 320	6 000
501 Kultureiendommer (KOU)	5 200	5 200	5 200	5 200
581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KOU)	10 000	10 000	20 000	20 000
590 Gravferdsetaten (KOU)	18 500	18 500	18 500	18 500
ØKONOMIPLAN (brutto)	155 530	288 110	118 710	64 700

Undervisningsbygg Oslo KF har i tillegg en samlet investeringsramme på 9,9 mrd. i økonomiplanperioden til investeringer i skolebygg.

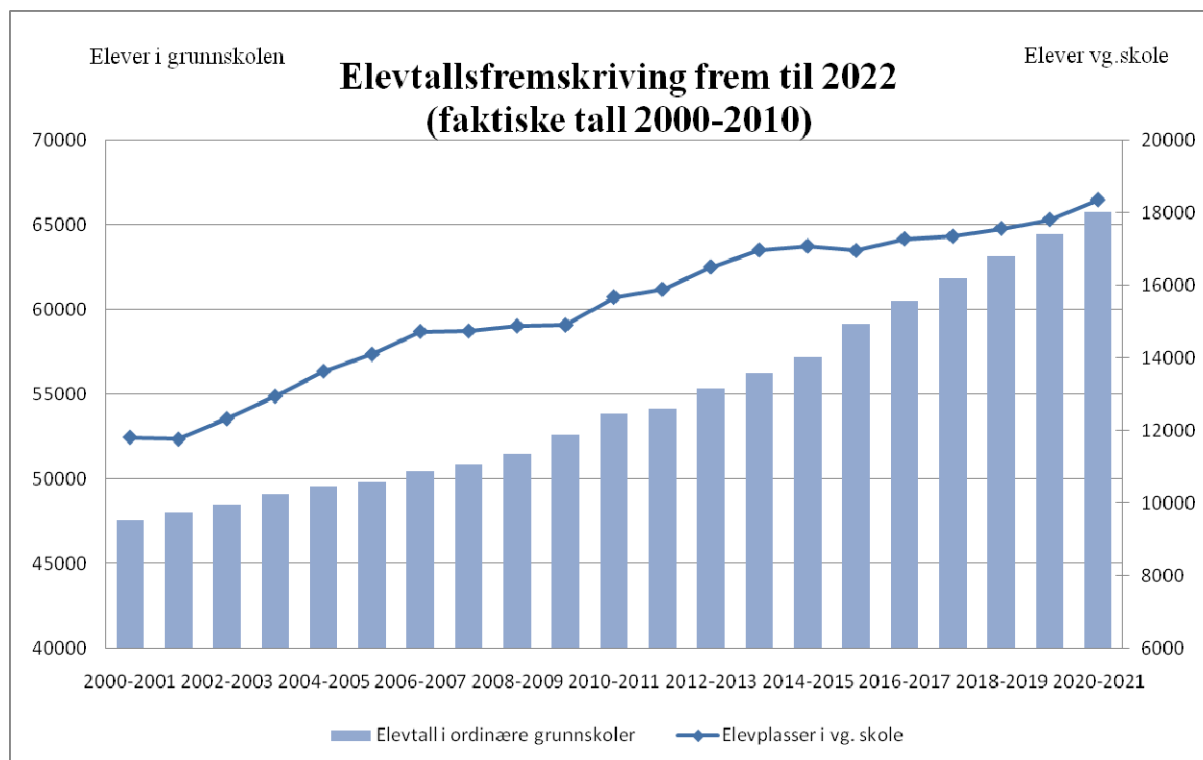
Utdanning

Situasjonsbeskrivelse

Høy elevtallsvekst

Nye befolkningsfremskrivninger for elever i grunn- og videregående skole de nærmeste ti årene, viser en forventet vekst på rundt 17 600 nye elever. Økningen i grunnskolen ser ut til å bli 14 200 elever, mens det i videregående skole er beregnet en økning på rundt 3 400. Den sterke befolkningsveksten i aldersgruppen 6-18 år, gjør det nødvendig å investere betydelig i ny skolekapasitet. Det er særlig høy vekst i indre by og sentrumsnære områder. Her er det en stor utfordring å få tak i egnede skoletomter. Nærmere redegjørelse for ulike tiltak for å dekke behovet for nye skoler, omgjøring av eksisterende skoleanlegg, utvidelser, endringer i inntaksområder og tomteerverv fremkommer i skolebehovsplan for 2012-2022, som er et vedlegg til Sak 1-2012. Av hensynet til kommunens økonomi og behovet for å få etablert tilstrekkelig elevplasser i tide, er det viktig at det legges opp til helhetlige løsninger som ser inntaksområder i sammenheng og at planleggingsrammene følges. Dette er avgjørende for å unngå forsinkelser og merkostnader.

Tabellen nedenfor viser forventet elevtallsvekst i grunnskoler og videregående skoler.

Økt læringsutbytte

Oslo-elevene presterer svært godt i nasjonale sammenligninger. Det er likevel en del elever som går ut av skolen uten de nødvendige ferdigheter og kunnskaper. For andre elever er læringstrykket for svakt, og skolen ikke utfordrende nok til å holde motivasjonen oppe. Kunnskap om resultater på den enkelte skole brukes for å sette inn målrettede tiltak for å øke elevenes læringsutbytte og bedre læringsmiljøet. Byrådet har gjennom flere år prioritert kartlegging, tett oppfølging av hver enkelt elev og åpenhet om skolens resultater. Dette har kommet til uttrykk gjennom rapporteringssystemer og oppfølging av den enkelte skole, og gjennom ekstraordinære tiltak i Kunnskapspakken. Innsatsen har gitt målbare resultater. Kunnskapspakken videreutvikles i 2012.

Nøkkeltall utdanning	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Grunnskoleopplæring (funksjon 202)			
Antall elever i kommunale grunnskoler	51 484	52 599	53 855
- herav elever med spesialundervisning	3 336	3 863	*
- herav elever i spesialgrupper	458	474	461
- herav elever med særskilt norskopplæring	12 510	12 582	13 748
Antall elever med spesialundervisning i kommunale og private grunnskoler	3 485	4 036	4 529
Elever pr. undervisningsrelatert årsverk	13,9	14	*
Antall elever pr. datamaskin	3	3,1	*
Korr. brutto driftsutgift til grunnskoleundervisning per elev (konsem)	60 656	64 361	72 326
Andel grunnskoleelever på 9. og 10. trinn som tar fag fra videregående nivå	2,8 %	3,7 %	3,3 %
Spesialundervisning i grunnskolen (funksjon 214)			
Antall elever spesialskoler	463	479	452
Brutto driftsutgifter til spesialskoler per elev	527 016	532 120	*
PP - tjenesten ***			
Elever til vurdering hos PPT	9 723	7 371	7 185
Vurderte enkeltbarn/elever pr. årsverk	52	41	40
Gjennomsnittlig behandlingstid for PPT-vurdering, pr elev (dager)	271	166	109
SFO (funksjon 215)			
Andel innbyggere 6-9 år i kommunal og privat SFO (%)	66,1	66,7	67,5
Korrigerte brutto driftsutgifter til SFO, per komm bruker	26 791	26 093	29 231
Fagopplæring i arbeidslivet (funksjon 570)			
Antall lærlinger, bostedsfylke Oslo	1 890	1 676	1 636
- herav lærlinger med rett, bostedsfylke Oslo	1 177	1 132	1 117
Antall lærlinger, læreplassfylke	2 886	2 571	2 557
Antall beståtte fag- og svenneprøver, bostedsfylke	914	976	937
Antall lærekontrakter i kommunens virksomheter (1)	72	105	116
Videregående opplæring (funksjon 510-560)			
Elever ved fylkeskommunale videregående skoler, skolefylke	14 232	15 775	15 297
Elever pr. lærerårsverk (fylkeskommunale skoler)	10,1	11,2	10,3
Andel elever og lærlinger som er i yrkesfaglige studieprogram/studieretning (bostedsfylke)	35,6	34,4	34,8
Korr. brutto driftsutgifter 510-560 Videregående opplæring i skole per elev	118 814	123 542	134 339
Musikk- og kulturskole (funksjon 383)			
Antall elever (i grunnskolealder) i kommunens musikk- og kulturskole	4 795	4 963	4 876
Antall elever i grunnskolealder på venteliste	809	840	1 232
Brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker	9 609	9 663	10 588
Voksenopplæring (funksjon 213)			
Antall deltakere i grunnskoleopplæring for voksne	687	673	1 472
Antall deltakere i spesialundervisning for voksne	663	654	686
Antall deltakere i norsk og samfunnsfag for voksne innvandrere	5 964	6 972	6 736
Brutto driftsutgifter til voksenopplæring (213), per deltaker, konsem	50 246	50 065	*

* Ikke lenger rapportert i KOSTRA

(1) lærlinger i bydel, etater og foretak

Oppfølging av skoler

Flere skoler har svake læringsresultater over tid. Det er utviklet strategier og iverksatt en rekke tiltak spesielt rettet mot disse skolene. Likevel har flere skoler fremdeles utfordringer knyttet til målretting og prioritering av tiltak. Det er behov for å videreutvikle systemet for kvalitetssikring og oppfølging av skolenes pedagogiske arbeid. Fra høsten 2011 mottar foresatte til elever på ungdomstrinnet en brosjyre med oversikt over de viktigste resultatene fra kartleggingsprøver, nasjonale prøver og elevundersøkelsen på sin skole.

Enkelte skoler med høy andel elever med behov for ekstra norskopplæring kan ha utfordringer som må møtes med særskilte tiltak. Disse skolene tilbyr to ekstra skoletimer i basisfagene norsk og matematikk. Styrking av skole-hjem-samarbeidet og skolehelsetjenesten, samt økt innsats for å rekruttere gode lærere, er også en del av oppfølgingen av disse skolene.

Fullføre og bestå

Rundt 10 % av elevene har ikke de ferdighetene som må til for å ha utbytte av undervisningen i videregående skole. Ungdomstrinnet har særlige utfordringer knyttet til ferdigheter, fag og fravær. Nesten alle ungdommer starter i videregående opplæring etter endt ungdomsskole, men rundt 75 % av Oslo-elevne fullfører og består videregående opplæring. Utfordringene er særlig store innen yrkesfagene. Byrådets mål er at 90 % av elevene i Oslo skal fullføre og bestå.

Økt kunnskap om årsaker til frafall og negativ resultatutvikling for enkeltelever har ført til skjerpet bevissthet om kritiske faser i skoleløpet. Overgangene mellom barnehage og skole, barnetrinn og ungdomstrinn, og mellom ungdomstrinn og videregående skole er identifisert som kritiske faser for elevene. I Oslo er det iverksatt flere større tiltak for å bedre kontinuitet og kvalitet i opplæringen fra 7. til 11. årstrinn, med vekt på overgangen mellom ungdomstrinnet og videregående skole.

Kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen må heves for at Oslo-elevne skal stå rustet til å møte konkurransen om læreplassene og bli kvalifisert for å møte arbeidslivets krav og forventninger. Prosjekt for fag- og yrkesopplæringen (PROFF) ble igangsatt høsten 2010. Målet er å øke elevgjennomstrømmingen og hindre frafall. Prosjektet er treårig og er rettet mot ti videregående skoler med yrkesfaglige utdanningsprogram.

Tidlig inngripen

Elever med særlige behov er avhengige av riktig hjelp til rett tid. Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) har som oppgave å hjelpe skolene med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen bedre til rette for elevene. PPT Oslo har høy kompetanse, men kompetansen har vært ulikt fordelt mellom skolegrupper. For å sikre at elever som henvises fra ulike skolegrupper skal få lik hjelp, opprettes det fem fagteam på tvers av de seks PPT-kontorene. Det arbeides også med utvikling av en spesialiseringsordning i PPT for å rekruttere og beholde personer med høy fagkompetanse. Saksbehandlingstid og ventetid for utredning i PPT er vesentlig redusert de senere årene. Behandlingstiden i 2010 var i gjennomsnitt 109 dager. Ved utgangen av skoleåret 2010-2011 var det 57 elever på inntaksliste hos PPT.

Bedre læringsmiljø

Elevundersøkelsen dokumenterer at elevene har høy grad av trivsel i skolen. Lærlingundersøkelsen viser også at lærlinger har et godt arbeids- og læringsmiljø. Stadig færre lærekontrakter heves som følge av konflikt på lærestedet. Det er imidlertid fremdeles utfordringer knyttet til læringsmiljø. For mange elever rapporterer om bråk, uro og forsentkomming til timene. Byrådet vil innføre en Oslostandard for ro og orden, for å skape bedre arbeidsmiljø i Oslo-skolen.

Byrådet har gjennomført en kartlegging av kunnskaper og holdninger på området rasisme og antisemittisme i Oslo-skolen. Kartleggingen viser behov for mer holdningsskapende arbeid og økt kunnskap om temaet. Byrådet vil forsterke samarbeidet med Holocaust-senteret, og sikre at temaer relatert til rasisme og antisemittisme ivaretas i opplæringen i fagene samfunnskunnskap og religion, livssyn og etikk for 5. – 10. årstrinn. Det er nulltoleranse mot mobbing i Oslo-skolen. Begrepene respekt, toleranse, likeverd og inkludering skal integreres og tydeliggjøres i et eget Oslo-manifest mot mobbing. Oslo kommune har sluttet seg til det nasjonale *Manifest mot mobbing*.

Aktivitetsskolen

Aktivitetsskolen er Oslo kommunes skolefritidsordning. Det er implementert en *Oslostandard for Aktivitetsskolen* fra skoleåret 2011-12. Oppfølging av Oslostandarden og godt systematisk arbeid i tråd med målområdene i rammeplanen for Aktivitetsskolen er avgjørende for å sikre et godt og likeverdig tilbud over hele byen. Oslostandarden skal også styrke sammenhengene mellom skolen og Aktivitetsskolen, og styrke dialogen mellom Aktivitetsskolen og de foresatte. Kompetanseutvikling av ansatte i Aktivitetsskolen skal fremdeles vektlegges.

Leksehjelp

Leksehjelp og hjelp til faglig fordypning, eksamens- og prøvetrening er en sentral strategi for å øke elevenes læringsutbytte. Elevundersøkelsen dokumenterer at Oslo-elevene i større grad enn elever i landet for øvrig benytter seg av tilbud om organisert leksehjelp. Oslo har også hatt en positiv utvikling i andelen som benytter seg av slike tilbud. Ordningen med lovfestet tilbud om leksehjelp for 1.-4. trinn ble iverksatt skoleåret 2010/2011.

Tilrettelegging for talentfulle elever

I Oslo får spesielt dyktige og talentfulle elever muligheten til å utvikle sine evner og anlegg innenfor den offentlige skolens rammer. Per 01.10.2010 leste om lag 332 elever på 9.-10. trinn på videregående nivå i Oslo-skolen, hovedsakelig i fagene matematikk og engelsk. Samarbeidet med Universitetet i Oslo gir særlig talentfulle elever i videregående skole mulighet til å ta emner i språk og realfag ved universitetet. Et langsiktig mål er at 10 % av elevene på 9. og 10. trinn skal lese fag og fullføre eksamen på videregående skoles nivå.

Oslo-skolen gir et talenttilbud i klassisk ballett som en integrert del av undervisningen på ungdomstrinnet ved Ruseløkka skole, i samarbeid med Den norske opera og ballett. Ved Majorstuen skole gis det fra høsten 2011 et talenttilbud i musikk i samarbeid med Barrat Dues Musikkinstitut og Norges musikkhøgskole.

Sommerskolen

Interessen for deltagelse i Sommerskolen Oslo var rekordstor i 2011, med 11 000 påmeldte elever. Dette tilsvarer en økning på 22 % fra 2010. Målet er å gi 90 % av søkerne sitt førstevalg og alle elever som ønsker det et tilbud. Flere elever skal gjennom sommerskolen få tilbud om eksamensrettede kurs.

Sidemål

Byrådet ønsker at Oslo kommune skal søke om et nytt og utvidet forsøk med valgfritt skriftlig sidemål i videregående skole, basert på forsøket som ble gjennomført i perioden 2004-2007. Målet med et nytt forsøk vil være å få mer kunnskap om hvilken betydning en slik ordning vil ha for norskopplæringen og elevenes norskkunnskaper.

Internasjonal klasse på Bjørnholt

Fra skoleåret 2011/2012 er det etablert en byomfattende engelskspråklig klasse på 8. trinn på Bjørnholt skole. Elevene følger læreplanene i Kunnskapsløftet, men undervisningen foregår på engelsk. Undervisningen skal utvikle elevers kunnskaper og sosiale ferdigheter i videre skolegang og i et fremtidig globalt arbeidsmiljø. Bjørnholt skole har allerede en IB-linje (International Baccalaureate) på videregående nivå.

Oslo musikk- og kulturskole

Byrådet fremmet høsten 2010 sak for bystyret om fremtidig drift av Oslo musikk- og kulturskole. Oslo musikk- og kulturskole skal gi en kvalitativ god musikk- og kulturoppplæring. Siden 2006 har antall elevplasser økt med ca 1 900. Likevel står ca. 2 700 barn og unge i dag på venteliste. Byrådet vil forsterke innsatsen for å redusere ventelistene blant annet gjennom oppstart av ny kulturstasjon i Groruddalen, samt bidra til å starte opp privat kulturstasjon i samarbeid med Røa menighet.

Opplæring for voksne innvandrere

Fra og med 01.09.2010 mistet alle voksne innvandrere som ankom Norge før 01.09.2005 retten til gratis norskopplæring. Tilskuddet til norskopplæring etter gammel modell falt bort fra samme tidspunkt. Som følge av endringen har det vokst frem en ny elevgruppe som etterspør grunnskoleopplæring for voksne. Dette er elever som ikke lenger har rett til gratis norskopplæring, men har rett til gratis grunnskoleopplæring etter opplæringsloven. Det er avsatt midler for å kunne gi det lovfestede tilbudet til denne gruppen.

3. Mål

I økonomiplanperioden vil byrådet at:

Alle skal lære mer – elevenes grunnleggende ferdigheter og kunnskaper i basisfagene skal styrkes

- Lese-, skrive- og regneferdighetene, samt evnen til å uttrykke seg muntlig og bruke digitale verktøy skal forbedres hos alle elever
- Oslo-skolen skal være en drivkraft i utviklingen av skole-Norge
- Kunnskapene i norsk, matematikk, engelsk, naturfag og 2. fremmedspråk skal styrkes hos elevene
- Andelen elever som ligger under kritisk grense på kartleggingsprøver og på laveste mestringsnivå i nasjonale prøver, skal reduseres
- Aktivitetsskolen skal støtte opp under skolens arbeid med ferdigheter og fag
- Alle elever i grunnskole og videregående skole skal sikres gode kulturtilbud gjennom Den kulturelle skolesekken
- Kvaliteten på spesialundervisningen skal styrkes
- Det skal gis undervisningstilbud tilpasset elever med spesielle talenter
- Flere elever på 9. og 10. årstrinn skal lese fag på videregående skoles nivå

Flere elever og lærlinger skal fullføre og bestå videregående opplæring

- 90 % av elevene skal fullføre og bestå videregående opplæring.
- Andelen elever og lærlinger som består videregående opplæring skal økes
- Karriereveiledningen skal styrkes
- Det skal sikres tilstrekkelig tilgang på læreplasser og bedre samsvar mellom søkning og tilbud
- Opplæringen skal gjøre elevene og lærlingene godt kvalifisert for videre studier og yrkesliv

Alle skal ha et godt lærings- og arbeidsmiljø, preget av ro og orden

- Elever, lærlinger og ansatte skal ha et godt lærings- og arbeidsmiljø, preget av arbeidsro, orden og disiplin, samt respekt for lærere og medelever
- Elevene skal oppleve et trygt skolemiljø fritt for mobbing, rasisme, vold og rusmisbruk

Skolekapasiteten skal dekke fremtidig elevtallsvekst

- Det fysiske læringsmiljøet skal understøtte god læringskvalitet
- Alle barn i grunnskolealder skal ha tilbud om grunnskoleopplæring i sitt nærområde.

Måltall utdanning	Resultat 2010	Måltall 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Grunnopplæringen				
Elevundersøkelsen: Sosial trivsel 7.trinn*	4,4	-	4,4	4,5
Elevundersøkelsen: Trivsel med lærerne 7. trinn*	4,1	-	4,2	4,3
Elevundersøkelsen: Mobbing 7.trinn**	1,4	-	1	1
Elevundersøkelsen: Faglig veiledning 7.trinn*	3,5	-	3,7	3,8
Elevundersøkelsen: Sosial trivsel 10.trinn*	4,4	-	4,4	4,5
Elevundersøkelsen: Trivsel med lærerne 10. trinn*	3,8	-	4	4,1
Elevundersøkelsen: Mobbing 10.trinn**	1,4	-	1	1
Elevundersøkelsen: Faglig veiledning 10.trinn*	3,2	-	3,3	3,4
1. årstrinn				
Leseferdigheter - elever over bekymringsgrense 1. årstrinn - identifisere lyder i ord	93,1 %	90,0 %	93,5 %	93,5 %
Leseferdigheter - elever over bekymringsgrense 1. årstrinn, setningsforståelse	92,0 %	88,0 %	92,5 %	93,0 %
2. årstrinn				
Leseferdigheter - elever over bekymringsgrense 2.årstrinn, å lese ord	94,6 %	92,0 %	94,0 %	95,0 %
Leseferdigheter - elever over bekymringsgrense 2.årstrinn, å lese setninger	93,7 %	90,0 %	92,0 %	94,0 %
Tallforståelse/regning - elever over bekymringsgrense 2. årstrinn	92,5 %	93,0 %	93,5 %	94,0 %
3. årstrinn				
Tallforståelse/regning - elever over bekymringsgrense 3. årstrinn	83,8 %	-	86,0 %	88,0 %
5. årstrinn				
Nasjonale prøver, norsk lesing 5. trinn, andel elever på nivå 1	20,8 %	20,0 %	15,0 %	10,0 %
Nasjonale prøver, norsk lesing 5. trinn, andel elever på nivå 3	36,4 %	38,0 %	40,0 %	45,0 %
Nasjonale prøver, regning 5. trinn, andel elever på nivå 1	19,6 %	18,0 %	15,0 %	13,0 %
Nasjonale prøver, regning 5. trinn, andel elever på nivå 3	38,2 %	36,0 %	39,0 %	45,0 %
Nasjonale prøver, engelsk lesing 5. trinn, andel elever på nivå 1	15,6 %	12,6 %	10,0 %	10,0 %
Nasjonale prøver, engelsk lesing 5. trinn, andel elever på nivå 3	35,7 %	37,0 %	38,0 %	47,0 %
8. årstrinn				
Osloprøven naturfag - 8. trinn (0-50 poeng)	28,5	32	33,5	35
Nasjonale prøver, norsk lesing 8. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	25,6 %	20,0 %	15,0 %	13,0 %
Nasjonale prøver, norsk lesing 8. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	41,4 %	43,0 %	44,0 %	50,0 %
Nasjonale prøver, regning 8. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	21,7 %	18,0 %	15,0 %	13,0 %
Nasjonale prøver, regning 8. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	39,7 %	43,0 %	45,0 %	50,0 %
Nasjonale prøver, engelsk lesing 8. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	24,0 %	17,0 %	15,0 %	13,0 %
Nasjonale prøver, engelsk lesing 8. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	38,9 %	43,0 %	44,0 %	47,0 %
9. årstrinn				
Nasjonale prøver, norsk lesing 9. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	16,0 %	-	15,0 %	14,0 %
Nasjonale prøver, norsk lesing 9. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	56,7 %	-	58,0 %	59,0 %
Nasjonale prøver, regning 9. trinn, andel elever på nivå 1 og 2	14,6 %	-	13,0 %	12,0 %
Nasjonale prøver, regning 9. trinn, andel elever på nivå 4 og 5	51,7 %	-	53,0 %	54,0 %
10. årstrinn				
Norsk hovedmål skriftlig, gj. snittlig eksamenskarakter	3,5	3,9	4	4
Matematikk skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	3,6	3,6	3,7	3,8
Engelsk skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	3,9	4	4	4
Vg 1				
Digitale ferdigheter, Osloprøven - gj. snittlig andel riktig svar (%)	58,7 %	67,0 %	69,0 %	71,0 %
Elevundersøkelsen: Sosial trivsel Vg1*	4,3	-	4,3	4,4
Elevundersøkelsen: Trivsel med lærerne Vg1*	3,8	-	4	4,1
Elevundersøkelsen: Mobbing Vg1 **	1,3	-	1	1
Elevundersøkelsen: Faglig veiledning Vg1*	3,1	-	3,3	3,4
Vg 3				
Norsk skriftlig hovedmål, gj. snittlig eksamenskarakter	3,2	3,5	3,6	3,6
Matematikk skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	3,5	3,9	4	4
Engelsk skriftlig, gj.snittlig eksamenskarakter	3,4	3,6	3,6	3,7
Fullført og bestått opplæring (%)	75,6 %	84,0 %	87,0 %	90,0 %

Måltall utdanning	Resultat 2010	Måltall 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Fagopplæring				
Andel læringer fra Oslo med ungdomsrett som har inngått lærekontrakt og fullfører og består	67,9 %	67,0 %	68,0 %	69,0 %
Andel fag-/svennepøver bestått, totalt ***	86,1 %	88,0 %	88,0 %	90,0 %
Voksenopplæringen				
Andel elever bestått skriftlig norskpøve av de som gikk opp til prøven (VO)	63,9 %	67,0 %	70,0 %	75,0 %
Grunnskoleopplæring: Andel fullført siste år i grunnskoleopplæring****	-	90,0 %	93,0 %	95,0 %
Andel fag i videregående opplæring med beståttkarakter av alle fellesfag (VO)	95,3 %	97,0 %	98,0 %	99,0 %

*Skala fra 1-5, der 1 er dårligst og 5 best

** Skala fra 1-5, der 1 er best og 5 dårligst

*** Fra 2012 er også prøver avlagt av praksiskandidater tatt inn

****Endret beregningsmåte fom. 2011

4. Strategier og tiltak

Kunnskapspakken videreutvikles i 2012, med vekt på følgende tiltak:

Elevenes grunnleggende ferdigheter

- Systematisere og forsterke satsingen på tidlig innsats og styrking av elevenes ferdigheter i basisfagene. Forsterket innsats for elever fra 7.-11. årstrinn
- Videreføre kartleggingsverktøyet *Alle teller* på 1.-10. årstrinn
- Iverksette handlingsplan for lesing og skriving på 1.-13. årstrinn
- Legge til rette for internasjonale sammenligninger av elevenes læringsutbytte

Basisfagene

- Videreføre ordningen med to ekstra uketimer til undervisning i basisfag på grunnskolens barnetrinn
- Satse på realfagene i grunnopplæringen, bl.a. ved å tilby skoler som har dokumenterte utfordringer skolebasert veiledning og oppfølging i matematikk og naturfag, og sikre at alle skoler har lærere med tilstrekkelig formalkompetanse i matematikk og naturfag.
- Tilby elevene i Oslo-skolen undervisning i 2. fremmedspråk fra 5. årstrinn. Videreføre *Handlingsplan for fremmedspråk i Oslo-skolen*

Leksehjelp

- Tilby leksehjelp med faglig fordypning til alle elever

Sommerskolen

- Videreutvikle Sommerskolen i samsvar med søkerens ønsker og behov. Alle som ønsker en plass skal få tilbud. Basisfagene skal utgjøre kjernetilbudet
- Gi strykkandidater tilbud om eksamensrettede kurs
- Forsterke svømmeopplæringen

Forsterket lærerutdanning og rekruttering

- Gi nyutdannede lærere i Oslo-skolen tilbud om forsterket utdanning innenfor følgende områder: dokumentasjon av læringsutbytte, elevvurdering, ledertrening og foreldresamarbeid
- Videreføre lærerløftet Oslo for videreutdanning av lærere
- Videreføre tiltakspakken for lærerrekuttering
- Videreføre satsingen Teach First for å rekruttere flere dyktige realfagslærere til Oslo-skolen

Talentsatsing

- Videreføre talenttilbud i klassisk ballett og musikk
- Videreutvikle talentsatsingen i 2012

Økt innsats mot frafall

- Innføre veiledende læringsmål for hvert trinn 7.-10. trinn i norsk og matematikk
- Kvalifiseres alle elever for overgangen til et nytt trinn. Det innføres egne overgangsprøver
- Innføre intensivkurs og eksamensforberedende kurs
- Iverksette forsterket innsats i lesing, skriving og regning, med spesiell vekt på overgangene mellom barnetrinn og ungdomstrinn og mellom ungdomstrinn og videregående
- Øke inntaket av lærlinger i Oslos kommunale virksomheter til 355 nye lærlinger hvert år fra 2015. Det skal fastsettes en opptrappingsplan.

Aktivitetsskolen

- Tilbudene i Aktivitetsskolen skal støtte opp om skolens arbeid med grunnleggende ferdigheter
- Videreføre Oslostandard for Aktivitetsskolen

Spesialundervisning

- Redusere utredningstid og ventelister ytterligere, og styrke den faglige samordningen i PPT

Ro og orden

- Innføre en Oslostandard for ro og orden

Oslo musikk- og kulturskole

- Starte opp en ny kulturstasjon i Groruddalen

Voksenopplæring

- Styrke voksenopplæringen for å møte voksende etterspørsel etter grunnskoleopplæring for voksne

Skolekapasitet og skolebehovsplanen

Skolebehovsplanen 2012-2022 følger som vedlegg til Sak 1 - 2012. Skolebehovsplanen 2012-2022 gir en overordnet oversikt over forventet behov for skoleplasser i planperioden og hvordan behovet er planlagt oppfylt. Til grunn for planen ligger det en gjennomsnittlig oppfyltingsgrad på 80-85 % på barnetrinnet, og 85-90 % på ungdomstrinnet. For videregående skole er det lagt til grunn en oppfylling på ca 95 %. Det foreslås en netto kapasitetsøkning på 18 100 plasser i grunnskolen og 2 800 elevplasser i videregående skole.

Det er et viktig prinsipp at de minste skolebarna får gå på skole i sitt nærområde, mens ungdomsskoleelevene kan ha en noe lengre skolevei. Videregående skoler er byomfattende, og det er planlagt at nye skoler skal legges nær offentlig kommunikasjon i sentrumsnære områder.

Grunnet den sterke elevtallsveksten prioriterer byrådet fem strategier for å øke kommunens skolekapasitet:

1. Utnytte kapasitet i eksisterende skoleanlegg
2. Erverv av tomter for bygging av nye skoler
3. Utvidelse av eksisterende skolebygg
4. Omgjøring av eksisterende skoleanlegg (fra videregående skole til grunnskole og fra 1-10 til 1-7 skole), der utvidelser og tomteerverv ikke gir tilfredsstillende løsninger, for å sikre skoleplasser for de minste barna i nærheten av der de bor i tråd med nærskoleprinsippet
5. Gjennomføre midlertidige løsninger i pressområder

Skolebehovsplanen gjelder hele Oslo, men i noen områder står vi overfor spesielt store utfordringer.

- Sentrum sør – Gamlebyen, Kampen, Etterstad
Totalt er det behov for ca 1 000 nye elevplasser fram mot 2022. Byrådet arbeider med å etablere ny barneskole i Lodalen, og foreslår å etablere ny skole i Bjørvika. Det er behov for midlertidige løsninger inntil de to skolene kan stå ferdig 2017-2018.

- **Sentrum vest – Frogner, Majorstuen, St. Hanshaugen**
Totalt sett er det behov for nærmere 1 250 nye elevplasser i området fram mot 2022. Byrådet foreslår at Majorstuen skole rehabiliteres og bygges ut. Videre at Fagerborg videregående skole omstruktureres til ungdomsskole, og at Ila blir en ren barneskole. Tilsvarende planlegges Uranienborg skole omstrukturert til en ren barneskole.
- **Ensjø – Hasle – Løren – Årvoll**
Totalt sett er det behov for nærmere 3 000 nye elevplasser fram mot 2022. Frydenberg skole står ferdig januar 2012 og Sinsen skole ferdigstilles inneværende år. Byrådet vil rehabilitere og gjenåpne Gamle Løren som barneskole, utvide Tonsenhagen skole og etablere ny skole på Teglverkstomta på Hasle. Videre planlegges det etablert ny skole på Vollebekk, og senere vil også den gjenåpnede Gamle Løren skole utvides ytterligere. Det planlegges ny barneskole i Ensjø-området. Det vil være behov for midlertidige løsninger til skolene står ferdige.
- **Videregående skoler**
I skolebehovsplanen foreslås videregående skoler omgjort til grunnskoler og omstrukturering av fagsammensetninger. Frem mot 2022 berører disse tiltakene om lag 3 300 elevplasser. I tillegg er det behov for rundt 3 400 nye elevplasser, slik at det med de foreslåtte omstruktureringstiltakene totalt må etableres rundt 6 700 nye elevplasser på videregående skole. Byrådet foreslår bl.a. at Sjømannsskolen, ny Hersleb videregående og Statens kunst- og håndverksskole etableres som nye videregående skoler.

Bestillingsoversikten

Bestillingsoversikten viser de prosjektene som har vært gjennom ekstern kvalitetssikring del 2 (KS2) og hvor det under kap. 9 Finans og næring foreslås kostnadsramme for prosjektene. Husleievirkningen fremgår av bestillingsoversikten.

Følgende skoleprosjekter har vært gjennom ekstern kvalitetssikring del 2 (KS2):

Kapittel		Nettoøkning elevplasser	Sum årlig husleie - tusen kr	Endret husleie inn- arbeidet i økonomi- plan - tusen kr	Husleie beregnes fra
210	Sandaker 1-10	838	43 100	-	3/12
210	Østensjø	60	4 200	3 300	3/12
210	Kjelsås	110	35 800	-4 800	3/12
210	Grefsen 1-7	230	37 000	16 100	3/14
210	Grefsen 8-10	420	22 700	11 700	3/13
210	Bjørnsletta	524	31 800	23 200	3/14
230	Bjerke vgs	180	31 800	-2 500	3/13
230	Kuben vgs	110	122 800	10 800	3/13
294	Quo vadis menn	-	14 200	13 700	1/13

Sandaker 1-10 skole og barnehage

Skoleanlegget Sandaker er vedtatt ombygget til 1-10-skole samt barnehage. Prosjektet omfatter totalrehabilitering/ tilpasning av dagens bygningsmasse for 800 ordinære elever, 2 mottaksklasser (2x15) og 8 elever i spesialavdeling. I tillegg kommer en 8 avdelingers barnehage. Byggeprosjektet pågår. Avtalt ferdigstillelse for Sandaker skole er skolestart 2012.

Østensjø 1-7 skole – gymsal

Ny gymsal og permanente lokaler for 1. trinn. Prosjektet planlegges med passivhusstandard (lavenergibygg). Paviljong beholdes som midlertidig kapasitetsutvidelse inntil Trasop skole er ferdig utbygget i 2014. Avtalt ferdigstillelse av Østensjø gymsal er skolestart 2012.

Kjelsås 1-7 skole, 2. byggetrinn

Prosjektet omfatter 1-7-skole for 791 elever og avdeling for barn med autisme med 8 elever. Byggetrinn 2 gir en kapasitetsøkning på 110 elever. I tillegg etableres barnehage med åtte avdelinger og ny flerbrukshall. Fellespaviljong ved Engebråten skole benyttes som erstatningslokaler i byggeperioden. Avtalt ferdigstillelse for Kjelsås skole er skolestart i 2012.

Grefsen 1-7 skole

Grefsen barneskole utvides til 790 elever. Fellespaviljong ved Engebråten skole skal benyttes som erstatningslokaler i byggeperioden. Prosjektering av standard idrettshall og samlingssal på 200 m2 pågår. Avtalt ferdigstillelse for skolebygget er skolestart i 2014.

Grefsen 8-10 skole

Ny ungdomskole for 420 elever etableres i skoleanlegget Grefsen vgs etter flytting av den videregående skole til Nydalen. Avtalt ferdigstillelse er til skolestart 2013.

Bjørnsletta, omgjøring til 1-10 skole

Ny 1-10-skole med plass til 792 elever, spesialavdelinger for autister og liten flerbrukshall planlegges i nybygg. Gammelt skoleanlegg rives. Det planlegges erstatningslokaler i byggeperioden ved Øraker skole. Erstatningslokalene vil gi varig kapasitetsutvidelse ved Øraker skole etter at Bjørnsletta står ferdig. Avtalt ferdigstillelse for ny Bjørnsletta skole er skolestart i 2014.

Bjerke videregående skole

Bjerke vgs. totalrehabiliteres og utvides med utdanningsprogrammene studiespesialisering, musikk, dans og drama. Bredtvet vgs vil benyttes som erstatningslokaler i byggeperioden 2011-13. Avtalt ferdigstillelse er skolestart i 2013.

Kuben yrkesarena (tidl. Risløkka vgs.)

Det er vedtatt ny videregående skole for 1 000 elever. Anlegget erstatter Sogn vgs, som vil bli samlokalisert med Fagskolen i Oslo og Læringesenteret. Avtalt ferdigstillelse er skolestart 2013.

Quo Vadis menn – Osterhaus' gate

Elvebakken vgs' tidligere lokaler i Osterhaus' gate rehabiliteres og tilpasses til bruk for Quo Vadis menn. Avtalt ferdigstillelse er 3. kvartal 2013.

Det pågår forhandlinger med ulike aktører om innleie av tilleggsareal/ nytt areal for enkelte videregående skoler. Husleiekontraktene vil bli forelagt bystyret- og husleievirkninger er innarbeidet med forbehold om bystyrets godkjenning. Bestillingsoversikten suppleres med disse innleieprosjektene:

Kapittel	Nettoøkning elevplasser	Sum årlig husleie - tusen kr	Endret husleie inn- arbeidet i økonomi- plan - tusen kr	Husleie beregnes fra
Privat innleie - prosjekter				
230 Elvebakken, tilleggsareal, privat innleie	30	825	825	1/12
230 Ullern OCCI - privat innleie	210	22 100	22 100	3/13
230 Ullern vgs, tilleggsareal	90	4 000	4 000	3/13
230 Sjømannsskolen	630	21 000	21 000	3/13
230 Kuben tilleggsareal	540	19 000	19 000	3/13
294 Quo vadis kvinner - privat innleie	150	15 300	12 050	1/13

Leiebeløpene er eks. mva.

Ullern videregående skole, samarbeid med Oslo Cancer Cluster Innovasjonspark (OCCI)

Overordnet samarbeidsavtale, husleieavtale og skolefaglig samarbeidsavtale mellom Utdanningsetaten og OCCI ble godkjent av bystyret i desember 2010. Riving av Ullern vgs og oppstart av byggeprosjektet er forventet i 2011. Ullern videregående skole har fra skolestart 2011 erstatningslokaler i Cort Adelers gate 30 (tidligere Ingeniørhøyskolen). Avtalt ferdigstilling av nytt skoleanlegg med en økning på 210 elevplasser i forhold til gammel skole er i 2013. I tillegg til allerede avtalt areal, vil det leies inn tilleggsareal til skolen for å dekke ytterligere 90 elevplasser.

Sjømannsskolen

Det er stort behov for nye plasser innen studiespesialisering og det foreslås at Sjømannsskolen etableres som ny videregående skole med studiespesialisering og internasjonal baccalaureate (IB). Skolen planlegges for 630 elevplasser. Prosjektet planlegges ferdigstilt til skolestart 2013.

Tilleggsareal

Det vil også bli leiet inn ytterligere tilleggsareal for kapasitetsvekst i tilknytning til Kuben yrkesarena, Ullern vgs. og Elvebakken vgs.

Quo Vadis kvinner – Schouskvartalet

Utdanningsetaten har undertegnet husleieavtale med KLP med forbehold om bystyrets godkjenning. Avtalt ferdigstilling er 01.01.2013. Eksisterende areal ved Vahl skole frigjøres til ordinær skoledrift.

I Sak 1 avsettes det ufordelte midler for å dekke investeringer og driftsmidler for planlagte skoleprosjekter som ennå ikke har vært til kvalitetssikring del 2 (KS2) og hvor det ennå ikke foreligger forslag til kostnadsramme.

Fra denne avsetningen vil bestillingslisten bli supplert med følgende prosjekter i Tilleggsinnstillingen:

Kapittel Innarbeides i TI	Nettoøkning elevplasser	Sum årlig husleie - tusen kr	Endret husleie inn- arbeidet i økonomi- plan - tusen kr	Husleie beregnes fra
210 Øraker	90			3/12
210 Skøyen	210			3/12
210 FO-bygget (privat innleie)	630			3/12
210 Majorstuen	232			3/14
210 Ris	150			3/16
210 Sofienberg	540			3/14
210 Grünerløkka	196			3/12
210 Stasjonsfjellet	36			3/13
230 Nydalen (privat innleie)	180			3/12

Øraker 8-10-skole

Øraker utvides med en parallell på ungdomstrinnet fra 2014. Imidlertid gir byggeprosjektet ved Bjørnsletta et behov for avlastingslokaler i byggeperioden. Dette løses ved Øraker skole fra 2012. Planlagte tiltak gir en varig kapasitetsutvidelse ved Øraker skole etter at Bjørnsletta skole ferdigstilles i 2014.

FO-bygget, utvidelser av Skøyen skole og Majorstuen skole

Majorstuen skole rehabiliteres og utvides i perioden 2012-2014 fra dagens kapasitet på 728 elevplasser til 960 elevplasser. I mellomtiden vil det etableres erstatningslokaler ved FO-bygget på Huseby for de eldste elevene og en paviljongløsning ved Skøyen skole for de yngste elevene.

Erstatningslokalene vil senere tas i bruk som varige kapasitetsutvidelser. Skøyen skole vil etter dette få en kapasitetsutvidelse på 210 elevplasser fra 2014 og FO-bygget vil gi 630 elevplasser. FO-bygget vil også være erstatningslokaler for Ris skole mens denne rehabiliteres og utvides.

Ris 8-10 skole

Rehabilitering og utbygging av Ris skole gir en utvidelse med 150 elever til samlet kapasitet på 598 elever. Tidligere vedtatt friidrettsanlegg gjennomføres av praktiske årsaker i tilknytning til utbyggingsprosjektet. Skolen ferdigstilles til skolestart 2016.

Ny ungdomskole på Sofienberg

Skoleanlegget Sofienberg omgjøres til 8-10- skole for 540 elever. Skolen planlegges ferdigstilt til skolestart 2014.

Grünerløkka 1-7-skole

Det er utredet at Grünerløkka kan ta høyere elevtall, tilsvarende en hel klasserekke, gjennom en enkel ombygging. Skolen planlegges ferdigstilt til skolestart 2012.

Stasjonsfjellet 8-10-skole

Nytt ventilasjonsanlegg for å øke kapasiteten. Prosjektet er planlagt ferdigstilt til skolestart 2013. Det nye anlegget tilrettelegges for en senere utbygging av skolen med ytterligere en klasserekke.

Nydalen vgs., tilleggsareal

Ny skole stod ferdig til skolestart 2011. Det leies inn ytterligere areal for å øke kapasiteten med 180 elevplasser fra skolestart 2012.

Skolebehovsplanen 2012-2022

I skolebehovsplanen 2012-2022 inngår kapasitet som her er foreslått i bestillingsoversikten, innleieprosjekter og tiltak som forventes innarbeidet i TI. I tillegg inngår også kapasitet fra ulike prosjekter i den vedtatte skolebehovsplanen for 2009-2019, selv om prosjektene ennå ikke er budsjettmessig innarbeidet med konkrete rammer. Dette gjelder:

Haugen skole, utvidelse ved omgjøring til 1-7 skole

Utvidelse av Haugen skole gir en kapasitetsøkning på en parallell på barnetrinnet. Dette kommer i tillegg til den allerede forutsatte omgjøringen av Haugen til 1-7-skole som er knyttet til ferdigstillelse av ny Gran 8-10-skole i 2015. Gamle Gran skole vil bli benyttet som erstatningslokaler i byggeperioden for skoleprosjektet. Ferdigstillelse av byggeprosjektet er planlagt til 2016.

Veitvet 1-10 skole, OPS

Felles konkurranseutlysning for Gran og Veitvet er planlagt høsten 2011. Regulering av tomten ble vedtatt i bystyret april 2011. Reguleringsplanen stiller krav om riving av en eksisterende privateid idrettshall og etablering av ny hall. Konkurransen omfatter derfor nå både hall og tilhørende idrettsfasiliteter, i tillegg til skole. Planlagt ferdigstillelse av skoleanlegget er skolestart 2015.

Gran 8-10 skole, OPS

Felles konkurranseutlysning for Gran og Veitvet er planlagt høsten 2011. Standard areal- og funksjonsprogram – bygg for læring legges til grunn for den nye ungdomsskolen. Konkurranses grunnlaget inkluderer en opsjon om leie av tilleggsareal til bydelsfunksjoner for Bydel Alna. Reguleringsplanen ble vedtatt i bystyret juni 2011. Planlagt ferdigstillelse er skolestart 2015.

Munkerud 1-7 skole

Ny konseptvalgutredning er gjennomført. Det foreslås å etablere en skole med 840 elevplasser, barnehage og to gymsaler. Det er planlagt ferdigstillelse til skolestart 2016.

Bøler 1-7 skole

Prosjektet som omhandler ny samlingssal og ombygging av tidligere skolekjøkken til kontorer på Bøler skole er utredet på nytt. Tiltakene som foreslås skal kvalitetssikres. De vil imidlertid ikke gi økt elevkapasitet ved skolen. Byrådet vil utarbeide en egen konseptvalgsutredning for skoleområdet Bøler-Skullerud.

Valle videregående skole,

Det utredes et skoleanlegg dimensjonert for ca 500 elevplasser. Samtidig utredes skolefaglig samarbeid mellom skolen og Vålerenga idrettsforening. Skolen planlegges med utdanningsprogram for studiespesialisering, herunder toppidrett og tilbud til elever som ønsker et alternativt skoletilbud.

I vedlegget til sak 1 "Skolebehovsplan 2012-2022" foreslås en rekke tiltak hvor de fleste av dem har vært igjennom ekstern kvalitetssikring del 1 (KS1). Tabellen under illustrerer tiltakene som er foreslått, i tillegg til de forannevnte, for å dekke den fremtidige kapasitetsveksten. Ferdigstillelsesår og kapasitetsvekst er fortsatt noe usikre, og endringer vil forekomme etter hvert som prosjektene går igjennom forprosjekt og ekstern kvalitetssikring del to (KS2). Følgende skoleprosjekter i vedlegget er foreslått for å dekke kapasitetsveksten:

Planlagte tiltak skolebehovsplanen 2012-2022:				
Skole	Detaljer	Planlagt endring - paralleller		Planlagt ferdig år
		B	U	
Nordtvet	1-7 skole, utvides	1		2012
Rødtvet	1-7 skole, utvides	1		2012
Nordseter	Permanent utvidelse i to byggetrinn. Benyttes først som erstatningslokaler	1		2013
Møllergata	1-7 skole, utvidelser	1		2014
Berg vgs	Omgjøres til 1-7 skole	3		2014
Gamle Løren	Ny 1.-4. skole, byggetrinn 1 ved rehabilitering	2		2014
Tonsenhagen	Utvidelse	1		2014
Stasjonsfjellet	Utvidelse		1	2014
Trasop	Utvidelse	1,5		2014
Manglerud vgs	Omgjøres til 1-10	2	6	2014
Høyenhall	Omgjøres til 1-7	1	-3	2014
Fagerborg vgs	Omgjøres til 8-10		5	2015
Ila	Omgjøres til 1-7 skole	2	-4	2015
Teglverkstomta	Ny 1-10 skole, flerbrukshall	2	4	2016
Haugenstua	Omgjøres og utvides til 1-10 skole	4	-2	2015
Haugen	Utvides med en parallell	1		2015
Godlia	Utvides	1		2015
Ekeberg	Utvides	1		2015
Uranienborg	Omgjøres til 1-7 skole	2	-2	2016
Bygdøy	Utvides	1		2016
Nydalsområdet	Ny 1-7 skole	4		2016
Området Ullem- Bygdøy	Ny 8-10 skole, mulig samlokalisering med ny vgs utredes		6	2016
Tokerud	Ny, utvidet skole erstatter den gamle		3	2016
Nordstrand vgs	Omgjøres til 8-10 skole		4	2016
Nordseter	1-10 skole, utvides	2		2016
Ny barneskole i Lodalen	1-7 skole	4		2017
Vollebekk	Ny 1-10 skole, barnehage utredes	2	4	2017
Gamle Løren	Byggetrinn 2. Mellomtrinnet (5.-7. trinn)	2		2017
Ny barne- og ungdomsskole i Bjørvika	1-10 skole, utredes videres som OPS-prosjekt. Flerbrukshall som kan brukes av vgs Sjømannskolen vurderes innpasset	3	6	2018
Sentrum nord	Ny 8-10 skole		6	2018
Sagene	Omgjøres til 1-7 skole	2	-2	2018
Bjølser	Omgjøres til 1-7 skole	2	-4	2019
Ny byomfattende 8-13 skole	Ny 8-13 skole i samarbeid med Uio		3	2019
Groruddalen	Permanent utvidelse. Tas først i bruk som erstatningslokaler		2	2019
Ny barneskole i Ensjøområdet	Ny 1-7 skole, vurderes som OPS-prosjekt	4		2020

I skolebehovsplanen benyttes "paralleller" som en planforutsetning. Standard klasserom er beregnet til 30 elevplasser i nye skoler og et gjennomsnitt på 28 elevplasser i eldre skolebygg. En parallell på 1-7. trinn vil slik gi 210 elevplasser. Eksakt antall elevplasser vil først fremkomme etter at forprosjekt er gjennomført og skoleprosjektet har gjennomgått en ekstern kvalitetssikring (KS2). For videregående skole benyttes begrepet elevplasser som et uttrykk for kapasiteten ved 95 % oppfylling av klasserommene.

Tilsvarende er det for videregående skoler planlagt disse tiltakene:

Skole	Detaljer	Anslag kapasitet	Planlagt ferdig år
Hellerud videregående	Kapasitetsutvidelser	90	2013
Holtet	Elektro overføres fra Etterstad, utbygging	180	2014
Ny skole, vekt på kunst og håndverk	To byggetrinn. I kunst- og håndverksskolen etableres kompetansesenter for mindre håndverksfag, utdanningsprogram for design, og håndverk, studiespes.	750	2014/ 2017
Ny Hersleb videregående skole	Ny skole med biologisatsing i studiespesialisering, samt helse-og sosialfag	720	2015
Etterstad	Utvidet skole med fokus på mat, reiseliv, studiespesialisering og service. Flerbrukshall utredes	292	2015
Sentrum vest	Studiespesialiserende og påbyggfag	896	2015
Ny skole i samarbeid m UiO	Ny 8-13 skole i samarbeid med UiO	540	2019
Natur vgs	UDE og Natur vgs er i dialog mht kjøp av skoleplasser innen Naturbruk	30	2019

Midlertidige løsninger og erstatningslokaler

Bruk av midlertidige lokaler kan skyldes rehabilitering, ombygging eller utvidelse av eksisterende skoleanlegg, hvor elevene må ut av sine faste lokaler for en kortere eller lengre periode. Det kan også komme av at det i et område er forventet en forbigående elevtallsvekst, slik at kapasiteten er nødvendig kun i noen få år. Videre kan det være at elevtallsveksten i et område kommer så kraftig og så raskt at det ikke er mulig å fremskaffe permanent kapasitet tidlig nok, og midlertidige lokaler blir dermed nødvendig.

I skolebehovsplanen foreslås det å opprette permanente avlastningslokaler som ungdomsskoleelever kan transporteres til. Disse kan benyttes både ved omstruktureringer og større rehabiliteringer av skoleanlegg. I tillegg foreslås det at enkelte permanente kapasitetsutvidelser de første årene blir benyttet til erstatningslokaler for skoler under ombygging/rehabilitering, og at de deretter skal dekke opp for forventet elevtallsvekst.

Tabellen viser permanente erstatningslokaler i planperioden:

Skole	Detaljer	Periode som erstatnings- lokale
Bredtvet	Gammelt skoleanlegg på Bredtvet	Permanent
FO-tomten	Erstatningslokale for Majorstua og Ris	2012-2016
Skøyen	Erstatningslokale for Majorstua	2012-2014
Øraker	Erstatningslokale for Bjørnsletta	2012-2014
Nordseter	Erstatningslokale for deler av Munkerud	2013-2016
Nordstrand vgs	Erstatningslokale for deler av Munkerud	2013-2016
Goruddalen skole	Erstatningslokale for Haugenstua og Tokerud	2014-2016
Gran	Erstatningslokale for Haugen	2015-2016

Midlertidige paviljonger og midlertidig innleide lokaler kommer i tillegg.

I følge skolebehovsplanen vil det være stort behov for innleie av erstatningslokaler for prosjekter for videregående skoler.

Utdanningsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
200	Utdanningsetaten (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	122 433	148 307	228 831
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	86 707	32 042	29 206
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	89 775	86 584	75 651
14	Overføringsutgifter	15 037	9 300	9 374
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	46 247	0	0
	Sum utgifter	360 199	276 233	343 062
16	Salgsinntekter	-1 229	-31 126	-32 153
17	Refusjoner	-128 821	-37 733	-38 978
18	Overføringsinntekter	-252	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-44 214	0	0
	Sum inntekter	-174 516	-68 859	-71 131
	Netto utgifter	185 683	207 374	271 931

1. Ansvarsområde

Utdanningsetaten har ansvar for drift, utvikling, oppfølging og veiledning av utdanningsvirksomheten hjemlet i opplæringsloven, lov om fagskoleutdanning, voksenopplæringsloven og introduksjonsloven, og retningslinjer som Oslo kommune fastsetter.

Utdanningsetaten skal sørge for at skolene følger opp læringsresultater, brukerundersøkelser og annen informasjon i sitt arbeid med å videreutvikle en god Oslo-skole. Elevenes opplæring skal evalueres kontinuerlig og systematisk for å sikre god undervisning og faglig fremgang.

Utdanningsetaten har utøvende ansvar for å bestille skolebygg og for å anbefale nybyggs- og rehabiliteringsprosjekter innenfor vedtatte rammer.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det vises til situasjonsbeskrivelsen i den innledende omtalen under Utdanning (side 7-10).

3. Mål

Byrådet vil at Utdanningsetaten skal realisere de mål som er angitt under Utdanning (side 11).

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal Utdanningsetaten benytte de strategier og tiltak som er angitt under Utdanning (side 13-14).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er avsatt 30 mill. til paviljongene på Engebråten. Dette er en reduksjon i avsetninger til midlertidige løsninger/ paviljonger fra 2011-budsjettet. Erstatningslokaler i midlertidige lokaler vil vurderes saldert ved omdisponering av den ufordelte avsetningen til nye skoler.

Avsetningen på 5 mill. til prosjektering av OPS-prosjekter er videreført.

Det er lagt inn 3,3 mill. til delvis kompensasjon for økt husleie pga utfasing av oljefyr ved skolene, en økning på 1,7 mill. fra 2011. Husleieøkningen er delvis finansiert av lavere driftskostnader for skolene.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 8,7 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader. Det er teknisk innarbeidet 40,1 mill. til dekning av økte utgifter til Oslo pensjonsforsikring (OPF).

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 2,2 mill. på kapitlet.

Det er avsatt 10 mill. - en reduksjon på 4 mill. fra 2011 - til kompensasjon for gratis utlån av kommunale lokaler til frivillige organisasjoner.

Årlig driftsstøtte til Elevorganisasjonen i Oslo videreføres, jf. verbalvedtak K43/2009.

Følgende tidsbegrensede avsetning er ikke videreført:

- 2 mill. til etter-/videreutdanning av spesialpedagoger

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- 1,5 mill. til AFP/uføre er overført andre kapitler under etaten
- Nye satser for Statens Pensjonskasse (SPK) for 2011 på 72,1 mill. fra etatens øvrige kapitler
- Nye satser OPF for 2011 på 35 mill. er omfordelt til etatens øvrige kapitler
- 4 mill. til prosjektet Psykisk helse er overført fra kap. 210 Grunnskolen
- 2,3 mill. til lønnsmidler vedrørende lokalt lønnsoppgjør i 2010 er omfordelt til etatens øvrige kapitler

6. Forslag til verbale vedtak

Oppfølging av skolebehovsplanen 2012-2022

Byrådet gis fullmakt til å planlegge og utvikle tiltak, samt omstrukturere skoler, i tråd med strategiene og anbefalingene i "Skolebehovsplan 2012-2022".

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
200	Utdanningsetaten (KOU)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	-9 391	67 800	103 830
03	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	65 736	0	0
04	Overføringsutgifter	8 928	0	0
	Sum utgifter	65 273	67 800	103 830
07	Refusjoner	-157	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 033	-13 560	-20 766
	Sum inntekter	-2 190	-13 560	-20 766
	Netto utgifter	63 084	54 240	83 064

1. Investeringsoversikt

		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
200	Utdanningsetaten (KOU)								
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
106 040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr			99 130	227 910	46 690	0		Løpende
108 051	IKT (InnsIKT til nye skoler)			4 700	0	0	0		Løpende
111 001	IKT-infrastruktur - skoler			0	5 000	15 000	15 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			103 830	232 910	61 690	15 000		
	Finansiering:								
106 040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr	Overført mva refusjon		-19 826	-45 582	0	0		
106 040	Utdanningsetaten - inventar og utstyr	Inv. mva fra 2014		0	0	-9 338	0		
108 051	IKT (InnsIKT til nye skoler)	Overført mva refusjon		-940	0	0	0		
111 001	IKT-infrastruktur - skoler	Overført mva refusjon		0	-1 000	0	0		
111 001	IKT-infrastruktur - skoler	Inv. mva fra 2014		0	0	-3 000	-3 000		
	Sum kapittel finansiering			-20 766	-46 582	-12 338	-3 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			83 064	186 328	49 352	12 000		

Inventar og utstyr – nye skoler

Det er avsatt investeringsmidler til inventar og utstyr nye skoler til prosjekter som står på bestillingsoversikten. For inventar og utstyr til Kuben yrkesarena har det vært gjennomført ekstern kvalitetssikring (KS2) og det er avsatt 158 mill. til dette formålet i 2013.

InnsIKT til nye skoler

Det er i 2012 avsatt 4,7 mill. til InnsIKT-løsning i nye skoler. Fra 2013 er det lagt til grunn at slike anskaffelser ivaretas innen rammen av avsetningen til inventar og utstyr.

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT)

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
203	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	110 901	111 560	123 513
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	17 854	19 151	18 615
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	189	0	0
14	Overføringsutgifter	3 231	3 125	3 150
	Sum utgifter	132 175	133 836	145 278
16	Salgsinntekter	-28	-206	-213
17	Refusjoner	-10 156	-11 401	-11 777
	Sum inntekter	-10 184	-11 607	-11 990
	Netto utgifter	121 990	122 229	133 288

1. Situasjonsbeskrivelse

Pedagogisk-psykologisk tjeneste (PPT) skal bistå skolene med å legge opplæringen bedre til rette for elever med særlige behov og sørge for at det blir utarbeidet sakkyndig utredning der loven krever det. PPT er hjemlet i opplæringsloven, og skal samarbeide med andre aktuelle kommunale og statlige instanser.

Det vises for øvrig til situasjonsbeskrivelse under Utdanning (side 7-10).

3. Mål

Byrådet vil at PPT skal bidra til å realisere de mål som er angitt under Utdanning (side 11)

4. Strategier og tiltak

I arbeidet med å realisere byrådets mål skal PPT benytte strategier og tiltak angitt under Utdanning (side 13-14).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 5,3 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er lagt inn en økning på 2 mill. for å møte elevtallsveksten. Det vil bli foretatt ny elevtelling pr. 01.10.2011. Byrådet vil i Tilleggsinnstillingen justere for konsekvensen av denne.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 1,2 mill. på kapitlet.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- 0,4 mill. er overført til kap. 200 Utdanningsetaten som følge av nye satser for SPK.
- 1,5 mill. til OPF for 2011 er overført fra kap. 200 Utdanningsetaten
- 2,4 mill. knyttet til lønnsoppgjøret er overført fra kap. 200 Utdanningsetaten
- 1 mill. til ressursteam (Majorstuteamet) er overført til kap. 210 Grunnskolen.

Grunnskolen

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
210	Grunnskolen (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	3 429 467	3 600 842	3 798 764
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	780 489	633 058	524 851
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 702 196	1 680 065	1 722 248
14	Overføringsutgifter	83 285	1 034	1 042
	Sum utgifter	5 995 438	5 914 999	6 046 905
16	Salgsinntekter	-15 405	-38 228	-39 490
17	Refusjoner	-422 336	-181 717	-187 714
18	Overføringsinntekter	-4 421	-3 705	-3 827
	Sum inntekter	-442 162	-223 650	-231 031
	Netto utgifter	5 553 276	5 691 349	5 815 874

1. Situasjonsbeskrivelse

Undervisningen ved grunnskolene er hjemlet i opplæringsloven. Det er 122 ordinære grunnskoler. I tillegg til Bjørnholt og Fyrstikkalleen, som er 8-13 skoler. Skoleåret 2011/12 åpnes Frydenberg skole, som er en ny 8-10 skole. Hersleb grunnskole legges ned.

Det vises for øvrig til situasjonsbeskrivelse under Utdanning (side 7-10).

2. Mål

Byrådet vil at grunnskolene skal realisere de mål som er angitt under Utdanning (side 11).

3. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal grunnskolene benytte strategier og tiltak angitt under Utdanning (side 13-14).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Til ordinære skolelokaler er det lagt inn en økning på 54,7 mill. i forhold til 2011-budsjettet

Ansvar for indre vedlikehold er fra 2012 overført til Undervisningsbygg Oslo KF. 30 mill. er derfor trukket ut av kapitlets ramme.

Husleie for 6 flerbrukshaller er overført til Idrettsetaten. Kapitlet er derfor redusert med 3,6 mill.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 179,7 mill., jf. kapittel 14
Budsjettekniske merknader.

Det er lagt inn en økning på 62,9 mill. for å dekke merutgiftene til undervisning som følge av elevtallsvekst. Det er lagt til grunn en økning på 1 149 elever, fra en forutsetning om 54 438 i 2011 til 55 587 i 2012. Det vil bli foretatt ny elevtelling pr. 01.10.2011. Byrådet vil i Tilleggsinnstillingen justere for konsekvensen av denne.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 90,6 mill. på kapitlet.

Innenfor rammen er det avsatt 10 mill. til videreføring av styrkingstiltak på skoler med høy andel minoritetslever.

Innenfor rammen er det avsatt 1,5 mill. til obligatorisk seksualundervisning på grunnskolens ungdomstrinn og i videregående skole.

Kunnskapspakken og tiltakspakken for lærerrekuttering videreføres.

Det er avsatt følgende beløp til leksehjelp i regi av frivillige organisasjoner:

Kap. Tiltak	Byrådets forslag 2011	Vedtatt bystyret 2011	Byrådets forslag 2012
210 Tilskudd leksehjelptiltak	1 000	1 000	1 050
210 Tamilsk Ressurs og Veiledningssenter (TRVS) - leksehjelp	600	600	600
210 Oslo Røde Kors - leksehjelp	2 500	2 500	2 600
Sum Grunnskolen	4 100	4 100	4 250

Styrkingen av spesialundervisningen som ble lagt inn i 2010-budsjettet er videreført med 39,7 mill.

Lærerløftet Oslo videreføres med 16,4 mill.

Det er avsatt 3,8 mill. til kjøp av skolebibliotekstjenester som et samarbeid mellom Utdanningsetaten og Kulturosetaten.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer mellom Utdanningsetatens kapitler:

- Reduksjon SPK til kap. 200 Utdanningsetaten med 46,7 mill.
- Økning AFP og uføre fra kap 200 Utdanningsetaten med 1,1 mill.
- Økning OPF fra kap 200 Utdanningsetaten med 13,8 mill.
- Reduksjon for ressursteam (Majorstuteamet) til kap 203 PPT med 1 mill.
- Reduksjon psykisk helse til kap 200 Utdanningsetaten med 4 mill.
- Reduksjon lønnsoppgjør til andre kapitler med 1 mill.
- Husleie for skoler er overført til andre av etatens kapitler. Kapitlet er derfor redusert med 17,7 mill.

Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen)

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
211	Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	400 198	357 635	383 051
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	57 532	62 485	62 284
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	4 536	16 898	17 456
14	Overføringsutgifter	9 262	3 183	3 208
	Sum utgifter	471 528	440 201	465 999
16	Salgsinntekter	-318 817	-269 378	-271 295
17	Refusjoner	-47 196	-50 251	-51 909
18	Overføringsinntekter	-64	0	0
	Sum inntekter	-366 078	-319 629	-323 204
	Netto utgifter	105 449	120 572	142 795

1. Ansvarsområde

Aktivitetsskolen er hjemlet i opplæringsloven og er et tilbud til alle barn fra 1.- 4. årstrinn og barn med spesielle behov fra 5.- 7. årstrinn.

2. Situasjonsbeskrivelse

Ved 98 ordinære kommunale grunnskoler med 1.-4. årstrinn har elevene tilbud om aktivitetsskole før og etter skoletid. Ved 94 av disse skolene er tilbudet kommunalt og ved fire av skolene er tilbudet privat-/foreldredrevet. Fire aktivitetsskoletilbud er knyttet til spesialskoler.

3. Mål

Byrådet vil at Aktivitetsskolen skal realisere de mål som er angitt under Utdanning (side 11).

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal Aktivitetsskolene benytte strategier og tiltak angitt under Utdanning (side 13-14).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 7,8 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 2,7 mill. på kapitlet.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- 0,3 mill. er overført til kap. 200 Utdanningsetaten som følge av nye satser for SPK
- Økning OPF er overført fra kap. 200 Utdanningsetaten med 10,7 mill.

I forbindelse med bystyrets behandling av budsjett 2011 ble bevilgningen på kapitlet økt med 5,6 mill. til rimeligere oppholdsbetaling i Aktivitetsskolen fra høsten 2011. Kapitlet er økt med ytterligere 6,8 mill. for å dekke helårsvirkningen av vedtaket.

Forslag til satser for oppholdsbetaling i Aktivitetsskolen vil gå frem av del 13 Takster, avgifter og gebyrer.

Søskenmoderasjon i Aktivitetsskolen

I byrådsak 132 om virkninger av regnskap 2010 mv. ble det fattet følgende vedtak:

Byrådet bes i forbindelse med budsjettframlegget for 2012 utrede kostnadene ved innføring av søskenmoderasjon i aktivitetsskolen og når en familie har barn både i barnehage og i aktivitetsskole.

Kostnadene har blitt beregnet til å utgjøre henholdsvis 10 og 50 mill. per år. Det er betydelig usikkerhet knyttet til tallene. Byrådet har ikke funnet rom for å prioritere tiltakene gitt kommunens økonomiske situasjon.

Videregående skoler

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
230	Videregående skoler (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	1 244 054	1 225 913	1 289 116
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	329 732	305 093	287 251
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	570 770	650 567	693 144
14	Overføringsutgifter	37 233	33 297	33 563
	Sum utgifter	2 181 789	2 214 870	2 303 074
16	Salgsinntekter	-30 020	-37 676	-38 919
17	Refusjoner	-180 095	-136 031	-140 520
18	Overføringsinntekter	-2 204	0	0
	Sum inntekter	-212 318	-173 707	-179 439
	Netto utgifter	1 969 471	2 041 163	2 123 635

1. Ansvarsområde

De videregående skolene skal videreutvikle den enkelte elevs evner og anlegg og gi et godt grunnlag for videre utdanning og arbeid. Undervisningen ved de ordinære videregående skolene er hjemlet i opplæringsloven.

2. Situasjonsbeskrivelse

Oslo kommune har 23 ordinære videregående skoler. Det vises for øvrig til omtale under kapitlet Utdanning (side 7-10).

3. Mål

De videregående skolene skal realisere de mål som er angitt under Utdanning (side 11).

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal de videregående skolene benytte strategier og tiltak angitt under Utdanning (side 13-14).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Til ordinære skolelokaler er det lagt inn en økning på 91,3 mill. i forhold til 2011-budsjettet. I tillegg kommer utgifter til diverse innleide lokaler, som tidligere.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 62,3 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 28,9 mill. på kapitlet.

Det er lagt inn en økning på 25,1 mill. for å dekke merutgiftene til undervisning som følge av elevtallsvekst. Det er lagt til grunn en økning på 333 elever, fra en forutsetning om 14 368 i 2011 til 14 701 i 2012. Det vil bli foretatt ny elevtelling pr. 01.10.2011. Byrådet vil i Tilleggsinnstillingen justere for konsekvensen av denne.

Det er avsatt kr. 350 000 i tilskudd til Ungt Entreprenørskap.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- Nye satser SPK til kap. 200 Utdanningsetaten på 16,1 mill.
- Justering av midler til AFP/uføre fra kap. 200 Utdanningsetaten på 0,1 mill.
- Justering av midler til OPF fra kap. 200 Utdanningsetaten på 3,7 mill.
- Justering av midler til lønnsoppgjør fra kap. 200 Utdanningsetaten på 0,4 mill.
- Justering av 10,6 mill. fra kap. 210 Grunnskolen i forbindelse med omfordeling av husleiemidler.

Fagopplæring

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
231	Fagopplæring (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	8 226	7 982	8 832
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	15 471	3 833	8 764
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	124 264	124 337	128 440
14	Overføringsutgifter	125	0	0
	Sum utgifter	148 086	136 152	146 036
16	Salgsinntekter	-338	-226	-233
17	Refusjoner	-52 667	-53 096	-61 464
18	Overføringsinntekter	-883	0	0
	Sum inntekter	-53 887	-53 322	-61 697
	Netto utgifter	94 199	82 830	84 339

1. Ansvarsområde

Utdanningsetaten skal på vegne av Oslo kommune fremskaffe læreplaner, formidle elever fra skole til bedriftsopplæring og utvikle fag- og svenneprøver. Etaten er sekretariat for Yrkesopplæringsnemnda og har det administrative og faglige ansvaret for gjennomføring av opplæringslovens bestemmelser om fagopplæring. Gjennom veiledning av lærebedriftene skal etaten skape bedre kvalitet på fagopplæringen i arbeidslivet.

2. Situasjonsbeskrivelse

I 2010 ble det tegnet 1360 nye lærekontrakter med lærebedrifter i Oslo. Dette er 143 eller 11,8 % flere enn i 2009. Antall lærekontrakter i kommunens egne virksomheter (bydeler, etater og kommunale foretak) viser i 2010 en positiv utvikling fra året før med 116 lærekontrakter mot 105 i 2009.

Ca. 190 nye lærebedrifter ble godkjent i 2010. Per 31.12.2010 var det ca 1660 godkjente lærebedrifter i Oslo. Arbeidet med å sikre tilgangen på kvalifiserte læreplaner for alle faggrupper videreføres. Det er bl.a. inngått et samarbeidsprosjekt med NHO og flertallet av fylkene i Østlandssamarbeidet, *Aksjon lærebedrift*, om å finne frem til nye lærebedrifter.

Byrådet la i juni 2011 frem en sak med forslag om å øke inntaket av lærlinger i kommunens egne virksomheter til 355 nye lærekontrakter årlig fra 2015. Det skal fastsettes en opptrappingsplan. Den enkelte virksomhet har ansvar for inntak av lærlinger.

3. Mål

- Antall lærebedrifter skal økes

- Andel lærlinger/lærekandidater og praksiskandidater som består fag-/svenneprøven og kompetanseprøven skal økes
- Antall hevinger av lærekontrakter skal reduseres

4. Strategier og tiltak

- Bistå kommunens virksomheter til å ta inn lærlinger
- Systematisk oppfølging og veiledning av lærebedriftene og opplæringskontorene
- Styrke yrkes- og karriereveiledningen
- Gi målrettet opplæring til faglig ledere og instruktører i bedrifter og bransjer som ikke har tilfredsstillende utvikling på målene om at lærlingene skal fullføre og bestå
- Samarbeide med Akershus fylkeskommune og arbeidslivets organisasjoner om flere læreplasser i nye virksomheter
- Informere og kurse instruktører m.v. i de kommunale virksomhetene om inntak av lærlinger

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,6 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 1,1 mill. på kapitlet.

Fagskolen

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
250	Fagskolen (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	21 041	19 559	20 145
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	7 754	5 797	5 702
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	13 100	0	0
14	Overføringsutgifter	763	0	0
	Sum utgifter	42 657	25 356	25 847
16	Salgsinntekter	-413	0	0
17	Refusjoner	-2 203	0	0
18	Overføringsinntekter	-2 468	0	0
	Sum inntekter	-5 084	0	0
	Netto utgifter	37 573	25 356	25 847

1. Ansvarsområde

Fagskoleutdanningen er hjemlet i lov om fagskoleutdanning. Fra 01.01.2010 har fylkeskommunene ansvar for at det finnes tilbud av godkjent fagskoleutdanning i fylket som tar hensyn til behovet for kompetanse lokalt, regionalt og nasjonalt innen prioriterte samfunnsområder.

2. Situasjonsbeskrivelse

Fagskolen i Oslo (FiO) skal sikre fagskoleutdanning av høy kvalitet gjennom en offentlig godkjenningsordning. FiO ledes av et styre og er organisatorisk plassert under Utdanningsetaten i Oslo kommunes styringslinje. Fagskoleutdanningen har et omfang på minimum et halvt studieår og maksimum to studieår.

Tilbudene som gis innen fagskoleutdanning må være godkjent av Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT). Fagskolen i Oslo tilbyr studenter hel- og deltidskurs innenfor tekniske fag og helsefag. Fagskolen er en direkte yrkesforberedende utdanning, som i likhet med høyere utdanning henvender seg til voksne og bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Studiene bygger på fullført videregående opplæring fra et yrkesfaglig utdanningsprogram, fag-/svennebrev eller tilsvarende realkompetanse.

Ved iverksettelsen av forvaltningsreformen 01.01.2010 ble drifts- og finansieringsansvaret for fagskoleutdanningen overført fra staten til fylkeskommunene. For enkelte private fagskoler ble reformen delvis reversert i løpet av 2010.

FiO er vedtatt flyttet til Kuben kompetansesenter for yrkesfag og skal samlokaliseres med den videregående skolen og Lærlingesenteret for byggfag. Fagskolen i Oslo vil dermed fra 2013 bli del av en arena for yrkesfag med gode muligheter for samarbeid og utveksling av kompetanse mellom videregående opplæring, bedrifter og fagskoleutdanningen.

3. Mål

Studentene ved Fagskolen i Oslo skal sikres et godt utdanningstilbud og et godt fagmiljø.

4. Strategier og tiltak

- Videreføres Fagskolen i Oslo på dagens nivå
- Vektlegge kvaliteten i utdanningstilbudet
- Heve undervisningspersonalets kompetanse
- Øke antall partnerskapsavtaler med bedrifter i aktuelle bransjer
- Videreutvikle samarbeidet med næringslivet i Oslo-regionen
- Samarbeide med kommunale og private institusjoner om gode og tilpassede undervisningstilbud i helse- og sosialfag
- Fagskolen skal i samarbeid med Utdanningsetaten utrede mulighetene for et nærmere organisatorisk samarbeid mellom fagskolene i Oslo og Akershus

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,9 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,2 mill. på kapitlet.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- 0,3 mill. er omfordelt til øvrige av etatens kapitler som følge av nye satser for SPK.
- 0,1 mill. er omfordelt fra øvrige av etatens kapitler til OPF

Spesialundervisning i egne grunnskoler

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
260	Spesialundervisning i egne grunnskoler (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	253 841	269 577	278 265
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	65 127	54 237	51 134
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	54 500	45 346	50 283
14	Overføringsutgifter	7 053	5 147	5 188
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	33	0	0
	Sum utgifter	380 554	374 307	384 870
16	Salgsinntekter	-5 956	-5 122	-5 291
17	Refusjoner	-41 355	-34 382	-35 517
18	Overføringsinntekter	-1 077	0	0
	Sum inntekter	-48 388	-39 504	-40 808
	Netto utgifter	332 166	334 803	344 062

1. Ansvarsområde

Oslo kommunes spesialskoler er en del av den helhetlige spesialpedagogiske tiltakskjeden i kommunen. Undervisningen er hjemlet i opplæringsloven.

2. Situasjonsbeskrivelse

I tillegg til undervisning av egne elever skal skolene gi veiledning og fungere som spesialpedagogiske kompetansesentre for de ordinære grunnskolene i Oslo.

Ved følgende skoler gis særskilt tilpasset opplæring for elever med særskilte behov: Blindernveien, Lønnebakken, Haukåsen, Vetland, Nordvoll, Ullevålsveien, Voksentoppen og Vestre Aker. Skolene Brusetskollen og Sedsvoll gir tilbud om korttidsopphold til elever ved ordinære grunnskoler. Nordre Aker skole og Sykehusskolen gir opplæring for elever i helseinstitusjoner. Sollerudstranda er en alternativ skole for elever med behov for praktisk tilrettelegging.

Det vises for øvrig til situasjonsbeskrivelse under Utdanning (side 7-10).

3. Mål

Spesialskolene skal realisere de mål som er angitt under Utdanning (side 11).

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal spesialskolene benytte strategier og tiltak angitt under Utdanning (side 13-14).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Til ordinære skolelokaler er det lagt inn en økning på 4,9 mill. i forhold til 2011-budsjettet. I tillegg kommer utgifter til diverse innleide lokaler, som tidligere.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 12,1 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 5 mill. på kapitlet.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- Nye satser SPK til kap. 200 Utdanningsetaten på 3 mill.
- Justering av midler til OPF fra kap. 200 Utdanningsetaten på 1,7 mill.
- Justering av midler til lønnsoppgjør til etatens øvrige kapitler på 0,8 mill.
- Justering av 4,3 mill. fra etatens øvrige kapitler i forbindelse med omfordeling av husleiemidler.

Spesialundervisning i egne videregående skoler

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
261	Spesialundervisning i egne videreg. skoler (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	47 017	46 581	48 200
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	10 631	6 790	6 255
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	19	174	464
14	Overføringsutgifter	1 058	617	622
	Sum utgifter	58 725	54 162	55 541
16	Salgsinntekter	-1	-104	-107
17	Refusjoner	-6 255	-3 610	-3 729
18	Overføringsinntekter	-50	0	0
	Sum inntekter	-6 305	-3 714	-3 836
	Netto utgifter	52 420	50 448	51 705

1. Ansvarsområde

Spesialundervisningen i egne videregående skoler skal legge til rette for at unge og unge voksne elever med særskilte behov kan utvikle sine kunnskaper og ferdigheter. Opplæringstilbudet skal være tilpasset den enkelte elevs evner og forutsetninger. Spesialundervisningen i egne videregående skoler er hjemlet i opplæringsloven.

2. Situasjonsbeskrivelse

Målgruppen for spesialundervisning i egne videregående skoler er elever under psykisk helsevern, innlagt på sykehus eller under poliklinisk oppfølging. Skolene gir tilbud til elever med rett til videregående opplæring og unge voksne uten fullført videregående opplæring.

Det blir gitt tilrettelagt opplæring ved til sammen 5 skoler. De fleste av elevene går på Eikelund, Kirkeveien og Kongsskogen videregående skoler. Tilbudet dekker i hovedsak eksamensrettet undervisning innenfor studieforberevende utdanningsprogram.

Nordvoll skole, avdeling for videregående opplæring, gir særskilt tilrettelagt opplæring for elever med autisme. Skolens ressursenter gir også veiledning til andre skoler med autistiske elever. I tillegg gis det særskilt tilrettelagt opplæring på videregående nivå til elever med multifunksjonshemming på Haukåsen skole.

Det vises for øvrig til situasjonsbeskrivelse under Utdanning (side 7-10).

3. Mål

Byrådet vil at spesialskolene skal realisere de mål som er angitt under Utdanning (side 11).

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal spesialskolene benytte strategier og tiltak angitt under Utdanning (side 13-14).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,1 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,8 mill. på kapitlet.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- Nye satser SPK til kap. 200 Utdanningsetaten på 0,5 mill.
- Justering av midler til OPF fra kap. 200 Utdanningsetaten på 0,2 mill.
- Justering av midler til lønnsoppgjør til etatens øvrige kapitler på 0,1 mill.
- Justering av 0,3 mill. fra etatens øvrige kapitler i forbindelse med omfordeling av husleiemidler.

Oslo musikk- og kulturskole

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
290	Oslo musikk- og kulturskole (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	52 231	43 267	47 697
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	10 077	16 931	12 802
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	540	519	536
14	Overføringsutgifter	1 283	230	232
	Sum utgifter	64 130	60 947	61 267
16	Salgsinntekter	-17 837	-11 480	-11 859
17	Refusjoner	-7 593	-3 567	-3 685
18	Overføringsinntekter	-27	0	0
	Sum inntekter	-25 456	-15 047	-15 544
	Netto utgifter	38 674	45 900	45 723

1. Ansvarsområde

Oslo musikk- og kulturskole (OMK) skal være kommunens ressurscenter for musikk- og kulturoppføring rettet mot barn og unge. OMK skal alene eller i samarbeid med andre profesjonelle aktører og det frivillige musikkliv, gi flest mulig barn og unge et godt undervisningstilbud innen ulike kunsthøg. Elever med særlige evner skal gis mulighet til å utvikle sitt talent. Undervisningen ved OMK er hjemlet i opplæringsloven.

2. Situasjonsbeskrivelse

Undervisningen ved OMK foregår ved 4 kulturstasjoner og ca. 60 skoler i byen. OMK ga pr. 01.10.2010 tilbud til ca. 5 800 elever hvorav ca. 4 900 elever i grunnskolealder. Dans er den undervisningskategorien som har hatt størst økning. Per 01.10.2010 var det ca. 1 610 på venteliste, hvorav ca. 1 230 i grunnskolealder. Ventelistene er hovedsaklig innen instrumentalopplføring.

Bystyret vedtok i møte 15.12.2010 sak 425 byrådets forslag til omorganisering av Oslo musikk - og kulturskole. Omorganiseringen vil gi flere elevplasser, primært innen musikkopplføring til de yngste barna. Tilbudet skal gis i barnas nærmiljø. Det skal opprettes fire nye kommunale kulturstasjoner med faglig stimulerende tilbud til de eldste elevene.

Byrådet vil i 2012 starte opp ny kulturstasjon i Groruddalen. Før det kan tas endelig beslutning om lokalisering vil det måtte gjøres en vurdering av mulige lokaler og kostnader forbundet med disse.

Under bystyrets behandling av budsjett for 2011 ble det bevilget 4 mill. kroner som engangsbeløp til Oslo kommunes bidrag til oppstart av privat kulturstasjon på Røa samt øvrige tiltak for å redusere ventelister i OMK.

Opprettelse av nye elevplasser i Oslo musikk- og kulturskole skal ses i sammenheng med nye prosjekter i skolebehovsplanen. Byrådet vil komme tilbake til etablering av kulturstasjoner på Søndre Nordstrand og i Nordre Aker.

3. Mål

- Barn - og unge i Oslo skal gis en god musikk- og kulturoppplæring i OMK
- OMK skal redusere ventelistene
- Elever med særskilte talenter skal gis mulighet for å utvikle seg mot et profesjonelt nivå.

OMK skal for øvrig arbeide etter mål angitt under Kultur (side 45).

4. Strategier og tiltak

For å videreutvikle kulturskoletilbudet i Oslo skal følgende strategier og tiltak benyttes:

- Starte opp ny kulturstasjon i Groruddalen
- Videreutvikle aktiviteten ved Schous kulturstasjon
- Videreføre samarbeidet med grunnskolene og bydelene
- Videreføre samarbeidet med kor, korps og orkestre
- Videreføre samarbeidet med Barratt Dues Musikk institutt og andre for å gi talenter et godt tilbud

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,7 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,4 mill. på kapitlet.

Det er avsatt 0,5 mill. i tilskudd til samarbeid med Barratt Dues Musikk institutt.

OMK skal ha gratis lokaler i de kommunale byggene.

Engangsbevilgning på 4 mill. til oppstart av lokal kulturstasjon på Røa samt øvrige tiltak for å redusere ventelister i OMK gitt i 2011-budsjettet er ikke videreført.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- Justering av midler til OPF fra kap. 200 Utdanningsetaten på 1 mill.
- Justering av midler til lønnsoppgjør fra etatens øvrige kapitler på 1,5 mill.

Forslag til satser for oppholdsbetaling i Oslo musikk- og kulturskole vil gå frem av del 13 Takster, avgifter og gebyrer.

Voksenopplæring

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
294	Voksenopplæring (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	444 413	370 019	382 421
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	145 517	67 459	116 988
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	87 478	86 932	98 162
14	Overføringsutgifter	11 607	4 684	4 721
	Sum utgifter	689 015	529 094	602 292
16	Salgsinntekter	-36 364	-17 903	-18 494
17	Refusjoner	-367 516	-256 630	-265 099
18	Overføringsinntekter	-15	0	0
	Sum inntekter	-403 895	-274 533	-283 593
	Netto utgifter	285 120	254 561	318 699

1. Ansvarsområde

Voksenopplæringen er hjemlet i opplæringsloven, voksenopplæringsloven og introduksjonsloven.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det vises til situasjonsbeskrivelse under Utdanning (side 7-10).

3. Mål

Byrådet vil at voksenopplæringen skal realisere de mål som er angitt under Utdanning (side 11).

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal Oslo Voksenopplæring benytte strategier og tiltak angitt under Utdanning (side 13-14).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Til ordinære skolelokaler er det lagt inn en økning på 11,3 mill. i forhold til 2011-budsjettet. I tillegg kommer utgifter til diverse innleide lokaler, som tidligere.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 10,8 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 3,5 mill. på kapitlet.

Byrådet foreslår å øke bevilgningen på kap. 294 med 50 mill. i 2012 til dekning av kostnader som følge av økt aktivitet i grunnskoleopplæringen for voksne.

Det er foretatt følgende tekniske justeringer:

- Nye satser SPK til kap. 200 Utdanningsetaten på 4,9 mill.
- Justering av midler til AFP/uføre fra kap. 200 Utdanningsetaten på 0,2 mill.
- Justering av midler til OPF fra kap. 200 Utdanningsetaten på 2,1 mill.
- Justering av 2,5 mill. fra etatens øvrige kapitler i forbindelse med omfordeling av husleiemidler.

Mangfold og integrering

Driftsbudsjettet

1. Ansvarsområde

Arbeidet med integrering og mangfold er tverrsektorielt. De enkelte bydeler og virksomheter har ansvar for tiltak og utviklingsprosjekter innenfor sine sektorer.

2. Situasjonsbeskrivelse

Terrorhandlingene 22. juli var et angrep på det åpne, demokratiske og flerkulturelle samfunnet. Oslo står samlet om å avvise vold, hatretorikk og ekstremisme. Oslo kommune skal videreføre arbeidet for inkludering og økt toleranse, og støtte opp om felleskap på tvers av etniske, kulturelle og religiøse linjer.

Oslo er en internasjonal og etnisk mangfoldig by hvor 27 % av innbyggerne har bakgrunn fra 150 land. Om lag 40 % av elevene i Oslo-skolen har minoritetsbakgrunn. Vel 75 % av minoritetselevne i grunnskolen er født i Norge. På 17 % av grunnskolene utgjør minoritetselevne over to tredjedeler av elevmassen.

Flere skoler med høy andel minoritets elever har gode læringsresultater. Samtidig byr mangfoldet i skolen på utfordringer. Mange elever starter på skolen med mangelfulle norskferdigheter. Bystyret vedtok 15.06.2011 sak 201/11 om forsterket innsats på skoler med høy andel minoritets elever. Tiltakene innebærer blant annet to ekstra skoletimer i basisfagene norsk og matematikk samt styrking av skole-hjem-samarbeidet og skolehelsetjenesten. Tiltak overfor skoler med særskilte behov for rekruttering av gode lærere videreføres.

Oslo kommune skårer høyt i Europarådets interkulturelle indeks (CoE, Intercultural Cities 2010). Byen preges av sosial mobilitet og befolkningsvekst, og økende kontakt og samhandling i arbeidslivet, i foreningslivet og i boligområder og nabolik.

3. Mål

- Oslo skal være en åpen og inkluderende hovedstad, minoritetsbefolkningens ressurser skal brukes og verdsettes
- Oslo skal være en by fri for alle former for rasisme og diskriminering
- Alle innbyggere skal ha gode muligheter for å klare seg selv og skaffe seg utdanning og arbeid.

4. Strategier og tiltak

Byrådet vil høsten 2011 fremme sak om OXLO (Oslo Xtra Large) og tiltak for å profilere Oslo som en flerkulturell by. I saken tas det initiativ til nye tiltak og videreføring av eksisterende ordninger som styrker mangfoldsarbeidet i Oslo.

Som et ledd i arbeidet med å sikre minoritetenes medvirkning og involvering i det norske demokratiet, vil byrådet legge frem sak om fornyelse av mandat og organisering av Rådet for innvandrersamfunn.

Enhet for mangfold og integrering

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
354	Enhet for mangfold og integrering (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	4 640	4 698	4 817
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 019	2 345	2 274
14	Overføringsutgifter	9 801	10 531	8 549
	Sum utgifter	17 460	17 574	15 640
17	Refusjoner	-716	-212	-219
18	Overføringsinntekter	-4 385	-4 766	-4 923
	Sum inntekter	-5 100	-4 978	-5 142
	Netto utgifter	12 359	12 596	10 498

1. Ansvarsområde

Enhet for mangfold og integrering (EMI) i Bydel Grünerløkka skal drive byomfattende mangfolds- og integreringsarbeid i henhold til byrådets overordnede mål på området.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det vises til omtalen under kapitlet om mangfold og integrering

3. Mål

Byrådet vil at EMI skal arbeide mot de mål som er angitt under kapitlet om mangfold og integrering.

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal EMI iverksette strategier og tiltak som er angitt under mangfold og integrering (side x), med særlig vekt på:

- Følge opp OXLO, OXLO-uka og tiltak som formidler kunnskap om Oslo som flerkulturell by
- Spre kunnskap om beste praksis i etater og bydeler, og mobilisere voksne med minoritetsbakgrunn til innsats for barn og unge
- Bistå skoler, barnehager og andre virksomheter med å rekruttere representanter med minoritetsbakgrunn til foreldreutvalg og brukerråd
- Avholde kurs om demokrati og organisasjonskunnskap, i samarbeid med Rådet for innvandrersamfunn
- Forvalte Oslo kommunes tilskudd til integrering og mangfold

Byrådet vil støtte større sentre og organisasjoner som arbeider for integrering og mangfold:

- Antirasistisk senter
- MiRA Ressurssenter for innvandrere og flyktningkvinner
- OMOD – Organisasjonen mot offentlig diskriminering
- LLH Oslo & Akershus
- Mifa (Mangfold i academia)
- NFF / Oslo Idrettskrets

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,1 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,2 mill. på kapitlet.

Følgende engangs- og tidsbegrensede bevilgninger i 2011 er ikke videreført i 2012:

- 0,75 mill. til MIRA-senteret
- 0,4 mill. til LLH
- 0,7 mill. til Agenda X og Jobb X
- 0,2 mill. til Quo Vadis

Det er budsjettert med statlige tilskudd på 4,9 mill., hvorav 4,3 mill. videreformidles tilskuddsmottakerne og 0,7 mill. er administrasjonstilskudd til kommunen.

Kap. Tiltak	Byrådets forslag 2011	Vedtatt bystyret 2011	Byrådets forslag 2012
354 Kommunalt tilskudd til integrerings- og mangfoldsarbeid	4 300	4 300	4 300
354 Engangs- og tidsbegrensede bevilgninger	-	2 050	-
354 Statlige tilskudd til integreringsformål	4 200	4 200	4 250
Sum EMI	8 500	10 550	8 550

Søknadsfristen for tildelinger av kommunale midler for 2012 er 01.02.2012. Tilskuddene ytes etter kommunens regelverk for tilskuddsforvaltning.

Kultur

Innledningsvis gis en beskrivelse av kunst- og kultursituasjonen i Oslo, og en fremstilling av de målsettinger, strategier og tiltak som legges til grunn for kapittel 290 Oslo musikk- og kulturskole (under område Utdanning), kapittel 501 Kultureiendommer, kapittel 502 Kulturetaten og kapittel 504 Munch-museet.

1. Situasjonsbeskrivelse

God forvaltning av Oslo kommunes kunstsamlinger og kultureiendommer

Samlingen i Munch-museet i Oslo rommer mer enn 1 100 malerier, 4 700 tegninger og 15 500 grafiske blad, og regnes som Norges viktigste bidrag til den internasjonale kunsthistorien. Bystyret vedtok i 2009 videreføring av vinnerkonseptet Lambda for nytt Munch-museum i Bjørvika, og at kommunen kjøper tomt av HAV Eiendom AS. Munch-museet og Stenersensamlingen ble i 2010 organisasjonsmessig skilt ut fra Kulturetaten og etablert som en selvstendig etat.

Byrådet innarbeidet en kraftig opptrapping av Munch-museets rammer i 2011, med en styrking på 19,7 mill. i forhold til 2010. Innsatsen videreføres med 9,2 mill. årlig fra 2012.

Arbeidet med å sikre immaterielle rettigheter for Munch og Vigelands kunst og navn vil bli videreført, ved at disse rettighetene forvaltes og følges opp internasjonalt. Styrkingen av forvaltningen av utplassert kommunal kunst videreføres med 1 mill. årlig.

Inntil nytt kunstmuseum står klart, vil byrådet bidra til at Munchs kunst formidles til et stort publikum. Både Oslos egne innbyggere og tilreisende bør bli kjent med den unike kulturarven Munchs kunst representerer. Formidlingen tilrettelegges slik at den når ut til et bredt publikum gjennom ulike kanaler. Kunnskapsformidling til skolene, utstillinger, omvisninger, arrangementer og nettbasert formidling skal bidra til økt kunnskap og opplevelse av Munchs arbeider. Alle Oslos elever på 7. trinn besøker Munch-museet for å bli kjent med kunstneren og hans verk. Dette er et viktig bidrag for å øke kunnskapsnivået om Munchs kunst hos nye generasjoner. Forsking og utvikling knyttet til Munch/Vigelands arbeider stimuleres årlig gjennom kommunale forskingsstipender.

Byrådet har lagt frem for bystyret en sak om Oslo kommunes strategi for det visuelle feltet (byrådssak 152/11) hvor et av hovedtiltakene er en omlegging av Oslo kommunes utsmykningsordning. I henhold til gjeldende ordning skal 2 % av byggekostnadene avsettes til kunstnerisk utsmykning av kommunale bygg. For å sikre en enklere og mer fleksibel ordning foreslår byrådet at 0,5 % av kommunens samlede investeringsbudsjett (minus avgiftsfinansierte investeringer m.v.) avsettes til kunstprosjekter. Dette vil sikre proporsjonalitet mellom kommunens investeringsvolum og antall kunstprosjekter, og i større grad oppfylle bystyrets intensjon om å bedre den kunstneriske utsmykningen av kommunale bygg. Med vedtak høsten 2011 vil byrådet legge inn budsjettvirkningen fra 2013.

Byen har kulturbygg, atelierer, scener og øvingslokaler av nasjonalt og internasjonalt format som bidrar til et godt og mangfoldig kulturtilbud. Den kulturelle infrastrukturen bygges også ved at kommunen kan tilby øvingslokaler, arbeidslokaler, tilskudd og kunst- og kulturstipender. Oslo har stort behov for et mangfold av arenaer for utfoldelse og opplevelse av kunst og kultur. Kommunens rolle som tilrettelegger består også av å forvalte, utvikle, vedlikeholde, drifte og fremskaffe egnede lokaler til ulike kunst- og kulturformål, samt sørge for rasjonell bruk av kommunens historiske gårdsanlegg. Styrkingen av innsatsen for løpende vedlikehold av kultureiendommer og Hudøy ferieleir videreføres med 5,5 mill. årlig. I 2012 starter realiseringen av skulptur- og kulturminneparken på Ekeberg, som vil bety et verdifullt tilskudd som arena for både rekreasjon og kulturopplevelser.

Stipendordning innen kulturfeltet ble fornyet i 2010-2011. Ordningen omfatter seks kategorier, hvorav noen av satsningsområdene er emner relatert til Edvard Munchs og Gustav Vigelands kunst, unge kunstnertalent, kunstnere i etableringsfasen og internasjonal kunstnerutveksling.

Mangfoldig og nyskapende kulturliv, landets musikkhovedstad

Kommunens tilskudd til kunst- og kulturtiltak omfatter både de store etablerte kulturinstitusjonene, større festivaler, forestillinger og konserter. Gjennom tilskuddene bidrar Oslo kommune til nyskaping og utvikling, og til å ta vare på kulturarven.

Oslo er Norges musikkhovedstad og det meste av norsk musikkbransje holder til i Oslo. Byen er vertskap for sentrale utdanningsinstitusjoner innen musikk og har flest konsertscener for populærmusikk og jazz i landet. Oslo har et vitalt musikkliv sammenliknet med andre større byer i Norden, og Europa for øvrig. Oslo er innenfor de fleste musikksjangre en internasjonal festivalby, med et enestående og variert tilbud. Som eier av Oslo konserthus har byrådet satset på å videreutvikle samarbeidet med staten og Oslo-Filharmonien, bl.a. gjennom gjensidig styrerepresentasjon. Schous kulturbryggeri med øvingshotell, opplevelsessenter for populærmusikk og kulturstasjon for barn og unge skal bidra til vekst og utvikling for mangfoldet innen musikk og kunsthøgskolen. Øvingshotellet tilbyr utleie på timebasis i landets beste og største øvingskompleks, med 49 små og store øvingsrom, solistrom, bandrom og rom til større preproduksjoner – populært for tusenvis av amatører og profesjonelle musikere. Popsenteret skal åpne i 2011 som Populærmusikkens hus i Oslo, i samme bygg som Riksscenen, scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans. Schous kulturstasjon, en del av Oslo musikk- og kulturskole, tilbyr opplæring i teater, dans og visuelle kunsthøgskolen for barn, unge og voksne.

Tilgjengelig kunst og kulturtilbud

Oslos innbyggere har tilgang til et stort omfang av kunst- og kulturtilbud, og benytter seg mer av tilbudet enn i andre storbyer og i landet for øvrig. De tre kommunale museene Munch-museet, Stenersenmuseet og Vigeland-museet med Vigelandsparken er viktige institusjoner i dette kulturtilbudet, og det er iverksatt tiltak for at disse museene skal kunne nå nye publikumsgrupper. Interesse for kulturbruk henger ofte sammen med utdanningsnivå og tilgjengelighet. I følge Statistisk Sentralbyrå er det sammenheng mellom foreldrenes utdanningsnivå og barnas interesse for kultur, i særlig grad for besøk på kunstutstillinger og museer. Byens befolkning er mangfoldig sammensatt; sosioøkonomisk, aldersmessig og etnisk. Dette krever at Oslos kunst- og kulturtilbud også er mangfoldig innrettet og at nye formidlingsteknikker tas i bruk. Det er et mål for byrådet at alle skal få likeverdig tilgang til kunst- og kulturopplevelser, uavhengig av økonomiske og sosiale skillelinjer.

Deichmanske bibliotek har som kommunens folkebibliotek ansvar for litteratur- og informasjonsformidling, lesestimulering og kulturformidling, og er kommunens faginstans i biblioteksaker. Biblioteket yter service til alle skoler og barnehager, samt institusjoner. Tjenesten er organisert i nettverk med hovedbibliotek og 16 større og mindre bibliotekfilialer. To av filialene er kombinasjonsbibliotek (folkebibliotek og skolebibliotek).

Biblioteksektoren står i dag overfor store krav til omstilling, noe som ikke minst kan relateres til den teknologiske utviklingen og at folks informasjonstilgang finner nye former. Biblioteket skal følge med i den teknologiske utviklingen og være aktive bidragsytere i utvikling av kunnskapssamfunnet, men er nå i større grad i konkurranse med andre informasjonstjenester, noe som vil påvirke bibliotekets fremtidige rolle. I vårt flerkulturelle samfunn har bibliotekene også en viktig funksjon i integreringsarbeid og ved å tilby et kulturtilbud på ulike språk.

Bibliotekene er den kulturinstitusjon som benyttes mest av innbyggere med annen kulturell og språklig bakgrunn enn etnisk norsk. Bibliotekene bidrar til mangfoldet ved å formidle materiale og kulturytringer fra mange forskjellige land, og bidrar samtidig til å fremme interesse for og bruk av norsk litteratur, språk og kultur.

Kulturlivet og byens kulturelle møtesteder gjør Oslo til en attraktiv og levende by. Skoler, bibliotek, fritidsklubber, kulturskole, kirkebygg og andre offentlige tilbud er en viktig del av dette. De er møtesteder for frivillig innsats og bidrar til kunstnerisk og kulturelt mangfold. Kunst- og kulturinstitusjoner og virksomheter som mottar kommunalt tilskudd, er pålagt å legge tilrette for at nye publikumsgrupper kan benytte seg av tilbudene.

Gjennom tilbud i Den kulturelle skolesekken får Oslo elever en rekke kulturopplevelser, og samarbeidet mellom Utdanningssetaten og Kulturetaten om dette videreføres. Mange barn og unge får et profesjonelt undervisningstilbud innen ulike kunsthøgskolefag på Oslo musikk- og kulturskole (OMK). Byrådets mål for den fremtidige driften av OMK er å sikre en kvalitativ god musikk- og kulturskole, som er en synlig aktør i kommunens tjenestetilbud – og en svært viktig rekrutteringsarena for fremtidens musikkhovedstad. Flere skal få tilbud om plass og det skal satses på utvikling av lokale kulturstasjoner. Byrådet vil etablere ny kulturstasjon for musikk- og kulturskolen i Groruddalen og bidra til ny kulturstasjon på Røa.

I økonomiplanperioden er kommunens økonomiske handlingsfrihet redusert, og det innebærer at enkelte tiltak med bakgrunn i bystyrevedtak ikke kan gjennomføres eller må utsettes inntil videre. Dette omfatter blant annet følgende innen kultursektoren: "Pellegruppa", minnesmerke på Aker Mek. Verksted, restfinansieringsbehov 1,5 mill. (bystyresak 385/10) og "Dette er et fint sted", opparbeiding av minnesmerke/park på Hasle, restfinansieringsbehov 2,9 mill. (verbalvedtak K76/2010)

2. Mål

Byrådets mål er:

- **Sikre god forvaltning og formidling av Oslos kunstsamlinger og kultureiendommer**
  - Edvard Munchs kunst skal ha en dominerende plass i hovedstaden
  - Et moderne Munch-museum skal etableres i Bjørvika
  - Munchs kunst med Stenersenmuseets samlinger og Vigelandts kunst skal ha en forsvarlig forvaltning, kunstsamlingene skal konserveres, og formidles til et bredt og sammensatt publikum
  - Kultureiendommer, historiske gårdsanlegg og kulturminneområdene skal være viktige arenaer for byens kulturaktiviteter, og utvikles i tråd med antikvariske prinsipper
  - Barn og unge skal tilbys kunnskap og positiv opplevelse i møte med Munchs kunst gjennom kreativ formidlingsaktivitet
- **Alle skal ha tilgang til et mangfoldig, nyskapende og inkluderende kunst- og kulturtilbud**
  - Tilskuddordningene skal bidra til at Oslos samlede kunst- og kulturtilbud blir nyskapende, mangfoldig, inkluderende og tilgjengelig
  - Et moderne nytt hovedbibliotek med innovativt innhold skal etableres i Bjørvika
  - Biblioteket skal tilby oppdaterte tjenester og tilføre brukerne kunnskap, kompetanse og kulturopplevelser
  - Biblioteket skal fremme leseglede og styrke leseferdigheten i hele befolkningen, og utvikle sin posisjon som litteraturens viktigste arena i hovedstaden
  - Oslo skal videreføres som landets musikkhovedstad, og byens senter for populærmusikk skal åpnes
- **Alle barn og unge skal få oppleve kunst og kultur**
  - Barn og unge skal tilbys kunnskap og positiv opplevelse i møte med Munchs kunst gjennom kreativ formidlingsaktivitet
  - Biblioteket skal være læringsarena for barn og unge
  - Bibliotekene skal være en kulturell og sosial møteplass, og skal ha et særlig fokus på litteratur- og aktivitetstilbud til barn og ungdom
  - Schous kulturbryggeri skal inneholde attraktive og innovative musikktilbud for barn- og unge
  - Barn og unge skal gis en god musikk- og kulturoppfølging i Oslo Musikk- og kulturskole

3. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal følgende strategier og tiltak benyttes:

Forvaltning og sikring av kulturarven

- Konservering av Munchs kunstverk intensiveres i årene 2011-2015
- Oslo kommune skal fortsette å kartlegge, analysere og definere behov for vedlikehold av kommunens 65 000 kunstverk i og utenfor museene
- Elektronisk kunstverksdatabase skal brukes som verktøy for kontroll med kommunens kunstverk
- Videreføre vedlikehold av kultureiendommer – atelierer og historiske anlegg
- Sikre beskyttelse av rettigheter for Munch og Vigelandts kunst, nasjonalt og internasjonalt
- Bibliotek og byarkiv skal blant annet samarbeide med historielagene i Oslo for å ta vare på byens eldre og nyere historie

En mangfoldig, nyskapende og tilgjengelig kulturby

- Tilskuddsordningene for kunst- og kulturformål skal bidra til et mangfoldig og nyskapende kulturtilbud
- Oslo kommune skal legge til rette for attraktive arrangementer og festivaler som fremmer Oslo som landets musikkhovedstad
- Schous kulturbryggeri skal videreutvikles i regi av byens musikkaktører og kulturliv
- Tilby atelierer for kunstnere, øvingsrom for musikk og diverse kunst- og kulturstipender
- Videreføre arbeidet med Munch-jubileet i 2013 i samarbeid med Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Barn og unge

- Styrke minoritetsspråklige barns leseferdigheter gjennom lesestimuleringstiltak i samarbeid med barnehager
- I samarbeid med Utdanningsetaten utvikles nye modeller for bibliotek tjenester som læringsarena for barn og unge, elever og lærere i Oslo-skolen
- Barneverkstedtilbudet i kommunens museer videreutvikles
- Oslo kommune skal øke tilbudet i musikk- og kulturskolens kulturstasjon med dans, teater og billedkunst for barn og unge i Schous kulturbryggeri, nye kulturstasjoner opprettes i eksisterende lokaler og skoler
- Ny kulturstasjon for Oslo musikk- og kulturskole startes opp i Groruddalen og Oslo kommune skal bidra til ny kulturstasjon på Røa.
- Vurdere etablering av nytt samarbeid med ideelle og private aktører med sikte på å redusere ventelister til musikktilbud ved musikk- og kulturskolen
- Elever med særskilte kulturtalenter skal gis mulighet for å utvikle seg mot et profesjonelt nivå
- Oslo kommune skal utvikle gode prosjekter for Den kulturelle skolesekken

Ved søknad om stipend til kunst- og kulturformål vil det bli lagt vekt på stipender som støtter opp under kommunens strategier og tiltak.

Kultureiendommer

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
501	Kultureiendommer (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	5 208	6 782	7 042
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	33 259	33 346	32 381
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	2 023	0	0
14	Overføringsutgifter	8 097	10 959	11 047
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	14 503	0	0
	Sum utgifter	63 089	51 087	50 470
16	Salgsinntekter	-18 726	-21 050	-21 745
17	Refusjoner	-15 076	-820	-847
18	Overføringsinntekter	0	-2 241	-2 249
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-5 285	0	0
	Sum inntekter	-39 087	-24 111	-24 841
	Netto utgifter	24 002	26 976	25 629

1. Ansvarsområde

Kulturetaten forvalter kulturbygg, kulturminner og historiske gårdsanlegg i Oslo. Etaten forvalter 40 kultureiendommer med 76 bygninger, har forvaltningsansvar for Middelalderbeltet med store kulturminneareal, drift og vedlikehold av Oslos ruiner og følger opp feriekolonien på Hudøy med 64 ulike bygninger. Etaten har ansvar for kommunale driftstilskudd til historiske gårdsanlegg og nærmiljøtilbud.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det vises til situasjonsbeskrivelse i den innledende omtalen under Kultur (side 43-45).

Nøkkeltall for: 501 Kultureiendommer	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Antall eiendommer	39	41	41
Antall bygg	64	78	78
Samlet areal m ²	64 261	72 291	72 291
Hudøy	7 330	7 330	7 330
Middelalderparken / Minneparken	69 500	90 744	90 744
Andel kulturlokaler	0,36	0,25	0,25
Andel atelierer	0,21	0,26	0,26
Andel museer	0,17	0,15	0,15
Andel næring	0,18	0,16	0,16
Historiske gårdsanlegg	0,08	0,18	0,18

Kulturetaten skal forvalte, utvikle, vedlikeholde, drifte og fremskaffe egnede lokaler til ulike kunst- og kulturformål, samt sørge for rasjonell bruk av kommunens historiske gårdsanlegg.

Forskrift og instruks for tildeling av atelierer ble vedtatt i 2008 og danner grunnlag for løpende tildeling av ledige atelierplasser.

Arbeidet med Middelalderbeltet er en prioritert oppgave og omfatter Middelalderparken, Minneparken og Bispeborgen. Første del er oppgradering og utvidelse av hele området og det skal utarbeides en helhetlig plan for hele Middelalderbeltet. Arbeidet med konservering av Middelalderruinene i Oslo i samarbeid mellom Riksantikvaren og Oslo kommune videreføres innen en 10-årsplan. Arbeidet ble påbegynt i 2007.

Det er utarbeidet driftsplaner og gjennomført tilstandskartlegging for alle kultureiendommer, og disse danner grunnlag for vedlikeholdsplaner for den enkelte eiendom.

3. Mål

Kulturetaten skal realisere de mål for kultureiendommene som er angitt i den innledende omtalen under Kultur (side 45).

Måltall for: 501 Kultureiendommer	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Nye atelierer	15	2	0	0
Gjesteatelierer	0	0	4	4
Utleid areal	98 %	99 %	99 %	98 %

Måltall i 2010 omfattet nye atelier på Olaf Ryes 2, som ventes ferdigstilt delvis i 2011.

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal Kulturetaten benytte de strategier og tiltak som er angitt under den innledende omtalen under Kultur (side 46). I tillegg prioriteres følgende tiltak:

- Forvalte ateliertilbudet i tråd med kommunes kulturprofil
- Intensivere arbeidet med løpende vedlikehold
- Følge opp ”Plan for konservering av middelalderruinene”
- Utarbeide utviklingsplan for Middelalderparken

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto -0,1 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,2 mill. på kapitlet. Engangstiltak på 0,5 mill. (Solstua) er ikke videreført.

Avsetningen til ruinkonservering utgjør 4 mill., hvorav 2 mill. dekkes av Riksantikvaren.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
35010002	Konservering av middelalderruiner	4 000

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet/de ulike prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2012 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
501 Kultureiendommer (KOU)			
00 Lønn og sosiale utgifter	151	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	16 630	5 200	5 200
04 Overføringsutgifter	4 217	0	0
Sum utgifter	20 998	5 200	5 200
07 Refusjoner	-450	0	0
08 Overføringsinntekter	-1 000	0	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-9 217	-1 040	-1 040
Sum inntekter	-10 667	-1 040	-1 040
Netto utgifter	10 331	4 160	4 160

6. Investeringsoversikt

501 Kultureiendommer (KOU)	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
106 021	Hudøy, rehabilitering av bygninger		200	200	200	200		Løpende
107 002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer		5 000	5 000	5 000	5 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter		5 200	5 200	5 200	5 200		
Finansiering:								
106 021	Hudøy, rehabilitering av bygninger	Overført mva refusjon	-40	-40	0	0		
106 021	Hudøy, rehabilitering av bygninger	Inv. mva fra 2014	0	0	-40	-40		
107 002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer	Overført mva refusjon	-1 000	-1 000	0	0		
107 002	Kultureiendommer - rehabiliteringsrammer	Inv. mva fra 2014	0	0	-1 000	-1 000		
	Sum kapittel finansiering		-1 040	-1 040	-1 040	-1 040		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		4 160	4 160	4 160	4 160		

Hudøy - rehabilitering av bygninger

Bygningsmassen på Hudøy omfatter 64 bygninger. Det budsjetteres årlig 0,2 mill. i økonomiplanperioden til rehabilitering av bygninger.

Kultureiendommer - rehabilitering

Kultureiendommene har et betydelig vedlikeholdsetterslep. Kostnader forbundet med rehabiliteringer dekkes i liten grad inn finansielt ved husleieøkning, da leien for disse eiendommene er subsidiert. Det avsettes derfor løpende midler til rehabilitering og sikring av kultureiendommene.

Kulturetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
502	Kulturetaten (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	187 513	199 677	215 488
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	158 937	87 161	80 196
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	17 581	23 943	27 316
14	Overføringsutgifter	228 569	201 388	185 589
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 824	0	0
	Sum utgifter	595 424	512 169	508 589
16	Salgsinntekter	-17 181	-32 993	-34 082
17	Refusjoner	-59 166	-21 861	-22 582
18	Overføringsinntekter	-23 468	-11 481	-13 583
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 964	0	0
	Sum inntekter	-101 779	-66 335	-70 247
	Netto utgifter	493 646	445 834	438 342

1. Ansvarsområde

Kulturetatens ansvarsområde omfatter Deichmanske bibliotek, Vigeland-museet med skulpturene i Vigelandsparken, Byarkivet, Kunst i Oslo, kultureiendommer inkl. Schous kulturbryggeri, tilskuddsordninger til kunst- og kulturformål og tiltak for barn og unge samt tilskudd til kulturhus. Foruten Vigelandsmuseet samling, forvalter Kulturetaten også all annen kunst i Oslo kommunes eie, bortsett fra samlingene i Munch-museet og Stenersenmuseet.

Kulturetaten er kommunens faginstans på kulturfeltet, med hovedvekt på arkiv, bibliotek og museum, samt i saker som angår bildende kunst utenom Munch-museet og Stenersenmuseet. Etaten har faglig ansvar for tilsyn med kunstverk i offentlige bygg og skulpturer i kommunal eie. Kulturetaten er sekretariat og faglig leder av Oslo kommunes utsmykningsordning. Etaten bidrar til tilbudet i Den kulturelle skolesekken, ivaretar Oslo kommunes ansvar for skolekonsertordningen, er ansvarlig for den nye kulturkortordningen for ungdom og for forvaltning av tilskudd til kulturhus. Kulturfeltet og etatens drift er regulert i en rekke lover, regler og forskrifter for arkiv, bibliotek, museum, tilskuddsordninger m.v.

Kulturetaten er Oslo kommunes overordnede faginstans for dokumentbehandling og arkiv, og er overordnet myndighet for kommunens samlede arkivoversikt.

Kulturetaten har rollen som operativ bestiller for å sikre en gjennomføring i tråd med kommunenes behov og i tråd med Deichmanske biblioteks visjoner og ambisjoner for nytt hovedbibliotek i Bjørvika. Bibliotekfaglige hensyn skal ivaretas, og kvalitetssikres, gjennom Kulturetatens definerte bestillerrolle i utbyggingsprosessen. Se øvrig omtale av kulturbyggene under kap. 503 Bjørvika - kulturinstitusjoner.

Realisering av skulptur- og kulturminnepark på Ekeberg, finansiert av C. Ludens Ringnes Stiftelse, vil starte opp i 2012. Ansvar for oppfølging av området og avtalen overføres fra Bymiljøetaten til Kulturetaten.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det vises til situasjonsbeskrivelse i den innledende omtalen under Kultur (side 43-45).

Nøkkeltall for: 502 Kulturetaten	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Bibliotek:			
Antall besøk pr. innbygger	4,5	4,4	4,1
Netto driftsutgifter pr. innbygger	242,5	240,7	247,5
Forbruk bok og medier pr. innbygger	21,74	20,33	18,6
Utlån pr. innbygger inkl. fornyelser	4,11	4,37	4,46
Aktive lånere i % av antall innbyggere (som har lånt siste 12 mnd)	18 %	18 %	18 %
Førstegangsutlån pr. innbygger	-	-	3,4
Åpningstimer pr. 1000 innbygger pr. år	1,11	1,09	1,1
Internettmaskiner pr. 1000 innbygger	0,17	0,18	0,21
Lesesal-/studieplasser	724	756	708
Byarkivet:			
Oppbevarte arkiver i hyllemeter	19 030	19 399	19 850
Tilvekst av papir-arkiver i hyllemeter	500	369	451
Oppbevarte elektroniske arkiver	33	35	36
Tilvekst av elektroniske arkiver	1	2	1

3. Mål

Kulturetaten skal realisere de mål som er angitt i den innledende omtalen under Kultur (side.45).

Måltall for: 502 Kulturetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Bibliotek:				
Besøk	2 400 000	2 405 552	2 400 000	2 300 000
Arrangementer totalt	975	1 400	1 400	1 100
Arrangementer barn og unge	-		950	800
Internett, antall besøk*)	750 000	878 846	900 000	900 000
Antall nye lånere	-	27 028	30 000	30 000
Vigelandsmuseet:				
Besøk	22 500	12 885	-	25 000
Antall utstillinger	4	4	3	4
Omvisninger for grunnskolen, antall elever				3 750
Den kulturelle skolesekken, tot. antall deltakere				450
Internett - totale oppslag				120 000
Byarkivet:				
Besøk / deltakere på arrangementer **)	1 500	1 502	2 300	2 300
Arkivbefaringer og inspeksjoner	15	19	10	12
Skriftlige forespørsler	2 000	1 818	2 100	2 000
Internett, antall besøk***)	220 000	226 183	350 000	500 000

*) Et besøk er definert som en serie hendelser som begynner når en besøkende leser den første siden på tjeneren og slutter når den besøkende forlater nettstedet. Under dette punktet fanges bare besøk via bibliotekets hjemmeside.

**) Arrangementer menes de som avholdes på avgrensede områder hvor antall deltakere kan måles

***) Et besøk defineres som en unik bruker

Vigelandsmuseets resultat 2010 og måltall 2011 følger av delvis stengning pga. rehabilitering.

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal etaten benytte strategier og tiltak angitt i den innledende omtalen under Kultur (side 46).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 15,1 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 4,1 mill. på kapitlet. Av dette gjennomføres 2,7 mill. som omstilling, effektivisering og kapasitetsreduksjon av sentral etatsadministrasjon. Engangstiltak i 2011 på til sammen 16,825 mill. er ikke videreført; 15,55 mill. i økt avsetning til kunst og kultur, og 1,275 mill. i økt avsetning til barn/unge/fritid.

Det er i rammen forutsatt salg av skolebibliotek tjenester for 3,8 mill. som et samarbeid mellom Utdanningsetaten og Kulturetaten. Driftsrammen omfatter 1,5 mill. for skolekonsertordningen.

Kulturetaten skal fortsette arbeidet med å oppfylle intensjonen for Schous kulturbryggeri, slik at popsenteret og øvingshotellet utvikles som nye selvstendige institusjoner, på linje med byens øvrige kulturinstitusjoner. Ramme for øvingshotell er netto 6 mill., brutto 14 mill., og for popsenter netto 11,2 mill. og brutto 16,3 mill. Byrådet vil i Tilleggsinnstillingen eller i egen sak foreslå økt samlet brutto ramme på 41 mill. for popsenter og øvinghotell.

Kapittelrammen omfatter blant annet følgende tilskudd/avsetninger:

Kap. Tiltak	Byrådets forslag 2011	Vedtatt bystyret 2011	Byrådets forslag 2012
502 Kunst og kultur*	152 861	168 411	152 513
502 Barn, ungdom og fritid*	32 569	33 844	32 569
Sum Kulturetaten	185 430	202 255	185 082

* Tilskudd Sub Scene er for 2012 samlet under avsetningen for kunst og kultur. For sammenligningens skyld er den delen av tilskuddet som tidligere ble ført under avsetningen for barn, ungdom og fritid korrigert mellom avsetningene også i kolonnen for 2011. Avsetning for skolekonsertordninger (1,5 mill) føres under ordinær driftsramme for Kulturetaten.

Tilskuddene ytes etter kommunens regelverk for tilskuddsforvaltning. Tilskudd til kunst og kultur omfatter årlig driftsstøtte til større kunst- kulturinstitusjoner, og støtte til enkeltprosjekter, forestillinger, utstillinger m.v., samt tiltak som skolekonsertordning og stipender/priser. En detaljert fordeling av forslaget vil framgå av notat til bystyrets organer.

Kunst- og kulturtilbudet skal være tilgjengelig for alle, og oppmerksomhet om plikten til generell tilrettelegging (universell utforming), jf. Lov om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) skal skjerpes. Det skal være en forutsetning for kommunale tilskudd at innehavere av ledsagerbevis for funksjonshemmede som kjøper billett til ordinær pris til et arrangement, gis rett til gratis billett for sin ledsager, eller at det tilbys rabattordninger som gjør at billettprisene for den funksjonshemmede og ledsager samlet ikke overstiger prisen for én ordinær billett.

Munch-museet

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
504	Munch-museet (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	38 076	50 719	46 670
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	32 007	33 317	32 871
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	9 540	10 445	11 011
14	Overføringsutgifter	2 238	3 890	0
	Sum utgifter	81 861	98 371	90 552
16	Salgsinntekter	-14 609	-17 477	-23 462
17	Refusjoner	-7 937	-4 337	0
18	Overføringsinntekter	-225	0	0
	Sum inntekter	-22 771	-21 814	-23 462
	Netto utgifter	59 090	76 557	67 090

1. Ansvarsområde

Munch-museet og Stenersensamlingen ble etablert som etat i 2010 for å styrke museenes profil, og utvikling av Oslo som Edvard Munchs by - samt å utvikle det nye Munch-museet i Bjørvika.

Etatens ansvarsområde omfatter Munch-museet og Stenersenmuseumet, samt støtteavdelingene Konservering og Foto. Munch-museet forvalter en av Norges viktigste kunstsamlinger som inneholder mer enn 1 100 malerier, 4 500 tegninger og skisser og 15 500 grafiske blad. I tillegg kommer Edvard Munchs trykkplater og litografiske steiner, hans skrifter og brev samt en stor mengde arkivalie og dokumentasjon. Samlingen representerer verdier på flere titalls milliarder kroner og regnes som Norges viktigste bidrag til den internasjonale kunsthistorien. I tillegg kommer Stenersensamlingene med kunst donert av Rolf E. Stenersen, Amandus Nielsen og Ludvig O. Ravensberg.

Etaten bidrar til tilbudet i Den kulturelle skolesekken gjennom aktiviteter på Munch-museet og Stenersenmuseumet, herunder det obligatoriske tilbudet til alle elever i syvende klassetrinn, "Blikk på Munch".

Gjennom aktiv satsning på moderne og målrettet formidling og attraktive utstillinger av egne samlinger og samtidskunst, skal den nye etaten bidra til at dagens to museer når et bredt publikum og nye brukergrupper. Markedsføring og synliggjøring av tilbudet, forskning og konservering av samlingene er forutsetninger for at dette skal lykkes. Ordningen med fri adgang i vinterhalvåret oppheves fra 01.01.2012.

Etaten har det museumsfaglige ansvaret for utviklingen av nytt Munch-museum i Bjørvika, og skal som operativ bestiller bidra til å sikre at det nye Munch-museet blir en foretrukket arena for billedkunst i Oslo. Se for øvrig omtale av kulturbyggene under kap. 503 Bjørvika - kulturinstitusjoner.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det vises til situasjonsbeskrivelse i den innledende omtalen under Kultur (side 43-45).

3. Mål

Byrådet vil at etaten Munch-museet skal realisere de mål som er angitt i den innledende omtalen under Kultur (side 45).

Måltall for: Kap 504, Munch-museet	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Munch				
Besøk	120 000	124 576	140 000	170 000
Antall utstillinger	6	5	6	4
Omvisninger for grunnskolen, antall elever	4 000	3 700	4 500	4 500
Den kulturelle skolesekken, tot. antall deltakere	5 850	5 220	5 850	5 850
Internett - totale oppslag	650 000	609 450	720 000	720 000
Stenersen				
Besøk	27 000	26 856	27 000	30 000
Antall utstillinger	9	11	9	9
Omvisninger for grunnskolen	31	11	31	31
Den kulturelle skolesekken, antall deltakere	400	250	400	400
Internett - totale oppslag	90 000	88 434	100 000	100 000

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal etaten benytte strategier og tiltak angitt i den innledende omtalen under Kultur (side 46).

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 3 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Rammen er redusert med 9 mill. for engangstiltak i 2011 (konservering m.v.) i forhold til 2011. Av styrkingen på 17 mill. i 2011 til økt innsats for konservering, flytteforberedelser, jubileum i 2013 m.v. videreføres 8 mill. fra og med 2012.

Det er innarbeidet 1,1 mill. årlig fra 2012 for oppfølging av immaterielle rettigheter.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,9 mill. på kapitlet, som økt inntekt. Det er videre innarbeidet brutto rammeøkning på 4,5 mill. som dekkes gjennom økt omsetning/billettinntekt/besøk.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.504.0001	Munch, økt konservering, flytteforberedelse m.v.	8 064
2.504.0002	Munch, oppfølging immaterielle rettigheter	1 109

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet/de ulike prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2012 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Kirker, tros- og livssynssamfunn og gravferd

Innledningsvis gis en beskrivelse av situasjonen for kirker, tros- og livssynssamfunn og gravferd i Oslo, og en fremstilling av de målsettinger, strategier og tiltak som legges til grunn for kapittel 581 Den norske kirke og andre trossamfunn og kapittel 590 Gravferdsetaten.

1. Situasjonsbeskrivelse

Den norske kirke i Oslo har cirka 350 000 medlemmer, og i byens 57 menigheter avholdes det årlig cirka 5 100 gudstjenester med over 464 000 deltakere. I tillegg er cirka 100 000 mennesker i Oslo tilsluttet andre tros- og livssynssamfunn. Aktiviteten utgjør et viktig element i kulturlivet i Oslo, og i 2010 ble det avholdt 811 konserter i kirkene og 266 kulturarrangement av ulike slag.

Kirkelig fellesråd i Oslo ivaretar administrative og økonomiske oppgaver på vegne av de 57 menighetene i Oslo og har ansvar for bygging, drift og vedlikehold av totalt 64 kirker og kapell. Byens kirkebygg har en lang historie med flittig bruk, noe som gir Kirkelig fellesråd en ansvarsfull oppgave med å unngå forfall og skape trygge forhold for de besøkende. Drift av kirkens og trossamfunnenes aktivitet finansieres i henhold til gjeldende regelverk. Nye Bøler kirke ble ferdigstilt, åpnet og vigslet i 2011.

I Oslo har Kirkelig fellesråd forvaltningsansvaret for kirkegårder og gravlunder, mens Oslo kommune ved Gravferdsetaten etter avtale har ansvaret for gravferdsdriften. Kirkelig fellesråd i Oslo (KfiO) har anslått vedlikeholdsetterslepet i kirken til ca. 500 mill. Prioritering og valg av rehabiliteringsprosjekter vil skje i samråd med Oslo kommune.

Alle kremasjoner i Oslo foregår i Alfaset krematorium. Gravferd skal skje med verdighet og respekt for den enkeltes tro og livssyn. Det er behov for økt gravplasskapasitet i Oslo Syd, og byrådet vil imøtekomme dette ved å iverksette forprosjektering av nye gravplasser ved Klemetsrud. Det innarbeides også prosjekt for nye urnegraver og minnelund på Klemetsrud.

2. Mål

Byrådets mål er at:

- Gravferd skal skje med verdighet og respekt for den enkeltes tro eller livssyn
- Kirkegårder og gravlunder skal holdes i orden og det skal sørges for tilstrekkelig gravareal
- Kirkeforfall skal reduseres

3. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal følgende strategier og tiltak benyttes:

- Rehabiliterer kirker
- Vedlikeholde eksisterende gravareal og utvide gravkapasiteten

Den norske kirke og andre trossamfunn

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
581	Den norske kirke og andre trossamfunn (KOU)			
14	Overføringsutgifter	179 611	172 401	167 502
	Sum utgifter	179 611	172 401	167 502
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	179 611	172 401	167 502

1. Ansvarsområde

Oslo kommunes økonomiske ansvar for kirkene er regulert i lov om Den norske kirke av 07.06.1996 nr. 31 (kirkeoven) § 15.

Tilskudd til trossamfunn er hjemlet i lov om trdomssamfunn og ymist anna av 13.06.1969 nr. 25. Tilskuddet til livssynssamfunn er hjemlet i lov om tilskott til livssynssamfunn av 12.06.1981 nr. 64. Livssyns- og trossamfunnene gis tilsvarende enhetsbeløp pr. medlem som ytes i tilskudd pr. medlem i Den norske kirke. Det er kun samfunn som mottar statstilskudd som kan motta kommunalt tilskudd.

Overføring av avsetningene til Kirkelig fellesråd i Oslo og til tros- og livssynssamfunn administreres av Gravferdsetaten.

2. Situasjonsbeskrivelse

I Oslo er det 57 menigheter. Kirkelig fellesråd i Oslo er en administrativ og demokratisk styrt enhet som skal drifte menighetene og ta vare på kirkebyggene. I 2010 ble det gitt tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn med et samlet medlemsantall på 104 016. Prognosen for medlemsforholdet mellom Den norske kirke og tros- og livssynssamfunn er for 2012 på ca. 76 % / 24 %. Det vises for øvrig til situasjonsbeskrivelse i den innledende omtalen av Kirker, trossamfunn og gravferd (side 55).

3. Mål, strategier og tiltak

Det vises til målsetninger, strategier og tiltak i omtalen av Kirker, trossamfunn og gravferd (side 55).

4. Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 6,6 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 1,2 mill. på kapitlet.. Engangsbevilgninger i 2011 på til sammen 10,2 mill. er ikke videreført.

Beregnet i forhold til prognose for medlemstall, budsjetteres tilskudd som følger:

	<i>Tilskudd 2011</i>	<i>2012</i>
Den norske kirke v/Kirkelig fellesråd i Oslo, driftstilskudd	117,2 mill.	107,8 mill.
Den norske kirke v/Kirkelig fellesråd i Oslo, vedlikeholdstilskudd	9,0 mill.	*9,3 mill.
Tros- og livssynssamfunn	46,2 mill.	40,4 mill.

* Mva-refusjon for vedlikehold inntektsføres direkte i Kirkelig fellesråds regnskap for samme formål, slik at tilskuddet fra Oslo kommune og mva-refusjon til sammen utgjør 11,6 mill.

Avsetning til vedlikehold av kirkegårder og gravlunder (netto 2,4 mill, brutto 3 mill.) budsjetteres på kap. 590 Gravferdsetaten. Avsetningen til tilskudd for tros- og livssynssamfunn er beregnet på grunnlag av både avsetninger i driftsbudsjettet til Den norske kirke og bevilgningen i investeringsbudsjettet for kirkerehabiliteringer.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
581 Den norske kirke og andre trossamfunn (KOU)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	37 396	0	0	
04 Overføringsutgifter	59 798	46 500	10 000	
Sum utgifter	97 194	46 500	10 000	
Netto utgifter	97 194	46 500	10 000	

5. Investeringsoversikt

581 Den norske kirke og andre trossamfunn	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
110 005	Rehabilitering kirker		10 000	10 000	20 000	20 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter		10 000	10 000	20 000	20 000		
	Sum kapittel finansiering		0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		10 000	10 000	20 000	20 000		

Rehabilitering kirker

Kirkelig Fellesråd i Oslo har dokumentert et vedlikeholdsetterslep på kirkene og kapellene i Oslo. Det budsjetteres med 10 mill. i 2012 og 2013, og 20 mill. i 2014 og 2015 til rehabilitering av kirker og kapell. Kirkelig fellesråd får som byggherre mva-refusjon, som til sammen gir en ramme for henholdsvis 12,5 mill. og 25 mill. årlig til å innhente etterslepet. Gjennomføring og aktiviteter innen bevilget ramme forutsettes å skje i samsvar med en årlig rullert plan for vedlikeholdsetterslep.

Gravferdsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
590	Gravferdsetaten (KOU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	81 372	90 868	97 030
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	30 207	20 037	22 305
14	Overføringsutgifter	4 446	2 267	2 285
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	10 912	0	0
	Sum utgifter	126 938	113 172	121 620
16	Salgsinntekter	-68 305	-58 617	-60 551
17	Refusjoner	-14 037	-6 370	-6 580
18	Overføringsinntekter	-290	-299	-309
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 590	0	0
	Sum inntekter	-85 223	-65 286	-67 440
	Netto utgifter	41 714	47 886	54 180

1. Ansvarsområde

Begravelser og kremasjoner er regulert i lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd, forskrift om lov om kirkegårder, kremasjon og gravferd og vedtekter for kirkegårder og gravlunder i Oslo. Gravferdsetaten skal ivareta kommunens lovpålagte ansvar for begravelser ved dødsfall hvor ingen sørger for gravferden.

Anlegg, drift og forvaltning av kirkegårder og gravferdsdrift er regulert i lov, forskrift og vedtekter. Kirkelig fellesråd i Oslo og Oslo kommune har avtale om kommunal gravferdsdrift, som gjelder fram til 23.08.2012. Avtalen ble inngått 23.08.2002.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det vises til situasjonsbeskrivelse i den innledende omtalen av Kirker, trossamfunn og gravferd (side 55). Gravferdsdriften omfatter 20 kirkegårder/gravlunder og ett krematorium. Krist kirkegård er en museumskirkegård som ikke er i bruk. Areal som vedlikeholdes omfatter 1 823 dekar. Etaten gir gravferdsfaglig bistand i begravelser, og ivaretar kommunens lovfestede ansvar for å sørge for gravferd i de tilfeller hvor ingen andre påtar seg denne. Ca. 5 000 Oslo-innbyggere dør årlig. Andel kremasjoner utgjør 70-75 %.

Nøkkeltall for kap. 590 Gravferdsetaten	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Vedlikeholdt areal/dekar	1823	1823	1823
Vedlikeholdt areal /dekar pr årsverk	13,3	13,3	13,3
Antall nedsatte kister	1014	1116	978
Antall nedsatte urner	3350	3407	2998
Antall kremasjoner	3739	3629	3976
Antall graver med sommerstell	53 430	53 234	52 622
Antall graver med høstpynt	47 978	49 120	48 089

3. Mål

Gravferdsetaten skal realisere de mål som er angitt i den innledende omtalen av Kirker, trossamfunn og gravferd (side 55).

4. Strategier og tiltak

I arbeidet for å realisere byrådets mål skal etaten benytte strategier og tiltak angitt i den innledende omtalen av Kirker, trossamfunn og gravferd (side 55).

For å imøtekomme behovet for gravplasskapasitet Oslo Syd iverksettes forprosjektering av nye gravplasser ved Klemetsrud.

5. Merknader til driftsbudsjett

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 4,2 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Styrkingen av rammen med 1 mill. i 2011 videreføres for vedlikehold av eiendom, gravferdsbygninger og krematoriekapell som Gravferdsetaten har driftsansvar for. Dette omfatter blant annet rehabilitering av gamle kapell på Vestre gravlund.

Avsetning til vedlikehold av kirkegårder og gravlunder på netto 2,4 mill, brutto 3 mill. videreføres. Anvendelse av denne avsetningen forutsetter et samarbeid med Kirkelig fellesråd i Oslo om prioritering av de mest nødvendige utbedrings- og vedlikeholdsprosjektene på kirkegårder og gravlunder.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,9 mill. på kapitlet.

Det er innarbeidet 3 mill. til forprosjekt for økt gravkapasitet i Oslo syd/Klemetsrud. Midlene øremerkes.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
25810001	Gravplasskapasitet, forprosjekt	3 000

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
590	Gravferdsetaten (KOU)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	24 873	18 500	18 500
04	Overføringsutgifter	5 926	0	0
	Sum utgifter	30 798	18 500	18 500
08	Overføringsinntekter	-490	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-9 322	-3 700	-3 700
	Sum inntekter	-9 813	-3 700	-3 700
	Netto utgifter	20 985	14 800	14 800

6. Investeringsoversikt

590 Gravferdsetaten (KOU)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
106 028	Nye graver på eksisterende gravlunder			3 500	3 500	3 500	3 500		Løpende
108 066	Kalking av plastgraver			10 000	15 000	15 000	15 000		Løpende
112 010	Klemetsrud urnelund	5 000		5 000	0	0	0	0	1/12 - 4/12
	Sum investeringsutgifter			18 500	18 500	18 500	18 500		
Finansiering:									
106 028	Nye graver på eksisterende gravlunder		Overført mva refusjon	-700	-700	0	0		
106 028	Nye graver på eksisterende gravlunder		Inv. mva fra 2014	0	0	-700	-700		
108 066	Kalking av plastgraver		Overført mva refusjon	-2 000	-3 000	0	0		
108 066	Kalking av plastgraver		Inv. mva fra 2014	0	0	-3 000	-3 000		
112 010	Klemetsrud urnelund		Overført mva refusjon	-1 000	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-3 700	-3 700	-3 700	-3 700		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			14 800	14 800	14 800	14 800		

Nye graver på eksisterende gravlunder

Avsetningen på 3,5 mill. benyttes til klargjøring og ferdigstilling av områder på eksisterende kirkegårder/gravlunder hvor nye graver tas i bruk, herunder nødvendig utskifting av leirholdig jord m.v.

Kalking av plastgraver

Kalking av plastgraver har tre hovedmålsettinger:

- Å ivareta kommunens overordnede målsetting om at gravferden skal skje med verdighet og respekt
- Frigjøre gravarealer
- Ivareta de ansattes arbeidsmiljø.

Prosjektet videreføres med 10 mill. i 2012 og 15 mill. videre i økonomiplanperioden. Arbeidet vil på sikt redusere kommunens behov for nye gravarealer og bety økonomiske besparelser. En avsetning på 15 mill. er beregnet å dekke utgiftene til kalking av vel 3 000 graver pr. år.

Urnelund Klemetsrud kirkegård

Avsetningen på 5 mill. benyttes til utbygging av et nytt urnefelt på Klemetsrud kirkegård. Prosjektet er ferdig prosjektert og vil gi en kapasitetsøkning på 350 nye urnegraver, og i tillegg gi ca. 500 urnegraver i navnet minnelund på Klemetsrud kirkegård. Nytt urnefelt vil bli lokalisert mellom dagens kirkegårdsanlegg og regulert areal til framtidig mulig kirkegårdsutvidelse.

6. BYUTVIKLING

Byutviklingssektoren omfatter kommunens planlegging og oppfølging innenfor arealforvaltning, byggesaker, kulturminnevern og bytransformasjon. Oppgavene innen dette området utføres i hovedsak av Byantikvaren og Plan- og bygningsetaten.

I Sak 1 / Del 1 er sektoren omtalt under overskriften Oslo i utvikling.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren (BYU) 2012-2015

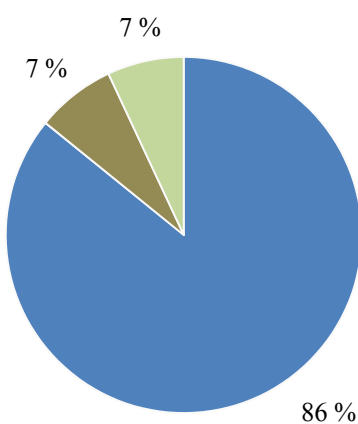
Beløp i 1000 kr

	Dok 3	Budsjett - økonomiplan			
	2011	2012	2013	2014	2015
Driftsbudsjettet					
Sum utgifter	414 938	430 975	427 705	424 436	421 167
Sum inntekter	-193 554	-194 684	-194 684	-194 684	-194 684
Netto utgifter	221 384	236 291	233 021	229 752	226 483

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 0,9 %

Sektoren består av:

- Plan- og bygningsetaten
- Byantikvaren
- Groruddalssatsingen

Byrådets mål

- Oslo skal være en attraktiv by å bo, leve, arbeide og etablere seg i
- Realisere Fjordbyen og forbedre miljø- og boforholdene i Groruddalen
- Bærekraftig regionalt utbyggingsmønster må utvikles
- Tilrettelegge for å utvide nødvendig sosial og teknisk infrastruktur
- Sentrum skal være attraktivt og tilgjengelig

Tiltak

- Videreføre arbeidet med Fjordbyen og kulturaksen Tjuvholmen, Vestbanen, Kvadraturen og Bjørvika
- Gjennomføre Groruddalssatsingen og videreføre prosjektet Levende Oslo
- Fremme forslag til regional planstrategi og planprogram for areal og transport i Oslo og Akershus
- Prioritere plan- og byggesaksbehandling av saker om utbygging av skole, barnehage, sykehjem, Omsorg+ og boliger
- Sørge for effektiv, oversiktlig og forutsigbar plan- og byggesaksbehandling

Utfordringer for å nå byrådets mål

Oslo er en by med sterk befolkningsvekst. Byrådet mener vekst er grunnleggende positivt og vitner om en attraktiv by, som tiltrekker seg innbyggere og næringsaktivitet. Det var 599 230 innbyggere i Oslo per 01.01.2011. De 10 siste årene har byen vokst med om lag 90 500 innbyggere, med tilhørende behov for boliger, arbeidsplasser, service og rekreasjonsanlegg. Oslos befolkning har vokst mer de siste 10 årene enn i de foregående 50 årene. I befolkningsfremskrivningene utført mai 2011 forventes Oslos befolkning å vokse med 195 000 personer frem mot 2030, til totalt 794 000 innbyggere.

Per 01.01.2011 var det registrert 307 750 boliger i Oslo, hvorav om lag 30 600 boliger var tatt i bruk i perioden 01.01.2000-01.01.2011. Med dagens bofrekvens på 1,94 personer per bolig er det behov for å bygge opp mot 100 000 boliger i perioden 2011-2030 for å holde tritt med befolkningsveksten. Hvis en regner med at det blir 2,35 personer per bolig i de nybygde boligene i perioden, kan boligbehovet justeres ned til om lag 83 000.

Den sterke befolkningsveksten stiller store krav til utbygging av boliger, arbeidsplasser, teknisk og grønn infrastruktur, barnehager og skoler. Byens ulike delområder er gjenstand for utvikling og forandring, med omdanning av store arealer til ny bruk og økende press på de ubebygde arealene. Byrådet er i den forbindelse opptatt av at Oslo skal ha en byutvikling med gode steds- og miljøkvaliteter.

Oslo kommune er i første rekke en tilrettelegger for boligbygging og næringsutvikling ved plan- og byggesaksbehandlingen. Gjennom realisering av Fjordbyen, større utbyggingsprosjekter, utvikling av knutepunkter/stasjonsnære områder, samt diverse små og store prosjekter, bl.a. i transformasjonsområder fra industri/næring til bolig, finnes det et betydelig boligpotensial.

Ved arbeidet med Kommuneplan 2008 – Oslo mot 2025 ble det registrert et potensial for bygging av 81 500 boliger og et arbeidsplasspotensial på drøyt 165 000, uten å flytte markagrensen eller berøre friområder og grønne lunger. Deler av dette potensialet er allerede realisert, og byrådet vil gjennom arbeidet med kommende kommuneplan legge til rette for at Oslo kan vokse videre på en bærekraftig måte og at kommunen kan løse alle oppgavene som følger av befolkningsveksten.

Bærekraftig byutvikling

Oslo har, med sin nærhet til fjorden, marka, parker, friområder og vassdrag, en sammenhengende blågrønn struktur som gir en helt spesiell natur- og rekreasjonsressurs for byens innbyggere og besøkende. Den verdien som ligger i de blågrønne omgivelsene skal bevares og videreutvikles.

Den sterke befolkningsveksten i Oslo skaper store utfordringer for å oppnå en bærekraftig utvikling. Byrådet vil legge til rette for en god og fremtidsrettet arealplanlegging som kan styrke og videreutvikle Oslos rolle som hovedstad og regional utviklingsaktør. Arealbruks- og transportstrategiene for Oslo skal legge til rette for at Osloregionen er en konkurransedyktig og bærekraftig region.

En bærekraftig byutvikling og sikring av de blågrønne omgivelsene forutsetter at utbygging skjer gjennom fortetting og transformasjon innen nåværende byggesone. Byrådet er opptatt av at en slik fortetting ikke må føre til redusert tilgjengelighet til naturområdene i marka og fjorden, eller reduksjon av byens grøntarealer. Byens kvalitet sikres gjennom blant annet utforming av ny bebyggelse som er tilpasset eksisterende bebyggelse, slik at historiske, estetiske og visuelle karaktertrekk ivaretas og videreutvikles. Byrådet legger vekt på at utbyggingen er fremtidsrettet, energieffektiv og godt tilrettelagt for alle innbyggere og virksomheter. Dette følges opp gjennom ny utvikling i sentrum, ved fjorden, i stasjonsnære områder, i knutepunkter, nærsentre og langs viktige kollektivåre. Realisering av Fjordbyen, samordnet utvikling av arealene inntil Oslo sentralstasjon og utbygging av Follobanen er sentrale strategier. Gjennom dette vil byrådet styrke grunnlaget for kollektivtransport og sikre tilgangen til eksisterende og nye arbeidsplasser og tjenester for byens innbyggere.

Fjordbyen er i ferd med å realiseres; tidligere havnearealer og trafikkåre frigjøres og transformeres til bolig-, nærings- og rekreasjonsområder. I Bjørvika og på Tjuvholmen pågår det nå en storstilt utbygging. I 2011 har byrådet bl.a. behandlet saker om Områdeprogram for Oslo S, detaljregulering av allmenninger i Bjørvika, Skulptur- og kulturminnepark på Ekeberg, Munch/Deichman – detaljregulering m.v., samt arbeidet med planlegging av Filipstad. Byrådet vil ha stort trykk på utvikling av delområdene i Fjordbyen, inkludert Bjørvika, også i årene som kommer.

Sterk befolkningsvekst, kombinert med fortetting av bolig og næring, utløser også ytterligere utbyggingsbehov for skoler, barnehager og annen sosial infrastruktur. I visse områder, særlig i indre by, er det knyttet økende utfordringer med å finne egnede arealer til offentlige formål/sosial infrastruktur. Etablering av nye fellesfunksjoner, spesielt skole, barnehage og eldreomsorg, må i hovedsak skje på ubebygde tomter regulert til byggeområder, ved omregulering/bruksendring av eksisterende bebyggelse, samt i transformasjonsområder. Arealer til sosial infrastruktur skal sikres ved mer sambruk av areal til ulike aktivitetstyper, bedret egendekning innen nye utviklings-/utbyggingsprosjekter og erverv av ønskede arealer der det er nødvendig.

Groruddalen har mer enn 130 000 innbyggere og nesten 70 000 arbeidsplasser. Befolkningen representerer et stadig mer mangfoldig og fargerikt bilde av dagens Norge. Byrådet vil sammen med staten videreføre satsingen på bærekraftig byutvikling, synlig miljøopprusting, bedre livskvalitet og samlet sett bedre levekår i Groruddalen. Oslo kommune og staten samarbeider om å bedre miljø- og levetilstandene i Groruddalen, samt styrke Groruddalens identitet og stolthet. Mange områder i dalen har gjennomgått store endringer de siste årene, blant annet som følge av endrede flyttemønstre. Det offentlige tjenestetilbudet må møte de behov som en sammensatt befolkning representerer. Byrådet vil arbeide for å sikre en god koordinering mellom sektorene og forvaltningsnivåene, slik at den samlede innsatsen i Groruddalen gir størst mulig forbedringer i henhold til intensjonene.

Byrådet legger vekt på å profilere og fremme Oslos interesser som storby og hovedstadsregion gjennom internasjonalt samarbeid, hvor arbeidet i størst mulig grad kobles til konkrete oppgaver som allerede foreligger for utvikling av Oslo by. Byrådet ønsker gjennom dette å styrke kunnskapen om storbyutvikling gjennom dialog med andre byer og byregioner. Ved deltakelse i storbynettverkene EUROcities og METREX har kommunen fremhevet positive trekk i Oslo og Akershus, blant annet muligheten for å legge til rette for fjordbyutvikling, utvikling av infrastruktur som grunnlag for byutvikling gjennom

Oslopakkene og integrert byutvikling i Groruddalssamarbeidet. I 2012 og 2013 arbeides det for å videreutvikle kompetansen og rammebetingelser for utviklingen i Oslo og i hovedstadsregionen, både gjennom bidrag i internasjonale nettverk, samarbeidsprosjekter og dialog om prioritering av storbyer i EU.

Kommuneplan 2013

Arbeidet med Kommuneplan 2013 følger planbestemmelsene i ny plan- og bygningslov som trådte i kraft 01.07.2009. Kommuneplanen vil bestå av en samfunnsdel, strategisk arealkart og juridisk bindende arealdel. Ifølge ny plan- og bygningslov skal alle kommuneplaner ha en arealdel med et plankart som viser juridisk bindende arealformål.

Byrådet legger opp til å videreføre nåværende arealpolitikk basert på banebasert, flerkjernet knutepunktsutvikling, samt bevaring og sikring av byens blågrønne struktur. I tillegg vil man få utredet nærmere tre ulike strategiske byplangrep.

Byrådet vedtok 23.08.2011 å legge utkast til planstrategi og planprogram for ny kommuneplan ut til offentlig høring, med høringsfrist 01.11.2011. Plan- og bygningsetaten har i perioden 23.-31.08.2011 avholdt fire åpne byområdeviser medvirkningsmøter om "Hvordan skal byen utvikle seg – Kommuneplan for Oslo 2013-2030". Byrådet vil gjennomgå høringsuttalelsene og fremme forslag til planstrategi og planprogram for bystyrebehandling. Nytt bystyre som velges høsten 2011, skal etter plan- og bygningsloven behandle planstrategi og planprogram innen ett år etter konstituering.

Byrådet vil legge til rette for at aktører i bysamfunnet, nabokommuner og relevante regionale og statlige instanser trekkes inn i arbeidet med Kommuneplan 2013. Særlig skal det påses at barn og unges interesser blir vurdert. Det legges opp til å presentere arbeidet med mål og strategier på en medvirkningskonferanse underveis i prosessen. Byrådet legger videre opp til at utkast til Kommuneplan 2013 kan legges ut til offentlig høring i fjerde kvartal 2012, slik at byrådssak om ny kommuneplan kan legges frem for bystyret i andre kvartal 2013.

Regionalt plansamarbeid

Byrådet prioriterer det regionale plansamarbeidet for samordnet areal og transport. Plansamarbeidet startet med felles drøftelser vinteren 2009 mellom Oslo kommune, Akershus fylkeskommune og staten. I begynnelsen av 2010 behandlet Oslo bystyre og Akershuskommunene et notat med de viktigste utfordringene i Oslo og Akershus. På grunnlag av den politiske behandlingen og utredningsmaterialet, ble det utarbeidet et forslag til regional planstrategi og planprogram for areal og transport i Oslo og Akershus. Byrådet vedtok 05.04.2011 å legge høringsutkastet ut til offentlig ettersyn, med høringsfrist 01.07.2011.

Den regionale planstrategien redegjør for hovedutfordringer i regionen, hovedmål for planarbeidet og viktige utviklingstrekk innen temaet areal og transport. Tre alternative modeller for utvikling beskrives for nærmere vurdering og som et utgangspunkt for valg som gjøres i planarbeidet. Formålet med planstrategien er å beskrive hvilke tema og problemstillinger som skal følges opp i videre arbeid med en samordnet areal- og transportplan for Oslo og Akershus. Det regionale planprogrammet omtaler hvordan Oslo kommune og Akershus fylkeskommune vil gjennomføre planarbeidet i fellesskap, herunder utredningsbehov knyttet til de ovennevnte løsningsmodellene, organisering av planarbeidet og medvirkning.

Byrådet legger opp til at det fremmes sak om regional planstrategi og planprogram for areal og transport i Oslo og Akershus. Det forventes politisk behandling i Oslo kommune og Akershus fylkeskommune våren 2012. Planstrategien vil deretter bli oversendt Miljøverndepartementet for endelig godkjenning, mens planprogrammet sluttbehandles hos fylkesplanmyndighetene.

Brukertilpassede tjenester

Byrådet arbeider med å videreutvikle og målrette det kommunale tjenestetilbudet slik at det best mulig blir tilpasset brukernes individuelle behov. Kommunens virksomhet skal være preget av forutsigbarhet og åpenhet, slik at brukerne og andre har tillit til beslutningsprosesser og ressursbruk. Det legges vekt på innsyn, dialog og aktiv deltakelse fra brukergruppene.

Byrådet har videreført arbeidet med å få redusert saksbehandlingstidene, samtidig som selve saksbehandlingen skjer i betryggende former. Per 31.08.2011 ble det fattet vedtak i 54 % av alle byggesaker med 3-ukers frist og 89 % av alle byggesaker med 12-ukers frist innenfor lovpålagt tidsfrist. Målet for 2011 er å bringe saksbehandlingstidene ytterligere ned.

Plan- og bygningsetaten mottok 6 339 byggesaker i 2010, noe som er en økning på 19,1 % i forhold til foregående år (5 323 saker i 2009). Det ble behandlet totalt 6 385 saker, en økning på 6,6 % (5 990 saker i 2009). I løpet av 2010 har Plan- og bygningsetatens restanser på byggesak blitt redusert og andelen byggesaker som ble behandlet innenfor de lovpålagte fristene var for 2010 på 89 %. Tilsvarende tall for 2009 var 71 % og for 2008 50 %.

Etaten har pr. 31.08.2011 mottatt 5 539 byggesaker, noe som er en økning på 31 % i forhold til samme tid i 2010. Pr. 31.08.2011 er det produsert 4 920 saker (en økning fra 2010 på 14 %), og saksporteføljen/ byggesaker i omløp er på 1 730 (se figur i Del 1 "Oslo i utvikling").

Informasjonssenter Fjordbyen/byutvikling

Bystyret behandlet i møte 27.02.2008 sak 77/08 "Fjordbyplanen – Prinsipper for utvikling av helheten i Fjordbyen og for delområder – Planprogram for Filipstad, Vippetangen, Alnas utløp og Ormsund – Bydel Frogner, Bydel St. Hanshaugen, Bydel Gamle Oslo og Bydel Nordstrand". Bystyret vedtok bl.a. følgende (vedtakspkt. 6b):

Bystyret ber byrådet etablere et informasjonssenter for utviklingen av Fjordbyen spesielt og for aktuell byutvikling i Oslo generelt.

Byrådet, med særskilt bistand fra Plan- og bygningsetaten, har over en lengre periode arbeidet med oppfølging av bystyrevedtaket, herunder vurdert omfang, lokalisering, samarbeidsmuligheter med andre aktører m.v. Plan- og bygningsetaten har i denne sammenheng arbeidet med ROM Eiendom AS m.fl. om eventuell deltakelse i et informasjonssenter for byutvikling i Østbanehallen. I brev av 27.05.2011 foreslår ROM Eiendom AS, Bjørvika Utvikling og Oslo S Utvikling å dekke 50 % av etablerings- og driftskostnadene mot at kommunen dekker de øvrige 50 %.

Byrådet har vurdert etablering av informasjonssenter i samarbeid med ovennevnte aktører. Basert på kostnadsoverslag våren 2011, vil etableringskostnadene være om lag 16,0 mill., årlig husleie 2,0 mill. og løpende driftsutgifter 12,0 mill. Oslo kommunes kostnader vil med dette bli om lag 11,5 mill. i 2012 (etablering og 1/2-års drift) og deretter 7,0 mill. årlig til drift (inkl. husleie). Byrådet har også vurdert etablering i egenregi, men kostnadsnivået vil med et slikt driftskonsept også bli betydelig. Ut fra kommunens økonomiske situasjon er dette tiltaket ikke innarbeidet i byrådets forslag til budsjett.

Økonomiplanramme 2012-2015

Driftsbudsjett

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	414,9	409,1	407,5	405,9	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	414,9	414,9	414,9	414,9	414,9
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		0,4	0,4	0,4	0,4
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	414,9	415,4	415,4	415,4	415,4
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-4,2	-4,2	-4,2	-4,2
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer					
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-3,9	-7,2	-10,4	-13,7
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-8,1	-11,4	-14,6	-17,9
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		23,7	23,7	23,7	23,7
=ØKONOMIPLAN (brutto)	414,9	431,0	427,7	424,4	421,2
Salgs- og leieinntekter	-169,6	-169,6	-169,6	-169,6	-169,6
Refusjoner	-21,0	-22,1	-22,1	-22,1	-22,1
Overføringsinntekter	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
=Sum driftsinntekter	-193,6	-194,7	-194,7	-194,7	-194,7
=ØKONOMIPLAN (netto)	221,4	236,3	233,0	229,8	226,5

*) 2011 prisnivå

En detaljert beskrivelse av endringer fremgår under tilsvarende tabell i kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i 1000 kr

Netto driftsbudsjett pr kapittel	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	30 000	30 000	30 000	30 000
520 Byantikvaren (BYU)	22 826	22 642	22 458	22 274
609 Plan- og bygningsetaten (BYU)	183 465	180 379	177 294	174 209
Sum Byutvikling (BYU)	236 291	233 021	229 752	226 483

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av driftsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Brutto investeringsbudsjett pr kapittel

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Brutto investeringsbudsjett				
482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	20 000	20 000	20 000	20 000
609 Plan- og bygningsetaten (BYU)	6 000	6 000	6 000	6 000
ØKONOMIPLAN (brutto)	26 000	26 000	26 000	26 000

På kapittel 482 er det ført opp 20,0 mill. årlig, noe som er antatt investeringsandel innenfor en samlet særskilt Groruddalssatsing på totalt 50,0 mill. På kapittel 609 er det ført opp 6,0 mill. årlig til ajourhold og modernisering av IKT-utstyr.

Groruddalssatsingen

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)			
14 Overføringsutgifter	0	30 000	30 000
Sum utgifter	0	30 000	30 000
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	30 000	30 000

1. Ansvarsområde

Groruddalssatsingen er Oslo kommunes og statens innsats for å bedre miljø, samferdsel, bomiljø og oppvekstvilkår i Groruddalen. Groruddalssatsingen ledes gjennom årlige politiske møter mellom miljøvernministeren og byrådslederen, samt berørte statsråder og byråder.

2. Situasjonsbeskrivelse

I Politisk møte januar 2006 ble organiseringen av den kommunale og statlige innsatsen knyttet til de enkelte programområder vedtatt. I møtet i januar 2007 ble det inngått en intensjonsavtale om det langsiktige samarbeidet om Groruddalen for perioden 2007-2016. Intensjonsavtalen er det overordnede styringsdokumentet for samarbeidet mellom Oslo kommune og staten for gjennomføringsarbeidet. De årlige politiske møtene gir mål og retning for arbeidet, drøfter helheten og de økonomiske rammer for samarbeidet.

Det er etablert et eget plankontor for Groruddalen, og kontoret er initiativtager, pådriver og ansvarlig for informasjonsarbeid, oppfølging av rapporteringssystem og sekretariat for Samarbeidsutvalget for Groruddalen. I tillegg omfatter ansvarsområdet samordning av de kommunale aktørene i satsingen og

samordning og koordinering av samarbeidet med de statlige aktørene. Ansvar for planlegging, oppfølging og gjennomføring av prioriterte tiltak tilligger de aktuelle virksomhetene.

I vedtatt økonomiplan for 2011-2014 er det satt av 50,0 mill. årlig, under forutsetning at staten bevilger tilsvarende beløp. Dette er midler som kommer i tillegg til midler som bevilges over ordinære budsjettkapitler. Staten har gjennom Intensjonsavtalen forpliktet seg til dette, men fordelingen av midlene blir først offentliggjort i statsbudsjettet. Kommunens midler fordeles på fire programområder. Fra og med mars 2010 ble programområde 3 delt i to programgrupper.

Programområder:

1. Miljøvennlig transport
2. Alna, grønnstruktur, idrett og kulturmiljø
3. Bolig-, by- og stedsutvikling
  - programgruppe 3A – områdeløft og bomiljøtilskudd
  - programgruppe 3B – områdeplanlegging
4. Oppvekst, utdanning, levekår, kulturaktiviteter og inkludering

Til hvert programområde er det nedsatt en gruppe som utarbeider hvert sitt handlingsprogram, og som sammen med statens koordinator (Miljøverndepartementet) og Plankontoret for Groruddalen, har til oppgave å sikre en helhetlig og samordnet bruk av statens og kommunens midler. Handlingsprogrammene og tildelingen av de kommunale midlene for 2012 skal behandles av Samarbeidsutvalget for Groruddalen høsten 2011. Byrådet vil primo 2012 foreta endelig fordeling.

Det er utarbeidet et sett med hoved- og delmål for hvert programområde. Hovedutfordringen er å oppnå en balansert tildeling av midler, som bidrar til å opprettholde bredden i satsingen. Samtidig skal hvert programområde, gjennom tildelingen, settes i stand til å gjennomføre tiltak og aktiviteter som vil bidra til oppnåelse av deres hoved- og delmål.

3. Mål

Hovedmålet for Groruddalssatsingen er en bærekraftig byutvikling, synlig miljøopprusting, bedre livskvalitet og samlet sett bedre levekår. Byrådet ønsker å videreutvikle et lokalt og inkluderende samarbeid med beboere, organisasjoner, borettslag, næringsliv, bydeler og offentlige institusjoner. Groruddalens identitet og stolthet skal styrkes.

4. Strategier og tiltak

De overordnede strategiene for satsingen er nedfelt i Helhetlig utviklingsplan for Groruddalen, og omfatter fire temaer: styrking av blågrønne strukturer, ombygging av veisystemet og styrking av kollektivtilbudet, effektivisering av arealbruk gjennom foredling, fortetting og transformasjon og styrking av kulturminnevernet og kulturaktivitetstilbudet. I tillegg arbeides det også med strategier inn mot flere ulike levekårsrelaterte utfordringer. På tiltaksnivå har hver av programgruppene utviklet sine egne strategier. Disse varierer fra et bredt utvalg av saksområder til strategier som innebærer et konsentrert fokus på tiltak innenfor et begrenset antall mindre geografiske områder.

Politisk møte har også lagt til grunn at det som en del av de blågrønne strukturene i Groruddalen, skal etableres en bydelspark i hver bydel; Bjerkedalen park i Bydel Bjerke, Verdensparken i Bydel Alna, Grorudparken i Bydel Grorud og Linjeparken i Bydel Stovner.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er ført opp 30,0 mill. årlig, noe som er antatt driftsandel innenfor en samlet særskilt Groruddalssatsing på totalt 50,0 mill.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.482.01	Groruddalssatsingen	30 000

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2012 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene fullt ut ikke anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	20 000	20 000
Sum utgifter	0	20 000	20 000
Netto utgifter	0	20 000	20 000

1. Investeringsoversikt

482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
107 010	Groruddalsprogrammet		20 000	20 000	20 000	20 000		1/07 - 4/16
	Sum investeringsutgifter		20 000	20 000	20 000	20 000		
	Sum kapittel finansiering		0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		20 000	20 000	20 000	20 000		

Det er ført opp 20,0 mill. årlig, noe som er antatt investeringsandel innenfor en samlet særskilt Groruddalssatsing på totalt 50,0 mill.

Det forutsettes at alle investeringstiltak som bevilges midler innenfor Groruddalssatsingen, kapittel 482, har kartlagt og kostnadsberegnet eventuelle driftsfølgevirkninger og man samtidig har avklart fremtidig finansiering av disse kostnadene.

Byantikvaren

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
520	Byantikvaren (BYU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	20 795	19 193	20 095
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	9 933	5 212	6 044
14	Overføringsutgifter	9 216	6 974	4 889
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	15	0	0
	Sum utgifter	39 959	31 379	31 028
16	Salgsinntekter	-3 604	-2 000	-2 000
17	Refusjoner	-5 067	-2 676	-3 202
18	Overføringsinntekter	-2 526	-3 000	-3 000
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-15	0	0
	Sum inntekter	-11 212	-7 676	-8 202
	Netto utgifter	28 747	23 703	22 826

1. Ansvarsområde

Byantikvaren skal bidra til at kulturminnene ivaretas som en vesentlig del av all offentlig og privat arealplanlegging, byggevirkksomhet og forvaltning av fysisk miljø. Byrådet ønsker at den moderne byutviklingen skal ta hensyn til den historiske byen, dens visuelle uttrykk og autentisitet.

Byantikvaren ivaretar antikvariske interesser i Oslo, er kommunens rådgiver i antikvariske spørsmål i henhold til plan- og bygningsloven og behandler alle kulturminnevernsaker som Oslo har delegert statlig ansvar for i henhold til lov om kulturminner. Byantikvaren utarbeider også egne planforslag og saker av betydning for kulturminnevernet, samt administrerer tilskuddsmidler til fredede og verneverdige bygninger.

2. Situasjonsbeskrivelse

Byantikvaren arbeider for at Oslos lange og mangfoldige historie skal gjenspeiles i utvalget av bevarte bygninger, anlegg, bygningsmiljøer og kulturlandskap. Byrådet legger vekt på at etaten forestår en forutsigbar og løsningsorientert saksbehandling, hvor det gis rådgivning av høy kvalitet og god brukerservice. Byrådet understreker at hensynet til bevaring og kulturminnevern er viktige identitetsskapende elementer i byutviklingen.

Hovedmengden av saksbehandlingsressursene hos Byantikvaren er knyttet til uttalelser i plan-, bygge- og rivesaker, samt arbeidet med arkeologiske registreringer i regulerings- og byggesaker og formidling av tilskudd til verneverdige bygninger. Uttalelser til plan- og byggesaker blir prioritert, da disse har lovpålagte tidsfrister. Etaten utarbeider alternative planforslag der det er nødvendig, verneplaner og fredningssaker, samt yter service og rådgivning til publikum. Etaten legger vekt på å følge opp bystyremelding 4/2003 Kulturminnevern i Oslo med tilhørende arbeidsoppgaver. I tillegg deltar etaten i

arbeidet med Groruddalssatsingen, hvor oppgavene bl.a. omfatter formell sikring av prioriterte kulturminner og planarbeid knyttet til skjøtsel, vedlikehold og formidling.

Byantikvaren skal være en aktiv og synlig premissleverandør for byutvikling og bevaring med høyt faglig nivå. Byantikvaren er nå inne i en moderniseringsprosess, som skal sikre en mer effektiv og produktiv organisasjon for fremtiden. Det foretas en større gjennomgang av den løpende aktiviteten, med sikte på tydeligere prioriteringer, effektivisering og produktivitetsforbedringer. Etaten vil også påbegynne arbeidet med innføring av digital saksbehandling. Etaten har under utarbeidelse et samlet faglig program for den arkeologiske virksomheten, inkludert en forvaltningsplan for arkeologiske kulturminner. Det er forventet at dette arbeidet, i tillegg til en gjennomgang av organisering og faglig styring, vil gi bedre arbeidsflyt og mer effektive arbeidsprosesser.

Ordningen med kundemottak skal videreføres, da dette gir gode effekter, herunder effektiv saksbehandling og fornøyde brukere. I tillegg videreføres arbeidet med utvikling av informasjonsark og veiledere, samt deltakelse i flere større plan- og utredningsarbeider, så som Levende Oslo og FutureBuilt, og tverretatlige fora for utbygging av skoler, barnehager og omsorgsbygg.

Nøkkeltall for: Kap. 520 Byantikvaren	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Automatisk fredede kulturminner	125	87	184
Dispensasjons- og byggesaker etter kulturminnelov	62	58	66
Byggesaker etter plan- og bygningslov	943	1 004	1 085
Rivesaker etter plan- og bygningslov	270	272	307
Plansaker, inkl. konsekvensutredninger	204	185	153

3. Mål

Byrådets mål er

- Byantikvaren skal være en faglig god rådgiver i bevaringen og utviklingen av byens kulturminner og kjennetegnes av forutsigbar og løsningsorientert saksbehandling og god brukerservice
- Oslos lange og mangfoldige historie skal gjenspeiles i utvalget av bevarte bygninger, anlegg, bygningsmiljøer og kulturlandskap
- Kulturminner skal ivaretas som en vesentlig del av all offentlig og privat arealplanlegging, byggevirkosomhet og forvaltning av fysisk miljø
- Byantikvaren skal bidra med råd og veiledningsmaterieell for godt vedlikehold og istandsetting av bevaringsverdige bygninger og anlegg, spesielt på gode energi- og UU-løsninger
- Byantikvaren skal formidle Oslos historie og de kulturhistoriske verdiene som knytter seg til bygningsarven og de arkeologiske kulturminnene i Oslo til et bredt publikum

Måltall for: Kap. 520 Byantikvaren	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Saksbehandlingstid, dager	30	26,8	30	30

4. Strategier og tiltak

Lov- og vedtaksfestet saksbehandling skal ha høyeste prioritet, herunder uttalelser til Plan- og bygningsetaten i forbindelse med plan-, bygge- og rivesaker, arkeologiske registreringer i forbindelse med reguleringssaker og behandling av dispensasjonssøknader iht. kulturminneloven. Utover dette vil byrådet prioritere:

- utarbeide alternative forslag til reguleringsplaner for å ivareta verneinteresser
- utarbeide fredningssaker for bygninger/områder der fredning er varslet

- utarbeide egne reguleringsforslag der områder bør reguleres til bevaring, saker hvor det er nedlagt midlertidig forbud mot tiltak prioriteres særskilt
- rådgivning og informasjon/service overfor brukere/publikum
- saksbehandlerbemannet kundemottak der enkle saker kan tas "over disk"
- fordeling av tilskuddsmidler til fredede og verneverdige anlegg i privat eie
- aktiv medvirkning i Groruddalssatsingen
- tilrettelegge for konservering og skjøtsel av Oslo kommunes middelalderruiner i samarbeid med Riksantikvaren og etatene som har forvaltningsansvaret for ruinene
- løpende arbeid med Gul liste, herunder ajourhold og kvalitetssikring av innføringer

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,39 mill. og etatens andel av sektorens rammereduksjon, jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader. Bystyrets særskilte bevilgning i 2011 på 2,0 mill. til tilskudd til fredede og verneverdige bygninger i privat eie er ikke videreført i budsjettet for 2012. Byrådet foreslår å videreføre ordningen med 1,5 mill. i 2012. Det er også budsjettet med 3,0 mill. i videreføring av statlige tilskudd til istandsetting av fredede bygninger i privat eie.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.520.01	Tilskudd verneverdige bygg	1 500

Oppført beløp er årets bevilgning til prosjektet. Selv om tilskuddsmidler til verneverdige bygg i all hovedsak fordeles det enkelte år til prioriterte tiltak, kan selve utbetalingen først finne sted kommende år. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke fullt ut anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Plan- og bygningsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
609	Plan- og bygningsetaten (BYU)			
10	Lønn og sosiale utgifter	273 035	281 889	302 753
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	49 281	21 017	16 522
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	27 411	32 951	34 038
14	Overføringsutgifter	13 935	17 702	16 634
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	4 967	0	0
	Sum utgifter	368 630	353 559	369 947
16	Salgsinntekter	-145 124	-167 568	-167 568
17	Refusjoner	-37 771	-18 310	-18 914
18	Overføringsinntekter	-561	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-4 205	0	0
	Sum inntekter	-187 662	-185 878	-186 482
	Netto utgifter	180 968	167 681	183 465

1. Ansvarsområde

Plan- og bygningsetaten er kommunens faginstans for kart-, plan- og byggesakstjenester med offentlig forvaltning av arealer og bebyggelse i Oslo. Etaten skal forestå profesjonell og brukerorientert forvaltning innen sitt myndighetsområde.

Plan- og bygningsetaten skal være pådriver i Oslos byutvikling ved å gi faglige råd og veiledning til byrådet, til aktører i byutviklingen og samfunnet for øvrig om utvikling og vern av byen. Etaten skal utøve profesjonell service og forvaltning til næringsliv, boligbyggere og andre brukere eller berørte parter av kart-, plan- og byggesakstjenester, herunder tilrettelegging for brukermedvirkning.

Ansvarsområdet omfatter oppgaver innenfor blant annet lov om planlegging og byggesaksbehandling med forskrifter, lov om naturområder i Oslo og nærliggende kommuner (Markaloven), lov om eiendomsregistrering (Matrikkeloven), lov om kartlegging, deling og registrering av grunneiendom (Delingsloven), lov om eierseksjoner, lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven), samt saksbehandling etter konsesjonsloven.

2. Situasjonsbeskrivelse

Plan- og bygningsetaten skal ta et aktivt ansvar for byens arealmessige og arkitektoniske utvikling og bidra til å sette dagsorden for byutvikling i hovedstadsområdet. Etaten arbeider for å sikre forutsigbare og løsningsorienterte tjenester med høy kvalitet og brukerservice, basert på god faglig saksbehandlingskompetanse.

I befolkningsfremskrivningene utført mai 2011 forventes Oslos befolkning å vokse med 195 000 personer frem mot 2030, til totalt 794 000 innbyggere. Dette innebærer et årlig tilretteleggingsbehov frem mot 2030 for om lag 10 000 personer. Den sterke befolkningsveksten gir behov for etablering av boliger, næringsvirksomhet, trafikale løsninger, samt servicefunksjoner som barnehager, skoler, idrettsanlegg, friområder m.v. Oslo kommune og statlig sektor har samtidig vedvarende høy byggeaktivitet knyttet til byens vekst, herunder nasjonale prosjekter og service-/infrastruktur i vid forstand. Fjordbyen, prosjektene i Groruddalssatsingen, Oslopakke 3, revisjon av kommuneplanen og det regionale plansamarbeidet Oslo-Akershus er krevende prosesser med høy grad av nybrottsarbeid.

Befolkningsveksten krever planmessig tilrettelegging for fremtidig byvekst og infrastruktur. Uten overordnet plangrunnlag vil Oslo ikke kunne etablere nødvendig planberedskap til å håndtere veksten som forventes i kommende tiår. Forutsigbare arealbruks- og kvalitetsnormer er viktige for at markedet skal fungere godt.

Oslos del av den regionale veksten skal løses innenfor byggesonen som rommer et betydelig arealpotensial, men hvor de store nybyggingsvolumene som behøves vanskelig kan realiseres gjennom spredte fortettingsprosjekter. Veksten må realiseres gjennom helhetlige, fremtidsrettete plangrep på områdenivå. Oslos største sammenhengende fortettingsreserve er Groruddalen. Utfordringen forsterkes ytterligere av den sterke regionale veksten og nødvendigheten av samordning med den regionale areal- og transportstrukturen for bl.a. å møte klima- og miljøutfordringene i tråd med nedfelte målsettinger.

Det er vedtatt ambisiøse mål for å fremme en mer klimanøytral og energiforsvarlig byutvikling hvor banenett og kollektivframkommelighet er helt sentrale tiltak. Kollektivtrafikkens nøkkelrolle i å sikre høy personmobilitet og tilgjengelighet i fremtidens Osloregion, har aktualisert arbeidet med å avklare traseer for fremtidige tunneler for jernbane og T-bane gjennom sentrumsområdet. Dette vil berøre prosjekter og eventuelt båndlegge aktivitet i områder som kan bli berørt av aktuelle trasevalg.

Etatens myndighetsutøvelse skal ivareta bokvalitet, bevaring av kulturminner, sikre grøntarealer, teknisk og sosial infrastruktur, nye hensyn gjennom marka- og naturmangfoldslovene samt nabohensyn. I tillegg blir kravene som skal ivaretas i det enkelte byggeprosjekt stadig mer komplekse på grunn av kravene til klimavennlighet og universell utforming. Avveiningen av ulike sektorinteresser blir stadig mer krevende. Staten skal sikre en riktig balanse mellom rask behandling og forsvarlig kvalitet, både faglig i henhold til plan- og bygningslovens krav og de rettigheter og hensyn som er nedfelt i blant annet forvaltningsloven.

Etaten gjennomfører systematiske produktivitetstiltak innen prosessutvikling, forenklinger i prosedyrer, økt innsats på kompetanseutvikling og styrket lederoppfølging av produksjonen. Staten har tatt i bruk balansert målstyring med månedlig oppfølging gjennom avdelingsvise målekort med tilhørende resultatindikatorer. Det langsiktige forbedringsarbeidet har handlet om IKT-støttede prosessforbedringer hvor hovedprosessene for byggesaker, innsendte planer, mål- og delesaker, geodataproduksjon og egenplanoppgaver har vært prioritert. Likeledes ble det i 2008 startet et arbeid for å erstatte det gamle kvalitetssystemet med et nytt kvalitetsstyringssystem (KSS). Arbeidet med å implementere rammeverket for dette nye systemet har pågått de to siste årene og konsekvensene av den nye plan- og bygningsloven som ble introdusert henholdsvis i juli 2009 for plandelen og juli 2010 for byggesaksdelen er bygget inn. Arbeidet med implementering av KSS vil fortsatt gå over flere år, noe som reflekterer både at det er krevende å gjennomføre grunnleggende forbedringsarbeid samtidig som produksjonen skal holdes oppe av de samme medarbeiderne, og at effekter i form av produktivitet ikke kan hentes ut tidlig i utviklingsarbeidet, men først etter intern utrulling med opplæring i nytt system og regelverk.

Brukerorienteringen skal videreutvikles i forhold til tjenesteproduksjon og planprosesser. Styrket brukerorientering og flere selvbetjeningsløsninger krever investeringer i endrede arbeidsprosesser, nye systemer, opplæring og dialog, for at brukerne da kan utarbeide bedre søknader og minske/lette etatens påfølgende arbeid med saksbehandlingen.

Det vil også bli arbeidet med tiltak for ytterligere å tilrettelegge og tilgjengeliggjøre informasjon og dokumentasjon i saker. Dette er et ledd i arbeidet med å øke servicegraden og tilgjengeligheten for etatens

brukere. Et viktig ledd i dette arbeidet er å se på hvordan man kan utnytte eksisterende og tilgjengelig teknologi bedre. Dette gjøres blant annet ved å videreutvikle og å ta ut synergieffekter av saksinnsynsløsningen på internett som ble lansert i 2008.

Nøkkel tall for: Plan- og bygningsetaten	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Kommune(del)planer, fylkes (del)planer	1	3	3
Egne reguleringsaker	28	33	30
Innsendte reguleringsaker	89	90	79
Antall regulerte boligenheter	3 045	1 220	1 277
Byggesaker	5 575	5 990	6 385
Godkjente boligenheter	2 893	2 214	2 910
Deletillatelser	192	161	260
Målebrevsaker	200	227	288
Seksjoneringssaker	424	380	308
Grunnkart - ferdig redigert - i dekar	72 480	60 000	83 160

3. Mål

Byrådets mål er:

- Tilrettelegge for strategiske byplangrep med et arealeffektivt utbyggingsmønster, attraktive knutepunkter med blandet bruk, servicetilbud og betjent av høykvalitets kollektivtransport
- Tilrettelegge for boligbygging og næringsutvikling med tilhørende sosial og teknisk infrastruktur for å håndtere forventet befolkningsvekst. Sikre arkitektonisk og funksjonell kvalitet og attraktive byområder i alle deler av byen
- Plan- og bygningsetaten forestår en forutsigbar og løsningsorientert saksbehandling, hvor det gis rådgivning av høy kvalitet og god brukerservice
- Bevare og videreutvikle Oslos blågrønne omgivelser, samt sikre en bærekraftig byutvikling med gode steds- og miljøkvaliteter. Utbygging skal skje innenfor eksisterende byggesone og være energieffektiv, økonomisk, fremtidsrettet og godt tilrettelagt for alle innbyggere og virksomheter
- Ivareta hørings- og deltakelsesprosesser med berørte interessegrupper på en aktiv måte som bidrar til gode løsninger og forsvarlige beslutningsprosesser
- Sikre en robust etat med effektiv administrasjon som legger virksomhetsstyringsprosjektets og kvalitetsstyringsprinsipper til grunn

Måltall for: Kap. 609 Plan- og bygningsetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Gj.snittlig saksbehandlingstid for:				
Plansaker (innsendte):				
- fra komplett sak er mottatt til offentlig ettersyn	12 uker	18,2 uker	12 uker	12 uker
- fra vedtak om offentlig ettersyn til oversendelse BYU/BUK	19 uker	24,7 uker	19 uker	19 uker
Byggesaker:				
- søknad om tiltak/tillatelse til tiltak, §§20-1 og 20-2 - frist 3 uker	3 uker	1,8 uker	3 uker	3 uker
- søknad om tiltak/tillatelse til tiltak, §§20-1 og 20-2 - frist 12 uker	12 uker	5,1 uker	12 uker	12 uker
- klagesaker (uten disp.saker)	8 uker	10,9 uker	8 uker	8 uker
Måle- og delesaker:				
- deletillatelser	12 uker	15,9 uker	12 uker	12 uker
- matrikkelbrev	16 uker	12,1 uker	16 uker	16 uker

Plan- og bygningsloven av 1985 er erstattet med en ny plan- og bygningslov (Lov om planlegging og byggesaksbehandling). Plandelen sammen med fellesbestemmelser trådte i kraft 01.09.2009, mens byggesaksdel med gjennomføringsbestemmelser m.v. trådte i kraft 01.07.2010. Dette medførte enkelte justeringer av måltallene for Plan- og bygningsetaten.

I tråd med næringspolitisk handlingsplan for Oslo kommune piloteres normtider for plan- og byggesaksbehandling.

4. Strategier og tiltak

Plan- og bygningsetaten skal legge vekt på god informasjon og service overfor publikum og kvalitetsmessig god, rask og forutsigbar saksbehandling. Byrådet vil videreføre og forbedre arbeidet for at saksbehandlingstiden i plan- og byggesaker blir i samsvar med lovpålagte frister. I tillegg vil byrådet prioritere:

- følge opp Kommuneplan 2008 – Oslo mot 2025 og delta aktivt i arbeidet med Kommuneplan 2013
- følge opp plansamarbeid Oslo-Akershus
- følge opp Fjordbyarbeidet
- følge opp Groruddalssatsingen
- følge opp FutureBuilt-arbeidet
- følge opp handlingsprogram for Kvadraturen
- innfri tidsfrister for saksbehandlingen for å bedre brukertilfredsheten
- skole-, barnehage-, sykehjems-/Omsorg+- og boligprosjekter/saker
- følge opp arbeidet med Oslopakke 3
- bidra til tidlig involvering av berørte i plansaker for å bedre medvirkningen
- følge opp strategisk plan for universell utforming

Kart og geodata

Ny metodikk i 2009/2010 for flyfotografering, ajourføring av kart og ortofoto som innebærer at hele byggesonen fotograferes hvert år før løvsprett med påfølgende å jourhold av 1/3 av det digitale grunnkartverket og hvor resterende 2/3 blir raskt ajourført med viktige/store bygg/infrastruktur (plukkajourføring), videreføres i 2012.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 21,61 mill. og etatens andel av sektorens rammereduksjon, jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader. Bystyrets særskilte bevilgninger i 2011 på 2,2 mill. er ikke videreført i budsjettet for 2012.

Øremerkede kommunale midler

Beløp i 1000 kr

Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
2.609.04	Fjordbyen	4 000
2.609.07	Bjørvika	3 500
2.609.09	FutureBuilt	2 000

Oppført beløp er årets bevilgning til de ulike prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2012 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene fullt ut ikke anvendes, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
609	Plan- og bygningsetaten (BYU)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 170	6 000	6 000
04	Overføringsutgifter	762	0	0
	Sum utgifter	3 932	6 000	6 000
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-762	-1 000	-1 000
	Sum inntekter	-762	-1 000	-1 000
	Netto utgifter	3 170	5 000	5 000

1. Investeringsoversikt

609 Plan- og bygningsetaten (BYU)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
106 019	PBE IKT-utstyr			6 000	6 000	6 000	6 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			6 000	6 000	6 000	6 000		
Finansiering:									
106 019	PBE IKT-utstyr	Overført mva refusjon		-1 000	-1 000	0	0		
106 019	PBE IKT-utstyr	Inv. mva fra 2014		0	0	-1 000	-1 000		
	Sum kapittel finansiering			-1 000	-1 000	-1 000	-1 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			5 000	5 000	5 000	5 000		

Det foreslås bevilget 6,0 mill. til ajourhold og modernisering av etatens IKT-utstyr.

7. MILJØ OG SAMFERDSEL

Byrådsavdeling for miljø og samferdsel har det overordnede ansvaret for områdene miljø, klima og bærekraftig utvikling, veier, kollektivtransport, trafikksikkerhet, offentlig parkering, havn, kommunens skoger, parker og friområder, idrett, beredskap, brann og redning, energigjenvinning, enøktiltak, vann, avløp og renovasjon.

I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriftene: Den blå-grønne byen, Transporthovedstaden, Kulturbyen og Organisasjon og sikkerhet.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren (MOS) 2012-2015

Miljø og samferdsel, Miljø (MOS)

Beløp i 1 000 kr

Driftsbudsjettet	Dok 3		Budsjett - økonomiplan		
	2011	2012	2013	2014	2015
Sum utgifter	3 638 250	3 581 610	3 441 961	3 419 188	3 395 871
Sum inntekter	-1 390 901	-1 471 499	-1 479 739	-1 486 628	-1 486 628
Netto utgifter	2 247 349	2 110 111	1 962 222	1 932 560	1 909 243

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 7,5 %

MOS, selvfinans. Miljøer

Beløp i 1 000 kr

Driftsbudsjettet	Dok 3		Budsjett - økonomiplan		
	2011	2012	2013	2014	2015
Sum utgifter	1 277 686	1 353 380	1 342 814	1 325 761	1 226 347
Sum inntekter	-1 643 761	-1 724 480	-1 756 025	-1 797 798	-1 796 307
Netto utgifter	-366 075	-371 100	-413 211	-472 037	-569 960

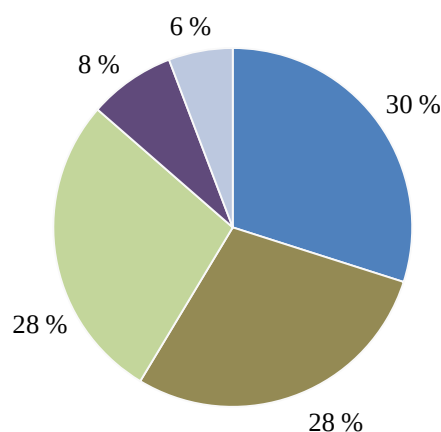
Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 2,9 %

I 2012 skal kommunen bruke:

- ✓ 1,4 mrd. til kollektivtrafikk
- ✓ 503 mill. til veivedlikehold og sykkelprosjekt
- ✓ 626 mill. til rent, ryddig og trivelig bymiljø
- ✓ 394 mill. til idrettsanlegg
- ✓ 381 mill. på brann og beredskap

I tillegg er 282 mill. avsett til produksjon av forbrennings-tjenester, relatert til egenprodusert fjernvarme og strøm

Sektorens hovedområder:

- Bymiljø
- Kollektivtrafikk
- Vann, avløp og renovasjon
- Brann og beredskap
- Forbrenning/varme/strøm

Byrådets overordnede mål for sektoren:

- Godt bymiljø og effektiv bydrift
- Effektive og miljøvennlige infrastrukturtenester
- Trygg og veldrevet by med gode miljøkvaliteter

Tiltak og byrådets mål

Transporthovedstaden

Byrådets mål

- God fremkommelighet og tilgjengelighet på et godt vedlikeholdt samferdselsnett
- Godt kollektivtilbud
- God regional integrasjon
- Mer gods til sjø og bane

Tiltak

- Bedre kapasiteten på veinettet og i kollektivtransporten i takt med befolkningsvekst og økt transportbehov
- Prioritere vedlikeholdsetterslep på veinettet, med særskilt vekt på dårlige veier og trikketraseer
- Videreføre arbeidet med etablering av nye ladestasjoner for elbiler
- Forsere utbyggingen av hovedsykkelveinettet

Byrådet satser videre i "Veiløft 2015" med forsterket fokus på både kommunale og statlige veier i byen. Dette vil bli et hovedtema for byrådet i hele økonomiplanperioden og i forbindelse med Nasjonal Transportplan (NTP) 2014-2023.

Et hovedgrep i transportpolitikken i Oslo er etter byrådets syn å få avviklet gjennomgangstrafikken og mest mulig annen veitrafikk på et moderne og miljøvennlig hovedveinett som i stor grad er tunnelbasert. Denne politikken fortsetter i 2012, og byrådet vil arbeide for at trafikkavvikling i størst mulig grad konsentreres langs de sentrale transportkorridorene i Oslo.

En grunnpilar i byrådets transportpolitikk er Oslopakke 3, en finansieringspakke for vei og kollektivtransport over en 20-års periode. Oslopakke 3 finansierer både statlige og kommunale transportoppgaver.

Oslo kommune har et betydelig ansvar for at person- og godstransporten skjer på en effektiv, miljøvennlig og sikker måte i hovedstaden. Staten på sin side har ansvaret for et hovedveinett bestående av E 18 og E 6, Ring 1 og Ring 3, Rv 4 nord for Sinsenkrysset og Østre Aker vei, Rv 163. Staten har også ansvaret for jernbanen og driften av den. Resten av veinettet, 1280 km, er en kommunal oppgave med Bymiljøetaten som ansvarlig etat. Det er en stor utfordring å drifte, vedlikeholde og oppgradere et så omfattende veinett med til dels store trafikkmengder. I tillegg vil det i økonomiplanperioden bli ferdigstilt et helt nytt lokalveinett knyttet til Bjørvika.

Byrådet har gjennom sitt budsjett de siste årene satset sterkt på asfaltering for å oppgradere veibanen og fortau på de kommunale veiene. Byrådet vil i økonomiplanperioden utvide denne veisatsingen til mer

generell oppgradering av vei- og gatenettet og med spesiell vekt på trikketraseene. Både Bymiljøetatens drifts- og investeringsbudsjett dreies i økonomiplanperioden mot å oppnå dette. Det samme gjelder de midlene som Bymiljøetaten mottar som en del av Oslopakke 3 (bompenger).

Gatenettet skal være rent og pent. 66,0 mill. av "Veiløft 2015" brukes til gateopprustning. Oslo skal fremstå som en velstelt by med godt vedlikeholdte gater. Bymiljøetaten vil også få ansvar sammen med KTP AS for å utbedre hull langs trikkeskinner.

Oslo kommune har, på linje med andre fylkeskommuner, ansvaret for den lokale og regionale kollektivtransport utenom jernbane. Oslo kommune og Akershus fylkeskommune har gjennom administrasjonsselskapet Ruter AS ansvaret for å etablere kollektivtilbudet med buss, T-bane, trikk og båt i begge fylkene. Til og fra Oslo sentrum i rushtiden er kollektivtrafikken dominerende med en marksandel på nærmere 80 prosent, og dermed helt avgjørende for byområdets funksjonsdyktighet og miljø. I 2012 fortsetter byrådet arbeidet med å effektivisere kollektivtrafikken med å få mer kollektivtrafikk for pengene. Et mer samordnet regionalt kollektivtilbud er allerede etablert med Ruter AS. Med den nye pris- og sonestrukturen som ble innført høsten 2011 vil kundene i Oslo og Akershus få et mer oversiktlig og praktisk system. Dette forventer byrådet vil øke tilfredsheten blant kundene.

Vedlikeholdsetterslep tilknyttet skinnegående trafikk i Oslo er en utfordring. Byrådet vurderer å etablere et infrastrukturselskap som et ledd i å etterkomme de vedlikeholdsbehov som eksisterer og kommer i årene fremover. Byrådet forutsetter at Ruter konkurranseutsetter T-bane og trikk for å frigjøre midler til vedlikeholdsetterslep og finansiering av trafikkvekst.

Byrådets mål er å øke kollektivtransport andelen ytterligere, noe som vil kreve store investeringer i årene fremover. I arbeidet med NTP forventer Oslo at dette blir prioritert.

For å oppnå byrådets mål om god fremkommelighet og tilgjengelighet vil byrådet fortsatt ha satsning på både vekst i kollektivtransporten og et godt vedlikeholdt veinett. Fremkommelighet er essensielt for både kollektiv og annen transport i byen. Veinettet i sentrale deler av Oslo krever opprustning i årene som kommer. Byrådet vil særlig vektlegge de strekninger som bærer både kollektivtransporten, da særlig trikketraseene, og annen ferdsel. Dette vil øke sikkerheten for alle som ferdes i byen.

Byrådet foreslår et tilskudd til Ruter AS i 2012 på 1 395,7 mill. Byrådets mål med å kjøpe kollektive transporttjenester er å bidra til å gi publikum et godt og effektivt transporttilbud slik at reiser i Oslo kan avvikles på en mest mulig funksjonell og miljøvennlig måte. Det er et mål at kollektivtrafikken skal være så effektiv, og tilbudet så godt, at flere velger bane, trikk, buss eller båt. Byrådet vil arbeide for en utvikling der kollektivtrafikken tar det meste av økningen i fremtidig motorisert persontransport.

De siste årenes utvikling har vist at satsingen på kollektivtrafikk har gitt resultater. Kollektivtrafikken er i 2011 inne i sitt syvende år på rad med vekst, og siden 2005 har veksten vært større enn innenfor biltrafikken. Mer enn 50 % av landets kollektivreiser inklusiv tog skjer i Oslo og Akershus. Kollektivtransportens andel av motorisert persontransport er nå kommet opp i 45 % i Oslo.

Oslo kommune er delegert myndigheten gjennom veinotifikloven til å håndheve og regulere parkering på gategrunn. Dette gjøres i regi av Bymiljøetaten. Etaten administrer ca. 6000 avgiftsbelagte parkeringsplasser over hele byen. I tillegg har etaten ansvaret for ca. 1700 fritidsparkeringsplasser og et mindre antall innfartsparkeringsplasser i tilknytning til T-bane og jernbanestasjoner. Etaten administrerer også ca. 1000 parkeringsplasser for forflytningshemmede og ca 100 MC-plasser. Helhetlige og funksjonelle parkeringsløsninger er viktig for å oppnå god fremkommelighet og sikkerhet. Bymiljøetaten skal utvikle og drifte transportårene, og parkeringspolitikken er et viktig virkemiddel for å legge til rette for god og rask fremkommelighet for kollektivtrafikken og utrykningskjøretøy og skape sikkerhet for myke trafikanter. I løpet av 2011 har det blitt etablert 400 parkeringsplasser for elbil som etaten også har ansvaret for. Bymiljøetaten arbeider for at Oslo skal være en trafiksikker by med god fremkommelighet og et tilstrekkelig antall tilgjengelige parkeringsplasser.

Godstransportmarkedet er et liberalisert marked. Gjennom Oslo Havn KF har Oslo kommune en viktig oppgave med å tilrettelegge for effektiv og miljøvennlig sjøtransport. Oslo havn er Norges største importhavn for forbruksvarer og er nært knyttet til logistikkvirksomheten på Alnabru. Her har Oslo kommune gjennom ny reguleringsplan lagt til rette for et utvidet og mer effektivt terminalområde, som samtidig legger til rette for miljøvennlig godstransport.

Oslo Havn KF er en brukerfinansiert virksomhet som har ansvaret for havneinfrastrukturen og oppsyn med trafikken i havnedistriktet mens driften på havna i hovedsak skjer gjennom private aktører. For å stimulere til økt transport sjøveien har Oslo havn over flere år prioritert å holde prisnivået på brukerbetalingen uendret. Betaling i havn utgjør en relativt liten del av kostnadene for skip som anløper Oslo havn, mens statlige avgifter representerer en betydelig kostnad for sjøtransporten. Oslo Havn KF er i en konkurransesituasjon i forhold til andre havner – og særlig i forhold til veitransport. For å nå målet om å flytte gods fra veg til kjøl er det derfor også viktig for Oslo havn å yte best mulig service til norske og utenlandske kunder gjennom å tilrettelegge for en rasjonell og effektiv gods- og passasjerhåndtering. Oslo Havn KF arbeider med etablering av landstrøm for passasjerskip, dette vil bidra til reduksjon av klimagassutslipp og lokal luftforurensning.

Den blå-grønne byen

Byrådets mål

- Rent ryddig og trivelig bymiljø
- Oslos kommunale avgifter skal være blant landets laveste
- Full utnyttelse av avfallsressurser og kretsløpsbasert avfallshåndtering
- Variert natur og god tilgang til rekreasjon i grøntområder
- God luftkvalitet, rent vann og halverte klimagassutslipp innen 2030

Tiltak

- Fokusere på godt renhold av byens gater, plasser, parker og badestrender
- En mer samordnet og kostnadseffektiv forvaltning av byrommet med opprettelse av Bymiljøetaten
- Få mer ut av tilstedeværelsen i byrommene ved en utvidet rolle for trafikkbetjentene
- Prioritere taggefjerning høyt
- Videreføre satsningen på energieffektivisering, fornybar energi og kildesortering for økt ressursutnyttelse.
- Bedre vannkvaliteten i vassdrag og fjorden ved å redusere utslipp av urensset overløpsvann

Byrådet vil også i 2012 prioritere godt renhold i Oslo sentrum og i byens parker og grøntområder. Med en stadig voksende befolkning og med en økende bruk av kommunens sentrumsområder og friområder, vil det også være behov for styrket vedlikehold og renhold. Byrådet ser på om dette arbeidet kan målrettes på en bedre måte. Opprettelsen av Bymiljøetaten vil gi en bedre koordinert og samordnet forvaltning av byarealene. Trafikkbetjentenes tilstedeværelse i bybildet der de håndhever vedtektene mot forsøpling og feilparkeringer skal fortsette, og deres rolle skal videreutvikles i den nye etaten.

Ruskenaksjonen er et samarbeid mellom kommunen, næringsliv, organisasjoner og den enkelte innbygger. Arbeidet videreutvikles med tiltak som bydelsrusken, forebyggende arbeid og dugnadsarbeid. Ruskenpatroljen videreføres. Oslo kommune har siden 2001 styrket sin innsats mot tagging gjennom Stopp Tagging-kampanjen. Oslo kommune fjerner i dag tagging for ca. 80,0 millioner kroner årlig. Byrådet har høyt fokus på å utvikle strategier for å få ned kostnadene forbundet med taggefjerning. Et viktig tiltak er å iverksette taggefjerning så raskt som mulig. Byrådet ønsker å ytterligere forbedre koordineringen og effektivisere innsatsen mellom kommunens virksomheter, statens bygninger og skinnegående trafikk, slik at all tagging på bygg og installasjoner fjernes forløpende.

Byrådet ønsker å legge til rette for at alle innbyggere skal kunne drive et aktivt friluftsliv og få gode naturopplevelser både i Marka, i friområder og parker, på badestrender og på øyene. Grøntstrukturen skal sikres og utvikles gjennom å bevare grønne lunger, styrke grøntdrag/bakkedrag gjennom bebyggelsen ut til marka og gjenåpning av byens elver og bekker der dette er mulig.

Byrådet legger til rette for god tilgang på friarealer i bebygde områder og i marka. I samarbeid med private, frivillige, lag og organisasjoner vil byrådet søke å få utnyttet alle positive krefter slik at det kan legges til rette for at Oslos befolkning blir stimulert til å drive friluftsliv ut fra den enkeltes interesser, ambisjoner og forutsetninger. Arbeid blant barn og unge prioriteres.

Miljøportalen, som viser Oslos miljøstatus, skal videreutvikles. Byrådet vil følge opp revidert handlingspakke for bedre luftkvalitet, og ny regional kartlegging av støy skal gjennomføres.

Byrådet arbeider for å nå målet om 50 % materialgjenvinning av husholdningsavfallet innen 2014. Et tiltak for å nå dette målet er kildesortering og utsortering av plastemballasje og matavfall. Byrådet vil videreutvikle bringetilbudet ved etablering av gjenbruksstasjoner og mini-gjenbruksstasjoner. Kildesortering av plast og matavfall vil i løpet av 2012 være innført i hele byen. Det er gjort omfattende informasjonsarbeid som vil fortsette ut økonomiplanperioden i denne forbindelse, erfaringsvis vil det ta 3-5 år før abonnentene har etablert rutiner i forhold til nye kildesorteringsløsninger. I tillegg skal byrådet sikre gode hente- og bringeordninger for farlig avfall og bedre bringeordninger for ukurant avfall, som grovavfall og hageavfall, samt sikre økt ombruk bl.a. ved å etablere gode samarbeidsordninger med frivillige organisasjoner.

Byrådet ønsker å videreutvikle kommunens rolle fra å være avfallsbehandler til produsent av fornybar energi. Ny tredje ovnslinje har ført til økt kapasitet for effektiv energigjenvinning av avfall. Behandlingsanlegg for matavfall (biogassanlegg), herunder oppgraderingsanlegg for biogass, er under oppføring i Nes kommune. Anlegget forventet ferdigstilt vinteren 2012/13. Biogassen fra anlegget vil gå til drivstoff for blant annet busser og renovasjonsbiler. Det biologiske restproduktet vil benyttes som et jordforbedringsmiddel bl.a. i landbruket. Byrådet vil vurdere organiseringen av anleggene under Energigjenvinningsetaten.

Næringslivet har selv ansvar for å levere alt eget avfall til godkjent mottak, men byrådet legger til rette for et servicetilbud til næringsdrivende med mindre mengder avfall.

Oslo kommunes Klima- og energifond skal stimulere til tiltak som gir redusert eller mer effektiv energibruk og reduserte klimagassutslipp fra virksomheter og aktiviteter i Oslo. Produksjonsmålet for 2012 er 40 GWh ny spart energi. På sikt vil dette bidra til reduksjon i kommunens kostnader til energi. Arbeidet med å videreutvikle et energi- og klimaregnskap for egne virksomheter skal følges opp videre. Det gis tilskudd innenfor en ramme på 65 mill. kroner og tilsagn om lån innenfor en ramme på 65 mill. kroner.

Vannkvaliteten og sikkerheten ved vannleveransen er avhengig av god kvalitet på vannledningsnettet. Byrådet vil fortsatt sikre trygg og god vannkvalitet og vannleveranser uten avbrudd, og arbeidet med vedlikehold og rehabilitering av vannledningsnettet skal fortsette. Anleggene Vettakollen høydebasseng, Voldsløkkatunnelen og reservevannsledning mellom Oslo vest og Bærum øst vil øke leveringssikkerheten. Byrådet øker innsatsen for forbedring av vannkvaliteten i vassdragene og i fjorden. Avløpsrør skal skiftes ut og avløpssystemet skal overvåkes for tidlig å oppdage lekkasjer. Prosjektet Midgardsormen, som er arbeidet med byggingen av et avskjærende avløpssystem fra Kuba via Bjørvika til Bekkelaget renseanlegg, fortsetter i 2012.

Byrådet vil forsterke arbeidet med gjenåpning av vassdrag for å styrke en blågrønn struktur og for å møte framtidige klimaendringer med blant annet økt nedbør. I tillegg innarbeides prognoser for klimaendringer med økt overvann i fornyelsesplaner for avløpsnettet.

Byen med god beredskap

Byrådets mål

- God beredskap mot brann og uønskede hendelser

Tiltak

- Prioritere brannsikring i gamle bygårder, omsorgsboliger og fredet bebyggelse i Oslo
- Utvikle området "urban redning"

Byrådet fortsetter sitt beredskapsarbeid for å kunne håndtere ulykker, katastrofer og uønskede hendelser. Prioriteringer er å rådgi, veilede og føre tilsyn, samt gjennomføre øvelser slik at alle kommunens virksomheter med stor beredskapsmessig betydning har en øvet og kompetent organisasjon med oppdaterte og effektive planverk. Beredskapsplanverket i kommunale virksomheter og bydeler skal samordnes. Byrådet mener det er viktig med et høyt kompetansenivå innen beredskap hos nøkkelpersonell i kommunens virksomheter. Det skal gis råd, veiledning og føres tilsyn med at sikkerhetsloven implementeres.

Brannvernarbeidet står i fokus for byrådets beredskapsarbeid. Byrådet vil prioritere at det gjennomføres et risikobasert brannverntilsyn, særlig rettet mot gamle bygårder, samt bedret framkommelighet i forbindelse med brannutrykninger. Det skal anbefales for eiere og utbyggere å installere automatiske sløkkeanlegg i alle bygg, spesielt i verneverdig og fredet bebyggelse. Brannvernarbeidet for de mest utsatte gruppene i byen skal økes. I direktekontakten med befolkningen skal det legges spesielt vekt på informasjon til minoritetsgrupper, skoler, hjemmeboende eldre og funksjonshemmede. Feierens hjemmebesøk skal utnyttes for å gi god brann- og sikkerhetsinformasjon.

Brann- og redningsetaten skal opprettholde en effektiv og sikker beredskap som kan håndtere akutt forurensning, store branner, ulykker og ekstremvær, samt å være forberedt på å bidra til å håndtere terror og viljestyrte handlinger. Slagkraften skal opprettholdes gjennom en tilstrekkelig innsatsstyrke, god organisering og oppdatert materiell. Etaten skal videreutvikle området "urban redning" for å kunne møte forventede redningsutfordringer og gi et viktig bidrag til den nasjonale beredskapen. Etaten skal samarbeide med nabobrannvesen for å styrke totalberedskapen i Oslo og sikre regionen en best mulig beredskap. Brann- og redningsetaten skal fortsette arbeidet med å påvirke utviklingen av nasjonal beredskap og regelverket innen brannvern og beredskap i tråd med de erfaringer som gjøres i Oslo.

Idrettsbyen

Byrådets mål

- Gode muligheter for idrett og fysisk aktivitet

Tiltak

- Tilrettelegge for bredde- og brukertilpassede idrettstilbud
- Opprettholde tilfredsstillende standard på idrettsanlegg i en by med høyt aktivitetsnivå og høy befolkningsvekst

Idretten er den største frivillige aktøren innen fritidssektoren i Oslo, og er en viktig faktor for helse- og kriminalitetsforebyggende arbeid. Idretten er samtidig en viktig arena for integrering av både barn, ungdom og voksne i nærmiljøet. Oslo kommunes satsing på idrettsanlegg, støtte til barne- og ungdomsidrett og tilrettelegging for idrettsutøvelse innen mange ulike idrettsgrener er viktige bidrag til gode rammebetingelser for det frivillige arbeidet, og bidrar til livskvalitet for innbyggerne.

Bruken av Marka er den nye folkesporten, og god framkommelighet i Marka er høyt prioritert.

Oslo skal være verdens vinterhovedstad og Holmenkollen nasjonalanlegg er et av byens største ikoner. Anlegget gir byens innbyggere et meget godt tilbud innenfor et bredt spekter av vinteridrett. Anlegget gir både et topp- og breddeanlegg som kan brukes både sommer og vinter.

Som internasjonal og attraktiv idrettsby tilbyr nå Oslo anlegg som kan huse store arrangementer. Vinteren 2012 skal Oslo avvikle VM i snowboard i Holmenkollen, og til sommeren vil Bislett stadion være vertskap for Diamond League. Nasjonale og internasjonale mesterskap innenfor ulike idrettsgrener bidrar til å profilere Oslo nasjonalt og internasjonalt på en positiv måte. Store idrettsarrangementer gir også byens innbyggere mulighet til å oppleve toppidrett på nært hold.

Innbyggerne skal ha tjenester av høy kvalitet. Det er en målsetting at kommunen skal utvikle og forvalte idrettsanlegg som kan bidra til integrering og god livskvalitet for byens innbyggere, ved å tilby universelt tilpassede anlegg som favner alle aldersgrupper, begge kjønn, både topp- og breddenivå og ulike kulturelle behov. Undersøkelser viser at Oslos befolkning er svært aktive innen idrett og fysisk aktivitet. Samtidig har Oslo en betydelig befolkningsvekst blant barn og ungdom. Sammen er dette utfordringer i arbeidet med å sørge for et tilstrekkelig og kvalitetsmessig godt idrettstilbud i kommunen.

Lav anleggsdekning i forhold til resten av landet gjør at Oslos idrettsanlegg og bad har en svært intens bruk med derav påfølgende slitasje, noe som medfører høye driftskostnader og et stort energi- og vedlikeholdsbehov. Det er kartlagt et betydelig vedlikeholdsetterslep på idrettsanlegg og bad som legges til grunn for fortsatt rehabilitering og vedlikehold av eiendomsmassen.

Økonomiplanramme 2012-2015

Miljø og samferdsel

Beløp i mill.					
Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	3 638,3	3 514,6	3 456,2	3 444,7	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	3 638,3	3 638,3	3 638,3	3 638,3	3 638,3
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		20,5	-44,5	-46,5	-46,5
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-89,8	-161,0	-162,2	-163,1
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	3 638,3	3 568,9	3 432,8	3 429,6	3 428,6
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-21,9	-21,9	-21,9	-21,9
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		-21,8	-1,5	1,2	1,2
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-52,3	-76,1	-98,4	-120,8
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-95,9	-99,4	-119,1	-141,4
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		108,6	108,6	108,6	108,6
=ØKONOMIPLAN (brutto)	3 638,3	3 581,6	3 442,0	3 419,2	3 395,9
Salgs- og leieinntekter	-809,9	-928,4	-970,4	-988,7	-988,7
Refusjoner	-543,1	-527,4	-483,7	-482,3	-482,3
Overføringsinntekter	-38,0	-15,7	-25,7	-15,7	-15,7
=Sum driftsinntekter	-1 390,9	-1 471,5	-1 479,7	-1 486,6	-1 486,6
=ØKONOMIPLAN (netto)	2 247,3	2 110,1	1 962,2	1 932,6	1 909,2

*) 2011 prisnivå

En detaljert beskrivelse av endringene fremgår under tilsvarende tabell i kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett per kapittel

Beløp i 1000 kr

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Netto driftsbudsjett pr kapittel	2012	2013	2014	2015
184 Beredskapsetaten (MOS)	-79	-79	-79	-80
542 Bymiljøetaten (MOS)	599 304	577 463	579 870	572 368
643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)	301	-865	-1 212	-1 215
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	-72 590	-73 251	-78 300	-78 640
646 Energigjenvinningsetaten - næring (MOS)	-118 346	-157 703	-166 862	-167 566
650 Brann- og redningsetaten (MOS)	299 713	299 363	298 979	297 799
711 Kjøp av transporttjenester (MOS)	1 395 663	1 313 266	1 298 151	1 284 564
752 Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)	2 137	2 020	1 981	1 981
761 Sykkelprosjektet (MOS)	4 008	2 008	32	32
Sum Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	2 110 111	1 962 222	1 932 560	1 909 243

Brutto investeringsbudsjett per kapittel

Beløp i 1000 kr

	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Brutto investeringsbudsjett	2012	2013	2014	2015
542 Bymiljøetaten (MOS)	427 620	386 832	339 967	329 730
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	137 000	5 000	15 000	0
646 Energigjenvinningsetaten - næring (MOS)	46 000	20 000	30 000	0
650 Brann- og redningsetaten (MOS)	6 000	6 000	6 000	6 000
761 Sykkelprosjektet (MOS)	129 500	144 000	122 000	135 500
ØKONOMIPLAN (brutto)	746 120	561 832	512 967	471 230

Selvfinansierende miljøetater

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	1 277,7	1 293,3	1 249,6	1 240,1	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	1 277,7	1 277,7	1 277,7	1 277,7	1 277,7
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		2,3	31,4	32,8	17,2
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	1 277,7	1 280,0	1 309,0	1 310,5	1 294,9
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte					
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		34,4	-3,5	-20,2	-102,2
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-1,8	-3,6	-5,4	-7,2
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		32,6	-7,0	-25,6	-109,3
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		40,8	40,8	40,8	40,8
=ØKONOMIPLAN (brutto)	1 277,7	1 353,4	1 342,8	1 325,8	1 226,3
Salgs- og leieinntekter	-1 637,0	-1 717,5	-1 749,0	-1 790,8	-1 789,3
Refusjoner	-6,8	-7,0	-7,0	-7,0	-7,0
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	-1 643,8	-1 724,5	-1 756,0	-1 797,8	-1 796,3
=ØKONOMIPLAN (netto)	-366,1	-371,1	-413,2	-472,0	-570,0

*) 2011 prisnivå

En detaljert beskrivelse av endringene fremgår under tilsvarende tabell i kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett per kapittel

Beløp i 1000 kr

Netto driftsbudsjett pr kapittel	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	-361 398	-415 967	-475 697	-558 592
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	-9 702	2 756	3 660	-11 368
Sum Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	-371 100	-413 211	-472 037	-569 960

Brutto investeringsbudsjett per kapittel

Beløp i 1000 kr

Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
620 Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	1 030 800	1 020 813	820 800	594 000
640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	23 000	12 000	8 000	3 000
ØKONOMIPLAN (brutto)	1 053 800	1 032 813	828 800	597 000

Kommunale foretak

Netto driftsresultat per KF

Beløp i 1000 kr				
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Netto driftsresultat pr kapittel	2012	2013	2014	2015
051 Klima og energi Oslo KF (MOS)	38 194	38 194	38 194	38 057
060 Oslo Havn KF (MOS)	-34 000	-33 975	-32 375	-31 875

Brutto investering per KF

Beløp i 1000 kr				
	Budsjett	Budsjett	Budsjett	Budsjett
Brutto investeringsbudsjett	2012	2013	2014	2015
060 Oslo Havn KF (MOS)	226 156	264 077	116 780	142 980
ØKONOMIPLAN (brutto)	226 156	264 077	116 780	142 980

SEKTOROMRÅDE MILJØ OG SAMFERDSEL

Beredskapsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
184	Beredskapsetaten (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	4 087	4 229	4 664
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	1 862	1 240	1 086
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	32	0	0
14	Overføringsutgifter	215	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	875	0	0
	Sum utgifter	7 071	5 469	5 750
16	Salgsinntekter	-5 744	-5 643	-5 829
17	Refusjoner	-546	0	0
18	Overføringsinntekter	-165	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-767	0	0
	Sum inntekter	-7 223	-5 643	-5 829
	Netto inntekter	-152	-174	-79

1. Ansvarsområde

Beredskapsetaten har det overordnede ansvaret for beredskapsarbeidet i kommunen. Etaten skal sørge for at kommunens beredskapsmessige plikter i krig og fred blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte. Etaten skal bidra til at alle kommunale virksomheter er i best mulig stand til å møte ulykker, katastrofer og uønskede hendelser. Etaten skal gi veiledning til og føre tilsyn med alle kommunale virksomheters beredskapsarbeid.

Beredskapsetatens virksomhet styres av lov om særlige åtgjerder under krig, krigsfare og lignende forhold, lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret(sivilbeskyttelsesloven), lov om helsemessig og sosial beredskap, lov om forsynings- og beredskapstiltak og lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven).

2. Situasjonsbeskrivelse

Arbeid med risiko- og sårbarhets(ROS)-analyser og beredskapsplanverk er en kontinuerlig prosess. Dersom en hendelse skulle inntreffe, vil det kommunale beredskapsapparatet tre i kraft. Oslo har lang erfaring og etablerte rutiner for forhåndsplanlegging og håndtering av akutte hendelser. Dette var en styrke for kommunen ved de grufulle hendelsene som rammet Oslo og Utøya 22.07.2011. Kommunens krisehåndteringsteam ble raskt samlet og hadde sitt første møte ikke lenge etter at bomben hadde gått av i Oslo sentrum. Teamet fulgte situasjonen kontinuerlig, og sørget for at bydeler og aktuelle

virksomheter iverksatte en rekke ekstraordinære tiltak. Kommunens arbeid i forbindelsen med hendelsene vil bli evaluert i løpet av høsten 2011.

Lov av 25. juni 2010 ”*Lov om kommunal beredskapsplikt, sivile beskyttelsestiltak og Sivilforsvaret*” (Sivilbeskyttelsesloven), trådte i kraft 01.01.2011. Loven gir regler om kommunal beredskapsplikt, herunder krav til utarbeidelse av helhetlig ROS-analyse. Forskrift forventes tre i kraft i løpet av 2011 og antas å gi omfattende føringer og krav til Oslo kommunes ROS-analyse. På basis av nasjonalt risikobildet og kravene i den kommende forskriften vil det bli tatt stilling til hvordan utarbeidelse av ny/oppdatert ROS-analyse best kan løses for Oslo kommune. Det er lagt opp til enhetlig opplæring, trening/øvelse samt tilsyn i alle kommunens virksomheter for å sikre en riktig kvalitet sett opp mot lov og forskrift. Arbeidet er igangsatt og vil pågå som en kontinuerlig prosess.

Det er en økende interesse og pågang fra kommunens virksomheter og andre aktører vedrørende sikkerhet, beredskap og krisehåndtering. Beredskapsetaten gjennomfører øvelser og tilsyn for å sikre at alle virksomheter med stor beredskapsmessig betydning for kommunens tjenesteproduksjon har en øvet og kompetent organisasjon med oppdaterte og effektive planverk. Beredskapsetaten bidrar aktivt til kompetanseheving for personell i kommunen ved å gjennomføre veiledning og opplæring. Etaten arrangerer Beredskapsforum, der representanter fra kommunen, staten og politiet deltar og bidrar til koordinering av beredskapsplaner og erfaringsutveksling.

I forbindelse med arrangementen av ski VM 2011 ble det etablert en egen beredskapsorganisasjon, ledet av beredskapssjefen. Beredskapsorganisasjonen KOSS ivaretok Oslo kommunes beredskapsfunksjoner og de operative/taktiske funksjonen utenfor arenaområdet både før og under ski VM. KOSS koordinerte innsats, kanaliserte informasjon og tilrettela for kommunikasjon.

Beredskapsetaten forvalter de kommunale tilfluktsrommene i byen. Det er gjennomført en sikkerhetsgjennomgang av og det er utarbeidet en risiko- og sårbarhetsanalyse av tilfluktsrommene. Det er igangsatt en miljøgjennomgang med strømforbrukstilpasning i alle tilfluktsrom for å redusere energiforbruket i ventilasjon og belysning uten at dette går på bekostning av sikkerheten i anleggene. Nødvendige tiltak er iverksatt ved ett anlegg og de øvrige vil fortløpende bli fulgt opp i løpet av høsten 2011.

I løpet av høsten 2011 vil alle TETRA-apparatene i kommandonettet bli skiftet ut. Brudd- og nedetid i mobilnettet i juni 2011 har vist at det er nødvendig å opprettholde en robust sambandsreserve for Oslo kommunes krisehåndteringsledelse.

Beredskapsetaten arbeider aktivt med å implementere sikkerhetsloven med forskrifter i alle virksomheter i kommunen. Det er foretatt sikkerhetsklareringer, autoriseringer, flere sikkerhetsseminarer knyttet direkte til sikkerhetsloven, orienteringer ved andre beredskapsseminarer, utarbeidet informasjonsmateriell og hefter knyttet direkte til temaet. Det er utarbeidet ”Grunnlagsdokument for sikkerhet” ved mange av kommunens virksomheter. Det er gjennomført en rekke tilsyn av disse grunnlagsdokumentene. Det er lagt ut info og veiledningsmateriell på etatens nettsider.

3. Målsetninger

- Oversikt over det samlede risikobildet i Oslo skal være god.
- Uønskede hendelser som medfører alvorlige forstyrrelser i kommunens tjenesteproduksjon skal forebygges
- Uønskede hendelser skal håndteres slik at konsekvensene blir minst mulig
- Sivilbeskyttelsesloven med forskrifter og sikkerhetsloven med forskrifter skal implementeres i alle kommunens virksomheter
- Oslo kommunes tilfluktsrom skal forvaltes miljø- og kostnadseffektivt

4. Strategier og tiltak

Sivilbeskyttelsesloven med forskrifter vil gi utfordringer med implementering, oppfølging og tilsyn av de krav som stilles til kommunen generelt og virksomheten spesielt. Byrådet vil iverksette en vurdering av utvikling av beredskapsfunksjonen i Oslo kommune. Beredskapsarbeidet skal være en integrert del av den daglige virksomheten i kommunen som en del av helhetlig risikostyring. I vurderingen vil det også inngå hvordan beredskapsfunksjonen skal ivaretas for å være bedre rustet i å møte fremtidige utfordringer knyttet til sterk befolkningsvekst, miljøutfordringer, sårbar infrastruktur og alvorlige uønskede hendelser. Etatens operative ansvar, sett i forhold til en døgnkontinuerlig "byvaktordning" og kommunal krisestøtteenhet/kriseledelse vil også vurderes. Resultatene fra evalueringen av kommunens innsats etter 22.07.2011 vil også inngå i denne vurderingen.

Alle virksomheter i Oslo kommune med stor beredskapsmessig betydning for kommunen skal ha en øvet og kompetent organisasjon med oppdaterte og effektive planverk, og planverkene skal være samordnet og koordinert med andre kommunale virksomheter og med politi, Fylkesmann og andre aktuelle samarbeidspartnere. For at Oslo kommune skal framstå som enhetlig er det viktig at Beredskapsetaten følger opp og støtte virksomhetene i dette arbeidet, samt å legge føringer for utforming, gjennomføring og kvalitet. Det skal legges spesiell vekt på øving av ledelsesapparatet, som det sentrale krisehåndteringsteamet og de lokale krisehåndteringsstabene i bydelene og virksomhetene. Videre skal etaten bistå med ROS-analyse arbeidet, beredskapsplanverket, opplæringsvirksomhet og trening/øvelser ved alle Oslo kommunes virksomheter. I ROS-analyser og beredskapsplanverk skal klimaendringer og ekstremvær vurderes.

Arbeidet med oppfølging og implementering av Sikkerhetsloven skal videreføres.

Som en del av fredsbruken av kommunens tilfluktsrom, skal disse leies ut med en pris som reflekterer markedet.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,16 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
184 Beredskapsetaten (MOS)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	350	1 000	0
04 Overføringsutgifter	107	0	0
Sum utgifter	457	1 000	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-107	-200	0
Sum inntekter	-107	-200	0
Netto utgifter	350	800	0

Friluftsetaten

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
540 Friluftsetaten (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	143 954	165 090	0
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	163 275	137 229	0
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	33	0	0
14 Overføringsutgifter	33 639	30 315	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	20 420	0	0
Sum utgifter	361 320	332 634	0
16 Salgsinntekter	-50 760	-53 508	0
17 Refusjoner	-137 429	-111 915	0
18 Overføringsinntekter	-3 146	-651	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-14 374	0	0
Sum inntekter	-205 709	-166 074	0
Netto utgifter	155 612	166 560	0

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
540 Friluftsetaten (MOS)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	36 078	8 670	0
04 Overføringsutgifter	3 916	0	0
Sum utgifter	39 994	8 670	0
06 Salgsinntekter	-1 657	0	0
07 Refusjoner	-8 408	-6 350	0
08 Overføringsinntekter	-5 217	0	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 911	-400	0
Sum inntekter	-19 193	-6 750	0
Netto utgifter	20 801	1 920	0

Etaten ble avvirket per 01.05.2011 og inkludert i kap. 542 Bymiljøetaten.

Idrettsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
541	Idrettsetaten (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	91 369	90 202	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	182 527	173 815	0
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	52 284	60 753	0
14	Overføringsutgifter	129 482	106 804	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	186 944	0	0
	Sum utgifter	642 606	431 574	0
16	Salgsinntekter	-44 210	-69 291	0
17	Refusjoner	-114 879	-26 661	0
18	Overføringsinntekter	-37 787	-18 300	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-155 218	0	0
	Sum inntekter	-352 095	-114 252	0
	Netto utgifter	290 511	317 322	0

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
541	Idrettsetaten (MOS)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	145 287	113 986	0
03	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	3 928	0	0
04	Overføringsutgifter	31 726	0	0
	Sum utgifter	180 941	113 986	0
07	Refusjoner	0	-500	0
08	Overføringsinntekter	-29 495	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-31 726	-21 797	0
	Sum inntekter	-61 221	-22 297	0
	Netto utgifter	119 720	91 689	0

Etaten ble avvirket per 01.05.2011 og inkludert i kap. 542 Bymiljøetaten.

Bymiljøetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
542	Bymiljøetaten (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	0	0	487 377
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	0	761 597
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	0	65 885
14	Overføringsutgifter	0	0	137 843
	Sum utgifter	0	0	1 452 702
16	Salgsinntekter	0	0	-484 184
17	Refusjoner	0	0	-353 563
18	Overføringsinntekter	0	0	-15 651
	Sum inntekter	0	0	-853 398
	Netto utgifter	0	0	599 304

1. Ansvarsområde

Bymiljøetaten har det overordnede ansvar for planlegging og utvikling, forvaltning og drift av kommunale byrom i Oslo. I byrommet inngår fellesarealer som veier og gater, torg og møteplasser, parker og friområder. I ansvarsområdet inngår kommunale idrettsanlegg og friluftsanlegg, samt kommunale landskapsrom i Marka og indre Oslofjord.

Etaten er delegert myndighet etter friluftsløven, miljøinformasjonsloven, viltloven, hundeloven, lakse- og innlandsfiskekloven, forurensningsloven, motorferdselsloven, jordloven, skogbruksloven, odelsloven, konsesjonsloven, vegloven, vegtrafikkloven, plan- og bygningsloven og yrkestransportloven, samt forskrifter til disse. Etaten er også delegert myndighet til å håndheve deler av politivedtekten for Oslo.

2. Situasjonsbeskrivelse

Bymiljøetaten ble opprettet 01.05.2011 etter vedtak i byrådet 17.12.2010, sak 1130.1/10. Fra samme dato ble Samferdselsetaten, Trafikketaten, Friluftsetaten, Idrettsetaten og Enøketaten formelt avviklet. Bymiljøetaten har overtatt de nedlagte etatenes samlede ansvars- og myndighetsområde. I tillegg har Bymiljøetaten overtatt ansvaret for arealer som er regulert til vei, fortau, gågate, torg, herunder Stortorget og Youngstorget, fra Eiendoms- og byfornyelsesetaten, og miljørettet helsevern som ikke er av medisinsk faglig art, fra Helse- og velferdsetaten. Videre er kapittel 761 Sykkelprosjektet og Rusken overført til Bymiljøetaten. Opprettelse av Bymiljøetaten er første fase i den sentrale etatsreformen som byrådet bebudet i Sak 1/2011. Det er lagt vekt på å samle forvaltningsansvaret for det offentlige byrom, etablere et mer robust drifts- og investeringsfaglig miljø, tydeliggjøre kommunens miljø-, klima- og energioptimeringsoppgaver, samt forenkle samarbeid og kommunikasjon med byens borgere og andre kommunale og private aktører. Disse prinsippene er lagt til grunn i arbeidet med ny organisasjonsstruktur. Inntil ny organisasjonsstruktur er implementert i løpet av høsten 2011 inngår de nedlagte etater som divisjoner i Bymiljøetaten med sine tidligere arbeidsoppgaver.

Det kommunale veinettet utgjør ca. 1 280 km. Etaten har videreført arbeidet med trafikksikkerhetstiltak og vedlikehold og nødvendig oppgradering av de kommunale veiene for å sikre og bedre fremkommeligheten for utrykningskjøretøy, kollektivtrafikk, varetransport og syklist. Gjennomføringsorganisasjonen for Ensjøprosjektet er lagt til Bymiljøetaten.

Iverksetting av ordning med beboerparkering mellom Ring 1 og 2 er under arbeid. Vinterstid gjennomføres daglig kontroll av eiendommer for å avdekke fare for ras av snø og is fra tak samt rasavvisere som står ute mer enn sju dager. Videre kontrolleres at piggdekkgebyr er betalt, og uregistrerte kjøretøy på gateplan blir fjernet. Etaten har i 2011 arbeidet med å gjennomføre bystyrets vedtak om å etablere 400 ladestasjoner for elbiler.

Hovedsykkelveinettet er ca 180 km. Kommunen har ansvaret for ca 90 km, hvorav 63 km er ferdig bygd. De gjenstående strekningene er både kompliserte, tidkrevende og dyre å ferdigstille. For å møte utfordringene og fremskynde utbyggingen opprettet byrådet et eget sykkelprosjekt høsten 2010. Sykkelprosjektet har gjennomført tiltak for å få et sammenhengende nett i sentrum. Traseen Universitetsgata-Roald Amundsens gate-Fridtjof Nansens plass-Hieronimus Heyerdahls gate er skiltet som sykkeltrase, og det gjennomføres et prøveprosjekt med toveis sykkeltrafikk i enveiskjørt gater. Kirkegata og Skippergata er prøvegater hvor det merkes opp sykkelbokser, et felt foran stopplinjen i kryss, som er reservert syklist. Sykkelboksene og sykkelfeltene har fått rød farge.

Bymiljøetaten er kommunens kompetansesenter på miljøområdet og ivaretar mange av kommunens klima- og miljøoppgaver. Viktige arbeidsområder er blant annet klimatilpasning og klimagassutslipp, luftkvalitet, støy, forsøpling og biologisk mangfold. Etaten overvåker miljøtilstanden, oppdaterer og sammenstiller miljøfakta, formidler miljøinformasjon og varsler innbyggerne når det oppstår høye forurensningsnivåer. Etaten skal påse at klima, miljø, natur, grøntstruktur og rekreasjon ivaretas på en hensiktsmessig og fremtidsrettet måte i byutviklingen.

Ved nedleggelsen av Enøketaten ble ansvarsområdet overført til Bymiljøetaten. Byrådet avga 25.08.2011 sak 199/11 "Opprettelse av klima- og enøkforetak i Oslo kommune" med innstilling til bystyret om ny organisering av dette ansvarsområdet.

Oslos andel av Marka er 301 km². Det er 26 km² regulerte grønne arealer i kommunen, elvestrekningen for de 10 hovedelvene er 192 km og antall km turvei i byggesonen opparbeidet og driftet av kommunen utgjør 560. Videre har etaten forvaltningsansvar for 506 parker og friområder. I tillegg er det 49 statlige verneområder innen kommunen. All drift av parkene skal konkurranseutsettes. Drift av parker i Groruddalen og Sentrum, samt Frognerparken ble konkurranseutsatt i 2011. Flere offentlige badestrender er oppgradert, bl.a. ved rehabilitering av toaletter, bygging av nye badebrygger og nytt stupetårn på Ingierstrand. Det er også etablert nye turveistrekninger i strandsonen (Ljanskollen, Hvervenbukta, Huk og Malmøya) og langs Alna (Groruddalssatsing). Rehabilitering av dammene Vesletjern og Lille Åklungen er gjennomført, og Sognsvann er påbegynt. I 2011 er Leirfossen i bydel Grorud gjenåpnet som en del av bekkeåpningsprosjektet.

Rusken ble etablert i 1976, og er i dag landets største dugnad for å skape en ren, ryddig og trivelig by. Årlig engasjerer Rusken 150 000-180 000 innbyggere i alle aldre. Ruskenaksjonene sparer fellesskapet for betydelige utgifter hvert år og har en viktig holdningsskapende verdi.

Idretten er den største frivillige aktiviteten i byen. Oslo idrettskrets (OIK) var per 31.12.2010 registrert med 313 209 medlemskap inkludert bedriftsidretten og Skiforeningen, fordelt på 1 290 klubber og 77 idretter. OIK er kommunens idrettsråd og viktigste samarbeidspartner i arbeidet med å legge til rette for idrettsaktivitet i byen. Befolkningsprognosene tilsier at Oslo får en økning på ca 15 000 grunnskoleelever fra 2010 til 2020, noe som medfører økt behov for anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Etaten forvalter 35 store og små haller, 12 bad, 215 fotballbaner (63 kunstgress-, 91 gress- og 61 grusbaner), 4 stadionanlegg for friidrett, 5 ishaller, 5 kunstfrosne bandybaner, 4 alpinanlegg, 4 langrennsanlegg og 3 hoppbaner, m.fl. Storsatsingen på bygging av kunstgressbaner med en investering på over 300 mill siden 2002 har gitt 45 kunstgressbaner som resultat, og ytterligere 10 nye kunstgressbaner planlegges ferdigstilt i løpet av 2011.

Siden 2002 har kommunen bygd 17 nye idrettshaller. Bystyret vedtok 23.03.2011 (sak 55/2011) konkret plassering av de ulike idrettsanleggene i Voldsløkka idrettspark, noe som legger til rette for at anleggene kan realiseres suksessivt og uavhengig av hverandre. Oppgradering av Lille Bislett gjennomføres høsten 2011.

Oslo manifesterte seg til fulle som verdens vinterhovedstad med suksessfull gjennomføring av VM på ski i nordiske grener vinteren 2011. Med ferdigstillingen av breddeanlegget i 2011 er den nye Holmenkollen nasjonalarena et fullverdig anlegg for både topp- og breddeidrett. Byggingen av ny Holmenkollen nasjonalarena og bidraget til utviklingen av Oslo Vinterpark i Tryvann er nødvendige investeringer for å kunne tilby moderne arenaer som tilfredsstiller kravene til internasjonale mesterskap.

3. Mål

- Oslo skal være veldrevet og miljøeffektiv
- Oslo skal være velstelt og attraktiv
- Oslo skal være verdens vinterhovedstad

Måltall for: Kap. 542 Bymiljøetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Antall besøkende til badene	910 000	781 428	890 000	890 000
Gravetillatelser som behandles innen 1 uke	90 %	93 %	90 %	90 %
Trafikkfarlige asfalthull som er lappet innen 48 timer	95 %	93 %	95 %	90 %
Tømming av søppelbøtter første virkedag etter at melding om full søppelbøtte er mottatt	100 %	99 %	100 %	100 %
Utbygging av hovedsykkelveinettet (km)	2 km	1,6 km	1,8 km	1,9 km
Gj.snittlig saksbeh.tid pr. klagesaker for parkeringsgebyr (dager/sak)	18	10	14	10

4. Strategier og tiltak

Bymiljøetaten skal finne gode miljøløsninger for Oslo by samt sørge for god fremkommelighet og tilgjengelighet for alle.

Bymiljøetaten skal følge opp kommunens strategier på miljøområdet, herunder Byøkologisk program 2011-2026, Handlingspakke for bedre luftkvalitet i Oslo, Handlingsplan for støy 2008-2013 og Handlingsprogram for lavere klimagassutslipp og bedre bymiljø (Fremtidens byer). Bymiljøetaten skal i 2012 videreføre arbeidet med å redusere klimagassutslipp, bedre luftkvaliteten, minske støy og bekjempe forurensning.

I 2011 lanserte byrådet satsingen "Veiløft 2015" med forsert fokus på både statlige og kommunale veier i byen. I økonomiplanperioden følges denne veisatsingen opp med en mer generell oppgradering av vei- og gatenettet med fokus på fremkommelighet for alle, og med spesiell vekt på trikketraseene.

Sykkelprosjektets prioriterte oppgave er å finne gjennomførbare løsninger for alle gjenstående traseer av hovedsykkelveinettet innen utgangen av 2012, slik at det kan etableres et sammenhengende nett i Oslo. Sykkelprosjektet skal samarbeide med kommunale og statlige organer og interesseorganisasjoner for å tenke nytt og finne gjennomførbare løsninger på gjenstående traseer.

I "Veiløft 2015" inngår også en videreføring av byrådets asfalt og veivedlikeholdspakke på 75,5 mill., hvorav 30,0 mill. er finansiert med midler som går til Parkeringsfondet.

Bymiljøetatens drift av snøsmelteanlegg dekkes innenfor etatens budsjettrammer.

Byrådet vil utvide dagens arbeidsområde til trafikkbetjentene til også å ha oppsyn med de kommunale byrommene og bidra til en trygg, ren og tiltalende by.

Bymiljøetaten følger opp bystyrets vedtak om å etablere ladestasjoner for elbiler, og det skal etableres ytterligere 100 nye ladestasjoner for elbiler i 2012.

Bymiljøetaten skal sørge for et rent, ryddig og trivelig bymiljø, en variert natur og god tilgang til rekreasjon i grøntområder. I tillegg til budsjettmidlene som er avsatt til renhold har byrådet øremerket 15,0 mill. av midlene som skal avsettes til parkeringsfondet til renhold.

Bymiljøetaten skal etablere en permanent Ruskenpatrolje som skal utvide og videreutvikle arbeidet for en ren og ryddig by i nært samarbeid med kommunale etater, næringsliv, statsforvaltningen, politi og media. Det økende omfanget av tagging og hærverk i Oslo har skapt en situasjon som etter byrådets oppfatning er uakseptabel og helt i strid med kommunens mål om nulltoleranse overfor tagging. Erfaring har vist at jo raskere taggefjerning desto mer effekt overfor taggerne. Byrådet har lagt frem en egen sak for bystyret høsten 2011 med konkrete forslag til tiltak mot tagging.

Bymiljøetaten skal skape gode muligheter for barn og voksne i hele byen til å utøve idrett og være i fysisk aktivitet. Etaten skal videreføre det gode samarbeidet med Oslo Idrettskrets og idrettslag som har driftsavtaler med kommunen. Videre skal etaten prioritere rehabilitering og vedlikehold av eksisterende anlegg for idrett og fysisk aktivitet, samt sørge for god fremdrift i realiseringen av påbegynte og vedtatte investeringsprosjekter. Andre prioriterte oppgaver i 2012 er å etablere ny ski/sykeltrase Ullevålseter-Sognsvann, ny sykkelstrase/hovedskiløype Lilloseter-Sinober-Burås og rehabiliterer Sognsvannsdammen. Bymiljøetaten skal legge til rette for at Oslo skal være en internasjonalt attraktiv idrettsby.

Etaten skal påse at Holmenkollen nasjonalanlegg forvaltes og driftes slik at verdiene ivaretas og videreutvikles. Etaten skal også legge til rette for et vellykket VM i snowboard i 2012.

Bymiljøetaten arbeider for å samle all kontakt med omverdenen på ett sted og etablere et kundesenter for å bidra til en forenklet hverdag for alle byens innbyggere, næringsliv, organisasjoner og besøkende. Kundesenteret skal ta i bruk nye teknologiske løsninger og sosiale medier. Etaten skal ved økt medvirkning ha fokus på å utvikle tjenestene til beste for kundene. I tilknytning til kundesenteret skal etaten også etablere et informasjonssenter hvor hele etatens bredde kan presenteres, med et særskilt fokus på miljøoppgavene som kommunen har ansvar for.

Med etableringen av Bymiljøetaten gis det muligheter for en bedre tilrettelegging av Oslo som arrangementsarena. Byrådet ønsker at kommunen skal bli en bedre tilrettelegger for ulike arrangementer, og anser at det er et stort potensial for å samordne informasjon og gjøre byen mer oversiktlig som arrangementsarena, forenkle søknadsprosesser, redusere antall kontaktpunkter og gi gode rammer for arrangører. Det er viktig å sikre at profesjonelle aktører som den organiserte idretten og kulturarrangører fortsatt får gode kanaler til kommunen. Etaten skal i 2012 legge frem en helhetlig strategi for bruk av byrommene til ulike aktiviteter, og fremme forslag til konkrete tiltak som kan bidra til å legge til rette for og oppmuntre til at byens arealer brukes til arrangementer og aktiviteter.

Bymiljøetatens ramme omfatter avsetning for tilskudd på 56,7 mill. til følgende:

	<i>Vedtatt budsjett 2011 1)</i>	<i>Forslag 2012</i>
Rammetilskudd Oslo Idrettskrets	35 480 000	38 000 000
Seniorprosjektet OIK	2 000 000	2 000 000
Idrett og utfordring OIK	1 300 000	1 300 000
Storbyarbeidet OIK	2 000 000	2 000 000
Norway Cup	2 000 000	2 000 000
TAC: The Arctic Challenge	1 300 000	1 300 000
Sommerpatruljen OIK	350 000	350 000
EKT	300 000	300 000
Hageformål	104 000	104 000
Oslofjordens Friluftsråd (OF)	1 884 000	1 915 000
Oslo og Omland Friluftsråd (OOF)	1 197 000	1 217 000
Østensjøvannets venner	100 000	100 000
Oslo Elveforum	150 000	150 000
Maridalens venner	800 000	800 000
Dyrebeskyttelsen Oslo/Akershus	250 000	250 000
Norsk Naturarv	750 000	750 000
Tilskudd større idrettstiltak og andre organisasjoner	1 200 000	2 211 000
Superrusken Grorudalen	100 000	100 000
Skjærgårdstjenesten	916 000	885 000
Tilskudd til friluft- og naturvernorganisasjoner	1 000 000	1 000 000
Samlet tilskudd	53 181 000	56 732 000

1) Ekskl. engangstilskudd i 2011

Bymiljøetaten har ansvaret for å administrere ordningen med tilskudd til friluft- og naturvernorganisasjoner, som innebærer at tilskuddsordningen hvert år skal kunngjøres med søknadsfrist 15. januar i dagspressen og på Oslo kommunes nettsider.

Bidrag fra Skjærgårdstjenesten til stell av øyene er budsjettet med 2,8 mill. som inntekt.

Småbåtfondets inntekter kommer fra arealleie og bryggemeteravgift, og settes inn på rentebærende konto. Småbåutvalget disponerer fondet innenfor godkjent budsjett.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Driften av det nye Holmenkollanlegget etter første driftsåret viser at behovet for driftsmidler er større enn det som ble avsatt i vedtatt økonomiplan. Byrådet har derfor lagt inn ytterligere 7,0 mill. årlig i kommende økonomiplanperiode.

Som en del av Oslopakke 3 forutsettes det at Bymiljøetaten blir tildelt bompenger gjennom statsbudsjettet. Det er lagt inn en forventet overføring på 147,0 mill.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 20,2 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
542	Bymiljøetaten (MOS)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	0	427 620
	Sum utgifter	0	0	427 620
07	Refusjoner	0	0	-38 850
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	0	-29 550
	Sum inntekter	0	0	-68 400
	Netto utgifter	0	0	359 220

1. Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

542	Bymiljøetaten (MOS)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr:	Prosjektnavn:								
108 015	Friluftsliv: Skogavgiftsfondfinansiert tiltak			320	320	320	320		Løpende
109 011	Diverse mindre prosjekter			6 350	6 350	6 350	6 350		Løpende
109 012	Utstyr, transportmidler, maskiner			2 000	2 000	2 000	2 000		Løpende
106 025	Idrett: Diverse mindre prosjekter			5 000	5 000	5 000	5 000		Løpende
106 052	Voldsløkka bandy/landhockey	48 000	37 250	10 750	0	0	0	0	1/06 - 4/12
107 041	Maskiner/biler/utstyr IDR			2 000	2 000	2 000	0		Løpende
110 018	Skytebane i fjell Åsland	85 000	30 000	25 000	30 000	0	0	0	1/11 - 4/13
111 015	Kunstgress Tørteberg I	7 500	6 000	1 500	0	0	0	0	1/11 - 4/12
111 016	Kunstgress Høybråten idrettspark	13 000	7 000	6 000	0	0	0	0	1/11 - 4/12
111 017	Kunstgress Rustadfeltet v/Østensjøvannet	7 000	2 500	4 500	0	0	0	0	1/11 - 4/12
107 001	Samferdsel: Ensjø-prosjektet			60 000	72 100	50 000	50 000		Løpende
107 024	Program Gateopprustning			90 000	40 000	50 000	50 000		Løpende
107 060	Aksjon skolevei			8 500	7 462	8 500	8 500		Løpende
107 061	Støy og luftforurensing			4 600	8 500	8 355	8 500		Løpende
108 024	Trafikksanering / fartssoning			3 300	4 300	3 000	3 000		Løpende
108 026	Universell utforming			6 400	6 400	10 660	10 660		Løpende
108 027	Mindre utbedringer			8 000	21 000	15 621	21 000		Løpende
108 030	Utredning / prosjekter			7 400	11 800	10 150	6 000		Løpende
108 033	Parkeringsautomat./parkometre			3 200	3 200	3 200	3 200		Løpende
108 034	Opparbeidelse p-plasser			1 500	1 500	1 500	1 500		Løpende
108 035	Utstyr, transportmidler, maskiner			900	900	900	900		Løpende
111 008	Levende Oslo			10 000	0	0	0		Løpende
112 001	Diverse trafiksikkerhet			32 000	36 500	35 105	25 400		Løpende
112 002	Kollektivprioriteringer			128 400	127 500	127 306	127 400		Løpende
	Sum investeringsutgifter			427 620	386 832	339 967	329 730		
	Finansiering:								
106 025	Diverse mindre prosjekter	Tilskudd fra andre		-500	-500	-500	-500		
106 052	Voldsløkka bandy/landhockey	Overført mva refusjon		-2 150	0	0	0		
107 001	Ensjø-prosjektet	Tilskudd fra andre		-32 000	-37 000	-44 000	-46 700		
107 001	Ensjø-prosjektet	Overført mva refusjon		-2 000	-2 300	0	0		
107 001	Ensjø-prosjektet	Inv. mva fra 2014		0	0	-3 300	-3 300		
107 041	Maskiner/biler/utstyr IDR	Overført mva refusjon		-400	-400	0	0		
107 041	Maskiner/biler/utstyr IDR	Inv. mva fra 2014		0	0	-400	0		
107 060	Aksjon skolevei	Overført mva refusjon		-500	-462	0	0		
107 061	Støy og luftforurensing	Overført mva refusjon		-600	-500	0	0		
107 061	Støy og luftforurensing	Inv. mva fra 2014		0	0	-355	-500		
108 024	Trafikksanering / fartssoning	Overført mva refusjon		-300	-300	0	0		
108 026	Universell utforming	Overført mva refusjon		-400	-400	0	0		
108 026	Universell utforming	Inv. mva fra 2014		0	0	-660	-660		
108 027	Mindre utbedringer	Overført mva refusjon		-1 000	-1 000	0	0		
108 027	Mindre utbedringer	Inv. mva fra 2014		0	0	-621	0		
108 030	Utredning / prosjekter	Overført mva refusjon		-400	-400	0	0		
108 030	Utredning / prosjekter	Inv. mva fra 2014		0	0	-150	0		
109 011	Diverse mindre prosjekter	Tilskudd fra staten		-5 350	-5 350	-5 350	-5 350		
109 011	Diverse mindre prosjekter	Tilskudd fra andre		-1 000	-1 000	-1 000	-1 000		
109 012	Utstyr, transportmidler, maskiner	Overført mva refusjon		-400	-400	0	0		
109 012	Utstyr, transportmidler, maskiner	Inv. mva fra 2014		0	0	-400	-400		
110 018	Skytebane i fjell Åsland	Overført mva refusjon		-5 000	-6 000	0	0		
110 018	Skytebane i fjell Åsland	Tilskudd fra andre		0	-5 000	0	0		
111 008	Levende Oslo	Overført mva refusjon		-2 000	0	0	0		
111 015	Kunstgress Tørteberg I	Overført mva refusjon		-300	0	0	0		
111 016	Kunstgress Høybråten idrettspark	Overført mva refusjon		-1 200	0	0	0		
111 017	Kunstgress Rustadfeltet v/Østensjøvannet	Overført mva refusjon		-900	0	0	0		
112 001	Diverse trafiksikkerhet	Overført mva refusjon		-4 000	-4 500	0	0		
112 001	Diverse trafiksikkerhet	Inv. mva fra 2014		0	0	-2 105	-1 400		
112 002	Kollektivprioriteringer	Overført mva refusjon		-8 000	-6 500	0	0		
112 002	Kollektivprioriteringer	Inv. mva fra 2014		0	0	-2 906	-3 000		
	Sum kapittel finansiering			-68 400	-72 012	-61 747	-62 810		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			359 220	314 820	278 220	266 920		

Voldsløkka skatehall

Det er gjennomført en konseptvalgutredning og prosjektering av dette prosjektet. Dette er kvalitetssikret og viser en anbefalt kostnadsramme på 85,6 mill. (P85) for valgt konsept. Byrådet vil utrede et billigere alternativ slik at hallen kan realiseres innenfor den rammen som allerede er vedtatt.

Leirskallen – turnhall

Det er gjennomført en konseptvalgutredning og prosjektering av dette prosjektet. Dette er kvalitetssikret og viser en anbefalt kostnadsramme på 83,0 mill. (P85) for valgt konsept. Byrådet vil utrede et billigere alternativ og vil komme tilbake til dette prosjektet i budsjettet for 2013.

Skytebane i fjell Åsland

Arbeidet er igangsatt og ferdigstilles i 2013.

Ensjøprosjektet

Gjennomføringsorganisasjonen for utbygging av teknisk og grønn kommunal infrastruktur på Ensjø er lagt til Bymiljøetaten. Det foreslås 60,0 mill. i 2012, 72,1 mill. i 2013 og 50,0 mill. i 2014 og 2015.

Program gateopprustning

Byrådet foreslår en ramme på 90,0 mill. til program for gateopprustning. Programmet koordineres med Levende Oslo. Program for gateopprustning forutsettes gjennomført som et samarbeid mellom offentlige og private om oppgradering av gater i indre Oslo. I 2012 vil midlene blant annet blir benyttet til Bogstadveien/Hegdehaugsveien, Olav Vs gate og Klingenberggata Øst, Øvre og nedre Vollgate og planlegging av Fridtjof Nansens plass, Pilestredet, Markveien og Skippergata.

Trafikksikkerhet

Det foreslås en ramme på 43,8 mill. til diverse trafikksikkerhetstiltak, trafikksanering/fartssoning og aksjon skolevei. Aktuelle prosjekter for prosjektering eller bygging i 2012 er fortau i Hauketoveien i forbindelse med Prinsdal skole, mindre tiltak ved Bøler og Bekkelaget skole, rehabilitering av sone 30-skilting, oppmerking av humper og opphøyde gangfelt, Alexander Kiellands plass rundkjøring, trafikkstyringstiltak.

Universiell utforming og mindre utbedringer

Det foreslås en ramme på 14,4 mill. Midlene foreslås blant annet benyttet til ulike reparasjonstiltak innen universell utforming som for eksempel opprusting av fotgjengerarealer, fjerning av fysiske hindringer, varselfelt samt forbedret tilgjengelighet til kollektivknutepunkter, utbedringer og rehabilitering av noen broer, mindre utbedringer ifm veilys, supplerende vei/gate-arbeider etter fjernvarmelegging og andre mindre rehabiliteringsarbeider.

Utredning/prosjekter

Det foreslås en ramme på 7,4 mill. Midlene foreslås blant annet benyttet til oppfølging av støy- og lufttiltakspakken, utredning iht. videre oppfølging av gatebruksplanen etc.

Kollektivprioriteringer

Det foreslås en ramme på 128,4 mill. til tiltak for fremkommelighet for kollektivtrafikk. Midlene foreslås avsatt til oppgradering av Stortorvet, Holdeplassoppgraderinger, oppgradering av Ensjø T-banestasjon, aktiv signalprioritering og sanntid på holdeplassene og planlegging/utredning av Thorvald Meyers gate til trikk og handlegate og forslag til flere reguleringsplaner.

Renovasjonsetaten – næring

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
643	Renovasjonsetaten - næring (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	17 731	15 636	16 363
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	35 166	35 572	28 869
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	16 480	18 991	19 618
14	Overføringsutgifter	68	45	45
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	5 435	0	0
	Sum utgifter	74 880	70 244	64 895
16	Salgsinntekter	-73 103	-57 156	-59 042
17	Refusjoner	-1 202	-5 375	-5 552
18	Overføringsinntekter	-47	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-5 435	0	0
	Sum inntekter	-79 787	-62 531	-64 594
	Netto inntekter	-4 907	7 713	301

1. Ansvarsområde

Renovasjonsetaten – næring har ansvar for at næringsdrivende med mindre mengder avfall har et tilbud om levering av avfall med samme mottaksbetingelser som for husholdningene. I tillegg har etaten ansvar for å gi tilbud til næringslivet for levering av mindre mengder farlig avfall.

2. Situasjonsbeskrivelse

Næringslivet har selv ansvar for å levere alt eget avfall til godkjent mottak. Det er gjennom de siste tiårene etablert et omfattende privat avfallshåndteringsmarked. For næringsdrivende med mindre mengder avfall som kan levere på samme mottaksbetingelser som husholdningene (herunder mindre mengder farlig avfall), har kommunen fremdeles et servicetilbud. Tilbudet er levering av avfall i innhetingsordning (renovasjonen), farlig avfallsmottaket, på gjenbruksstasjonene og til mottaks- og komposteringsanlegget for hestemøkk, hage, parkavfall på Grønmo. Tilbudet til næringsdrivende i innsamlingen vil begrenses av ledig kapasitet ved de optiske sorteringsanleggene.

Nøkkeltall for: Kap. 643 Renovasjonsetaten - næring	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Totalt næringsavfall i tonn	35 780	32 230	29 454
Antall besøkende på gjenbruksstasjonene	32 677	31 141	32 893

På de gjenbruksstasjonene som har kapasitet, kan næringsdrivende med mindre mengder avfall levere opp til 5 m³ avfall mot betaling (minimum selvkost).

Deponiene på Grønmo skal avsluttes og sluttarronderes i tråd med krav fra miljømyndighetene. Det arbeides med konseptvalgutredning for avslutning av deponidelen, både over og under bakken. Denne skal godkjennes av miljømyndigheten og vil avklare investeringsbehovet i forbindelse med avslutningen av deponiene. For å sikre lovpålagt avslutning og etterdrift av deponiene på Grønmo har Oslo kommune ivarettatt kravet om finansiell sikkerhet for etterdrift i minst 30 år, ved at bykassen stiller en finansiell garanti. Kostnadene ved etterdrift av deponiene på Grønmo fordeles med 26 % på selvkostregime for renovasjon og 74 % på bykassen. Det arbeides også med en reguleringsplan for området.

3. Målsetninger

- Oslo skal ha et servicetilbud til næringsdrivende med mindre mengder avfall, som kan levere avfall på samme vilkår som husholdningene
- Deponiene på Grønmo skal avvikles og etterdriftes på en miljø- og kostnadseffektiv måte.

Måltall for: Kap. 643 Renovasjonsetaten - næring	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Materialgjenvinning i % av totalt avfall	33 %	33 %	40 %	35 %
Energigjenvinning i % av totalt avfall	63 %	64 %	57 %	61 %
Deponering i % av totalt avfall	4 %	3 %	3 %	4 %
Mengde næringsavf. i restavf.inns. (sum matavf., plastemb. og restavf.)	17610	16 815	15000	13 000

4. Strategier og tiltak

Næringslivet har selv ansvar for å levere alt eget avfall til godkjent mottak. For å sikre at det er et avfallshåndteringstilbud til alle, skal kommunen ha et servicetilbud til næringsdrivende med mindre mengder avfall som kan levere på samme mottaksbetingelser som husholdningene.

Større mengde næringsavfall i den tvungne kommunale renovasjonen (innsamlingen) vil kunne medføre at kapasiteten for husholdningsavfall ved de optiske sorteringsanleggene blir for lav. Mengden næringsavfall i innsamlingen skal reduseres til maksimum 13 000 tonn avfall i 2012.

De gamle deponiområdene på Grønmo skal avsluttes og sluttarronderes i tråd med krav fra miljømyndighetene. Avslutningsplan for de gamle deponiene vil være i tråd med kommende reguleringsplan og legge til rette for effektiv etterdrift av deponiene, arealer til avfallshåndtering, samt god utnyttelse av områdene til bl.a. idrett og friluftsliv.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det overføres 0,9 mill. til arbeidet for en ren og pen by, blant annet Ruskenaksjoner.

Det avsettes 0,1 mill til videreføring av prosjekt med mottak av restavfall fra tekstilnnsamlingsordningen i regi av Fretex og Uff.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto -0,48 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
643 Renovasjonsetaten - næring (MOS)			
00 Lønn og sosiale utgifter	296	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	1 374	0	0
Sum utgifter	1 669	0	0
07 Refusjoner	-39	0	0
Sum inntekter	-39	0	0
Netto utgifter	1 630	0	0

Energigjenvinningsetaten – Husholdninger**Driftsbudsjettet**

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	92 637	59 410	67 289
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	169 945	80 573	85 346
14 Overføringsutgifter	54	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	98 372	0	0
Sum utgifter	361 007	139 983	152 635
16 Salgsinntekter	-202 574	-71 499	-73 858
17 Refusjoner	-161 104	-169 414	-151 367
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-98 372	0	0
Sum inntekter	-462 051	-240 913	-225 225
Netto inntekter	-101 043	-100 930	-72 590

1. Ansvarsområde

Energigjenvinningsetaten - husholdning skal sørge for tilstrekkelig behandlingsskapasitet for husholdningsavfall fra Oslo. Etatens hovedprioritet er å energigjenvinne restavfall fra husholdningene, etablere og drifte sorteringsanlegg for utsortering av plastemballasje og matavfall fra husholdningene og behandlingsanlegg for matavfall (biogassanlegg).

Varmeenergien produsert ved anleggene skal i henhold til avtale leveres til Hafslund Fjernvarme AS sitt fjernvarmenett. Driften er regulert gjennom sikkerhets- og miljømyndigheter.

2. Situasjonsbeskrivelse

Husholdningsavfall behandles til selvkostpris. I kapittel 645 Energigjenvinningsetaten – husholdningene fremkommer økonomien til behandling av husholdningsavfall.

Det er etablert en optisk sorteringskapasitet for Oslos husholdningsavfall (den tvungne kommunale renovasjonen) på ca 100 000 tonn på Haraldrud. Driften av anlegget er godt i gang, og utsorterte poser med matavfall og plastemballasje fra Oslos husholdninger leveres til materialgjenvinning. Plastemballasjen materialgjenvinnes gjennom Grønt punkt Norge og matavfallet energi- og materialgjenvinnes i Sverige.

For å oppnå tilstrekkelig sorteringskapasitet for alt Oslos husholdningsavfall er det også under etablering en sorteringslinje til på Klemetsrud med en kapasitet på ca 50 000 tonn per år. Denne vil ferdigstilles medio 2012. For å sikre et skille mellom husholdningsavfall og næringsavfall vil det på sikt etableres en utkjøringsløsning for sortert restavfall fra anleggene.

Behandlingsanlegget for matavfall (biogassanlegget) er under etablering i Nes på Romeriket. Anlegget ferdigstilles i løpet av 2012. Anlegget vil få en kapasitet på ca 50 000 tonn matavfall per år. En slik kapasitet vil sikre tilstrekkelig kapasitet for matavfall fra husholdningene i Oslo. Stabil og god drift krever energirikt matavfall, derfor er det også avsatt tilstrekkelig kapasitet til å motta energirikt matavfall fra næringsvirksomheter. Produsert biogass skal oppgraderes til drivstoffkvalitet og vil bli brukt som drivstoff til renovasjonsbiler, busser med mer. Det arbeides også med å få en best mulig utnyttelse av jødselrestproduktene ved å sørge for produksjon av produkter til bl.a. bruk i økologisk jordbruk, parker og hager. Det tar ca 6 -8 måneder fra oppstart av anlegget å etablere den bakteriekulturen som skal bryte ned matavfallet.

Energigjenvinningsanlegget på Haraldrud har en total forbrenningskapasitet på ca. 100 000 tonn avfall per år. Hele denne kapasiteten går til behandling av husholdningsavfallet fra Oslo. I tillegg så er det inngått avtale med Klemetsrudanlegget til selvkost for å ta imot ca. 30 000 tonn. Varmeenergien som produseres på Haraldrud selges til Hafslund Fjernvarme AS etter gjeldende avtale.

De eksisterende forbrenningsovnene på Haraldrud er gamle, og det er under arbeid en konseptvalgutredning (KVU) for fremtidig bruk av forbrenningskapasiteten ved anlegget.

Det arbeides kontinuerlig for å optimalisere driften ved anleggene herunder energiutnyttelsen fra energigjenvinningsanlegget, samtidig som det fokuseres på å redusere utslippene til et minimum. Anleggene er sertifisert etter miljøstandarden ISO 14001 og etter kvalitetsstandarden ISO 9001.

Byrådet har organiseringen av Energigjenvinningsetaten til vurdering. Omorganisering av etaten er komplekst. I tillegg til markedsmessige, økonomiske og miljømessige problemstillinger omfatter dette også tunge juridiske spørsmål. Byrådet vil søke å etablere en løsning som sikrer en god styring og reduserer den økonomiske risikoen ved energigjenvinningsanleggene. Byrådet vil komme tilbake med en byrådssak når nødvendige spørsmål er avklart.

Nøkkeltall for: Kap. 645 Energigjenvinningsetaten - Husholdninger	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Husholdningsavfall	258 047	256 846	252 316
Klager på lukt			<10
Matavfall utsortert tonn/år			1 864
Plastavfall utsortert tonn/år			505

3. Målsetninger

- Drift og etablering av anlegg skal sikre nødvendig behandlingskapasitet for Oslos husholdningsavfall
- Driften ved anleggene skal optimaliseres for størst mulig ressursutnyttelse på en miljø- og kostnadseffektiv måte

Måltall for: Kap. 645 Energigjenvinningsetaten - Husholdninger	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Produsert energi (GWh/år)	625	562	250	250
Energiutnyttelse i %	85 %	90 %	90 %	90 %
Antall brudd på utslippstillatelser	0	48	0	0
Andel utsorterte fargede poser i %			95	95
Klager på lukt				<10

4. Strategier og tiltak

Energigjenvinningsetaten skal utvikle sin rolle fra å være avfallsbehandler til å bli en industribedrift med produksjon av fornybar energi og biogjødselprodukter.

For å bidra til å nå kommunens klimamål om halverte klimagassutslipp innen 2030 skal utsortert plastemballasje materialgjenvinnes. Matavfall skal behandles ved et biogassanlegg, hvor det produseres biogass som skal oppgraderes til klimanøytralt drivstoff til bruk i kjøretøyer og biogjødselprodukter til bl.a. landbruket. Optimal energigjenvinning av restavfallet er også et viktig bidrag til å redusere klimautslippene. Restavfallet fra innsamlingen skal energigjenvinnes, og det skal vektlegges energiproduksjon ved drift av anlegget.

Tilstrekkelig vedlikehold av anleggene er en forutsetning for å sikre stabil drift, høy materialgjenvinningsgrad og høy fjernvarmeproduksjon. I drift av anleggene skal det legges vekt på å oppnå en optimal drift både med hensyn på økonomi, tekniske forhold og miljø.

Behandlingsanlegg for matavfall (biogassanlegg) i Nes kommune skal ferdigstilles ultimo 2012. Biogassen fra anlegget i Nes vil gå til drivstoff til kjøretøy herunder busser og renovasjonsbiler. Det biologiske restproduktet er et jordforbedringsmiddel til bruk i bl.a. landbruket.

For å oppnå forenkling og effektivisering skal etaten søke optimale driftsløsninger, effektive mottakssystemer, samt sørge for tilstrekkelig kompetanse. Dette har det vært stort fokus på de siste årene og er nå etablert.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Kap. 645 Energigjenvinningsetaten – selvkost er rendyrket til å omfatte den tvungne kommunale renovasjonen, og vil derfor gi direkte uttrykk for kostnaden for behandling av husholdningsavfall.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,7 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Investeringsbudsjettet

			Beløp i 1000 kr	
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
645	Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	978 540	371 000	137 000
	Sum utgifter	978 540	371 000	137 000
08	Overføringsinntekter	0	0	-35 000
	Sum inntekter	0	0	-35 000
	Netto utgifter	978 540	371 000	102 000

1. Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

645 Energigjenvinningsetaten - husholdninger		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
107 019	Biogassanlegg KA	465 000	333 000	132 000	0	0	0	0	1/08 - 4/12
108 017	Energigjenvinningsetaten diverse			5 000	5 000	15 000	0		Løpende
	Sum investeringsutgifter			137 000	5 000	15 000	0		
Finansiering:									
107 019	Biogassanlegg KA	Andre statlige overføringer		-35 000	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-35 000	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			102 000	5 000	15 000	0		

Biogassanlegg KA

Anlegget er under planlegging og skal bygges i Nes kommune. Biogassen fra anlegget vil gå til drivstoff for blant annet busser og renovasjonsbiler. Det biologiske restproduktet er et jordforbedringsmiddel til bruk i landbruket.

Energigjenvinningsetaten – Næring

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
646	Energigjenvinningsetaten - næring (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	0	38 563	35 712
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	85 887	93 265
	Sum utgifter	0	124 450	128 977
16	Salgsinntekter	0	-149 628	-239 852
17	Refusjoner	0	-7 300	-7 471
	Sum inntekter	0	-156 928	-247 323
	Netto utgifter	0	-32 478	-118 346

1. Ansvarsområde

Energigjenvinningsetaten – næring skal selge energigjenvinningskapasitet utover husholdningenes behov for behandlingskapasitet. Energigjenvinningskapasiteten skal selges til andre kommuner og næringsdrivende på kommersielle vilkår.

Varmeenergien produsert ved anleggene skal i henhold til avtale leveres til Hafslund Fjernvarme AS sitt fjernvarmenett. I tillegg skal det produseres strøm. Driften er regulert gjennom sikkerhets- og miljømyndigheter

2. Situasjonsbeskrivelse

Næringsavfall behandles til markedspris. I kapittel 646 Energigjenvinningsetaten – næring fremkommer økonomien til den kommersielle driften.

Energigjenvinningsanlegget på Klemetsrud har en forbrenningskapasitet på ca. 310 000 tonn avfall per år, ca. 90 % av kapasiteten utnyttes til næringsavfall, dvs. avfall fra andre kommuner og næringsdrivende..

Næringsavfall energigjenvinnes i hovedsak ved Klemetsrudanlegget. Etatens produksjon av strøm selges til Undervisningsbygg Oslo KF, og varmeenergien selges til Hafslund Fjernvarme AS iht. gjeldende avtale.

Det arbeides kontinuerlig for å optimalisere energiutnyttelsen fra energigjenvinningsanleggene, samtidig som det fokuseres på å redusere utslippene til et minimum. Anleggene er sertifisert etter miljøstandarden ISO 14001 og etter kvalitetsstandarden ISO 9001.

Ny tredje ovnslinje ble satt i drift i 2011. De eksisterende forbrenningsovnene på Klemetsrud er gamle og det utarbeides konseptvalgutredning (KVU) for fremtidig bruk av forbrenningskapasiteten ved anlegget. Det arbeides kontinuerlig for å optimalisere driften ved anleggene

Sammenkobling av Hafslund Fjernvarme AS' fjernvarmenett medfører at nær all energi produsert ved Klemetsrudanlegget vil bli utnyttet, enten som strøm eller fjernvarme. Det forventes at det vil bli en økende etterspørsel etter fjernvarme fremover, men inntektene vil kunne variere grunnet variasjon i energiprisen.

Visjonen "avfall er ressurser på avveie" virkeliggjøres ved at energiproduksjonen får en økende betydning i økonomien ved energigjenvinningsanleggene. Dette ved at avfallsmarkedet endres. Fra å være et regionalt avfallsmarked for inntil få år siden, er det nå et nordisk marked. Utviklingen tyder på at veien går mot et europeisk marked. Dette har ført til økt konkurranse, større fokus på energiproduksjon og reduksjon i behandlingsprisen på avfall.

Byrådet har organiseringen av Energigjenvinningsetaten til vurdering. Byrådet anser at energigjenvinning av næringsavfall er næringsvirksomhet forbundet med økonomisk risiko og som ikke egner seg til å bli styrt innenfor en tradisjonell kommunal bevilgningsøkonomi. Omorganisering av etaten er komplekst. I tillegg til markedsmessige, økonomiske og miljømessige problemstillinger omfatter dette også tunge juridiske spørsmål. Byrådet vil søke å etablere en løsning som sikrer en god kommersiell styring og reduserer den økonomiske risikoen ved energigjenvinningsanleggene. Byrådet vil komme tilbake med en byrådssak når nødvendig spørsmål er avklart.

Nøkkeltall for: Kap. 646 Energigjenvinningsetaten - næring	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Avfall mottatt til forbrenningsanleggene (t/år)	258 047	256 846	252 316
Klager på lukt			<2
Energi i avfallet MWh/tonn			2,2

3. Målsetninger

- Driften ved anleggene skal optimaliseres for størst mulig ressursutnyttelse på en miljø- og kostnadseffektiv måte
- Den kommersielle driften skal være industriell med fokus på optimalisering av inntekter

Måltall for: Kap. 646 Energigjenvinningsetaten - næring	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Produsert energi (GWh/år)	652	562	475	600
Energiutnyttelse i %	84,8 %	89,5 %	82,7 %	83,5 %
Antall brudd på utslippstillatelser	0	48	0	0
Klager på lukt				<10
Energi i avfallet MWh/tonn				2,5
Mengde produsert biogass av drivstoffkvalitet	2 000 000	1 000 000	1 700 000	2200000
Andel solgt drivstoff	98 %	50 %	98 %	98 %

4. Strategier og tiltak

Energigjenvinning av næringsavfall er et viktig bidrag til å redusere klimautslippene. For å bidra til å nå kommunens klimamål skal etaten være en aktiv aktør i avfallsmarkedet og vektlegge energiproduksjon ved drift av anlegget.

Tilstrekkelig vedlikehold av anleggene er en forutsetning for å sikre stabil drift og høy fjernvarmeproduksjon. I drift av anleggene skal det legges vekt på å oppnå optimal drift både med hensyn til økonomi, tekniske forhold og miljø.

For å oppnå forenkling og effektivisering skal etaten søke optimale driftsløsninger, effektive mottakssystemer, samt sørge for tilstrekkelig kompetanse. Dette har det vært stort fokus på de siste årene og er nå etablert.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,8 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
646 Energigjenvinningsetaten - næring (MOS)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	445 000	46 000	
Sum utgifter	0	445 000	46 000	
Netto utgifter	0	445 000	46 000	

1. Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

646 Energigjenvinningsetaten - næring (MOS)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
107 020	Ny 3 de ovnslinje KA	1 665 000	1 639 000	26 000	0	0	0	0
111 014	EGE diverse			20 000	20 000	30 000	0	
	Sum investeringsutgifter			46 000	20 000	30 000	0	
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0	
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			46 000	20 000	30 000	0	

Brann- og redningsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
650	Brann- og redningsetaten (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	264 911	300 293	321 913
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	52 057	38 805	37 223
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	14 325	15 364	15 542
14	Overføringsutgifter	7 662	164	165
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	7 398	0	0
	Sum utgifter	346 352	354 626	374 843
16	Salgsinntekter	-62 633	-61 001	-65 676
17	Refusjoner	-13 204	-9 152	-9 454
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 825	0	0
	Sum inntekter	-78 662	-70 153	-75 130
	Netto utgifter	267 690	284 473	299 713

1. Ansvarsområde

Brann- og redningsetaten skal verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot brann og eksplosjon, mot ulykker med farlig stoff og farlig gods og andre akutte ulykker.

Brann- og eksplosjonsvernloven pålegger kommunen ansvaret for å sørge for etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver etter loven på en effektiv og sikker måte. Dimensjonering av etaten styres av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen med innbyggertall og risikobilde som inngangsparametere.

2. Situasjonsbeskrivelse

Utviklingen i Oslo skaper utfordringer, med både fortetting og gammel verneverdig bebyggelse, vekst i folketallet, et aktivt uteliv, byen som kommunikasjonsknutepunkt og senter for viktige samfunnsfunksjoner. Risikobildet for brann og ulykker er forholdsvis stabilt, men det er nødvendig å ta hensyn til ny risiko i det moderne samfunnet som terror og viljestyrte handlinger.

I 2010 omkom 6 personer i brann i Oslo, hvorav 5 var over 75 år. Eldre er overrepresentert i statistikken. Etaten redder mange gjennom kort innsatstid og godt redningsmateriell. Antallet branner og brannskadene ligger under landsgjennomsnittet.

Både beredskapen og etatens kompetansenivå vurderes tilstrekkelig dimensjonert i forhold til forskriftskravene. Ressursbruken innenfor det brannforebyggende arbeidet retter seg i hovedsak mot lovpålagte oppgaver. Etaten viderefører det brannforebyggende arbeidet i gamle bygårder og omsorgsboliger ved å kreve varig og effektiv sikring av disse objektene. Minst halvparten av ca 3.500

eldre bygårder har branntekniske avvik. Nye krav til sikring av flerboligbygg i ny byggt teknisk forskrift til plan- og bygningsloven gjør det enklere å kreve sikring i form av automatiske slokkeanlegg.

Etaten avdekker stadig ulovlig overnatting knyttet til arbeidsinnvandringen. Flere av disse overnattingsstedene har uakseptabelt sikkerhetsnivå og blir stengt umiddelbart.

Etaten utfører feiing og tilsyn av piper og ildsteder minimum hvert fjerde år. Antall pipebranner i Oslo holdes på et stabilt nivå og fører svært sjelden til skader utenfor fyringsanlegget. Feietjenesten kombineres med et stort informasjonsarbeid rettet mot enkeltleiligheter og borettslag.

Brann- og ulykkesberedskapen i Oslo er god, med god geografisk plassering av brannstasjonene. Innsatstid ved branner og ulykker er mellom 5 og 6 min, som er under forskriftens minimumskrav på 10 min.

Nøkkeltall for: Kap. 650 Brann- og redningsetaten	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Gjennomsnitt innsatstid beregnet av alle utrykninger	5 min 55 sek	5 min 25 sek	5 min 50 sek

Lønnsutgiftene utgjør 85 % av totalutgiftene. Andre driftsutgifter dekker drift av brannstasjoner, opplæringsvirksomhet, service og vedlikehold av redningsmateriell/kjøretøy samt verneutstyr.

Feiegebyret finansierer feiing og tilsyn med piper og ildsteder etter selvkost. Arbeidet utføres av Boligseksjonen, kapittel 650. Omsorgsbygg KF bygger nytt bygg for Boligseksjonen ved Grorud brannstasjon, planlagt ferdig mars 2012. Husleien forventes å øke med 1 mill til ca 2,4 mill.kr.

Årlig abonnementsavgift for nytt nødnett blir lavere enn tidligere kalkulert da nødnettet ikke egner seg til røykdykkersamband. Eksisterende røykdykkersamband må dermed opprettholdes.

3. Målsetninger

- Oslo skal ha en godt organisert og effektiv beredskap
- Brann- og ulykkesrisiko skal reduseres gjennom målrettet informasjon og effektiv myndighetsutøvelse

Måltall for: Kap. 650 Brann- og redningsetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Brannforebyggende virksomhet:				
Forebyggende tilsyn i særskilte brannobjekter	2 600	2 328	2 600	2 600
Lovpålagte tilsyn	100 %	90,0 %	100 %	100 %
Bemanning:				
Årsverk funksjon 338 forebyggende pr. 1000 innbyggere	0,12	0,14	0,14	0,14
Årsverk funksjon 339 forebyggende pr. 1000 innbyggere	0,60	0,56	0,60	0,60

4. Strategier og tiltak

- Videreutvikle området urban redning
- Redusere unødige utrykninger
- Prioritere tilsyn med risikobygninger, eldre bygårder og omsorgsboliger

Det brannforebyggende arbeidet og beredskapsstyrkens størrelse og organisering skal vurderes i forhold til risikovurderingen fra 2011, folketallet i Oslo og kravene i en ny forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen.

Mangelfull brannsikring av gamle bygårder, omsorgsboliger og fredet bebyggelse er fortsatt en utfordring i Oslo. Det skal derfor legges fortsatt stor vekt på tilsynet av risikobygninger i byen.

Etaten skal engasjere seg ytterligere i brannvernarbeidet for de mest utsatte gruppene i byen gjennom informasjon til minoritetsgrupper, skoler, hjemmeboende eldre og funksjonshemmede. Dette inkluderer også opplæring av hjemmehjelpere og besøk på eldresentre. Ulovlig overnatting i Oslo knyttet til arbeidsinnvandring medfører ofte dårlig brannsikkerhet. Kontroll og bruksnektelser er derfor nødvendig. Etaten samarbeider med andre tilsynsmyndigheter om dette.

Etaten skal sikre god framkommelighet for utrykningsbilene, og påvirke byutviklingen gjennom deltakelse i kommunens funksjonsutvalg, samråd og uttalelser i alle plansaker. Etaten skal arbeide aktivt for å sikre et høyt brannsikkerhetsnivå i byens nye bebyggelse og bidra til at fortettingen av byen ikke reduserer etatens innsatsmuligheter. Etaten skal fortsette sitt brede informasjonsarbeid om automatiske slokkeanlegg. Etaten skal fortsatt tilby tilknytning av alarmer til 110-sentralen fra forskjellige typer brannsikringsanlegg i bygg.

Etaten skal opprettholde en effektiv og sikker beredskap som kan håndtere akutt forurensning, store branner, ulykker og ekstremvær, samt å være forberedt på å bidra til å håndtere terror og viljestyrte handlinger. Slagkraften skal opprettholdes gjennom en tilstrekkelig innsatsstyrke, god organisering og oppdatert materiell. Etaten skal videreutvikle området "urban redning", og fortsette arbeidet med å påvirke utviklingen av nasjonal beredskap og regelverket innen brannvern og beredskap.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 20,4 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Dekningsgraden for selvkost innenfor feietjenesten er i byrådets forslag til budsjett 2012 beregnet til 100 %. Det foreslås å øke årsgebyret med kr. 23,0 (18,0 %) i 2012.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
650	Brann- og redningsetaten (MOS)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	14 098	6 000	6 000
04	Overføringsutgifter	339	0	0
	Sum utgifter	14 437	6 000	6 000
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-4 589	-360	-360
	Sum inntekter	-4 589	-360	-360
	Netto utgifter	9 848	5 640	5 640

1. Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

650	Brann- og redningsetaten (MOS)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
109 014	Utstyr, transportmidler, maskiner			6 000	6 000	6 000	6 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			6 000	6 000	6 000	6 000		
Finansiering:									
109 014	Utstyr, transportmidler, maskiner		Overført mva refusjon	-360	-360	0	0		
109 014	Utstyr, transportmidler, maskiner		Inv. mva fra 2014	0	0	-360	-360		
	Sum kapittel finansiering			-360	-360	-360	-360		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			5 640	5 640	5 640	5 640		

Kjøp av transporttjenester**Driftsbudsjettet**

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
711	Kjøp av transporttjenester (MOS)			
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 397 630	1 438 749	1 395 663
	Sum utgifter	1 397 630	1 438 749	1 395 663
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	1 397 630	1 438 749	1 395 663

1. Ansvarsområde

Ruter As har som formål å etablere et helhetlig, rasjonelt og markedstilpasset kollektivsystem for hele Oslo- og Akershusregionen. Selskapet er det sentrale kompetanseorganet for kollektivtrafikken og skal planlegge, administrere, kjøpe og markedsføre transporttilbudet i Oslo og Akershus i henhold til rammebestillinger fra Oslo kommune og Akershus fylkeskommune. Ruter As har ansvaret for planlegging og utvikling av kollektivtrafikktilbudet på kort og lang sikt, herunder ruteplanlegging, priser og billettsystemer, merkevarestrategi, informasjons- og designprogram og markedsføring.

Ruter As skal overfor Oslo kommune og Akershus fylkeskommune minimum hvert fjerde år legge frem en plan for langsiktig utvikling.

Ruter As baserer sin virksomhet på at de to eierne kanalisere sine ressurser knyttet til kollektivtransport gjennom selskapet. Ruter As er mottaker av billettinntekter og tilskudd, og har ansvaret for å etablere trafikktilbudet gjennom kontrakter med operatørene. Både drifts- og kapitalkostnader skal fremgå av Ruter As sine budsjetter og regnskap. Ruter As skal sørge for en god oversikt over pengestrømmer og økonomi i alle deler av kollektivtrafikktilbudet. Avtalene med leverandørene skal reflektere og synliggjøre drifts- og kapitalkostnadene knyttet til produksjonen. Kontrakter med ikke konkurranseutsatte operatører (t-bane og trikk) skal baseres på bestemte krav til kostnadsutvikling og produktivitet.

2. Situasjonsbeskrivelse

Ruter As overtok 01.01.2008 oppgavene til AS Oslo Sporveier og Stor-Oslo Lokaltrafikk AS og har siden fylt rollen som Oslo kommune og Akershus fylkeskommune sitt felles kollektivtrafikkselskap. Over 50 % av kollektivtrafikkreisene i Norge skjer i Ruter As sin regi.

Selskapet driver markedsføring, informasjon og produktutvikling tilknyttet slike tjenester, samt ruteopplysningstjenester gjennom Trafikanten. Ruter As stiller krav knyttet til omfang og funksjon/utforming for vognmateriell, stasjoner og stoppesteder, samt til servicenivå og kvalitet i utførelsen av driftsoppgaver.

Ruter As utreder alternative transport- og investeringsløsninger og gir anbefaling om eventuell gjennomføring overfor Oslo kommune/Akershus fylkeskommune. K2012- Ruters strategiske kollektivtrafikkplan 2012- 2060 ble presentert i juni 2011. Ruter As har ikke eget investeringsregnskap knyttet til infrastrukturen, men kapitalkostnader i kollektivtrafikken dekkes delvis over Ruters budsjett gjennom kontrakter med utfører.

Kollektivtrafikken er i 2011 fortsatt i vekst, og har siden 2005 vokst mer enn biltrafikken. Kollektivtrafikkens andel av motoriserte reiser i Oslo var i 2010 på 45 %, dette er en økning fra 2009 på 3 prosentpoeng. Det forventes fortsatt befolkningsvekst i Oslo, og den samlede forventede befolkningsveksten i Oslo og Akershus er på over 30 % frem mot 2030.

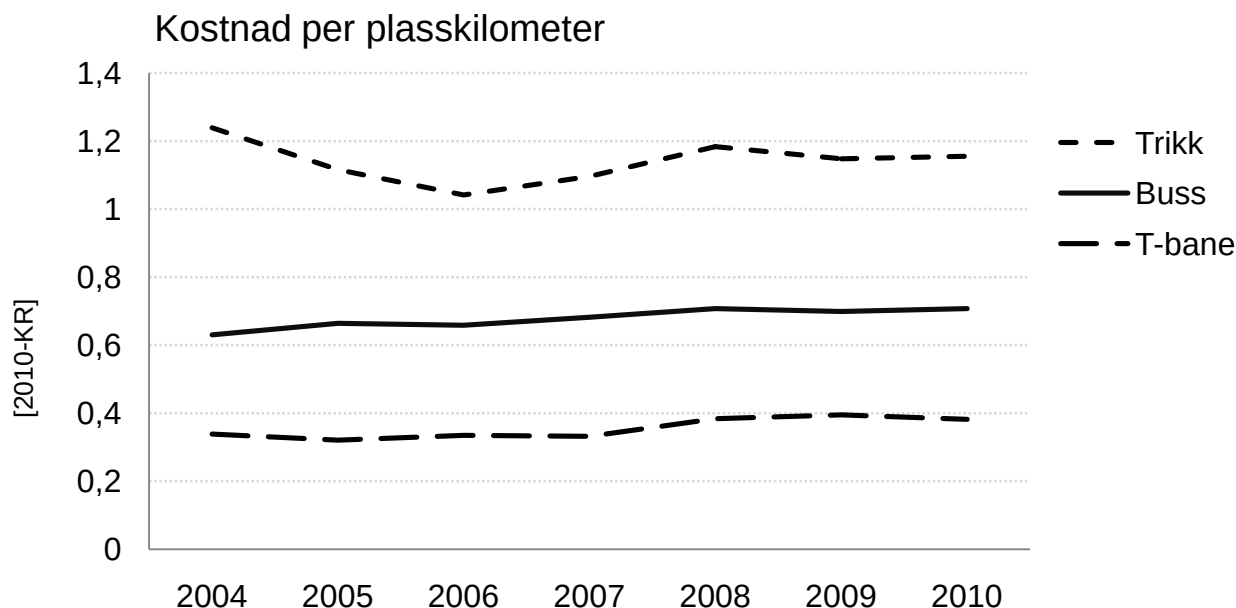
Mer enn 50 % av landets kollektivreiser inklusiv tog skjer i Oslo og Akershus. Trafikkveksten for Ruter As fortsatte i 2010. Antall påstigende ble beregnet til hele 271 millioner, dette er en økning på 19,0 mill. påstigninger fra 2009. I Oslo var trafikkveksten på 5,5 %, mens Akershus hadde en vekst på 5,8 %.

Kollektivtrafikken er helt avgjørende for Oslos funksjonsdyktighet og miljø. Veksten i kollektivtrafikken har variert for de forskjellige driftsartene. I 2010 var veksten i Oslo størst for bussen og trikken. Bussen økte med 8,9 %, men veksten kan delvis tilskrives at det ble kjørt buss for bane blant annet på Holmenkollbanen. Trikken hadde en økning på 5,6. % og for T-banen var økningen på 2,7 %. I rushtiden til og fra Oslo sentrum er kollektivtrafikken det dominerende transportmiddelet med en markedsandel på ca 80 %. I indre by i Oslo er det bare vel halvparten av husstandene som disponerer bil, og kollektivandelen er tilsvarende høy. I Oslo økte biltrafikken i 2010 med 0,4 %, målt ved Statens vegvesens veitrafikkindeks. Kollektivtrafikken i Oslo steg med 5,5 %. I Oslo vokste dermed kollektivtrafikken mer enn biltrafikken for sjette år på rad i 2010. Denne trenden fortsetter i 2011, tall fra første halvår viser at i Oslo har biltrafikken sunket med 0,2 %, mens kollektivtrafikken har steget med 6,6 %.

Det er en tydelig sammenheng mellom tilbudsøkning og trafikkvekst. En grunnleggende vekst kommer fra økt befolkning, men trafikken øker naturlig nok særlig der det er satset på tilbudsforbedringer. Skal kollektivtrafikken lykkes i å gi et best mulig bidrag til forbedret funksjonsdyktighet og miljø i regionen er det vesentlig at satsingen på forbedret tilbud kan konsentreres om områder og relasjoner hvor forutsetningene for omfattende kollektivtrafikk er til stede. Et godt eksempel på slik trafikkvekst er tilbudsøkningen på Furusetbanen.

Kundetilfredsheten i 2011 har holdt seg stabilt på 91 %, tall fra de første fire månedene i 2011 indikerer en økning i tilfredshet til 94% som er høyere enn samtlige tidligere målinger og dette antas å skyldes nye t-banevogner og innføring av sanntidsinformasjon på stasjonene. Kundene er mest tilfreds med gangavstander og minst fornøyd med pris. Da dette gjelder for hele Ruters virkeområde antas det at denne tendensen vil bedres med den nye takst og sonestrukturen som blir iverksatt oktober 2011. Kundernes tillit til sikkerhet, trygghet og evne til problemløsning er høyt.

Kostnadene per plasskilometer viser en kostnadsvekst for de fleste driftsarter fra 2010 til 2011. Kostnadene per plasskilometer for T-bane økte med 3 %, mens kostnadene for trikk og for buss økte med rundt 1 % jf figuren nedenfor.

Når en kun ser på bybusstilbudet er kostnadene uendret fra i fjor. Når de absolutte størrelsene vurderes, er det viktig å ta hensyn til at de reflekterer de formelle regnskapene i Ruter As.. Vesentlige infrastrukturkostnader for trikk og særlig T-bane er ikke inkludert (avskrivninger). Ruter As arbeider for å få frem mer fullstendige data de kommende årene, basert på oversikt over alle pengestrømmene for drifts- og investeringsformål. Kunnskap om det faktiske kostnadsbildet og utvikling over tid for de konkurranseutsatte kontraktene har bekreftet at det er et behov for å få frem informasjon, som på en objektiv måte viser utviklingen i selskapenes effektivitet. Det vil derfor være et viktig arbeid å drive benchmarking med de andre nordiske landene, og relevante byer, selskaper og operatører ellers i Europa. Oslo kommunes kraftige satsing på kollektivtrafikken de seneste årene har skjedd gjennom realøkning i tjenestekjøpet fra Ruter As, og en samlet ramme til investeringer og andre øremerkede tiltak i størrelsesorden 900 mill kr, finansiert gjennom blant annet Oslopakke 3. Satsingen illustreres ved følgende tiltak:

- I perioden 2006 til 2010 har til sammen 249 nye T-banvogner blitt satt i drift. Ytterligere 96 T-banvogner er bestilt og vil fases inn fra sommeren 2012 frem mot 2015.
- En omfattende oppgradering av infrastruktur er gjennomført, senest ble Lambertseterbanen og Holmenkollbanen rustet opp, samtidig som oppgradering av stasjoner, skinnegang og strømforsyning mv videreføres på en rekke områder, fellestunnelen sommeren 2011.
- Trikkesporet i Grensen og deler av Drammensveien er oppgradert, arbeider i gang på Ekebergbanen.
- Kolsåsbanen i Oslo moderniseres til metrostandard, i august åpnet nye Bekkestua stasjon. I Åpningen av Jar stasjon i desember 2010 markerte at hele Oslodelen av Kolsåsbanen oppgradert til metrostandard.
- 7,5 minutters rute på Furusetbanen fra sommeren 2010.
- Heldøgnsdrift ble etablert på busslinje 31 og 37 sammen med et bedre strukturert nattbusstilbud.
- All busstransport i Oslo er konkurranseutsatt med en samlet årlig kostnadsreduksjon på omlag 70 mill. Dette har økt kvaliteten på busstilbudet betydelig samtidig med strengere miljøkrav til bussene.
- Bedre regional samordning og slagkraft i kollektivtrafikken er sikret ved etablering av Ruter As som felles administrasjonsselskap for Oslo og Akershus

Kollektivtrafikken er et viktig virkemiddel med hensyn til det ytre miljøet. Innenfor virksomheten i Oslo skjer nå 61 % av kollektivreisene med elektrisk drevne t-baner, trikker og lokaltog, uten lokale utslipp. Ruter As sitt kollektivtilbud inkluderer cirka 1200 busser, hvorav nesten 450 kjører kun i Oslo.

I 2011 har Ruter 38 busser som benytter biogass og 21 busser som benytter bioetanol. Biogassbussene benytter biogass fra Bekkelaget renseanlegg, og bioetanol er produsert av nordisk trevirke. Biogassproduksjonen i Oslo/Akershus kommer til å øke da Nes biogassanlegg tas i bruk 2012/13. Det vil da være nok biogass til 240 busser i begynnelsen av 2013. Det er stor mulighet for at mengden biogass Osloregionen kan dobles i forhold til dette. Ruter AS har dessuten 18 hybridbusser som gjenvinner bremseenergi. Disse bussene reduserer drivstofforbruket med ca 30 % og gir således tilsvarende utslippsreduksjoner. Hybridbusser har også et lavt støynivå. Ruter AS har gått til innkjøp av 5 brenselcellebusser og en tankstasjon for hydrogen. Planen er å ha disse i drift i løpet av våren 2012. Ved inngangen til 2011 hadde Ruter 106 busser som benytter 100 % biodiesel og 78 busser som benytter 30 % biodiesel. I 2010 var forbruket av fornybart drivstoff 13,4 %.

Den nye generasjonen T-banetrokker har et lavere støynivå og generelt bedre komfort enn de gamle vognene. De nye vognene gjenvinner også bremseenergien, og utfasingen av de gamle t-banetrokkerne har gitt en reduksjon av strømforbruket på 9 %.

Det er avtalt en opsjon i avtalene med trikken og T-banen om å signere avtale om sertifisert grønn strøm. Dette innebærer en mindre økning i kostnaden for elektrisitet, men Ruter AS ser muligheter til å styrke kollektivtrafikkens miljøprofil og -resultater med dette tiltak.

Økt kollektivandel i kombinasjon med en stadig mer klimavennlig kollektivtransport har de siste årene bidratt til reduserte utslipp av klimagasser i Oslo. Ruter AS har i 2008 og 2009 for Oslos del overoppfylt målet om at kollektivtrafikken skal ta det vesentlige av veksten i motorisert trafikk. Samlet klimagevinst i 2011 sammenlignet med 2007 ved at kollektivtrafikken tar motorisert trafikkvekst vil være ca 65 000 tonn CO₂.

3. Målsetninger

- Oslo kommune skal legge til rette for å bo og arbeide i byen uten bruk av bil
- Kollektivandelen av persontransporten i Oslo skal økes ytterligere
- Kollektivreiser skal være mest mulig miljøvennlige

4. Strategier og tiltak

Byrådets mål med å kjøpe kollektive transporttjenester er å bidra til å gi publikum et godt og effektivt transporttilbud slik at reiser i Oslo kan avvikles på en mest mulig funksjonell og miljøvennlig måte. Det er et mål at kollektivtrafikken skal være så effektiv, og tilbudet så godt, at flere velger bane, trikk, buss eller båt. Byrådet vil arbeide for en utvikling der kollektivtrafikken tar det meste av økningen i fremtidig reisebehov. Økt kollektivtrafikkapasitet og økte kollektivandeler er den mest effektive løsningen for å unngå kø, kork og kaos, og ikke minst miljøbelastninger lokalt og globalt. Ruter AS sitt bidrag til reduserte klimagassutslipp er betydelige også i nasjonal sammenheng. Ruter AS stiller kontinuerlig krav til sine leveranser for ytterligere å forbedre miljøstandarden i kollektivtrafikken, blant annet ved å ta i bruk den miljømessig beste bussteknologien som til enhver tid er tilgjengelig i Norge. Innenfor denne rammen satses det på økende bruk av biodiesel og annet biodrivstoff som krav til operatørene. Fra 2013 vil biometan fra husholdningsavfall kunne innføres som drivstoff for buss. Byrådet vil fortsette med sitt arbeid for å nå målsetningen om at kollektivtrafikken skal ta det meste av økningen i fremtidig reisebehov. I 2012 vil følgende tiltak/aktiviteter bidra til dette

- Gjennomføre full samordning av tilbud og priser i Oslo og Akershus, slik at trafikantene opplever et mer helhetlig og lett tilgjengelig tilbud i regionen
- Kjøp av ytterligere nye T-banetrokker for videre styrking av T-banetilbudet.
- Oppgradere nedslitte T-banestasjoner og andre deler av baneinfrastrukturen finansiert av

Oslopakke 3-midler

- Fortsette oppgraderingen av Lamberseterbanen finansiert av Oslopakke 3 midler
- Fornye Ekebergbanen finansiert av Oslopakke 3

Ruter As skal drives ut fra sunne økonomiske prinsipper, og fremstå med høy effektivitet når man sammenligner med administrasjonsselskaper i andre europeiske storbyer. I årene som kommer skal Ruter As ha gjennomført en effektivisering av trafikktilbudet som gir vesentlig mer kollektivtrafikk for pengene. Byrådet mener en konkurranseutsetting av driften på trikk og t-bane vil være et viktig virkemiddel i effektiviseringsarbeidet.

Ruter As skal videreføre prosessen for å få en mer effektiv forretningsmodell for kjøp av t-bane og trikketjenester. Målet er klarere roller og høyere effektivitet. Fortrinn i egenregi og fortrinn i markedet må utnyttes til beste for en kostnadseffektiv kollektivtrafikk.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Byrådet foreslår 1 395,7 mill. til kjøp av transporttjenester i Oslo for 2012. I hovedsak er dette midler som supplerer billettinntektene for å finansiere kjørekontraktene med operatørene som utfører selve transportproduksjonen.

Ruter As vil i henhold til forutsetningene for Oslopakke 3 tildeles bompenger til kollektivtiltak. Stortingets forutsetning er i utgangspunktet 540,0 mill pr år i 2008, hvorav 300,0 mill til Oslo og 240,0 mill til Akershus, som prisjusteres. Det eksakte beløpet fastsettes i statsbudsjettet. I Oslo finansierer dette anskaffelse og drift av ytterligere 57 nye T-banvogner som innebærer en fortsatt kraftig kapasitetsøkning på T-banen samt ca 150,0 mill til reinvesteringer i infrastruktur. I 2011 går disse midlene til vognleie for nye T-banvogner, videreføring av frekvensøkning på Grorudbanen og Furusetbanen og andre tidligere tilbudsforbedringer og kapasitetsøkninger på T-banen, drift av gjenåpnet Kolsåsbane, videreført frekvensforbedring for busslinjer i indre by, tilbudsstyrking i Søndre Nordstrand, kvalitetsincitamenter på T-bane og trikk og ikke minst oppgradert infrastruktur for T-bane og trikk.

Det er innarbeidet en forventet prisutvikling med netto 37,3 mill., jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
752	Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	1 062	0	0
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	0	1 238	1 361
14	Overføringsutgifter	171	770	776
	Sum utgifter	1 233	2 008	2 137
17	Refusjoner	-135	0	0
	Sum inntekter	-135	0	0
	Netto utgifter	1 098	2 008	2 137

1. Strategier og tiltak

Overføringer til andre gjelder 0,040 mill. i medlemsavgift til Trygg trafikk. For øvrig brukes avsetningen til diverse utredninger og prosjekter blant annet innen miljø og kollektiv- og samferdselsspørsmål.

Oslo kommunes andel av drift av Regionkontor landbruk, som er et interkommunalt samarbeid mellom fem kommuner bevilges over dette kapitlet.

Det er innarbeidet forventet prisutvikling med netto 0,049 mill., jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Samferdselsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
760	Samferdselsetaten (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	83 722	93 692	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	427 499	407 592	0
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	385	0	0
14	Overføringsutgifter	51 354	559	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	122 128	0	0
	Sum utgifter	685 089	501 843	0
16	Salgsinntekter	-50 614	-56 567	0
17	Refusjoner	-183 416	-204 383	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-67 988	0	0
	Sum inntekter	-302 018	-260 950	0
	Netto utgifter	383 071	240 893	0

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
760	Samferdselsetaten (MOS)			
00	Lønn og sosiale utgifter	7	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	489 986	401 430	0
03	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	14	0	0
04	Overføringsutgifter	98 566	0	0
	Sum utgifter	588 573	401 430	0
07	Refusjoner	-153 518	-38 000	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-54 140	-19 503	0
	Sum inntekter	-207 657	-57 503	0
	Netto utgifter	380 916	343 927	0

Etaten ble avviklet per 01.05.2011 og inkludert i kap. 542 Bymiljøetaten.

Sykkelprosjektet

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
761 Sykkelprosjektet (MOS)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	4 000	4 008
Sum utgifter	0	4 000	4 008
Sum inntekter	0	0	0
Netto utgifter	0	4 000	4 008

Tekst se kap. 542 Bymiljøetaten

Det er innarbeidet en prisutvikling med netto 0,03 mill., jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
761 Sykkelprosjektet (MOS)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	115 000	129 500
Sum utgifter	0	115 000	129 500
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	-6 870	-4 500
Sum inntekter	0	-6 870	-4 500
Netto utgifter	0	108 130	125 000

1. Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

761 Sykkelprosjektet (MOS)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
111 013	Gang- sykkelveier og sykkelparkering		129 500	144 000	122 000	135 500		Løpende
	Sum investeringsutgifter		129 500	144 000	122 000	135 500		
	Finansiering:							
111 013	Gang- sykkelveier og sykkelparkering	Overført mva refusjon	-4 500	-5 000	0	0		
111 013	Gang- sykkelveier og sykkelparkering	Inv. mva fra 2014	0	0	-5 000	-5 500		
	Sum kapittel finansiering		-4 500	-5 000	-5 000	-5 500		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		125 000	139 000	117 000	130 000		

Gang- sykkelveier og sykkelparkering

Byrådet foreslår en ramme på 129,5 mill. Midlene foreslås avsatt til opprustning av Torggata fra Hausmannsgate til Youngstorget med fokus på gående og syklende, sykkelfelt i Hoffsvæien mellom

Monolittveien og Harbirtzalléen, sykkelvei med fortau langs Tvetenveien og diverse mindre prosjekter og planlegginger.

Trafikketaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
763	Trafikketaten (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	96 166	105 058	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	70 089	65 729	0
14	Overføringsutgifter	22 359	3 048	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	4 327	0	0
	Sum utgifter	192 942	173 835	0
16	Salgsinntekter	-284 753	-285 590	0
17	Refusjoner	-13 835	-5 281	0
18	Overføringsinntekter	-8	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-4 327	0	0
	Sum inntekter	-302 923	-290 871	0
	Netto inntekter	-109 982	-117 036	0

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
763	Trafikketaten (MOS)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	14 016	9 600	0
	Sum utgifter	14 016	9 600	0
	Netto utgifter	14 016	9 600	0

Etaten ble avviklet per 01.05.2011 og inkludert i kap. 542 Bymiljøetaten.

SEKTOROMRÅDE SELVFINANSIERENDE ETATER

Vann- og avløpsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
620	Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	225 754	231 983	250 547
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	249 912	273 183	290 858
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	185 199	184 877	190 978
14	Overføringsutgifter	5 751	10 674	10 759
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	234 316	0	0
	Sum utgifter	900 933	700 717	743 142
16	Salgsinntekter	-1 011 679	-1 018 416	-1 097 562
17	Refusjoner	-9 603	-6 755	-6 978
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-234 316	0	0
	Sum inntekter	-1 255 598	-1 025 171	-1 104 540
	Netto inntekter	-354 665	-324 454	-361 398

1. Ansvarsområde

Vann- og avløpsetaten skal dekke byens innbyggere og næringslivskunder sitt behov for drikkevann og håndtere avløpsvannet slik at byens miljø, fjorden, trivsel og biologiske mangfold blir ivaretatt. Etaten skal dekke brukernes behov for service- og forvaltningstjenester. Etaten skal ha en offensiv forvaltning hvor ressurser og energipotensial utnyttes på en miljøvennlig måte. Oppgavene skal løses på en miljø- og kostnadseffektiv måte.

Etaten skal ivareta oppgaver knyttet til planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av kommunale anlegg for vannforsyning og avløpshåndtering. Lovgrunnlaget for etatens myndighetsansvar er særskilt knyttet til forurensningsloven, forurensningsforskriften, plan- og bygningsloven, vannressursloven, drikkevannsforskriften, vannforvaltningsforskriften samt lov om kommunale vass- og kloakkavgifter.

2. Situasjonsbeskrivelse

Etaten har stort fokus på rehabilitering av vannledningsnettet for å redusere lekkasjemengden og faren for vannledningsbrudd. Redusert lekkasjemengde sammen med et lavere forbruk i husholdningene har resultert i at drikkevannsproduksjonen i Oslo har holdt seg forholdsvis stabil de siste 6 årene. Når vannbehandling og distribusjonssystem dimensjoneres for fremtiden, tas det hensyn til befolkningsvekst og økt krav til drikkevannskvaliteten og leveringssikkerheten. Eventuelle klimaendringer med endret nedbørsfordeling over året, som korte og intense nedbørperioder, krav til

større minstevannføringer vil bety mindre tilgjengelig råvann og større grad av usikkerhet knyttet til råvannskvaliteten.

Antall kjelleroversvømmelser ligger fortsatt på et lavt nivå. Etaten arbeider systematisk med å redusere antall områder med risiko for kjelleroversvømmelser ved å forbedre ledningsnettets kapasitet i disse områdene.

I arbeidet med å redusere forurensingen til vannmiljøet og sikre et funksjonelt avløpsnett, følger etaten målsettingen i hovedplanen for avløp og vannmiljø. Gjennomsnittlig fornyelsestakt på avløpsnettet de siste 5 årene er 1,2 %.

Vettakollen høydebasseng er vedtatt og kontrakt med entreprenør ble inngått i mars 2011. Prosjektet er forsinket fordi behandling av reguleringsplanen har tatt lenger tid enn forutsatt. Planlagt ferdigstillelse er våren 2014.

Krav fra statlige myndigheter blant annet ved vannforvaltningsforskriften gir sterke føringer i forhold til avløpsbehandling og reduksjon av lekkasjer og overløp. Vannforvaltningsforskriftens første planperiode er gjennomført og arbeidet i andre planperiode har nå startet opp. Vann- og avløpsetaten har oppgaver knyttet til både tiltaksanalyse og økt overvåking av samtlige vannforekomster i Oslo kommune. Vann- og avløpsetaten arbeider systematisk for å redusere utslipp til vassdrag forårsaket av driftsforstyrrelser på ledningsnettet. Installering av overvåkingsutstyr i kummer med overløp ble utført i 2010 og fortsetter i 2011/2012. Fjernovervåking av overløp har påvist utslipp som det ellers hadde vært vanskelig å oppdage. Det betyr at det vil bli oppdaget flere utslipp i årene fremover og at det vil bli nødvendig å utføre flere tiltak på overløp for å forhindre utslipp.

Resultater fra innsatsen vises allerede og det er store muligheter for videreutvikling av overvåkingen til andre områder.

02.03.2011 ble det oppdaget lekkasje på en klorslange på Oset vannbehandlingsanlegg. Ca 6000 liter klor rant ut i Akerselva og tok livet av det meste av fisk og bunndyr i elva. Etaten ser alvorlig på hendelsen. Det er satt inn ekstra resurser for å følge opp situasjonen i elven og nødvendige tiltak er iverksatt både i elven og på Oset vannbehandlingsanlegg.

Det er gjennomført ved hjelp av eksterne leverandører en risikoanalyse av vannforsyningen. Det er igangsatt risikovurderinger av restriksjonene i nedbørsfeltet til Maridalsvannet og ytre miljø-analyse i forhold til faren for forurensing fra etatens vannbehandlingsanlegg..

Områdetiltakene i Alna, Gaustadbekken, Hovinbekken, Frognerelva og Hoffselva er videreført. Oslos hovedvassdrag viser en svak bedring med henblikk på innhold av næringsstoffer. Avløpsvannet fra Oslo behandles ved Bekkelaget renseanlegg og ved Vestfjorden avløpsselskap (VEAS). Anleggene behandlet totalt 109,5 mill m³ avløpsvann fra Oslo i 2010. Den totale belastningen inn på Bekkelaget renseanlegg har økt de senere år. Kapasiteten ved Bekkelaget renseanlegg utnyttes i dag 100 %. Rensekravet på fosfor på 90 % overholdes, men kravet om 70 % nitrogenfjerning inkl. overløp overskrides. Det er ikke tilstrekkelig kapasitet til å behandle hele tilførselen av avløpsvann gjennom alle rensetrinn ved anlegget, og deler av tilførselen blir kun behandlet med kjemisk felling. Dette gir liten nitrogenfjerning. Overbelastning av renseanlegget, som i hovedsak skyldes økt befolkningsvekst, medfører benyttelse av mer innsatsmidler for å kunne klare konsesjonen. Det nye slambehandlingsanlegget som er igangsatt medio 2011 og som skal redusere nitrogeninnholdet i slamvannet vil være i full drift i 2012.

Etaten har i 2011 utarbeidet konseptvalgutredning (KVU) for ny rensekapasitet Oslo øst, denne viser at en utvidelse av Bekkelager renseanlegg er alternativet med minst kostnad og risiko. Utvidelse av Bekkelaget er det alternativet som tilfredsstiller alle oppsatte krav og som sikrer at Vann- og avløpsetaten kan overholde gjeldende konsesjonskrav frem til 2030. Sluttrapporten er kvalitetssikret (KS1), og etaten vil arbeide videre med det anbefalte alternativet fra KVU/KS1. Forprosjekteringen er beregnet til å være

ferdig tidlig i 2012. Videre er det igangsatt arbeid med regulering av utbyggingen i henhold til Plan- og Bygningsloven.

Etter en kortere innkjøringsperiode ble biogassoppgraderingsanlegget ved Bekkelaget satt i ordinær drift i mars 2010. I 2010 ble det levert 1 035 000 m³ oppgradert biogass (biometan), som utgjør 59 % av hele produksjonen. Dette tilsvarer 1 035 000 l diesel. Årsaken til den lave andelen av biogass som ble oppgradert skyldes manglende avtagere av drivstoff.

Midtgardsormen prosjektet ble vedtatt i 2010 og skal modernisere avløpssystemet i Oslo-øst ved fremføring av dette til Bekkelaget renseanlegg. Fremdrift i 2011 er i henhold til fastsatt plan og budsjett. Avløpssystemet forventes ferdigstilt i 2016 ved påkobling til renseanlegget. Midtgardsormen sammen med parallelle tiltak i Akerselva ovenfor Kuba og på Bekkelaget renseanlegg forventes å gi en betraktelig bedre vannkvalitet i Akerselva og indre Oslofjord.

Vann- og avløpsetaten har økt sin innsats på mange arenaer både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Etaten har sterk fokus på kundebehandling. Etaten benytter telefonvarslings for å informere innbyggerne om midlertidige arbeider på kommunalt ledningsnett som medfører stopp i vannforsyningen eller endret vannkvalitet. Ved igangsetting av alle prosjekter informeres berørte naboer. Flere av de totalt førti dammene i marka har de siste årene blitt tilrettelagt for fjernkontroll. Dette arbeidet gir effektiviseringsgevinster og besparelser ved at operatørene slipper å kjøre ut til dammene for å regulere vannføringene ut av magasinene. I tillegg gir dette en mer nøyaktig tapping av magasinene.

I gjeldende økonomiplan er det lagt til grunn en forventet økning av gebyrgrunnlaget. Utskiftningen av rundt 7500 vannmålere, som følge av for høyt målt forbruk, vil føre til en reduksjon i gebyrgrunnlaget. Ut fra beregninger gjort på grunnlag av noen få testresultater, utgjør dette en reduksjon på ca 1 % årlig for denne kundegruppen (i hovedsak næringseiendommer). Utskiftning av vannmålere skal være sluttført i 2013. I perioden 2012 til 2013 vil det til en viss grad kompenseres av nyetableringer og utbygginger, men det forventes ikke en vekst i totalt beregningsgrunnlag som gjeldende økonomiplan tilsier.

Målene i Byøkologisk program følges opp i etatens arbeider med revisjon av etatens strategiske plan og hovedplaner. Etaten er i gang med klimatilpasningsstrategi for Oslo kommune i dialog med andre etater under "Fremtidens byer".

Vann- og avløpsetaten har gjennom flere år opparbeidet en god tradisjon for bruk av risikovurderinger i forbindelse med for eksempel vedlikeholdsoppgaver og graving. Denne type "sikker jobb" analyse utføres i forkant av denne type arbeid.

Nøkkeltall for: Kap. 620 Vann- og avløpsetaten	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Produksjon (volum):			
<u>Vann:</u>			
Vannproduksjon målt i mill m ³ pr. år	94,6	94,7	104,4
Antall ledningsreparasjoner	171	172	260
Antall brudd på servicegarantien som er registrert	0	0	16
Antall boenheter som har vært uten vann i mer enn 12 timer	925	557	1021
<u>Avløp:</u>			
Behandlet avløpsvann, mill m ³ pr. år	116	114,9	109,5
Antall kjelleroversvømmelser på grunn av kloakkstopp	28	17	11
Antall kjelleroversvømmelser i forbindelse med nedbør	25	4	2
Antall brudd på servicegarantien som er registrert	0	0	0

3. Målsetninger

- Behovet for rent drikkevann til byens innbyggere og næringslivskunder skal dekkes.
- Avløpsvann skal håndteres på en slik måte at byens miljø, fjorden, trivsel og biologisk mangfold ivaretas

Måltall for: Kap. 620 Vann- og avløpsetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Produksjon (volum):				
<u>Vann:</u>				
Hygienisk vannkvalitet målt ved % godkjente prøver (kostra)	100,00 %	99,8 %	100,0 %	100,0 %
Vannkvalitet (fargetall) målt ved % godkjente prøver (kostra)	95,0 %	94,1 %	95,0 %	97,0 %
Produktivitet:				
Strømforbruk målt i KWh/m ³ vannbehandling	0,33	0,33	0,34	0,34
Strømforbruk målt i KWh/m ³ vanntransport	0,14	0,13	0,13	0,13
Strømforbruk målt i KWh/m ³ behandlet avløpsvann	0,26	0,24	0,26	0,25
Strømforbruk målt i KWh/m ³ fra transport av avløpsvann	0,05	0,018	0,02	0,02
Konsesjonskrav fra fylkesmannen for nitrogen inklusiv overløp				70 %
Konsesjonskrav fra fylkesmannen for fosfor inklusiv overløp				90 %
<u>Avløpsledninger</u>				
Fornyelsestakt i gjennomsnitt 5 år i %				1 %
<u>Vannledninger</u>				
Fornyelsestakt i gjennomsnitt 5 år i %				1 %

4. Strategier og tiltak

For å sikre en trygg og god vannkvalitet og leveranse uten avbrudd, skal Vann- og avløpsetaten fortsette vedlikehold og rehabilitering av vannledningsnettet. Som et ledd i å styrke reservevannsforsyningen skal arbeidet med etablering av ny hygienisk barriere på Alnsjøen vannbehandlingsanlegg videreføres og nødvendigheten av ny hygienisk barriere for Langlia vannbehandlingsanlegg skal vurderes. Damanlegg i drikkevannsforsyningens nedbørfelt skal kontinuerlig følges opp innenfor vedtatte rammer.

For å ivareta og utvikle Oslo kommunes målsetting om å være en av verdens mest miljøvennlige byer og for å styrke det blågrønne preget, skal etaten opprettholde innsatsen for fortsatt å bedre kvaliteten i vassdragene og fjorden. Arbeidet med gjenopprettelse/rehabilitering av Akerselva skal fortsette i 2012.

Vann- og avløpsetaten skal videreføre arbeidet med å fornye avløpssystemet. Midgardsormen, som er et omfattende og helhetlig prosjekt som skal gi et nytt og moderne system for håndtering av avløp og overflatevann for de østlige delene av indre by. Prosjektet er et viktig bidrag til forbedring av vannkvaliteten i indre fjordbasseng og Akerselva. Midgardsormen er også essensiell i realiseringen av Fjordbyen. Viktige miljømål vil oppfylles og nye behov for avløpshåndtering grunnet befolkningsvekst og endrede lovkrav vil bli møtt.

I 2012 er målsetningen at min 90 % av biogassproduksjonen skal oppgraderes og leveres til drivstoff (tilsvarende ca 1 580 000 l diesel).

Etaten skal videreføre arbeidet med fjernovervåking av avløpssystemet, innbefattet overvåkning av overløp. For å redusere overvannsmengden til avløpsnettet skal etaten arbeide videre for alternativ lokal håndtering av overløpsvann. Tilsyn med påslipp av fettholdig avløpsvann og tømmerutiner må fortsette.

Arbeidet med ny rensekapasitet Oslo øst fortsetter. Det skal utarbeides en prosjektering som skal leveres for ekstern kvalitetsvurdering(KS2)hvoretter videre fremdrift vil bli vurdert.

Områdetiltakene og arbeidet med gjenåpning av Alna, Hovinbekken, Gaustadbekken Øvre Akerselva, Nedre Akerselva/Bjørsvika Frognerelva og Hoffselva skal videreføres. Arbeidet med å redusere kjelleroversvømmelse ved nedbør skal fortsette.

Vann- og avløpsetatens innsats innenfor byutviklingsprosjekter skal fortsette. Etaten skal bidra til at gjenåpning av elver og bekker planlegges og gjennomføres som del av byutviklingen i aktuelle områder. Tilbudet om elektronisk tilgang på kart for næringslivskunder skal videreføres og utvikles. Arbeidet med rutiner for spesiell oppfølging av sårbare kunder i forhold til vannforsyningen skal også videreutvikles. Investeringsprosjekter i årene fremover setter store krav til etaten. Alle ledd i kvalitetssikringsprosessen fra planlegging, utredning og prosjektering til anskaffelser og prosjektgjennomføring må ha nødvendige ressurser tilgjengelig. På denne måten sikres en god gjennomføringsevne. Den økte aktiviteten stiller store krav til riktig bemanning av fagpersonell i tillegg til at administrative kostnader øker.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 25,8 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Dekningsgraden for selvkost innenfor vann- og avløp er i byrådets forslag til budsjett 2012 beregnet til 100 %. Det foreslås å øke årsgebyret med kr. 259,0 (9,0 %) i 2012.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
620	Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)			
00	Lønn og sosiale utgifter	40 839	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	547 811	1 300 700	1 030 800
03	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 121	0	0
04	Overføringsutgifter	64	0	0
	Sum utgifter	589 835	1 300 700	1 030 800
07	Refusjoner	-6 321	-2 200	-2 200
	Sum inntekter	-6 321	-2 200	-2 200
	Netto utgifter	583 513	1 298 500	1 028 600

1. Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

620	Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
103 035	Svenstua-Vettakollen basseng	322 000	184 892	35 000	102 108	0	0	0	3/06 - 4/12
103 037	Skullerud-Enebakkveien	100 000	53 000	47 000	0	0	0	0	1/06 - 4/12
104 003	Bjørsvika	150 000	43 195	50 000	56 805	0	0	0	1/05 - 4/13
104 006	Enebakkveien-Åsland Hvl.	50 000	0	20 000	20 000	10 000	0	0	1/07 - 4/14
107 032	Voldsløkkatunnelen	300 000	200 000	100 000	0	0	0	0	2/08 - 4/12
107 038	Akerselva nedre	67 000	35 000	15 000	17 000	0	0	0	1/09 - 4/13
108 001	Midtgardsormen - avløp Cuba-Bjørsvika-Bekkelaget	1 302 000	790 300	134 700	192 000	185 000	0	0	1/08 - 4/13
109 008	Frognerelven	110 000	47 000	25 000	28 000	10 000	0	0	1/09 - 4/13
109 009	Hoffselven	108 000	30 000	25 000	30 000	23 000	0	0	1/10 - 4/15
112 003	Videreføring saneringsplan vann			110 000	110 000	110 000	110 000		Løpende
110 009	Akerselva øvre - del II	80 000	35 000	20 000	20 000	5 000	0	0	1/10 - 4/16
110 010	Alna II	170 000	30 000	30 000	30 000	30 000	50 000	0	1/11 - 4/18
112 004	Div. prosjekter initiert av hovedplan vann			20 000	20 000	20 000	20 000		Løpende
112 005	Ufordelte prosjekter			332 300	393 000	427 700	412 900		Løpende
111 009	Majorstutunnelen	117 300	44 000	66 800	1 900	100	1 100	3 400	1/11 - 4/12
	Sum investeringsutgifter			1 030 800	1 020 813	820 800	594 000		
	Finansiering:								
112 005	Ufordelte prosjekter	Tilskudd fra andre		-2 200	-2 200	-2 200	-2 200		
	Sum kapittel finansiering			-2 200	-2 200	-2 200	-2 200		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			1 028 600	1 018 613	818 600	591 800		

Svenstua-Vettakollen basseng

Høydebassenget vil sikre vannforsyningen til Oslo vest ved pumpehavari og strømrbrudd.

Reguleringsplanen er godkjent av bystyret i henhold til VAVs innstilling, stadfestelse av reguleringsplan foreligger fra Miljøverndepartementet, og utbygging forventes å starte sommeren 2011 med byggetid på 2,5 år. Periodisering er noe endret, og usikkerhetsavsetningen fra p50 til p85 er lagt i prosjektets siste år.

Skullerud-Enebakkveien

Planprosessen er avklart av PBE. Det kreves gjennomført en konsekvensutredning og KVV i forkant av reguleringsplanprosessen. Reguleringsplanen kan foreligge i løpet av 2011. Løpende detektering av risikoområder og behandling av dem pågår. Dette gjelder særlig miljøkonsekvenser knyttet til prosjektet og tidsaspektet i planprosessen frem til endelig godkjent reguleringsplan. For å sikre en korrekt kostnadsramme, er det nødvendig å gjennomføre KS2. Nye tall for hele prosjektet vil foreligge etter dette. Anleggstart forventes sommeren 2013. Ferdigstilling medio 2015.

Bjørsvika

Prosjektet følger den øvrige utbyggingen i området. Dette har medført en forskyvning av investeringene.

Voldsløkkatunnelen

Prosjektet er noe forsinket i forhold til tidligere planer som følge av at reguleringsprosessen har tatt mer tid enn opprinnelig forutsatt. Dette har sin årsak i at det ble nødvendig å etablere tverrslag for adkomst og masseuttak i Nydalen istedenfor på Voldsløkka. Prosjektets planlagte fremdrift er derfor justert noe for tilpasning til reguleringsprosessen.

Midtgardsormen – avløp Cuba-Bjørsvika-Bekkelaget

Midtgardsormen er et prosjekt for å etablere et fremtidsrettet og moderne avløpssystem for de østlige delene av indre by, og for å få dekket behovet for avløpshåndtering fra Bjørsvika og Sørenga. I tillegg vil Midtgardsormen oppfylle viktig miljømål som har vært en forutsetning for utbyggingen av Bjørsvika.

Eksisterende avløpssystem har ikke kapasitet til å ta unna alt avløp, og fortynnet avløpsvann blir derfor ført via mange overløp til Akerselva, Hovinbekken og indre havnebasseng. VAV har derfor lagt fram en

plan for å bedre vannkvaliteten i Akerselva, Hovinbekken og indre havnebasseng i tråd med Fjordbyplanens visjoner.

Planen omfatter bygging av et stort avskjærende avløpssystem (Midgardsormen) som strekker seg fra Kuba, via Bjørvika, til Bekkelaget renseanlegg (BRA). Det er videre planlagt bygging av en 2 km lang fjelltunnel fra Gamlebyen til Bekkelaget renseanlegg som vil fungere som et fordrøyningsbasseng ved stor nedbør. På grunn av de store vannmengdene er det også planlagt ny pumpestasjon og nytt silanlegg, samt en ny utslippsledning på BRA slik at utslippet herfra sendes lenger og dypere ut i fjorden.

Renovasjonsetaten – selvkost

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
640	Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	84 608	101 577	109 008
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	230 871	331 894	353 002
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	137 050	143 317	148 046
14	Overføringsutgifter	25	181	182
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	14 134	0	0
	Sum utgifter	466 688	576 969	610 238
16	Salgsinntekter	-455 180	-618 590	-619 940
17	Refusjoner	-4 009	0	0
18	Overføringsinntekter	-332	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-14 134	0	0
	Sum inntekter	-473 655	-618 590	-619 940
	Netto inntekter	-6 966	-41 621	-9 702

1. Ansvarsområde

Renovasjonsetatens forvaltningsdel skal ivareta kommunens ansvar og myndighet innen den tvungne kommunale renovasjonen (husholdningsavfall) på en miljø- og kostnadseffektiv måte.

2. Situasjonsbeskrivelse

”Avfallsplan for Oslo kommune 2006 -2009” (sak 239/06) er førende for Renovasjonsetatens arbeid. Avfallsplanen legger blant annet opp til 50 % materialgjenvinning innen 2014, innføring av utvidet kildesortering for matavfall og plastemballasje, samt at alt farlig avfall skal tas forsvarlig hånd om. Oslo har allerede nådd det nasjonale målet om at 75 % av alt avfall skal gjenvinnes (material og energigjenvinning) ved en gjenvinningsprosent i 2010 på 94 %.

Innsamling av husholdningsavfall er konkurranseutsatt. I innsamlingskontraktene er miljøfaktorer vektlagt, og renovasjonsbilene i innsamlingen går på biogass. Et kundeinformasjons- og kontrollsystem ivaretar at kommunikasjonen mellom kunde, transportør og etaten fungerer godt. Avfall fra innsamlingen leveres til Energigjenvinningsetatens anlegg for sortering og energigjenvinning til selvkost. Kildesortert avfall fra gjenvinningsstasjoner med mer avhendes i markedet.

Prosjektet utvidet kildesortering (KiO) med sortering av plastemballasje og matavfall, startet opp i 2009 og vil sluttføres i løpet av 2012. Kildesortert plastemballasje og matavfall i hhv. blå og grønne poser, sorteres ut fra restavfallet i Energigjenvinningsetatens optiske sorteringsanlegg. For å øke materialgjenvinningsgraden legges det også til rette for økt utsortering av andre fraksjoner som farlig avfall, papp og papir, glass og metall, tekstiler, samt hage- og grovavfall. Arbeidet med utvidelse av kapasiteten ved bringetilbud som (mini) gjenbruksstasjoner, hageavfallsmottak, returpunkt mv er prioritert for å redusere ukurant avfall i innsamlingen og for å øke andelen avfall som materialgjenvinnes.

For å lykkes med økt materialgjenvinning og utvidet kildesortering (KiO) kreves det vesentlig holdningsendringer hos abonnentene. For å få best mulig utsorteringsresultat er det derfor valgt en innføringsfase frem til medio 2012 kombinert med omfattende kommunikasjons- og informasjonstiltak.

Kap. 640 er rendyrket til å omfatte den tvungne kommunale renovasjonen, og vil derfor gi direkte uttrykk for selvkostberegningen. Renovasjonsgebyret fastsettes iht. forskrifter for beregning av selvkost og regnskapsføring, samt "Veiledning om beregning av kommunale avfallsgebyrer" (TA-2001/2004).

Renovasjonsgebyret i Oslo er lavt sammenlignet med andre større byer i Norge. I tillegg er det gratis å levere avfall ved byens gjenbruksstasjoner. Gebyret vil øke som en konsekvens av at målet om et kretsløpsbasert avfallshåndteringssystem og utvidet kildesortering blir nådd. I 2012 når utvidet kildesortering er innført, vil Oslo ha en svært moderne innsamling og avfallshåndtering. Byrådet vil i en slik prosess legge vekt på miljøhensyn og ha et særlig fokus på kostnadseffektive løsninger for å sikre byens husholdninger fortsatt lave renovasjonsgebyr.

Renovasjonsgebyret beregnes ut i fra størrelsen på restavfallsbeholderen. Dette gir husholdningene incentiver til å redusere mengden restavfall ved å sortere ut mest mulig av avfallet ved å benytte tjenester som papirinnsamling, gjenbruksstasjoner, returpunkter, miljøstasjoner og hageavfallsmottak.

Nøkkeltall for: Kap. 640 Renovasjonsetaten – selvkost	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Avfallsmengder			
Totalt husholdningsavfall i tonn	225 747	224 998	227 296
Mengde husholdningsavfall pr. innbygger i kg	391	383	379
Antall besøkende på gjenbruksstasjonene	469 823	537 871	571 481

3. Målsetninger

- 50 % materialgjenvinning av husholdningsavfallet innen 2014
- 2 kg farlig avfall pr innbygger skal samles inn
- Økt tilrettelegging og god service til abonnentene
- Tilrettelegge for miljø og kosteffektive tjenester

Måltall for: Kap. 640 Renovasjonsetaten –selvkost	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Ombruk i % av totalt avfall	1 %	1 %	1 %	1 %
Materialgjenvinning i % av totalt avfall	31 %	29 %	40 %	43 %
Energigjenvinning i % av totalt avfall	63 %	65 %	55 %	52 %
Deponering i % av totalt avfall	5 %	5 %	4 %	4 %
Farlig avfall per innbygger i kg.	1,5	1,9	1,8	2
Antall klager (innsamlingen) i % av antall tømminger	0,07 %	0,05 %	0,05 %	0,05 %
KTI (Avfallsbransjens kundetilfredshetsindeks)		73		74
KOSTRA-indikatorer				
Gebyrgrunnlag per innbygger i kr.	769	716	938	946

4. Strategier og tiltak

Økt utsortering av avfall til materialgjenvinning, samt innføring av utvidet kildesortering av plastemballasje og matavfall og økt kapasitet på bringetilbudet er en forutsetning for å nå målet om 50 prosent materialgjenvinning av husholdningsavfallet i Oslo. Dette krever en endring av abonnentenes avfallshåndtering. Gode informasjons- og kommunikasjonstiltak skal videreføres for å gi befolkningen tilstrekkelig informasjon om kommunens kretsløpsbaserte avfallssystem. Det skal også arbeides for å øke utsorteringsgraden av farlig avfall, papp, papir, glass, metall, hage- og grovavfall.

Bringetilbudene skal styrkes ved bedre service og ved etablering av bl.a. økt (mini) gjenbruksstasjonskapasitet og mottakskapasitet for hageavfall. Husholdningene skal fortsatt ha et tilbud om "gratis" leveranser av 0 - 3 m³ avfall ved gjenbruksstasjonene, mens leveranser på 3 - 5 m³ avfall belastes et gebyr.

Innsamlingen skal fungere godt og arbeidet med å modernisere innsamlingen ved blant annet etablering av avfallssug, skal videreføres. Arbeidet med å bedre innsamlingssystemene for farlig avfall videreføres.

Samarbeidet med frivillige organisasjoner for å legge til rette for økt ombruk/materialgjenvinning av bl.a. tekstiler skal videreføres. Det skal gjennomføres et prøveprosjekt med retur av restavfall fra tekstilnnsamlingsordningen i regi Fretex og Uff. Prosjektet skal finansieres med midler fra kap. 643 Renovasjonsetaten – næring.

I Alle innbyggerne i Oslo skal innrulleres i utvidet kildesortering, dvs. tilbys utsortering av matavfall og plastemballasje, i løpet av 2012. Økt utsortering av plast og matavfall krever holdningsendring hos abonnentene. For å få best mulig sorteringsatferd legges det opp til omfattende kommunikasjons- og informasjonstiltak for å gi husholdningene god nok kunnskap om de ulike sorteringsordningene.

Tatt i betraktning de gode renovasjonstjenestene Oslo tilbyr er gebyret fortsatt lavt.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 12,4 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Dekningsgraden for selvkost innenfor renovasjon er i byrådets forslag til budsjett 2012 beregnet til 100 %. Det foreslås å redusere gebyret med kr. 29,0 (-3,0 %) i 2012.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
640	Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)			
00	Lønn og sosiale utgifter	1 360	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	12 633	90 000	23 000
	Sum utgifter	13 993	90 000	23 000
06	Salgsinntekter	-45	0	0
	Sum inntekter	-45	0	0
	Netto utgifter	13 948	90 000	23 000

1. Investeringsoversikt – med prosjektbeskrivelser

640 Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
108 002	Gjenbruk diverse			10 000	5 000	5 000	0		Løpende
108 043	Diverse IT-prosjekter			8 000	2 000	0	0		Løpende
108 044	Diverse prosjekter			5 000	5 000	3 000	3 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			23 000	12 000	8 000	3 000		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			23 000	12 000	8 000	3 000		

Oslo Havn KF**Driftsbudsjettet**

			Beløp i 1000 kr
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
060	Oslo Havn KF (MOS)		
Netto driftsresultat	-55 546	-31 580	-34 000

1. Ansvarsområde

Oslo Havn KF skal sørge for en effektiv og rasjonell havnedrift for å tilrettelegge for effektiv og miljøvennlig sjøtransport, føre oppsyn med trafikken i havnedistriktet, samt forvalte havnens eiendommer og innretninger på en økonomisk og miljømessig måte.

Virksomheten i Oslo Havn KF reguleres av lov om havner og farvann som trådte i kraft 01.01.2010 med tilhørende forskrifter, av forskrift om bruk av og orden i Oslo havnedistrikt vedtatt av Oslo havnestyre 23. mai 1995 og godkjent av Kystdirektoratet 22. juni 1996, samt vedtekter for Oslo Havn KF, fastsatt av

Oslo bystyre 26.05.2004. I forbindelse med ny lov om havner og farvann vedtok bystyret nye vedtekter for Oslo Havn KF i 2011.

Oslo havn KF har ansvar for at krav til havnesikkerhet for godkjente havner/havneavsnitt i henhold til internasjonale regler oppfylles.

De økonomiske forutsetningene for havnevirksomheten er gitt gjennom havne- og farvannsloven, som bl.a. fastsetter at havnekapitalen skal holdes regnskapsmessig adskilt fra kommunens øvrige midler og at havnekapitalen kun skal benyttes til havnevirksomhet.

2. Situasjonsbeskrivelse

Oslo Havn KF har ikke grunnarealer som i løpet av 2011 - 2012 kan selges for å sikre en tilstrekkelig finansiering for videre havneutvikling (delutbetaling fra Tjuvholmen medgår til bygging av barnehage).

Hva som kan gjennomføres av større investeringsprosjekter vil derfor måtte baseres på en blanding av egenfinansiering og uttak av midler fra datterselskapet HAV Eiendom AS (HAV E). Det er avklart i HAV E's styre følgende uttak i økonomiplanperioden:

	2011	2012	2013	2014	2015
Uttak inntil	100,0 mill	150,0 mill	200,0 mill	100,0 mill	100,0 mill

Det er lagt til grunn at uttakene ikke skal sette HAV E i en slik situasjon at selskapet må ta opp lån for å oppfylle uttakskravene.

Disse betydelige finansielle bidragene fra HAV E er avgjørende for å kunne slutføre utbyggingen på Sjursøya inkl. overflytting fra Ormsund containerterminal til Sjursøya.

Oslo havn er Norges viktigste importhavn. Havnetrafikken er i nær relasjon til øvrig godstransport i regionen. Oslo Havn KF står i en konkurransesituasjon i forhold til andre havner og - særlig - i forhold til veitransport. Det er derfor viktig for foretaket å kunne yte best mulig service til norske og utenlandske kunder ved å tilrettelegge for en rasjonell og effektiv gods- og passasjerhåndtering.

Etter det økonomiske tilbakeslaget i 2009, som førte til en markant nedgang i trafikken på Oslo havn, har 2010 vært preget av store svingninger i godstrafikken og uten klar oppgangstendens for volumet totalt. Samlet godsmengde var i 2010 2,5 % høyere enn i 2009, men fremdeles 8,6 % lavere enn i 2008. Containere lo/lo og importbiler er de segmenter som hatt klareste oppgang i 2010, med henholdsvis 12,8 % og 43,0 % økning fra 2009.

Passasjertrafikken ble ikke i samme grad som godstrafikken påvirket av finanskrisen. I 2010 har det vært en svak oppgang (1,2 %) i tallet på passasjerer med utenlandsfergene og en nedgang (3,4 %) i antall cruisepassasjerer. Tallet på innenrikspassasjerer har gått ned med 3,9 %.

Det har i 2010 vært en nedgang i skipstrafikken målt i antall anløp på 9,1 %, mens samlet bruttotonnasje er omtrent som i 2009. Dette er uttrykk for en langsiktig trend med færre anløp og større skip. Det sterke nedgangen i antall anløp skyldes først og fremst nedgang i trafikken med mindre skip i innenriksfart.

Plantallene baserer seg primært på kjente forhold som påvirker aktivitetsnivået framover, men også helhetsvurderinger av erfaringstall, konjunkturprognoser og befolkningsutvikling. I lo/lo-trafikken forventes en fortsatt sterk økning og også cruisetrafikken antas å ta seg opp igjen. Følgende volumforutsetning lagt til grunn for plantall 2012:

- For godstrafikken forventes en svak oppgang i våtbulk og tørrbulk (henholdsvis 1 % og 3 %) i

forhold til resultat 2010. Når det gjelder stykkgoods forventes en noe sterkere økning. Gods med bil- og passasjerfergene anslås å øke med ca. 6 % og containertrafikken med ca. 8 %. Import av motorkjøretøyer forventes å øke med ca. 7 %.

- Passasjertrafikken forventes å øke fra 2010 til 2012 med ca. 5 % for utenriksfergene og ca. 15 % for cruise.
- Antall anløp av lasteskip og passasjerskip i ordinær trafikk anslås å være det samme i 2012 som i 2010, mens samlet bruttotonnasje forventes å øke med ca 6 %.
- Det forventes en reduksjon i utleibare arealer, både når det gjelder utomhusarealer og lokaler. Forventet nedgang i forhold til 2010 anslås til ca. 23 % for utomhusarealer og 6 % for lokaler.

3. Målsetninger

- Sjøtransportens andel av godstransport skal økes
- Gods- og passasjerhåndtering skal være rasjonell og effektiv
- Krav til sikkerhet for godkjente havner/havneavsnitt skal oppfylles
- Redusere klimagassutslipp og luftforurensning tilknyttet havneområdet ved etablering av landstrøm
- Bidra til god gjennomføring av Fjordbyen i det sentrale havneområdet

4. Strategier og tiltak

Avgjørende faktorer for den godsmengde og den trafikk som går over Oslo havn bestemmes i stor grad av forhold som foretaket selv ikke har herredømme over. I særdeleshet det generelle økonomiske aktivitetsnivå. De statlige kystgebyrene som losavgift m.m. bidrar tungt til at skipsanløp av Oslo er dyrt. De kommunale havneavgiftene utgjør derimot en relativt liten del av kostnadene for skip som anløper Oslo.

Det arbeides målrettet for å tiltrekke trafikk gjennom markedsføring. I budsjettforslag for 2012 er bevilgning til dette formålet økt vesentlig. Kontrakter med havneoperatører søkes utformet slik at havnas kapasitet utnyttes effektivt og gir økonomiske incentiver til økt trafikk. Foretaket har ved gjennom flere år holdt havneavgiftene nede – sågar ved flere anledninger å sette disse ned – søkt å bidra til slik utvikling. Foretaket har i den anledning overfor departementet og kystverket klart gitt uttrykk for at også de statlige kystgebyrer bør gjennomgås i det øyemed å gjøre sjøtransporten mer konkurransedyktig i forhold til veitransport.

På cruisesiden har foretaket tilrettelagt for flere sammenfallende anløp. Det har de senere år vært gjennomført turn-around for cruiseskip i Oslo havn. I tillegg har foretaket også tilrettelagt for flere anløp ved å ta i bruk kaiareal som tidligere er benyttet til andre formål. I perioder er tilgjengelig kaikapasitet fullt utnyttet. Det er således svært begrenset rom for ytterligere økning. Sørenga kan ikke lenger benyttes som kai. I noen år fremover vil Filipstad kunne benyttes.

Gjennom utvikling av containerterminalen på Sjursøya og gjennom konsentrasjon av øvrig havnedrift i Sydhavna skal Oslo Havn KF sikre realiseringen av Fjordbyutviklingen i det sentrale havneområdet rundt Bjørvika/Bispevika/Sørenga. For å lykkes i dette arbeidet er foretaket avhengig av inntekter ved salg av egen eiendom eller eiendom som er overført til HAV E. Dette forutsetter reguleringsmessige avklaringer.

I erkjennelsen av at Oslo havn ligger i Oslo by, arbeides det målrettet med å utvikle bygninger, utearealer og havneinnretninger slik at disse holder en høy estetisk standard og, der hvor det er åpent for ferdsel for publikum, framstår som publikumsvennlige. Blant annet er det utarbeidet en estetisk veileder som skal bidra til dette.

Oslo Havn KF og Color Line samarbeider om å tilrettelegge for landstrøm ved Hjortnesterterminalen. Oslo Havn KF bidrar med kr 2 millioner til prosjektet i 2011. Utslippene av CO2 forventes å reduseres med opptil 3 500 tonn per år, et fartøy gjennomføres i 2011 og et i 2012. I tillegg til klimagevinsten er det også betydelige reduksjoner i utslipp av NOx og PM10.

Oslo Havn KF har avsatt ytterligere kr. 5 millioner til landstrøm i 2012, og totalt kr 9 millioner i økonomiplanen i perioden 2012 – 2015. Vi fortsetter vurdering av landstrømmuligheter på Søndre Akershuskai og Vippetangen. Utenlandsfergene og cruiseskip er mulige målgrupper. Disse fartøyene kan imidlertid ikke sies å være fra Oslo Havns egen virksomhet, og dette arbeidet nevnes derfor bare.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Tallene i økonomiplan 2012 - 2015 drift for inntektssiden for foretaket er satt i faste 2012-priser. Dette innebærer at når prisene for hele perioden er satt slik, ligger det en forutsetning at prisene reguleres i takt med prisutviklingen for øvrig i samfunnet for at tallene skal beholde sin reelle verdi. Etter en gjennomgang av kontraktsmasse for arealer og bygninger er leieinntektene korrigert for kjente kontraktsopphør. Kontraktsmassen er prisjustert iht. justeringsklausul som normalt benyttes i HAVs kontrakter. Oppsigelser av leiekontrakter registreres og overvåkes slik at man til enhver tid er à jour med situasjonen. Det er lagt til grunn at leieinntektene i løpende priser vil være omtrent uendret fra 2011 til 2012. De budsjetterte driftsinntekter for øvrig tar utgangspunkt i prognose over trafikkutviklingen og forutsetning om en gjennomsnittlig økning av HAV's tariffpriser på 2,4 %.

I investeringsbudsjettet er det i økonomiplanperioden forutsatt betydelige krananskaffelser. Disse går delvis til erstatning av eksisterende kraner som fases ut, men vil også innebære en utvidelse av kranparken. Økte driftskostnader som følge av dette - herunder lønnskostnader - vil komme mot slutten av økonomiplanperioden. Dette er ikke innarbeidet.

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
060 Oslo Havn KF (MOS)			
Sum investeringsutgifter	165 717	131 580	226 156
Sum finansiering	-165 717	-131 580	-226 156

1. Prosjektbeskrivelse

Landstrøm:

Det er lagt til rette for landstrøm på de nyeste kaiene, og det er utarbeidet konkrete forprosjekter for alle kaier. Det var planlagt landstrømtilknytning for skip for i løpet av 2008, jfr. også bystyrevedtak sak 77/2008 Fjordbyplanen om landstrøm for ferger. Et kostnadsoverslag er utarbeidet og totale kostnader anslås til kr. 7,8 mill. Gjennomføringen er noe forsinket i forhold til hva man antok ved budsjettbehandlingen for 2010. Det foreligger nå konkrete planer for fremføring av landstrøm til fergene til Color Line på Hjortnes.

Byutvikling Hjortnes Filipstad:

I tråd med Fjorbyvedtaket tilrettelegger Oslo Havn KF for fraflytting av havneområder som skal transformeres til byutviklingsområder, bla. på Filipstad. Etter Oslo kommunes avhendingsintroduks skal tomter som kommunen legger ut for salg, som hovedregel være regulerte på salgstidspunktet.

PBE har ansvaret for områderegulering av hele området. Parallelt sendte Oslo Havn KF inn planskisser for detaljreguleringer for delområdene Hans Jægers kvartal og Hjortnesområdet i 2011. Det vil i løpet av 2012 arbeides med oppfølging av reguleringsarbeid. Videre har EBY ansvaret for utbyggingsavtaler for Filipstad og det må påregnes betydelig arbeid i forbindelse med dette i løpet av 2012. Det må også påregnes betydelig arbeid i forbindelse med å tilrettelegge for evt. salg av tomter. Salgsprosessene vil kunne starte i 2012 og det må påregnes kostnader i forbindelse med utarbeidelse av salgsprospekt mv. For Hjortnes foreslås i 2012 avsatt **1,0 mill** for 2012.

Tjuvholmen:

Oslo Havn KF ivaretar på vegne av Oslo kommune at TKS oppfyller de kontraktsmessige forpliktelser av økonomisk, arkitektonisk, kvalitetsmessig og fremdriftsmessig art som kontraktsfestet. Ved utnyttelse som forutsatt i kjøpsavtalen utgjør kjøpesummen 886,2 mill. (hvorav kr 430,0 mill. utgjøres av gaven til Oslo by). Det er behov for betydelig juridisk, økonomisk og administrativt oppfølgingsarbeid. Videre vil det, på dette stadiet i utbyggingen, være et behov for byggt teknisk oppfølging for å kunne ivareta HAVs kontraktsrettslige forpliktelser og rettigheter, særlig med tanke på gaveelementene. Oppfølgingen av disse gaveelementene er en oppgave som blir viktig i tiden fremover siden utbyggingen etter hvert har gått over i en fase der gaveelementene blir mer og mer fremtredende i utbyggingsprosessen. HAV må derfor påregne å bruke betydelige ressurser for oppfølging av alle aspekter ved avtalen, deriblant innhente ekstern bistand. Til oppfølging av kontrakten for salg av Tjuvholmen foreslås i tillegg til gjeldende økonomiplan avsatt **0,4 mill** i 2012

Investeringsbudsjettet

Prosjektnr	Beløp i 1000 kr			
	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
060 Oslo Havn KF (MOS)				
106900 IKT og annet utstyr	15 780	7 180	7 030	6 680
106910 Farled og div mindre prosjekter	17 100	23 100	17 600	12 000
106920 Vesthavna	43 400	11 900	5 900	2 000
106940 Sydhavna (inkl kraner)	146 426	218 447	82 800	121 800
106950 Omstruktureringsprosjekter	2 950	2 950	2 950	0
107930 Ren Oslofjord	500	500	500	500
Sum investeringsutgifter	226 156	264 077	116 780	142 980
Avsetning til Havnefond KF	0	0	15 595	0
Sum finansieringsbehov	226 156	264 077	132 375	142 980
Salg av eiendom	-30 000	-15 000	0	0
Overføring fra driftsbudsjettet	-34 000	-33 975	-32 375	-31 875
Utbytte fra HAV Eiendom AS	-150 000	-200 000	-100 000	-100 000
Bruk av havnefondet	-12 156	-15 102	0	-11 105
Sum finansiering	-226 156	-264 077	-132 375	-142 980

Klima og energi Oslo KF

Driftsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
051 Klima og energi Oslo KF (MOS)			
Netto driftsresultat	0	0	38 194

1. Ansvarsområde

Foretaket forvalter Oslo kommunes Klima- og energifond. Fondets midler skal stimulere tiltak som gir reduserte klimagassutslipp, redusert eller mer effektiv energibruk og/eller bedre luftkvalitet i tråd med fondets vedtekter.

Foretaket vil ha det overordnede ansvaret for å organisere og koordinere kommunens innsats knyttet til å oppnå varige reduksjoner i stasjonær energibruk og klimagassutslipp. Videre skal foretaket behandle søknader og informere om kommunens støtteordninger i form av tilskudd og lån. Videre skal foretaket videreutvikle klima- og energiregnskapet for Oslo kommune

2. Situasjonsbeskrivelse

Oslo klima og energi KF ble vedtatt opprettet i byråd i august 2011 på grunnlag av bystyrevedtak 194/11. Opprettelse og styring av kommunale foretak er hjemlet i kommunelovens kap.11. Byrådets utgangspunkt for valg av organisasjonsform er å sikre best mulig måloppnåelse og effektive virkemidler for å redusere klimagassutslipp og energibruk i Oslo. Foretaket får overført ansvaret for forvaltning av Klima- og energifondet samt tilliggende oppgaver og inngåtte avtaler fra Bymiljøetaten, disse ble før 01.05.2011 ivaretatt av Enøketaten. Foretaket vil samlokaliseres med Bymiljøetatens kundesenter for å kunne bidra aktivt med klimarelaterte kundetjenester og informasjon.

I underkant av 40 prosent av Oslos klimautslipp kommer fra stasjonær energibruk. Oljefyringen er den viktigste utslippskilden. Siden 1991 har utslippene økt med 50 000 tonn CO₂-ekvivalenter til 500 000 i 2009. For å nå målene for reduserte klimautslipp er Klima- og energifondet kommunens viktigste virkemiddel. Utfasing av oljefyring med overgang til fornybar energi helt avgjørende. Reduksjon av lokal forbrenning har også en positiv effekt på lokal luftkvalitet.

Fra 2008 ble tilsagnsrammen for tilskudd fra Klima- og energifondet økt fra 35 til 50 mill. I 2010 ble tilsagnsrammen økt ytterligere til 65 mill. kroner. Forpliktelsene i form av gitte tilsagn på tilskudd som er gyldige men ikke forfalt, var per 31.12.2010 på 98,3 mill.

Renteinntekter fra Klima- og energifondet er den eneste inntekten foretaket har. På grunn av økte rammer for tilsagn om tilskudd de siste årene og lave renter over tid, har gapet mellom utgifter og inntekter økt. Ved utgangen av 2011 forventes fondets beholdning å være 447,0 mill.

Foretaket tjenesteproduksjon vil i hovedsak utføres av andre gjennom konkurranseutsatte kjøp av tjenester i markedet.

Informasjonsaktiviteten knyttet til Klima- og energifondet økte betydelig i 2010. Viktige aktiviteter var deltagelse på Oslo Miljøfestival, temakvelder, utbedretning av internettsidene og gjennomføring av klimavettkampanjen "Bli oljefri".

Den viktigste risikozonen for foretaket er tilskuddsutbetalingene. Det gjennomføres kontroll med utbetalingene gjennom utstrakt bruk av sidemannskontroller, kontroller av alle fakturaer fra gjennomførte prosjekter, samt jevnlig stikkprøvekontroller.

3. Mål

- Forvalte Klima- og energifond på en effektiv og målrettet måte
- Bidra til at bruk av fossil energi til oppvarming av bygg fases ut før 2020
- Bidra til effektivisering av stasjonær energibruk

På grunn av utvikling av beregningsmetoden for klimagassutslipp er måltallene for etaten for 2010, 2011 og 2012 ikke sammenlignbare. Derfor er kun måltallet for 2012 tatt med.

Måltall for 2012 for utslippsreduksjon målt i CO₂-ekvivalenter: 13 500 tonn

4. Strategier og tiltak

Foretaket skal organisere og koordinere kommunens innsats knyttet til å oppnå varige reduksjoner i stasjonær energibruk og klimagassutslipp. Forvaltning av Klima- og energifondet i tråd med fondets vedtekter vil være foretakets hovedaktivitet i 2012. Foretaket skal innenfor sine budsjettmessige rammer legge fram forslag til utvikling av sitt ansvarsområde.

Foretaket skal bidra til å øke kommunens kompetanse innenfor klima og enøk og ha faglig utredningskapasitet. Foretaket skal ha et særlig ansvar for å utvikle nye tjenester for å sikre finansiering av energieffektivisering rettet mot industrielle kunder, borettslag og mindre enheter, for eksempel gjennom at foretaket utvikler og koordinerer anbud for gjennomføring av enøktiltak med tredjepartsfinansiering.

Et miljøinformasjonssenter skal etableres som en integrert del av et nytt, større kundesenter i den nye bymiljøetaten (byrådssak 1130.1/10). Det forventes at foretaket samlokaliseres med Bymiljøetatens kundesenter for å kunne bidra aktivt med klimarelaterte kundetjenester og informasjon, og oppnå synergieffekter med Bymiljøetatens kundeorienterte arbeid innen miljøinformasjon. Det forventes at foretaket samarbeider aktivt med næringslivspartnere og organisasjoner.

Verbalvedtak og fondsbruk

Bruk av Klima- og energifondet styres gjennom verbalvedtak som gir rammer for tilsagn om tilskudd og lån. Utbetalingene av tilskuddene kommer normalt ikke før 1-3 år etter at tilsagn er gitt. Det er derfor bare en viss sammenheng mellom tilsagnsrammen for 2012 og utbetalingsbudsjettet for samme år. Det foreslås følgende verbalvedtak for 2012:

I 2012 kan det gis tilsagn fra Klima- og energifondet om tilskudd innenfor en ramme på 65 mill. kroner og tilsagn om lån innenfor en ramme på 65 mill. kroner. Det kan gis tilsagn om lån på maksimalt 5 millioner kroner per søknad.

8. BYRÅDSLEDERENS KONTOR

Budsjettet omfatter drift av byrådet og byrådsavdelingene, Rådhusets forvaltningstjeneste og Kommuneadvokaten.

I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriftene Den verdiskapende byen og Organisasjon og sikkerhet.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren (BLK) 2012-2015:

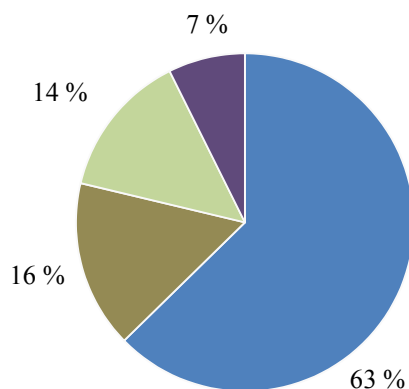
Beløp i 1 000 kr

Driftsbudsjettet	Dok 3	Budsjett - økonomiplan			
	2011	2012	2013	2014	2015
Sum utgifter	403 209	434 134	427 735	424 336	420 938
Sum inntekter	-41 289	-42 361	-42 111	-42 361	-42 111
Netto utgifter	361 920	391 773	385 624	381 975	378 827

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 0,9 %

Sektorens hovedområder:

- Byrådsavdelingene
- Rådhuset drift
- Avsetninger øremerkede formål
- Kommuneadvokaten

Byrådets mål

- Oslo skal være blant de mest innovative og konkurransedyktige byene i Europa
- Oslo kommune skal ha åpenhet, god informasjon og kommunikasjon mellom innbyggerne og virksomhetene
- Oslo kommune skal ha god og effektiv saksbehandling
- Oslo kommunes organisering skal tilpasses de utfordringer kommunen står overfor
- Oslo kommune skal arbeide for å gjøre Osloregionen til en sterk regional og internasjonal aktør

Tiltak

- Utvikle kommunens nettsider som hovedkanal for kommunikasjon med innbyggere, brukere mv.
- Etablere og videreutvikle kompetansehevende tiltak innen saksbehandlingsområdet
- Vurdere og videreutvikle kommunens organisasjon og styringssystem
- Videre gjennomføring av Sentral etatsreform
- Fremme Oslos interesser som storby og hovedstadsregion regionalt og internasjonalt
- Styrke Oslos rolle som ledende regional utviklingsaktør

Utfordringer for å nå byrådets mål

Oslo en utadvendt by

Globalisering og økende internasjonal integrasjon representerer store utfordringer for Oslo, men også store muligheter. Oslo blir i økende grad utsatt for internasjonal konkurranse i forhold til bosetting, arbeidskraft, næringsetablering, turisme, utdanning med mer.

Som hovedstad og senter i Osloregionen, spiller Oslo en nasjonal rolle gjennom ivaretagelse av nasjonale funksjoner innenfor politikk, kultur og næringsliv. Oslo er beslutningssenter, innfallsport til Norge og sentral for profilering og markedsføring av Norge og norske interesser på internasjonale arenaer.

Regionalt utviklingsarbeid vil bli tillagt stor vekt. Dette er i tråd med gjeldende Kommuneplan 2008 – Oslo mot 2025. Her understrekes viktigheten av samarbeid og koordinering innenfor storbyområdet for å få realisert de visjoner og mål som trekkes opp i planen. Samarbeidsalliansen Osloregionen inngår her som et viktig virkemiddel.

Storbyer og hovedsteder i Europa konkurrerer i økende grad om menneskelige ressurser, innovasjon og bærekraftig økonomisk vekst. Oslo skal være en attraktiv by for innbyggere, arbeidstakere, næringsliv, investorer og turister. Byrådet vil arbeide aktivt for å profilere Oslo internasjonalt blant annet gjennom samarbeid og koordinering innenfor Osloregionen.

I samsvar med strategi for Oslo kommunes internasjonale arbeid (bystyrevedtak 17.02.2010) vil byrådet arbeide for å styrke båndene til Oslos internasjonale samarbeidspartnere, særlig innenfor rammen av det nordiske samarbeidet og gjennom nettverksorganisasjonen Eurocities. Oslo kommune skal gjennom involvering av ulike fagområder delta i og hente inspirasjon fra internasjonale nettverk og EU/EØS-prosjekter. Samarbeidet med Osloregionens Europakontor i Brussel skal videreføres. Arbeidet med regionale utviklingsprosjekt gjennom Interreg programmene står sentralt, og gir mulighet til regional utvikling innenfor en rekke områder i vårt geografiske nærområde.

Kommunen er til for innbyggerne

Byrådet vil arbeide for å gjøre kommunen lett tilgjengelig og oversiktlig for publikum. Effektiv organisering og bruk av moderne teknologi vil bidra til bedre ressursutnyttelse og større treffsikkerhet i tjenestene. Oslo kommunes nettsider er den viktigste kanalen i kommunens informasjonsarbeid. For at kravet til moderne elektronisk kommunikasjon med innbyggerne skal bli ivaretatt, er det igangsatt et arbeid for å utvikle kommunens nettsider med interaktive tjenester for publikum og brukere. Informasjon skal være lett tilgjengelig for alle grupper og være kontinuerlig oppdatert.

Byrådet vektlegger god forvaltningsskikk og effektiv saksbehandling og vil videreutvikle kompetansehevende tiltak innen saksbehandlingsområdet gjennom bruk av alternative formidlingskanaler. Som eksempel vektlegges etablering og videreutvikling av intranettsider på de mest sentrale områdene innen forvaltningsområdet. Likeledes utarbeides det verktøy for kvalitetssikring av saksbehandling på risikoområder.

Klar styring gir bedre tjenester

Oslo kommune møter utfordringer gjennom veksten i befolkningen, endringer i befolkningssammensetningen og endringer i befolkningens forventninger til kommunen. Etter byrådets vurdering er det viktig å ha en overordnet politisk og administrativ organisering som er tilpasset disse utfordringene. Klare styrings- og ansvarsforhold er sentralt i denne forbindelse. I tillegg er det viktig å ha en organisering som til enhver tid sikrer en riktig balanse mellom fokus på sektorene og behovet for en samordnet og helhetlig styring av kommunens samlede virksomhet. Oslo kommune skal utøve god virksomhetsstyring og arbeide kontinuerlig med kvalitetsforbedringer i de interne kontrollsystemer.

Arbeidet med forebygging av korrupsjon står på dagsorden i hele kommunens organisasjon. Fra byrådets side vil arbeidet prioriteres gjennom å ta imot, vurdere og følge opp varsler om korrupsjon og misligheter, gjennomgå styrings- og kontrollsystemer på prioriterte risikoområder og gjennomføre risikoanalyser og oppfølgende revisjonsoppdrag. Nettverk for forebygging av korrupsjon i kommunen vil bli videreført.

Økonomiplanramme 2012-2015

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	403,2	406,5	402,8	401,2	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	403,2	403,2	403,2	403,2	403,2
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		3,7	3,7	3,7	3,7
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	403,2	405,7	405,7	405,7	405,7
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		5,0	3,0	3,0	3,0
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		1,8	0,8	0,8	0,8
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-1,2	-4,6	-8,0	-11,4
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		5,6	-0,8	-4,2	-7,6
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		22,8	22,8	22,8	22,8
=ØKONOMIPLAN (brutto)	403,2	434,1	427,7	424,3	420,9
Salgs- og leieinntekter	-7,5	-7,9	-7,6	-7,9	-7,6
Refusjoner	-33,8	-34,5	-34,5	-34,5	-34,5
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	-41,3	-42,4	-42,1	-42,4	-42,1
=ØKONOMIPLAN (netto)	361,9	391,8	385,6	382,0	378,8

*) 2011 prisnivå

En detaljert beskrivelse av endringer fremgår av tilsvarende tabell i kap. 14 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett pr. kapittel

Beløp i 1000 kr

Netto driftsbudsjett pr kapittel	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
120 Byråd/byrådsavdelingene (BLK)	264 219	261 926	259 672	257 418
126 Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)	55 505	51 996	51 487	50 978
140 Kommuneadvokaten (BLK)	22 915	22 795	22 675	22 556
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	47 634	47 407	46 641	46 375
191 Tilfeldige utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)	1 500	1 500	1 500	1 500
Sum Byrådslederens kontor (BLK)	391 773	385 624	381 975	378 827

Brutto investeringsbudsjett

Beløp i 1000 kr

Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	4 000	2 000	2 000	2 000
ØKONOMIPLAN (brutto)	4 000	2 000	2 000	2 000

I 2012 er det satt av 2 mill. til generell rehabilitering i Rådhuset og 2 mill. til oppgradering av bystyresalen.

Byråd/byrådsavdelingene

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
120	Byråd/byrådsavdelingene (BLK)			
10	Lønn og sosiale utgifter	189 970	207 827	224 461
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	54 621	47 344	47 636
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	4	0	0
14	Overføringsutgifter	6 151	0	0
	Sum utgifter	250 747	255 171	272 097
16	Salgsinntekter	0	-220	-227
17	Refusjoner	-15 014	-7 407	-7 651
18	Overføringsinntekter	-5	0	0
	Sum inntekter	-15 019	-7 627	-7 878
	Netto utgifter	235 728	247 544	264 219

1. Ansvarsområde

Oslo skal være en foregangskommune for god brukerservice og effektiv oppgaveløsning. Det skal arbeides for tillit og godt samspill mellom byens befolkning, kommunale virksomheter, ansatte og folkevalgte organer. Gjennom aktivt informasjonsarbeid skal kommunens omdømme som tjenesteyter og arbeidsplass styrkes.

Oslo kommunes parlamentariske styringssystem er hjemlet i kommunelovens kapittel 3.

Byrådet er kommunens utøvende organ og øverste ledelse for kommunens administrasjon. Den enkelte byråd har direkte instruksjonsmyndighet og parlamentarisk ansvar på sitt område og er den øverste leder av respektiv byrådsavdeling.

Byrådsavdelingene utgjør kommunens sentrale administrative apparat og har tre hovedfunksjoner:

- å være faglig sekretariat for politisk ledelse
- å føre tilsyn, utøve styring og kontrollere underliggende virksomheter
- å være forvaltningsorgan innenfor definerte ansvarsområder

2. Situasjonsbeskrivelse

Byrådsavdelingenes oppgaver som administrativ ledelse for kommunen og som sekretariat for byrådet, medfører omfattende og ulike oppgaver. Byrådsavdelingene vil fortsette arbeidet med å gjøre Oslo til en enklere og mer brukervennlig kommune. Det er blant annet igangsatt et prosjekt for videreutvikling av oslo.kommune.no.

3. Merknader til driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet er ført opp med midler til lønn og drift av byrådsavdelingene herunder midler til videreutvikling av datastøttet saksbehandling og elektronisk saksflyt i byrådsavdelingene.

For øvrig er det på kapitlet visse drifts- og utviklingstiltak som gjelder hele kommunen, som IKT-utvikling, ledelsesutvikling, etatssjefssamlinger, gjennomføring av juridisk strategi, tiltak informasjon, tiltak intern revisjon, forvaltning og drift av kommunens Internett- og intranettsider samt kontingenter for medlemskap i ulike organisasjoner, herunder Samarbeidsalliansen Osloregionen.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 16,2 mill. jf kap. 14 Budsjettekniske merknader.

Diverse avsetninger og tidsbegrensede tiltak under byrådsavdelingene

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
126	Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)			
10	Lønn og sosiale utgifter	23 628	6 901	13 501
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	41 885	38 521	37 259
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	5 707	7 335	7 577
14	Overføringsutgifter	11 223	549	553
	Sum utgifter	82 443	53 306	58 890
16	Salgsinntekter	-4	0	0
17	Refusjoner	-24 776	-3 277	-3 385
18	Overføringsinntekter	-12 879	0	0
	Sum inntekter	-37 660	-3 277	-3 385
	Netto utgifter	44 783	50 029	55 505

1. Ansvarsområde

Kapitlet benyttes til å dekke utgifter til utrednings- og evalueringsoppgaver i forbindelse med byrådsavdelingenes arbeid med å gjennomføre byrådets og bystyrets vedtak, herunder utgifter til ekstraordinære, tidsbegrensede tiltak. Videre dekkes over kapitlet visse avsetninger og fellesfunksjoner som gjelder hele kommunen og som ikke naturlig hører hjemme på andre kapitler.

I tillegg kommer midler til ulike formål som dekning av utgifter som påløper ved avvikling eller omstilling i kommunale virksomheter og hvor ansvar blir overført til den sentrale administrasjonen, midler til leie av lokaler til byrådsavdelingene utenfor Rådhuset, tiltak i forbindelse med kommunens internasjonale engasjement og midler til saksomkostninger, erstatninger ved saksanlegg og andre forhold hvor Oslo kommune ved byrådsavdelingene, er partsrepresentant.

2. Merknader til driftsbudsjettet

På kapitlet ligger en avsetning på 3,3 mill. til gjennomføring av utviklings- og utredningstiltak, ulike evalueringer, kommuneovergripende brukerundersøkelser og omstillings- og moderniseringstiltak.

Kapitlet omfatter også midler til kvalitetssikring av kriteriesystemet og delfinansiering av et felles sekretariat for det regionale samarbeidet om areal- og transportplanlegging i Oslo og Akershus, tiltak i forbindelse med bystyresak 468/2005 Strategi for samarbeid med kunnskapsinstitusjoner og kunnskapsmiljøer i Oslo og til kommunens deltakelse i Oslo-forskning.

Kapitlet skal også dekke tiltak i forbindelse med Oslo kommunes internasjonale engasjement som deltakelse i Osloregionens Europakontor, Göteborg-Oslo samarbeidet/Den Skandinaviske Arenaen, delegasjonsbesøk og deltakelse i andre internasjonale fora. Det er også satt av 2,5 mill. til regionale utviklingsprogram under EU/EØS program.

Kapitlet inneholder for øvrig en avsetning til styrking av bestillerfunksjonen og forprosjekter for store investeringsprosjekter i kommunen. Det er også avsatt midler til Tryggere by og Lokal Agenda 21-arbeidet. 1,2 mill. som var avsatt til Rusken-arbeidet i 2011 er overført med oppgavene til Bymiljøetaten.

Til tilskudd til miljøinformasjon og samarbeidsprosjekter med frivillige organisasjoner, er det som i 2011 budsjettert med 0,5 mill.:

Tilskuddsmottaker	2011	2012
Grønn Hverdag	450 000	450 000
Eco-box	50 000	50 000
Sum	500 000	500 000

Tilskuddet er delvis finansiert ved støtte fra Oslo Havn KF med 0,075 mill., Vann- og avløpsetaten med 0,075 mill. og Renovasjonsetaten med 0,150 mill.

I byrådssak 1005/05 ble Plankontoret for Groruddalen organisert som et prosjekt direkte underlagt byrådsavdeling for byutvikling og 3,7 mill. er satt av til drift av kontoret til planlegging og prosjektering vedrørende Groruddalsprogrammet. For øvrig vises til kap. 482 Handlingsprogram Groruddalen (BYU).

Oslo kommune har påtatt seg ansvar for driften av sekretariatet for samarbeidsalliansen Osloregionen. Utgifter til driften fordeles mellom medlemmene.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,0 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Følgende prosjektmidler på driften anses som kommunalt øremerket for 2012:

Prosjektnr	Prosjektnavn	Beløp
2.126.33	Utvikling og utredninger i byrådsavdelingene	3 300
2.126.32	Regionale utviklingsprogrammer under EU/EØS	2 500

Oppført beløp er årets bevilgning til de ulike prosjektene. Midlene forutsettes brukt i 2012 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Kommuneadvokaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
140	Kommuneadvokaten (BLK)			
10	Lønn og sosiale utgifter	20 965	24 343	25 901
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	4 006	4 267	5 202
14	Overføringsutgifter	844	813	820
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	274	0	0
	Sum utgifter	26 089	29 423	31 923
16	Salgsinntekter	-1 899	-3 606	-3 725
17	Refusjoner	-4 777	-5 114	-5 283
18	Overføringsinntekter	-46	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-274	0	0
	Sum inntekter	-6 997	-8 720	-9 008
	Netto utgifter	19 093	20 703	22 915

1. Ansvarsområde

Kommuneadvokatens oppgaver og organisering fremgår i Oslo kommunes rettsinstruks. Kommunens juridiske strategi er fullt ut etablert som etatsstrategi for kommuneadvokaten.

Kommuneadvokaten prosederer kommunens rettssaker og gir etter anmodning råd og betenkninger til bystyrets organer, byrådet og byrådsavdelingene, etater, bydeler, kommunale foretak og kommunalt eide aksjeselskaper. Kommuneadvokaten bidrar også med intern opplæring i kommunen innenfor det juridiske fagområdet.

Kommuneadvokatens virksomhet reguleres av den generelle advokatlovgivningen, herunder etiske retningslinjer for advokater, men er ellers ikke underlagt spesiallover eller forskrifter.

Etaten står i en særstilling i kommunen da den organisatorisk hører til både under bystyret og byrådet ved Byrådslederens kontor. I faglige spørsmål har etaten en uavhengig stilling og er ikke underlagt instruksjonsmyndighet.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det vil over tid alltid være noe variasjon i saksmengde og sakstyper. Tendensen er en økning i størrelse og kompleksitet i den enkelte sak. Saksstatistikken viser at kommunen vant hele 69,2 % av de rettssakene som var til behandling ved kontoret og realitetsavgjort (avsluttet) ved domstolene i 2010. I tillegg ble 17,6 % av rettssakene ført for kommunen og avsluttet i 2010 notert som delvis vunnet.

Når det gjelder rådgivning skal denne utføres raskt og godt og i nært samarbeid med kommunens virksomheter. Det har i den senere tid vært press på kapasiteten og også økende behov for Kommuneadvokatens deltakelse i kommunens forskjellige prosjekter.

Nedenfor vises Kommuneadvokatens produksjonstall:

Nøkkeltall for: Kommuneadvokaten	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Avsluttede rettsaker	168	193	150
Avsluttede rådgivnings- og uttalelsessaker	308	345	222

3. Mål

Kommuneadvokaten er et viktig ledd i Oslo kommunes arbeid for å sikre kommunens innbyggere rask og effektiv myndighetsutøvelse, sikre at enkeltmenneskers rettigheter ikke krenkes og at kommunens økonomiske og juridiske posisjoner ivaretas.

- Kommuneadvokaten skal inneha høy kompetanse for å ivareta kommunens interesser på best mulig måte.
- Rådgivning skal utføres raskt og godt, og nært samarbeid med kommunens virksomheter skal vektlegges.
- Kommuneadvokaten skal tilby kommunale virksomheter undervisning i juridiske emner for ikke-jurister.

4. Strategier og tiltak

Kommuneadvokaten vil legge vekt på følgende strategier og tiltak for å nå målsetningene i budsjettet:

- Opprettholde en juridisk bemanning med høyt kompetansenivå
- Ajourføre de ansattes faglige kompetanse og spisskompetanse ved deltagelse på kurs og i faglige fora
- Gi god og tilstrekkelig informasjon til Kommuneadvokatens brukere som forebyggende tiltak og som ledd i saksbehandlingen
- Legge til rette for god tilgjengelighet til Kommuneadvokatens undervisningstilbud

5. Merknader til driftsbudsjettet

Av driftsinntektene utgjør tilkjente saksomkostninger en uforutsigbar post, og gjør at det hefter en usikkerhet ved etatens inntekter. Imidlertid ble det vedtatt i budsjett for 2005 at kommunale virksomheter skal betale honorar når Kommuneadvokaten yter juridisk bistand i forbindelse med større prosjekter. Dette bidrar til en økning av Kommuneadvokatens inntekter.

For å synliggjøre de reelle utgiftene knyttet til store prosjekter, skal også kostnader til ekstraordinær juridisk bistand inngå i den budsjetterte prosjektkostnad. Kommuneadvokaten skal i slike tilfeller honoreres.

I 2012-budsjettet er det innarbeidet kompensasjon for høyere husleie med 0,8 mill. Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,2 mill. på kapitlet. Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,6 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Rådhusets forvaltningstjeneste

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
150	Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)			
10	Lønn og sosiale utgifter	32 472	32 381	34 766
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	24 788	27 804	31 305
14	Overføringsutgifter	4 435	3 624	3 653
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	7 961	0	0
	Sum utgifter	69 656	63 809	69 724
16	Salgsinntekter	-3 025	-3 654	-3 935
17	Refusjoner	-26 319	-18 011	-18 155
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 966	0	0
	Sum inntekter	-31 310	-21 665	-22 090
	Netto utgifter	38 346	42 144	47 634

1. Ansvarsområde

Rådhusets forvaltningstjeneste skal yte profesjonell rådgivning, god service og effektive tjenester overfor publikum, Rådhusets brukere og kommunens virksomheter innenfor sitt ansvarsområde.

Rådhusets forvaltningstjeneste utfører representasjonsoppgaver, protokollære og museale tjenester. Etaten har ansvar for forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling av Rådhuset som bygning, herunder sikkerhetsoppgaver, servicefunksjoner i Rådhuset og i innleide lokaler for byrådsavdelingene og Bystyrets sekretariat.

Rådhusplassen, Rådhusets atelier og Rådhusgalleriet samt forvaltning av byflagging og Heftyetunet inngår i ansvarsområdet. For øvrig utføres frankering og intern postdistribusjon i kommunen.

2. Situasjonsbeskrivelse

Rådhusets forvaltningstjeneste er i tillegg til å drifte og vedlikeholde Rådhuset som bygning, en serviceorganisasjon for brukerne av etatens tjenester. Deler av etatens basisaktiviteter som praktisk gjennom-

føring av arrangementer i Rådhuset m.v. drives på kontrakt med private leverandører etter anbuds-konkurranse.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,6 mill. på kapitlet. Dette vil bety behov for omstilling også i 2012.

Nedenfor vises etatens produksjonstall:

Nøkkeltall for: Rådhusets forvaltningstjeneste	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Utstillinger Rådhusgalleriet	14	17	18
Tilstelninger Rådhusplassen	34	50	67
Arrangementer festbygningen Rådhuset	306	258	281

Rådhusets forvaltningstjeneste har en tjenesteavtale med byrådsavdelingene og Bystyrets sekretariat for drift av telefoni- og datanettverket i Rådhuset.

De tekniske installasjoner i Rådhuset krever betydelig vedlikehold. I 2011 gjennomføres en vedlikeholdsplan med vekt på modernisering av tekniske anlegg mv.

Rådhuset er sertifisert som miljøfyrtårn.

3. Mål

Rådhusets forvaltningstjeneste har følgende hovedmål i 2012:

- RFT skal drive profesjonell og effektiv forvaltning, drift og vedlikehold av Rådhuset
- Gjestene ved arrangementene i Rådhuset og Heftyevillaen skal ivaretas på en god måte og oppleve høy kvalitet
- Rådhusgalleriet, Rådhusplassen, Rådhusatelierene, den museale virksomhet og arrangementene skal profilere Oslo kommune på en god måte

4. Strategier og tiltak

Byrådet forutsetter at den vedtatte vedlikeholdsplanen vil innebære at løpende vedlikehold kan prioriteres i årene som kommer og behovet for akutte tiltak reduseres på sikt. Rehabilitering og vedlikehold av tekniske anlegg medfører også økt sikkerhet. Arbeidet med oppfølging av risikovurderinger av sikkerheten i Rådhuset må prioriteres.

Etaten må både på grunn av rammereduksjon og naturlig avgang, arbeide systematisk med omstilling og i minst mulig grad la det gå utover kvaliteten på tjenesteproduksjonen.

Byrådet ønsker ikke å gjeninnføre inngangspenger i Rådhuset.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Driftsbudsjettet er ført opp med midler til lønn og drift av Rådhusets forvaltningstjeneste herunder midler til generelt vedlikehold, vedlikehold av heiser, sikkerhetstiltak og etatens basistjenester.

Budsjettet er i 2012 økt med 2,4 mill. for å kompensere høyere utgifter til drift av eiendommen. Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,6 mill. på kapitlet. For øvrig er kapitlet kompensert for bortfall av inngangspenger med 0,8 mill.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 3,2 mill., jf. Kapittel 14 Budsjettekniske merknader

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	23 984	15 000	4 000	
04 Overføringsutgifter	5 995	0	0	
Sum utgifter	29 979	15 000	4 000	
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-5 995	-3 000	-800	
Sum inntekter	-5 995	-3 000	-800	
Netto utgifter	23 984	12 000	3 200	

1. Investeringsoversikt

150 Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
111 004	Rådhuset - diverse rehabilitering		2 000	2 000	2 000	2 000		Løpende
112 006	Oppgradering Bystyresalen	2 000	2 000	0	0	0	0	1/12 - 4/12
	Sum investeringsutgifter		4 000	2 000	2 000	2 000		
Finansiering:								
111 004	Rådhuset - diverse rehabilitering	Overført mva refusjon	-400	-400	0	0		
111 004	Rådhuset - diverse rehabilitering	Inv. mva fra 2014	0	0	-400	-400		
112 006	Oppgradering Bystyresalen	Overført mva refusjon	-400	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering		-800	-400	-400	-400		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		3 200	1 600	1 600	1 600		

I 2012 er det satt av 2 mill. til generell rehabilitering i Rådhuset og 2 mill. til oppgradering av bystyresalen.

Tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
191	Tilfeldige utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	-99	0	0
14	Overføringsutgifter	1 606	1 500	1 500
	Sum utgifter	1 507	1 500	1 500
17	Refusjoner	-3	0	0
	Sum inntekter	-3	0	0
	Netto utgifter	1 505	1 500	1 500

Det er avsatt 1,5 mill. til tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse.

9. FINANS OG NÆRING

Byrådsavdeling for finans og næring har ansvar for overordnet planlegging og økonomi, kommunens sentrale arbeidsgiverfunksjon samt sentrale oppgaver innen HMS og konsernovergripende IKT.

Området omfatter også kommunens eierfunksjoner og eiendomsforvaltning, herunder eiendomsforetakene. Finans og næring har også ansvaret for behandling av bevilninger for skjenking, servering og drosjekjøring, og kommunens næringspolitikk.

I Sak 1 Del 1 er sektoren omtalt under overskriftene: Den verdiskapende byen, Kulturbyen og Organisasjon og sikkerhet.

Hoved- og nøkkelstørrelser for sektoren finans (FIN) 2012-2015

Beløp i 1000 kr

Driftsbudsjettet	Dok 3	Budsjett - økonomiplan			
	2011	2012	2013	2014	2015
Sum utgifter	975 237	1 149 096	1 097 891	1 091 168	1 084 445
Sum inntekter	-567 606	-671 422	-671 422	-671 422	-671 422
Netto utgifter	407 631	477 674	426 469	419 746	413 023

Andel av kommunens totale brutto driftsbudsjett 2,4 %

I økonomiplanperioden er det innarbeidet midler til følgende investeringer:

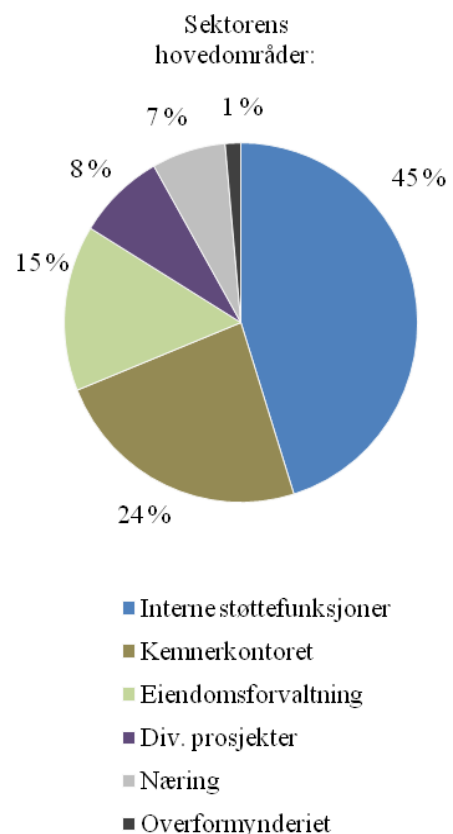
- ✓ 2,1 mrd. til utbygging av Kulturbyggene i Bjørvika (Munch-museet og Deichmanske hovedbibliotek)
- ✓ 173 mill. til oppgradering av kommunens IKT-infrastruktur
- ✓ 147 mill. til anskaffelse av nytt HR-system

Sektoren har ansvar for eiendomsforetakene, som skal investere for:

- ✓ 9,9 mrd. i skoler
- ✓ 1,7 mrd. i barnehager
- ✓ 1,4 mrd. i sykehjem
- ✓ 860 mill. i Omsorg+ prosjekter
- ✓ 500 mill. til boliger for vanskeligstilte

Det er avsatt 880 mill til kjøp av tomter til skoler, barnehager og omsorgsinstitusjoner

26,9 mill. i tilskudd til næringsutvikling og reiseliv

Byrådets mål

- God dialog med borgere
- Sikre kommunens økonomiske handlefrihet
- God kontroll og økonomi i kommunens drift og investeringsprosjekter
- Gode, brukerorienterte tjenester og effektiv og saksbehandling og produksjon i kommunens organisasjon
- Oslo kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver
- Oslo skal være en internasjonalt ledende næringsregion og attraktivt etableringsområde for innovative næringer
- Oslo skal være en effektiv tjenestetilbyder overfor byens næringsliv og befolkning
- Oslo skal være et attraktivt besøksmål og stedsvalg for nasjonale og internasjonale begivenheter
- Oslo skal fremstå som en trivelig og trygg hovedstad og publikum skal tilbys et seriøst og brukervennlig drosjetilbud
- Oslo kommune skal ha god eiendomsforvaltning

Tiltak

- Legge til rette for effektiv virksomhetsstyring og god informasjonssikkerhet
- Sikre gode investeringsprosesser og benytte offentlig-privat samarbeid (OPS) i investeringsprosjekter der OPS er egnet
- Forsterke arbeidet med oppfølging av kontraktsvilkår og kontroll og oppfølging av gjennomførte anskaffelser
- Styrke arbeidsgiverrollen herunder ha en felles arbeidsgiver-/Human Resources (HR)-politikk
- Sørge for aktiv tilrettelegging for samarbeid mellom næringsliv, forskning og høyere utdanning.
- Sørge for effektiv og forutsigbar saksbehandling
- Videreutvikle iverksatte kontrolltiltak i tråd med alkoholpolitisk handlingsplan
- Iverksette tiltak i drosjenæringen i henhold til ny lokal drosjeforskrift
- Ha fokus på å videreutvikle foretakenes leverandørrolle i forhold til eiendomsforvaltning

Utfordringer for å nå byrådets mål på sektorområde finans

Oslo er en by i sterk vekst, og stadig flere ønsker å bo i byen. Fra 2005 til 2011 økte kommunens befolkning med om lag 69 000 personer, dvs. med 11 500 i gjennomsnitt pr år. Fram til 2030 forventes det en årlig gjennomsnittlig befolkningsvekst på 10 000 innbyggere. Det innebærer at kommunen har et omfattende behov for å iverksette store investeringer i skoler, sykehjem, barnehager og annen sosial infrastruktur i årene som kommer. Oslo kommune må derfor øke sine investeringer for å møte behovet for kommunale tjenester fremover.

Det er derfor behov for å gjennomføre tiltak som kan sikre kommunens økonomiske handlefrihet. Byrådsavdeling for finans og næring bidrar til dette gjennom utvikling av bedre planleggings- og gjennomføringsprosesser for investeringer, videreutvikling av virksomhetsstyringen i kommunen, bedre og mer effektive anskaffelsesprosesser og andre sektorovergripende tiltak.

Kostnadene til pensjon forventes å øke betydelig i kommende økonomiplanperiode, noe som resulterer i at kommunens økonomiske handlefrihet blir redusert. Det er i første rekke det stadig økende premieavviket (differansen mellom pensjonspremien som betales og det som i henhold til regnskapsforskriften kan kostnadsføres årlig i driftsregnskapet) som leder til kostnadsveksten. Premieavviket er således uttrykket for utgifter kommunen har betalt, men ikke belastet driftsregnskapet. Tidligere års premieavvik må derfor kostnadsføres (amortiseres) senere år. Oslo kommune har pr. 31.12.2010 et akkumulert premieavvik på 6,3 mrd inklusive arbeidsgiveravgift. Avsetningen til pensjoner er i kommende økonomiplanperiode økt

med ca. 330 mill.kr årlig, sammenlignet med det som allerede er innarbeidet i vedtatt økonomiplan. Det vises for øvrig til kap. 11 for nærmere beskrivelse av pensjonskostnadene

God dialog med borgere

Kommunen står i dag overfor følgende utfordringer:

- Få elektroniske tjenester
- Manglende fellesfunksjonalitet hindrer utvikling av nye tjenester
- Lav digital modenhet reduserer kommunens mulighet til å utnytte elektroniske tjenester
- Begrensninger i dagens IKT-infrastruktur og behov for oppgradering av kommunens nettløsning.

Byrådet ønsker å bedre servicenivået for tjenester rettet mot publikum, både privatpersoner og næringsdrivende. Dette skal bl.a. oppnås ved å gjøre kommunen lett tilgjengelig og oversiktlig for publikum. Oslo kommunes nettsider er i den sammenheng viktigste kanalen i kommunens informasjonsarbeid. Målet er at brukerne skal kunne orientere seg i tjenestetilbud, rettigheter og plikter og føre dialog med kommunen om egne saker. Flest mulig oppgaver skal kunne utføres ved selvbetjening på nettstedet. For at kravet til moderne elektronisk kommunikasjon med innbyggerne skal bli ivarettatt, er det igangsatt et arbeid for å utvikle kommunens nettsider med interaktive tjenester for publikum og brukere.

Sikre kommunens økonomiske handlefrihet

Analyse av rammebetingelser og sentrale utviklingstrekk

Det er sentralt for kommunens økonomiske utvikling å ha god beredskap for endringer i inntekter og utgifter som har sammenheng med inntektssystem og andre statlige rammebetingelser. Det er også viktig tidlig å kunne fange opp behov for vridninger i etterspørsel etter tjenester fra ulike aldersgrupper og deler av byen. Byrådet følger befolkningsutviklingen nøye og legger stor vekt på å få frem aktuelle analyser av befolkningsutvikling og fremskrivninger med konsekvensvurderinger.

Virksomhetsstyring

Byrådet ønsker å videreutvikle kommunens styringsprosesser for å sikre størst mulig måloppnåelse i henhold til politisk vedtak, tildelt budsjett og å forebygge styringssvikt. Gjennom prosjekt virksomhetsstyring 2009-2011 er det utarbeidet overordnede prinsipper for virksomhetsstyring basert på kommunens grunnleggende styringsprinsipper om mål- og resultatstyring. Prinsippene beskriver viktige virkemidler for bedre styring og kontroll med kommunens samlede virksomhet og med den hensikt å bidra til bedre ressursutnyttelse og bedre tjenester. Risikostyring og intern kontroll er en integrert del av en helhetlig virksomhetsstyring.

Risikostyring er et viktig verktøy i ledelsens arbeid med å realisere kommunens mål, politiske vedtak, strategier, satsninger og utfordringer. Dette skal bidra til å skape bedre balanse mellom risiko og kontrolltiltak samt unngå styringssvikt. Dette vil bidra til mer målrettet og effektiv styring, ved at ledelsen bruker tid på de viktigste styringsmessige utfordringene. Ved riktig bruk av risikostyring vil lederne være mer i forkant av utfordringene og sikre større grad av måloppnåelse og eller håndtering av satsninger og utfordringer.

Arbeidet med å videreføre implementeringen av prinsipper for virksomhetsstyring fortsetter i 2012.

Tiltak i forbindelse med investeringer

Byrådet foreslår å gjennomføre investeringer for 7,3 mrd. i 2012, og for hele økonomiplanperioden 2012-2015 i alt 26,2 mrd.

Byrådet har som mål å føre en politikk som sikrer Oslo kommune økonomisk handlefrihet og evne til å møte fremtidige behov for tjenester og investeringer, både på kort og lang sikt. Det er derfor viktig for Oslo kommunes økonomiske handlefrihet å sikre at investeringsprosjektene som blir vedtatt er de som best dekker aktuelle behov, at disse er godt planlagt og at de gjennomføres på en kostnadseffektiv og profesjonell måte. Arbeidet for å styrke kommunens kompetanse på området bl.a. ved utarbeidelse av en felles prosjektmetodikk fra initieringsfasen, og fram til ferdigstilling og overlevering til drift, vil bli videreført.

Med utgangspunkt i befolkningsprognosen fremover er det viktig å få ned enhetskostnadene i forhold til fremtidig utbygging av barnehager, skoler og institusjoner. Et tiltak i den sammenhengen å videreutvikle bruk av standardiserte løsninger for å få ned byggekostnadene og for å få raskere byggeprosesser. Det er utviklet standardiserte løsninger for skolebygg og barnehager. Dette arbeidet skal videreføres herunder også i forhold til sykehjem og omsorgsboliger. Siktemålet er å ha effektive prosesser, kvalitet og kostnadsoptimalisering.

Offentlig-privat samarbeid (OPS)

OPS er et samarbeid mellom offentlig og privat sektor om et prosjekt og/eller en tjeneste, der privat sektor tar en betydelig del av ansvaret knyttet til finansiering, utvikling og/eller drift av prosjektet/tjenesten. OPS er en av flere alternativer for gjennomføring av prosjekter og skal vurderes i kontraktsstrategiarbeidet i et prosjekt. Byrådet har i byrådssak 217/10 redegjort nærmere for hvorledes byrådet ønsker å gjøre bruk av OPS.

Anskaffelsesområdet

Lov og forskrift om offentlige anskaffelser skal sikre sunne markedsmessige prinsipper og hindre unødige ressursbruk og korrupsjonslignende atferd i forbindelse med offentlige anskaffelser. I 2010 ble det vedtatt ny konsernovergripende anskaffelsesstrategi for Oslo kommune for perioden 2010-2012, jf byrådssak 1023/10. Strategien legger grunnlaget for en felles overordnet tenkning og atferd, slik at kommunens anskaffelser av varer, tjenester, bygg og anlegg effektivt kan bidra til at kommunen når sine mål.

Anskaffelsesstrategien følges opp av tiltaksplaner og rapportering på flere nivåer. I tillegg til overordnet tiltaksplan, skal byrådsavdelingene og virksomhetene følge opp målsettingene i strategien gjennom lokale tiltaksplaner som skal revideres årlig.

Byrådet vil i 2012 fortsatt ha stort fokus på kommunens arbeid i forhold til anskaffelsesområdet. Dette innebærer bl.a. at det skal satses videre på kompetansebygging, kontroll og oppfølging av gjennomførte anskaffelser og oppfølging av kontraktsvilkår. Systematisering og forbedring av kontrakts-/avtale oppfølging i kommunens virksomheter er et prioritert område. Dette innebærer bl.a. kontroll med at vi får det vi skal ha og til avtalt pris.

Kommunen skal videreføre samarbeidet med næringslivet innen leverandørutvikling og samfunnsansvar, jf også byrådssak 192/11 om anskaffelser med vekt på samfunnsansvar.

Oslo som FairTrade-by

I april 2012 fikk kommunen status som FairTrade-by. For å opprettholde statusen vil kommunen arbeide for å øke forståelsen for og kunnskapen om FairTrade, og for at tilgangen til og bruk av attraktive FairTrade-merkede produkter skal øke. Dette skal blant annet gjøres ved aktivt informasjonsarbeid mot byens befolkning og næringsliv, årlige informasjonskampanjer, registrering av FairTrade-produkter i byens butikker, kafeer, restauranter med mer. Det skal også gjennomføres egne informasjons- og opplæringstiltak om etisk handel og FairTrade for barn og unge.

Gode, brukerorienterte tjenester og effektiv og saksbehandling og produksjon i kommunens organisasjon

IKT-området

Bruk av IKT er et strategisk virkemiddel for å støtte opp under byrådets mål.

Reglement for informasjons- og kommunikasjonsteknologi og informasjonssikkerhet i Oslo kommune (IKT-reglementet), jf byrådssak 1099.1/10, fastlegger ansvar og oppgaver, herunder systemeierskap, for byrådsavdelingene og virksomhetene, samt for intern IKT-leverandør (Utviklings- og kompetanseetaten). Reglementet skal bidra til en formålstjenlig og kostnadseffektiv bruk og forvaltning av IKT, og ivareta kravene til informasjonssikkerhet i kommunens virksomheter. Dette innebærer omfattende innføringsoppgaver også i 2012 som informasjon og opplæring, utarbeidelse av veiledningsmateriell og malverk.

Med utgangspunkt i IKT-reglementet, er det utarbeidet IKT-arkitekturprinsipper som ledd i overordnet IKT-styring i kommunen. Prinsippene er i henhold til felles arkitekturprinsipper som legges til grunn i offentlig sektor. Prinsippene vil bli gradvis innført i byrådsavdelingene og underliggende etater og virksomheter for å sikre forankring, forståelse og etterlevelse. I 2012 vil det bli etablert rådgivningsfunksjon, standarder og retningslinjer.

En forutsetning for god styring og utvikling av IKT-porteføljen er at kommunen har en samlet systemoversikt. Systemoversikten øker kunnskapen om konsekvenser og valg for å gi mer funksjonelle og driftssikre løsninger. Verktøy for å utarbeide systemoversikt vil bli anskaffet og tatt i bruk i 2012.

Dagens IKT-infrastruktur tilfredsstiller ikke behovene og er ikke fornyet eller oppgradert i tråd med utviklingen og funksjonelle krav. Brukere av kommunens IKT-løsninger opplever problemer knyttet til ustabilitet og utilfredsstillende responstid og nedetid. IKT-infrastrukturen er viktig for at brukere skal gis bedre løsninger.

På bakgrunn av dette ble det i 2009 avsatt totalt 185 millioner i perioden 2010-2012 for å gjennomføre nødvendige tiltak. Arbeidet er organisert som et prosjekt som er nærmere beskrevet i byrådssak 277/10. I 2011 er analyse og utredningsfasen for IKT-infrastrukturprosjektet gjennomført. Gjennomføringsfasen av prosjektet skal foregå i 2011/2012 og skal sikre følgende måloppnåelse:

- Levere økt brukertilfredshet gjennom investeringer som skal gi bedret responstid, stabilitet og tilgjengelighet
- Etablere løsninger som legger til rette for akseptabelt risikonivå
- Tilrettelegger for nye elektroniske tjenester
- Støtte virksomhetene til nødvendige lokale forbedringer

Det utarbeidede plan- og estimatgrunnlaget fra analyse- og utredningsfasen har vært gjenstand for ekstern kvalitetssikring (KS2) i tråd med kommunens metode. Den eksterne kvalitetssikringen understreker nødvendigheten av å gjennomføre prosjektet og underbygger at det foreligger et betydelig investeringsetterslep på IKT-infrastruktur området i kommunen.

I 2011 ble det igangsatt utredning av etterslep i lokal IKT-infrastruktur som må dekkes opp for å tilfredsstille kravene til sikker og stabil drift. Etterslepsbehovet inkluderer både økninger i investeringer og driftskostnader. På bakgrunn av denne utredning har byrådet innarbeidet totalt 102 mill. i 2012 til oppgradering av virksomhetenes lokale IKT-infrastruktur. Dette innbefatter utskifting av terminalarbeidsplasser, nettverksutstyr samt oppgradering av kontorstøttesystemer.

IKT-samarbeid i kommunal sektor

Oslo kommune deltar i kommunalt samarbeid på IKT-området mellom de ti største kommunene (K10). Samarbeidet har som mål å:

- Utvikle mer effektive kommuner, og gi bedre løsninger som støtter opp under brukerrelaterte behov og endringer gjennom å etablere felles rammeverk og standarder.
- Etablere og utvikle samarbeid relatert til statlige satsningsområder, og - øke muligheten for påvirkning ut fra kommunenes interesser.
- Utveksling av kunnskap, sikre sambruk og gjenbruk av løsninger (organisatorisk, strategisk og teknisk) på tvers av kommunene, - og med staten.
- Realisere konkrete fellestiltak.

I 2012 vil det også være viktig for kommunen å følge opp utredningsarbeidet knyttet til bedre samhandling på IKT-området i kommunalsektoren og mellom kommunesektoren og staten.

Informasjonssikkerhet

Det er satt i gang arbeid for å forsterke helhetlig styring og kontroll på informasjonssikkerhetsområdet som en del av virksomhetsstyringen og i tråd med IKT-reglementet. God styring og kontroll, kompetanse og rolleforståelse er sammen med nødvendig regelverk og rutiner en forutsetning for å sikre at kommunen til enhver tid setter i verk korrekte og hensiktsmessige sikkerhetstiltak. Arbeidet vil pågå i hele 2012 og involvere alle kommunens virksomheter.

Oslo kommunen skal være en attraktiv arbeidsgiver

Personalområdet

Prinsippene for kommunens personalpolitikk finnes i vedtatt Personalpolitisk strategi. Personalpolitikken skal utvikle og sikre

- at ledere og ansatte settes i stand til å realisere kommunens mål
- en brukerorientert kultur med engasjerte, kompetente og stolte medarbeidere

Personalpolitisk strategi legger grunnlaget for virksomhetens personalpolitiske arbeid. Oppfølging av dette fortsetter i 2012.

Det sentrale HR-arbeidet skal bidra til at kommunen er en attraktiv arbeidsgiver ved å:

- styrke arbeidsgiverrollen
- ha en felles arbeidsgiver-/HR-politikk

Det skal derfor prioriteres aktiviteter som stimulerer konsernovergripende kunnskap, holdninger og ferdigheter som representerer strategiske satsningsområder.

Ny HR-hverdag

I 2012 vil arbeidet med å implementere nytt HR-system bli prioritert. Den implementeringen representerer et stort utviklingsarbeid som berører alle virksomhetene, ledere og ansatte. HR-systemet vil støtte opp under vår felles arbeidsgiverpolitikk og arbeidsgiverpraksis. For å sikre optimal utnyttelse og bruk av nytt system vil det i 2012 bli prioritert kompetanse- og organisasjonsutviklingstiltak som støtter opp under denne implementeringen.

Det nye HR-systemet gir en mer omfattende systemstøtte innenfor kommunens HR-prosesser, prosesser som også i større grad vil bli standardiserte. Dette gjelder blant annet i forhold til rekruttering hvor en utlysningssystem med tilhørende oppgaver får full systemstøtte. Dagens system som krever flere pålogginger blir erstattet med én pålogging. I tillegg vil systemet bli en "master" med hensyn til personalinformasjon hvor data kun registreres en gang ett sted.

Nytt system vil bety mindre tidsbruk til registrering, og mer tid til oppfølging. Kommunen får et bedre grunnlag for rapporter og analyser enn hva tilfellet er i dag.

Attraktiv arbeidsplass

Kommunen vil arbeide aktivt og systematisk for å tiltrekke seg og beholde kvalifiserte medarbeidere i årene som kommer. Det er et mål for alt HR-arbeid å være en god arbeidsgiver og attraktiv arbeidsplass. Som ledd i dette vil det bl.a. være fokus på inkludering av seniorer, personer med nedsatt funksjonsevne og videreføring av arbeidet med rekruttering av personer med minoritetsbakgrunn. I tillegg er det viktig å få yngre personer til å søke seg til kommunen. Det vil bli arbeidet videre med omdømmeutvikling og profilering både ved universitet og høyskoler og ved annonsering i trykte medier.

Lederutvikling og lederskap

Omstilling og utvikling krever ledelseskraft, ledelseskapasitet og ledelsesfokus. Det arbeides med tiltak som skal styrke kommunens ledere og støtte opp under pågående utviklingstiltak, som virksomhetsstyring, prosjektstyring og sentral etatsreform.

En satsning på ledelse og lederutvikling vil også kunne bli et konkurransefortrinn for Oslo kommune i kampen om kompetanse og arbeidskraft.

Mangfold og likestilling

Oslo kommune ønsker å profilere seg som en flerkulturell og internasjonal by, OXLO - ekstra large. Det er ønskelig å stimulere åpenhet, toleranse og mangfold. Det er et mål i den personalpolitiske strategien at det skal være like muligheter for alle. Alle skal behandles likt uavhengig av f. eks. kjønn, alder, nedsatt funksjonsevne, seksuell orientering, etnisk opprinnelse, religion m.v. I 2010 undertegnet Oslo kommune v/ordføreren EUROCITIES charter om integrerende byer. Om arbeidsgiverrollen sier Charteret følgende:

Som arbeidsgiver vil vi:

- gjøre det som er nødvendig for at våre ansatte skal gjenspeile mangfoldet i byens befolkning på alle nivåer
- sikre at alle ansatte, inkludert ansatte med minoritetsbakgrunn, blir behandlet rettferdig og likeverdig av sine ledere
- sikre at de ansatte forstår og respekterer begrepene mangfold og likestilling

For å hjelpe virksomhetene med sin rapportering er det igangsatt arbeid for å utvikle en mal for kommunens likestillingsredegjørelser etter aktivitets- og rapporteringsplikten som følger av likestillings- og diskrimineringslovgivningen.

Avtalen om et inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen), nærvær og sykefravær

Byrådet vil følge opp virksomhetenes oppfølging av IA-avtalen og videreføre arbeidet med å redusere sykefraværet. Redusert sykefravær er en viktig målsetting i forhold til den enkelte ansatte, i forhold til arbeidsbelastningen/arbeidsmiljøet og i forhold til kvalitet på tjenester til brukerne. I tillegg medfører høyt sykefravær en betydelig økonomisk utgift for kommunen. Eksempelvis vil en reduksjon i sykefraværet på 1 % utgjøre 350 årsverk, noe som har stor betydning for kvaliteten på kommunes tjenester.

For 2012 vil målet for sykefraværet i Oslo kommune være 8,5 %. Mål for hver enkelt virksomhet skal konkretiseres i tildelingsbrev. Mål for hver enkelt virksomhet må være en forbedring av resultat oppnådd i 2011.

HMS

Som del av oppfølgingen av vedtatt instruks for HMS- arbeidet i Oslo kommune vil det sentralt i 2012 bli lagt vekt på å videreføre arbeidet med revisjoner i enkelte virksomheter, samarbeid med Arbeidstilsynet og fortsatt fokus på arbeidstidsordningene.

Personalomstilling

Byrådet vil tilrettelegge for en forsvarlig og effektiv gjennomføring av større omstillinger i kommunen. Det er et mål å ivareta de ansatte som berøres av omorganiseringer gjennom en forutsigbar prosess i

gjennomføringsfasen og med individuelt tilpassede tiltak for å gjøre omstillingen så smidig som mulig. Erfaringer fra omstillingsprosjektet i 2011 vil bli videreutviklet i tilknytning til nye omstillinger

Utviklings- og kompetanseetaten er en samarbeidspartner i de ulike fasene av omstillingsprosesser og kan bistå ledere og saksbehandlere både i planleggings- og gjennomføringsfasen. UKE viderefører også sitt arbeid med utvikling av virkemiddel for omplassering av kommunens overtallige.

Kompetanseutvikling

Kravene til Oslo kommune som tjenesteytende organisasjon økes kontinuerlig. Forventninger om økt tjenestekvalitet og service parallelt med økte krav til kostnadseffektivitet gjør nytenkning nødvendig. Samtidig står kommunen overfor stadige endrings- og omstillingsprosesser som gjør at behovet for ny/endret kompetanse stadig vil øke. Byrådet vil på bakgrunn av dette videreføre og utvikle tilbudet innen kompetanseutvikling. Det gjelder blant annet anskaffelsesområdet, virksomhetsstyring, prosjektplanlegging/-styring/-gjennomføring, samt innen personalområdet herunder implementering av kommunens felles verdigrunnlag, etiske regler og lederopplæring og strategisk HR.

Utfordringer for å nå byrådets mål på sektorområde næring og eierskap

Næringsutvikling

Byrådet har bl.a. følgende mål i forhold til næringsutvikling:

- Oslo skal være en internasjonalt ledende næringsregion og attraktivt etableringsområde for innovative næringer
- Oslo skal være en effektiv tjenestetilbyder overfor byens næringsliv og befolkning
- Oslo skal være et attraktivt besøksmål og stedsvalg for nasjonale og internasjonale begivenheter

Oslo er landets ledende næringsområde og vertskommune for landets fremste ledende nærings- og kunnskapsmiljøer. Oslos næringsliv og kunnskapsmiljøer står samtidig overfor en stadig sterkere internasjonal konkurranse. Det stiller krav til et effektivt regionalt samarbeid og en målrettet regional næringspolitikk.

Bystyret har sluttet seg til næringspolitisk handlingsplan for Oslo kommune komme med mål, strategier og tiltak. Byrådet ønsker å videreutvikle Oslo som del av en nyskapende og bærekraftig region i Europa og som et attraktivt område for oppstart og lokalisering av næringsvirksomhet.

Byrådet arbeider med opprettelse av et nytt næringsutviklingsselskap som skal initiere og tilrettelegge for samarbeidstiltak mellom utviklingsaktørene i Oslo og Akershus. Næringsutviklingsselskapet forutsettes opprettet i samarbeid med Akershus fylkeskommune. En viktig oppgave vil være å få til et tettere og bedre samarbeid mellom sentrale næringsutviklingsaktører gjennom økt samhandling mellom næringsliv, kunnskapsinstitusjoner og andre offentlige partnere.

Entreprenørskap, innovasjon og internasjonal profilering av Oslo som næringsområde og besøksmål skal stimuleres gjennom et nært samarbeid mellom kommunen, næringsliv og kunnskapsinstitusjoner. En tredjedel av landets forskningsvirksomhet utføres i hovedstadsregionen, og Oslos 57 000 studenter utgjør en viktig ressurs for kommunens arbeids- og næringsliv. Regionale næringspolitiske virkemidler som regionalt forskningsfond i Oslo og Akershus skal bidra til et forsterket regionalt samarbeid om forskning og innovasjon.

Oslo har landets høyeste etableringsrate og rangerer høyt også internasjonalt som etableringsby. Det skal være lett å etablere og drive næringsvirksomhet i Oslo, og etablerere skal tilbys grunnleggende informasjon og veiledning om næringsdrift. Næringsetaten tilbyr etablererkurs på ulike språk for

etablerere med utenlandsk bakgrunn. Kommunal saksbehandling skal være brukertilpasset, effektiv og forutsigbar.

Byrådet vil at Oslo profileres internasjonalt som et attraktivt sted å besøke, studere, arbeide og bosette seg. Byrådet vil bidra til markedsføringen av Oslo som kongressby og foretrukket alternativ for store nasjonale og internasjonale arrangementer.

Byrådet skal sørge for at byen er en trivelig og trygg hovedstad. Byrådet vil fremme seriøs drift av serverings- og skjenkesteder. Byrådet vil føre en konsekvent alkoholpolitikk der bevillinger i utgangspunktet skal være lett å få, men også lett å miste. Byrådet ønsker en økonomisk ryddig drosjenæring preget av sunn konkurranse, god kvalitet og sikkerhet. Byrådet vil styrke kontrollen i samarbeid med andre offentlige instanser.

Oslo kommune skal ha god eiendomsforvaltning

Eieroppfølging av aksjeselskaper i Oslo kommune

Byrådsavdeling for finans og næring har ansvaret for kommunens eierskap i E-CO Energi AS, Hafslund ASA, Oslo Vognselskap AS, Oslo Vei AS, Oslo Kino AS, Filmparken AS, Oslo Pensjonsforsikring AS, Oslo Forsikring AS, Centro Montemollar SL (AS), Kabelgata 10 AS og Forskningsparken AS.

Kommunens verdier i disse selskapene er betydelige. Gjennom en aktiv og profesjonell eierstyring skal det sikres at kommunens verdier i selskapene i varetas, optimaliseres og realiseres på en betryggende måte.

Byrådet har fremmet forslag for bystyret til prinsipper for eierstyring av aksjeselskaper. Byrådet vil fremlegge en egen sak om kinopolitikken i Oslo og eierstrategi for Oslo kino.

Eiendomsutvikling

Eiendomsutviklingssektoren omfatter kommunens eiendomsforvaltning og utbygging av sosial infrastruktur. Oppgavene innen dette området utføres i hovedsak av Eiendoms- og byfornyelsesetaten (EBY) og de kommunale foretakene Boligbygg Oslo KF (BBY), Undervisningsbygg Oslo KF (UBF) og Omsorgsbygg Oslo KF (OBY).

Eiendomsforetakene

Ved gjennomføring av eiendomsreformen, ble det etablert nye eiendomsforetak som forvalter størstedelen av kommunens bebygde eiendommer. Evalueringen av reformen konkluderte med at etablering av eiendomsforetakene var riktig og nødvendig for å oppnå bedret og mer profesjonell forvaltning av kommunens eiendommer og å bygge nye nødvendige arealer for kommunal tjenesteproduksjon. Tilstrekkelig antall nye barnehager er bygget slik at målet om full barnehagedekning ble nådd.

Det er innenfor skolesektoren store utfordringer i forhold til den høye elevtallsveksten som er forventet å utgjøre ca. 17.600 elever i de neste ti år. En rekke nye skoler er under prosjektering og bygging for å levere skolearealer i samsvar med skolebehovsplanen. Dette er et formidabelt byggevolum som skal gjennomføres innenfor knappe frister.

Byrådet arbeider med en ytterligere profesjonalisering av kommunens eiendomsforvaltning. Byrådet har som en del av dette arbeidet og som en del av sin eierstyring overfor foretakene stort fokus på å videreutvikle foretakenes leverandørrolle. Dette innebærer tydelig fokus på foretakenes leveranser i forhold til at disse skal være rettidige og innenfor gitte kostnadsrammer. Et vedvarende fokusområde er videre at foretakene har nødvendig kompetanse i forhold til prosjektplanlegging og prosjektgjennomføring.

Byrådet vil også:

- Tilrettelegge og sikre utbygging av skoler, barnehager og eldreomsorgsinstitusjoner, samt videreføre rehabiliteringsinnsatsen med sikte på å ytterligere redusere vedlikeholdsetterslepet.
- Videreføre det forsterkede arbeidet med eierstyring overfor kommunale foretak og etater samt utarbeidelse av eierstyringsprinsipper for aksjeselskaper bl.a. basert på inndeling av eierskap etter formål
- Videreutvikle bruk av standardiserte løsninger og kostnadskonsepter for å få ned byggekostnadene og for å få raskere byggeprosesser. Det er utviklet standardiserte løsninger for skolebygg og barnehager. Dette arbeidet skal videreføres herunder også i forhold til sykehjem og omsorgsboliger. Siktemålet er å ha effektive prosesser, kvalitet og kostnadsoptimalisering.

Miljøtiltak

Byrådet prioriterer utskiftning av oljefyring til fornybare varmekilder i alle kommunalt eide bygninger, og det er tidligere innarbeidet en samlet investeringsramme på 197 mill for perioden 2010-2011.

Utskiftningen forventes i hovedsak gjennomført innen utgangen av 2011. Det arbeides løpende med at alle nybygg tilknyttes fjernvarme.

Syv av sektorens ni virksomheter er sertifisert som Miljøfyrtårn. Den ene av virksomhetene som benevnes som ikke sertifisert har fått sertifisering for deler av sin virksomhet.

Sagene bad

Finanskomiteen fattet i sak 90/11 følgende vedtak:

Komiteen ber byrådet avklare mulighetene for å benytte lokalene på Sagene bad til svømmeundervisning, til undervisningsrom og til lokaler for aktivitetsskolen. Byrådet bes orientere komiteen om fremdriften i dette arbeidet innen 20.08.2011. Orienteringen må også innholde en konkretisering av hvordan kommunen kan subsidiere billettprisene.

Sagene bad ble i 2006 solgt til en privat utvikler på markedsmessige vilkår. I henhold til kjøpekontrakten forplikter kjøper seg til å restaurerer og gjenåpne badet. Eier har tilbudt kommunen å kjøpe badet tilbake. I tillegg vil kommunen få kostnadene med å ferdigstille badet. På bakgrunn av kommunens økonomiske stilling finner byrådet ikke rom for at det bevilges kommunale midler for å avhjelpe den private eiers økonomiske situasjon. I dette ligger også at byrådet anbefaler at de avtaler som eventuelt inngås om bruk av badet i undervisningsøyemed samt eventuelt bruk av lokaler til aktivitetsskolen m.v. skjer på markedsmessige vilkår og således ikke innebærer noe subsidieelement.

Storgata 36 (Mangelsgården)

I forbindelse med behandling av budsjett 2007 fattet bystyret følgende verbalvedtak (K70/2007):

Byrådet bes legge frem en plan for helhetlig bruk av "Prindsen" som hensyntar kulturhistoriske og antikvariske interesser.

På eiendommen Storgata 36 har kommunen de siste årene brukt ca. 60 mill. på akutt vedlikehold og eiendommen har i tillegg et estimert vedlikeholdsetterslep på ca. 185 mill. Byrådet finner ikke rom for denne investeringen i økonomiplanperioden. Byrådet vil derfor utrede det kommersielle grunnlaget for å avhende eiendommen til andre som kan forestå opprustingen. I den sammenheng vil også alternativ plassering av psykiatriboligene på eiendommen bli vurdert før det tas endelig stilling til om salgsprosess skal igangsettes.

Økonomiplanramme 2012-2015

Sektorområde finans

Driftsbudsjett

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	716,6	698,1	695,0	692,1	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	716,6	716,6	716,6	716,6	716,6
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		0,2	0,1	0,1	0,1
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		103,5	103,5	103,5	103,5
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	716,6	820,2	820,2	820,2	820,2
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte					
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		55,4	12,1	12,1	12,1
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-6,2	-11,4	-16,5	-21,5
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		49,2	0,7	-4,4	-9,4
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		30,6	30,6	30,6	30,6
=ØKONOMIPLAN (brutto)	716,6	900,0	851,4	846,3	841,3
Salgs- og leieinntekter	-48,4	-44,3	-44,3	-44,3	-44,3
Refusjoner	-307,8	-424,0	-424,0	-424,0	-424,0
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	-356,2	-468,3	-468,3	-468,3	-468,3
=ØKONOMIPLAN (netto)	360,4	431,7	383,1	378,1	373,0

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011   6,0 %   0,1 %   -0,5 %   -1,2 %

En detaljert beskrivelse av endringer fremgår av tilsvarende tabell i kap. 14 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i 1000 kr

Netto driftsbudsjett pr kapittel	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	90 579	45 681	45 406	45 131
125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	132 145	131 887	130 429	128 972
130 Kemnerkontoret (FIN)	201 802	198 563	195 322	192 080
181 Overformynderiet (FIN)	7 166	7 015	6 925	6 835
Sum Finans - kommune (FIN)	431 692	383 146	378 082	373 018

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av driftsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Brutto investeringsbudsjett pr. kapittel

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Brutto investeringsbudsjett				
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	219 700	41 000	0	0
125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	42 400	18 800	23 800	23 800
503 Kulturbyggene i Bjørvika (FIN)	270 000	600 000	600 000	640 000
ØKONOMIPLAN (brutto)	532 100	659 800	623 800	663 800

Sektorområdets investeringer i økonomiplanperioden er:

Kap. 122: 147 mill. til anskaffelse av nytt HR-system i Oslo kommune. Total kostnadsramme for prosjektet er 360,25 mill. 69,7 mill. til oppgradering av virksomhetenes lokale IKT-infrastruktur og 44 mill. relatert til oppgradering av kommunens sentrale IKT-infrastruktur. Totalt budsjetttramme i økonomiplanperioden er 260,7 mill.

Kap. 125: 108,8 mill. i økonomiplanperioden relatert til IKT-området.

Kap. 503: 2,11 mrd. til kulturbyggene i Bjørvika. I tillegg er det tidligere innarbeidet 585 mill. til prosjektet, dvs. totalt 2,695 mrd.

Sektorområde næring- og eierskap**Driftsbudsjett**

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	258,6	259,3	257,5	256,7	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	258,6	258,6	258,6	258,6	258,6
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-16,3	-16,3	-16,3	-16,3
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	258,6	240,7	240,7	240,7	240,7
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-7,0	-7,0	-7,0	-7,0
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		8,5	7,5	7,5	7,5
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-2,4	-4,0	-5,7	-7,4
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-0,9	-3,5	-5,2	-6,9
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		9,3	9,3	9,3	9,3
=ØKONOMIPLAN (brutto)	258,6	249,1	246,5	244,8	243,2
Salgs- og leieinntekter	-148,1	-138,2	-138,2	-138,2	-138,2
Refusjoner	-49,4	-52,5	-52,5	-52,5	-52,5
Overføringsinntekter	-13,8	-12,5	-12,5	-12,5	-12,5
=Sum driftsinntekter	-211,4	-203,2	-203,2	-203,2	-203,2
=ØKONOMIPLAN (netto)	47,3	46,0	43,3	41,7	40,0

*) 2011 prisnivå

En detaljert beskrivelse av endringer fremgår av tilsvarende tabell i kap. 14 Budsjettekniske merknader.

Netto driftsbudsjett pr kapittel

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Netto driftsbudsjett pr kapittel				
400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten (FIN)	2 530	1 190	-150	-1 490
455 Næringsutvikling og reiseliv (FIN)	19 967	19 965	19 963	19 961
459 Næringsetaten (FIN)	23 485	22 168	21 851	21 534
Sum Finans - næring (FIN)	45 982	43 323	41 664	40 005

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av driftsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Netto driftsbudsjett pr kommunalt foretak

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Netto driftsresultat pr kapittel				
053 Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)	-635 000	-550 000	-100 000	-100 000
055 Boligbygg Oslo KF (FIN)	-46 000	-73 000	0	0
059 Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)	-131 000	-235 000	0	0
052 Omsorg Oslo KF (FIN)	0	0	0	0

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av driftsbudsjettet under det enkelte kapittel.

Brutto investeringsbudsjett pr. kapittel

Beløp i 1000 kr

	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Brutto investeringsbudsjett				
172 Boligbygg Oslo KF - overføring (FIN)	0	50 000	0	0
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (FIN)	17 000	23 000	103 000	48 000
185 Forskjellige utbedringstiltak (FIN)	10 000	10 000	15 000	15 000
416 Fornebu-utbyggingen (FIN)	16 500	16 500	10 000	235 000
425 Andre utbyggingsformål (FIN)	568 000	288 000	50 000	50 000
ØKONOMIPLAN (brutto)	611 500	387 500	178 000	348 000

Sektorområdets investeringer i økonomiplanperioden er:

Kap. 172: Det er i 2013 innarbeidet 50 mill. i investeringstilskudd til Boligbygg Oslo KF relatert til Omsorg+- prosjekter. Midlene til Omsorg+ prosjekter er fordelt mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF. Den endelige fordelingen av midlene til Omsorg+ prosjektene vil bli tilpasset hvor prosjektene blir realisert.

Kap. 175: Det er i 2012 innarbeidet 17 mill. investeringstilskudd til Omsorgsbygg Oslo. Midlene er de årlige tilskuddene til reetableringer og akutttiltak/rehabilitering av barnehager. Totalt 136 mill. i økonomiplanperioden. I tillegg er i det i 2014 innarbeidet 55 mill. i investeringstilskudd relatert til Omsorg+ prosjekter.

Kap. 185: Det er ført opp 10,0 mill. årlig i 2012 og 2013 samt 15 mill. årlig i 2014 og 2015 til tilgjengelighetstiltak for orienterings- og bevegelsehemmede.

Kap. 416: Investeringer i økonomiplanperioden er ført opp i samsvar med oppdaterte planer for utbyggingen av infrastrukturen på Fornebu.

Kap. 425: Det er i 2012 innarbeidet totalt 560 mill. til strategisk og kontraktsforpliktete eiendomsserverv, kjøp som ledd i transformasjon og tilrettelegging for bolig- og byutvikling m.v. I tillegg er det innarbeidet 8 mill. årlig i 2012 og 2013 til rehabilitering av Ingierstrand bad

Brutto investeringsbudsjett pr. kommunalt foretak

Beløp i 1000 kr				
Brutto investeringsbudsjett	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
053 Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)	2 803 600	2 374 000	2 540 300	2 213 500
055 Boligbygg Oslo KF (FIN)	395 000	525 000	525 000	235 000
059 Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)	691 000	1 239 000	975 000	483 000
ØKONOMIPLAN (brutto)	3 889 600	4 138 000	4 040 300	2 931 500

For nærmere informasjon vises det til særskilt omtale av investeringsbudsjettet under det enkelte foretak.

SEKTOROMRÅDE FINANS

Diverse virksomheter og prosjekter under Byrådsavdeling for finans og næring (FIN)

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)			
10 Lønn og sosiale utgifter	1 253	19 427	20 330
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	42 338	26 098	70 338
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	491	0	0
14 Overføringsutgifter	1 036	1 415	1 426
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	14 976	0	0
Sum utgifter	60 095	46 940	92 094
17 Refusjoner	-12 373	-1 467	-1 515
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 661	0	0
Sum inntekter	-16 034	-1 467	-1 515
Netto utgifter	44 060	45 473	90 579

1. Ansvarsområde

Kapitlet dekker utgifter til diverse virksomheter og diverse prosjekter blant annet relatert til kommuneplanarbeidet og IKT-området. Det dekker også utgifter til fastlønte tillitsvalgte, OU-fondet, KS

forskningsmidler og Tono/Kopinor. Kapitlet omfatter videre midler til generell finansforvaltning, herunder midler til drift av fagsystemer, oppfølging av bankavtaler og andre forretnings- og finansielle interesser, blant annet forretningsmessige interesser knyttet til forvaltning av aksjer. Midlene brukes også til kjøp av konsulent- og advokattjenester for å håndtere kommunens eierinteresser i aksjeselskaper.

2. Situasjonsbeskrivelse

Det er besluttet at Oslo kommune skal anskaffe nytt HR-system innefor en kostnadsramme på 360 mill. inklusive forprosjektering. Prosjektet ble igangsatt i 2009. Planen er at det nye systemet skal være innført senest 31.12.2012.

Byrådet har igangsatt arbeid med ny kommuneplan 2013. Det vil i 2012 arrangeres en større medvirkningskonferanse og gjennomføres økonomiske konsekvensanalyser av befolkningsutviklingen og ny byutviklingsstrategi. Det skal også utarbeides analyser av byens sosioøkonomiske utviklingsmønstre.

Det er satt i verk et eget prosjekt på informasjonssikkerhetsområdet som blir videreført i 2012.

Det er innarbeidet 102 mill. til utskifting av virksomhetenes lokale IKT-infrastruktur. Arbeidet vil bli igangsatt i 2012.

Finansforvaltningen i Oslo kommune skal sikre en effektiv og rasjonell finansiering av Oslo kommunes ulike aktiviteter. Dette skal skje på grunnlag av en forsiktig risikoprofil. Videre skal kommunens bankavtaler, ut- og innlån og likviditet forvaltes slik at disse forholdene til sammen bidrar til å opprettholde og øke kommunens økonomiske handlefrihet.

Når det gjelder finansforvaltning for øvrig vises det til kapittel 11 Fellesutgifter og finansposter, avsnitt om renter og avdrag, forsikring, finansiering av investeringer og avsetninger m.v. og lånefondet.

På kapitlet er det avsatt midler til lønns- og kontorholdsutgifter for 31,5 årsverk for fastlønte tillitsvalgte. Disse gjenspeiler den enkelte forhandlingssammenlutnings størrelse og mangfold. Den enkelte sammenslutning utpeker selv sine tillitsvalgte. De fastlønte tillitsvalgte skal være et koordinerende ledd i forhold til samtlige tillitsvalgte i kommunen, og skal ivareta den direkte kontakten mellom kommunen sentralt og den enkelte organisasjon.

3. Mål

Byrådets mål er:

- Utarbeide kommuneplanstrategi og planprogram med redegjørelse for utviklingstrekk og utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og arealbruk, herunder vurdering av prioriterte planoppgaver og opplegg for arbeidet med ny kommuneplan 2013
- Effektiv og brukerorientert drift og gode tjenester
- God kontroll og økonomi i kommunens investeringsprosjekter
- Ha en felles arbeidsgiver-/HR-politikk

4. Strategier og tiltak

Følgende vil bli prioritert i 2012:

- Arrangere medvirkningskonferanse ifm kommuneplanarbeidet
- Gjennomføre konsekvensanalyser ifm kommuneplanarbeidet

- Styrke informasjonssikkerhetsarbeidet i kommunen
- Implementere IKT-reglementet
- Gjennomføre tiltak for oppgradering av virksomhetenes lokale IKT-infrastruktur
- Implementere nytt HR-system innen utgangen av 2012
- Videreutvikle metodikk for investeringsprosesser og virksomhetsstyring
- Opplæring på blant annet anskaffelsesområdet, virksomhetsstyring og i forhold til planlegging, styring og gjennomføring av prosjekter

5. Merknader til driftsbudsjettet

Kapitlet omfatter tre budsjettposter som gjelder avsetninger. Det er til OU-fondet, KS-forskning og Tono/Kopinor avgift. Dette er avsetninger som gjelder hele kommunen, men som forvaltes i sin helhet av Byrådsavdeling for finans og næring.

Det er på kapitlet innarbeidet 32,5 mill. til lisenser for oppgradering av virksomhetenes kontorstøttelisenser.

Det er innarbeidet 12 mill. i 2012 til arbeidet med informasjonssikkerhet i Oslo kommune.

Det er på kapitlet avsatt 1 mill. til kommunens arbeid med å gjøre Oslo til en FairTrade-by.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 1,1 mill., jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,47 mill. på kapitlet.

Øremerkede kommunale midler

Beløp 1 000 kroner

Kapittel	Prosjektnummer	Prosjektnavn	Beløp
122	2.122.01	Driftsmidler til lokale kontorstøttelisenser	32 500
122	2.122.02	Prosjekt informasjonssikkerhet	12 000

Oppført beløp er årets brutto bevilgning til prosjektet. Midlene forutsettes brukt i 2012 i samsvar med planlagt fremdrift. Dersom det skjer forskyvninger i fremdriften som gjør at midlene ikke anvendes fullt ut, er de overførbare til påfølgende budsjettår.

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
122 Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)			
00 Lønn og sosiale utgifter	6 082	0	0
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	53 369	100 000	219 700
04 Overføringsutgifter	11 315	0	0
Sum utgifter	70 765	100 000	219 700
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-11 315	-20 000	-43 940
Sum inntekter	-11 315	-20 000	-43 940
Netto utgifter	59 450	80 000	175 760

Investeringsoversikt

122	Div. virksomheter og prosj. under FIN	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
109 006	Nytt HR-system	360 250	213 250	106 000	41 000	0	0	0	1/09 - 4/12
112 008	Lokal IKT-infrastruktur	69 700		69 700	0	0	0	0	1/12 - 4/12
112 009	Infrastruktur 2012-prosjektet (usikkerhetsavsetn.)	44 000		44 000	0	0	0	0	1/12 - 4/12
	Sum investeringsutgifter			219 700	41 000	0	0		
	Finansiering:								
109 006	Nytt HR-system	Overført mva refusjon		-21 200	-8 200	0	0		
112 008	Lokal IKT-infrastruktur	Overført mva refusjon		-13 940	0	0	0		
112 009	Infrastruktur 2012-prosjektet (usikkerhetsavsetn.)	Overført mva refusjon		-8 800	0	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-43 940	-8 200	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			175 760	32 800	0	0		

Nytt HR-system

Det er bevilget 106 mill. i 2012 til anskaffelse og implementering av nytt HR-system i Oslo kommune. Kostnadsrammen for prosjektet er satt til 360,25 mill.

Lokal IKT-infrastruktur

Det er bevilget 69,7 mill. til oppgradering av lokal IKT-infrastruktur. Midlene skal benyttes til oppgradering av virksomhetenes lokale IKT-infrastruktur som bl.a. utskifting av terminalarbeidsplasser (Stasjonære PC-er, bærbare PC-er og såkalte tynnklienter).

Infrastruktur 2012-prosjektet

Det er tidligere på kapittel 125 Utviklings- og kompetanseetaten bevilget 185 mill. til oppgradering av sentral IKT-infrastruktur. Det er i 2011 gjennomført en ytterligere ekstern kvalitetssikring (KS2) som viser at prosjektets grunnkalkyle kan legges til grunn. Grunnkalkylen og de forventede tillegg (P50) for prosjektet utgjør 211 mill. Kommunens prosjektmetodikk krever avsetning i henhold til P85. Resultatet av KS2 gir et behov for en usikkerhetsavsetning på 18 mill. Den totale kostnadsrammen for prosjektet blir etter dette på 229 mill. Dette medfører en økning i tidligere vedtatte kostnadsramme på 44 mill. Midlene til fullfinansiering av prosjektet (44 mill) inkludert usikkerhetsavsetningen er innarbeidet på kap. 122.

Utviklings- og kompetanseetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
125	Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)			
10	Lønn og sosiale utgifter	142 797	160 831	172 618
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	396 179	216 710	330 863
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	2 264	2 876	2 971
14	Overføringsutgifter	77 151	12 314	12 413
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	38 687	0	0
	Sum utgifter	657 078	392 731	518 865
16	Salgsinntekter	-5 661	-5 748	-50
17	Refusjoner	-499 281	-271 712	-386 670
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-28 937	0	0
	Sum inntekter	-533 879	-277 460	-386 720
	Netto utgifter	123 199	115 271	132 145

1. Ansvarsområde

Utviklings- og kompetanseetaten (UKE) gjennomfører utredningsarbeid samt implementerer vedtatte konsernovergripende strategier og prosjekter. UKE har videre et ansvar for å samordne, videreutvikle og drifte kommunale fellestjenester som bidrar til profesjonalisering av Oslo kommunes virksomhet. Dette gjelder blant annet kommunens økonomisystem og lønns- og personalsystem, kommunens felles kontaktsenter Oslo kommune 02 180 og kommunens felles fakturasentral. Etaten drifter også kommunens datavarehus og tilbyr lønns- og regnskapsføringstjenester til kommunens virksomheter. Som intern leverandør har UKE et ansvar for driftstjenester innen IKT og oppgaver knyttet til informasjonssikkerhet og forvaltning av kommunens felles IKT-infrastruktur.

Etaten har et ansvar for Oslo kommunes statistikkproduksjon og er kommunens kompetansesenter innen offentlige anskaffelser og samkjøp. UKE er videre tillagt et ansvar for oppfølging av kommunens personalpolitiske strategi samt å tilby kompetanseutvikling til ledere og øvrige ansatte innen strategisk viktige områder for Oslo kommune. Etaten ivaretar det sentrale arbeidet med omstilling av overtallige.

2. Situasjonsbeskrivelse

UKE er en service- og tjenesteytende etat som leverer konsernserVICETjenester til Oslo kommunes virksomheter. Hovedmålet for UKE er å være en pådriver for utvikling, effektivisering og profesjonalisering av disse tjenestene. For å oppnå dette videreføres arbeidet med systematisering og effektivisering av arbeidsprosesser. Viktige elementer i denne forbindelse er bruken av tjenesteavtaler, kunde- og brukerundersøkelser samt benchmarking mot andre. UKE har kontinuerlig fokus på forbedringsarbeid og vektlegger god kommunikasjon med og oppfølging av kunder/brukere og leverandører.

Etaten jobber med å tilpasse sin organisasjon og sine aktiviteter til kommunens nye IKT-reglement. Reglementet angir rammene for UKEs rolle som intern leverandør for IKT og oppgaver knyttet til informasjonssikkerhet i Oslo kommune. Det regulerer også forholdet mellom Byrådsavdeling for finans og næring og UKE og mellom UKE og virksomhetene. UKE har inngått tjenesteavtaler med flere av kommunens virksomheter/systemeiere for IKT driftstjenester.

Etterspørselen fra virksomhetene etter rådgivningstjenester og støtte innen anskaffelsesområdet er fortsatt stor. Gjennomførte forvaltningsrevisjoner i kommunen tilsier en videre satsing på kompetansebygging, kontroll og oppfølging på dette området. Det er tatt initiativ til å forbedre og systematisere arbeidet med kontraktsoppfølging i kommunen. I henhold til kommunens vedtatte konsernovergripende anskaffelsesstrategi for perioden 2010-2012 skal UKE gi rådgivning, gjennomføre kompetansehevende tiltak, tilrettelegge verktøy og tilby tjenester basert på tjenesteavtaler. For tiden forvalter UKE 62 samkjøpsavtaleområder for kommunen med 145 leverandører med en omsetning på 1,6 mrd.

UKE har i 2011 hatt fokus på implementering og oppfølging av store, vedtatte konsernovergripende tiltak og omstillingsprosesser i Oslo kommune. Arbeidet med forbedring samt standardisering og konsolidering av kommunens IKT-infrastruktur har stått sentralt.

Etaten drifter kommunens felles fakturasentral og denne tar i mot og fordeler alle inngående leverandørfakturaer til Oslo kommunes virksomheter. Det arbeides for å videreutvikle og effektivisere tjenesten gjennom å øke andelen elektroniske fakturaer. Som en følge av dette effektiviseres arbeidsprosessene. Oppgradering av Agresso er fullført i 2011 og gir mulighet for at alle utgående fakturaer og internfakturaer blir elektroniske. For inngående faktura skal det iverksettes ytterligere tiltak for å øke andelen av eFaktura også fra små leverandører.

UKE tilbyr regnskaps- og lønnstjenester til virksomhetene i kommunen. I tillegg drifter etaten kommunens fakturasentral samt kontaktsenteret Oslo kommune 02 180. For å modernisere/effektivisere tjenestene fra 02 180 arbeides det med implementering av funksjonalitet for samtalestyring på mobiltelefoni og fraværsmeldinger på interntelefoni.

I kommunens vedtatte personalpolitiske strategi angis en helhetlig satsing på HR-området for Oslo kommune. Etaten tilbyr kompetanseutvikling innen strategisk viktige sektorovergripende områder for kommunen, blant annet knyttet til implementering av ny konsernovergripende anskaffelsesstrategi og ledelsesutvikling. Det tilbys kurs og spesialtilpasset opplæring og programmer for ledere og øvrige ansatte i forhold til blant annet kommunens felles verdigrunnlag, etiske regler og kommunens system for lederevaluering og lederkontrakter.

Oslo kommune har under forberedelse implementering av nytt HR-system og UKE forbereder seg på å ta over forvaltnings- og driftsansvaret for det nye systemet. Nytt HR-system vil automatisere dagens manuelle arbeidsoppgaver innen lønnstjenester. Det nye systemet vil inneholde langt flere funksjoner enn dagens lønns- og personaldatasystem. For UKE vil dette innebære at etaten vil utføre andre arbeidsoppgaver innen lønntjenester, blant annet innenfor kontroll, avstemming og oppfølging. UKE står foran store endringer på dette området og det er behov for både satsing på kompetanseutvikling og en vurdering av hvordan tjenestene skal leveres fremover. I 2012 vil det være to systemløsninger inntil dagens lønns- og personaldatasystem kan fases ut i begynnelsen av 2013.

Folketallet i Oslo har vokst mer de siste 10 årene enn i de foregående 50 årene. Veksten skyldes både stor innflytting og høyt fødselsoverskudd. Etaten har et ansvar for produksjon av befolkningsprognoser og annen statistikk innenfor blant annet demografi, levekår og arbeidsliv. I tillegg produserer UKE statistikk som viser Oslo kommunes tjenesteproduksjon. UKE ivaretar også driften og utviklingen av kommunens datavarehus.

UKE har fokus på god økonomistyring og intern kontroll. Det er utviklet og innført en ny intern økonomimodell for å forbedre oppfølgingen av IKT-utgifter som UKE håndterer på vegne av kommunen.

3. Mål

Byrådets mål er:

- Yte gode tjenester til innbyggere og næringsliv
- Utvikle en mer effektiv og brukerorientert administrasjon
- Det sentrale HR-arbeidet skal bidra til at kommunen er en attraktiv arbeidsgiver
- Kommunen skal styrke arbeidsgiverrollen og ha en felles arbeidsgiver-/HR-politikk
- Kommunens anskaffelser skal være økonomisk effektive og skape tillit til Oslo kommune som innkjøper (tilsvarer hovedmålet i anskaffelsesstrategien)
- UKE skal være en pådriver i implementering av ny anskaffelsesstrategi i alle virksomheter
- Gjennomføre prosjekt "IKT infrastruktur 2012" i henhold til vedtatt styringsdokument.

Måltall for : Kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Produktivitet:				
Systemtjenester:				
Oppetid pr. system i tiden 07.00 - 21.00 (NLP)	99,7 %	99,8 %	99,7 %	99,7 %
Oppetid pr. system (Agresso)	99,5 %	99,9 %	99,0 %	99,7 %
Fakturasentralen				
Antall behandlede fakuraer pr. årsverk	18 000	21 170	20 000	22 500
Andel elektronisk leverandørfaktura	30 %	21,5%*	35 %	45 %
Kvalitets mål:				
Oslo kommune 02180/sentralbordtjenesten:				
Gjennomsnittlig svarprosent	98,0 %	96,6 %	98,0 %	98,0 %
Gjennomsnittlig samtaletid (sek)	38	40	38	38
Andel tapte anrop	2 %	3,4 %	2 %	2 %
Andel av samtalene som besvares innen 20 sek	80 %	55 %	70 %	70 %

*21,5 % er tall målt i årsvolum. Pr. 31.12.2010 omfatter fakturavolumet fra de leverandører kommunen mottatt elektroniske fakturaer fra i alt 30 %.

4. Strategier og tiltak

UKE vil arbeide videre med å utvikle seg som en profesjonell tjenesteleverandør av kostnadseffektive tjenester med høy kvalitet. Viktige elementer i denne forbindelse er bruken av tjenesteavtaler og fokus på forbedringsarbeid og god kommunikasjon med kunder/brukere og leverandører. Andelen elektroniske fakturaer skal økes.

Kommunen er også i sin tjenesteyting og i forhold til en mer effektiv og brukerorientert administrasjon helt avhengig av at man har moderne, stabile og sikre IKT-applikasjoner og tilhørende IKT-infrastruktur. I den forbindelse skal kommunens IKT-infrastruktur videreutvikles og moderniseres. Formålet er å utvikle en robust infrastruktur som med stabil drift og tilstrekkelig ytelse sikrer tjenesteleveranser til alle brukere. Gjennom arbeidet skal det også fokuseres på at informasjonssikkerheten er ivaretatt, at løsningene er skalerbare og økonomiske i drift og at infrastrukturen i mye større grad enn i dag kan håndtere fremtidens interaktive tjenester overfor byens innbyggere. UKE skal være en viktig bidragsyter i dette arbeidet.

UKE vil prioritere følgende tiltak i 2012:

Anskaffelsesområdet

- Gjennomføre tiltak for å styrke implementeringen av konsernovergripende anskaffelsesstrategi for Oslo kommune for 2010-2012.
- Tilby konkurransegjennomføringstjenester for kommunens virksomheter basert på tjenesteavtaler.
- Gjennomføre kurs og andre kompetansetiltak innen anskaffelser for alle målgrupper i kommunen.

- Videreutvikle maler og verktøy til bruk ved anskaffelser i Oslo kommune.
- Forvalte kommunens samkjøpsportefølje i tråd med kommunens strategi på området og gjennomføre revisjon av samkjøpsavtaler på bakgrunn av risikovurdering.
- Være en pådriver for innføring av felles rutiner for kontraktsoppfølging
- Etablere rådgivningsfunksjon for OPS
- Videreføre samarbeidet med næringslivet innen leverandørutvikling og samfunnsansvar
- Levere forslag til ny/revidert anskaffelsesstrategi i samarbeid med byrådsavdelingen

IKT-området

- Levere IKT driftstjenester på avtalt servicenivå i henhold til inngåtte tjenesteavtaler med kommunens virksomheter.
- Innfase ny driftsleverandør
- Gjennomføre prosjekt "IKT infrastruktur 2012" i henhold til vedtatt styringsdokument.
- Bistå byrådsavdelingen i arbeid med implementering av IKT-reglementet.
- Etablere systemoversikt for kommunen
- Bistå byrådsavdelingene i utredning og utvikling av ny internettløsning og nye elektroniske tjenester
- Delta i informasjonssikkerhetsprosjektet
- Ta i bruk ny funksjonalitet i økonomisystemet Agresso herunder få opp bruken av elektronisk leverandørfaktura

HR- og kompetanseutviklingsområdet

- Bidra til at kommunen er en attraktiv arbeidsgiver ved å fremstå med en felles arbeidsgiver-/HR-politikk
- Delta i HR-prosjektet og forberede overtakelse og drift av nytt HR-system
- Tilby kompetanseutviklingstiltak som støtter virksomhetene i implementeringen av nytt HR-system
- Videreføre oppfølgingen av tiltak under kommunens vedtatte personalpolitiske strategi.
- Gjennomføre overtallighetssamtale med nye overtallige med påfølgende utarbeidelse av omstillingsplan i samarbeid med arbeidsgiver.
- Følge opp kommunens mål for sykefravær

Drift og utvikling av konsernservicetjenester

- Levere drift av konsernservicetjenester innen økonomi, faktura- og regnskapstjenester, HR og lønn, datavarehus og kontaktsenteret 02 180 på avtalt servicenivå i henhold til inngåtte tjenesteavtaler med kommunens virksomheter.
- Fortsette standardisering og effektivisering av tjenestene ved å gjennomgå arbeidsprosesser og iverksette forbedringstiltak slik at tjenestene kan produseres med lavere kostnad, økt omfang og/eller bedre kvalitet enn tidligere.
- Videreutvikle tjenestetilbudet innen lønn, regnskap og fakturatjenester, statistikk og analyse.
- Videreutvikle tjenestetilbudet fra kontaktsenteret 02 180 ved å tilby virksomhetene implementering av samtalestyring på mobiltelefoni samt fraværsmeldinger på interntelefoni.

Virksomhetsstyring og organisasjonsutvikling i UKE

- Iverksette ytterligere tiltak for å profesjonalisere etatens kundedialog og leverandøroppfølging.
- Implementere prinsipper for virksomhetsstyring og investeringsprosesser i etaten.

Statistikk-området

- Videreutvikle kunnskapsgrunnlaget for befolkningsfremskrivningene
- Analysere sammenhenger mellom flytting og utvikling på boligmarkedet

Felles for tiltakene ovenfor er at de skal bidra til produktivitetsutvikling, effektivisering og god økonomistyring samt kompetanseutvikling i Oslo kommune.

5. Merknader til driftsbudsjettet

UKE er finansiert etter en tredelt modell bestående av grunnfinansiering, prosjektfinansiering og aktivitetsbasert finansiering. I forbindelse med arbeidet med sentrale etatsreform vil det bli foretatt en vurdering av etatens økonomiske rammebetingelser. Dette innebærer en vurdering av etatens langsiktige finansieringsbehov herunder vurdering av hvordan grunnfinansieringen, brukebetalingen for obligatoriske tjenester og prismodellen for tjenester som er frivillige skal være.

På de områder der UKE fordeler utgifter til virksomhetene etter egen debiteringsmodell, skal utgiftene på de ulike områdene som fordeles kunne synliggjøres slik at utviklingen av kostnader kan dokumenteres overfor virksomhetene.

Det er innarbeidet 20 mill. årlig i økonomiplanperioden til økte kostnader i forbindelse med nye driftsavtaler på IKT-området.

Det er innarbeidet 10,9 mill. i 2012 og 12,1 årlig i resten av økonomiplanperioden til årlig avgift knyttet til programvarelisenser på sentral IKT-infrastruktur samt annet vedlikehold av den sentrale IKT-infrastrukturen.

Det er i budsjettet videreført en ramme på 5 mill. som skal benyttes til arbeidet med omplassering av overtallige mv. i henhold til tiltak beskrevet i Prosedyre for bemanningsreduksjoner, jf. vedlegg 1 til Sak 1, del 2.

Det er i budsjettet videreført en ramme på 6,7 mill. som skal benyttes til å dekke driftskostnadene for datavarehuset.

Det er i budsjettet videreført en ramme på 5 mill. til etatens innsats i forhold til å være en viktig bidragsyter når det gjelder rådgivning og støtte for kommunens virksomheter på anskaffelsesområdet.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 8,3 mill., jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 2,3 mill. på kapitlet.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
125	Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	43 356	102 500	42 400
04	Overføringsutgifter	9 749	0	0
	Sum utgifter	53 105	102 500	42 400
07	Refusjoner	-1 009	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-9 749	-20 500	-8 480
	Sum inntekter	-10 758	-20 500	-8 480
	Netto utgifter	42 347	82 000	33 920

Investeringsoversikt

125 Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
108 006	IKT-området (Konsern)		213 250	10 000	10 000	15 000	15 000		Løpende
109 027	IKT - oppgradering av infrastruktur	185 000	160 000	25 000	0	0	0	0	1/09 - 4/12
112 007	Sentral IKT infrastruktur			7 400	8 800	8 800	8 800		Løpende
	Sum investeringsutgifter			42 400	18 800	23 800	23 800		
Finansiering:									
108 006	IKT-området (Konsern)	Overført mva refusjon		-2 000	-2 000	0	0		
108 006	IKT-området (Konsern)	Inv. mva fra 2014		0	0	-3 000	-3 000		
109 027	IKT - oppgradering av infrastruktur	Overført mva refusjon		-5 000	0	0	0		
112 007	Sentral IKT infrastruktur	Overført mva refusjon		-1 480	-1 760	0	0		
112 007	Sentral IKT infrastruktur	Inv. mva fra 2014		0	0	-1 760	-1 760		
	Sum kapittel finansiering			-8 480	-3 760	-4 760	-4 760		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			33 920	15 040	19 040	19 040		

IKT-området (Konsern) - 10 mill.

Det er i budsjettet lagt inn 10 mill knyttet til løpende utviklings- og investeringskostnader på IKT-området (Konsern).

Prosjekt IKT-infrastruktur - 25 mill.

Det er i budsjettet for 2012 avsatt 25 mill. til å gjennomføre tiltak som kan bidra til å ruste opp kommunens sentrale IKT-infrastruktur med formål å utvikle en robust infrastruktur som med stabil drift og tilstrekkelig ytelse sikrer tjenesteleveranser til brukerne. Kostnadsrammen for prosjektet er på totalt 185 mill.

Sentral IKT-infrastruktur

Det er i budsjettet lagt inn 7,4 mill. i 2012 og deretter 8,8 mill. årlig for perioden 2013-2015 til løpende vedlikehold av den sentrale IKT-infrastrukturen.

Kemnerkontoret

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
130	Kemnerkontoret (FIN)			
10	Lønn og sosiale utgifter	171 994	185 316	193 231
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	81 355	76 307	79 283
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	171	0	0
14	Overføringsutgifter	16 950	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	47	0	0
	Sum utgifter	270 518	261 623	272 514
16	Salgsinntekter	-34 223	-34 517	-35 656
17	Refusjoner	-39 259	-33 936	-35 056
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-47	0	0
	Sum inntekter	-73 529	-68 453	-70 712
	Netto utgifter	196 990	193 170	201 802

1. Ansvarsområde

- Regnskapsføring og fordeling av skatt og arbeidsgiveravgift
- Innkreving, herunder tvangsinnkreving, av skatt og arbeidsgiveravgift
- Kontroll av arbeidsgivere
- Informasjon til arbeidsgivere og skattytere
- Regnskapsføring og innkreving av kommunale avgifter og parkeringsgebyr samt kommunal inkasso.

Skattedirektoratet er overordnet faglig myndighet for kemnerkontoret på området innkreving av inntekts- og formuesskatt og avgifter til folketrygden (trygdeavgift og arbeidsgiveravgift).

Det går store pengestrømmer gjennom Oslo kemnerkontor, i 2010 beløp disse seg til om lag 160 mrd. kroner.

2. Situasjonsbeskrivelse

Innen kontrollområdet ser en at skatteunndragelsene nå gjennomføres på en mer avansert måte enn tidligere. Selskapsstrukturene er mer komplekse, og har forgreninger til utlandet. Dette innebærer at ettersynene blir mer omfattende og tidkrevende ved at flere datakilder må undersøkes. Det vil derfor være viktig å spisse kontrollene mot utvalgte bransjer hvor det erfaringsmessig er mye uregelmessigheter. Kemnerkontoret må også – blant annet gjennom brukerundersøkelser – skaffe seg bedre oversikt over effekten av ulike kontrolltiltak i ulike bransjer. Samarbeid med andre aktører er også et viktig grep, og kemnerkontoret jobber tett med Tolletaten, politi, Skatteetaten, andre skatteoppkrevdere og Næringssetaten i kommunen. Videre må kemnerkontoret arbeide aktivt for å holde tritt med den teknologiske utviklingen, og i noen grad også være i forkant av denne.

Kemnerkontoret har fokus på brukertilpassede tjenester. Spesielt ønsker mange brukere i større grad å kunne kommunisere elektronisk. Fordi tjenestene ved kemnerkontoret i stor grad baserer seg på sensitive personopplysninger er sikkerhetsaspektet viktig, og man arbeider derfor for å finne løsninger som ivaretar personvernet og sikkerheten for å kunne utvide tilbudet om elektroniske tjenester.

Oslos eget skatteregnskapssystem ble sommeren 2008 erstattet av Skattedirektoratets system SOFIE. Det nye systemet mangler fortsatt funksjonalitet som fantes i det gamle systemet. Særlig gjelder dette verktøy knyttet til håndtering av et stort antall skattytere og innhold i standardbrev.

Sommeren 2010 ble det innført ny organisasjonsstruktur ved kemnerkontoret. Det er nå bedre oversikt og kontroll med arbeidsprosessene. Etterslepet er redusert på innfordringsområdet, og vikarbruken er redusert på regnskapsområdet. Innkjøpskostnadene er redusert og førstelinjetjenesten er styrket både kompetanse- og ressursmessig. Organisasjonen er mer fleksibel slik at saksbehandlingstiden kan reduseres. Gjennom teamorganisering og kompetanseutvikling ønsker en å videreutvikle kemnerkontoret til en organisasjon der alle ledd til enhver tid har fokus på å finne enklere og mer effektive måter å løse oppgavene på. Ved utgangen av 2011 kommer de første resultater av et helt år med ny organisasjonsstruktur. Dette skal videreutvikles og følges videre opp i 2012.

Ved ombyggingen sommeren 2011 er nå kemnerkontorets kundesenter tilrettelagt for rullestolbrukere og hørselshemmede.

3. Mål

Byrådets mål er:

- Opprettholde og forbedre kvaliteten på skatteinnkreving, arbeidsgiverkontroll og informasjon overfor arbeidsgivere og skatteyttere
- Styrke samarbeidet med en rekke andre etater bl.a. Næringsetaten og Skatt Øst

På innkrevingsområdet jobbes det målrettet med å sikre innbetalinger og krav.

Måltall for: Kap. 130 Kemnerkontoret	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Produktivitet:				
Andel av forskuddskatt personlige skattytere for foregående år som er innbetalt i rapporteringsåret	96,00 %	98,48 %	97,50 %	98,00 %
Andel av forskuddstrekk for foregående år som er innbetalt i rapporteringsåret	99,90 %	99,93 %	99,90 %	99,90 %
Andel av arbeidsgiveravgift for foregående år som er innbetalt i rapporteringsåret	99,80 %	99,85 %	99,80 %	99,80 %
Andel av restskatt personlige skattytere lignet foregående år som er innbetalt i rapporteringsåret	90,00 %	91,69 %	90,00 %	91,00 %
Andel av restskatt upersonlige skattytere lignet foregående år som er innbetalt i rapporteringsåret	98,00 %	95,60 %	98,50 %	***
Antall åpne/ubehandlede poster i skatteregnskapet				8500
Tidsfrist avregning etterskuddspliktige **	10 dager	10 dager	**	**
Tidsfrist forhåndsutfylt (PSA)-avregningen*/**	10 dager	10 dager	**	**
Tidsfrist høstavregningen **	11 dager	10 dager	**	**
Responstid på inngående samtaler****				20 sekunder
Andel telefonhenvendelser ferdigbehandlet i kundesenteret****		65,50 %		80 %
Totalt avdekningsbeløp****		123,1 mill		166 mill
Antall kontrolllettersyn	1500	1323	1550	1600

*Tiden kemnerkontoret har som mål å bruke på kontroll av skatteavregning ift. tidligere uoppgjorte krav

**Disse målene utgår fordi tidsbruken ved disse hovedavregningene styre i større grad av Skattedirektoratet enn av kemnerkontoret.

***Kemnerkontoret blir ikke målt på dette av Skattedirektoratet, og dette gir ingen kontantstrøm til kommunen. Måltallet utgår fra 2012.

**** Nytt måltall fra 2012.

4. Strategier og tiltak

I kommende periode skal kemnerkontorets hovedsatsingsområde være:

- Styrking av førstelinjetjenesten og fokus på utvikling av etatens standardbrev
- Redusert saksbehandlingstid
- Effektivisering av driften og de viktigste hovedprosessene

I tillegg vil kemnerkontoret satse på:

- Å videreføre samarbeidet med andre etater for å avdekke uregelmessigheter
- Å stimulere til og legge til rette for tverrfaglig samarbeid og kompetanseutvikling
- Å styrke HR-arbeidet med spesielt fokus på reduksjon av sykefraværet
- Å videreutvikle internett-løsninger med fokus på nye og bedre tjenester for brukerne
- Å gjøre det enklere for brukerne og handle riktig ved tilpasninger i regelverk, kommunikasjon og tiltak
- Å utvikle nye kontrolltiltak og metoder som bidrar til at flere arbeidsgivere etterlever regelverket

De viktigste utviklingstiltakene for kemnerkontoret vil være:

- Utrede utvikling av web-skjemaer og elektronisk kommunikasjon med brukerne
- Videreutvikling av teambasert arbeidsmetodikk
- Innføring av EDAG (mulig ny rapporteringsmodell for arbeidsgivere og næringsdrivende)

5. Merknader til driftsbudsjettet

I tilknytning til budsjettbehandlingen for 2001 ble det vedtatt å innføre en økonomisk incitamentordning, der kemnerkontoret i etterhånd blir tilført "bonus" i form av ekstra budsjettmidler dersom etaten har oppfylt spesielle målkrav som blir satt. Fra budsjettet for 2006 ble dette gjort til en permanent ordning hvor byrådet får fullmakt til å fastlegge reglene for ordningen konkret, herunder hvilke måltall og satser som skal benyttes. Maksimalt ekstratilskudd pr. år settes til 5 mill. for innfordringsvirksomheten og 3 mill. for kontrollvirksomheten. Midlene til incitamentordningen er avsatt på kapittel 192 Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 11,8 mill., jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 3,2 mill. på kapitlet.

Overformynderiet

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
181	Overformynderiet (FIN)			
10	Lønn og sosiale utgifter	9 886	10 714	11 495
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 461	2 845	3 226
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	1 060	1 210	1 188
14	Overføringsutgifter	554	545	575
	Sum utgifter	14 961	15 314	16 484
16	Salgsinntekter	-7 806	-8 133	-8 604
17	Refusjoner	-1 072	-714	-714
18	Overføringsinntekter	-450	0	0
	Sum inntekter	-9 328	-8 847	-9 318
	Netto utgifter	5 633	6 467	7 166

1. Ansvarsområde

Overformynderiets hovedmål er å forvalte vergemålslovens regler, herunder klientens økonomiske midler på en forsvarlig og sikker måte og gi best mulig avkastning på kapital, samt føre tilsyn med verges forvaltning. Etatens mål til enhver tid er å gi klientene, deres foresatte og andre, best mulig service og informasjon i juridiske og forvaltningsmessige spørsmål.

Ansvarsområdet er i hovedtrekk nedfelt i vergemålsloven av 22.04.1927 nr. 3 og umyndiggjørelsesloven av 04.06.1898 med forskrifter. I tillegg er virksomheten styrt av andre lover og forskrifter. Fylkesmannen er tilsynsorgan og klageinstans for overformynderiene.

Etatens virksomhet omfatter:

- Forvaltning av midler for følgende brukergrupper: Umyndige, personer med hjelpeverge, forsvunne personer/arvinger, legater, gave- og arvemidler for myndige personer i henhold til gavebrev og testamentbestemmelser
- Fatte vedtak i saker med delegert kompetanse til den faste formann, forberede vedtak i det samlede overformynderi
- Oppnevning av og bistand til verger, hjelpeverger, setteverger og bestyrere. Kontroll av verge-/hjelpevergeregnskap og føring av tilsyn med vergenes disposisjoner
- Utbetalinger til hjelpeverger, verger, myndlinger, legatstyrer og andre og betaling av skattekrav, salærer og andre krav
- Den faste formannen i Overformynderiet er enestyre/medlem av styret i flere av legatene som Overformynderiet forvalter og har sekretariatsfunksjon for

2. Situasjonsbeskrivelse

Stortinget vedtok i mars 2010 ny vergemålslov. Det forventes at loven vil tre i kraft i 2013. Overformynderiene vil bli underlagt fylkesmennene.

Forvaltningsregnskapet for 2010 viste en total forvaltningskapital på 3 270 mill., hvorav 3 002 mill. utgjorde fellesforvaltede midler. Forvaltet innskuddskapital i fellesforvaltningen utgjorde 2 862 mill. ved utgangen av 2010, en økning på 4,3 % fra året før.

Det er budsjettert en brutto rente til innskyterne på 4,25 % i 2011.

Overformynderiets hovedinntektskilde er en lovbestemt forvaltningsavgift som er en funksjon av avkastningen av den til enhver tid forvaltede kapital. Inntektene er derfor avhengig av kapitalens størrelse og utviklingen i rentemarkedet. Overformynderiets inntekter skal ifølge vergemålsloven være et tilskudd til dekning av kommunens utgifter til overformynderiets virksomhet. Den årlige forvaltningsavgiften kommer i hovedsak fra avkastningen av de fellesforvaltede midler. Forvaltningsavgiften i 2011 er anslått til 8 mill.

Nøkkeltall for: Kap 181 Overformynderiet	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010
Antall myndlinger	6821	7014	7346
Registrerte inngående saker	19261	19514	20552
Antall møtebehandlete saker myndlinger/legater	1704	2154	2018
Antall klagesaker fra Fylkesmannen	19	21	20
%-innskuddsrente i fellesforvaltningen*	4,93	4,05	4,25

* Brutto rente før fradrag av 6 % forvaltningsavgift

3. Mål

Byrådets mål er:

- God formuesforvaltning
- Utføre en god og forsvarlig saksbehandling innen de frister som er satt i regelverk og instruksjoner
- Gi informasjon til innbyggerne og besvare henvendelser så raskt som mulig
- Sørge for at utbetalinger skjer så raskt som mulig
- Arbeide med standardisering i forhold til vedtak, kontroller m.m.
- Forenkle vedtaksprosedyrer og prosedyrer for øvrig arbeid i etaten

Måltall for : Kap. 181 Overformynderiet	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Produktivitet:				
Restanser (ubesvarte henv. eldre enn 14 d)	40	24	20	20
Andel klagesaker til fylkesmannen	<1 %	1 %	<1 %	<1 %
-Fylkesmannen opprettholder vedtaket	>75 %	77 %	>85 %	>88 %
Påfyll av vergekonti (maks 3 dager)	100 %	100 %	100 %	100 %
Kvalitet på verge/antall bytte av hjelpeverge	<10	10	<10	<10

4. Strategier og tiltak

Overformynderiet vil legge vekt på følgende strategier og tiltak for å nå målsettingene i budsjettet:

- For å unngå inntektssvikt skal det fortsatt være aktiv kapitalforvaltning

- Staten vil i 2012 arbeide med å forbedre og forenkle rutinene for å sikre at myndlingenes midler kommer inn eller blir sikret på annen måte
- Staten vil i 2012 fortsatt ha stort fokus på arbeidet med internkontroll knyttet til etatens verdipapirhandel
- Overformynderiets internettside vil bli løpende oppdatert og forbedret
- Legge til rette for at etaten får en smidig overgang til staten

Inntektene er beregnet på grunnlag av brutto innskuddsrente i fellesforvaltningen på 4,5 % i 2012. Det er stor usikkerhet om renteutviklingen i 2012.

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,9 mill., jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,3 mill. på kapitlet.

Kulturbyggene i Bjørvika

1. Ansvarsområde

Kulturbyggene i Bjørvika (KIB) er opprettet som en midlertidig etat under Byrådsavdeling for finans og næring. Etaten har byggherrefunksjon, herunder budsjettansvaret for kap. 503 Kulturbyggene i Bjørvika (Munch-museet og Deichmanske hovedbibliotek).

2. Situasjonsbeskrivelse

Forprosjekteringen forsettes ferdig i løpet av 1. kvartal 2012. Planprosessen har tatt noe mer tid enn opprinnelig forutsatt. Riksantikvaren fremmet innsigelse mot reguleringsplanen, men frafalt denne i henhold til inngått avtale med Oslo kommune vedrørende Bjørvika. Byrådet fremmet i sak 151/2011 forslag til reguleringsplan.

Det er valgt å gjennomføre prosjektet etter en bestiller - utførermodell der Byrådsavdeling for kultur og utdanning (KOU) er overordnet bestiller mens Byrådsavdeling for finans og næring (FIN) har overordnet utføreransvar. Det er gjennomført en omfattende brukermedvirkning fra Kulturetaten (for Deichmanske hovedbibliotek) og fra Munch-museet i planleggingsfasen. Advansia AS er engasjert som prosjektledelse med operativt ansvar for planlegging og gjennomføring og rapporterer til KIB som byggherreetat. Etaten rapporterer månedlig til FIN i forhold til prosjektets styringsdokument. Det er oppnevnt en rådgivende byggekomite. Det er engasjert egne miljørådgivere som har deltatt i alle ledd i prosjekteringsarbeidet med sikte på å nå prosjektets ambisiøse miljømål.

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
503	Kulturbyggene i Bjørvika (FIN)			
00	Lønn og sosiale utgifter	2 083	0	0
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	79 995	0	270 000
03	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	28	0	0
04	Overføringsutgifter	15 492	0	0
	Sum utgifter	97 597	0	270 000
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-15 492	0	-54 000
	Sum inntekter	-15 492	0	-54 000
	Netto utgifter	82 105	0	216 000

Investeringsoversikt

		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
503	Kulturbyggene i Bjørvika (FIN)								
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
109 047	Kulturbyggene i Bjørvika		585 000	270 000	600 000	600 000	640 000		
	Sum investeringsutgifter			270 000	600 000	600 000	640 000		
Finansiering:									
109 047	Kulturbyggene i Bjørvika	Overført mva refusjon		-54 000	-120 000	0	0		
109 047	Kulturbyggene i Bjørvika	Inv. mva fra 2014		0	0	-120 000	-128 000		
	Sum kapittel finansiering			-54 000	-120 000	-120 000	-128 000		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			216 000	480 000	480 000	512 000		

Forprosjektrapporter med kostnadsberegninger er planlagt ferdigstilt i løpet av 1. kvartal 2012 og skal så gjennomgå en ekstern kvalitetssikring. Byrådet vil deretter i tråd med kommunens økonomireglement fremme innstillinger til bystyret. Det foreslås derfor nå ikke noen endring i den totalrammen som er avsatt i vedtatt økonomiplan. For 2012 foreslås bevilget 270 mill.

SEKTOROMRÅDE NÆRING OG EIERSKAP

Forskjellige utbedringstiltak

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
185 Forskjellige utbedringstiltak (FIN)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	886	20 000	10 000
04 Overføringsutgifter	16 791	0	0
Sum utgifter	17 678	20 000	10 000
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-48	-3 400	-1 600
Sum inntekter	-48	-3 400	-1 600
Netto utgifter	17 629	16 600	8 400

Investeringsoversikt

185 Forskjellige utbedringstiltak (FIN)		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
106 015	Tilrettelegging for funksjonshemmede			10 000	10 000	15 000	15 000		Løpende
	Sum investeringsutgifter			10 000	10 000	15 000	15 000		
Finansiering:									
106 015	Tilrettelegging for funksjonshemmede	Overført mva refusjon		-1 600	-1 600	0	0		
106 015	Tilrettelegging for funksjonshemmede	Inv. mva fra 2014		0	0	-2 400	-2 400		
	Sum kapittel finansiering			-1 600	-1 600	-2 400	-2 400		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			8 400	8 400	12 600	12 600		

Prosjektbeskrivelse

Det foreslås bevilget 10 mill. til å bedre tilgjengelighet for orienterings- og bevegelseshemmede i kommunale bygninger. Tiltakene planlegges og gjennomføres i nært samarbeid med brukerne og i samsvar med en prioritert arbeidsplan. Arbeidsplanen utarbeides for hvert budsjettår, basert på prioritering av angitte behov.

Eiendoms- og byfornyelsesetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
400	Eiendoms- og byfornyelsesetaten (FIN)			
10	Lønn og sosiale utgifter	80 281	85 081	88 845
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	128 660	78 050	70 417
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	708	0	0
14	Overføringsutgifter	23 634	12 054	12 150
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 475	0	0
	Sum utgifter	235 759	175 185	171 412
16	Salgsinntekter	-155 417	-128 512	-118 571
17	Refusjoner	-70 251	-45 518	-49 086
18	Overføringsinntekter	-9 803	-1 186	-1 225
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 719	0	0
	Sum inntekter	-238 189	-175 216	-168 882
	Netto inntekter	-2 430	-31	2 530

1. Ansvarsområde

Eiendoms- og byfornyelsesetaten skal bidra til at Oslo blir en funksjonell og miljøvennlig by med flere boliger, bedre bomiljø og bidra til byutvikling i tråd med kommuneplanen.

Etaten ivaretar bykassens eierinteresser og er ansvarlig for eiendomsforvaltning, utvikling og salg. Etaten bidrar også til gjennomføring av byutvikling og boligbygging gjennom utbyggings- og utbedringsavtaler, er pålagt oppgaver etter plan- og bygningsloven, lov om kommunal forkjøpsrett til leiegårder og lov om oreigning av fast eiendom (ekspropriasjon). Etaten kartlegger og overvåker forurensning i kommunalt eid grunn. Det er også gjennomført tiltak mot forurenset grunn. EBY har en viktig rolle i forhold til koordinering av større prosjekter bl.a. Bjørvika utbyggingen.

Etatens kjerneoppgave er forvaltning, utvikling og salg av kommunal grunn, samt kjøp av grunn eller bygg til ulike kommunale formål. Gjennom eiendomsreformen er eier- og forvalterrollen til en betydelig del av kommunens bebygde eiendommer overført til kommunale eiendomsforetak. Etaten ivaretar eierrollen for den delen av kommunens eiendomsmasse som ikke er lagt til eiendomsforetakene eller under andre etater. Enkelte av disse forvaltes av etaten for kortere eller lengre tid. Etaten har videre informasjon om kommunalt eide eiendommer bl.a. hvem som er forvalter.

2. Situasjonsbeskrivelse

Etaten innhenter jevnlig rapporter fra eiendomsforetakene og utarbeider oversikter over hvilke eiendommer som vil bli ledigstilte, etaten har således en koordinerende rolle som skal sikre rasjonell utnyttelse av kommunal eiendomsmasse.

Etaten har ansvaret for å følge opp arbeidet med tilrettelegging og utvikling av kommunens eiendommer gjennom eiendomsutvikling og salg, samt fremforhandling av utbyggingsavtaler i utpekte områder. Arbeidet omfatter markedsanalyse, kartlegging av behov for infrastruktur, vurdering av gjennomføringsmodeller, utarbeidelse av reguleringsforslag, teknisk klargjøring av arealer, utbyggingsavtaler og eventuelt salg. Staten er også gitt ansvaret for flere krevende eiendomsutviklingsoppgaver. Dette gjelder både kommunal eiendom og utvikling av privat eiendom gjennom bruk av utbyggingsavtaler. Felles for aktivitetene er økt fokus på universell utforming og miljømessige kvalitetsmål.

Etaten ivaretar utviklingen av de byøkologiske prosjektene Ormsundveien 14, Enebakkveien 37 og kulturhuset Hausmania, og i samsvar med byøkologisk program, har etaten ansvar for å rydde opp i eventuell forurensning på kommunal grunn. Det er etablert en egen seksjon med spesialkompetanse, som ivaretar oppgaver innenfor kartlegging og oppfølging av forurensning.

Etaten administrerer og koordinerer arbeidet med prosjektet "Levende Oslo", som er et samarbeid mellom Oslo kommune, staten og private næringsinteresser, for å gjøre Oslo sentrum attraktivt og tilgjengelig. Innsatsområder er opprusting av gater og plasser med vekt på god design, universell utforming og tilgjengelighet, samt forvaltning av sentrumsområdet med vekt på drift og vedlikehold, arrangementer og trygghet.

3. Mål

Byrådets mål er:

- Ha god forvaltning og ivaretagelse av eiendomsmassen
- Videreføre strategien med å selge eiendommer kommunen selv ikke har behov for
- Videreutvikle etaten til en stadig mer profesjonell tjenesteleverandør av tjenester med høy kvalitet
- Videreutvikle etatens rolle i forbindelse med bruk, kjøp og salg av kommunens eiendommer og innhentelse av opplysninger for utarbeidelse av oversikter over eiendommer som vil bli ledigstilte

Måltall for: Kap. 400 Eiendoms- og byfornyelsesetaten	Måltall	Resultat	Måltall	Måltall
	2010	2010	2011	2012
Tomtefestekontrakter	660	646	655	655
Tomteleiekontrakter	725	740	700	700
Fortau og gågater - inngåtte kontrakter	260	221	225	*
Torg - inngåtte kontrakter	45	47	60	*
Antall områdeplaner/reguleringsplaner	6	3	5	6
Inngåtte utbyggingsavtaler *			5	3
Avtaler om miljøoppfølgingsprogram*			2	2

* Oppgavene er overført til Bymiljøetaten

4. Strategier og tiltak

Byrådet vil prioritere:

- Sikre at en har full oversikt over alle kommunens eiendommer og at behovet for disse og eventuelt salg vurderes forløpende
- Gjennomføre salg av eiendom, herunder også salg av boligfestetomter, for 75,0 mill. i 2012.
- Gjennomføre effektiv utleie og forvaltning av bykassens grunneiendommer, tomteareal, bygninger,
- Gjennomføre forhandlinger om kjøp av tomter til barnehage- og skoleformål
- Bjørvika; følge opp inngåtte samarbeidsavtaler, planprosesser, koordinering av kommunal innsats, medvirkning m.v. innen utbygging av området.

- Ensjøområdet; fortsette å koordinere arbeidet med å fremforhandle utbyggingsavtaler med grunneierne i området
- Fjordbyen; koordinere de kommunale aktørene og ivareta eiendomsrettslige forhold
- Aktivt medvirke i Groruddalssatsingen

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er innarbeidet 8 mill. til etterdrift av Grønmo fra og med 2012.

I forbindelse med etablering av Bymiljøetaten ble det bl.a. overført oppgaver fra EBY til den nye etaten. Dette er hensyntatt i kapitlet budsjetttramme for 2012.

Det er innarbeidet en forventet lønns- og prisutvikling med netto 5,2 mill., jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 1,8 mill. på kapitlet.

Fornebu-utbyggingen

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
416	Fornebu-utbyggingen (FIN)			
01	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	21 551	26 000	16 500
04	Overføringsutgifter	-395	0	0
	Sum utgifter	21 156	26 000	16 500
06	Salgsinntekter	-25 000	0	-294 300
	Sum inntekter	-25 000	0	-294 300
	Netto inntekter	-3 844	26 000	-277 800

Investeringsoversikt

		Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
416	Fornebu-utbyggingen (FIN)								
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
100 165	Fornebu	1 470 000	936 000	16 500	16 500	10 000	10 000	481 000	1/00 - 4/15
106 020	Fornebu - banebetjening	280 000		0	0	0	225 000	55 000	
	Sum investeringsutgifter			16 500	16 500	10 000	235 000		
Finansiering:									
100 165	Fornebu	Salg av fast eiendom		-294 300	-487 000	0	-629 900		
	Sum kapittel finansiering			-294 300	-487 000	0	-629 900		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			-277 800	-470 500	10 000	-394 900		

Prosjektbeskrivelse

Investeringene på Fornebu styres gjennom et felles infrastrukturprosjekt og et prosjekt for opprydding av forurensing. Begge prosjektene er i regi av staten (v/Statsbygg) og kommunen. Opprydding av forurenset grunn er i det alt vesentlige slutført. Fremdriften i infrastrukturprosjektet er i samsvar med planen.

Oslo kommune og Fornebu Boligspare AS inngikk i 2001 kjøpekontrakt om overdragelse av Oslo kommunes eiendomsmasse på Fornebu. Partene har senere inngått endringsavtale, oppgjørsavtaler mv. til kjøpekontrakten. I henhold til Kjøpekontrakten overtar Boligspare de enkelte delområder mot betaling. Pr 2010 er noe over halvparten av arealet overtatt og betalt for. Som følge av markedsutviklingen og forsinket fremdrift i boligutbyggingen, har partene fremforhandlet en Endringsavtale-II til kjøpekontrakten for Fornebu. Hovedstrukturene i Endringsavtale-II er forskyvning av de resterende oppgjørene med i hovedsak 3 år og endringer i garantistrukturen for fremtidige oppgjør. I tillegg vil Fornebu Boligspare AS gjennomføre enkelte oppgjør uavhengig av fremdrift vedrørende overordnede samferdselsforhold.

Neste oppgjør er i henhold til endringsavtalen i desember 2012 på 294,3 mill. Denne delinnbetalingen er sikret gjennom Endringsavtalen, men resterende deloppgjør etter 2012 er usikre, da de er avhengig av at rekkefølgebestemmelsene knyttet til bane, ikke vil være til hinder for utvikling av tomtene. Imidlertid er 88 mill. av oppgjøret i 2013 sikret uavhengig av klausulen knyttet til overordnet samferdselsstruktur.

Når det gjelder infrastrukturkostnadene er disse noe usikre i omfang, da de søkes tilpasset utbyggernes fremdrift. Det er avsatt 16,5 mill. årlig i 2012 og 2013 samt 10 mill. årlig i 2014 og 2015 til dette formålet.

Utbygging av baneløsning til Fornebu skal ivaretas av Akershus fylkeskommune, mens Oslo kommune som grunneier, skal bidra med delfinansiering av infrastrukturkostnadene. Grunneierne forutsettes å bidra med 5/11-deler av anleggskostnaden. Kommunens andel av finansieringen er på 280 mill. Arbeidet med banen var opprinnelig forutsatt igangsatt i 2007. Arbeidene er ikke ennå startet opp, og det er knyttet usikkerhet til fremdriften. Det ble i budsjettet for 2010 budsjettet med et samlet bidrag til baneløsningen på 225 mill. I 2011 ble det foretatt en vurdering av periodiseringen av midlene noe som medførte at midlene ble inndratt. Byrådet forslår at midlene innarbeides på nytt i 2015.

Andre utbyggingsformål

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
425 Andre utbyggingsformål (FIN)				
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	130 657	332 200	568 000	
03 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	20	0	0	
04 Overføringsutgifter	9 765	0	0	
Sum utgifter	140 441	332 200	568 000	
06 Salgsinntekter	-333 260	-125 000	-75 000	
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-10 895	-6 440	-1 600	
Sum inntekter	-344 155	-131 440	-76 600	
Netto inntekter	-203 713	200 760	491 400	

Investeringsoversikt

425 Andre utbyggingsformål (FIN)		Kostnads-ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge-start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
106 017	Kontraktsforpliktet kjøp	46 500	30 500	10 000	10 000	20 000	20 000	0	Løpende
107 009	Eiendomsserverv/-kjøp, initiere transformasjon m.v.			550 000	270 000	30 000	30 000		Løpende
108 053	Ingierstrand bad, rehab av bygninger			8 000	8 000	0	0		4/08 - 4/13
	Sum investeringsutgifter			568 000	288 000	50 000	50 000		
	Finansiering:								
108 053	Ingierstrand bad, rehab av bygninger	Overført mva refusjon		-1 600	-1 600	0	0		
	Sum kapittel finansiering			-1 600	-1 600	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			566 400	286 400	50 000	50 000		

Prosjektbeskrivelse

Det foreslås som tidligere budsjettet med 10 mill. til kontraktsforpliktete erverv. Midlene nyttes til gjennomføring av kontraktsforpliktete kjøp, innløsninger som følge av reguleringsvedtak, makeskifter og erstatninger ved rettssaker og ekspropriasjoner.

Det foreslås i tillegg budsjettet med 550 mill. i 2012, 270 mill. i 2013 og deretter en årlig bevilgning på 30 mill. for resten av økonomiplanperioden til eiendomsservv primært for tomter til kommunale formål som skoler, barnehager og omsorgsinstitusjoner, samt til kjøp av grunneiendommer for å utløse boligbygging i transformasjonsområder, fortetting/utbedring i eksisterende boligområder, samt kjøp av tilgrensede eiendommer for å øke eiendomsverdier.

Det forslås 8 mill. årlig i 2012 og 2013 til rehabilitering av Ingierstrand bad.

Eiendomssalg foreslås satt til 75 mill. årlig i økonomiplanperioden, i all hovedsak forutsatt realisert ved salg av eiendommer som ikke egner seg til annet kommunalt bruk; ferdig klargjorte nærings- og boligtomter, utviklingseiendommer, grunneiendommer m.v. Eventuelt salg av eiendom fra eiendomsforetakenes portefølje fremkommer som salgsinntekt hos det enkelte foretak.

Næringsutvikling og reiseliv

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
455	Næringsutvikling og reiseliv (FIN)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	4 642	92	-84
14	Overføringsutgifter	34 033	32 905	29 064
	Sum utgifter	38 675	32 997	28 980
17	Refusjoner	-753	-13	-13
18	Overføringsinntekter	-9 203	-9 000	-9 000
	Sum inntekter	-9 957	-9 013	-9 013
	Netto utgifter	28 719	23 984	19 967

1. Ansvarsområde

Oslo kommune skal være en servicekommune og tilby brukerorienterte og effektive tjenester overfor byens befolkning og næringslivet. Det skal være attraktivt og enkelt å etablere og drive næringsvirksomhet i Oslo. Oslo kommune skal videre bidra til å utvikle samarbeidet mellom næringsliv og utdannings- og forskningsinstitusjoner, og samarbeide med næringsaktører om internasjonal markedsføring og profilering av Oslos nærings- og kunnskapsmiljøer. Oslo kommunes næringspolitikk omfatter således tilrettelegging for både entreprenørskap, innovasjon og profilering. Bedriftenes behov skal ligge til grunn for kommunens engasjement.

Oslo skal profileres og tilrettelegges som et attraktivt besøksmål og foretrukket alternativ som vertsby for store nasjonale og internasjonale begivenheter. Oslo kommune skal i nært samarbeid med reiselivsnæringen sørge for at byens vertskapsfunksjoner blir ivaretatt på en tilfredsstillende måte, og delta i markedsføringen av Oslo som reisemål og kongressby.

Kapittel 455 Næringsutvikling og reiseliv forvaltes av Byrådsavdelingen for finans og næring.

2. Situasjonsbeskrivelse

Osloregionen er i europeisk sammenheng en region med en høyt utdannet arbeidsstyrke, et fleksibelt arbeidsmarked, høy etableringstakt og et variert næringsliv. Det ble i 2010 etablert 10 300 nye foretak i Oslo. Mer enn en tredjedel av nyetableringene i Oslo er innen finans og forretningsmessig tjenesteyting. Oslo kommune har en effektiv informasjons- og veiledningstjeneste rettet mot etablerere og næringsdrivende. Servicekontoret for næringslivet betjente 11 911 henvendelser fra etablerere og næringsdrivende i 2010.

Osloregionen er et tyngdepunkt for forskningsvirksomhet (FoU) i Norge. Nær 45 prosent av all FoU-virksomhet (målt i årsverk så vel som utgifter) er konsentrert i denne regionen. Regionens forskningsmiljøer er internasjonalt ledende på flere områder, bl.a. innen kreftforskning, bioteknologi og energi. Bystyret har vedtatt en forskningsstrategi for Oslo og Akershus, som er styrende for det regionale forskningsfondets virksomhet. Oslo kommune samarbeider med Akershus fylkeskommune, Næringslivets

Hovedorganisasjon (NHO), Innovasjon Norge og andre regionale aktører om næringsutvikling og internasjonal profilering. Osloregionen har gode forutsetninger for å lykkes internasjonalt innen flere næringer, som den maritime næringen, energi og miljø, informasjons- og kommunikasjonsnæringen, og innen bioteknologi og helse. Oslo kommune forvalter statlige midler til næringsutviklingen gjennom regionalt innovasjonsprogram og programmet Virkemidler for regional innovasjon (VRI).

Oslo Innovation Week er etablert med sikte på å fremme innovasjonskraften i Osloregionen gjennom å samle og synliggjøre relevante institusjoner og aktuelle initiativ i en årlig uke med konferanser, debatt og nettverksbygging. Oslo Innovation Week arrangeres for sjette året på rad i 2012.

Oslo kommune samarbeider med reiselivsnæringens eget destinasjons- og markedsføringsselskap VisitOSLO AS for å gi byens befolkning og turister tilgang til gode turistinformasjonstjenester. Oslo kommune gir betydelig tilskudd til markedsføring av Oslo som besøksmål sommer som vinter. VisitOSLOs websider og brosjyrer er oversatt til fem språk og www.visitoslo.com er videreutviklet i forhold til booking og sosiale medier. Det er fokusert på Oslo som vinter- og kortferiedestinasjon mot utvalgte markeder i Europa og arbeidet med å befeste Oslo som foretrukket vertskapsby for store arrangementer og kongresser. Markedsføringen av Oslo i forbindelse med VM på ski var sentralt i 2011 og arrangementet bidro i 2011 til en betydelig medieinteresse og bred omtale i internasjonal presse. Turist i egen by ble arrangert for femte gang med 7500 besøkende i 2011

Nøkkeltall for: Kap. 455 Næringsutvikling og reiseliv	Resultat 2008	Resultat 2009	Resultat 2010 (est)
Antall gjestedøgn	3 105 029	3 110 000	3 321 000
Cruiseanløp, skip	148	149	150
Antall cruisepassasjerer	249 000	269 800	261 000
Kurs- og konferanse gjestedøgn (inkludert internasjonale kongresser)	337 728	333 400	357 000*
Internasjonale kongresser	87	80	100 (est)
Utenlandske mediebesøk (herav Eurovision Song Contest 2010)	1 011	821	3700 (2500)
Medieomtale, estimert omregnet annonseverdi **	140 mill.	211 mill.	500 mill.
Besøkende, turist i egen by	8 000	8 500	7 500
Besøk ved turistinformasjonene	302 502	302 158	ca. 300 000
Antall unike brukere av www.visit.oslo.com	1 327 000	1 826 000	2 264 436
Besvarelser av henvendelser på telefon, e-post og faks	35 645	23 876	ca. 26 000
Nye Oslo guider	19	15	23

* Inkluderer 125.000 internasjonale kongressgjestedøgn.

**For TV regnes pris per sekund reklametid, ut fra en gjennomsnittspris per døgn. For trykt media gjelder annonsepris for i respektive media. For et helt marked regnes eksponering i forhold til totalrating og kjøpekraft. I tillegg baseres dette på tilbakemelding fra respektive marked. (kilde: VisitOSLO/ Innovasjon Norge).

3. Mål

Byrådets mål er:

- Oslo skal videreutvikles som del av en nyskapende og bærekraftig region i Europa.
- Oslo skal være et attraktivt etableringsområde for ny og innovativ næringsvirksomhet
- Oslo kommune skal være en effektiv og forutsigbar tjenestetilbyder overfor byens næringsliv og befolkning
- Oslo skal være et attraktivt besøksmål og stedsvalg for nasjonal og internasjonale begivenheter
- Transport- og drosjetilbudet som en del av byens vertskap skal oppleves som trygt og seriøst
- Oslo skal fremstå som en trivelig og trygg hovedstad.

4. Strategier og tiltak

Byrådet har lagt frem en næringspolitisk handlingsplan som inneholder næringspolitiske mål, strategier og tiltak. Planen omfatter både den kommunale forvaltningens samhandling med næringslivet, kommunen som tilrettelegger for næringsutvikling gjennom byplanlegging og samferdselsløsninger, og entreprenørskaps- og innovasjonsrettede tiltak.

Byrådet vil videreføre samarbeidet med regionale og statlige aktører om næringsutvikling og videreutvikle tiltak knyttet til entreprenørskap, innovasjon og regionmarkedsføring. Hovedstaden skal synliggjøres og profileres på internasjonale arenaer. Rollen som regional utviklingsaktør skal styrkes. Oslo skal videreutvikle sin posisjon som besøksmål i samarbeid med reiselivsnæringene og Innovasjon Norge samt styrke sin posisjon som foretrukket alternativ for store nasjonale og internasjonale begivenheter.

Oslo kommune skal delta i Forskningsrådets regionale innovasjonsprogram Virkemidler for regional innovasjon (VRI) for perioden 2011-2013. VRI Oslo/Akershus består av tre industrielle samhandlingsprosjekter og et innovasjonsforskningsprosjekt. Oslo kommune vil delta med regional medfinansiering på til sammen ca. 4,3 mill. i perioden 2011-2013.

Følgende tiltak prioriteres i 2012:

- Oppfølging av næringspolitisk handlingsplan for Oslo kommune
- Etablering av nytt næringsutviklingsselskap for Oslo og Akershus
- Utvikle kommunale tjenester med sikte på rask og forutsigbar saksbehandling tilpasset næringslivets forutsetninger og behov
- Gjennomføre Oslo Innovation Week som en kontaktskapende arena for gründere og investorer
- Samarbeide om effektivisering og utvikling av turistinformasjonstjenestene
- Gjennomføring av produkt- og markedsføringstiltak i reiselivsmarkedet

5. Merknader til driftsbudsjettet

Tilskudd til næringsutvikling og reiseliv:

Tall i tusen			
Tilskudd kap. 455:	Byrådets forslag	Vedtatt bystyret	Byrådets forslag
Organisasjon/Tiltak	2011	2011	2012
Tilskudd Oslo Teknopol	3 400	3 400	3 400
Tilskudd til Ungt Entreprenørskap	850	850	850
Regionalt innovasjonsprogram	9 000	9 000	9 000
Tilskudd VisitOslo	13 600	17 600	13 600
Samlet tilskudd	26 850	30 850	26 850

Det vil frem mot Tilleggsinstillingen bli foretatt en nærmere vurdering av om tilskudd til VisitOslo skal redusere noe med tilsvarende økning av tilskuddet til Oslo Teknopol.

Engangstiltak i 2011 på 4 mill. (økt tilskudd VisitOslo) er ikke videreført.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,2 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,18 mill. på kapitlet.

Næringsetaten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
459	Næringsetaten (FIN)			
10	Lønn og sosiale utgifter	29 113	30 327	32 880
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	13 045	16 038	13 234
13	Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	333	315	316
14	Overføringsutgifter	4 453	3 267	2 317
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 343	0	0
	Sum utgifter	48 286	49 947	48 747
16	Salgsinntekter	-19 142	-19 593	-19 602
17	Refusjoner	-5 781	-3 907	-3 365
18	Overføringsinntekter	-3 992	-3 650	-2 295
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 343	0	0
	Sum inntekter	-30 258	-27 150	-25 262
	Netto utgifter	18 028	22 797	23 485

1. Ansvarsområde

Næringsetatens overordnede mål er å bidra til at Oslo blir en attraktiv og enkel by med hensyn til etablering og utvikling av næringsvirksomhet, herunder tjenester til næringslivet i form av:

- Informasjon og veiledning til etablerere og små og mellomstore bedrifter
- Forvaltningen av myndighetsområdet innen alkoholloven, serveringsloven, yrkestransportloven og omstillingslova og lov om film og videogram

Næringsetaten består av bevillingsseksjonen, Kontrollseksjonen, Servicekontoret for næringslivet, og Administrasjonsseksjonen. Servicekontoret for næringslivet, etatens seksjon for etablererveiledning, planlegges overført til det nye næringsutviklingsselskapet som planlegges etablert i 2012.

Næringsetaten har ansvar for å gjennomføre kommunens saksbehandling av søknader om bevilgninger etter serveringsloven og alkoholloven, samt kinokonsesjoner etter lov om film og videogram. Næringsetaten har videre ansvar for kontrollvirksomhet for å sikre at lover og retningslinjer for salgs- og skjenkevirksomheten overholdes.

Næringsetaten skal forestå profesjonell og brukerorientert forvaltning innenfor sitt myndighetsområde. Etatens mål er til enhver tid å gi kunder og brukere best mulig service og informasjon, og skape forutsigbarhet for at beslutninger og vedtak har god kvalitet.

2. Situasjonsbeskrivelse

Nyetableringer gir byen betydelige inntekter i form av skatter og avgifter. Det etableres årlig ca. 10 000 nye foretak i Oslo, og en stor andel av de som etablerer nytt foretak benytter seg av informasjons- og veiledningstilbudet fra etatens servicekontor for næringslivet.

I løpet av året avholder etaten en rekke kurs om aktuelle temaer som relaterer seg til utfordringene ved å etablere nytt foretak. Etaten har etablert et samarbeid med Osloregionens universiteter, høyskoler og videregående skoler om å gi kurs og veiledning i etablering av foretak i Oslo. Etaten har utviklet og publisert det elektroniske oppslagsverket Næringslex, en database med opplysninger om hvilke tillatelser, bevilninger og løyver som er nødvendige for å starte egen bedrift. Det forventes en fortsatt høy etablerertakt i Oslo i 2012 og stor etterspørsel etter servicekontorets tjenester.

I henhold til alkoholloven skal samtlige salgs- og skjenkebevilninger fornyes hvert 4. år. Perioden følger bystyrets valgperiode, og bevilningene skal være fornyet senest innen 30.06.2012. Næringsetaten har begynt arbeidet med fornyelsen av de ca. 1500 salgs- og skjenkebevilningene i 2011. Dette er et omfattende arbeid, og vil være en prioritert oppgave i første halvår 2012. Det skal foretas en vurdering i forhold til alkohollovens krav, herunder høring til bydelene og politiet og vandelsmessige vurderinger etter skatte- og avgiftslovgivningen.

Nøkkeltall for: Kap. 459 Næringsetaten	Resultat	Resultat	Resultat
Bevilning- og kontrollvirksomheten	2008	2009	2010
Antall skjenkebevilninger	1 042	1 059	1 057
Antall salgsbevilninger	346	360	394
Antall serveringsbevilninger	1 880	1 988	2 119
Antall videokonsesjoner	403	511	526

Næringsetaten skal i 2012 gjennomføre 5 200 kontroller av salgs- og skjenkesteder i Oslo. Kontrollene blir målrettet til salgs- og skjenkesteder der det er størst sannsynlighet for overtredelser av alkoholloven begås, dvs. steder med høy alkoholprofil, lav aldersgrense, maksimal åpningstid, høy omsetning, voldsbruk og utestedsdiskriminering. I tillegg vil kontrollene bli målstyrt gjennom etatens spesifikke kunnskap om skjenke- og salgssteder.

Restaurantnæringen står overfor store utfordringer når det gjelder svart omsetning og økonomisk kriminaliteten i bransjen. Det kommer også til uttrykk i Alkoholpolitisk handlingsplan for Oslo kommune og verbalvedtak F4 for 2011 hvor "Byrådet bes intensivere arbeidet mot svart økonomi med alle virkemidler kommunen har til rådighet."

Etter alkoholloven plikter politiet og skatte- og avgiftsmyndighetene å informere bevilningsmyndigheten om de avdekker forhold som kan ha vesentlig betydning for bevilninger. Etaten har de siste årene etablert et tett samarbeid med politiet, skattemyndighetene ved Skatt Øst og Kemneren når det gjelder utveksling av informasjon, kunnskap og risikovurderinger, og gjennomføring av felleskontroller.

Næringsetaten, politiet, Skatt Øst og kemneren har i 2011 intensivert samarbeidet, og Næringsetaten og har inngått en samarbeidsavtale med politiet om utveksling av kunnskap og informasjon med sikte på mer målrettede kontroller. Etaten har i 2011 videre utviklet nye kontrollmetoder, bl.a. innhenting og analyse av regnskapstall fra bevilningshavere. Etaten har utarbeidet en egen kontrollstrategi mot økonomisk kriminalitet på drosje- og serveringsområdet.

Det ble i 2011 startet et samarbeidsprosjekt mellom Oslo kommune, Oslo politidistrikt og Helsedirektoratet med formål å redusere og forebygge overskjenking, skjenking til mindreårige og vold og ordensforstyrrelser i Oslo. Prosjektet er basert på erfaringer fra STAD-prosjektet i Stockholm. Oslo kommune er prosjekteier. Næringsetaten leder en felles prosjektgruppe. Det er ansatt en prosjektleder på

full tid. Prosjektet vil styrke Oslo kommunes arbeid når det gjelder forbygging og kontroll med overskjenking og skjenking til mindreårige.

Ny lokal forskrift for forvaltning av drosjeområdet i Oslo forventes å trå i kraft i 2012. Forskriften innfører bl.a. nye rapporteringskrav for sentralene, nye oppgaver knyttet til kontroller og oppfølging av sentraler og løyvehavere i form av økonomiske og driftsmessige analyser og vurderinger, og avholdelse av obligatoriske opplæring av løyvehavere. Det er av strategisk betydning at Næringsetaten som løyvemyndighet kan kontrollere drosjenæringen og gjennom dette avdekke misligheter herunder bl.a. økonomisk kriminalitet i bransjen. Næringsetaten vil innhente regnskapsdata fra drosjenæringen til analyse og etterfølgende kontrollvirksomhet og implementere analyseverktøy som støtter arbeidet med å avdekke eventuell økonomisk kriminalitet i drosjenæringen. Dette arbeidet vil kreve personalressurser med spesialisert kompetanse i etaten.

Som ledd i implementeringen av ny drosjeforskrift, vil byrådet gjennomføre en ekstern behovsprøvningsanalyse av drosjemarkedet som grunnlag for fastsettelse av antallet løyver i Oslo. Det til enhver tid fastsatte løyveantallet skal sikre et tilfredsstillende drosjetilbud til publikum og bidra til sunn priskonkurranse i drosjenæringen. Behovsprøvningsanalysen gjennomføres i samarbeid med Akershus fylkeskommune.

Nøkkeltall, historisk utvikling og prognose for 2011 i forhold til løyver/godkjenninger etter yrkestransportloven:

	2009	2010	2011
Drosjesentraler	6	6	6
Drosjeløyver	1780	1780	1780
Reservedrosjer	340	288	250
Bestyrerkontrakter	50	29	44
Godstransportløyver	2700	2901	2900
Turvognløyver	560	890	1375
Selskapsvognløyver	75	80	79
Løyve for transport for forflytningshemmede:	125	120	120

3. Mål

Byrådets mål er:

- Næringsetaten skal fremstå som en brukerorientert virksomhet med fokus på effektivitet og forutsigbar saksbehandling og nøyaktighet i tjenesteytingen
- Videreutvikle og styrke arbeidet med forvaltning av drosjeområdet, herunder videreutvikle kontrolltiltak i forhold til å følge opp ny drosjeforskrift
- Gjennomføre en målrettet kontrollvirksomhet av serverings- og salgs- og skjenkesteder

Måltall for : Kap. 459 Næringssetaten	Måltall 2010	Resultat 2010	Måltall 2011	Måltall 2012
Foreløpig svar til søker og utsendelse av høringsuttalelse til høringsinstansene*			14 dager/80 %	14 dager/80 %
Søknad om ny serveringsbevilling:				
Normert saksbehandlingstid for saker uten bemerkninger/andel vedtak iht normtid*			40 dager/65 %	40 dager/65 %
Normert saksbehandlingstid for saker med bemerkninger/andel vedtak iht normtid*			60 dager/70 %	60 dager/70 %
Søknad om serveringsbevilling etter eierskifte:				
Normert saksbehandlingstid for saker uten bemerkninger/andel vedtak iht normtid*			45 dager/70 %	45 dager/70 %
Normert saksbehandlingstid for saker med bemerkninger/andel vedtak iht normtid*			90 dager/80 %	90 dager/80 %
Søknad om ny skjenkebevilling inkl. eierskiftesaker:				
Normert saksbehandlingstid for saker uten bemerkninger/andel vedtak iht normtid*			45 dager/70 %	45 dager/70 %
Normert saksbehandlingstid for saker med bemerkninger/andel vedtak iht normtid*			90 dager/75 %	90 dager/75 %
Søknad om ny salgsbevilling inkl. eierskiftesaker:				
Normert saksbehandlingstid for saker uten bemerkninger/andel vedtak iht normtid*			60 dager/50 %	60 dager/50 %
Normert saksbehandlingstid for saker med bemerkninger/andel vedtak iht normtid*			90 dager/75 %	90 dager/75 %
Utarbeidelse av rapport ifm. salgs- og skjenkekontroller/andel iht normtid*			7 dager/90 %	7 dager/90 %
Inndragning inntil fire uker brudd på alkohollovgivningen*			70 dager/75 %	70 dager/75 %
Inndragning brudd på gebyrplikten*			30 dager/90 %	30 dager/90 %
Antall henvendelser til servicekontoret for næringslivet	10 000	11911	10 000	10 000
Antall deltakere på etablererkurs/informasjonskvelder	3 600	4694	4000	4000
Antall forretningsplanveiledninger	125	251	150	150
Ventetid ved avleggelse av etablerer- og kunnskapsprøve (mndr)			1	1
Antall skjenkekontroller	5 200	5311	5200	5200
Antall ølsalgskontroller	1 500	1500	1 500	1 500
Vandelskontroller i % av bevillingsmassen	20	20	20	20
Forebyggende veiledning- antall steder	10	19	10	10
Saksbehandlingstid videokonsesjonssøknader (uker)	3	3	3	**

* Nye måltall fra 2011 hvor man har gått over fra gjennomsnittlig saksbehandlingstid til normert saksbehandlingstid

**Konsesjonsordningen for omsetning av videogram i næring er opphevet

Kommentarer til måltallene for saksbehandlingstid

Det tas utgangspunkt i følgende forutsetninger:

Bydelsutvalgene er lovpålagt høringsinstans som helse- og sosialtjeneste etter alkoholloven. I Næringssetatens behandling av salgs- og skjenkebevillinger medregnes høringstiden hos høringsinstansene i etatens normerte saksbehandlingstid. Fra søknaden mottas og til brev med anmodning om uttalelse sendes høringsinstansene vil det gå ca. to uker. Høringsinstansene (unntatt bydelen) bruker mellom to til fire uker på å uttale seg. Bydelene har i liten grad delegert til administrasjonen å avgi uttalelse som helse- og sosialtjeneste, slik at for de fleste bydeler avgir bydelsutvalgene høringsuttalelse i forhold til alkoholloven § 1-7. Bydelene bruker i alt mellom fire til seks uker på å uttale seg. Bydelsutvalgene har ca. ett møte i måneden, men normalt avholder ikke bydelsutvalgene møte i perioden juli og august. De fleste bydeler har for nevnte periode gitt administrasjonen nødvendige sommerfullmakter, dog ikke alle.

Dersom ovennevnte høringsinstanser opplyser om bemerkninger på personer som skal vandelsvurderes i henhold til alkoholloven forelegges disse bemerkningene for bevillingssøker, jf. forvaltningslovens krav til kontradiksjon. Bevillingssøker gis to uker til å kommentere bemerkningene i tråd med forvaltningsloven. Etaten kan ikke fatte vedtak før bevillingssøker

har kommet med kommentarer, eller før to ukers fristen er utgått.

Etaten bruker fra en til fire uker på å saksbehandle saken avhengig av hvorvidt saken er med eller uten bemerkninger.

Øvrige kommentarer

Som ledd i god mål- og resultatstyring og arbeidet med å sikre kvalitet i saksbehandlingen og myndighetsutøvelsen, arbeider Næringssetaten systematisk med utviklingen av kvalitetssikringssystemene og internkontrollsystemene.

Næringssetaten vil institusjonalisere regulære kvartalsvise møter med Skatt øst vedrørende høringsuttalelser knyttet til vandelskravet etter serverings- og alkoholloven.

Måltallet for antall henvendelser til Servicekontoret for næringslivet settes til 10 000, antallet forretningsplanveiledninger settes til 150 og antall deltagere på etablererkurs/informasjonskvelder settes til 4 000. Det er det samme nivå som i 2011. Etaten jobber med utvikling av elektroniske tjenester med sikte på at brukerne i stadig større grad kan hjelpe seg selv.

Næringssetaten skal gjennomføre 5 200 kontroller av steder med skjenkebevilling og 1 500 kontroller av dagligvarebutikker med salgsbevilling. Dette er tilsvarende resultatet i 2009 og på samme nivå som måltallet for 2011. Kontrollene rettes i stor grad mot steder og områder hvor det erfaringsmessig er problemer knyttet til skjenkebevillingen, og særlig mot steder hvor det erfaringsmessig er høyere risiko for at det skjenkes eller selges alkohol til mindreårige. Næringssetaten skal ha fokus på å avdekke økonomisk kriminalitet og sikre like konkurransevilkår i bransjen.

4. Strategier og tiltak

Næringsetatens strategiske mål:

- Gjøre det enklere å etablere bedrifter og foretak i Oslo
- Utøve god forvaltning av Oslos serverings- og skjenkepolitikk
- Bidra til positiv utvikling i serverings- og transportnæringen
- Være et ledende fagmiljø i utvikling
- Følge opp ny drosjeforskrift

Næringsetatens virksomhet skjer innenfor de rammer som følger av de til enhver tid gjeldende fullmakter, rutiner og instruksjer. I samsvar med lovpålagt oppgaver og instruksjer samt strategier og tiltak for 2011 vil etaten i 2012 prioritere disse tiltakene:

- Behandle søknader om serverings-, salgs- og skjenkebevillinger innenfor gitte normtall
- Gjennomføre fornyelsen av salgs- og skjenkebevillingene innen 30.06.2012.
- Utrede muligheten for å automatisere behandlingsprosessen knyttet til søknader om enkeltanledninger (nettbasert saksbehandling).
- Videreutvikle integrering mellom fagsystemer og arkivløsning.
- Implementere ny forskrift på drosjeområdet, herunder etablering av rutiner for oppfølging og utvikling av ny forvaltningsstrategi.
- Foreta kundeundersøkelser for å sikte at brukernes behov blir møtt på best mulig måte.
- Ha nulltoleranse mot salg og skjenking av alkohol til mindreårige.
- Kontrollere salgs- og skjenkesteder i henhold til normtall og videreutvikle samarbeidet med politi og skattemyndighetene.
- Utvikle skjenkekontrollen til også å avdekke svart økonomi ved å innhente regnskap til analyse og eventuell etterfølgende sanksjonering, samt å utvikle samarbeidet med politi og skattemyndigheter slik at relevant informasjon blir utvekslet.

- Utvikle og administrere ordningen med vertskapsbevis.
- Gjennomføre samarbeidsprosjekt med Oslo politidistrikt og Helsedirektoratet for å redusere og forebygg overskjenking, skjenking til mindreårige og vold og ordensforstyrrelser (STAD Oslo)

5. Merknader til driftsbudsjettet

Det er for 2012 innarbeidet 1 mill. for å ivareta fornyelsen av samtlige salgs- og skjenkebevilgninger.

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,2 mill., jf. kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 0,45 mill. på kapitlet.

Fellesdel eiendomsforetakene

Oslo kommune har tre eiendomsforetak: Boligbygg Oslo KF, Undervisningsbygg Oslo KF og Omsorgsbygg Oslo KF. Foretakene har eierskapet og forvaltningsansvaret for bygningsmassen i sin portefølje.

Bystyret har vedtatt følgende målsettinger for kommunens eiendomsforvaltning:

- Oslo kommunes eiendom skal være en effektiv innsatsfaktor i den kommunale tjenesteytingen
- forvaltningen av kommunens eiendommer skal være kostnadseffektiv
- realverdien av kommunens eiendommer skal ivaretas

Byrådsavdelingene, bydeler, etater og andre kommunale virksomheter har ansvaret for å definere egne behov for eiendom og bestille disse hos eiendomsforetakene eller av andre private aktører.

Eiendomsforetakene skal tilby gode og brukertilpassede bygg til en kostnadseffektiv pris og innenfor antatt tidsfrister.

Eiendomsforetakene skal regelmessig gjennomføre analyser og vurderinger av om eiendomsmassen er hensiktsmessig i forhold til brukernes etterspørsel, i forhold til bygningenes standard, kvalitet og verdiutvikling. Ved valg av løsninger som dekker bestillernes behov, skal foretaket tilby det prosjektet som gir den mest kostnadsoptimale løsningen for kommunen samlet. Ved nybygging og rehabilitering skal det legges vekt på standardiserte løsninger for å redusere kommunens kostnader. Der det avvikes fra standardiserte løsninger, skal dette begrunnes særskilt. Der det er hensiktsmessig skal eiendomsforetakene konkurranseutsette forvaltnings- og driftstjenester.

Dersom ingen kommunale virksomheter har behov for et lokale, skal alternativ bruk snarest avklares.

Kommunens eiendomsforetak forvalter store verdier og skal drive kostnadseffektivt. For å sikre at kommunens verdier blir ivaretatt på en forsvarlig måte skal eiendomsforetakene videreføre arbeidet med forsterket produksjons- og internkontroll:

- Følge opp økonomireglementets pkt. 4 Instruks for investeringer, om forbedret planlegging og kvalitetssikring av investeringsprosjekter. Foretakene skal gjennomføre det enkelte investeringsprosjekt innenfor den styringsrammen som fastsettes (ekskl. sentralt avsatt usikkerhetsavsetning)
- Foretakenes styrer og ledelser skal videreføre arbeidet med å gjennomgå og forbedre foretakenes kontroll- og tilsynsrutiner, samt fullmaktsstrukturer og ha et spesielt fokus på arbeidsdeling mellom anskaffelses- og utbetalingsrutiner

- Foretakenes styrer skal iverksette dokumenterbar særskilt kontroll av time-entrepriser
- Foretakene skal rapportere i forhold til sitt oppfølgingsansvar under byggherreforskriften
- Foretakene skal sørge for at det foreligger gjennomarbeidede og realistiske budsjetter, at det foretas jevnlig fremdrifts- og budsjettoppfølging, både av vedlikehold, rehabiliterings- og investeringsprosjekter, samt jevnlig oppfølging av driftsbudsjettet
- Foretakene skal utarbeide og ajourføre månedlige oversikter over alle vesentlige bygge- og rehabiliteringsprosjekter inkludert vedtatt ferdigstillingsdato og kostnadsramme inklusive angivelse av avvik og tiltak for å lukke avvik
  - oversiktene skal innholde fremdriften i hvert prosjekt i forhold til avtalt ferdigstillingsdato
  - oversiktene skal innholde kostnadsutviklingen i hvert prosjekt i forhold til vedtatt budsjettamme
  - ved eventuelle avvik skal det umiddelbart iverksettes nødvendige tiltak
  - ved vesentlige avvik skal foretaket uten opphold informere eieravdelingen om situasjonen og hvilke tiltak som er iverksatt
- Foretakene skal benytte kommunens økonomisystem Agresso til budsjettering og løpende regnskapsføring. Det skal som minimum være mulig (budsjett- og regnskapsmessig), å følge alle enkeltprosjekter med kostnadsramme over 5,0 mill.

For å sikre fremdrift og ferdigstilling av nye lokaler til riktig tid, skal eiendomsforetakene til enhver tid ha ajourførte oversikter over alle vesentlige prosjekter. Oversiktene skal vise godkjent budsjett, vedtatt ferdigstillelse, påløpte og forventede kostnader sett i forhold til opprinnelig kostnadsramme og forventet ferdigstillelse.

Boligbygg Oslo KF – overføring

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
172 Boligbygg Oslo KF - overføring (FIN)			
Sum utgifter	0	0	0
Netto utgifter	0	0	0

Investeringsoversikt

172 Boligbygg Oslo KF - overføring (FIN)		Kostnadsramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Byggestart - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:								
107 068	Investeringsstilskudd - Omsorg+	50 000		0	50 000	0	0	0	1/13 - 4/13
	Sum investeringsutgifter			0	50 000	0	0		
	Sum kapittel finansiering			0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)			0	50 000	0	0		

Byrådet foreslår at det i budsjettet for 2013 innarbeides 50 mill. i investeringstilskudd til Omsorg+-prosjekter. Midlene til Omsorg+ prosjekter er fordelt mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF. Den endelige fordelingen av midlene til Omsorg+ prosjektene vil bli tilpasset hvor prosjektene blir realisert.

Boligbygg Oslo KF

Driftsbudsjett

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
055 Boligbygg Oslo KF (FIN)			
Netto driftsresultat	-41 909	-35 000	-46 000

Boligbygg Oslo KFs formål er å være et sosialt virkemiddel for å fremskaffe boliger til de målgrupper kommunen til enhver tid ønsker å tilgodese med boliger. Foretaket eier og forvalter om lag 10 200 boliger på vegne av Oslo kommune.

Styret for Boligbygg Oslo KF rapporterer til byråden for næring og eierskap. Byrådet legger til grunn følgende overordnende mål for 2012:

- holde ledigheten i den totale eiendomsmassen under 4 %
- holde forvaltnings- og driftskostnadene lave, slik at mest mulig av driftsbudsjettet brukes til vedlikehold
- prioritere vedlikehold som bedrer sikkerhet og trivsel for leietakerne
- videreføre rehabiliteringsarbeidene for å bedre kvaliteten på boligmassen. Det etterstrebes rentabilitet ved alle investeringer
- selge uhensiktsmessige eiendommer innenfor budsjettets ramme og kjøpe i bydeler med underdekning etter bestilling fra den enkelte bydel
- intensivere kontrollen med økonomiske og administrative rutiner for anskaffelser

Boligbygg Oslo KF skal være en konkurransedyktig leverandør av boliger. Foretaket skal arbeide videre for å effektivisere forvaltningen, bl.a. ved å konkurranseutsette tjenester. Driften skal generere inntekter som dekker alle kostnader, være kostnadseffektiv, gi avkastning på kapitalen og legge økonomisk grunnlag for videre positiv utvikling av bomiljøet i de kommunale eiendommene.

Foretakets samlede eiendomsmasse har en verdi på 6,9 mrd. I tillegg har foretaket omløpsmidler på om lag 0,1 mrd. Egenkapitalen utgjør 2,5 mrd., noe som gir en egenkapitalandel på 36,3 %. I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på utbyttet. For Boligbygg Oslo KF er det innarbeidet et økt overføringskrav på 50 mill. årlig på grunn av forventede økte husleieinntekter. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF m.v. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykassen. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2012 settes til 46 mill. Midlene er mva-refusjon fra budsjettert investeringsaktivitet og forutsettes å inngå som delfinansiering av foretakets investeringer.

Boligbygg Oslo KF skal føre regnskap etter kommunelovens bestemmelser. I tillegg skal det lages oppstillinger etter regnskapslovens bestemmelser.

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
055 Boligbygg Oslo KF (FIN)			
Sum investeringsutgifter	155 343	341 000	395 000
Sum finansiering	-155 343	-341 000	-395 000

Som følge av at Boligbygg Oslo KF er etablert som kommunalt foretak skal bystyret vedta budsjettet som sum investeringer og sum finansiering med spesifisering av finansieringskildene, jf. kommunens økonomireglement. Dette medfører at investeringssiden skal budsjetteres som brutto investeringer med spesifisert finansiering.

Prosjektnr	Beløp i 1000 kr			
	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
055 Boligbygg Oslo KF (FIN)				
106600 Rehabiliterings-/utviklingsprosjekter	110 000	110 000	110 000	110 000
106610 Kjøp av boligeiendom	60 000	60 000	60 000	60 000
109610 Presteboliger - kjøp/rehabilitering	5 000	5 000	5 000	5 000
111600 Ufordelt Omsorg+	70 000	200 000	150 000	60 000
111605 Boliger til vanskeligstilte	150 000	150 000	200 000	0
Sum investeringsutgifter	395 000	525 000	525 000	235 000
Lån i lånefondet	-238 500	-291 500	-329 000	-46 000
Salg av eiendom	-66 000	-66 000	-66 000	-66 000
Tilskudd fra staten	-44 500	-44 500	-57 000	-112 000
Tilskudd fra bykassen	0	-50 000	0	0
Overføring fra driftsbudsjettet - inv.mva.	-46 000	-73 000	0	0
Investeringsmva- - ny ordning fra 2014	0	0	-73 000	-11 000
Sum finansiering	-395 000	-525 000	-525 000	-235 000

Byrådet foreslår et eiendomssalg på inntil 66 mill. i 2011. Det skal legges vekt på å selge eiendommer det ikke lønner seg å rehabilitere, herunder eiendommer med stort vedlikeholdsbehov, og å redusere drifts- og vedlikeholdskostnadene. Foretaket skal seksjonere større eiendommer som eventuelt legges ut for salg.

Byrådet foreslår å bevilge totalt 500 mill. i perioden 2012-2014 til boliger for vanskeligstilte. For ytterligere opplysninger om disse investeringene vises det til del 3.1 bydelene. Byrådet foreslår videre å innarbeide totalt 480 mill. i økonomiplanperioden til Omsorg+-prosjekter. Midlene til Omsorg+ prosjekter er fordelt mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF. Den endelige fordelingen av midlene til Omsorg+ prosjektene vil bli tilpasset hvor prosjektene blir realisert. Når det gjelder disse prosjektene så skal disse planlegges og utvikles etter bestilling fra og i samarbeid med Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester. Det legges opp til å videreføre den pågående rehabiliteringsprosessen med totalt 110 mill. årlig i økonomiplanperioden. Det forutsettes eiendomskjøp på inntil 65 mill.

Foretakets investeringer vil i hovedsak være knyttet til rehabilitering og oppgradering av boligmassen. Styret i Boligbygg Oslo KF har fullmakt til å omdisponere investeringsmidler mellom prosjektene kjøp av eiendom og rehabiliterings-/ utviklingsprosjekter.

Undervisningsbygg Oslo KF

Driftsbudsjett

Beløp i 1000 kr			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
053 Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)			
Netto driftsresultat	-383 959	-572 000	-635 000

Foretakets formål er å ivareta eieransvaret for Oslo kommunes skole- og undervisningseiendommer, samt å sikre Oslo kommune en langsiktig portefølje av gode og hensiktsmessige skole- og undervisningslokaler ved å:

- utvikle eiendommene slik at de er tilrettelagt for en effektiv tjenesteproduksjon og overordnede pedagogiske forutsetninger
- opprettholde realverdien eiendommene representerer i forhold til forretningsmessige prinsipper
- ivareta kostnadseffektiv forvaltning, drift og vedlikehold, utvikling og eventuell utfasing av eiendommene

Undervisningsbygg Oslo KF skal også ivareta eierskapet for, vedlikeholde og utvikle foretakets idrettsanlegg og bad.

Styret for Undervisningsbygg Oslo KF rapporterer til byråden for næring og eierskap. Byrådet legger til grunn følgende overordnende mål for 2012:

- prioritere ferdigstilling av bestilte skoleanlegg til avtalt tid
- prioritere akuttiltak, samt gjennomføre planmessig vedlikehold og rehabilitering for å bedre kvaliteten på undervisningsarealene
- følge opp skolebehovsplanen i samarbeid med Utdanningsetaten, herunder å vurdere hvilke skoler som er hensiktsmessige og hvilke som bør rehabiliteres eller eventuelt avhendes. Utdanningsetaten beslutter og bestiller eventuelle nye skoler
- fullføre utviklingen av kostnadseffektive standardløsninger sammen med Utdanningsetaten
- videreføre arbeidet med foretakets kontroll- og tilsynsrutiner og fullmakter, slik at svindel- og korrupsjon forebygges og god styring sikres. Oppfølging og kontroll av rutinene skal dokumenteres.

Foretakets samlede eiendomsmasse har en verdi på 19,2 mrd. I tillegg har foretaket omløpsmidler på om lag 0,3 mrd. Egenkapitalen utgjør 3,4 mrd., noe som gir en egenkapitalandel på 17,4 %. I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på utbyttet. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2012 settes til 635 mill., hvorav 535 mill. er mva-refusjon fra budsjettetert investeringsaktivitet og 100 mill. er krav til ordinært netto driftsresultat. Midlene forutsettes å inngå som delfinansiering av foretakets investeringer.

Ansvar for indre vedlikehold i skolene overføres fra Utdanningsetaten (UDE) til foretaket fra og med 2012. Det er på bakgrunn av dette innarbeidet er kutt i UDEs budsjetttramme på 30 mill., og tilsvarende reduksjon av Undervisningsbyggs overføringskrav til bykassen. Det reduserte overføringskravet på 30 mill. er beregnet i henhold til ferdigstilte skoler. For å kompensere foretaket for indre vedlikehold når det gjelder vedtatte men ikke ferdigstilte skoler er det innarbeidet ytterligere 2 mill. i redusert overføringskrav. Det vises for øvrig til kapittel 898 Overføringer fra KF m.v. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykassen.

Undervisningsbygg Oslo KF skal føre regnskap etter kommunelovens bestemmelser. I tillegg skal det lages oppstillinger etter regnskapslovens bestemmelser.

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
053 Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)			
Sum investeringsutgifter	1 551 414	2 505 000	2 803 600
Sum finansiering	-1 551 414	-2 505 000	-2 803 600

Som følge av at Undervisningsbygg Oslo KF er etablert som kommunalt foretak skal bystyret vedta budsjettet som sum investeringer og sum finansiering med spesifisering av finansieringskildene, jf. kommunens økonomireglement. Dette medfører at investeringssiden skal budsjetteres som brutto investeringer med spesifisert finansiering.

Beløp i 1000 kr				
Prosjektnr	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
053 Undervisningsbygg Oslo KF (FIN)				
106500 Akuttiltak/Generell rehabilitering	300 000	300 000	300 000	150 000
106520 Kapasitetsutvidelse/rehab/nybygg mv	1 763 600	1 208 000	440 300	63 500
108525 Paviljonger	80 000	0	0	0
109500 Investering avsetn - ikke fordelt	660 000	866 000	1 800 000	2 000 000
Sum investeringsutgifter	2 803 600	2 374 000	2 540 300	2 213 500
Lån i lånefondet	-2 168 600	-1 824 000	-1 960 300	-1 693 500
Overføring fra driftsbudsjettet	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Overføring fra driftsbudsjettet - inv.mva.	-535 000	-450 000	0	0
Investeringsmva- - ny ordning fra 2014	0	0	-480 000	-420 000
Sum finansiering	-2 803 600	-2 374 000	-2 540 300	-2 213 500

Byrådet viderefører det pågående arbeidet for å gjennomføre akuttiltak/generell rehabilitering, og det foreslås å gi foretaket en investeringsramme på 300 mill. årlig i perioden 2012 – 2014 samt 150 i 2015. Høyeste prioritet har mangler som innebærer umiddelbar sikkerhets-/helserisiko for elever og lærere/ansatte, dernest forhold som gir følgeskader.

Vedlikeholdsetterslepet er redusert fra ca 4,5 mrd. i 2002 til ca 1,4 mrd. i 2011. Ved å opprettholde ovennevnte bevilgning vil vedlikeholdsetterslepet etter hvert bli innhentet. Dog må det påregnes et høyere investeringsbehov fordi det vil være regningssvarende å foreta nødvendige oppgraderinger samtidig som vedlikeholdsetterslepet innhentes, for eksempel kan det være nødvendig å installere nytt ventilasjonsanlegg og etterisolere samtidig som vedlikeholdsarbeidene utføres.

Prosjektkategorien "Kapasitetsutvidelse/rehabilitering/nybygg mv." inneholder midler til investeringsprosjekter som enten er under realisering eller har kommet så langt i planlegging/prosjektering, at byrådet har godkjent nærmere fastsatte rammer for gjennomføring. For 2012 utgjør dette 1,764 mrd.

Dette gjelder følgende prosjekter/skoler/m.v.;

Prosjektnr. 106520 fordeles på følgende skoler:

Beløp i 1000 kr

	Ferdig- stillelse	Kostnads- ramme	Bevilget tom. 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
<i>Nybygg og totalrehabilitering</i>							
Kjelsås 1-7, m/flerbrukshall	3-12	418 000	278 000	104 100	35 900		
Kuben (Risløkka)	3-13	1 990 000	1 098 000	295 800	577 000	19 200	
Sandaker 0-10	3-12	510 100	289 200	162 200	58 700		
Bjerke vgs. m/idrettshall og bad	3-13	366 000	91 900	163 400	77 900	32 800	
Grefsen 1-7	3-14	495 100		119 700	189 500	137 400	48 500
Grefsen U3	3-13	299 000	102 400	69 400	81 600	45 700	
Østensjø skole/nytt gymbygg	3-12	60 600	14 200	32 400	14 000		
Bjørnsletta	3-14	584 000		251 600	127 400	190 200	15 000
Que Vadis Menn	3-13	151 000		90 000	46 000	15 000	
Rebevilgning av midler inndratt i 2011				475 000			
				1 763 600	1 208 000	440 300	63 500

I 2011 ble det foretatt en vurdering av periodiseringen av foretakets investeringsramme knyttet til skoleprosjekter. Konsekvensen av denne vurderingen ble at foretakets investeringsbudsjett for 2010 ble redusert med 855 mill. Byrådets foreslår at disse midlene innarbeides på nytt i 2012 fordelt på prosjektene "Kapasitetsutvidelse/rehab/nybygg mv." med 475 mill, "Paviljonger" med 80 mill. og "Investeringsavsetning - ikke fordelt" med 300 mill.

Når det gjelder prosjektkategorien "Investeringsavsetning – ikke fordelt", er det kun angitt en overslagsavsetning. Etter hvert som nye prosjekter, jf. skolebehovsplanen og omtale under Del 5 kultur og utdanning, blir bestilt utredet/prosjektert i regi av Undervisningsbygg Oslo KF, vil foretaket følge opp arbeidet i samsvar med Økonomireglementets pkt. 4 Instruks for investeringer.

For ytterligere opplysninger vedrørende rehabilitering, nybygging m.v. vises det til omtale under Utdanningsetatens budsjettkapittel, se del 5 Kultur og utdanning.

Omsorgsbygg Oslo KF – overføring

Investeringsbudsjettet

Beløp i 1000 kr

Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (FIN)			
04 Overføringsutgifter	64 000	32 000	17 000
Sum utgifter	64 000	32 000	17 000
Netto utgifter	64 000	32 000	17 000

Investeringsoversikt

175 Omsorgsbygg Oslo KF - overføring (FIN)	Kostnads- ramme	Tidligere bevilget	Forslag 2012	2013	2014	2015	Til 2016 og senere	Bygge- start - ferdig kv/år
Prosjektnr	Prosjektnavn:							
106 046	Tilskudd reetablering og akuttiltak/rehab bhg		17 000	23 000	48 000	48 000		Løpende
111 005	Investeringstilskudd til Omsorg+ prosjekter	55 000	0	0	55 000	0	0	1/14 - 4/14
	Sum investeringsutgifter		17 000	23 000	103 000	48 000		
	Sum kapittel finansiering		0	0	0	0		
	Generell finansiering fra bykassen (inkl. fond)		17 000	23 000	103 000	48 000		

Prosjektbeskrivelse

Byrådet foreslår at det i 2012 bevilges 17 mill. i investeringstilskudd til Omsorgsbygg Oslo KF til reetableringer og akuttiltak/rehabilitering av barnehager. Sammen med forventet mva-refusjon, vil det gi foretaket en investeringsramme på om lag 21 mill. For ytterligere opplysninger vedrørende barnehageinvesteringer m.v. vises det til omtale under Omsorgsbygg Oslo KFs budsjettkapittel og del 3.2 Bydelene – barnehager.

Byrådet foreslår videre at det i budsjettet for 2014 innarbeides 55 mill. i investeringstilskudd til Omsorg+ prosjekter. Midlene til Omsorg+ prosjekter er fordelt mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF. Den endelige fordelingen av midlene til Omsorg+ prosjektene vil bli tilpasset hvor prosjektene blir realisert.

Omsorgsbygg Oslo KF**Driftsbudsjett**

Beløp i 1000 kr			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
059 Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)			
Netto driftsresultat	-120 296	-204 000	-131 000

Omsorgsbygg Oslo KF skal gjennom godt vedlikeholdte og tilpassede bygninger tilby høy kvalitet på byggene som benyttes til kommunens pleie- og omsorgstjenester, tiltak for barn og unge og kulturinstitusjoner.

Foretaket eier, forvalter og utvikler kommunens omsorgsbygg, barnehager, diverse kulturbygg samt diverse bygg til andre formål. Foretakets eiendommer skal utvikles og restruktureres for å dekke bydelene og etatenes bestillinger.

Styret for Omsorgsbygg Oslo KF rapporterer til byråden for næring og eierskap. Byrådet legger til grunn følgende overordnende mål for 2012:

- ferdigstille bestilte barnehageplasser til avtalt tid slik at Oslo kommunes mål om full barnehagedekning opprettholdes.
- initiere Omsorg+-prosjekter i de områder bestiller ønsker

- påbegynne sykehjem i samsvar med bestillers ønske
- videreutvikle kostnadsbesparende standardløsninger både for barnehager og sykehjem

Omsorgsbygg Oslo KF skal løpende oppdatere oversikter som angir enhetskostnader for rehabilitering, ombygging og nybygging innen sentrale satsingsområder, herunder spesielt barnehager, sykehjem og Omsorg+-prosjekter, samt analysere kostnadsutvikling og fremdriftsevne.

Foretakets samlede eiendomsmasse har en verdi på 17,3 mrd. I tillegg har foretaket omløpsmidler på om lag 0,15 mrd. Egenkapitalen utgjorde 4,3 mrd., noe som gir en egenkapital på 36,4 %. I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsetting av størrelsen på utbyttet. Det er innarbeidet et økt effektiviseringsuttak på 5 mill. årlig fra 2012. Det vises til kapittel 898 Overføringer fra KF m.v. for nærmere angivelse av overføringer fra foretaket til bykassen. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2012 settes til 131 mill. Midlene er mva-refusjon fra budsjettet investeringsaktivitet og forutsettes å inngå som delfinansiering av foretakets investeringer.

Ansvar for indre vedlikehold i barnehagene overføres fra bydelene til foretaket fra og med 2012. Det er på bakgrunn av dette er bydelsrammen redusert med 7 mill., og tilsvarende reduksjon av Omsorgsbygg overføringskrav til bykassen.

Omsorgsbygg Oslo KF skal føre regnskap etter kommunelovens bestemmelser. I tillegg skal det lages oppstillinger etter regnskapslovens bestemmelser.

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Beløp i 1000 kr		
	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
059 Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)			
Sum investeringsutgifter	868 477	1 088 000	691 000
Sum finansiering	-868 477	-1 088 000	-691 000

Som følge av at Omsorgsbygg Oslo KF er etablert som kommunalt foretak skal bystyret vedta budsjettet som sum investeringer og sum finansiering med spesifisering av finansieringskildene, jf. kommunens økonomireglement. Dette medfører at investeringssiden skal budsjetteres som brutto investeringer med spesifisert finansiering.

		Beløp i 1000 kr			
Prosjektnr		Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
059	Omsorgsbygg Oslo KF (FIN)				
106720	Kap.utvidelse/nybygg - barnehager	190 000	560 000	325 000	385 000
106730	Reetablering og akutttiltak/rehab. - bh	21 000	29 000	100 000	60 000
109700	Akuttvedlikeh./gen. rehab - sykehjem	100 000	100 000	50 000	50 000
111710	Ufordelt sykehjem	300 000	300 000	450 000	0
111711	Ufordelt omsorg+	80 000	250 000	50 000	0
Sum investeringsutgifter		691 000	1 239 000	975 000	495 000
Lån i lånefondet		-543 000	-981 000	-343 000	-355 000
Salg av eiendom		0	0	0	0
Tilskudd fra staten		0	0	-344 000	0
Tilskudd fra bykassen		-17 000	-23 000	-103 000	-48 000
Overføring fra driftsbudsjettet - inv.mva.		-131 000	-235 000	0	0
Investeringsmva- - ny ordning fra 2014		0	0	-185 000	-92 000
Sum finansiering		-691 000	-1 239 000	-975 000	-495 000

Det er i økonomiplanperioden innarbeidet 1,05 mrd. til investeringer i sykehjem. Det er Sykehjemsetaten og byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester som er bestiller av total rehabilitering og nye sykehjem. Det arbeides fortsatt med å konkretisere de enkelte prosjekter.

I tillegg forslås det også innarbeidet 100 mill. årlig i 2012 og 2013 og 50 mill. årlig i 2014 og 2015 for å gjennomføre akuttvedlikehold/generell rehabilitering innenfor foretakets sykehjem.

Det er i økonomiplanperioden innarbeidet 380 mill. til Omsorgs+-prosjekter. Midlene til Omsorg+ prosjekter er fordelt mellom Omsorgsbygg Oslo KF og Boligbygg Oslo KF. Den endelige fordelingen av midlene til Omsorg+ prosjektene vil bli tilpasset hvor prosjektene blir realisert. Når det gjelder Omsorg+-prosjektene så skal disse planlegges og utvikles etter bestilling fra og i samarbeid med byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester.

Byrådsavdeling for kultur og utdanning er bestiller av barnehager, herunder å sikre et tilstrekkelig antall barnehageplasser. Omsorgsbygg Oslo KF er en viktig leverandør av lokaler til barnehager, og foretaket gis en inntilramme for investeringer i barnehager på 190 mill. i 2012 og om lag 1,5 mrd. samlet for økonomiplanperioden. Byrådet foreslår videre at foretaket gis en investeringsramme på 21 mill. i 2012 for å gjennomføre reetableringer og akutttiltak/generell rehabilitering av barnehager. Bevilgningen videreføres ut økonomiplanperioden med 29 mill. i 2013, 100 mill. i 2014 og 60 mill. i 2015. Når det gjelder akutttiltak/generell rehabilitering, skal foretaket prioritere forhold som innebærer umiddelbar sikkerhets-/helse- og sikkerhetsrisiko for ansatte og barn, dernest forhold som gir følgeskader. Antatt mva-refusjon på 5 mill. og tilskudd fra bykassen på 17 mill. finansierer foretakets investeringskostnad i 2012.

Omsorg Oslo KF

Driftsbudsjett

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
052 Omsorg Oslo KF (FIN)			
Netto driftsresultat	8 207	0	0

Kommunal konkurranse Oslo KF ble opprettet 1.1.2001, og endret navn til Omsorg Oslo KF april 2010. Foretaket er ansvarlig for å utarbeide og gi internt bud ved konkurranseutsetning innen pleie- og omsorgssektoren i Oslo. Omsorg Oslo KF skal drive etter konkurransemessige prinsipper slik at inntekter skal dekke foretakets kostnader gjennom inngåtte leverandørkontrakter.

Omsorg Oslo KF var uten driftsoppgaver hele 2010, men Oslo overtok i mars 2011 driften av Ammerudlunden sykehjem etter at Adecco mistet driftskontrakten for sykehjemmet.

Omsorg Oslo KFs virksomhet og utvikling avhenger av antallet konkurranser som utlyses samt foretakets evne til å drive konkurransedyktig og vinne konkurranser. Foretakets ambisjon er å vinne flere konkurranser i årene fremover. Foretaket har arbeidet mye med sitt nye driftskonsept for å styrke sin konkurranseevne. Foretakets visjon er "God omsorg, aktiv hverdag". Foretakets nye målsetninger gjenspeiler foretakets driftsprofil av sykehjem med vekt på at beboeren er "sjef i eget liv". Omsorg Oslo KF bruker betegnelsen beboer og ikke pasient, fordi sykehjemmet skal oppleves som et hjem for beboerne der de bare er pasienter når de er i en behandlingssituasjon.

Foretaket nye funksjonsmodell definerer tre hovedfunksjoner som skal dekkes i en sykehjemsavdeling; hotellfunksjonen, pleie- og omsorgsfunksjonen og aktivitets- og nærværsfunksjonen. Modellen spesifiserer tydelig hvilke oppgaver som skal utføres i løpet av et døgn og hvilken kompetanse og bemanning som kreves for å løse oppgavene. Ettersom Omsorg Oslo KF ser på sykehjem som en bolig og ikke et sykehus, legges det spesielt vekt på kompetanse for å skape et godt miljø knyttet til aktivitets- og nærværsfunksjonen.

Omsorg Oslo KF skal føre regnskapet etter kommunelovens bestemmelser. I tillegg skal det utarbeides oppstilling etter regnskapslovens bestemmelser.

I henhold til Oslo kommunes økonomireglement skal bystyret stille krav til netto driftsresultat i foretaket og fastsette størrelse på utbytte. Det foreslås at krav til netto driftsresultat for 2012 settes til 0. Videre foreslås det at krav om overføring fra foretaket til bykassen for 2012 settes til 0.

10. BYSTYRETS ORGANER

Sektorområdet omfatter følgende sentrale folkevalgte styringsorganer og kontrollorganer:
Bystyret, Kontrollutvalget, Kommunerevisjonen og Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester. I tillegg kommer gjennomføring av Stortingsvalg og kommunevalg.

Økonomiplan 2012-2015 – driftsbudsjett

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	279,3	199,3	236,3	197,7	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	279,3	279,3	279,3	279,3	279,3
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-60,0	-9,3	-60,6	0,2
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	279,3	219,3	270,0	218,7	279,5
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-16,1	-19,0	-19,0	-19,0
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		2,0	2,0	2,0	2,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-0,8	-2,3	-3,7	-5,1
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-14,9	-19,4	-20,8	-22,2
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		9,4	9,4	9,4	9,4
=ØKONOMIPLAN (brutto)	279,3	213,8	260,1	207,4	266,7
Salgs- og leieinntekter	-1,8	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Refusjoner	-25,8	-22,0	-25,7	-21,0	-25,7
Overføringsinntekter	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
=Sum driftsinntekter	-32,1	-28,0	-31,8	-27,1	-31,8
=ØKONOMIPLAN (netto)	247,2	185,8	228,3	180,3	235,0

*) 2011 prisnivå

En detaljert beskrivelse av endringer fremgår av tilsvarende tabell i kap. 14 Budsjettekniske merknader.

Budsjettet for bystyrets organer er lagt inn i henhold til forretningsutvalgets vedtak 20. juni 2011 korrigert for forventet pris- og lønnsvekst.

Beløp i 1000 kr				
Netto driftsbudsjett pr kapittel	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
100 Bystyret m.v. (BYS)	107 574	105 813	105 193	105 072
101 Ordførerens kontor (BYS)	11 601	10 097	9 953	9 809
102 Tilfeldige utg. etter bystyrets bestemmelse (BYS)	2 000	2 000	2 000	2 000
109 Kontrollutvalget (BYS)	3 545	3 509	3 473	3 437
110 Kommunerevisjonen (BYS)	44 260	43 758	43 256	42 754
111 Ombud for brukere av helse- og sosialtj.(BYS)	12 610	12 136	12 022	11 908
112 Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)	4 233	51 000	4 400	60 000
Sum Bystyrets organer (BYS)	185 823	228 313	180 297	234 980

Bystyret m.v.

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
100 Bystyret m.v. (BYS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	52 891	60 941	64 663
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	18 015	25 627	20 214
13 Kjøp av tj. som erstatter komm egenproduksjon	2 381	0	0
14 Overføringsutgifter	27 590	25 973	26 594
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 738	0	0
Sum utgifter	102 615	112 541	111 471
16 Salgsinntekter	-999	-1 124	-1 161
17 Refusjoner	-3 092	-3 916	-2 736
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 682	0	0
Sum inntekter	-5 773	-5 040	-3 897
Netto utgifter	96 842	107 501	107 574

Nedgangen fra 2011 til 2012 på artsgruppe 11 skyldes at det er innarbeidet 6 mill. til nye politikere PC-er i 2011 i forbindelse med valget. Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 4,9 mill. jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Ordførerens kontor

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
101 Ordførerens kontor (BYS)			
10 Lønn og sosiale utgifter	-3	0	0
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	9 104	11 491	12 086
14 Overføringsutgifter	106	0	0
Sum utgifter	9 206	11 491	12 086
17 Refusjoner	-113	-334	-485
Sum inntekter	-113	-334	-485
Netto utgifter	9 093	11 157	11 601

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,1 mill. jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse

Driftsbudsjettet

Beløp i 1000 kr			
Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	DOK 3 2011	Forslag 2012
102 Tilfeldige utg. etter bystyrets bestemmelse (BYS)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	2 969	0	0
14 Overføringsutgifter	1 982	3 784	2 000
Sum utgifter	4 951	3 784	2 000
17 Refusjoner	-1 827	0	0
Sum inntekter	-1 827	0	0
Netto utgifter	3 124	3 784	2 000

Endringer fra 2011 til 2012 skyldes at engangsmidler i 2011 er trukket ut.

Kontrollutvalget

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
109	Kontrollutvalget (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	2 943	3 067	3 248
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	272	342	317
14	Overføringsutgifter	4	11	11
	Sum utgifter	3 220	3 420	3 576
16	Salgsinntekter	-19	-21	-22
17	Refusjoner	-4	-10	-9
	Sum inntekter	-23	-31	-31
	Netto utgifter	3 197	3 389	3 545

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,2 mill. jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Kommunerevisjonen

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
110	Kommunerevisjonen (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	40 579	43 420	46 550
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	11 218	11 536	11 716
14	Overføringsutgifter	2 016	2 540	2 560
	Sum utgifter	53 814	57 496	60 826
16	Salgsinntekter	-326	-278	-287
17	Refusjoner	-15 727	-15 759	-16 279
	Sum inntekter	-16 053	-16 037	-16 566
	Netto utgifter	37 760	41 459	44 260

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 2,7 mill. jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Ombud for brukere av helse- og sosialtjenester

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
111	Ombud for brukere av helse- og sosialtj.(BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	10 290	12 779	13 677
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	4 346	3 626	4 050
14	Overføringsutgifter	938	932	939
	Sum utgifter	15 574	17 337	18 666
16	Salgsinntekter	-1	-345	0
17	Refusjoner	-2 312	-1 113	-1 506
18	Overføringsinntekter	-4 550	-4 550	-4 550
	Sum inntekter	-6 863	-6 008	-6 056
	Netto utgifter	8 711	11 329	12 610

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling med netto 0,9 mill. jf kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Storingsvalg og kommunevalg

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
112	Storingsvalg og kommunevalg (BYS)			
10	Lønn og sosiale utgifter	1 287	0	0
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	3 143	73 233	5 195
14	Overføringsutgifter	-248	0	0
	Sum utgifter	4 182	73 233	5 195
17	Refusjoner	204	-4 662	-962
	Sum inntekter	204	-4 662	-962
	Netto utgifter	4 386	68 571	4 233

Endringer fra 2011 til 2012 skyldes at 2011 er et valgår.

11. FELLESUTGIFTER OG FINANSPOSTER

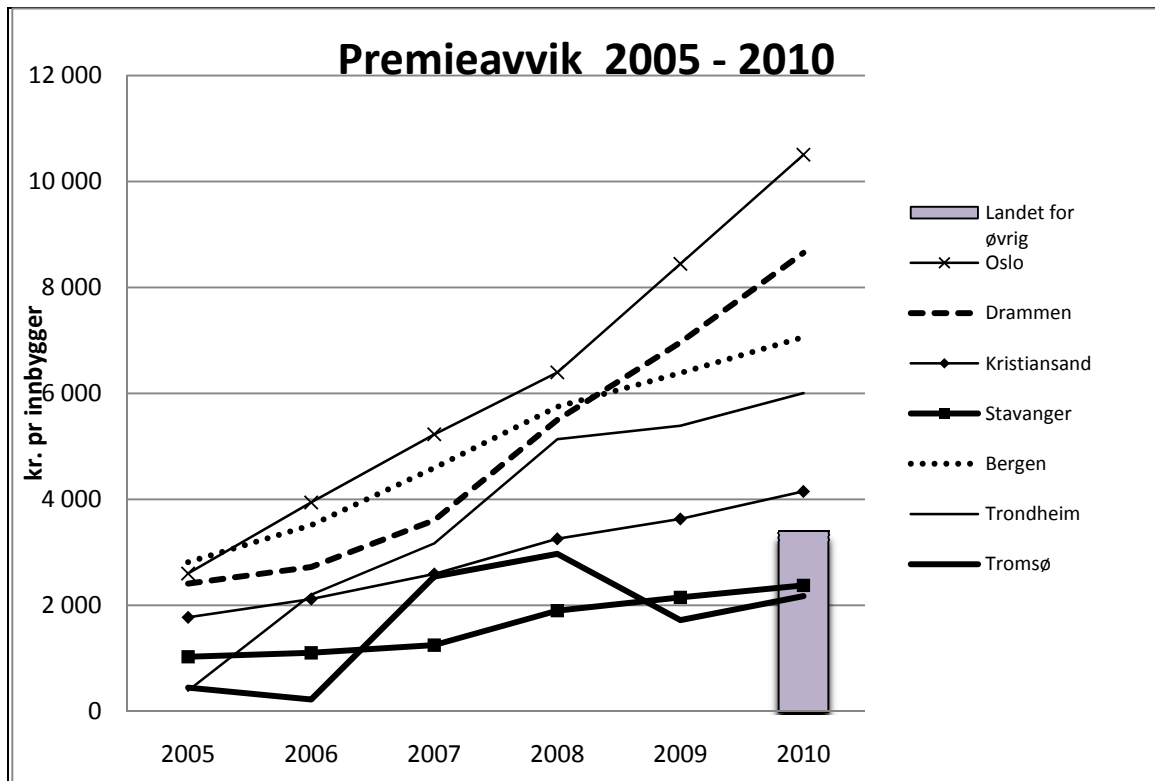
Pensjonskostnader

Kostnadene til pensjon forventes å øke betydelig i kommende økonomiplanperiode, noe som bidrar til å redusere kommunens økonomiske handlefrihet. Det er i første rekke det stadig økende premieavviket (differansen mellom pensjonspremien som betales og det som i henhold til regnskapsforskriften kan kostnadsføres årlig i driftsregnskapet) som leder til kostnadsveksten. Premieavviket er således uttrykket for utgifter kommunen har betalt, men ikke belastet driftsregnskapet. Tidligere års premieavvik må derfor kostnadsføres (amortiseres) senere år. Oslo kommune har pr. 31.12.2010 et akkumulert premieavvik på 6,3 mrd. inklusive arbeidsgiveravgift.

I henhold til regnskapsforskriften skal det årlig kun utgiftsføres en beregnet normert langsiktig netto pensjonskostnad i tillegg til amortisering av tidligere års premieavvik. Regnskapsforskriftens beregningsforutsetninger som fastsettes årlig av Kommunal- og regionaldepartementet (KRD), har systematisk ledet til en lavere pensjonskostnad som belastes kommuneregnskapet enn den pensjonspremien som innbetales til forsikringsselskapene. Det er finanstilsynet som fastsetter beregningsforutsetningene for pensjonspremien. Dette medfører et stadig økende premieavvik og er en utfordring som gjelder for flertallet av norske kommuner og fylker.

I tråd med regnskapsforskriften beregnes det kun kostnad for yrkesaktive og ikke i forhold til pensjonister og personer med oppsatte rettigheter (personer som fortsatt er yrkesaktive men som ikke lenger jobber i kommunen), i motsetning til beregningen av pensjonspremie hvor dette tas med. Kommuner som har en eldre tjenstepensjonsordning har en relativt høy andel pensjonister og personer med oppsatte rettigheter og betaler derfor premie for vesentlig flere personer enn det beregnes kostnad for. Kommunene med eldre tjenstepensjonsordninger får derfor stort avvik mellom beregnet pensjonskostnad og reell kostnad (premien). Premieavviket blir derfor større for de kommunene som har eldre tjenstepensjonsordninger. Oslo kommune har en eldre tjenstepensjonsordning og har derfor de senere årene hatt en relativt rask vekst i premieavviket.

Nedenfor følger grafisk fremstilling av utviklingen i premieavvik for utvalgte kommuner. I figuren er den respektive kommunes premieavvik fordelt på antall innbyggere i kommunen for å gjøre tallene sammenlignbare:

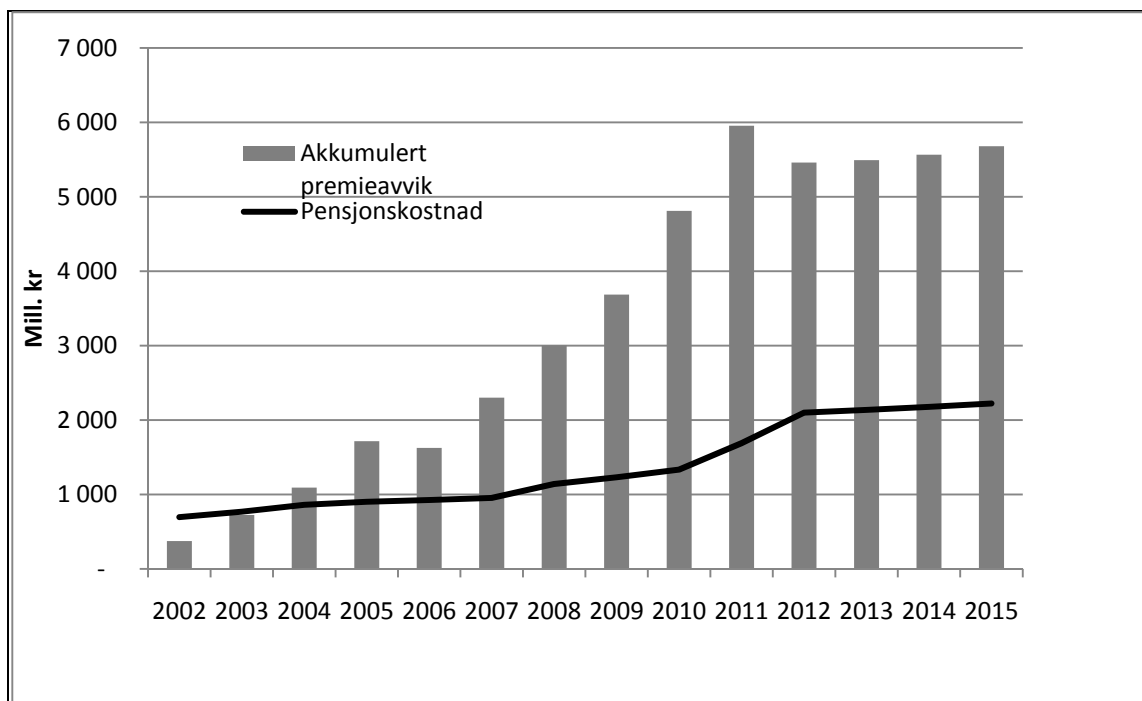
*I figuren inkluderer landet for øvrig og Oslo også fylkeskommunen, mens for de øvrige byene er fylkeskommunal del ikke inkludert.

Kommunesektorens samlede premieavvik var ved utgangen av 2010 på ca. 22 mrd.

I erkjennelse av at dette er en betydelig utfordring for hele sektoren har KRD varslet en rekke tiltak. I juni i år ble forslag om endringer i regnskapsforskriften sendt på høring. Foruten å redusere amortiseringstiden for premieavvik fra 15 til 10 år, foreslås avgrensninger i hva som kan medregnes som pensjonsmidler og hvilke premieelementer som må kostnadsføres direkte. Sistnevnte rammer spesielt storbyene med egne pensjonskasser/forsikringsselskap som får betydelige økninger i årlig pensjonskostnad. Til gjengjeld bidrar dette til at disse får en utvikling i fremtidige premieavvik på linje med landets øvrige kommuner. KRD har også foretatt innstramninger i beregningsparametrene for fastsettelse av årlig netto pensjonskostnad. Den såkalte lønnsrealen (differansen mellom årlig forutsatt avkastning og lønnsvekst) blir redusert med 0,2 %-poeng til 1,3 %. Dette øker årlig netto pensjonskostnad og bidrar igjen til at årlige premieavvik reduseres.

I tillegg til KRDs forslag, for ytterligere å redusere den fremtidige akkumulering av premieavvik, legger byrådet til grunn at Oslo Pensjonsforsikring AS (OPF) vil kunne realisere en lønnsreal på 2 %, dvs. at avkastningen årlig overstiger lønnsveksten med 2 %-poeng. Dette er basert på historiske gjennomsnittstall og vil erfaringsmessig svinge fra år til år. Det er således knyttet en betydelig usikkerhet til om denne forutsetningen vil kunne realiseres. Eksempelvis vil 1 %-poeng lavere lønnsreal innebære 350 mill. i økt premieavvik med en etterfølgende kostnadsøkning på 35 mill. årlig de neste 10 år. For å begrense usikkerheten omkring budsjettforslagets pensjonskostnadsnivå i 2012 er det forutsatt at premiefondet i OPF anvendes i 2011 slik at det ikke oppstår premieavvik dette året. Premiefondets beholdning på 1 410 mill. pr. 31.12.2010 anses tilstrekkelig til å oppnå dette. Fra og med 2013 er usikkerheten absolutt reell og det vil være en risiko for at man i en lengre sammenhengende periode kan få betydelig lavere avkastning og/eller høyere lønnsvekst enn det som er forutsatt.

KRDs forskriftsforslag/endring av beregningsparametre og forutsatt avkastning i OPF, gir en kostnadsøkning på 330 mill. årlig i forhold til vedtatt økonomiplan, henholdsvis til 2 102 mill. i 2012 økende til 2 222 mill. i 2015. På den annen side vil økningen i det akkumulerte premieavviket bli mindre enn tidligere antatt. Avviket vil imidlertid likevel øke i økonomiplanperioden. Utviklingen i pensjonskostnad og akkumulert premieavvik forventas da å bli slik:

Reduksjonen i akkumulert premieavvik fra 2011-2012 skyldes at premiefondet benyttes i 2011, slik at det ikke oppstår premieavvik dette året.

Netto pensjonskostnad med tillegg av amortiseringstillegget for tidligere års premieavvik fordeles på virksomhetene.

Utviklingen av premieavvik i 2012-2015 i figurene over, forutsetter at OPF realiserer en lønnsreal på 2 %. En eventuell lavere avkastning vil medføre en raskere akkumulering av premieavvik.

Pensjonskostnad til utgiftsføring for ordningen i OPF:

Beløp i 1 000 kr

	Regnskap 2010	Dok 3 2011	Forslag 2012
Årets kostnad inkl. AFP 62-64	1 334 029	1 732 000	2 102 000
- herav amortisering	336 443	430 000	432 000

Fordelingen pr. virksomhet ble i 2011 fastsatt med en premiesats på 18,3 % av pensjongsgivende lønn.

Tilsvarende premiesats for 2012 er 21,95 %.

Amortiseringen er den delen av tidligere års premieavvik som kostnadsføres i respektive år.

Situasjonsbeskrivelse og aktivitetsplan

Bykassens pensjonskostnad fordeles på virksomhetene og utgiftsføres under de respektive virksomheters budsjettkapitler.

Pensjonspremie for kommunale foretak og kommunens aksjeselskap avregnes direkte med Oslo Pensjonsforsikring AS (OPF) og berører således ikke bykassen direkte.

Av de ansatte i Oslo kommune og en del av kommunens aksjeselskaper var 23 742 yrkesaktive forsikret i OPF pr 31.12.2010. Ansatte i kommunen kan også være meldt inn i andre pensjonskasser (Statens pensjonskasse eller Kommunal Landspensjonskasse).

OPF er Oslo kommunes livsforsikringsselskap. Selskapet overtok 01.01.2001 samtlige forpliktelser og midler fra tidligere Oslo kommunale pensjonskasse. Forsikringsselskapet dekker Oslo kommunes tjenstepensjonsordning. I tillegg kan selskapet forsikre majoritetside aksjeselskaper og helseforetak. Som forsikringsselskap er OPF underlagt forsikringsvirksomhetslovens bestemmelser fullt ut.

Finansavkastningen på pensjonsmidlene i forsikringsselskapene/pensjonskassene gir et større eller mindre årsoverskudd som igjen kan tildeles kundene som premiefond. OPFs resultat i 2010 ga tilførsel til kommunens premiefond, og fondet har en beholdning på 1 410 mill. pr. 31.12.2010. I beregningen av premieavviket pr. 31.12.2011 er det forutsatt at premiefondet belastes slik at det ikke må regnskapsføres premieavvik inneværende år.

Det er tre forhold som påvirker pensjonskostnaden kommende år;

- endringer i beregningsforutsetningene i henhold til regnskapsforskriftens § 13-5
- inneværende års lønns- og pensjonsoppgjør (G-regulering)
- inneværende års bruk av premiefond

Kostnadene bestemmes av selve tjenstepensjonsordningen og lønnsnivået i kommunen. Bykassen kan påvirke kostnaden ved bruk av premiefondet. Premiefondets størrelse er igjen avhengig av den finansavkastning OPF har klart å oppnå foregående år. Den uro man har erfart i finansmarkedene, både høsten 2008 og inneværende år, viser at finansavkastning er en risikofylt finansieringskilde for premieinnbetalingene. Økonomiplanperiodens forutsatte kostnadsvekst for pensjon er basert på at OPF oppnår en avkastning som overstiger årlig lønnsvekst med 2 % poeng. Videre at dette avkastningsoverskuddet tilføres premiefondet som igjen anvendes til finansiering av premie (400 mill. årlig).

Forsikringer

Driftsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
124 Forsikringer (FIN)			
11 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	139 043	141 000	141 000
14 Overføringsutgifter	18 274	0	0
15 Finansutgifter og finanstransaksjoner	30 831	29 500	32 700
Sum utgifter	188 148	170 500	173 700
17 Refusjoner	-114 222	-159 000	-161 000
18 Overføringsinntekter	-44 161	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-19 932	0	0
Sum inntekter	-178 315	-159 000	-161 000
Netto utgifter	9 833	11 500	12 700

1. Hovedmål

Kommunens hovedmålsetning er å sikre en optimal risikostyring ved blant annet å anskaffe kvalitativt dekkende forsikringsordninger til en lavest mulig kostnad.

2. Ansvarsområde

Oslo kommunes forsikringer omfatter personal- og eiendomsforsikringer, barne- og elevulykkesforsikringer, ansvarsforsikringer og damansvarsforsikring.

3. Situasjonsbeskrivelse og aktivitetsplan

Oslo kommunes forsikringsløsninger er i samsvar med vedtatt forsikringsstrategi. Kommunen er i prinsippet selvassurandør, med mindre man er pålagt forsikring som følge av lov eller avtale.

At Oslo kommune er selvassurandør, innebærer at kommunen har en egenrisikoeksponering knyttet til eiendomsforsikring. Denne eksponeringen er i samsvar med forsikringsstrategien, vedtatt av bystyret i sak 335/94, senest endret i sak 156/04. For å dekke risikoeksponeringen ved å være selvassurandør, samt egenandel ved skade på forsikrede eiendommer, avsettes det hvert år midler til Selvassuransefondet. Selvassuransefondet ble opprettet 01.01.2004, og erstatter det tidligere Brann- og vannskadefondet, jf bystyrets vedtak i sak 156/04. Selvassuransefondet hadde pr. 01.01.2011 en beholdning på 149 mill.

Kommunen er selvassurandør for eiendommer med gjenanskaffelsesverdi under 25 mill. Det er satt en grense på 50 mill. som samlet egenandel for Selvassuransefondet gjennom året. Eiendommer hvor gjenanskaffelsesverdien overskrider 25 mill. er forsikret i Oslo Forsikring AS. Forsikringene for eiendom omfatter brann- og eksplosjonsskader, vannskader, skader som følge av innbrudd, tyveri, ran og hærverk, samt naturskader. Oslo Forsikring AS er 100 % eid av Oslo kommune, og har konsesjon innenfor alle skadebransjer samt gruppeliv. En viktig del av selskapets virksomhet er skadeforebyggende arbeid og risikostyring overfor kommunens virksomheter. Dette arbeidet bidrar i stor grad til å holde skadefrekvensen og forsikringspremiene nede.

I tråd med bystyrets vedtak i sak 335/94 er det innført lokale egenandeler for kommunens virksomheter for skader som dekkes av Selvassuransefondet og eiendomsforsikringene. Den lokale egenandelen for skader under brann- og katastrofeforsikringen, Selvassuransefondet og kriminalitetsforsikringen er kr. 300 000,- pr. skadetilfelle. For skader meldt under ansvarsdelen av motorvognforsikringen er egenandelen kr. 15 000,- pr. skadetilfelle.

Som et ledd i satsningen på skadeforebyggende arbeid er det innført en differensiering av premien for tingskade. Den enkelte virksomhets premie/bidrag beregnes på grunnlag av skadehistorikk, samt opplysninger om bygningstekniske forhold, sikringstiltak m.v. i henhold til Oslo Forsikring AS sin database for kommunens eiendommer.

4. Merknader til driftsbudsjettet

Det er i 2012 lagt til grunn tilsvarende forsikringsordninger og egenandeler som i 2011. Utgiftene dekker personal- og eiendomsforsikringer, barne- og elevulykkesforsikringer, ansvarsforsikringer og damansvarsforsikring, i tillegg til avsetningen til Selvassuransefondet.

Forsikringspremiene unntatt tingskadepremien og avsetningen til Selvassuransefondet fordeles fullt ut på foretak, etater og bydeler. Dersom virksomhetene et år blir belastet for et høyere beløp enn hva de reelle kostnadene viser seg å bli, blir differansen overført til Fond for forsikringsformål. Dette gir grunnlag for at virksomhetene kan bli belastet et tilsvarende lavere beløp påfølgende år. Det motsatte hvis de reelle kostnadene blir høyere enn det virksomhetene er blitt belastet. Fondet brukes utelukkende ved regnskapsavslutningen. Tingskadepremien og avsetningen til Selvassuransefondet fordeles på foretakene og bykassen sentralt. I 2012 er andelen som dekkes av bykassen sentralt beregnet til 12,7 mill., som tilsvarer nettoutgiften for budsjettkapittel 124 Forsikringer. Videre i økonomiplanperioden foreslås det at nettoutgiften på kapittel 124 Forsikringer blir som i 2012.

For å dekke de årlige påregnelige skadeerstatninger foreslås det at Selvassuransefondet tilføres ca 33 mill. årlig i økonomiplanperioden. Behovet for fremtidige avsetninger til Selvassuransefondet vurderes årlig.

Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
192	Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter (FIN)			
10	Lønn og sosiale utgifter	-150 658	26 000	40 700
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	9 085	14 700	619 700
14	Overføringsutgifter	71 001	0	0
	Sum utgifter	-70 572	40 700	660 400
16	Salgsinntekter	-106 756	-4 000	-4 000
17	Refusjoner	75 793	-140 808	-188 574
18	Overføringsinntekter	-13 100	0	0
	Sum inntekter	-44 064	-144 808	-192 574
	Netto inntekter	-114 636	-104 108	467 826

På dette kapittel samles en del generelle avsetninger og tilfeldige inntekter.

- Det avsettes 525 mill. til senere fordeling knyttet til samhandlingsreformen
- Det foreslås avsatt 72,4 mill. til kostnader relatert til eksterne pensjonskasser og demografikompensasjon
- Det avsettes 30 mill. til senere fordeling knyttet til økte kostnader til Statens pensjonskasse
- Det foreslås avsatt 8 mill. til incitamentsordningen for Kemneren.
- Det foreslås avsatt 25 mill. til inndekning av evt. føringer i Statsbudsjettet.
- Det foreslås budsjettert med 4 mill. i tilfeldige inntekter.
- Det foreslås budsjettert med 179,6 mill. i mva-refusjon fra bykasseinvesteringer. Beløpet vil bli fordelt ut på de enkelte virksomheter i etterkant av budsjettvedtaket.
- Det foreslås budsjettert med refundert forbruksavgift på 9 mill. pga. gjenvinningskraft fra Energigjenvinningsetaten.

Avsetning til tilleggsbevilgninger

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
199	Avsetning til tilleggsbevilgninger (FIN)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	0	0	25 000
	Sum utgifter	0	0	25 000
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	0	0	25 000

Dette kapitlet kan ifølge økonomireglementet bare benyttes av bystyret.

Avsetningen på 25 mill. på kap.199 Avsetning til tilleggsbevilgninger, skal dekke uforutsette utgifter i løpet av året. Beløpet ligger fast i hele kommende økonomiplanperiode.

Tap på lånegarantier

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
426	Tap på lånegarantier (FIN)			
14	Overføringsutgifter	0	9 000	9 000
	Sum utgifter	0	9 000	9 000
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto utgifter	0	9 000	9 000

Kommunenes og fylkeskommunenes adgang til å stille garanti for lån er regulert i kommuneloven av 25.09.1992, § 51, samt forskrift gitt med hjemmel i denne. Bystyret vedtok i 1993 (sakene 755 og 1141) prinsipper for kommunale garantistillelser, som gir ytterligere innskrenkninger i forhold til lovverket. Det foreslås at det budsjetteres med 9 mill. årlig i 2012-2015 til tap på lånegarantier på kap. 426 og at de årlige utgiftene finansieres av fondet for tap på lånegarantier, jf. omtale av fond i driftsbudsjettet (kap. 948) nedenfor.

Det er ikke registrert tap på Oslo kommunes lånegarantier de siste årene. Dette viser at de enhetene kommunen garanterer for har klart å betjene sine forpliktelser.

Kommunens garantiansvar pr 31.12.2010 utgjorde 1 254 mill., hvorav 53 % gjaldt selskaper som er hel- eller deleid av Oslo kommune. I 2011 er det også utstedt en garanti for Snowboard VM 2012 AS på 28

mill. Et avsetningskrav på mellom 5 % og 10 % tilsier at Oslo kommunes garantifond burde utgjøre mellom 64 og 128 mill. Beholdningen på fondet pr. 31.12.2010 var 132,7 mill., hvilket utgjorde 10,6 % av det samlede garantiansvaret på samme tidspunkt. Byrådet foreslår at det ikke avsettes noen midler til fondet for tap på lånegarantier i kommende økonomiplanperiode.

Skatter, rammetilskudd mv

I kapittel 3 i budsjettets Del 1 er bakgrunnen for inntektsanslagene omtalt. Det vises særlig til ”Konjunkturer og økonomisk usikkerhet” og ”Befolkning”.

Rammetilskuddet sammen med inntekts- og formuesskatt kalles kommunens frie inntekter. Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2012 vil bli fremlagt i oktober. Statsbudsjettet kan inneholde elementer som ikke er hensyntatt i Oslo kommunes budsjettforslag. Det kan bl.a. bety at fordeling av de frie inntektene mellom skatt og rammetilskudd kan vise seg å bli annerledes enn det som er lagt til grunn i dette budsjettforslaget.

I kommuneproposisjonen for 2012/revidert nasjonalbudsjett (RNB) 2011 ble det varslet at kommunesektorens samlede inntekter skal øke med mellom 5 og 6 mrd. fra 2011 til 2012. Av dette vil de frie inntektene utgjøre mellom 3 ¾ og 4 ¼ mrd. Realveksten i de frie inntektene er beregnet til om lag 1 ½ %. Regjeringen har varslet at den i statsbudsjettet vil komme tilbake med en ytterligere konkretisering av inntektsrammene og oppgavene for kommunesektoren. Det kan bety at det kan komme bindinger som legger beslag på deler av de frie inntektene. Videre er 400 mill. av veksten begrunnet med behov innenfor det fylkeskommunale veinettet.

Økte utgifter som følge av demografiske endringer på landsbasis er anslått til 2,9 mrd. og vil måtte dekkes av økningen i de frie inntektene.

Veksten i frie inntekter er regnet i forhold til anslått inntektsnivå i 2011 i mai 2011 og innebærer at det er fastsatt et nivå på de frie inntektene i 2011. Regjeringen vil justere rammetilskuddet og den kommunale skattøren for 2012 for å oppnå det forutsatte inntektsnivået for 2012.. Dersom skatteinntektene i 2011 blir høyere enn anslått i mai, vil den kommunale skattøren for 2012 bli satt ned slik at merinntekten ikke blir videreført. Veksten fra det faktiske inntektsnivået i 2011 til 2012 vil da kunne bli lavere enn de 3 ¾ - 4 ¼ mrd. som er lagt til grunn i kommuneproposisjonen for 2012/RNB 2011.

I de årlige statsbudsjettene øker staten vanligvis de frie inntektene bl.a. for å kompensere for utviklingen i kommunesektorens kostnader som skyldes den demografiske utviklingen. For budsjettet for 2008 og tidligere har Oslo kommune bare lagt slik kompensasjon fra staten inn det første året i økonomiplanperioden. Fra og med budsjettet for 2009 er slik kompensasjon sjablongmessig også lagt inn for de tre siste årene i økonomiplanperioden. Dette er videreført i ny økonomiplanperiode med 250 mill., 500 mill. og 750 mill i hhv 2013, 2014 og 2015. Beløpet er kraftig økt etter at det tidligere barnehagetilskuddet er blitt en del av rammetilskuddet. Kompensasjonen er fordelt mellom skatt og rammetilskudd ut fra deres forholdsmessige størrelse. Det må understrekes at det er stor usikkerhet forbundet med disse beregningene, og at det framtidige økonomiske handlingsrommet for kommunen er redusert sammenlignet med praksis før 2009.

Fra 2010 til 2011 skjedde det en rekke omlegginger i finansieringen av kommunene. Den største var at de tidligere øremerkede tilskuddene til barnehager bortfalt og et tilsvarende beløp på landsbasis ble fordelt via rammetilskuddet. Fordelingsnøkklene for rammetilskuddet ble samtidig endret. Skatteandelen på landsbasis ble redusert fra 45 % til 40 %, og dette ble kompensert ved økt rammetilskudd. Hovedstadstilskuddet ble erstattet av et storbytilskudd som fordeles til flere kommuner. I tillegg var det andre endringer i tilskudd begrunnet i regionale forhold.

Skatt på inntekt og formue

Driftsbudsjettet

			Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.		2010	2011	2012	
800	Skatt på inntekt og formue (FIN)				
	Sum utgifter	0	0	0	
18	Overføringsinntekter	-21 512 782	-21 050 000	-22 700 000	
	Sum inntekter	-21 512 782	-21 050 000	-22 700 000	
	Netto inntekter	-21 512 782	-21 050 000	-22 700 000	

Maksimalsatser for kommunesektorens skattøre i 2012 vil bli fastlagt gjennom Stortingets behandling av stats- og nasjonalbudsjettet for 2012. I byrådens forslag til skattevedtak er det foreslått benyttet maksimalsatser, og dette ligger til grunn for skatteanslagene for 2012-2015. Siden 1979 har alle kommuner og fylkeskommuner i Norge vedtatt å bruke den høyeste satsen som loven tillater.

Etter skattelovens bestemmelse skal en viss prosentandel av det som innbetales som forskuddsskatt og forskuddstrekk, avsettes som "margin til dekning av skattyternes tilgodehavende" ved den endelige avregningen.

I likhet med senere års budsjetter, forutsettes 8 % marginavsetning også i 2012.

Skatt på formue skrives ut med 7 %.

Inntekts- og formuesskatt hittil i 2011

Oslo kommunes skatteanslag var i vedtatt budsjett 2011 (dok 3/2011) på 21 050 mill., noe som er 463 mill. lavere enn bokført inngang 2010. Den kommunale skattøren var på 15,45 % i 2010 og 13,95 % i 2011. Nedgangen har sammenheng med reduksjonen av skatteandelen i 2011 som er omtalt over. Det ventes at skatteandelen i 2012 også blir 40 %.

First securities ASA laget i 2000 en rapport om salg av aksjer og virkninger på Oslo kommunes skatteinntekter. ECON analyse sluttførte i 2006 en rapport om skatteanslag i Oslo kommune. Begges konklusjon er at det er stor usikkerhet knyttet til å lage prognoser for kommunens skatteinntekter, og de anbefaler at det lages en buffer for å møte svingninger i inntektene. Dette kan også gjennomføres ved å ha et netto driftsresultat som er tilstrekkelig til å møte svingninger i skatteinntektene.

Anslaget for inntekts- og formuesskatt for 2012 og for resten av økonomiplanperioden bygger på en vurdering av skatteinntekten så langt i 2011 og utviklingen på det regionale arbeidsmarkedet. Videre vurderes signaler gitt i Revidert nasjonalbudsjett for 2011 (RNB2011) og i Kommuneproposisjonen for 2012. Analyser av konjunktursituasjonen fra Statistisk sentralbyrå, Norges Bank og Finansdepartementet er også benyttet som bakgrunnsinformasjon.

Skatteanslaget for Norge for 2011 ble i revidert nasjonalbudsjett satt opp med 1 300 mill. på landsbasis. Skatteanslaget i Oslos budsjett for 2011 er ikke endret siden vedtatt budsjett (dok 3/2011).

Skatteinnbetalingene i 2011 knytter seg i hovedsak til innbetalinger som gjelder inntektsårene 2010 og 2011. Siste termin for forskuddstrekk for 2010 forfalt i januar 2011. Skattytere innbetalte betydelig tilleggsforskudd for 2010 innen fristen 31. mai, og innbetalingene var høyere enn året før.

Første pulje av ligningen for 2010 ble kjent ultimo juni, mens den siste puljen blir kjent i oktober. Nytt av året er at det også legges ut to mindre puljer i august og september. Utlegget i august er nå kjent og inneholdt ca 30.000 skattytere.

I Oslo ble 328 000 skattytere lignet i juni, mens ytterligere 30 000 ble lignet i august. Antall ligningsoppgjør i juni var omtrent det samme som året før.

For 2008-ligningen var det hele 352 000 ligningsoppgjør i juni året etter. Den store variasjonen i antall skatteoppgjør gjør det vanskelig å tolke resultatene. I tillegg vil noen skattytere som var tidlig et år kunne komme sent året etter.

Ser man på summen av oppgjørene fra juni og august i år er det slik at 267 500 av de 358 000 skattyterne får midler tilbake, til sammen 2,9 mrd., mens 67 500 skattytere skal betale tilbake til sammen 1,0 mrd. Beløpene som skattyterne har til gode er dekket av marginavsetningen, mens restskatten innfordres.

Personer med mer kompliserte inntekts- og formuesforhold vil bli lignet i oktober, og det samme gjelder selvangivelser som ikke ble ferdigbehandlet i tide til å være med i de tre foregående utleggene. Skattytere som omfattes av de første skatteoppgjør og som klager, vil bli lignet på nytt i et senere oppgjør. Det er fortsatt stor usikkerhet knyttet til de to siste ligningsoppgjørene, og særlig til det som legges fram ultimo oktober.

Når det gjelder skatteinntekter for inntektsåret 2011 er det fremdeles usikkerhet knyttet til den videre utviklingen i forskuddstrekket og forskuddsskatten. Det gjenstår fortsatt to av i alt seks betalingsterminer, skatteinngangen hittil i år er imidlertid over budsjettet og det er grunn til å anta at den samlede inngangen i år blir høyere enn i vedtatt budsjett, jfr. at det nasjonale anslaget ble satt opp i mai i år.

Høyere skatteinngang i Oslo vil også gi høyere trekk i inntektsutjevningen og dermed lavere rammetilskudd. Samlet sett tyder utviklingen på at de frie inntektene (skatt og rammetilskudd) i 2011 kan bli noe høyere enn i vedtatt budsjett for 2011. Dette er da en følge av at det nasjonale anslaget er satt opp og en god skatteinngang i Oslo hittil i år. Ligningsresultatet for 2010 foreligger ikke før i siste del av oktober, og det kan erfaringsmessig variere mye. Byrådet vil derfor avvente å legge frem en budsjettjusteringssak til ligningen for 2010 foreligger.

Byrådet følger med på utviklingen på Oslo Børs, arbeidsledigheten og konjunktursituasjonen forøvrig. Statsbudsjettet, ligningsresultatet og annen ny informasjon vil gi bakgrunn for å vurdere om det er grunnlag for endringer i skatteanslaget for Oslo.

Inntekts- og formuesskatt 2012-2015

Grunnlaget for anslaget for skatteinntektene for 2012-2015 er prognosen Oslo's skatter i 2011 og det nasjonale anslaget for veksten fra 2011 til 2012. I tillegg foretas det vurderinger av spesielle forhold for Oslo.

Som omtalt over forventes de frie inntektene i 2011 å bli høyere enn i vedtatt budsjett. Anslaget for 2012 er derfor oppjustert med 250 mill. i forhold til vedtatt budsjett. Det er da lagt til grunn at ligningsresultatet for 2010 i begrenset grad vil påvirke skatteanslaget for 2012.

Regjeringen foreslo en realvekst i kommunesektorens frie inntekter fra 2011 til 2012 på 3 ¼ - 4 ¼ mrd, av dette er 0,4 mrd. begrunnet i behov innenfor det fylkeskommunale veinettet. Dersom skatteinntektene i 2011 nasjonalt blir annerledes enn forutsatt i kommuneproposisjonen, kan regjeringen justere størrelsen på den kommunale skattøren slik at skatteinntektene i 2012 blir i tråd med signalene fra kommuneproposisjonen.

Kommunenes skatteandel er den delen av kommunenes inntekter som kommer fra skatt. Fra 2011 er denne andelen satt ned fra 45 % til 40 %. Nedgangen i skatteinntekter er kompensert med økt rammetilskudd på nasjonalt nivå. Oslo tapte på en slik omlegging siden Oslo har høyere skatteinntekter enn landsgjennomsnittet.

Folketallet i Oslo vokste med 2,1 % i 2010, mens tilsvarende vekst for hele landet var 1,3 %. Befolkningen i yrkesaktiv alder (20-66 år) i Oslo vokste med 2,3 %, altså noe raskere enn veksten i den samlede befolkningen. Veksten for 20-66 åringer i hele Norge var på 1,5 %. I anslaget for skatteinntektene for Oslo har det vanligvis vært lagt til grunn at antall sysselsatte personer bosatt i Oslo øker noe mer enn landsgjennomsnittet. Dette har vært omtalt som en spesiell regional effekt. En slik regional effekt er også lagt inn i denne økonomiplanen. Effektene av økte skatteinntekter reduseres gjennom ordningen med utjevning av skatteinntekter mellom kommunene og mellom fylkeskommunene, jf. omtale under overskriften Rammetilskudd fra staten.

For 2012 – 2015 foreslås følgende anslag for inntekts- og formuesskatt (2012-priser):

Beløp i mill.	2012	2013	2014	2015
Inntekts- og formuesskatt	22 700	23 000	23 250	23 550

Ved inntektsanslagene er det foretatt en avrunding til nærmeste 50 mill. Usikkerhetene som er knyttet til inntektsanslagene, er nærmere omtalt i budsjettets Del 1.

Rammetilskudd fra staten

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
840	Rammetilskudd fra staten (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
18	Overføringsinntekter	-2 683 691	-8 190 000	-8 840 000
	Sum inntekter	-2 683 691	-8 190 000	-8 840 000
	Netto inntekter	-2 683 691	-8 190 000	-8 840 000

Rammetilskuddet i 2011

I budsjett 2011 (dok. 3/2011) er det statlige rammetilskuddet til Oslo budsjettert med 8 190 mill.

Kommuner der folketallet de siste tre årene vokser mer enn 175 % av befolkningsveksten i hele Norge får et vekstkommunetilskudd. I 2011 får Oslo brutto 23 mill. i vekstkommunetilskudd, men Oslo må også

være med å finansiere vertskommunetilskuddet på landsbasis. I 2011 var vekstkommunetilskudd på landsbasis 117 mill. og Oslo andel av finansiering var vel 11 mill.

Skatteutjevningen skjer ved omfordeling av rammetilskudd mellom kommunene. For Oslos vedkommende blir rammetilskuddet betydelig redusert, i 2010 med 3,1 mrd. Trekket i rammetilskuddet blir først kjent etter at året er omme. I 2011 trekkes Oslo og andre kommuner som har skatteinntekter pr. innbygger over landsgjennomsnittet 60 % av den delen av skatteinntektene som ligger over landsgjennomsnittet. Kommuner under gjennomsnittet får et tilskudd på 60 % av differansen opp til gjennomsnittet. Dette er dermed et nullsumspill. Kommuner under 90 % får i tillegg kompensert 35 % av differansen opp til 90 %. Dette finansieres ved et likt trekk pr. innbygger for alle kommuner.

Fylkeskommunene har også en skatteutjevningsordning som gir tilskudd til fylkeskommuner som ligger under 120 % av landsgjennomsnittet. Denne utjevningen finansieres ved at alle fylkeskommunene og Oslo trekkes likt pr innbygger.

Rammetilskuddet for 2011 er ennå ikke kjent.

Dersom skatteveksten nasjonalt blir annerledes enn forventet vil dette påvirke rammetilskuddet til Oslo. Rammetilskuddet til Oslo vil bli endret gjennom 2011 som følge av skatteveksten samlet i kommunesektoren og fordelingen av skatteveksten mellom kommunene og mellom fylkeskommunene.

Hvor stort Oslos trekk for 2011 blir, vil først være kjent i slutten av januar 2012 når inntektsutjevningen for desember 2011 er ferdig beregnet. Som følge av overgangen til løpende inntektsutjevning er det dermed større usikkerhet knyttet til prognosen for rammetilskuddet enn det var med den tidligere formen for inntektsutjevning hvor kjente regnskapstall ble lagt til grunn for utjevningen.

Rammetilskudd 2012 - 2015

I kommuneproposisjonen for 2011 kom det en rekke forandringer i modellen som beregner rammetilskudd til kommunene. Den største var innlemmingen av det tidligere øremerkede tilskuddet til barnehager. Fra 2012 blir det en stor endring knyttet til samhandlingsreformen. Oslo er forespeilet å få 525 mill. ekstra til dette formålet. Helse- og omsorgsdepartementet har sendt en rekke forskrifter og forskriftsendringer i forbindelse med Samhandlingsreformen på høring, høringsfristen er 6. oktober 2011. Dette betyr at regelverket rundt reformen ikke er endelig fastsatt. Det er fortsatt usikkerhet om hvordan reformen vil slå ut på Oslo kommunes utgifter.

Fra 2009 er det opprettet et tilskudd til kommuner som har relativ stor befolkningsvekst. Tilskuddet gis bare til kommuner som har skatteinntekter under 140 % av landsgjennomsnittet. For å motta tilskuddet må kommunens folkevekst de siste 3 årene være mer enn 175 % av landets folkevekst. Samtidig må alle kommuner være med å finansiere tilskuddet ved et likt trekk pr. innbygger. I 2012 er det forventet at størrelsen på Oslos vekstkommunetilskudd er mindre enn Oslos bidrag til å finansiere ordningen. Eventuelle vekstkommunetilskudd for de påfølgende årene vil bli innarbeidet etter at befolkningstallene som inngår i beregningene er kjent.

I Sak 1 foreslås det budsjettert med følgende rammetilskudd fra staten i kommende økonomiplanperiode:

Beløp i mill.	2012	2013	2014	2015
Rammetilskudd fra staten	8 840	8 875	8 985	9 020

I tabellene under er vist endringene i økonomiplanperioden i forhold til Dok. 3/2011 for sum frie inntekter (skatt og rammetilskudd). De store endringene fra 2011 til 2012 er i første rekke at tallene blir prisjustert og at det er lagt inn midler til samhandlingsreformen. I tillegg kommer vekst i de statlige rammene fra 2011 til 2012 og den delen av merskatten i 2011 som er videreført til 2012.

Tall i mill.

Sum skatt og rammetilskudd	Dok 3/2011	2012	2013	2014	2015
Dok 3/2011 (i 2011-priser)	-29 240				
Forslag økonomiplan 2012-2015 (i 2012-priser)		-31 540	-31 875	-32 235	-32 570
Endring fra 2011-nivået		-2 300	-2 635	-2 995	-3 330

Tall i mill.

Endring skatt og rammetilskudd:	2012	2013	2014	2015
Kommuneprop-vekst frie inntekter (inkl ventet demografi)	-400	-650	-900	-1 150
Samhandlingsreformen	-525	-525	-525	-525
Oslospesifikke forhold (sysselsetting/konjunkturer)	-100	-180	-260	-340
Nettovirkningen av økt skatt	-250	-250	-250	-250
Andre ting	-15	-10	-30	-25
Prisjustering til 2012-kr (3,3 %)	-1 010	-1 020	-1 030	-1 040
Endring fra 2011 til økonomiplan 2012-2015	-2 300	-2 635	-2 995	-3 330

Eiendomsskatt

Oslo kommune har ikke krevd inn eiendomsskatt siden 1998. Byrådet foreslår at det heller ikke blir krevd inn eiendomsskatt i 2012.

Øvrige generelle statstilskudd

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
845 Øvrige generelle statstilskudd (FIN)				
14 Overføringsutgifter	851	0	0	
Sum utgifter	851	0	0	
17 Refusjoner	61 801	0	0	
18 Overføringsinntekter	-142 555	-84 712	-96 012	
Sum inntekter	-80 754	-84 712	-96 012	
Netto inntekter	-79 902	-84 712	-96 012	

På dette kapitlet inntektsføres statlige kompensasjonsbeløp for investeringer. Kompensasjonen blir beregnet med basis i et serielån med avdragstid 20 år og 10 år for inventar og utstyr.

Rentesatsen fastsettes årlig i forbindelse med statsbudsjettet. Tilskuddet vil derfor variere i tråd med renteutviklingen. På kapitlet er det også innarbeidet rentekompensasjon til St. Sunniva for en investering på 60 mill. Kommunen og skolen er i dialog i forhold til kompensasjonsordningen. Samlet statlig tilskudd knyttet til skoler, omsorgsboliger og kirker foreslås budsjettet med 96 mill. i 2012.

For å redusere private skolars finanskostnader relatert til investeringer er det også åpnet for at skolene kan søke kommunal garanti.

Generelt statstilskudd vedrørende flyktninger m.v.

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
850	Generelt statstilsk. vedr. flyktninger m.v. (FIN)			
14	Overføringsutgifter	2 127	0	0
	Sum utgifter	2 127	0	0
18	Overføringsinntekter	-313 153	-308 000	-325 000
	Sum inntekter	-313 153	-308 000	-325 000
	Netto inntekter	-311 026	-308 000	-325 000

På dette kapitlet inntektsføres det statlige integreringstilskuddet som skal dekke kommunens utgifter til bosetting og integrering av flyktninger. Videre inntektsføres integreringstilskudd som følge av at flyktninger flytter fra andre kommuner til Oslo. Tilsvarende reduseres Oslos integreringstilskudd når flyktninger flytter fra Oslo og bosetter seg i andre kommuner.

Situasjonsbeskrivelse og aktivitetsplan

Kommunen mottar integreringstilskudd for flyktninger i Oslo i 5 år etter bosetting i Norge. Det er innført nye regler fra 2006, der tilskuddet til familiegjensforente på humanitært grunnlag er redusert fra 5 til 3 år, og det er innført foreldelsesfrist.

Inntektene er beregnet på grunnlag av antall flyktninger bosatt i Oslo i årskullene 2008-2010 og antatt bosetting i 2011 og 2012. Arbeidet med flyktninger er beskrevet under de respektive sektorområder der ansvaret er plassert. Flyktninger kommer til Oslo gjennom avtale om bosetting mellom kommunen og staten, ved selvbosetting og flytting fra kommuner, og gjennom familiegjensforening. Bydelene har ansvaret for mottak og bosetting av flyktninger. Hver bydel er tildelt en kvote av bosettingen som skjer etter avtale med staten. Det vises også til omtale i kapittel 3 VST - bydelene under funksjonsområde 1. Ansvaret for innkrevingen av det statlige integreringstilskuddet og rapportering om bosetting av flyktninger ligger i Helse- og velferdsetaten.

Byrådet foreslår at det i 2012 budsjetteres med 325 mill. i statlig integreringstilskudd på kap. 850. I dette tallet er det forutsatt 410 kvoteflyktninger 2012 i tillegg til familiegjensforeninger og innflytting fra andre kommuner.

På kap. 308 er det avsatt midler for å kunne kompensere bydelene for et mottak av nye flyktninger i 2012.

Mottatte overføringer fra KF

Driftsbudsjettet

			Beløp i 1000 kr	
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
898	Overføringer fra KF m.v. (FIN)			
14	Overføringsutgifter	0	0	20 000
	Sum utgifter	0	0	20 000
18	Overføringsinntekter	-2 063 107	-2 123 023	-2 143 423
	Sum inntekter	-2 063 107	-2 123 023	-2 143 423
	Netto inntekter	-2 063 107	-2 123 023	-2 123 423

		Beløp i 1 000 kr			
		2012	2013	2014	2015
Undervisningsbygg Oslo KF					
Overføring - renter åpningsbalanselån		-360 000	-360 000	-360 000	-360 000
Øvrig overføringer		-944 816	-911 816	-871 816	-841 816
sum overføringer		-1 304 816	-1 271 816	-1 231 816	-1 201 816
Omsorgsbygg Oslo KF					
Overføring - renter åpningsbalanselån		-185 000	-185 000	-185 000	-185 000
Overføring - andel underdekning pensjonslån		-600	-600	-600	-600
Øvrig overføringer		-242 500	-239 500	-236 500	-236 500
sum overføringer		-428 100	-425 100	-422 100	-422 100
Boligbygg Oslo KF					
Overføring - renter åpningsbalanselån		-164 000	-164 000	-164 000	-164 000
Overføring - andel underdekning pensjonslån		-1 100	-1 100	-1 100	-1 100
Øvrig overføringer		-215 500	-215 500	-215 500	-205 500
sum overføringer		-380 600	-380 600	-380 600	-370 600
Oslo Havn KF					
Overføring - andel underdekning pensjonslån		-4 600	-4 600	-4 600	-4 600
Arbeidstrening Oslo KF					
Overføring - andel underdekning pensjonslån		-500	-500	-500	-500
Idrettsetaten					
Overføring - økt leieinntekt haller		-17 807	-17 807	-17 807	-17 807
Klima og energi Oslo KF					
Finansiering av By- og boligutstilling (kap. 609 - PBE)		-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Netto interne renteutgifter mellom bykassa og KF					
Teknisk korrigering fra kap. 900 til 898		15 000	15 000	15 000	15 000
Sum overføringer		-2 123 423	-2 087 423	-2 044 423	-2 004 423

Kalkulatoriske renter fra eiendomsforetakene relaterer seg til åpningsbalanselånene som er avdragsfrie. For lånefinansiering av nye investeringer tar foretakene opp lån direkte i lånefondet og betaler renter og avdrag dit.

For Undervisningsbygg Oslo KF er overføringskravet redusert med 30 mill. årlig som følge av at ansvaret for indre vedlikehold for ferdigstilte skoler overføres fra Utdanningsetaten til foretaket fra 2012. I tillegg reduserer overføringskravet med ytterligere 2 mill. for å kompensere foretaket for indre vedlikehold når det gjelder vedtatt med ikke ferdigstilte skoler.

Omsorgsbygg Oslo KF har fått redusert overføringskravet med 10 mill. årlig som følge av at Stovnerhjemmet og Lille Tøyen gamle sykehjem ikke lenger generer husleieinntekter. Overføringskravet er redusert med 7 mill. årlig som følge av at ansvaret for indre vedlikehold for barnehager er overført fra bydelene til foretaket fra 2012. Det er innarbeidet et økt effektiviseringsuttak på 5 mill. årlig fra 2012.

For Boligbygg Oslo KF er det innarbeidet en økt overføring til bykassen med 50 mill. alle årene i økonomiplanperioden pga. at foretakets leieinntekter har økt de siste årene samt at det også forventes en vekst i foretakets leieinntekter i de neste årene. Utviklingen i økonomien til dette foretaket avhenger i stor grad av hvordan husleiene utvikler seg. Eventuell senere endring i overføringskrav for dette foretaket må sees i sammenheng med inntektsutviklingen. Overføringskravet er redusert med 10 mill. i 2015 for at foretaket skal kunne dekke inn renter og avdrag relatert til akuttvedlikehold.

For Klima og energi Oslo KF er det innarbeidet et årlig overføringskrav på 2 mill. til finansiering av By- og boligutstilling.

Det er foretatt en teknisk korrigering fra kap. 900 Renter til kap. 898 på netto 15 mill. årlig vedrørende interne renteutgifter mellom bykassa og foretakene.

Renter og avdrag

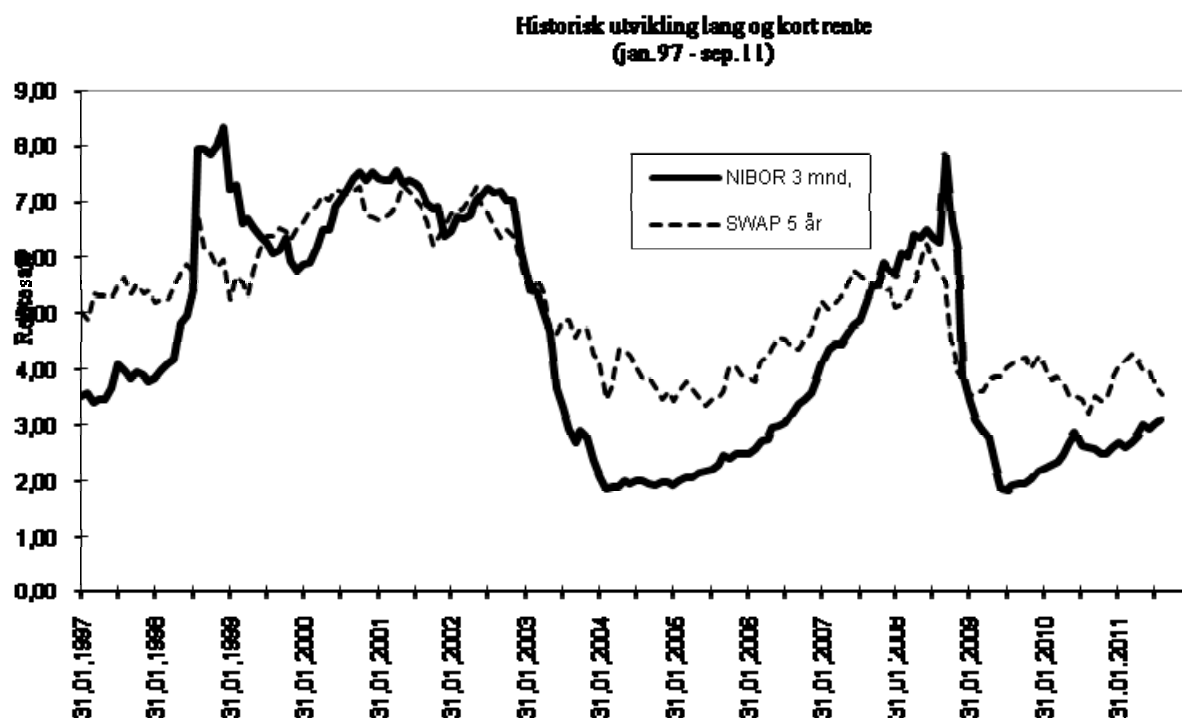
Renter

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
900 Renter (FIN)				
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	583	0	0
14	Overføringsutgifter	17 823	23 000	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	511 415	532 925	568 800
	Sum utgifter	529 820	555 925	568 800
17	Refusjoner	-14	0	0
18	Overføringsinntekter	-3 686	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-439 973	-515 600	-508 600
	Sum inntekter	-443 673	-515 600	-508 600
	Netto utgifter	86 147	40 325	60 200

Kapitlet omfatter bykassens renteutgifter og renteinntekter bortsett fra renter knyttet til videreutlånsordningen av Husbankmidler som budsjetteres på kap. 927 Betjening av videreutlån.

Kommunens finansieringsutgifter/-inntekter er på sikt følsom for renteendringer. Renteendringer vil få virkninger for store deler av kommunens balanse (aktiva og passiva). Selv om prognosene for renteutviklingen er usikker, vil endringer her i liten grad påvirke kapitlet i 2012 pga av de rentebindingstider som er valgt på aktiva og passiva. Uforutsatte endringer i gjelds- og likviditetsnivået vil imidlertid kunne lede til budsjettavvik. Etterslep i investeringer og avvik i driftsfinansierungsgrad påvirker tilgjengelig likviditet og bruk av lån.

Generelle budsjettforutsetninger

Rentenivå:

Innskudd/trekk	3 mnd NIBOR	Lånefondets innlån	5 år SWAP
3,50/4,00	3,75	4,75	4,75

Refinansiering:

- Refinansiering av lån i planperioden forutsettes gjort i samsvar med langsiktig rente på 4,75 %.

Rentegrunnlaget:

- Det er tatt utgangspunkt i balanseregnskapet pr. 31.12.2010 (inkludert overførte bevilgninger fra tidligere år) og prognoser for 2011 i henhold til 1. tertialrapport 2011. Det er for utviklingen i likviditet og lånegjeld forutsatt at etterslep i investeringer fra 2011 er gjennomført innen utgangen av 2013.

Renteberegning:

- Det er forutsatt årlig etterskuddsvis rente- og avdragsbetjening på nye lån.

Nærmere om renteutgiftene og renteinntektene

På kapitlets utgiftsside føres bykassens andel av låneomkostninger i lånefondet og ordinære renteutgifter på lang- og kortsiktig ekstern gjeld, rente på mellomregningskonti med kommunale foretak og renter til fond. Totalt foreslås det ført opp 560,7 mill. som er 4,8 mill. lavere enn budsjettet i 2011. Nedgangen skyldes i hovedsak reduserte renteutgifter til lånefondet.

Bykassens renteinntekter foreslås ført opp med 508,6 mill. som er 7 mill. lavere enn budsjettet i 2011. Nedgangen skyldes et lavere rentenivå og en strammere likviditet enn forutsatt i vedtatt økonomiplan.

Av renteinntektene i 2012 utgjør renter av langsiktige lån til majoritetseide aksjeselskaper 336,9 mill. Etterfølgende tabell viser fordeling mellom låntakerne.

<i>Beløp i mill.</i>			
	Lånetype:	Lånebeløp:	Renter:
E-CO Energi AS	Ansvarlig lån	3 346,5	126,1
Oslo Pensjonsforsikring (OPF)	Ansvarlig lån	1 240,0	75,2
Oslo Vognselskap	lån	3 106,5	125,8
KTP	lån	159,3	9,1
Andre aksjeselskaper	Ansvarlig lån/lån	19,6	0,7
Totalt		7 871,9	336,9

Renteinntektene fra E-CO Energi AS er resultatavhengig i henhold til låneavtale. Resultatet fastsettes på generalforsamlingen året etter regnskapsåret. Ovennevnte renteinntekter fra selskapet er således budsjettet på bakgrunn av forventet resultat i 2011.

Utbytte fra aksjeselskaper**Driftsbudsjettet**

<i>Beløp i 1000 kr</i>			
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.	2010	2011	2012
901 Utbytte fra aksjeselskaper (FIN)			
Sum utgifter	0	0	0
19 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 044 252	-1 030 000	-1 000 000
Sum inntekter	-1 044 252	-1 030 000	-1 000 000
Netto inntekter	-1 044 252	-1 030 000	-1 000 000

Kapitlet omfatter utbytte fra selskaper som Oslo kommune eier aksjer i, hovedsakelig fra E-CO Energi AS og Hafslund ASA, samt noen mindre utbytter fra andre selskaper.

Basert på selskapenes prognoser for 2011 budsjetteres det et samlet utbytte på 1 mrd. i 2012, beløpet er videreført i hele økonomiplanperioden.

Avdrag på lån

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
910	Lån (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	788 417	910 845	1 072 300
	Sum utgifter	788 417	910 845	1 072 300
17	Refusjoner	-288	0	0
	Sum inntekter	-288	0	0
	Netto utgifter	788 129	910 845	1 072 300

Her budsjetteres bykassens ordinære avdragsutgifter på langsiktig gjeld. Det foreslås å budsjettere med 1 072,3 mill. i avdragsutgifter i 2012.

Ekstraordinær nedbetaling av gjeld føres i investeringsbudsjettet, kap. 910 Bruk av lån.

Det vises til kap. 927 Betjening av videreutlån i investeringsbudsjettet for budsjettering av avdragsinntekter og avdragsutgifter knyttet til videreutlånsordningen av Husbankmidler.

Betjening av videreutlån

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
927	Betjening av videreutlån (EST)			
11	Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	422	0	0
14	Overføringsutgifter	252	0	0
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	136 759	174 300	153 400
	Sum utgifter	137 432	174 300	153 400
17	Refusjoner	-252	0	0
18	Overføringsinntekter	72	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-142 571	-181 500	-160 500
	Sum inntekter	-142 751	-181 500	-160 500
	Netto inntekter	-5 319	-7 200	-7 100

Det foreslås avsatt 153,4 mill. i 2012 til å betale renter på kommunens lån i Husbanken. Renteinntekter fra videreutlån av husbankmidler foreslås budsjettert med 160,5 mill. i 2012. I henhold til regnskapsforskriften skal renter og gebyrer for videreutlånsordningen føres i driftsregnskapet mens avdrag

skal føres i investeringsregnskapet. Det vises til kapittel 926 og 927 i investeringsbudsjettet for budsjettering av avdragsinntekter og avdragsutgifter for videreutlånsordningen.

Tap på utlån (avsatt beløp gjelder i forhold til rente- og gebyrfordringer eldre enn 90 dager for videreutlån av husbankmidler og egne utlån) budsjetteres på kapittel 427 under kapittel 4 Byrådsavdeling for Eldre og sosiale tjenester. Bruk og avsetning til Tapsfondet, som skal dekke reelle tap for videreutlån av husbankmidler, budsjetteres på kapittel 950 Bundne driftsfond under kapittel 11 Fellesutgifter og finansposter.

Dekning av/bruk av tidl. års regnskapsmessig merforbruk/mindreforbruk

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
930	Dekn.av/bruk av tidl. års merforbruk/mindre forbruk			
	Sum utgifter	0	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-63 301	0	0
	Sum inntekter	-63 301	0	0
	Netto inntekter	-63 301	0	0

Det følger av kommuneloven at driftsbudsjettet skal settes opp i balanse, slik at alle inntekter, innbetalinger og bruk av avsetninger er endelig disponert eller ført opp til avsetning for bruk i senere budsjettperioder. Det er således ikke anledning til å budsjettere med et regnskapsmessig merforbruk eller et regnskapsmessig mindreforbruk.

Det følger videre av kommuneloven at regnskapsmessig merforbruk som ikke kan dekkes på budsjettet i det år regnskapet legges fram, skal føres opp til dekning i det følgende års budsjett. Under særlige forhold kan et regnskapsmessig merforbruk inndeckes over ytterligere to år. I tilfeller der de samfunnsmessige og økonomiske konsekvensene av at kommunen må dekke underskudd vil bli uforholdsmessig store (jf Terra-saken), kan Kommunal- og regionaldepartementet godkjenne vedtak om at underskuddet dekkes over mer enn fire år. Underskudd kan likevel ikke dekkes over mer enn ti år.

Av forskrift om årsbudsjett for kommuner og fylkeskommuner fremgår det at et regnskapsmessig merforbruk for kommunale foretak som ikke er dekket inn over virksomhetenes særregnskap i løpet av det år særregnskapet med manglende inndekning ble lagt fram, skal føres opp til dekning ved en bevilgning på bykassens budsjett for det påfølgende år.

Regnskapsmessig mer-/mindreforbruk fremkommer ved å korrigere netto driftsresultat for overføringer til investeringsregnskapet, inndekning av tidligere års regnskapsmessig merforbruk, avsetninger til fond, samt for bruk av avsetninger (regnskapsmessig mer-/mindreforbruk tilsvarer summen av alle budsjettavvik i driftsregnskapet).

Bykassen fikk et regnskapsmessig mindreforbruk på 63 mill. i 2009 som ble disponert i regnskapet for 2010.

Bykassen fikk et regnskapsmessig mindreforbruk på 124 mill. i 2010 som ble disponert i bystyresak 231/11 om konsekvenser av regnskap 2010 m.v. I byrådets tertialrapport pr. 30.04.2011, jf. bystyresak 225/11, var prognosen at bykassen lå an til et regnskapsmessig resultat lik 0 for 2011. Et eventuelt regnskapsmessig mer-/mindreforbruk for 2011 vil på vanlig måte bli håndtert i løpet av 2012 i budsjettjusteringssak til bystyret om konsekvenser av regnskap 2011 m.v.

Fond i driftsbudsjettet

De kommunale budsjett- og regnskapsforskriftene deler fond i fire ulike grupper, disse budsjetteres på hvert sitt kapittel. For samlet oversikt over avsetning og bruk av samtlige fond vises til egen oppstilling i kapittel 2 Hovedoversikter.

Kap. 940 Disposisjonsfond (i drifts- og investeringsbudsjettet)
Kap. 948 Ubundne investeringsfond (i drifts- og investeringsbudsjettet)
Kap. 950 Bundne driftsfond (i drifts- og investeringsbudsjettet)
Kap. 959 Bundne investeringsfond (bare i investeringsbudsjettet)

Generelle disposisjonsfond

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
940	Disposisjonsfond (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	1 306 834	786 333	672 814
	Sum utgifter	1 306 834	786 333	672 814
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 127 802	-315 550	-90 824
	Sum inntekter	-1 127 802	-315 550	-90 824
	Netto utgifter	179 032	470 783	581 990

Det foreslås avsatt til sammen 672,8 mill. til disposisjonsfond. Det foreslås bruk av disposisjonsfond for til sammen 90,8 mill. Nedenfor er det redegjort nærmere for de ulike fondene som ligger under kap. 940.

Avsetning til og bruk av Fond for kunstnerisk utsmykking av kommunale bygg

Det foreslås avsatt 4 mill. til fondet for kunstnerisk utsmykning av kommunale bygg. Tilsvarende beløp foreslås budsjettert som bruk av fondet. Forbruket er avhengig av fremdriften for bl.a. skolebygg. Fondets beholdning pr. 31.12.2010 var på 19,8 mill.

Avsetning til Parkeringsfondet

Av driftsoverskuddet fra divisjon/enhet for trafikk i Bymiljøetaten (tilsvarer tidligere Trafikketaten som nå er innlemmet i Bymiljøetaten) benyttes 30 mill. til asfaltering og 15 mill. til renhold, resterende del av driftsoverskuddet avsettes til Parkeringsfondet. For 2012 foreslås det avsatt 75,1 mill. til fondet. Fondet benyttes til å finansiere samferdselsprosjekter på Bymiljøetatens investeringsbudsjett, jf omtale fondsbruk i investeringsbudsjettet nedenfor. Fondets beholdning pr. 31.12.2010 var 68 mill., hvorav ca. 62 mill. er

bundet opp til å finansiere vedtatte investeringer fra tidligere år hvor det er etterslep i gjennomføringen av prosjektene.

Avsetning til og bruk av Vintervedlikeholdsfondet

Overskuddet fra piggdekkgebyrordningen avsettes til Vintervedlikeholdsfondet. Fondets beholdning pr. 31.12.2010 var 37 mill. Det foreslås avsatt 37 mill. til fondet i 2012. Det foreslås å bruke 35 mill. av fondet i 2012 for å finansiere asfaltering over Bymiljøetatens driftsbudsjett. For nærmere retningslinjer for bruken av fondet vises det til byrådssak 1034/06.

Avsetning til Fond for finansiering av investeringer MOSS

Netto driftsinntekt for VAR-sektoren, dvs. kap. 620 Vann- og avløpsetaten og kap. 640 Renovasjonsetaten selvkost, avregnes først mot selvkostfond (jf omtale av kap. 950 Bundne driftsfond nedenfor). I tillegg skal bykassen ha refundert sitt utlegg for renter og avdrag knyttet til lånefinansiering av VAR-investeringer. Resterende nettoinntekt avsettes til Fond for finansiering av investeringer MOSS. Det foreslås en avsetning til Fond for finansiering av investeringer MOSS med 181,1 mill. i 2012, fondet benyttes utelukkende som finansieringskilde for VAR-sektorens investeringsutgifter.

	Tall i tusen kr			
Driftsbudsjettet	2012	2013	2014	2015
Kap. 620-netto inntekt VAV	-361 398	-415 967	-475 697	-558 592
Kap. 640-netto inntekt REN	-9 702	2 756	3 660	-11 368
sum netto inntekt VAR-sektor	-371 100	-413 211	-472 037	-569 960
Disponert til:				
sum avregning mot selvkostfond	-42 135	-59 926	-25 622	15 896
bykassens utlegg for renter og avdrag lån	232 172	303 792	378 410	436 503
sum avsatt fond fin.inv.MOSS	181 063	169 345	119 249	117 561
sum disponert	371 100	413 211	472 037	569 960

Avsetning til og bruk av fond for samferdselsformål

I forbindelse med overtakelse av riksveier fra staten får Oslo kommune tilført midler gjennom økt rammetilskudd. 179 mill. årlig gjelder investeringer som byrådet foreslår avsatt til fond for samferdselsformål. Midlene benyttes til å finansiere samferdselsprosjekter på Bymiljøetatens investeringsbudsjett. I tillegg foreslås kommunens tildelte midler fra Oslopakke 3 med 147 mill. årlig avsatt til fondet. Mesteparten av Oslopakke 3-midlene benyttes til å finansiere samferdselsprosjekter på både kap. 542 Bymiljøetaten og kap. 761 Sykkelprosjektet. Til sammen foreslås det avsatt 326 mill. til fondet for samferdselsformål i 2012.

Samtidig foreslås det å bruke 11 mill. av fondet for å finansiere utgifter i driftsbudsjettet, hhv 7 mill. på kap. 542 Bymiljøetaten og 4 mill. på kap. 761 Sykkelprosjektet. Midlene skal bl.a. benyttes til å finansiere inntil 11 saksbehandlingsstillinger i Plan- og bygningsetaten for å sikre god oppfølging av prioriterte tiltak.

Bruk av fond for eldresatsing

Det foreslås å bruke 5 mill. av fondet for å finansiere tilsvarende driftsutgifter på kap. 372 Byomfattende tiltak knyttet til et pilotprosjekt for "Smarthus", jf nærmere omtale av prosjektet i kap. 4. Oslo kommune fikk i 2010 105,5 mill. i forbindelse med "eldremilliarden" fra staten. 25,5 mill. av midlene ble avsatt til fondet for eldresatsing. Det er i 2011 budsjettet å bruke 2,5 mill. av fondet. Gjenstående fondsmidler inklusiv foreslått bruk i 2012 er således 18 mill.

Avsetning til EGEfond-husholdninger

I 2011 ble Energigjenvinningsetatens (EGE) budsjett splittet på to kapitler – kap. 645 EGE-husholdninger og kap. 646 EGE-næring. Byrådet legger til grunn at EGEs aktivitet knyttet til husholdninger håndteres som en "lukket" økonomi slik det gjøres med VAR-sektor. Det innebærer at hele driftsoverskuddet på

kap. 645 avsettes til et eget fond som benyttes til å finansiere EGEs investeringer som er nødvendig for å kunne ta hånd om husholdningsavfallet. I den grad det er behov for å lånefinansiere disse investeringene, vil bykassen få refundert sitt utlegg for renter og avdrag på lån av dette driftsoverskuddet. I 2012 foreslås det avsatt 50 mill. til fondet.

	Tall i tusen kr			
Driftsbudsjettet	2012	2013	2014	2015
Kap. 645-netto inntekt EGE-husholdninger	-72 590	-73 251	-78 300	-78 640
Disponert til:				
avsatt EGEfond-husholdninger	49 651	44 997	50 794	50 794
bykassens utlegg renter og avdrag på lån	22 939	28 254	27 506	27 846
sum disponert	72 590	73 251	78 300	78 640

Bruk av Energigjenvinningsfondet

Tidligere avsetninger til Energigjenvinningsfondet er finansiert med deler av overskuddet fra EGEs næringsvirksomhet. Fondets beholdning ved utgangen av 2010 var ca 131 mill. Byrådet foreslår å bruke fondet for å dekke bykassens rente- og avdragsutgifter knyttet til lånefinansiering av investeringer for EGEs næringsvirksomhet (bl.a. ny 3. ovnslinje på Klemetsrud). I 2012 foreslås det å bruke 35,8 mill. av fondet.

Avsetning til Selvassuransfondet

Selvassuransfondet er et disposisjonsfond, men budsjetteres under kap. 124 Forsikringer. Det foreslås avsatt 32,7 mill. til fondet i 2012. Fondets beholdning pr. 31.12.2010 var ca 149 mill.

Ubundne investeringsfond

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
948	Ubundne investeringsfond (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	34 320	0	0
	Sum utgifter	34 320	0	0
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-48 723	-49 000	-9 000
	Sum inntekter	-48 723	-49 000	-9 000
	Netto inntekter	-14 403	-49 000	-9 000

Bruk av Fond for tap på lånegarantier

Fondets beholdning var pr. 31.12.2010 ca. 133 mill. Det foreslås i 2012 å bruke 9 mill. av fondet i driftsbudsjettet for å finansiere utgiftene på kap. 426 Tap på lånegarantier. Det foreslås ingen avsetning til fondet i 2012 eller senere i økonomiplanperioden.

Bundne driftsfond

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
950	Bundne driftsfond (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	421 773	-13 411	-21 456
	Sum utgifter	421 773	-13 411	-21 456
19	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-451 038	-45 246	0
	Sum inntekter	-451 038	-45 246	0
	Netto inntekter	-29 265	-58 657	-21 456

Avsetning til selvkostfond for vann- og avløp

Driftsresultat basert på selvkostberegninger for kap. 620 Vann- og avløpsetaten avregnes mot selvkostfondet for vann- og avløp. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 årsperiode skal gå i balanse. Beholdningen på selvkostfondet for vann- og avløp var ved utgangen av 2010 på 145 mill. For 2012 foreslås det for vann- og avløp et underskudd etter selvkost med 26,8 mill.

Avsetning til selvkostfond for renovasjon

Driftsresultat basert på selvkostberegninger for kap. 640 Renovasjonsetaten-selvskost avregnes mot selvkostfondet for renovasjon. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 årsperiode skal gå i balanse. Beholdningen på selvkostfondet for renovasjon var ved utgangen av 2010 på ca. 0,4 mill. Prognosen for 2011 er et overskudd på 60 mill. for selvkostresultatet for renovasjon. For 2012 foreslås det for renovasjon et underskudd etter selvkost med 15,3 mill.

Avsetning til selvkostfond for feiing

Kommunens feiervirksomhet, som inngår som en del av aktiviteten på kap. 650 Brann- og redningsetaten avregnes mot selvkostfondet for feiing. Etter de nye statlige retningslinjene for selvkost skal feieavgiftsinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 årsperiode skal gå i balanse. Beholdningen på selvkostfondet for feiing var 1,1 mill. ved utgangen av 2010. For 2012 foreslås det for feiing et overskudd på ca. 0,9 mill.

Avsetning til Skogavgiftsfondet

Avsetning til og forbruk av skogavgiftsfondet skjer i henhold til Lov av 21.5.1965 om skogproduksjon og skogsvern. Avsetningen er på 20 % av fakturabeløpet ved tømmer salg og belastes tømmerkjøperne. Skogplanting og utbedring av driftsveier finansieres av fondet. Det foreslås en avsetning i 2012 med 0,3 mill. Bruk av fondet budsjetteres på kap. 940 i investeringsbudsjettet og finansierer utgifter på kap. 542 Bymiljøetaten.

Avsetning til Tapsfondet

Tapsfondet skal dekke reelle tap knyttet til videreutlån av husbankmidler. Det foreslås avsatt 15 mill. til fondet i 2012. Det er ikke budsjettert med bruk av fondet i 2012. Fondet benyttes kun til dekning av reelle tap. Fondsbeholdning pr. 31.12.2010 var 256 mill. Avsetningen til fondet må ses i lys av at det årlig lånes ut i overkant av 900 mill. i videreutlånsordningen. Ved utgangen av 2010 var saldo for samlet utlån fra kommunen på ca 4,2 mrd. Det vises til budsjettering av videreutlånsordningen på kapitlene 926 og 927 drift og investering (kapittel 11 Fellesutgifter og finansposter).

Avsetning til fond for spillemidler(tippemidler fra staten)

Det foreslås avsatt 4,5 mill. til fondet i 2012. Fondet inngår i finansieringen av idrettsprosjekter på kap. 542 Bymiljøetaten i investeringsbudsjettet.

Overføring til investeringsbudsjettet

Driftsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
980	Overføring mellom drift og investering (FIN)			
15	Finansutgifter og finanstransaksjoner	-94 245	219 963	289 716
	Sum utgifter	-94 245	219 963	289 716
	Sum inntekter	0	0	0
	Netto inntekter	-94 245	219 963	289 716

For bykassen foreslås det i 2012 å overføre 289,7 mill. fra driften for å finansiere utgifter i investeringsbudsjettet, hvorav 179,6 mill. av overføringsbeløpet er refundert mva. på investeringer.

For KF'ene foreslår det i 2012 å overføre til sammen 846 mill. fra foretakenes drift for å finansiere investeringer, hvorav 712 mill. er refundert mva. på investeringer og 132 mill. er knyttet til overskudd på ordinær drift (Oslo Havn KF med 32 mill. og 100 mill. for Undervisningsbygg Oslo KF).

Finansiering av investeringer og avsetninger

Utbytte fra Aksjeselskaper

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
901	Utbytte fra aksjeselskaper (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	0	-2 000 000	0
	Sum inntekter	0	-2 000 000	0
	Netto utgifter	0	-2 000 000	0

For bykassen foreslås det å ikke budsjettere med ekstraordinært utbytte fra aksjeselskaper i 2012. I 2011 ble det i opprinnelig budsjett budsjettert med et ekstraordinært utbytte fra ECO Energi AS på 2 mrd. I budsjettjusteringssak om konsekvenser av regnskap 2010 m.v., jf bystyresak 231/11, ble det vedtatt å øke posten for ekstraordinært utbytte med 524 mill. (fra Hafslund ASA).

I investeringsbudsjettet til Oslo Havn KF, jf kap. 7 Miljø og samferdsel, foreslås det et ekstraordinært utbytte på 150 mill. i 2012 fra Hav Eiendom AS, og ytterligere 450 mill. i løpet av de tre siste årene i økonomiplanperioden. Utbytterne inngår i finansieringen av investeringene til Oslo Havn KF.

Bruk av lån

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
910 Lån (FIN)			
01 Kjøp av varer og tj. som inngår i egenprod	1 153	0	0
04 Overføringsutgifter	288	0	0
05 Finansutgifter og finanstransaksjoner	0	8 400	0
Sum utgifter	1 441	8 400	0
07 Refusjoner	-396	0	0
08 Overføringsinntekter	-396	0	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-2 506 032	-408 008	-1 752 393
Sum inntekter	-2 506 824	-408 008	-1 752 393
Netto inntekter	-2 505 383	-399 608	-1 752 393

Bruk av lån

Byrådet foreslår bruk av lån på kap. 910 med 1 752,4 mill. (fra Lånefondet) i 2012. I tillegg kommer bruk av lån med 900 mill. (fra Husbanken) på kap. 926 til videreutlån. Bykassens samlede bruk av lån i 2012 er dermed 2 652,4 mill.

For KF'ene foreslår byrådet et samlet låneopptak på 2 950,1 mill. i 2012, det vises til nærmere detaljer om foretakenes investeringsbudsjett med finansiering under sektoromtalen.

Samlet bruk av lån for Oslo kommune i 2012 blir etter dette 5 602,5 mill., jf. nærmere omtale av gjeldsutvikling under kapittel 1 Økonomiplan 2012-2015.

Utlån egne midler

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
920	Utlån egne midler (FIN)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	177 004	290 000	365 000
	Sum utgifter	177 004	290 000	365 000
08	Overføringsinntekter	1	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-95 209	-100 100	-109 700
	Sum inntekter	-95 209	-100 100	-109 700
	Netto utgifter	81 795	189 900	255 300

Det budsjetteres med utlån til Oslo Vognselskap AS på 365 mill. i 2012. Dette gjelder andre delutbetaling av et samlet utlån på 1 475 mill. knyttet til utløsning av opsjon 3 for anskaffelse av ytterligere 89 nye t-banevogner, jf byrådssak 172/10. Resterende del av utlånet er fordelt med 575 mill. i 2013 og 245 mill. i 2014.

Det foreslås budsjettert med avdragsinntekter fra utlån av egne midler med til sammen 109,7 mill. i 2012. Dette gjelder avdrag på tidligere utlån til Oslo Vognselskap AS og Kollektivtransportproduksjon AS (KTP).

Videreutlån

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
926	Videreutlån (EST)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	813 939	906 000	906 000
	Sum utgifter	813 939	906 000	906 000
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-811 728	-900 000	-900 000
	Sum inntekter	-811 728	-900 000	-900 000
	Netto utgifter	2 210	6 000	6 000

Videreutlånsordningen består av innlån fra Husbanken for videre utlån til privatpersoner for boligformål. Ved utgangen av juni 2011 hadde Oslo kommune en låneportefølje på ca. 4,48 mrd. fordelt på 6 263 lån og en tilskuddsportefølje på 452 mill. fordelt på 1 816 boligtilskudd. Den eksisterende låneordningen heter Startlån. Lånet kan gis som fullfinansiering eller i kombinasjon med boligtilskudd. Lånet kan også gis som toppfinansiering. Videreutlånene til privatpersoner administreres av Helse- og velferdsetaten. Bydelene saksbehandler søknader om lån.

Byrådet foreslår innlån fra Husbanken med 900 mill. i 2012. Videreutlån av husbankmidlene foreslås budsjettert med 906 mill. inkl. 6 mill. i tillagte renterestanser.

I driftsbudsjettet foreslås det budsjettert med 15 mill. i avsetning til Tapsfondet i 2012 på kap. 950 Bundne driftsfond.

Betjening av videreutlån

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
927	Betjening av videreutlån (EST)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	404 319	452 900	493 500
	Sum utgifter	404 319	452 900	493 500
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-396 845	-436 000	-452 000
	Sum inntekter	-396 845	-436 000	-452 000
	Netto utgifter	7 474	16 900	41 500

Det foreslås i 2012 avsatt 493,5 mill. til avdragsbetjening av kommunens lån i Husbanken. Avdragsinntekter fra lånetakerne av videreutlån foreslås budsjettert med 452 mill. i 2012.

Utgiftene knyttet til videreutlånsordningen består av følgende: Beløp i 1 000 kr:

- Tillagte renterestanser på kapittel 926 investering 6 000
- Renteutgifter på kapittel 927 drift 152 900
- Ordinære avdragsutgifter på kapittel 927 investering 193 500
- Kurstap 500
- Ekstraordinære avdragsutgifter på kapittel 927 investering 300 000

Ekstraordinære innbetalte avdrag fra lånetakerne skal benyttes til tilsvarende ekstraordinære avdrag på kommunens lån i Husbanken.

Inntektene fra låntakerne består av følgende:

- Renteinntekter på kapittel 927 drift 156 000
- 0,25 % tilleggsrente på kapittel 927 drift 4 000
- Kurstap 500
- Ordinære avdragsinntekter på kapittel 927 investering 152 000
- Ekstraordinære avdragsinntekter på kapittel 927 investering 300 000

I henhold til retningslinjene for Startlån fra Husbanken har kommunene adgang til å påplusse husbankrenten med inntil 0,25 prosentpoeng til dekning av administrative kostnader. Dette har vært budsjettert med 3 mill. i 2008 og deretter 4 mill. fra 2009. Inntekter fra administrasjonsgebyret er overført bydelene, som saksbehandler videreutlånsordningen.

Aksjer

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
929	Aksjer (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 367	0	0
	Sum inntekter	-3 367	0	0
	Netto inntekter	-3 367	0	0

Det foreslås ikke å budsjettere med kjøp eller salg av aksjer i 2012.

Fond i investeringsbudsjettet

For samlet oversikt over all avsetning og bruk av fond vises til egen oppstilling i kapittel 2 Hovedoversikter.

Disposisjonsfond

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /	Regnskap	DOK 3	Forslag	
Artsgr.	2010	2011	2012	
940	Disposisjonsfond (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-300 788	-700 725	-703 651
	Sum inntekter	-300 788	-700 725	-703 651
	Netto inntekter	-300 788	-700 725	-703 651

Bruk av Parkeringsfondet

Fondet finansierer samferdselsprosjekter på kap. Bymiljøetatens investeringsbudsjett, jf. kapittel 7 Miljø og samferdsel. Det foreslås bruk av fondet med 74 mill. i 2012. Avsetninger til fondet foretas på kap. 940 i driftsbudsjettet.

Bruk av fond til samferdselsformål

Det foreslås å bruke 330 mill. av fondet i 2012 for å finansiere samferdselsprosjekter i investeringsbudsjettet på kap. 542 Bymiljøetaten og kap. 761 Sykkelprosjektet.

Bruk av Fond til finansiering av investeringer MOSS

Fondet benyttes som finansieringskilde i forhold til VAR-sektorens investeringer (kap. 620 Vann- og avløpsetaten + kap. 640 Renovasjonsetaten-selvkost). For 2012 foreslås det å bruke 250 mill. av fondet.

Bruk av EGEfond-husholdninger

Fondet benyttes som finansieringskilde for Energigjenvinningsetatens (EGE) investeringer knyttet til husholdninger, jf kap. 645 EGE-husholdninger i investeringsbudsjettet under kapittel 7 Miljø og samferdsel. For 2012 foreslås det å bruke 50 mill. av fondet.

Ubundne investeringsfond

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
948	Ubundne investeringsfond (FIN)			
05	Finansutgifter og finanstransaksjoner	597 558	0	0
	Sum utgifter	597 558	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-970 375	-427 000	-270 000
	Sum inntekter	-970 375	-427 000	-270 000
	Netto inntekter	-372 817	-427 000	-270 000

Bruk av Ubundet investeringsfond

Det foreslås bruk av fondet med 270 mill. i 2012 for å finansiere investeringsutgiftene på kap. 503 Kulturbyggene i Bjørvika. I budsjettjusteringssak om konsekvenser av regnskap 2010 m.v. ble 620 mill., , av tidligere bevilgende midler trukket inn pga endret periodisering av utgiftene, hvorav 270 mill. finansiert av ubundet investeringsfond. I økonomiplan 2012-2015 foreslår byrådet å legge tilbake midlene og finansieringen som ble trukket inn i budsjettjusteringssaken.

Bundne driftsfond

Investeringsbudsjettet

		Beløp i 1000 kr		
Kap /		Regnskap	DOK 3	Forslag
Artsgr.		2010	2011	2012
950	Bundne driftsfond (FIN)			
	Sum utgifter	0	0	0
09	Finansinntekter og finanstransaksjoner	-3 807	-23 620	-4 820
	Sum inntekter	-3 807	-23 620	-4 820
	Netto inntekter	-3 807	-23 620	-4 820

Bruk av Skogavgiftsfondet

Bruk av skogavgiftsfondet foreslås budsjettert i 2012 med 0,32 mill. Fondet finansierer friluftsprosjekter på kap. 542 Bymiljøetatens investeringsbudsjett. Avsetninger til fondet budsjetteres i driftsbudsjettet på kap. 950.

Bruk av fond for spillemidler (tippemidler fra staten)

Det foreslås å bruke 4,5 mill. av fondet i 2012. Fondet inngår i finansieringen av idrettsprosjekter på kap. 542 Bymiljøetaten i investeringsbudsjettet.

Bundne investeringsfond

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
959 Bundne investeringsfond (FIN)			
05 Finansutgifter og finanstransaksjoner	2 349	380	380
Sum utgifter	2 349	380	380
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	-1 500	-1 000	0
Sum inntekter	-1 500	-1 000	0
Netto utgifter	849	-620	380

Avsetning til og bruk av Fond for offentlig tilfluktsrom

Fondet benyttes til bygging av offentlige tilfluktsrom m.v. Se for øvrig kapittel 7 Miljø og samferdsel – kap. 184 Beredskapsetaten. For 2012 foreslås det budsjettert med 0,38 mill. i avsetning til fondet.

Overføring fra driftsbudsjettet

Investeringsbudsjettet

Kap / Artsgr.	Regnskap 2010	Beløp i 1000 kr	
		DOK 3 2011	Forslag 2012
980 Overføring mellom drift og investering (FIN)			
Sum utgifter	0	0	0
09 Finansinntekter og finanstransaksjoner	94 245	-88 155	-110 142
Sum inntekter	94 245	-88 155	-110 142
Netto utgifter	94 245	-88 155	-110 142

For bykassen foreslås det på kap. 980 i investeringsbudsjettet budsjettert med 110,1 mill. i generell overføring fra driften for å finansiere utgifter i investeringsbudsjettet. Overført beløp fra driften knyttet til refundert investeringsmoms foreslås budsjettert med 179,6 mill. I investeringsbudsjettet er beløpet på 179,6 mill. ført opp som finansieringskilde på de respektive budsjettkapitlene hvor selve

investeringsutgiften budsjetteres og ikke på kap. 980 i investeringsbudsjettet. Denne ordningen ble innført i 2010-budsjettet, jf. nærmere omtale av dette på kapittel 14 Budsjettekniske merknader.

Lånefondet

Lånefondet er kommunens egen interne "bank". Det tas hovedsakelig opp obligasjonslån. Disse midlene lånes ut til selvkost til bykassen og kommunale foretak. Dette gjelder både langsiktige lån til investeringsvirksomhet og kortsiktige likviditetslån. Lån som tas opp, inntektsføres ved opplåningstidspunktet og utgiftsføres ved utlånstidspunktet. I 2010 hadde Lånefondet et kontantoverskudd på 3 154,2 mill. som ble anvendt til nedbetaling av kortsiktig lån i bykassen.

Lånefondet er en egen regnskapsmessig enhet i Oslo kommune og avlegger årlig eget bevilgnings- og balanseregnskap. Lånefondet er underlagt egne bestemmelser gitt i budsjett- og regnskapsforskrifter fra Kommunal- og regionaldepartementet.

Kommunen oppnår en rekke fordeler ved å ha et lånefond. Siden innlånene og utlånene delvis er uavhengig av hverandre, står man friere til å velge tidspunkt for låneopptak, lånestruktur, rentebindingstid, avdragstid osv. Dette innebærer at man lettere kan styre Lånefondets, og derved Oslo kommunes, rente- og refinansieringsrisiko. Det gir også forhandlingsstyrke og stordriftsfordeler å ta opp større lån.

Lånefondets eksterne lån pr 31.12.2010 var på 22,0 mrd.

Oversikt over Lånefondets aktiva pr 31.12.2010:

	Tall i mill.
Utlån til:	
Bykassen langsiktig	12 973,4
Oslo Havn KF	17,0
Undervisningsbygg Oslo KF	7 336,0
Omsorgsbygg Oslo KF	3 136,5
Boligbygg Oslo KF	441,9
Sum utlån	23 904,8
Beholdning netto	27,9
Total	23 932,7

Budsjettforslag for kap. 080 Lånefondet i 2012:

			Tall i mill	
Arts-Gruppe		Regnskap 2010	Dok 3 2011	Forslag 2012
100-509	Renteutgifter eksterne lån mv	866,1	1 042,1	1 156,6
	Sum utgifter	866,1	1 042,1	1 156,6
510-519	Avdrag på eksterne lån	1 000,0	1 000,0	1 000,0
520-529	Interne utlån	4 363,5	3 359,5	4 702,5
	Sum utbetalinger	5 363,5	4 359,5	5 702,5
	Sum bruk av midler	6 229,6	5 401,6	6 859,1
780-909	Refunderte renter samt låne- & adm.kostn.	866,1	1 042,1	1 156,6
	Sum inntekter	866,1	1 042,1	1 156,6
910-919	Nye låneopptak	7 500,0	3 112,4	4 346,0
920-929	Interne avdrag på lån	1 017,7	1 247,1	1 356,5
	Sum innbetalinger	8 517,7	4 359,5	5 702,5
	Sum anskaffelse av midler	9 383,8	5 401,6	6 859,1
	Årets kontantoverskudd	3 154,2	0,0	0,0

Merknader til enkelte postgrupper

100-509 Renteutgifter eksterne lån m.v.

Lånefondets stipulerte forbruk i 2012 hva gjelder renter på innlån samt diverse låne- og administrasjonskostnader fordeler seg slik: Rentekostnader utgjør 1 150,9 mill. og lånekostnader for øvrig 5,6 mill. Lånefondet låner hovedsakelig opp lån med årlig, etterskuddsvis renteforfall.

510-519 Avdrag på eksterne lån

Lånefondets ordinære avdrag i 2012 foreslås budsjettet med 1,0 mrd.

520-529 Interne utlån

Samlet foreslås det lånt ut i overkant av ca 4,7 mrd. i interne utlån i 2012, utlånene er fordelt på følgende måte:

Tall i mill	
Lånefondets låntakere	Lånefondets utlån til investeringer i 2012
Bykassen	1 752,4
Undervisningsbygg Oslo KF	2 168,6
Omsorgsbygg Oslo KF	543,0
Boligbygg Oslo KF	238,5
Sum	4 702,5

780-909 Refunderte renter samt låne- og administrasjonskostnader.

Lånefondets nettokostnader vedrørende renter og øvrige lånekostnader fordeles hvert år etter låntakernes andel av Lånefondet og fremgår av tabellen nedenfor, under beskrivelsen av artsgruppe 920-929.

910-919 Nye låneopptak

Nye låneopptak anslås i 2012 til 4 346,0 mill.

920-929 Interne avdrag på lån

Interne avdrag på lån består av låntakernes avdragsbetjening av respektives lån i Lånefondet og fordeles i henhold til fastsatt nedbetalingsplan.

Fordelingen av interne avdrag på lån og refunderte renter og lånekostnader i 2012:

Tall i mill.			
	Interne avdrag på lån	Refunderte renter og lånekostnader	Sum
Bykassen	1 066,3	564,6	1 630,9
Oslo Havn KF	1,0	0,7	1,7
Undervisningsbygg Oslo KF	167,7	397,1	564,8
Boligbygg Oslo KF	26,2	31,9	58,1
Omsorgsbygg Oslo KF	95,3	162,3	257,6
Sum	1 356,5	1 156,6	2 513,1

Økonomiplan 2012-2015

Låneopptak mv

Nye låneopptak består av nødvendige innlån for å finansiere utlånene og løpende finansiering av Lånefondets differanse mellom innlåns- og utlånsporteføljens avdragstid.

Økonomiplan Lånefondet 2012-2015; ut- og innbetalinger

Tall i mill.

	2012	2013	2014	2015
Avdrag på eksterne lån	1 000,0	1 000,0	1 500,0	2 000,0
Utlån Bykassen	1 752,4	1 707,2	1 406,7	476,7
Utlån Oslo Havn KF	-	-	-	-
Utlån Undervisningsbygg Oslo KF	2 168,6	1 824,0	1 960,3	1 693,5
Utlån Boligbygg Oslo KF	238,5	291,5	329,0	46,0
Utlån Omsorgsbygg Oslo KF	543,0	981,0	343,0	355,0
Interne utlån	4 702,5	4 803,7	4 039,0	2 571,2
Sum utbetalinger	5 702,5	5 803,7	5 539,0	4 571,2
Nye låneopptak	4 346,0	4 294,4	3 883,4	2 830,8
Mottatte avdrag - Bykassen	1 066,3	1 174,4	1 268,8	1 322,9
Mottatte ekstraord avdrag Bykassen	-	-	-	-
Mottatte avdrag - Oslo Havn KF	1,0	1,0	1,0	1,0
Mottatte avdrag - Undervisningsbygg Oslo KF	167,7	189,1	208,4	229,7
Mottatte avdrag - Boligbygg Oslo KF	26,2	38,6	52,8	53,9
Mottatte avdrag - Omsorgsbygg Oslo KF	95,3	106,2	124,6	132,9
Interne avdrag på lån	1 356,5	1 509,3	1 655,6	1 740,3
Sum innbetalinger	5 702,5	5 803,7	5 539,0	4 571,2
Beregnet disponible beholdning	-	-	-	-
Årets kontantoverskudd	0	0	0	0
Årets kontantunderskudd	0	0	0	0

De innlån Lånefondet har tatt opp siden 1996 har vært avdragsfrie lån. Disse forfaller i sin helhet på avtalte tidspunkt og må refinansieres som følge av at utlånene har lengre løpetid enn innlånene. Av dette følger ovenstående profil for avdrag eksterne lån og nye låneopptak i økonomiplanperioden.

12. Økonomireglementet

Innledning

Innledningsvis gjøres det kort rede for forslag til endringer i økonomireglementet for 2012.

Endring i bestemmelsene om justering av budsjettet for økonomisk sosialhjelp m.v.

Punkt 2.5 Justering av budsjett for økonomisk sosialhjelp etter avslutning av regnskap i budsjettfullmaktenes del 2 Budsjettfullmakter delegert til byrådet, utgår. Budsjettet for sosialhjelp har vært fordelt etter 70 % kriterier og 30 % regnskap, med påfølgende justering av budsjettet etter at regnskapet for det aktuelle år foreligger. I forslaget til budsjett for 2012 er det foreslått en tilsvarende fordeling, men da etter 80/20 % og hvor fjorårets regnskap er lagt til grunn. Dette innebærer at den enkelte bydels regnskapsresultat er fanget opp i forslaget til budsjetttrammer for sosialhjelp for 2012, og at det da ikke vil være aktuelt med noen justering av disse rammene i etterkant.

For ordens skyld gjøres det oppmerksom på at tilsvarende regel med fordeling 80 % etter kriterier og 20 % etter regnskap også er foreslått i budsjettet for barnevern, jfr. omtale under sektoren.

Konkurranseutsetting av heldøgns institusjoner til eldre (sykehjemsdrift)

Byrådet vil som et ledd i effektivisering av driften av kommunens tjenestetilbud, og for å bidra til best mulig kvalitet på tjenestene, foreslå at drift av sykehjem kan konkurranseutsettes. Byrådet vil sikre at tjenestekjøp innefor pleie-, omsorgs- og sosialområdet skal skje via åpne anbudskonkurranser, og at kommunale, private og ideelle organisasjoner konkurrerer på like vilkår.

I vedtatt økonomireglement er det gjort unntak for byrådets fullmakt til konkurranseutsetting når det gjelder drift av sykehjem. For å oppnå den effektivisering som byrådet peker på, foreslås det at siste avsnitt i punkt 3.4 Konkurranseutsetting i budsjettfullmaktenes del 3 Øvrige fullmakter delegert til byrådet utgår, slik at denne begrensningen oppheves.

Fremføring av uanvendte bevilgninger i investeringsbudsjettet – ”treårs - regelen”

I vedtatt økonomireglement for 2011, del 1 Instruks for økonomiforvaltningen i byrådet, punkt 1.5 Årsavslutning siste avsnitt og del 3. Instruks for økonomiforvaltningen i kommunale foretak, punkt 3.3 Årsavslutning i kommunale foretak nest siste avsnitt, er det lagt opp til at uanvendte bevilgninger i investeringsbudsjettet kan stå avsatt som bundne eller ubundne investeringsfond i tre år etter det året bevilgningen er gitt. Denne bestemmelsen er ikke i samsvar med lov og forskrifter på området, hvor det er bestemt at budsjettet skal vedtas for ett år av gangen. Dette innebærer at bystyret i forbindelse i den årlige saken om budsjettmessige konsekvenser av foregående års regnskap, må vedta at mindreforbruk for et investeringsprosjekt blir rebevilget i det nye budsjettåret. Dette innebærer videre at de ovenfor nevnte avsnitt i henholdsvis punktene 1.5 og 3.3 utgår.

Årsavslutning i kommunale foretak

I henhold til forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak av 24.08.2006 § 16 1. ledd, er det for Oslo kommunes vedkommende bystyret som skal angi foretakets anvendelse av regnskapsmessig mindreforbruk, eller dekning av regnskapsmessig merforbruk. I vedtatt økonomireglement, Instruks for økonomiforvaltningen, del 3 Instruks for økonomiforvaltningen i kommunale foretak, punkt 3.3 Årsavslutning er det i 1. og 2. avsnitt gitt fullmakt til styret i det enkelte

foretak å disponere eventuelt mindreforbruk og finne dekning for eventuelt merforbruk. For at Oslo kommunes økonomireglement skal følge nevnte forskrift, er ordlyden i 1. og 2. avsnitt endret slik at det er bystyret som bestemmer dette.

Kommunalt investeringstilskudd til private investeringsprosjekter

Under del 4 Instruks for investeringer, punkt 4.2 Kommunalt engasjement i private investeringsprosjekter, forslås det tatt inn et nytt underpunkt 4.2 c som presiserer at kommunalt investeringstilskudd til private investeringsprosjekter ikke utbetales før prosjektet er dokumentert fullfinansiert.

Anskaffelser

Byrådet vil i Tilleggsinnstillingen komme tilbake til forslag til endringer i økonomireglementet når det gjelder anskaffelsesområdet.

Budsjettfullmakter

1. Definisjoner og avgrensninger

1.1 Definisjoner

- Med bevilgning forstås bystyrets rammefastsettelse for budsjettåret overfor underordnede organer.
- I driftsbudsjettet er bystyrets vedtak for et kapittel fastsatt som sum drifts-/ finansutgift, sum drifts-/ finansinntekt og netto drifts-/finansutgift eller netto drifts-/ finansinntekt.
- Med tilleggsbevilgning forstås bevilgning hvor bystyret vedtar dekning over kapittel 199 Avsetning til tilleggsbevilgninger eller andre sentrale konti på hovedkapitlene 8 og 9 i driftsbudsjettet eller hovedkapittel 9 i investeringsbudsjettet.

Bystyret vil innskjerpe bestemmelsen om at tilleggsbevilgning bare må gis når det er nødvendig, og at det ikke må gis tilleggsbevilgning det ikke er dekning for. Inntil vedtak er fattet, må det disponeres som om tilleggsbevilgning ikke er gitt.

- Med budsjettjustering forstås disponering/omdisponering innenfor bystyrets vedtatte budsjett.
- Kostnadsramme som må vedtas spesifikt for:
  - Alle investeringsprosjekter over 5 mill. som er fullfinansiert i årsbudsjettet.
  - Alle investeringsprosjekter som er planlagt gjennomført over mer enn ett budsjettår, og som derfor ikke er fullfinansiert i årsbudsjettet.
- Med kommunalt foretak forstås virksomhet med eget styre, som er etablert i medhold av kap. 11 i Kommuneloven. Bystyret vedtar i økonomireglementet budsjettfullmakter og instruks for økonomiforvaltningen som gjelder for foretakets styre.

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

1.2 Delegasjonsprinsipper

Bystyrets bevilgninger i årsbudsjettet er basert på rammebudsjetteringsprinsipper og knyttet til fastsetting av de samlede økonomiske rammer for kommunen i budsjettåret og hovedtrekkene i bruk av ressursene. Bystyret delegerer myndighet til henholdsvis byrådet og bydelsutvalgene å fatte vedtak i saker slik det fremgår av punktene 2, 3 og 4. Vedtak i saker som ikke er nevnt særskilt under disse punkter, må fattes av bystyret.

Bystyret fastsetter budsjettfullmakter for kommunale foretak i økonomireglementets punkt 5. Økonomibestemmelsene utgjør en presisering og innskrenking av den normalkompetansen som følger av lov, forskrift og foretakets formål. Delegasjonsprinsippene er annerledes enn for byrådet og bydelsutvalgene, og betyr at for saker som ikke er nevnt særskilt i økonomireglementet, er budsjettfullmaktene for styret i foretaket kun begrenset av det som følger av lov, forskrift og bestemmelser i foretakets vedtekter og styreinstruks.

Bystyret forutsetter at den instruks som byrådet utarbeider for økonomiforvaltningen i etater også gjøres gjeldende for bystyrets organer med mindre annet fremkommer av lov, tidligere bystyrevedtak m.v.

De budsjettfullmakter byrådet videre delegerer til sine underordnede virksomheter, gjøres også gjeldende for virksomheter underlagt bystyret.

1.3 Budsjettstruktur og avgrensinger i budsjettfullmakter

Bystyret vedtar budsjettet i henhold til kommunens interne kapittelgruppering. Budsjettjusteringer som omfatter følgende kapitler i driftsbudsjettet må vedtas av bystyret:

- Fellesutgifter og finansposter: 199, 800 og 901
- Bystyrets organer: 100, 101, 102, 109, 110, 111 og 112.

Budsjettjusteringer som omfatter følgende kapitler i investeringsbudsjettet må vedtas av bystyret:

- 425 - Øke inntektsanslag for salg av fast eiendom utover 50 mill. på årsbasis
- Fellesutgifter og finansposter: 910, 926 og 929

Forretningsutvalget gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer mellom kapitlene 100, 101, 102, 109, 110, 111 og 112.

2. Budsjettfullmakter delegert til byrådet

2.1 Justering av vedtatt driftsbudsjett

Bystyrets budsjettvedtak for et kapittel i driftsbudsjettet vedtas som sum drifts-/ finansutgift, sum drifts-/finansinntekt og netto drifts-/finansutgift eller netto drifts-/ finansinntekt.

- Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å foreta budsjettjusteringer innenfor et budsjettkapittel og mellom alle budsjettkapitler. Byrådet gis en samlet ramme for budsjettjusteringer mellom budsjettkapitler på 300 mill. I tillegg kommer budsjettjusteringer knyttet til fordeling av merverdiavgiftskompensasjon.
- Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å fordele avsetninger på kapitlene 304, 305, 306 og 308 i tråd med de spesifikasjoner og konkrete formålsbeskrivelser bystyret knytter til avsetningene.
- Byrådet gis i driftsbudsjettet fullmakt til å fordele statlige øremerkede tilskudd til kapitler og tiltak i tråd med de forutsetninger som ligger til grunn for den enkelte bevilgning.
- Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer som følge av endret arbeidsfordeling mellom byråder.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a–d:

- Justeringene må ikke berøre bevilgninger som etter bystyrets budsjettvedtak er ført opp til spesielle angitte formål.
- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak - herunder måltall og aktivitetsplaner for de enkelte virksomheter.
- Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2012.

2.2 Justering av vedtatt investeringsbudsjett

- a. Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å foreta budsjettjusteringer innenfor hvert budsjettkapittel og mellom alle budsjettkapitler. Byrådet gis en samlet ramme for budsjettjusteringer mellom budsjettkapitler på 200 mill.
- b. Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer som helt eller delvis skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet og som planlegges gjennomført i løpet av budsjettåret.
- c. Byrådet gis fullmakt til å vedta og senere justere kostnadsramme og finansieringsplan for investeringsprosjekter med en brutto kostnadsramme på inntil 20 mill. pr. prosjekt, og som er fullfinansiert i årsbudsjettet, jf. dog punkt 1.3.
- d. Byrådet gis fullmakt til å justere kostnadsramme og finansieringsplan for investeringsprosjekter vedtatt i bystyret, med inntil 15 % og maksimalt 20 mill. pr. prosjekt i forhold til bystyrets vedtatte kostnadsramme, jf. dog punkt 1.3. Byrådet kan justere kostnadsramme uten nærmere prosentvis avgrensning når justeringen er under 1,5 mill. pr. prosjekt. Justeringene må være fullfinansiert i årsbudsjettet.
- e. Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å overføre bevilgninger fra ett investeringsprosjekt til bruk for planlegging, prosjektering eller gjennomføring av andre investeringsprosjekter, når beløpet som overføres til og fra hvert enkelt prosjekt ikke overstiger 20 mill.
- f. Byrådet gis i investeringsbudsjettet fullmakt til å fordele uspesifiserte avsetninger til inventar og utstyr, og til investeringer i fast eiendom på budsjettkapitler, prosjekter og konkrete anskaffelser. Fullmakt gjelder fordeling av midler til enkeltprosjekter/-tiltak med brutto kostnadsramme opp til 20 mill.
- g. Byrådet gis fullmakt til å slutte de nødvendige kontrakter innenfor rammen av det av bystyret godkjente kostnadsramme når bystyret har vedtatt igangsetting av et investeringsprosjekt.
- h. Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettjusteringer som følge av endret arbeidsfordeling mellom byråder.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a–h:

- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak.
- Omdisponeringene må ikke føre til at bystyrets vedtatte kostnadsrammer overskrides, jf. dog punkt 2.2 d.
- Omdisponeringene må ikke føre til at bystyrets vedtatte prosjekter ikke blir gjennomført eller vesentlig utsatt.
- Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2012.

2.3 Fordeling av budsjetttrammer for byomfattende tiltak

Byrådet gis fullmakt til å fordele budsjetttrammene for kapitlene for de byomfattende oppgaver på enkelttiltak med utgangspunkt i bystyrets budsjettvedtak.

2.4 Fordeling av tilskuddsbevilgninger og fordeling av rammen for videreutlån til bydelene

Byrådet gis med utgangspunkt i bystyrets budsjettvedtak fullmakt til å fordele bevilgninger på budsjettkapitler som omfatter tilskudd til organisasjoner og enkelttiltak. Fullmakten omfatter også fordeling av midler til private som følge av statlige tilskudd, herunder spillemidler.

Byrådets fullmakt betinger at det som vilkår for kommunalt tilskudd under dette punktet skal stilles krav om fremleggelse av skatteattest for merverdiavgift og skatt som ikke er eldre enn seks måneder på søknadstidspunktet. Det gjøres unntak fra dette vilkåret for tilskuddsmottakere, herunder idrettslag m.v. og nyetablerere, som dokumenterer at de ikke er skatte- og merverdiavgiftspliktige.

Byrådet gis fullmakt til å fordele avsetningen på kap. 926 Videreutlån til bydelene.

2.5 Budsjettekniske korreksjoner

Byrådet gis fullmakt til å foreta budsjettekniske korreksjoner.

3. Øvrige fullmakter delegert til byrådet

3.1 Priser for kommunale ytelser

Byrådet gis fullmakt til å vedta nye priser på kommunale ytelser som ikke er hjemlet i lov. De retningslinjer for prisjusteringer bystyret vedtar som en del av budsjettbehandlingen skal legges til grunn for den konkrete prisfastsetting.

Byrådet gis fullmakt til å fastsette priser på interne leveranser/tjenester i Oslo kommune når slike ikke er fastsatt av bystyret.

Styret for Oslo Havn KF fastsetter de kommunale forskrifter etter Havne- og farvannsloven, herunder avgifter, med unntak av Havne- og farvannslovens § 14, siste ledd og § 15.

3.2 Økonomifullmakter overfor private institusjoner

Byrådet gis fullmakt til å fastsette budsjetter, eventuelt inngå driftsavtaler, samt godkjenne regnskaper for private institusjoner som får driftstilskudd fra Oslo kommune. Dette gjelder dog ikke for private bydelsspesifikke institusjoner som mottar driftstilskudd som følge av vedtak fattet av de enkelte bydelsutvalg, jf. punkt 4.2 g.

3.3 Oppretting og inndraging av stillinger

Byrådet gis fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett.

3.4 Konkurransetsetting

Byrådet gis innenfor sitt ansvarsområde fullmakt til å konkurranseutsette tjenester/tjenestesteder som utføres med kommunalt ansatte. Som tjenester/tjenestesteder forstås oppgaver/tjenesteytende enheter innenfor virksomhetene som er underlagt byrådet. Gjeldende retningslinjer/regelverk i Oslo kommune må følges.

3.5 Instrukser for økonomiforvaltningen

Byrådet gis fullmakt til å utarbeide instrukser for økonomiforvaltningen i etater innenfor de retningslinjer som ligger i fullmaktene vedtatt av bystyret.

3.6 Videredelegering av fullmakter

Byrådet gis fullmakt til å videredelegere avgjørelsesmyndighet i saker som byrådet i medhold av økonomireglementet er gitt myndighet til å fatte vedtak i.

4. Budsjettfullmakter delegert til bydelsutvalgene

Bystyrets vedtak om nettoramme for bydelene er fordelt som driftsramme og sosialhjelpsramme.

4.1 Budsjettfordeling

Bydelsutvalget skal innen 31.12.2010 vedta et budsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak. Vedtaket skal umiddelbart sendes byrådet til orientering.

Bydelsutvalget skal vedta et driftsbudsjett for bydelen fordelt på henholdsvis:

- Funksjonsområde – definert gjennom kriteriesystemet
- KOSTRA-funksjoner
- Resultatenhet, definert som det organisasjonsnivå som samsvarer med rapporteringsansvar til bydelsdirektør

Sammenhengen mellom disse vedtaksnivåene skal fremgå av budsjettdokumentene (både budsjettforslag og bydelsutvalgets budsjettvedtak).

Budsjettet skal for bydelen totalt og for hvert funksjonsområde spesifiseres på artsgrupper. Både brutto utgifter, brutto inntekter og netto inntekter skal fremkomme i oppstillingen.

Inndelingen i funksjonsområder er basert på funksjonene i KOSTRA. Nedenstående inndeling i funksjonsområder skal benyttes i bydelsutvalgets vedtak:

- Funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø
- Funksjonsområde 2A: Barnehager
- Funksjonsområde 2B: Oppvekst
- Funksjonsområde 3: Pleie og omsorg
- Funksjonsområde 4: Økonomisk sosialhjelp

Budsjettvedtaket pr KOSTRA-funksjon og resultatenhet skal vise henholdsvis brutto utgifter, brutto inntekter og netto inntekter.

Bydelsutvalget kan eventuelt vedta et investeringsbudsjett for inventar, transportmidler og utstyr med en økonomisk levetid på minst tre år og innkjøpspris over kr 100 000. Summen av netto driftsutgifter i driftsbudsjettet og netto forslag til kapitalutgifter i investeringsbudsjettet skal for den enkelte bydel være identisk med bystyrets vedtatte budsjett for netto driftsutgifter.

I Grønt hefte for 2012 er det stilt ytterligere krav til struktur og innhold i budsjettet.

4.2 Budsjettforutsetninger/-regler

- a. Bydelsutvalgets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret. Det gis ikke anledning til å justere drifts- eller investeringsbudsjettet ved mer-/mindreinntekter i forhold til budsjettert statstilskudd som kompenserer for merverdiavgift fra investeringsregnskapet. Dette omfatter ikke kompensasjon fra investeringer som er finansiert av virksomheten selv ved overføring av egne driftsmidler til investeringsbudsjettet.

- b. Bydelsutvalget skal i sitt budsjettvedtak ta utgangspunkt i et netto sosialhjelpsbudsjett tilsvarende den sosialhjelpsramme bydelen får bevilget fra bystyret.

Bydelsutvalget gis fullmakt til å foreta omdisponeringer fra bystyrets vedtatte sosialhjelpsramme, artsgruppe 14 til bydelens ordinære driftsramme, artsgruppe 11. Omdisponeringer i forhold til tildelt sosialhjelpsramme skal gjøres eksplisitt, med henvisning til hvilke tiltak som blir finansiert ved en slik omdisponering.

Bydelsutvalget gis fullmakt til å foreta omdisponeringer fra bydelens ordinære driftsramme, artsgruppe 11, til styrking av sosialhjelpsrammen utover vedtatt eksternebudsjett på artsgruppe 14.

Bydelene skal rapportere disse tiltakene, og sannsynliggjøre effektene i forhold til sosialhjelpsutgiftene i tertial- og årsberetningene til bystyret.

- c. Bydelsutvalget kan vedta budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer i inventar, transportmidler og utstyr, som i sin helhet skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet.
- d. Bydelsutvalget kan fremme innstilling overfor byrådet om budsjettjustering mellom driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet for investeringer i fast eiendom som helt eller delvis skal finansieres gjennom overføring fra driftsbudsjettet.
- e. Bydelsutvalget gis fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett.

Fullmakt til å opprette stillinger innenfor denne rammen gjelder kun for stillingskategorier under saksområder hvor bydelsutvalget har fått delegert avgjørelsesmyndighet.

Bydelsutvalget har ansvar for å sikre at driftsutgifter som følger av vedtak om opprettelse av nye stillinger på årsbasis kan dekkes innenfor bydelens budsjettramme.

- f. Bydelsutvalget gis innenfor sitt ansvarsområde fullmakt til å konkurranseutsette tjenester/tjenestesteder som utføres med kommunalt ansatte. Som tjenester/tjenestesteder forstås oppgaver/tjenesteytende enheter innenfor bydelsutvalgets ansvarsområde. Gjeldende retningslinjer/regelverk i Oslo kommune må følges.
- g. Bydelsutvalget gis fullmakt til å fastsette budsjetter, eventuelt inngå driftsavtaler, samt godkjenne regnskaper for private bydelsspesifikke institusjoner som mottar driftstilskudd fra Oslo kommune.
- h. Bydelsutvalget gis fullmakt til å videredelegere avgjørelsesmyndighet til bydelsdirektøren i saker som bydelsutvalget i medhold av økonomireglementet er gitt myndighet til å fatte vedtak i, men innenfor de rammer som fremgår av punkt 4.3.

4.3 Rammer for videredelegering

Adgangen til videredelegering til bydelsdirektøren er begrenset til:

- a. Fullmakt til å foreta den detaljerte budsjettfordeling innenfor rammen av bydelsutvalgets vedtak (jf. punkt 4.1).
- b. Fullmakt til å foreta budsjettjusteringer for alle artsgrupper på driftsbudsjettets utgifts- og inntektsside og innenfor følgende funksjonsområder:
- Funksjonsområde 1: Helse, sosial og nærmiljø
  - Funksjonsområde 2A: Barnehager
  - Funksjonsområde 2B: Oppvekst

- Funksjonsområde 3: Pleie og omsorg
- Funksjonsområde 4: Økonomisk sosialhjelp

c. Fullmakt til å opprette og inndra stillinger innenfor rammen av vedtatt budsjett.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a-c:

- Justeringene må ikke føre til endringer i aktivitetsforutsetningene i forhold til bydelsutvalgets vedtak, herunder vedtatte måltall og aktivitetsplaner.
- Justeringene må i sum, i løpet av budsjettåret, ikke overstige 10 % av bydelsutvalgets opprinnelig vedtatte bruttbudsjett for det enkelte funksjonsområde.
- Justeringene må ikke berøre bevilgninger som etter bystyrets budsjettvedtak er ført opp til spesielle angitte formål.

5. Budsjettfullmakter for kommunale foretak

5.1 Generelt

Budsjettfullmaktene omfatter kommunale foretak etablert etter kap. 11 i Kommuneloven, og utgjør en presisering og innskrenking av den normalkompetansen som følger av lov, forskrift og foretakets formål. Delegasjonsprinsippene er annerledes enn for byrådet og bydelsutvalgene, og betyr at for saker som ikke er nevnt særskilt i økonomireglementet, er budsjettfullmaktene for styret i foretaket kun begrenset av det som følger av lov, forskrift og bestemmelser i foretakets vedtekter og instruksjer.

De kommunale foretakene har i all hovedsak bykassen som kunde, og defineres dermed ikke som foretak som driver næringsvirksomhet ut fra forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak av 24.08.2006. Det innebærer at alle foretakene skal følge budsjett- og regnskapsregler etter kommunelovens bestemmelser. Bystyret legger imidlertid opp til at noen kommunale foretak også gir en oppstilling av sitt årsregnskap og årsbudsjett etter regnskapslovens prinsipper.

I medhold av forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak av 24.08.2006, gjelder følgende prinsipper for årsbudsjettet:

Bystyret selv må innen årets utgang fastsette bindende økonomiske rammer for foretakets drift og investering for kommende kalenderår. Bystyret vedtar også økonomiplan for foretaket, jf. kommunelovens § 44. Styret foretar den nærmere fordeling av årsbudsjettet og basert på prinsipper i kommuneloven med forskrifter. Det fullstendige årsbudsjettet skal bestå av et driftsbudsjett og investeringsbudsjett som angitt i vedlegg til forskriften av 24.08.2006.

- Driftsbudsjettet kan vedtas som en nettoramme, men det er krav til budsjettbalanse. Styret kan foreta endringer i driftsbudsjettet innenfor bystyrets bindende rammer. Styret kan imidlertid også omdisponere fra drift til gjennomføring av investeringer i budsjettåret.
- I bystyrets budsjettvedtak for investeringsbudsjettet må det som et minimum skilles mellom sum investering og sum finansiering, herav lån. Styret for foretaket kan ikke selv vedta låneopptak. Bystyret kan vedta en kostnadsramme for et enkeltprosjekt eller som en sum for en gruppe av enkeltprosjekter. Oppjustering av kostnadsrammen for slike investeringsprosjekter kan ikke skje uten fullfinansiering i årsbudsjettet. For investeringer som er fullfinansiert i budsjettåret er det tilstrekkelig for bystyret å angi rammebevilgninger.

- Styret for foretaket gis fullmakt til å slutte de nødvendige kontrakter innenfor rammen av den av bystyret godkjente kostnadsramme når bystyret har vedtatt igangsetting av et investeringsprosjekt.

I det følgende foretas ytterligere presiseringer og innskrenkninger i budsjettfullmaktene for kommunale foretak.

5.2 Bystyrets budsjettvedtak

Bystyret vedtar bindende rammer for foretakets økonomiske drift og investering i budsjettåret og med følgende detaljering:

- Driftsbudsjettet fastsettes som en nettoramme (netto driftsresultat).
- Investeringene fastsettes som en bruttoramme med sum investering og sum finansiering.
- Budsjettfullmakter for investeringer gjelder for anleggsmidler som er tatt inn i foretakets balanse.
- Dersom bystyret vedtar samlet kostnadsramme for en gruppe prosjekter, må styret vedta kostnadsramme pr. prosjekt etter samme regler som gjelder for bykasseinvesteringer, jf. definisjonen av kostnadsramme i økonomireglementets avsnitt 1 Definisjoner og avgrensninger. Styret må også fordele de fastsatte investeringsrammene i årsbudsjettet og økonomiplanen på investeringsprosjektene. Eventuell særskilt finansiering skal knyttes til vedkommende prosjekt.

5.3 Budsjettfordeling

Styret for foretaket skal innen 31.12.2010 vedta et fullstendig årsbudsjett, og i samsvar med kommuneloven og forskrift om særbudsjett, særregnskap og årsberetning for kommunale og fylkeskommunale foretak av 24.08.2006. Ved etablering av kontoplanen må det sikres at budsjettet kan konverteres til obligatorisk funksjons- og artsinndeling i KOSTRA. Foretakene skal benytte kommunens felles valgte økonomisystem, herunder bruken av konto- og kodeplaner samt konteringsdimensjoner.

5.4 Budsjettjustering

- a. Foretakets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret.
- b. Bystyret selv øker kapitalinntektene i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak når det gjelder bruk av lån. For salg av aksjer/andeler/fast eiendom gis styret for eiendomsforetaket fullmakt til å øke beløpet med inntil 50 mill. i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak. Salg av aksjer/andeler/fast eiendom utover 50 mill. årlig i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak vedtas av bystyret.

Følgende forutsetninger legges til grunn for fullmaktene under punktene a-b:

- Justeringsfullmakter for investeringer gjelder for anleggsmidler som er tatt inn i foretakets balanse.
- Justeringene må ikke medføre vesentlige avvik fra de premisser som ligger til grunn for bystyrets budsjettvedtak.
- Omdisponeringene må skje med finansiell dekning innen bystyrets budsjettvedtak for årsbudsjett 2012.

Instruks for økonomiforvaltningen

1. Instruks for økonomiforvaltningen i byrådet

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

1.1 Årsbudsjett

Byrådet skal legge frem et forslag til årsbudsjett og skattevedtak for kommunen. Årsbudsjettet skal inneholde en oversikt over inntekter og utgifter for kommunens virksomheter kommende år.

Det skal utarbeides konkrete måltall for den enkelte virksomhets aktivitet. Aktivitetsplanene skal gjøre det lettere å se sammenhengen mellom ressursinnsats og forventet resultat, samtidig som de skal bidra til å legge forholdene til rette for å vurdere graden av måloppnåelse i kommunen.

Bystyret presiserer at tallbudsjettet er det overordnede styringselement i budsjettet, og understreker at vedtatt tallbudsjett skal overholdes. Uventede merutgifter og/eller inntektsbortfall må dekkes innenfor virksomhetenes ansvarsområder.

Byrådets forslag til tallbudsjett skal bygge på aktivitetsplaner for det kommende år. Planene skal vise hvilke tiltak som skal gjennomføres og omfanget av tiltakene.

Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige avvik i forhold til vedtatt tallbudsjett og/eller aktivitetsplaner, skal nødvendige tiltak iverksettes straks. Dersom avvikene er av en slik karakter at premissene for bystyrets budsjettvedtak må anses å være endret, skal dette legges frem for bystyret snarest mulig. Som hovedregel skal varsling skje i forbindelse med tertialrapporteringen. Inntil et eventuelt nytt vedtak er fattet, skal tallbudsjettet overholdes.

Bystyret understreker at de bevilgninger som gis til organisasjoner o.l., er ment som et driftstilskudd for hele året. Driften må tilpasses etter tilskuddets størrelse.

1.2 Anskaffelser

Alle virksomheter skal foreta en analyse av anskaffelseskostnadene i forhold til virksomhetens budsjett. Dette gjelder kostnader ved å gjennomføre anskaffelser av både varer og tjenester. Videre skal det utarbeides en strategi/plan for hvordan virksomheten vil organisere og gjøre anskaffelsene mer kosteffektive. Med kostnader i forbindelse med anskaffelser menes både de direkte vare- og tjenestekostnadene, samt alle kostnader som oppstår i forbindelse med gjennomføringen av anskaffelsesprosessen.

De virksomheter som ikke har en formell innkjøpsorganisasjon, skal utpeke en person i ledelsen som skal ha et særlig ansvar for denne funksjonen.

Fremdriften og resultatene fra dette arbeidet skal rapporteres i forbindelse med årsberetningen. Byrådet fastsetter nærmere retningslinjer for innhold og form, samt frister.

1.3 Ansvar

Byrådet har ansvar for å føre tilsyn med kommunens økonomiforvaltning, herunder:

- Holde seg løpende orientert om utviklingen i de enkelte virksomheter.
- Påse at bystyrets vedtak blir iverksatt.
- Påse at det ikke skjer overskridelser i forhold til vedtatt budsjett.
- Sørge for at ressursene anvendes optimalt og i tråd med kommunens overordnede mål og aktivitetsplaner.

1.4 Rapportering

For hvert tertial skal byrådet utarbeide rapporter med regnskapsoversikter og årsprognoser for den enkelte etat, bydel, foretak og for bykassen samlet. Tertialrapportene skal beskrive den økonomiske utvikling og utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner. Tertialrapportene skal inneholde en sammenstilling av periodisert budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året.

Dersom det ligger an til avvik, jf. punkt 1.1, skal dette forklares, og forslag til nødvendige mottiltak skal fremkomme.

Tertialrapportene skal også gi en oversikt over regnskap, budsjett og prognose for investeringene og de øvrige hovedarter i investeringsbudsjettet.

Tertialrapportene fremmes for bystyrebehandling i juni og oktober hvert år.

1.5 Årsavslutning

Hvis ikke bystyret vedtar noe annet, gis det adgang til å styrke neste års budsjett med besparelser i driftsbudsjettet begrenset til 5 % av budsjetterte utgifter for artsgruppene 10-14 som lå til grunn for bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3). For praktisering av denne bestemmelse, tas det forbehold om at driftsregnskapet for kommunen totalt sett ved regnskapsavslutningen viser et resultat som gir adgang til å overføre midler.

For kommunale foretak fastsettes ingen maksimalgrense for slik adgang til styrking av neste års budsjett.

Merforbruk i driftsbudsjettet begrenset til 5 % av budsjetterte brutto driftsutgifter i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), skal dekkes inn på neste års budsjett.

For kommunale foretak fastsettes ingen maksimalgrense for slikt krav om inndekking på neste års budsjett.

Kommunalt øremerkede bevilgninger gitt i Dok. 3 skal trekkes ut før beregning av maksimalgrensen gjøres.

Ubrukte øremerkede midler skal holdes utenfor beregningen av fremført mer-/mindreforbruk.

Refusjon i driftsregnskapet som kompenserer for merverdiavgift i investeringsregnskapet skal i sin helhet overføres til investeringsregnskapet og benyttes til finansiering av de enkelte prosjekter. Denne merverdiavgiften holdes utenfor ved beregningen av fremføring av mer-/mindreforbruk.

Med øremerkede bevilgninger menes midler gitt i medhold av lov, forskrift eller avtale. Med kommunalt øremerkede bevilgninger menes midler øremerket av bystyret eller byrådet i egne saker og vedtatt overførbare til neste år.

Beregningene foretas for hvert enkelt budsjettkapittel.

Det utarbeides egne retningslinjer i forbindelse med den årlige regnskapsavslutningen.

Byrådet gis som et ledd i gjennomføring av årsavslutningen fullmakt til å foreta delvise strykninger i driftsregnskapet.

1.6 Årsregnskap og årsberetning

Byrådet skal ved regnskapsårets slutt avgi et årsregnskap i henhold til Kommunal- og regionaldepartementets forskrift for kommunale og fylkeskommunale årsregnskap og årsberetning, som viser regnskapstall i forhold til bystyrets opprinnelige budsjettvedtak (Dok. 3) og justert årsbudsjett.

Årsberetningen skal redegjøre for kommunens virksomhet og resultater i året i forhold til overordnede mål og aktivitetsplaner. Det skal videre gis en vurdering av den økonomiske situasjonen ved årets slutt. Beretningen skal vise hvordan tjenester og tiltak er tilpasset behovene blant kommunens innbyggere.

2. Instruks for økonomiforvaltningen i bydeler

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

2.1 Bydelsutvalgets ansvar for årsbudsjettet

Bydelsutvalget skal vedta et budsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak. Bydelsutvalgets budsjett skal til enhver tid holdes innenfor de rammer og overordnede mål som er vedtatt av bystyret.

Bydelens budsjett skal gi en oversikt over utgifter og inntekter knyttet til funksjonsområdene bydelen har ansvar for. Det skal, i tråd med bystyrets overordnede mål for bydelenes virksomhet, utarbeides måltall for bydelens aktivitet det kommende år. Av bydelsutvalgets budsjettvedtak skal det fremgå hvilke aktivitetsendringer som forutsettes gjennomført i løpet av budsjettåret. Vedtaket skal umiddelbart sendes byrådet til orientering.

Bystyret understreker at de budsjetter som er vedtatt skal overholdes. Det skal ikke legges opp fond fra driftsrammen. Bydelsutvalget har ansvar for den økonomiske utviklingen i løpet av året, og for å iverksette nødvendige tiltak for å hindre merforbruk i forhold til tildelt budsjettramme. Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige negative avvik i forhold til budsjettet, skal dette snarest mulig varsles overfor byrådet og bystyret. Som hovedregel skal varsling skje som ledd i tertialrapporteringen.

Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert budsjett, skal bydelsdirektøren i henhold til bydelsreglementet anke saken inn for byrådet/bystyret. Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert budsjett innen to måneder etter en varslet anke, legges bydelsdirektørens forslag til budsjett til grunn for bydelens aktivitet i påvente av ankebehandlingen.

Dersom bydelsutvalget vedtar permanent avvikling av større deler av bydelens virksomhet, skal et slikt vedtak sendes byrådet til orientering.

2.2 Bydelsdirektørens ansvar for årsbudsjettet

Bydelsdirektøren har ansvar for å fremlegge et saldert budsjettforslag for behandling i bydelsutvalget, og for å holde bydelsutvalget orientert om utviklingen i løpet av året, herunder også foreslå nødvendige justeringer innenfor tildelt budsjettramme, eller aktivitetsnivå.

Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert årsbudsjett innen den frist som bystyret har fastsatt, har bydelsdirektøren plikt til omgående å fremme ankesak for byrådet.

Bydelsdirektøren har ansvar for å holde bydelsutvalget orientert om utviklingen i løpet av året. Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige avvik i forhold til vedtatt tallbudsjett og/eller aktivitetsplaner, skal bydelsdirektøren straks iverksettes nødvendige tiltak. Dersom forutsetningene for å holde vedtatt budsjettramme eller aktivitetsnivå ikke lenger er til stede skal bydelsdirektøren fremme forslag om nødvendige budsjettjusteringer.

Dersom bydelsutvalget ikke har fattet vedtak som innebærer at budsjettet er saldert innenfor vedtatt ramme, har bydelsdirektøren plikt til omgående å fremme ankesak for byrådet. Dersom bydelsutvalget ikke har vedtatt et saldert budsjett innen to måneder etter en varslet anke, legges bydelsdirektørens forslag til budsjett til grunn for bydelens aktivitet i påvente av ankebehandlingen.

Bydelsdirektøren har ansvar for at godt og effektivt lederskap av bydelens forvaltning utøves, og for at bydelsutvalgets vedtak gjennomføres.

2.3 Anskaffelser

Alle bydeler skal foreta en analyse av anskaffelseskostnadene i forhold til virksomhetens budsjett. Dette gjelder kostnader ved å gjennomføre anskaffelser av både varer og tjenester. Videre skal det utarbeides en strategi/plan for hvordan virksomheten vil organisere og gjøre anskaffelsene mer kosteffektive. Med kostnader i forbindelse med anskaffelser menes både de direkte vare- og tjenestekostnadene, samt alle kostnader som oppstår i forbindelse med gjennomføringen av anskaffelsesprosessen.

De bydeler som ikke har en formell innkjøpsorganisasjon, skal utpeke en person i ledelsen som skal ha et særlig ansvar for denne funksjonen.

Fremdriften og resultatene fra dette arbeidet skal rapporteres i forbindelse med årsberetningen. Byrådet fastsetter nærmere retningslinjer for innhold og form, samt frister.

2.4 Rapportering

For hvert tertial skal det utarbeides en rapport som gir en beskrivelse av den økonomiske utviklingen og av utviklingen i tjenesteproduksjonen i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner. Tertialrapportene skal inneholde en sammenstilling av periodisert budsjett, akkumulert regnskap og prognose for året. Tertialrapportene skal legges frem for bydelsutvalget og oversendes byrådet. Byrådet fastsetter nærmere retningslinjer for tertialrapportenes innhold og form, samt frister.

Til hvert møte i bydelsutvalget skal bydelsdirektøren utarbeide en rapport for utvikling i tjenesteproduksjon og økonomi. Statusrapporten skal vise utviklingen sortert på henholdsvis funksjonsområde, KOSTRA-funksjon og resultatenheter.

Det forutsettes at bydelen har etablert måleindikatorer i bydelens løpende månedsoppfølging, som viser i hvor stor grad mål, strategier, aktivitetsplaner og tiltak blir gjennomført med de effekter som er forutsatt.

Budsjettavvik hittil i år og årsprognose skal som et minimum fremstilles på samme detaljeringsnivå som bydelsutvalgets budsjettvedtak. Bydelsutvalget velger selv om hovedinndelingen av den tekstlige fremstillingen skal være basert på KOSTRA eller resultatenheter. Uansett fremstillingsmåte må sammenhengen mellom KOSTRA og intern ansvarsstruktur komme tydelig frem.

2.5   Årsavslutning

Hvis ikke bystyret vedtar noe annet, gis det adgang til å styrke neste års budsjett med besparelser for netto driftsramme og rammen for økonomisk sosialhjelp i forhold til justert budsjett, begrenset til 5 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3.)

For praktisering av bestemmelsen tas det forbehold om at driftsregnskapet for kommunen totalt sett ved regnskapsavslutningen gir et resultat som gir adgang til å styrke neste års budsjett.

Merforbruk for netto driftsramme og rammen for økonomisk sosialhjelp i forhold til justert budsjett, begrenset til 4 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), skal dekkes inn på neste års budsjett. Bydelen kan vedta å dekke merforbruket over en toårsperiode, men slik at minimum 2 % av budsjetterte utgifter for artsgruppe 11 i bystyrets budsjettvedtak (Dok. 3), dekkes inn påfølgende budsjettår og resten i år to.

Kommunalt øremerkede bevilgninger gitt i Dok. 3 skal trekkes ut før beregning av maksimalgrensen gjøres. Tilsvarende gjelder for kommunalt øremerkede bevilgninger i Dok. 3 som fordeles til bydelene i løpet av året.

Ubrukte øremerkede midler skal holdes utenfor beregningen av fremført mer-/mindreforbruk.

Refusjon i driftsregnskapet som kompenserer for merverdiavgift i investeringsregnskapet skal i sin helhet overføres til investeringsregnskapet og benyttes til finansiering av de enkelte prosjekter. Denne merverdiavgiften holdes utenfor ved beregningen av fremføring av mer-/mindreforbruk.

Med øremerkede bevilgninger menes midler gitt i medhold av lov, forskrift eller avtale. Med kommunalt øremerkede bevilgninger menes midler øremerket av bystyret eller byrådet i egne saker og vedtatt overførbare til neste år.

Det utarbeides egne retningslinjer i forbindelse med den årlige regnskapsavslutningen.

2.6   Årsregnskap og årsberetning

Bydelsutvalget skal behandle bydelens regnskap. Som grunnlag for bydelsutvalgets behandling fremlegger bydelsdirektøren regnskapet med den spesifikasjon som ble brukt i bydelsutvalgets budsjettvedtak. Avvik i forhold til opprinnelig vedtatt og justert budsjett skal fremgå av regnskapets oversikter og kommentarer.

I tilknytning til årsregnskapet er bydelsutvalget ansvarlig for å utarbeide, behandle og vedta en årsberetning. Årsberetningen skal, etter byrådets nærmere retningslinjer, redegjøre for hvordan bydelen har disponert sine ressurser i forhold til bystyrets målsettinger. Betydelige avvik i forhold til budsjettrammen skal forklares. Årsberetningen skal videre gi byrådet et grunnlag for å foreslå ressursdimensjonering og fordeling til bydelene i neste års budsjett.

2.7   Inngrep ved brudd på forutsetninger

Dersom bydelens disponeringer i løpet av året har vist store avvik i forhold til bystyrets forutsetninger, enten i form av mer-/mindreforbruk, eller i form av manglende oppfølging av bystyrets mål, skal byrådet vurdere å innstille overfor bystyret at bydelens budsjett med detaljert fordeling må vedtas av bystyret. Bystyret vil i slike tilfeller også bestemme hvordan og hvor lenge bydelens løpende virksomhet skal følges opp.

3. Instruks for økonomiforvaltningen i kommunale foretak

Bystyret vil understreke at budsjettfullmaktene er basert på at kommunens øvrige regelverk blir fulgt og vil spesielt peke på intern kontroll i økonomiforvaltningen, anskaffelsesreglene og kommunens etiske retningslinjer.

3.1 Foretakets ansvar for årsbudsjettet

Styret for foretaket skal vedta et årsbudsjett innenfor de rammer, retningslinjer og frister som bystyret fastsetter i sitt budsjettvedtak.

Bystyret understreker at de budsjetter som er vedtatt skal overholdes. Styret har ansvar for den økonomiske utviklingen i løpet av året, og for å iverksette nødvendige tiltak for å hindre merforbruk i forhold til tildelt budsjetttramme.

Dersom det i løpet av året oppstår vesentlige negative avvik i forhold til budsjettet, skal dette snarest mulig varsles overfor byrådet og bystyret. Som hovedregel skal varsling skje som ledd i tertialrapporteringen.

3.2 Rapportering

For hvert tertial skal det utarbeides en rapport som gir en beskrivelse av den økonomiske utviklingen og av utviklingen i investeringsaktivitet og i tjenesteproduksjon i forhold til tallbudsjett og aktivitetsplaner, samt sykefravær og HMS-arbeid. Foretakene har plikt til å levere informasjon i samsvar med det opplegg byrådet har for utforming av byrådets tertialrapport til bystyret.

Byrådet kan i tillegg fastlegge særskilt rapporteringer for å følge utviklingen for tjenesteproduksjon og/eller den økonomiske utviklingen.

3.3 Årsavslutning

Et regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) i årsregnskapet for foretaket disponeres av bystyret i det budsjettår hvor årsregnskapet legges frem.

Et regnskapsmessig merforbruk (underskudd) i årsregnskapet for foretaket inndeckes av bystyret i det budsjettår hvor årsregnskapet legges frem.

Undervisningsbygg Oslo KF, Omsorgsbygg Oslo KF, Boligbygg Oslo KF og Kommunal konkurranse Oslo KF skal, i tillegg til å avlegge årsregnskapet etter kommunelovens regler, også gi en oppstilling av årsregnskap og årsbudsjett etter regnskapslovens prinsipper.

For Oslo Havn KF bestemmer havnestyret i hvilken utstrekning ubenyttede bevilgninger kan overføres fra et år til et annet, jf. Fiskeridepartementets forskrift av 31.10.95, II.

3.4 Budsjett, årsregnskap og årsberetning

Bystyret presiserer at utover krav til særbudsjett, særregnskap og årsberetning i statlige forskrifter og standarder fra foreningen for god kommunal regnskapsskikk, fastsetter byrådet nærmere retningslinjer for innhold, form og frister for årsbudsjett og økonomiplan, årsregnskap og årsberetning.

3.5 Andre forhold

Innlån til lånefinansierte investeringer i kommunale foretak skal foretas sentralt i kommunen innenfor rammen av bystyrets lånevedtak. Foretaket tar opp lånet i lånefondet direkte. Kommunale foretak er

underlagt Oslo kommunes øvrige sentrale finansforvaltning, basert på nærmere retningslinjer fastsatt av byrådet.

4. Instruks for investeringer

4.1 Kvalitetssikring av investeringsprosjekter

For alle investeringsprosjekter, både bykasseinvesteringer og investeringer i regi av et kommunalt foretak, skal det foreligge et beslutningsgrunnlag som er tilstrekkelig kvalitetssikret før prosjektet vedtas. Kravet til beslutningsgrunnlag vil kunne variere ut fra type investering, kompleksitet/usikkerhet og økonomisk omfang.

4.1.1 Større investeringsprosjekter

Alle større investeringsprosjekter skal undergis ekstern kvalitetssikring. Når det utarbeides standardkonsepter for formålsbygg (skoler, barnehager og sykehjem), skal disse konseptene også kvalitetssikres. Byrådet skal prekvalifisere og inngå rammeavtaler med noen eksterne fagmiljøer som skal forestå kvalitetssikringen.

Byrådet og styret i et foretak skal tilpasse kravene til kvalitetssikring for et investeringsprosjekt til et nivå hvor man anser at beslutningsgrunnlaget vil være kvalitetsmessig tilfredsstillende.

4.1.2 Generell prosessbeskrivelse for kvalitetssikring av større investeringsprosjekter

Det skal først utarbeides en behovsanalyse som også skal belyse ulike alternativer. Hovedkravene til prosjektet skal defineres og kostnadsanslag beregnes. Dette beslutningsunderlaget skal gjennomgå en kvalitetssikring.

Dersom den første fase av kvalitetssikringen konkluderer med at beslutningsgrunnlaget er kvalitetsmessig godt nok til at Oslo kommune kan vurdere å gå videre med prosjektet, legges dette frem til avgjørelse i byrådet for det som gjelder bykasseinvesteringer og overordnede investeringsplaner. For investeringsprosjekter i kommunale foretak fattes avgjørelsen om å gå videre i planleggingen av styret.

Deretter gjennomføres et forprosjekt for å fremskaffe gjennomarbeidede kostnadsanslag og vurdering av fremdrift, organisering m.v. Dette materialet skal kvalitetssikres eksternt før det avgjøres om prosjektet skal foreslås gjennomført. Kostnadsrammen skal inkludere en usikkerhetsavsetning tilsvarende sikkerhetsnivå P85, dvs. at risikoen for overskridelser er begrenset til 15 %.

Byrådet gis fullmakt til å definere nærmere kravene til den dokumentasjonen som skal foreligge.

Investeringsprosjektene forutsettes gjennomført innenfor den styringsrammen virksomheten får seg tildelt. Byrådet gis fullmakt til, etter anmodning fra etatsledelsen eller fra styret i et foretak, å frigi hele eller deler av den sentralt avsatte usikkerhetsavsetningen som inngår i den kostnadsrammen bystyret har satt for prosjektet.

Som hovedregel skal usikkerhetsavsetningen for prosjekter som går over flere år periodiseres i siste år av prosjektperioden. Vurdering av eventuell mulighet for å inndra usikkerhetsavsetninger foretas i forbindelse med den årlige budsjettbehandlingen.

For prosjekter gjennomført i regi av et kommunalt foretak, utarbeides det en bindende husleieavtale mellom bestiller og utfører før prosjektet igangsettes. Ansvar og risikoen for at prosjektet holder seg innenfor vedtatte rammebetingelser, vil deretter ligge hos foretaket.

4.1.3 Kvalitetssikring av mindre investeringsprosjekter

Byrådet fastsetter kravene til beslutningsgrunnlag og kvalitetssikring for mindre investeringsprosjekter. Kravene omtales i det årlige budsjetttrundskrivet, Rundskriv 1.

4.1.4 Detaljplanlegging og gjennomføring

Når det er gitt bevilgning til et prosjekt må det sikres at den etterfølgende detaljplanleggingen er kvalitetsmessig tilfredsstillende før prosjektet igangsettes. Ved gjennomføringen må det sikres tilfredsstillende rutiner for å ha løpende oversikt over utviklingen i kostnader og i fremdrift samt rutiner for rapportering.

For investeringer i bykassen fastsetter byrådet nærmere krav til detaljplanlegging og gjennomføring. For investeringer i kommunale foretak skal styret fastsette disse kravene.

4.2 Kommunalt engasjement i private investeringsprosjekter

- a. Bystyret forutsetter at kommunen ikke engasjerer seg i byggeprosjekter der finansierungsplanene er urealistiske. Prosjekteringskostnader som måtte påløpe for ikke-finansierte prosjekter i privat regi, er kommunen uvedkommende.
- b. Private investeringsprosjekter hvor det er forutsatt lån fra kommunen og/eller kommunal lånegaranti, og/eller hvor kommunen skal betale renter, avdrag og/eller driftsutgifter, kan ikke settes i gang før finansierungsforutsetningene er oppfylt.
- c. Kommunalt investeringstilskudd til private investeringsprosjekter utbetales ikke før prosjektet et dokumentert fullfinansiert.

5. Instruks for låneopptak

Instruksen gjelder for bykassen (etatene/bydelene) og kommunale foretak.

All innlånsvirksomhet i Oslo kommunes navn skal foretas sentralt i kommunen innenfor rammen av bystyrets lånevedtak. Dette gjelder også for innlån til lånefinansierte investeringer i kommunale virksomheter som har eget styre og kommunale foretak. Foretakene tar opp lånet direkte i lånefondet, ikke som videreutlån fra bykassen.

13. TAKSTER, AVGIFTER OG GEBYRER

Forslag til takster, avgifter og gebyrer

Under følger byrådets forslag til takster, avgifter og gebyrer for 2012.

Månedlig oppholdsbetaling i barnehage

	Inntekt til og med kr 158 432 (2G)*	Inntekt mellom kr 158 433 (2G)* – kr 300 000	Inntekt fra og med kr 300 001
1. barn	803	2 243	2 433
2. barn (70 %)	803	1 601	1 734
3. barn (50 %)	803	1 173	1 268

*Inntekstgrensene justeres i samsvar med endring i folketrygdens grunnbeløp (G) pr. 01.05.2012

Satsene gjelder fulltidsplass i kommunale barnehager, dvs. oppholdstid 41 timer per uke eller mer. Bydelsutvalgene fastsetter betalingssatser for barn med oppholdstid inntil 41 timer.

Kost i barnehagene tilsvarer kr 103 per barn per måned, og er inkludert i oppholdsbetalingen.

Oppholdsbetaling for barnehageplass for barn i fosterhjem fastsettes etter inntektsgruppe 2, dvs. kr 2 243 per måned.

Oppholdsbetalingen for fulltidsplass i bydeler med gratis kjernetid reduseres med betaling tilsvarende 20 timer.

Månedlig oppholdsbetaling i aktivitetsskolen

	Inntekt til og med kr 158 432 (2G)*	Inntekt mellom kr 158 433 (2G)* – kr 300 000	Inntekt fra og med kr 300 001
Heldagsplass	539	990	2 525
Halvdagsplass	347	636	1 707

*Inntekstgrensene justeres i samsvar med endring i folketrygdens grunnbeløp (G) pr. 01.05.2012

Det kreves ikke oppholdsbetaling i aktivitetsskolen for barn med særskilte behov fra 5. - 7. trinn.

Tilbud til barn med særskilte behov i 8. – 10. trinn

Det kreves ikke oppholdsbetaling for tilbud før og etter skoletid til barn med særskilte behov i 8. - 10. trinn.

Egenbetaling for ordinære elevplasser i Oslo musikk- og kulturskole

Egenbetaling for ordinære elevplasser i Oslo musikk- og kulturskole økes med 3,3 % til kr 3 283 per elev per år fra 01.01.2012. Byrådet gis fullmakt til å fastsette avgifter og priser utenom ordinære elevplasser innen rammen av vedtatt budsjett.

Avgifter og priser for tilbud i Schous kulturbryggeri

Byrådet gis fullmakt til å fastsette priser og avgifter (brukerbetaling/billettpriser) for tilbud i øvingshotell og popsenter i Schous kulturbryggeri, innen rammen av vedtatt budsjett.

Egenbetaling for renhold, matlaging m.m.

Med hjemmel i forskrift til lov om sosiale tjenester m.v. fastsettes fra og med 01.01.2012 følgende betalingssatser og utgifter for renhold, matlaging m.m.

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag – i hht. forskrift til lov om sosiale tjenester mv. 1)	Timesats i kroner	Utgiftstak i kroner pr måned/alt. pr år (timer)
Inntil 158 431 (under 2 G) 2)	26	kr 165 pr. mnd.
Fra 158 432 (2 - 3 G)	57	kr 5 130 pr. år (90 timer)
Fra 237 648 (3 - 4 G)	150	kr 13 500 pr. år (90 timer)
Fra 316 864 (4 G og over)	250	kr 22 500 pr. år (90) timer

1) Alminnelig inntekt 2010 tillagt evt. utenlandsk pensjon og hjelpestønad til hjelp i huset, og fratrullet evt. omsorgslønnsbidrag i alminnelig inntekt. Inntekten gjelder for husstanden, dvs. hjelpemottaker og ektefelle/partner/samboer, evt. også foreldres inntekt dersom hjelpemottaker er under 18 år.

2) Inntektstgruppene justeres i samsvar med endring i folketrygdens grunnbeløp (G) pr. 01.05.2012. Dersom husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag er under 2 G, skal samlet vederlag for tjenester ikke overstige et utgiftstak på kroner 165 pr. måned. Jfr. forskrift til lov om sosiale tjenester § 8-4 Samlet inntektsgradert utgiftstak for visse helsetjenester og sosiale tjenester.

Egenbetaling for trygghetsalarm

Husstandens samlede skattbare nettoinntekt før særfradrag – i henhold til forskrift til lov om sosiale tjenester mv.	Månedssats
Fra 237 649 (over 3 G)*	kr 197

*Inntektsgrensen justeres i samsvar med endring i folketrygdens grunnbeløp (G) pr. 01.05.2012

Dersom vedtak om trygghetsalarm hjemles etter sosialtjenesteloven § 4-2 a, vises det til Helse- og omsorgsdepartementets rundskriv 1-6/2006 Presisering av regelverk for egenandelsbetaling for sosiale tjenester.

Bydelene gis fullmakt til å avgjøre om de vil innkreve egenandeler på trygghetsalarm.

Transporttjenesten for forflytningshemmede - egenandel

Egenandel innenfor Oslos grenser for turer innen transporttjeneste for forflytningshemmede settes til kr 35 for voksne og kr 20 for barn under 18 år.

Egenandel for reiser til arbeid og dagsentre

Egenandel for transporttjenester for reiser til arbeid og dagsentre samt aktivitetsskole for forflytningshemmede over 16 år settes til kr 330 pr. måned.

Transporttjenesten for forflytningshemmede – prøveprosjekt i bydelene Nordstrand og Østensjø
Egenandelen for forflytningshemmede i prøveprosjektperioden settes til kr 35 for voksne og kr 20 for barn under 18 år.

Parkeringsgebyr

Parkeringsgebyr økes med 3,3 %.

Fullmakt til byrådet (generelt vedtak)

Med unntak av de takster som vil bli direkte fastsatt av bystyret, gis byrådet fullmakt til å fastsette takstene, herunder gjennomføre detaljutmøting av takstene på undertakstgrupper m.v., innenfor den ramme som bystyret har gitt.

Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing – selvkostprinsippet

I enkelte særlover står det at bystyret skal fastsette kommunale avgifter og takster. I de senere år har bystyret delegert til byrådet å fastsette takster, herunder å gjennomføre detaljutmøtingen av takstene på undertakstgrupper m.v. for takster som ikke er fastsatt direkte av bystyret. Slik delegering ble senest vedtatt i bystyresak 37/08 (generelt verbalvedtak).

Gebyrer for vann og avløp, renovasjon og feiing er regulert i egne lover og forskrifter, basert på en forutsetning om at disse skal beregnes etter selvkostprinsippet. Det foreslås en reduksjon i renovasjonsgebyret på 3 %, tilsvarende ca. kr 29 per år for en standard avfallsbeholder. Det foreslås en økning i vann- og avløpsgebyr på 9,0 %, tilsvarende ca. kr. 259 per år for en gjennomsnittsenebolig på 120 m². For feiegebyret foreslås det en økning på 18 %, tilsvarende ca. kr. 23 per år for en slik bolig.

Husholdningsrenovasjon

Satsene for renovasjonsgebyr reduseres med 3,0 %.

Gebyr og avgift vann og avløp

Satsene for gebyr og avgift for vann og avløp økes med 9,0 %.

Feiegebyr

Satsene for feiegebyr økes med 18,0 %.

Fullmakt til å justere gebyrer og avgifter for vann og avløp, renovasjon og feiing

Byrådet gis fullmakt til å justere gebyrene for vann og avløp, renovasjon og feiing basert på bystyrets vedtatte budsjett og i henhold til gjeldende forskrifter for selvkostberegning.

Nærmere om selvkostberegning vann og avløp, renovasjon og feiing

Generelt

Tabelloppsettet for selvkostberegningene følger KOSTRA-skjema 23, og er i samsvar med det som benyttes i Oslo kommunes KOSTRA-rapportering til Statistisk Sentralbyrå.

Beregningene er gjort i henhold til statens retningslinjer for selvkost. Etter selvkostmetoden skal det legges til grunn en beregnet kapitalkostnad (kalkulatoriske avskrivninger og kalkulatoriske renter) på all den kapital som anvendes uavhengig av hvordan den er finansiert (gjeld eller egenkapital). Et eventuelt overskudd eller underskudd etter selvkost avregnes mot de bundne selvkostfondene for henholdsvis vann- og avløp, renovasjon og feiing. Etter de statlige retningslinjene for selvkost skal gebyrinntektene justeres slik at det innenfor en 3-5 års periode skal gå i balanse (selvkostfondene skal således ikke brukes for å finansiere investeringer).

I beregningene er det lagt til grunn en kalkulasjonsrente på 4,98 % som svarer til effektiv rente på norske statsobligasjoner med 3 års gjenstående løpetid med tillegg av ett prosentpoeng. Nye investeringer tas med i gebyrgrunnlaget for selvkost fra og med året etter at anlegget er ferdigstilt.

Det fremgår av retningslinjene for beregning av selvkost at selvkostprinsippet tar hensyn til tidsriktighet – dvs. at brukerne skal kun betale for tjenester de selv har nytte av, og dagens brukere skal ikke subsidiere bruken til andre generasjoner.

Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer

Økonomiplan 2011-2014

Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer		Beløp i tusen kroner			
		2012	2013	2014	2015
A	Direkte driftsutgifter	576 924	575 300	573 671	572 776
B	Henførbare indirekte driftsutgifter	65 810	65 810	65 810	65 810
C	Kalkulatoriske rentekostnader	229 134	276 461	268 950	286 875
D	Kalkulatoriske avskrivninger	261 099	290 060	312 134	335 105
E	Andre inntekter	-40 923	-40 923	-40 923	-40 923
F	Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	1 092 044	1 166 708	1 179 642	1 219 643
G	Gebyrinntekter	-1 065 248	-1 116 039	-1 170 241	-1 251 855
H	Årets finansielle resultat (G-F)	-26 796	-50 669	-9 401	32 212
I	Avsetning til selvkostfond og dekning av fremført underskudd				32 212
J	Bruk av sevkostfond og fremføring av underskudd	26 796	50 669	9 401	0
K	Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	0	0	0	0
L	Saldo selvkostfond per 1.1	103 490	76 694	26 025	16 624
M	Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd				
N	Saldo selvkostfond per 31.12 (L+M+I-J)	76 694	26 025	16 624	48 836
O	Nøkkeltall:				
P	Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	98	96	99	103
Q	Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100	100	100	100

Byrådet foreslår at satsene for gebyr for vann- og avløp for 2012 økes med 9,0 %, for 2013 med 4,8 %, for 2014 med 3,9 % og for 2015 med 6,0 %. Ut fra ovenstående forutsetninger vil konsekvensen for gebyret på årsbasis, basert på en bolig på 120 kvm, være som følger:

2012: 259 kroner
 2013: 151 kroner
 2014: 128 kroner
 2015: 205 kroner

Under andre inntekter (E) er det medtatt refusjoner, inntekter knyttet til leveranser til andre kommuner samt diverse inntekter som følge av ikke planlagt arbeid for andre. I driftskostnadene er det medtatt Oslos utgifter til Vestfjordens avløpsselskap (VEAS). I kapitalkostnadene er det medtatt Oslos del av de kalkulerte kapitalkostnadene på VEAS.

Selvkostfond vann og avløp

Selvkostberegningen for vann- og avløp gir følgende utvikling av selvkostfondet:

<i>Tall i hele tusen</i>			
	IB Selvkostfond vann og avløp	Avsetning til (+) eller bruk av fond (-)	UB Selvkostfond vann og avløp
2012	103 490	-26 796	76 694
2013	76 694	-50 669	26 025
2014	26 025	-9 401	16 624
2015	16 624	32 212	48 836

Selvkostfondet forventes å ha en positiv beholdning på 103,5 mill. ved inngangen til 2012.

Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyrer

Økonomiplan 2011-2014

Beregningsgrunnlag for renovasjonsgebyrer		<i>Beløp i tusen kroner</i>			
		2012	2013	2014	2015
A	Direkte driftsutgifter	529 233	490 204	482 321	481 426
B	Henførbare indirekte driftsutgifter	61 978	61 978	61 978	61 978
C	Kalkulatoriske rentekostnader	18 070	22 533	22 227	23 154
D	Kalkulatoriske avskrivninger	17 000	14 112	22 301	20 778
E	Andre inntekter	-43 888	-43 888	-43 888	-43 888
F	Gebyrgrunnlag (A+B+C+D-E)	582 393	544 939	544 939	543 448
G	Gebyrinntekter	-567 054	-535 682	-528 718	-527 132
H	Årets finansielle resultat (G-F)	-15 339	-9 257	-16 221	-16 316
I	Avsetning til selvkostfond og dekning av fremført underskudd	0	0	0	0
J	Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd	15 339	9 257	16 221	16 316
K	Kontrollsum (subsidiert) (H-I+J)	0	0	0	0
L	Saldo selvkostfond per 1.1	59 996	44 657	35 400	19 179
M	Alternativkostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd	0	0	0	0
N	Saldo selvkostfond per 31.12 (L+M+I-J)	44 657	35 400	19 179	2 863
O	Nøkkeltall:				
P	Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	97,4	98,3	97,0	97,0
Q	Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100,0	100,0	100,0	100,0

Byrådet foreslår at satsene for gebyr for renovasjon for 2012 reduseres med 3,0 %, for 2013 med 4,4 %, for 2014 med 1,3 % og for 2015 med 0,3 %. Ut fra ovenstående forutsetninger vil konsekvensen for gebyret på årsbasis, basert på en gjennomsnitts avfallsbeholder, være som følger:

2012: - 29 kroner
2013: - 41 kroner
2014: - 11 kroner
2015: - 3 kroner

I forurensingsloven § 34 (avfallsgebyr) står det: "Kommunen skal fastsette gebyrer til dekning av kostnader forbundet med avfallssektoren, herunder innsamling, transport, mottak, oppbevaring, behandling, etterkontroll m.v. Kostnadene skal fullt ut dekkes inn gjennom gebyrene. Med kostnader

menes både kapitalkostnader og driftskostnader. For avfall som kommunen har plikt til å samle inn, motta og/eller behandle etter § 29, § 30 eller § 31 må gebyret ikke overstige kommunens kostnader". Videre sier retningslinjene at kommunen kan fremføre et akkumulert over-/underskudd fra selvkosttjenesten innenfor en 3-5 års periode. Dette samlet danner grunnlaget for fastsetting av renovasjonsgebyret.

Selvkostfond - renovasjon

Selvkostberegningen for renovasjon gir følgende utvikling av selvkostfondet:

Tall i hele tusen

	IB Selvkostfond renovasjon	Avsetning til (+) eller bruk av fond (-)	UB Selvkostfond renovasjon
2012	59 996	-15 339	44 657
2013	44 657	-9 257	35 400
2014	35 400	-16 221	19 179
2015	19 179	-16 316	2 863

Selvkostfondet forventes å ha en positiv beholdning på 60,0 mill. ved inngangen til 2012.

Beregningsgrunnlag for feiegebyr

Økonomiplan 2011-2014

Beregningsgrunnlag for feiegebyr		<i>Beløp i tusen kroner</i>			
		2012	2013	2014	2015
A	Direkte driftsutgifter	20 486	20 203	20 910	21 642
B	Henførbare indirekte driftsutgifter	1 000	1 000	1 000	1 000
C	Kalkulatoriske rentekostnader	70	76	74	67
D	Kalkulatoriske avskrivninger	167	182	196	176
E	Andre inntekter	1 229	1 229	1 229	1 229
F	Gebyrgrunnlag (A+B+C+D+E)	20 494	20 232	20 951	21 656
G	Gebyrinntekter	-21 373	-21 373	-21 373	-21 373
H	Årets finansielle resultat (G-F)	879	1 141	422	-283
I	Avsetning til selvkostfond og dekning av fremført underskudd	879	1 141	422	
J	Bruk av selvkostfond og fremføring av underskudd			0	283
K	Kontrollsum (subsidiert) (H+I+J)	0	0	0	0
L	Saldo selvkostfond pr. 01.01 *	-325	554	1 695	2 117
M	Alternativ kostnad ved bundet kapital på selvkostfond eller fremføring av underskudd				
N	Saldo selvkostfond pr. 31.12 (L+M+I+J)	554	1 695	2 117	1 834
O	Nøkkeltall:				
P	Årets finansielle dekningsgrad i % (G/F)*100	104,3	105,6	102,0	98,7
Q	Årets selvkostgrad i % (G/(F+I-J))*100	100,0	100,0	100,0	100,0

Byrådet foreslår at satsene for gebyr for feieing for 2012 økes med 18,0 %, i 2013 til 2015 foreslås det ingen endring. Ut fra ovenstående forutsetninger vil konsekvensen for gebyret på årsbasis, basert på en bolig på 120 kvm, være som følger:

2012: 23 kroner
 2013: 0 kroner
 2014: 0 kroner
 2015: 0 kroner

Feietjenesten er organisert som en selvstendig enhet med eget regnskap under kap. 650 Brann- og redningsetaten. Selvkostberegningen er basert på regnskap fra denne enheten.

Selvkostfond - feiing

Selvkostberegningen for feiing gir følgende utvikling av selvkostfondet:

Tall i hele tusen

	IB Selvkostfond feiing	Avsetning til (+) eller bruk av fond (-)	UB Selvkostfond feiing
2012	-325	879	554
2013	554	1 141	1 695
2014	1 695	422	2 117
2015	2 117	-283	1 834

Selvkostfondet forventes å ha en negativ beholdning på 0,3 mill. ved inngangen til 2012.

14. BUDSJETTEKKNISKE MERKNADER

Generelle merknader

I dette kapittelet omhandles budsjettmessige premisser som er lagt til grunn i forhold til lønns- og priskompensasjon, pensjonsberegning og omstillingsuttak mv. I tillegg presenteres en konverteringstabell som viser sammenhengen mellom budsjettall i Sak 1 Del 1 og Del 2, samt økonomiplanoversikter 2012-2015 med beskrivelse av endringer i forhold til vedtatt budsjett 2011.

Lønns- og priskompensasjon i 2012-budsjettet

Følgende forutsetninger ligger til grunn for lønns- og prisjustering av 2012-budsjettet (prosentvis vekst 2011-2012):

Kommunale lønnsutgifter	4,1
Kommunale brukerbetalinger	3,3
Deflator	3,3
Konsumprisindeks (kpi)	0,8
Kommunale driftsutgifter for øvrig	0,8
Inntekts- og formuesskatt	3,3
Statlige rammetilskudd	3,3

Teknisk gjennomgang av forutsetningene som er innarbeidet

Kompensasjon for forventet lønnsvekst fra 2011 til 2012 er på 4,1 %. Det er også innarbeidet 0,55 % kompensasjon til virksomhetene som følge av at resultatet av lønnsforhandlingene i 2011 gav en årslønnsvekst på 4,25 %, mens det i vedtatt budsjett for 2011 var forutsatt en lønnsvekst på 3,7 %. Totalt kompenseres derfor budsjettet lønnsnivå fra opprinnelig vedtatt 2011 nivå til 2012 med 4,65 %.

For bydelene benyttes det 75 % lønnsandel i deflator og 25 % forventet utvikling i kommunale driftsutgifter. Deflator for bydelene som er innarbeidet i Sak 1: $4,65 \% * 0,75 + 0,8 \% * 0,25 = 3,69 \%$ Sosialhjelpen er justert med deflator som er 3,3 %.

For Sykehjemsetaten benyttes det 85 % lønnsandel i deflator og 15 % forventet utvikling i kommunale driftsutgifter. Deflator for Sykehjemsetaten som er innarbeidet i Sak 1: $4,65 \% * 0,85 + 0,8 \% * 0,15 = 4,07 \%$. For tilskudd til Den norske kirke og andre trossamfunn er samme deflator benyttet.

For øvrige virksomheter er det innarbeidet 4,65 % som forventet lønnsvekst og 0,8 % for kommunale driftsutgifter for øvrig. For artsgruppe 13 er det benyttet kommunal deflator på 3,3 %. For artsgruppe 14 er det brukt kpi (0,8 %).

Fordeling av pensjonsutgifter til Oslo Pensjonsforsikring (OPF)

Utgiften til Oslo Pensjonsforsikring (OPF) vil være 370 mill. høyere i 2012 enn i 2011. Premien er beregnet ut fra pensjonsberettiget lønnsmasse i OPF, og økningen er innarbeidet i lønnskompensasjonen ved at pensjonspremien er økt fra 18,3 % i 2011 til 21,95 % i 2012.

Når det betales ut pensjongsgivende lønn til en ansatt, vil kostnadsstedet vedkommende tilhører automatisk bli belastet i regnskapet med et påslag for pensjonspremie i OPF på 21,95 %. Er arbeidstakeren innmeldt i annen pensjonskasse som f. eks. Statens pensjonskasse, vil den prosentsats som gjelder for denne pensjonskassen bli benyttet.

De midler som i dag ligger i virksomhetenes budsjettrammer til pensjonsutgifter tilsvarer, etter lønnskompensasjonen som er lagt inn, det nivået OPF har beregnet som samlet premiebelastning for bykasseevirksomhetene for 2012. Ny forskrift for beregning av tilskudd til private barnehager forutsetter at tilskuddet til de private barnehagene skal utmåles som en minimumsandel (94 % i annet halvår 2012, stigende til 100 % i 2014) av tilsvarende utgifter til kommunale barnehager. For at denne utmålingen skal bli korrekt er det tatt hensyn til at barnehageansatte har lavere pensjonskostnader (når dette måles i % av lønn) enn gjennomsnittlige pensjonskostnader i kommunen. For 2012 er pensjonspremien for barnehageansatte beregnet til 16,5 %.

Ordningen som ble innført i 2005 med egenandeler for nye uførepensjonister og førtidspensjonister (AFP) for virksomheter med mer enn 50 ansatte, videreføres. Virksomheter som omfattes av ordningen får kompensert dette gjennom en lavere beregnet pensjonskostnad. Denne prosentandelen vil bli innarbeidet til Tilleggsinnstillingen.

Rammereduksjon i økonomiplanperioden

For 2012 er det samlet innarbeidet en samlet rammereduksjon på ca. 460 mill. (sammenlignet med vedtatt budsjett for 2011), ca. halvparten av denne rammereduksjonen relaterer seg til at driftsrammen i 2011 er finansiert med engangsmidler.

Det vedtatte årlige omstillingsuttaket på ca 160 mill., som tilsvarer ca. 0,5 % er videreført i 2015 og fremtrer i økonomiplanskjemaer som rammereduksjon. Når det årlig innarbeides et uttak er dette både for å sikre at det holdes et løpende fokus på nødvendig arbeid med omstilling og effektivisering i kommunen innenfor alle sektorer, og at det skapes et handlingsrom for økt satsing på prioriterte områder.

I tillegg er det innarbeidet en ytterligere årlig rammereduksjon på 160 mill. (0,5 %) fra og med 2013. Uttaket er fordelt sektorvis, den enkelte virksomhet kan ha et avvikende nivå på uttaket.

Samlet utgjør innarbeidet rammereduksjon i økonomiplanperioden ca 1,4 mrd. fordelt med ca. 460 mill. i 2012 (1,4 %) og i overkant av 300 mill. årlig (0,9 %) fra og med 2013, når rammene sammenlignes med vedtatt budsjett for 2011.

Demografi

For bydelene, skolekapitlene, tannhelse og legevakt er det innarbeidet demografikompensasjon i kommende økonomiplanperiode tilsvarende 80 % av gjennomsnittskostnaden.

Spesifisert mva-refusjon for investeringer

Fra og med 2010-budsjettet er forventet mva-refusjon for det enkelte investeringsprosjekt i bykassen, spesifisert i prosjektoversiktene under den enkelte virksomhet. I prosjektoversikten fremkommer det forventet mva-refusjon for hvert av årene i økonomiplanperioden. Hensikten med endringen er at kommunens reelle kostnader ved den enkelte investering skal fremkomme.

For driftsbudsjettet fremstår ordningen ved at det på kapittel 192 Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter, inntektsføres beregnet mva-refusjon for bykasseinvesteringene samme år, mens et tilsvarende beløp utgiftsføres som overføring fra drift til investering (kapittel 980 Overføring mellom drift og investering).

Inntektskrav som følge av mva-refusjoner for investeringer er i likhet med tidligere år ikke innarbeidet i sektorenes budsjettforslag for 2012. Mva-refusjonen vil bli innarbeidet på det enkelte budsjettkapittel av byrådet i egen budsjettjusteringssak etter at bystyret har vedtatt budsjettet. Når dette innarbeides vil budsjettet beløp på kapittel 192 Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter, bli tilsvarende redusert.

For investeringer i Boligbygg Oslo KF, Omsorgsbygg Oslo KF og Undervisningsbygg Oslo KF er mva-refusjonen i likhet med forutsetningen i vedtatt økonomiplan, innarbeidet som delfinansiering i investeringsoversiktene.

For bykassen skilles det mellom ordinær overføring fra drift til investering, og den overføringen fra drift til investering som skyldes mva-refusjon på investeringer. På hovedoversikten over bykassens driftsbudsjett er dette skillet foretatt ved at det er en egen linje som viser hvor mye av overføringen fra drift til investering som skyldes refundert mva på investeringer. Dette fremgår også av hovedoversiktene for kommunale foretak.

Fra 2014 er det fra statlig side vedtatt at all mva-refusjon på investeringer regnskapsføres direkte i investeringsregnskapet. Ovennevnte ordning med å overføre mva-refusjon på investeringer fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet bortfaller derfor de 2 siste årene i kommende økonomiplanperiode.

Mål- og nøkkeltall

Mål- og nøkkeltall skal kunne benyttes i analyser i forhold til mulige forbedringspotensialer, relatert både til kostnadseffektivisering og/eller kvalitetssikring. Det er derfor fokusert på at KOSTRA-tall i størst mulig grad skal inngå i Oslo kommunes målstyring.

For lettere å kunne sammenligne bydelenes budsjetter/ressursbruk skal bydelsbudsjettene også i 2012 spesifiseres på KOSTRA-funksjoner. Bydelene vedtar sine budsjetter i etterkant av bystyrets budsjettvedtak. Bydelenes budsjett for 2012 fordelt på KOSTRA-funksjoner vil bli innarbeidet i Dok. 3 for 2012.

KOSTRA-indikatorer gir mulighet til å kunne sammenligne Oslo kommunes resultater med andre (øvrige storbyer/ landsgjennomsnitt). I tillegg betyr økt bruk av KOSTRA-indikatorer at man reduserer/fjerner dobbelrapportering.

Grunnlagstallene som var innarbeidet i byrådets årsberetning for 2010 var foreløpige tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB). SSB oppdaterer alle tidligere offentliggjorte tall ved hver ny publisering. Dette gjør at det kan være avvik mellom de resultattallene som presenteres i Sak 1 og de tall som tidligere har vært presentert i byrådets årsberetninger og SSBs KOSTRA-publikasjoner.

Budsjettall fra Sak 1 Del 2 til områder under Del 1

I Sak 1 Del 1 presenteres budsjettet fordelt på 10 områder som går på tvers av byrådsavdelingenes ansvarsområder. Konverteringstabellen nedenfor viser sammenhengen mellom budsjettall i Del 1 og Del 2. Tallene i Del 1 er bruttostørrelser med unntak av kapitlene merket * som viser nettobeløp. Inntektene for disse kapitlene er det korrigert for nederst i konverteringstabellen for å komme frem til bykassens bruttobudsjett.

Beløp i 1000 kr						
Kap.	Områder / kapitler	Fordeling	2012	2013	2014	2015
482	Handlingsprogram Groruddalen (BYU)	100 %	30 000	30 000	30 000	30 000
520	Byantikvaren (BYU)	100 %	31 028	30 844	30 660	30 476
609	Plan- og bygningsetaten (BYU)	100 %	369 947	366 861	363 776	360 691
400	Eiendoms- og byfornyelsesetaten (FIN)	100 %	171 412	170 072	168 732	167 392
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	0,1 %	1 377	1 373	1 369	1 364
481	Handlingsprogram Oslo sør (EST)	100 %	8 000	8 000	8 000	8 000
Oslo i utvikling			611 764	607 150	602 537	597 923
455	Næringsutvikling og reiseliv (FIN)	100 %	28 980	28 978	28 976	28 974
459	Næringsetaten (FIN)	100 %	48 747	47 430	47 113	46 796
Den verdiskapende byen			77 727	76 408	76 089	75 770
A04	Ufordelte midler for sektor - KOU	100 %	81 500	71 500	154 500	363 000
200	Utdanningsetaten (KOU)	100 %	343 062	342 113	341 164	340 215
203	Pedagogisk-psykologisk tjeneste (KOU)	100 %	145 278	147 155	149 328	151 360
210	Grunnskolen (KOU)	100 %	6 046 905	6 122 554	6 168 924	6 206 362
211	Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen) (KOU)	100 %	465 999	465 408	464 818	464 227
230	Videregående skoler (KOU)	100 %	2 303 074	2 391 519	2 474 351	2 489 384
231	Fagopplæring (KOU)	100 %	146 036	145 687	145 338	144 989
250	Fagskolen (KOU)	100 %	25 847	25 740	25 633	25 526
260	Spesialundervisning i egne grunnskoler (KOU)	100 %	384 870	383 447	382 023	380 600
261	Spesialundervisning i egne videreg. skoler (KOU)	100 %	55 541	55 327	55 113	54 899
294	Voksenopplæring (KOU)	100 %	602 292	614 874	608 555	602 237
Kunnskapshovedstaden			10 600 404	10 765 324	10 969 747	11 222 799
181	Overformynderiet (FIN)	100 %	16 484	16 333	16 243	16 153
590	Gravferdsetaten (KOU)	100 %	121 620	117 848	117 076	116 304
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	55 %	1 208 854	1 205 863	1 202 379	1 197 283
FO2B	Oppvekst - bydelene	71 %	1 773 383	1 768 996	1 763 885	1 756 409
FO3	Pleie og omsorg - bydelene	33 %	2 582 242	2 575 853	2 568 411	2 557 524
FO4	Økonomisk sosialhjelp - bydelene	100 %	1 546 421	1 542 595	1 538 139	1 531 619
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - kap. 304	91 %	87 025	74 409	81 979	81 979
FO3	Pleie og omsorg - kap. 304	35 %	14 679	12 551	13 828	13 828
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - kap. 308	74 %	50 429	55 434	55 434	55 434
FO2B	Oppvekst - kap. 308	72 %	7 030	7 728	7 728	7 728
FO4	Økonomisk sosialhjelp - kap. 308	100 %	17 996	19 782	19 782	19 782
174	Tannhelsetjenesten OKF - overføring (EST)	100 %	163 208	166 808	170 808	174 808
176	Arbeidstrening OKF - overføring (EST)	100 %	16 377	16 377	16 377	16 377
311	Helse- og velferdsetaten (EST)	100 %	483 064	477 004	472 145	467 285
312	Storbyavdelingen (EST)	100 %	234 083	231 985	229 887	227 789
320	Legevakten (EST)	100 %	279 757	282 001	283 245	284 289
350	Trygdeordninger (EST)	100 %	6 940	6 736	6 532	6 328
355 *	Rusmiddeletaten (EST)	100 %	455 928	444 800	439 672	434 544
360 *	Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	100 %	187 381	185 753	184 125	182 497
362	Kriminalitetsforebygging blant ungdom (EST)	100 %	5 878	5 840	5 802	5 764
384	Bydelenes hjelpemiddeltjeneste (EST)	100 %	20 968	20 968	20 968	20 968
427	Tap på utlån (EST)	100 %	3 000	3 000	7 100	7 100
428	Sosiale boligvirkemidler (EST)	100 %	419 542	417 542	417 542	417 542
Byen som stiller opp			9 702 289	9 656 205	9 639 086	9 599 332

Kap.	Områder / kapitler	Fordeling	2012	2013	2014	2015
FO2A	Barnehager - bydelene	100 %	5 884 434	5 869 875	5 852 917	5 828 108
FO2B	Oppvekst - bydelene	17 %	421 020	419 978	418 765	416 990
305	Bydelene - etablering av nye barnehager (KOU)	100 %	144 419	270 413	406 081	521 513
306	Bydelene - diverse barnehagetiltak (KOU)	100 %	117 721	115 979	99 429	73 879
Byen for de yngste			6 567 593	6 676 245	6 777 192	6 840 490
FO3	Pleie og omsorg - bydelene	67 %	5 350 698	5 337 460	5 322 040	5 299 481
FO3	Pleie og omsorg - kap. 304	65 %	27 261	23 309	25 681	25 681
313 *	Sykehjemsetaten (EST)	100 %	783 150	786 802	786 454	816 106
372	Byomfattende tiltak - avsetninger (EST)	100 %	47 667	38 667	42 667	46 667
Byen for de eldste			6 208 777	6 186 238	6 176 842	6 187 935
542	Bymiljøetaten (MOS)	35 %	508 446	483 091	480 434	477 808
643	Renovasjonsetaten - næring (MOS)	100 %	64 895	63 729	63 382	63 379
645	Energigjenvinningsetaten - husholdninger (MOS)	100 %	152 635	162 751	165 432	165 092
646	Energigjenvinningsetaten - næring (MOS)	100 %	128 977	137 683	137 683	136 979
620	Vann- og avløpsetaten - forvaltning (MOS)	100 %	743 142	745 518	734 889	651 994
640	Renovasjonsetaten - selvkost (MOS)	100 %	610 238	597 296	590 872	574 353
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	1 %	18 867	18 820	18 766	18 686
Den blå-grønne byen			2 227 200	2 208 889	2 191 458	2 088 291
542	Bymiljøetaten (MOS)	30 %	435 811	414 078	411 800	409 550
711	Kjøp av transporttjenester (MOS)	100 %	1 395 663	1 313 266	1 298 151	1 284 564
752	Andre utgifter vedr. miljø og samferdsel (MOS)	100 %	2 137	2 020	1 981	1 981
761	Sykkelprosjektet (MOS)	100 %	4 008	2 008	32	32
Transporthovedstaden			1 837 619	1 731 372	1 711 964	1 696 127
290	Oslo musikk- og kulturskole (KOU)	100 %	61 267	61 078	60 889	60 700
354	Enhet for mangfold og integrering (KOU)	100 %	15 640	15 519	15 397	15 276
501	Kultureiendommer (KOU)	100 %	50 470	50 364	50 258	48 952
502	Kulturetaten (KOU)	100 %	508 589	505 790	502 990	500 191
504	Munch-museet (KOU)	100 %	90 552	90 274	88 997	88 719
581	Den norske kirke og andre trossamfunn (KOU)	100 %	167 502	165 709	165 016	164 323
542	Bymiljøetaten (MOS)	35 %	508 446	483 091	480 434	477 808
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	2 %	46 871	46 755	46 620	46 423
FO2B	Oppvekst - bydelene	13 %	316 021	315 239	314 328	312 996
FO2B	Oppvekst - kap. 308	28 %	2 734	3 005	3 005	3 005
Kulturbymen			1 768 092	1 736 825	1 727 935	1 718 393
120	Byråd/byrådsavdelingene (BLK)	100 %	272 097	269 804	267 550	265 296
126	Div.avsetn.og tidsb. tiltak under byrådsavd. (BLK)	100 %	58 890	55 381	54 872	54 363
140	Kommuneadvokaten (BLK)	100 %	31 923	31 803	31 683	31 564
150	Rådhusets forvaltningstjeneste (BLK)	100 %	69 724	69 247	68 731	68 215
191	Tilfeldige utg. etter byrådets bestemmelse (BLK)	100 %	1 500	1 500	1 500	1 500
100	Bystyret m.v. (BYS)	100 %	111 471	109 579	108 959	108 838
101	Ordførerens kontor (BYS)	100 %	12 086	10 442	10 298	10 154
102	Tilfeldige utg. etter bystyrets bestemmelse (BYS)	100 %	2 000	2 000	2 000	2 000
109	Kontrollutvalget (BYS)	100 %	3 576	3 540	3 504	3 468
110	Kommunerevisjonen (BYS)	100 %	60 826	60 324	59 822	59 320
111	Ombud for brukere av helse- og sosialtj.(BYS)	100 %	18 666	18 192	18 078	17 964
112	Stortingsvalg og kommunevalg (BYS)	100 %	5 195	56 000	4 700	65 000
122	Div. virksomheter og prosj. under FIN (FIN)	100 %	92 094	47 196	46 921	46 646
125 *	Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	100 %	132 145	131 887	130 429	128 972
130	Kemnerkontoret (FIN)	100 %	272 514	269 275	266 034	262 792
124	Forsikringer (FIN)	100 %	141 000	141 000	141 000	141 000
192	Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter (FIN)	100 %	660 400	672 800	727 200	771 600
199	Avsetning til tilleggsbevilgninger (FIN)	100 %	25 000	25 000	25 000	25 000
426	Tap på lånegarantier (FIN)	100 %	9 000	9 000	9 000	9 000
184	Beredskapssetaten (MOS)	100 %	5 750	5 750	5 750	5 749
650	Brann- og redningsetaten (MOS)	100 %	374 843	374 493	374 109	372 929
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - bydelene	42 %	933 204	930 895	928 206	924 272
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - kap. 304	9 %	8 997	7 693	8 476	8 476
FO1	Helse, sosial og nærmiljø - kap. 308	26 %	17 535	19 275	19 275	19 275
Organisasjon og sikkerhet			3 320 436	3 322 076	3 313 096	3 403 392
Sum områder			42 921 900	42 966 732	43 185 947	43 430 452

Kap.	Områder / kapitler	2012	2013	2014	2015
	Sum områder	42 921 900	42 966 732	43 185 947	43 430 452
	Korrigerer for nettokapitlers inntekter				
125	Utviklings- og kompetanseetaten (FIN)	386 720	386 720	386 720	386 720
313	Sykehjemsetaten (EST)	3 578 618	3 572 591	3 566 564	3 560 537
355	Rusmiddeletaten (EST)	165 260	165 150	165 040	164 930
360	Barne- og familieetaten - barnevern (EST)	404 360	402 988	401 616	400 244
-	Sum korrigerer nettokapitler	4 534 958	4 527 449	4 519 940	4 512 431
FINF	Korrigerer for finansutgifter	21 800	21 710	21 620	21 530
	Sum brutto driftsutgifter	47 478 658	47 515 891	47 727 507	47 964 413

Brutto driftsutgifter pr. sektor:

Bydelene (EST og KOU)	20 579 218	20 643 280	20 716 523	20 721 732
Eldre og sosiale tjenester - byomfattende (EST)	7 263 181	7 233 012	7 224 544	7 241 775
Kultur og utdanning (KOU)	11 616 044	11 771 906	11 970 370	12 217 264
Byutvikling (BYU)	430 975	427 705	424 436	421 167
Miljø og samferdsel, miljø (MOS)	3 581 610	3 441 961	3 419 188	3 395 871
Miljø og samferdsel, selvfinans. miljøetater (MOS)	1 353 380	1 342 814	1 325 761	1 226 347
Byrådslederens kontor (BLK)	434 134	427 735	424 336	420 938
Finans - næring (FIN)	249 139	246 480	244 821	243 162
Finans - kommune (FIN)	899 957	851 411	846 347	841 283
Bystyrets organer (BYS)	213 820	260 077	207 361	266 744
Avsetningskapitler (FIN)	835 400	847 800	902 200	946 600
Finansposter (FIN)	21 800	21 710	21 620	21 530
Sum bruttobudsjett - bykasse	47 478 658	47 515 891	47 727 507	47 964 413

Endringer i kapittelinnndelingen

Sektortilhørighet

I byrådets forslag til budsjett for 2012 anvendes følgende forkortelser for å angi hvor det enkelte budsjettkapittel hører til:

B	Bydelene (EST og KOU)
BLK	Byrådslederens kontor
BYS	Bystyrets organer
BYU	Byrådsavdeling for byutvikling
EST	Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester
FIN	Byrådsavdeling for finans og næring
KOU	Byrådsavdeling for kultur og utdanning
MOS	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
FIN	Finansposter

Diverse endringer

Utgåtte/ikke aktive budsjettkapitler:

I forbindelse med Sentral etatsreform og opprettelse av Bymiljøetaten er følgende kapitler utgått:

540	Friluftsetaten (MOS)
541	Idrettsetaten (MOS)
760	Samferdselsetaten (MOS)
763	Trafikketaten (MOS)
770	Enøketaten (MOS)

Nye budsjettkapitler:

051	Klima og energi Oslo KF (MOS)
542	Bymiljøetaten (MOS)

Områder med endret organisering:

Navn	Fra	Til
Klima og energifondet *)	Bykassen	KF
Kalkulatoriske avskrivninger og renter	Netto finansinntekter	Sektor: Finansposter

*) Som følge av at kapittel 051 Klima og energi Oslo KF er opprettet avvikles bykassens kapittel 770 Enøketaten, og Klima og energifondet overføres fra bykassen til det nye foretaket.

Budsjettkapitler som har fått nye betegnelser:

Gamle betegnelser	Nye betegnelser
304 Bydelene – psykisk helsearbeid (EST)	304 Bydelene – avsetninger helse og eldreomsorg (EST)
308 Bydelene – avsetninger (EST)	308 Bydelene – avsetninger sosiale tjenester, barnevern og rusomsorg (EST)

Økonomiplanoversikter med spesifikasjon av endringer

Økonomiplanramme 2012-2015 for bydelssektoren

Nedenfor vises samlet ramme for bydelene inkludert avsetningskapitlene 304, 305, 306 og 308

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	19 644,8	19 674,6	19 768,7	19 798,3	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	19 644,8	19 644,8	19 644,8	19 644,8	19 644,8
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-1,4	-9,1	-9,1	-9,1
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		151,7	8,7	-62,3	-149,3
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	19 644,8	19 795,1	19 644,4	19 573,4	19 486,4
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-2,5	-46,5	-34,5	-34,5
+/- Justering for demografiske forhold		232,6	495,0	688,8	871,8
+/- Spesifiserte rammeendringer		15,0	192,0	311,1	401,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-219,4	-400,1	-580,8	-761,4
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		25,6	240,4	384,6	476,8
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		758,5	758,5	758,5	758,5
=ØKONOMIPLAN (brutto)	19 644,8	20 579,2	20 643,3	20 716,5	20 721,7
Salgs- og leieinntekter	-1 480,7	-1 541,9	-1 541,9	-1 541,9	-1 541,9
Refusjoner	-1 656,7	-1 721,7	-1 721,7	-1 721,7	-1 721,7
Overføringsinntekter	-475,6	-496,6	-496,6	-496,6	-496,6
=Sum driftsinntekter	-3 613,0	-3 760,3	-3 760,3	-3 760,3	-3 760,3
=ØKONOMIPLAN (netto)	16 031,8	16 818,9	16 883,0	16 956,2	16 961,5

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011

0,1 %

1,2 %

2,0 %

2,4 %

Tabellen ovenfor viser samlet sektorramme for bydelene: Fordelt til bydelene og avsetninger på kapitlene 304, 305, 306, og 308.. Dette er samme oversikt som benyttes for samlet bydelssektor i Sak 1/2012 foran i kapittel 03 Bydelene EST og KOU. Oversikten viser at sektorrammen inklusiv avsetningskapitler har en økning i *Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok. 3/2011* på 25,6 mill. Lønns- og prisjustering utgjør 758,5 mill. Det er innarbeidet 232,6 mill. i demografiskompensasjon, og det er innarbeidet en rammereduksjon i forhold til Dok 3/2011 på 219,4 mill., hvorav 80 mill. gjelder reduksjon i bydelsfordelt ramme, som følge av statlig tilskudd "i 2010, "eldremilliarden", som ble innarbeidet i 2011, men som ikke er videreført.

Bydelenes budsjettammer

Beløp i mill. kroner

Rammer	Forslag budsjett 2012
Netto ramme bydelssektoren	16 818,9
Statstilskudd på kap. 304 Bydelene - avsetninger helse og	32,7
Statstilskudd på kap. 305 Bydelene - etablering av barnehager	
Bydelssektorens samlede budsjettamme	16 851,6
<i>Disponering av samlet ramme:</i>	
Bydelsfordelt ramme	16 355,8
Sentrale avsetninger, kap. 304, 305, 306 og 308	495,8
Bydelssektorens samlede budsjettamme	16 851,6

For ytterligere spesifikasjon av endringer vises det til oversiktene som følger

Samlet bydelsfordelt ramme,

eksklusiv avsetningskapitlene 304, 305, 306 og 308

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	18 936,0	18 857,4	18 858,6	18 890,4	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	18 936,0	18 936,0	18 936,0	18 936,0	18 936,0
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-6,1	-17,3	-17,3	-17,3
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		528,6	522,0	538,8	538,8
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	18 936,0	19 458,5	19 440,7	19 457,5	19 457,5
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		20,0			
+/- Justering for demografiske forhold		112,0	238,0	344,0	440,0
+/- Spesifiserte rammeendringer		-20,9	21,9	21,9	21,9
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-219,4	-400,1	-580,8	-761,4
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-108,3	-140,1	-214,8	-299,5
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		733,1	733,1	733,1	733,1
=ØKONOMIPLAN (brutto)	18 936,0	20 083,4	20 033,7	19 975,8	19 891,2
Salgs- og leieinntekter	-1 480,7	-1 541,9	-1 541,9	-1 541,9	-1 541,9
Refusjoner	-1 656,7	-1 721,7	-1 721,7	-1 721,7	-1 721,7
Overføringsinntekter	-449,1	-463,9	-463,9	-463,9	-463,9
=Sum driftsinntekter	-3 586,5	-3 727,6	-3 727,6	-3 727,6	-3 727,6
=ØKONOMIPLAN (netto)	15 349,5	16 355,8	16 306,1	16 248,2	16 163,6

*) 2011 prisnivå

Forskjellen mellom samlet sektor ramme og bydelsfordelt ramme er avsetningskapitlene. Avsetninger på disse kapitlene skal i hovedsak tildeles bydelene gjennom budsjettåret. I Grønt hefte presenteres endring per bydel i "korrigert budsjett" uten å ta hensyn til hva bydelene får tildelt gjennom avsetninger i budsjettåret.

Kommentarer til endringer i økonomiplanskjemaene for Samlet bydelsfordelt ramme og for kap. 304, 305, 306 og 308.

Nedenfor er endringer i bydelsfordelt ramme kommentert. Deretter kommer kommentarer til avsetningskapitlene 304, 305, 306 og 308. Det vises til at 304 og 308 er ytterligere beskrevet under kapittel 3.1. Bydelene EST. Avsetningskapitlene 305 og 306 er beskrevet under kapittel 3.2. Bydelene Barnehauger KOU. Avsetningskapitlene er også beskrevet i Grønt hefte.

Omstillingsuttak

Omstillingsuttak er flyttet i økonomiplanskjema til uspesifiserte rammeendringer.

Oppgaveendringer mellom sektorer

2,7 mill. gjelder at intermediæravdelingene er overført fra bydelene til kap. 372 under EST byomfattende 7,7 mill. gjelder redusert ramme fra 2013 da forsøksordning lokale veier opphører
Øvrig endringer gjelder justeringer mellom bydelsfordelt og avsetningskapitlene

Andre aktivitetsnøytrale forhold

119 mill. gjelder økt brutto ramme som følge av prisjustering av bydelsinntektene med 3,3%
27 mill. er videreføring av styrking av barnevernet i budsjett 2011. 3 mill. til styrking av barnevernstiltak er videreført på kap. 372 EST byomfattende
3,9 mill. gjelder overføring av Oslo piloten til bydelene
5,8 mill. i 2012 til kompensasjon til økte kostnader private barnehager . Videreført med 4,8 mill. i 2012 og fra 2014 med 21 mill. årlig
242,7 mill. er overført fra kap. 305 til bydelsrammen som følge av etablerte plasser i 2010
35 mill. – avsetningen til høye kostnader i barnevernet avvikles og overføres bydelsrammen fra 2012|
9 mill. er innarbeidet til dekning av kostnader ved endring av forskrift om tilskudd til private barnehager
13,5 mill. til dekning av økte pensjonskostnader innenfor FO2A (15% til 16,6%)
23 mill. til dekning av økte minimumsforpliktelser overfor private barnehager
29 mill. til dekning av manglende prisjustering av foreldrebetaling i barnehager
21,8 mill. relaterer seg til at kapitlet i 2011 fikk redusert demografiskompensasjonen fra 100 til 80%. Det første året ble reduksjonen kodet som en rammereduksjon.

Tidsbegrensede tiltak

20 mill. innarbeidet i 2012 som følge av at prognosen for TT-tjenester har økt tilsvarende

Justering for demografiske forhold

Det er innarbeidet samlet 112 mill. i 2012 i demografisk kompensasjon for befolkningsøkningen. Kompensasjonen fordeler seg med 29 mill. på FO2B og 83 mill. på FO3.

Spesifiserte rammeendringer

21,9 mill. er tilbakeført bydelsrammen, som gjelder merforbruk i 2009 dekket over 2 år.
42,8 mill. gjelder merforbruk i 2010, som skal dekkes over to år, som trekkes ut av rammen.
7 mill. er trukket ut av FO2A og overført Omsorgsbygg til dekning av indre vedlikehold i barnehagene
6 mill. årlig økning til dekning av økt antall flyktninger
2 mill. til økt ramme til gratis oppholdsbetaling for tilbud til barn i 8.-10. trinn med særskilte behov

Upesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet 219 mill. i uspesifisert rammereduksjon

Forventet lønns- og prisjustering

Kompensasjon for forventet pris- og lønnsutvikling er innarbeidet med 733 mill. i 2012

Salgs- og leieinntekter, refusjoner og overføringsinntekter

Inntektene i bydelssektoren er prisjustert med 3,3 % og økt med 119 mill. til samlet 3,7 mrd.

Økonomiplanrammens bydelsfordelte budsjettendring og bydelsfordelt endring i korrigert budsjett i Grønt hefteØkonomiplanoversiktens bydelsfordelte budsjettendring og bydelsfordelt endring i tabell 3.4

Økonomiplanen for bydelssektoren samlet inkludert avsetningskapitler viser at det i 2012 er en økning på 25,6 mill. i *Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok. 3/11* (jf. økonomiplanoversikten i kap. 14). For bydelsfordelt ramme eksklusiv avsetningskapitler er det en tilsvarende reduksjon på 108,3 mill. Tabell 3.2 viser sammenhengen mellom dette tallet og bydelsfordelt endring slik den presenteres i tabell 3.4. Dette innebærer at omstillingsuttaket ikke betraktes som nøytralt, men som en del av budsjettendringen.

Tabell 3.2 Sammenheng mellom økonomiplanoversiktens bydelsfordelte midler og beregning av endring i Grønt hefte *Beløp i 1000 kr*

Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok.3 (jf. økonomiplanoversikt)	-108 267
Endringer som gjelder økonomisk sosialhjelp (inngår ikke i korrigert budsjett)	1 000
= Endringer som gjelder ordinær drift (før korrigeringer)	-107 267
Inndekning av merforbruk over 2 år tas hensyn til i korrigert budsjett	20 850
Indre vedlikehold barnehager over til Omsorgsbygg Oslo KF	7 000
Ekstramidler (engangs) til TT i 2012 pga økte utgifter	-20 000
Øvrige endringer	2 680
= Differanse mellom Budsjett 2012 (før lønns- og priskomp.) og korrigert budsjett 2011	-96 737

Reduksjonen på 96,7 mill. tilsvarer -0,7 % av sum korrigert budsjett for 2011. Dette varierer imidlertid mellom bydelene, slik tabell 3.4 viser. I Grønt hefte er det, som tidligere år, korrigert for inndekning av underskudd. Tidligere merforbruk dekket over to år påvirker handlingsrommet til den enkelte bydel.

Bydel Bjerke og Bydel Østensjø får tilbakeført det tidligere uttrekket i 2011 på 7,9 mill. og 14,0 mill. Bydelene St. Hanshaugen, Ullern, Østensjø og Søndre Nordstrand får samlet et trekk i 2012 på 42,8 mill. Netto utgjør dette 20,8 mill. Kompensasjonen for demografi fordelt til bydelene på 112 mill. er ikke inkludert i korrigert budsjett, og er dermed inkludert i vekst/reduksjon for den enkelte bydel i tabell 3.4. i kap. 3 foran.

Kap. 304 - Bydelene - avsetninger helse og eldreomsorg

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	27,5	27,5	27,5	27,5	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	27,5	27,5	27,5	27,5	27,5
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		97,9	97,9	97,9	97,9
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	27,5	125,3	125,3	125,3	125,3
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		12,0	-12,0		
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		-4,0			
+/- Uspesifiserte rammeendringer					
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		8,0	-12,0		
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		4,6	4,6	4,6	4,6
=ØKONOMIPLAN (brutto)	27,5	138,0	118,0	130,0	130,0
Salgs- og leieinntekter					
Refusjoner					
Overføringsinntekter	-26,5	-32,7	-32,7	-32,7	-32,7
=Sum driftsinntekter	-26,5	-32,7	-32,7	-32,7	-32,7
=ØKONOMIPLAN (netto)	0,9	105,3	85,3	97,3	97,3

*) 2011 prisnivå

Følgende er avsatt på kap. 304

Generell avsetning psykisk helsearbeid (FO1)	2 181
Storbyprosjekter psykisk helsearbeid (FO1)	25 280
Prosjekteringsmidler Storbylegevakt (FO1)	12 000
Samhandlingsreform (FO1)	22 000
Samhandlingsreformen - samhandling med sykehus (FO1)	5 000
Kjøp av helsetjenester i EØS-området (FO1)	3 300
Turnusleger (FO1)	6 500
Prosjekter (inkl. oppfølging av bydelene) og lønn (FO1)	7 000
Sentrumsansvar Bydel St. Hanshaugen (FO1)	2 000
IKT-tiltak arbeidsplansystem (FO1)	4 000
Folkehelsearbeid (FO1)	1 000
Handlingsplan prostitusjon (FO1)	800
IKT-tiltak helsestasjon (FO2B)	500
Ernæring, pleie og omsorg, hjemmebaserte tjenester (FO3)	1 500
Videreføring av prosjekter i eldreomsorgen (FO3)	18 000
Personelltiltak eldreomsorgen (FO3)	5 000
Omsorg+ buffer (FO3)	5 000
Hjemme best (FO3)	2 500
Oppfølgings- og utviklingstiltak (FO3)	4 000
Norskopplæring hjemmebaserte tjenester (FO3)	4 000
Ufordelt avsetning, EST-sektor	6 402
Sum kap. 304	137 963

Kapittel 305 – Bydelene – etablering av nye barnehager

Beløp i mill.					
Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	327,2	450,3	537,4	556,8	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	327,2	327,2	327,2	327,2	327,2
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-363,3	-499,7	-587,5	-674,5
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	327,2	-36,1	-172,5	-260,3	-347,3
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte					
+/- Justering for demografiske forhold		120,6	257,0	344,8	431,8
+/- Spesifiserte rammeendringer		48,6	174,6	310,3	425,7
+/- Uspesifiserte rammeendringer					
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		169,2	431,6	655,1	857,5
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		11,3	11,3	11,3	11,3
=ØKONOMIPLAN (brutto)	327,2	144,4	270,4	406,1	521,5
Salgs- og leieinntekter					
Refusjoner					
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
=ØKONOMIPLAN (netto)	327,2	144,4	270,4	406,1	521,5

*) 2011 prisnivå

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Midler til drift av plasser etablert i 2010 er overført til bydelsrammen. Dette utgjør 242,7 mill per år i perioden 2012-2015.

4,6 mill. relaterer seg til at UDEs kapitler i 2011 fikk redusert demografikompensasjonen fra 100 % til 80 %. Det første året ble reduksjonen kodet som rammereduksjon.

Justering for demografiske forhold

Det er kompensert for befolkningsvekst med 120,6 mill. 2012. Kompensasjonen vokser til 431,8 mill. i 2015.

Spesifiserte rammeendringer

Utvidelsen av barnehagekapasiteten for å øke dekningsgraden er kompensert med 48,6 mill. i 2012 og vokser til 425,78 mill. i 2015.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale side 1.

Kapittel 306 – Bydelene - diverse barnehagetiltak

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	125,7	134,3	136,5	115,0	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	125,7	125,7	125,7	125,7	125,7
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold					
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	125,7	125,7	125,7	125,7	125,7
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		-9,4	-11,1	-27,7	-53,2
+/- Uspesifiserte rammeendringer					
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-12,4	-14,1	-30,7	-56,2
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		4,4	4,4	4,4	4,4
=ØKONOMIPLAN (brutto)	125,7	117,7	116,0	99,4	73,9
Salgs- og leieinntekter					
Refusjoner					
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
=ØKONOMIPLAN (netto)	125,7	117,7	116,0	99,4	73,9

*) 2011 prisnivå

Tidsbegrensede tiltak

3 mill. avsatt til lekeplasser og utearealer i kommunale barnehager i 2011 er trukket ut fra 2012.

Spesifiserte rammeendringer

5 mill. avsatt til IKT-relaterte utgifter i barnehagesektoren er trukket ut fra 2012.

Merkostnader til midlertidige barnehager er økt med 12 mill.

Avsetningen til arbeidsplassbasert førskolelærerutdanning er redusert med 7,3 mill.

Avsetningen til barnehageprosjektet for etablering av flere plasser er redusert med 1,2 mill.

Avsetningen til økonomisk likebehandling av private barnehager er redusert med 8 mill.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale side 1.

Kap. 308 Bydelene –Avsetninger sosiale tjenester, barnevern og rusomsorg

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	228,4	205,2	208,7	208,7	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	228,4	228,4	228,4	228,4	228,4
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		4,7	8,2	8,2	8,2
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-111,4	-111,4	-111,4	-111,4
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	228,4	121,6	125,1	125,1	125,1
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-31,5	-31,5	-31,5	-31,5
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		0,6	6,6	6,6	6,6
+/- Uspesifiserte rammeendringer					
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-30,9	-24,9	-24,9	-24,9
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		5,0	5,0	5,0	5,0
=ØKONOMIPLAN (brutto)	228,4	95,7	105,2	105,2	105,2
Salgs- og leieinntekter					
Refusjoner					
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
=ØKONOMIPLAN (netto)	228,4	95,7	105,2	105,2	105,2

*) 2011 prisnivå

Følgende avsetninger er budsjettet på kap. 308

Sosialhjelpsavsetning flyktninger (FO1)	48 800
IKT-tiltak kommunal bolig (FO1)	2 700
IKT-tiltak introduksjonsstønad (FO1)	250
IKT-tiltak individuell plan (FO1)	3 000
IKT-tiltak sosialtjenesten - FASIT (FO1)	11 000
Ungdomstiltak (FO2B)	9 523
Bystyremelding 2/2010 Ung i Oslo	3 000
IKT-tiltak barnevern (FO2B)	250
Sosialhjelpsavsetning flyktninger (FO4)	12 200
Sosialhjelpsavsetning (FO4)	5 000
Sum kap. 308	95 723

Eldre og sosiale tjenester - Byomfattende tiltak

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	6 989,1	6 928,1	6 914,3	6 918,2	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	6 989,1	6 989,1	6 989,1	6 989,1	6 989,1
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-2,9	-2,9	-2,9	-2,9
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		2,3	1,3	6,4	37,4
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	6 989,1	6 988,4	6 987,4	6 992,5	7 023,5
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-43,0	-48,0	-48,0	-48,0
+/- Justering for demografiske forhold		10,3	16,1	21,3	26,3
+/- Spesifiserte rammeendringer		15,0	3,8	7,8	11,8
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-32,9	-51,6	-74,4	-97,2
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-50,6	-79,7	-93,3	-107,1
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		325,3	325,3	325,3	325,3
=ØKONOMIPLAN (brutto)	6 989,1	7 263,2	7 233,0	7 224,5	7 241,8
Salgs- og leieinntekter	-155,5	-161,0	-161,0	-161,0	-161,0
Refusjoner	-4 160,2	-4 309,6	-4 302,1	-4 294,6	-4 287,1
Overføringsinntekter	-241,1	-241,4	-241,4	-241,4	-241,4
=Sum driftsinntekter	-4 556,8	-4 712,1	-4 704,6	-4 697,1	-4 689,5
=ØKONOMIPLAN (netto)	2 432,2	2 551,1	2 528,5	2 527,5	2 552,2

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011

-0,7 %   -1,1 %   -1,3 %   -1,5 %

Oppgaveendringer mellom sektorer

Kap.311 Helse- og velferdsetaten, redusert med 4,355 mill. ihht BYR 1027/11 Utvikling av ny Bymiljøetat.

Kap. 372 Avsetninger – byomfattende tiltak, 2,730 mill. fra bydelsrammen knyttet til flytting av ansvaret for intermediære enheter

Kap. 372 Avsetninger – byomfattende tiltak, 0,500 mill. tilbakeført avsetninger bydelsrammen

Kap 384 Bydelens hjelpemiddeltjeneste, engangsbevilgning på 0,800 mill. knyttet til etablering trukket ut

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Kap.174 Tannhelsetjenesten, 1 mill. i kompensasjon for økte pensjonsutgifter

Kap.174 Tannhelsetjenesten, 0,400 mill. teknisk endring (fra *Uspesifiserte rammeendringer*)

Kap. 313 Sykehjemsetaten, 17 mill. er trukket ut og overført kap 192 vedr. oppfølging av pensjoner

Kap. 313 Sykehjemsetaten, 0,500 mill. i husleiekompensasjon som følge av oljefyrutfasing

Kap. 320 Legevakten, 0,300 mill. teknisk endring (fra *Uspesifiserte rammeendringer*)

Kap. 360 Barne- og familieetaten, 3,900 mill. trukket ut som følge av justering midler til krisesentervirksomhet

Kap. 372 Byomfattende tiltak – avsetninger (EST), 3 mill. øremerket satsing barnevern

Kap. 428 Sosiale boligvirkemidler, det er lagt inn 18 mill. for økte utgifter i ordningen boligkommunal bostøtte (BKB)

Tidsbegrensede tiltak

Kap. 174 Tannhelsetjenesten, det er lagt inn 4 mill til videreføring av drift jf uttrekk av 6,8 mill. bevilget for 2011.

Kap. 311 Helse- og velferdsetaten, 13,004 mill. i tilskudd- frivillighetsmidler til organisasjoner/tiltak innenfor helse- og sosialsektoren, påplussset for 2011 under bystyrets behandling av budsjett for 2011-2014, er ikke videreført.

Kap. 312 Storbyavdelingen, 0,415 mill. i tilskudd til organisasjoner/tiltak innenfor helse- og sosialsektoren, påplussset for 2011 under bystyrets behandling av budsjett for 2011-2014, er ikke videreført.

Kap. 312 Storbyavdelingen, 2,4 mill til Pro-senteret, for 2011 påplussset under bystyrets behandling av budsjett for 2011-2014 er ikke videreført

Kap. 312 Storbyavdelingen, 2,3 mill til Natthjemmet, for 2011 påplussset under bystyrets behandling av budsjett for 2011-2014 er ikke videreført

Kap. 312 Storbyavdelingen, kommunal andel av finansiering Fri retthjelp, 2,4 mill. er trukket ut

Kap. 320 Legevakten, 0,085 mill. er trukket ut som følge av justering rammen og tilskuddet til Klinikk for seksuell opplysning

Kap. 355 Rusmiddeletaten, 3,814 mill. i tilskudd- frivillighetsmidler til organisasjoner/tiltak innenfor helse- og sosialsektoren, påplussset for 2011 under bystyrets behandling av budsjett for 2011-2014, er ikke videreført. 4,2 mill. drift av Prindsen trukket ut herfra og budsjettert som *Spesifiserte rammeendringer* i 2012

Kap. 362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom, 0,550 mill til Gatemeulingsprosjekt og 0,6 mill. til Oslo Røde Kors (ress.senter Mortenstud) er ikke videreført

Kap. 372 Avsetninger - byomfattende tiltak, trukket ut 13,423 mill. div tiltak. 8 mill.(Lottesykehjem og trivselstiltak sykehjem) videreført som *Spesifiserte rammeendringer* i 2012

Kap. 372 Avsetninger – byomfattende tiltak, det er lagt inn 5 mill. til pilotprosjekt Smarthusteknologi i 2012

Kap. 481 Handlingsprogram Oslo sør, økt tilskudd på 2 mill. under bystyrets behandling av budsjett 2011-2014 er ikke videreført.

Justering for demografiske forhold

Kap. 174 Tannhelsetjenesten, 2 mill.

Kap. 311 Helse- og velferdsetaten, 6,4 mill. (basistilskudd fastleger)

Kap. 320 Legevakten, 1,9 mill.

Spesifiserte rammeendringer

Kap. 311 Helse- og velferdsetaten, midler til styrking av innkreving integreringstilskudd flyktninger er trukket ut med 1,2 mill. fra 2013

Kap. 320 Legevakten, budsjett for Sosial ambulant vaktjeneste (SAA) er overført fra bydelsrammen med 1 mill.

Kap. 355 Rusmiddeletaten, det er lagt inn 2 mill til utvidelse av tilbudet ved Stensløkka ressurscenter

Kap. 355 Rusmiddeletaten, det er lagt inn 4 mill for å videreføre tilbudet ved Akuttinstitusjonen Prindsen

Kap. 372 Avsetninger – byomfattende tiltak, det er avsatt 4 mill til 8 Lottesykehjem og 4 mill til trivselstiltak i sykehjem, midlene er overført fra sentrale avsetninger bydelene (4 mill.) og kap. 313 Sykehjemsetaten

Kap. 372 Avsetninger – byomfattende tiltak, driftsfølgvirkning av investeringer i boliger til vanskeligstilte, 630 mill i perioden 2011-2014 er lagt inn med 4 mill. i 2013, 8 mill. i 2014 og 12 mill. i 2015, i alt 24 mill i planperioden.

Uspesifiserte rammeendringer

I alt 32,867 mill. i 2012 stigende til 97,173 mill. i 2015 fordelt som følger:

Kap. 174 Tannhelsetjenesten, uspesifisert rammekutt 1,375 mill.

Kap. 311 Helse- og velferdsetaten, uspesifisert rammekutt 2012, 4,713 mill. økende til 15,392 mill. i 2015.

Kap. 312 Storbyavdelingen, uspesifisert rammekutt 2012, 2,695 mill. økende til 8,989 mill. i 2015

Kap. 313 Sykehjemsetaten, uspesifisert rammekutt 2012, 14,691 mill. økende til 29,816 mill. i 2015

Kap. 320 Legevakten, uspesifisert rammekutt 2012, 2,461 mill. økende til 5,329 mill. i 2015

Kap. 350 Trygdeordninger, uspesifisert rammekutt 2012, 0,232 mill. økende til 0,844 mill. 2015

Kap. 355 Rusmiddeletaten, uspesifisert rammekutt 2012, 4,893 mill. økende til 20,161 mill. i 2015

Kap. 360 Barne- og familieetaten, uspesifisert rammekutt 2012, 1,349 mill. økende til 4,780 mill. i 2015

Kap. 362 Kriminalitetsforebygging blant ungdom, uspesifisert rammekutt 2012, 0,078 mill. økende til 0,192 mill. i 2015

Kap. 372 Avsetninger – byomfattende tiltak, uspesifisert rammekutt 2012, 0,258 mill.

Kap. 384 Bydelens hjelpemiddeltjeneste, uspesifisert rammekutt 2012, 0,122 mill.

Kultur og utdanning

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	11 124,9	11 216,2	11 407,9	11 579,0	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	11 124,9	11 124,9	11 124,9	11 124,9	11 124,9
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-3,6	-3,6	-3,6	-3,6
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		24,5	19,5	14,5	14,5
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	11 124,9	11 145,8	11 140,8	11 135,8	11 135,8
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-66,4	-70,5	-71,5	-71,5
+/- Justering for demografiske forhold		89,9	202,8	329,2	444,8
+/- Spesifiserte rammeendringer		182,0	304,2	465,0	678,9
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-143,3	-213,4	-296,1	-378,7
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		62,3	223,1	426,6	673,5
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		407,9	407,9	407,9	407,9
=ØKONOMIPLAN (brutto)	11 124,9	11 616,0	11 771,9	11 970,4	12 217,3
Salgs- og leieinntekter	-541,6	-557,9	-558,2	-557,4	-557,7
Refusjoner	-802,0	-830,6	-830,6	-830,6	-830,6
Overføringsinntekter	-22,5	-24,9	-24,9	-24,9	-24,3
=Sum driftsinntekter	-1 366,1	-1 413,4	-1 413,7	-1 412,9	-1 412,6
=ØKONOMIPLAN (netto)	9 758,8	10 202,6	10 358,2	10 557,5	10 804,7

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011 0,6 % 2,0 % 3,8 % 6,0 %

Oppgaveendringer mellom sektorer

Det er overført 3,6 mill. i husleiemidler fra Utdanningsetaten til Idrettsetaten for flerbrukshaller.

Andre aktivitetsnøytrale forhold

15 mill. lagt inn i 2011 til paviljonger er trukket ut fra 2012. Denne reduksjonen nulles imidlertid ut av påplussning av 15 mill., se omtale under Spesifiserte rammeendringer.

23,8 mill. relaterer seg til at UDEs kapitler i 2011 fikk redusert demografiskompensasjonen fra 100 % til 80 %. Det første året ble reduksjonen kodet som rammereduksjon.

7,9 mill. er lagt inn til økt husleie for Oslo Katedralskole.

Det er lagt inn 6,4 mill. til økte kostnader til prøvenemnder.

Fra 2012 er det lagt inn 1,7 mill. til delvis kompensasjon for økt husleie pga utfasing av oljefyr ved skolene. Øvrig husleieøkning forutsettes finansiert ved lavere driftskostnader for skolene.

Fra 2013 er det trukket ut 5 mill. som følge av mer effektive skolearealer. Fra 2014 økes uttrekket til 10 mill.

Det er lagt inn 1,7 mill. årlig til økt aktivitet som følge av statstilskudd til pasientbibliotek.

Det er lagt inn helårseffekt av husleie for rehabiliteringen av Vigeland-museet med 2,5 mill.

Det er trukket ut 3,9 mill. som følge av endret føring av merverdiavgift for museene.

Det er trukket ut 0,5 mill. hos Munch-museet som følge av nedjusterte inntekter.

Tidsbegrensede tiltak

Det er trukket ut følgende tidsbegrensede avsetninger i 2012:

- 15 mill. avsatt til paviljonger hos Utdanningsetaten i 2010 og 2011.
- 10 mill. avsatt til styrkingstiltak ved skoler med høy minoritetsandel.
- 4 mill. til oppstart av kulturstasjon på Røa og reduksjon av ventelister på OMK.
- 2 mill. avsatt til kurs for spesialpedagogisk personale i 2011.

- 2,1 mill. på Kap. 354 Enhet for mangfold og integrering (tilskudd til LLH, MIRA-senteret, Jobb X, Agenda X og Quo Vadis)
- 9,3 mill. til Oslo Nye Teater, Nordic Black Theater, Christian Radich, Minnesmerke på Hasle, Pellegruppa, Solstua, BURO og Ung medbestemmelse.
- 7 mill. avsatt til kunst og kultur (til en rekke spesifiserte tiltak)
- 1 mill. avsatt til barne- og ungdomsorganisasjoner (hodestøtte).
- 5,2 mill. til oppstartskostnad for varemerkeregistrering av Munch og Vigeland.
- 3,6 mill. til inventar i nye bibliotekfilialer.
- Av det økte tilskuddet i 2011 til kap. 581 Den norske kirke og andre trossamfunn er 10,2 mill. trukket ut fra 2012. Uttrekket er 11,3 mill. fra 2013.

Det er lagt inn følgende tidsbegrensede avsetninger i 2012:

- 3 mill. til prosjektering av nytt gravareal

Justering for demografiske forhold

Kap. 203 PPT er styrket med 2 mill. i 2012. I 2015 er økningen 9,7 mill.

Kap. 210 Grunnskolen er styrket med 62,9 mill. i 2012. I 2015 er økningen 307,3 mill.

Kap. 230 Videregående skoler er styrket med 25,1 mill. i 2012. I 2014 er økningen 127,8 mill.

Spesifiserte rammeendringer

Kompensasjonen til skoler som leier ut til frivillige organisasjoner er redusert med 4 mill. årlig.

Avsetningen til midlertidige paviljonger på skolene som ble trukket ut i 2011 er ikke videreført, og innebærer en relativ styrking av budsjettet fra 2012 med 15 mill. Denne påplusningen nulles imidlertid ut av uttrekk av 15 mill., se omtale under Andre aktivitetsnøytrale forhold.

Det er lagt inn 50 mill. i 2012 til dekning av økte kostnader til voksenopplæring for innvandrere.

Avsetningen trappes ned til 35 mill. i 2015.

Det er lagt inn 81,5 mill. ufordelt husleie til ikke-vedtatte skoler. Avsetningen utgjør 363 mill. i 2015.

Husleie for Sandaker skole er lagt inn med 21,6 mill. i 2012 og 43,1 mill. fra 2013.

Husleie for Frydenbergveien 48 og Kjelsås er økt med 8,8 mill. i 2012, 23,7 mill. fra 2013.

Husleie for Grefsen 1-7 skole er lagt inn med 8,1 mill. i 2013 og 16,1 mill. fra 2014.

Husleie for Østensjø gymbygg er lagt inn med 1,7 mill. i 2013 og 3,3 mill. fra 2014.

0,6 mill. i husleiekompensasjon er trukket ut årlig som følge av at utfasingen av oljefyrer ble avsluttet i 2010.

Det er lagt inn 8,9 mill. årlig til manglende husleie for Tåsen og Lindeberg skoler.

Det er lagt inn halvårsvirkning av husleie for Sinsen skole med 1,7 mill. fra 2012. Høstvirkningen ble lagt inn i 2011.

Husleie for Grefsen 8-10 skole er lagt inn med 5,9 mill. i 2013 og 11,7 mill. fra 2014.

Husleie for Stasjonsfjellet skole er lagt inn med 1,8 mill. i 2013 og 3,6 mill. fra 2014.

Husleie for Bjørnsletta skole og flerbrukshall er lagt inn med 11,6 mill. i 2014 og 23,2 mill. fra 2015.

Ansvar for indre vedlikehold er fra 2012 overført til Undervisningsbygg Oslo KF. 30 mill. er derfor trukket ut av kapitlets ramme.

Det er lagt inn midler til husleie for Kuben (Risløkka) med 70,9 mill. i 2013 og 141,8 mill. fra 2014.

Det er trukket ut husleiemidler for Sogn vgs med 45,9 mill. i 2013 og 98,7 mill. fra 2014.

Etablering av Nydalen vgs innebærer en relativ styrking av budsjettet fra 2012 med 23,5 mill. til husleie.

Halvårseffekt av at Sandaker vgs er nedlagt fra sommeren 2011 er trukket 12,1 mill. årlig.

Det er lagt inn halvårsvirkning av husleie for midlertidige lokaler på tidligere Bredtvedt vgs med 9,6 mill. fra 2012. Halvårsvirkningen ble lagt inn i 2011.

Det er lagt inn midler til husleie for Bjerke vgs med 15,9 mill. i 2013 og 31,8 mill. fra 2014.

Husleie for Sjømannsskolen er lagt inn med 10,5 mill. i 2013 og 21 mill. fra 2014.

Husleie for Ullern vgs er lagt inn med 2 mill. i 2012, 15,1 mill. i 2013 og 26,1 mill. fra 2014.

Husleie for tilleggsgareal ved Elvebakken vgs er lagt inn med 0,8 mill. årlig.

Husleie for Quo vadis menn er lagt inn med 6,9 mill. i 2012 og 13,7 mill. fra 2013.

Husleie for Quo vadis kvinner er lagt inn med 12,1 mill. fra 2013. Husleie for Lakkegata skole er trukket ut.

0,5 mill. til styrking av vedlikehold på Hudøy er trukket ut fra 2012.

Det er lagt inn 2 mill. årlig til immaterialrettigheter vedr. Munch og Vigeland.

Det er trukket ut 9 mill. årlig knyttet til drift, konservering, flytteforberedelse, jubileum, aktiviteter som det ble bevilget særskilt til i 2011. (Innebærer en videreføring fra og med 2012 med 8 mill. av de opprinnelige 17 mill. i 2011.)

Aktiviteten ved Munch-museet er styrket med 4,5 mill. som følge av anslag for økte salgsinntekter.

Uspesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet et rammekutt på 143,3 mill. i 2012, som øker til 378,7 mill. i 2015, jf. omtale på side 2. Rammekuttet er forholdsmessig fordelt mellom sektorens etater.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale side 1.

Byutvikling

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	414,9	409,1	407,5	405,9	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	414,9	414,9	414,9	414,9	414,9
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		0,4	0,4	0,4	0,4
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	414,9	415,4	415,4	415,4	415,4
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-4,2	-4,2	-4,2	-4,2
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer					
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-3,9	-7,2	-10,4	-13,7
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-8,1	-11,4	-14,6	-17,9
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		23,7	23,7	23,7	23,7
=ØKONOMIPLAN (brutto)	414,9	431,0	427,7	424,4	421,2
Salgs- og leieinntekter	-169,6	-169,6	-169,6	-169,6	-169,6
Refusjoner	-21,0	-22,1	-22,1	-22,1	-22,1
Overføringsinntekter	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
=Sum driftsinntekter	-193,6	-194,7	-194,7	-194,7	-194,7
=ØKONOMIPLAN (netto)	221,4	236,3	233,0	229,8	226,5

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011

-1,9 %   -2,7 %   -3,5 %   -4,3 %

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er ved utarbeidelse av budsjettforslag for 2012 gjort enkelte justeringer/korrigeringer mellom ulike artsgrupper for å gi mest mulig riktig artsgruppedistribusjon, jf. kap. 520 Byantikvaren.

Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte

Bystyrets særskilte bevilgninger i 2011 til henholdsvis Byantikvaren med 2,0 mill. vedrørende tilskudd til verneverdige bygninger i privat eie og Plan- og bygningsetaten med 2,2 mill. vedrørende Grunnvannsprosjekt (kartlegging m.v.), Tilskudd Arkitekturens år (OAF), European-forum og Arkitekturtriennale er ikke videreført i budsjett 2012.

Uspesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 3,9 mill, jf. omtale på side 2. Sektorens rammereduksjon er forholdsmessig fordelt mellom sektorens etater.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale på side 1.

Beløp i mill.

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011	-2,7 %	-2,9 %	-3,5 %	-4,1 %

På kap. 542 er det innarbeidet 7,0 mill. i økonomiplan perioden til økte driftsutgifter Holmenkollen, videre er 30,0 mill tilknyttet VM 2011 i 2011 tatt ut. Det er lagt inn 0,7 mill. for div. friluftsoppgaver som er overtatt fra staten, og 6,5 mill. til driftsfølgvirkning av nye idrettsanlegg. På kap. 711 Kjøp av transporttjenester er det tatt ut 14,1 mill. knyttet til bedre tilbud kollektivtilbud. På kap. 643 Renovasjonsetaten – næring er det tatt ut 6,0 mill. knyttet til etterdrift Grønmo. På Energigjenvinningsetatens 2 budsjettkapitler, kap. 645 Energigjenvinningsetaten – husholdning og kap. 646 Energigjenvinningsetaten – næring er det innarbeidet til sammen 13,9 mill. Endringene for Energigjenvinningsetaten er i all hovedsak en videreføring i tråd med de endringer som ble vedtatt av bystyret i budsjettjusteringssaken om virkning av regnskap for 2009 m.v.

Uspesifiserte rammeendring

Sektorens andel av rammereduksjon er jevnt fordelt mellom sektorens etater.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale side 1.

Salgs og leieinntekter

Økningen fra 2011 til 2012 er i hovedsak knyttet til Energigjenvinningsetatens 2 budsjettkapitler kap. 645 Energigjenvinningsetaten – husholdning og kap. 646 Energigjenvinningsetaten – næring.

Refusjoner

Reduksjonen fra 2011 til 2012 er i hovedsak knyttet til overflytting av budsjettet for kap. 770 Enøketaten til nytt Klima og energi Oslo KF.

Miljø og samferdsel, selvfinansierende

Beløp i mill.					
Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	1 277,7	1 293,3	1 249,6	1 240,1	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	1 277,7	1 277,7	1 277,7	1 277,7	1 277,7
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		2,3	31,4	32,8	17,2
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	1 277,7	1 280,0	1 309,0	1 310,5	1 294,9
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte					
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		34,4	-3,5	-20,2	-102,2
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-1,8	-3,6	-5,4	-7,2
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		32,6	-7,0	-25,6	-109,3
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		40,8	40,8	40,8	40,8
=ØKONOMIPLAN (brutto)	1 277,7	1 353,4	1 342,8	1 325,8	1 226,3
Salgs- og leieinntekter	-1 637,0	-1 717,5	-1 749,0	-1 790,8	-1 789,3
Refusjoner	-6,8	-7,0	-7,0	-7,0	-7,0
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	-1 643,8	-1 724,5	-1 756,0	-1 797,8	-1 796,3
=ØKONOMIPLAN (netto)	-366,1	-371,1	-413,2	-472,0	-570,0

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011	2,5 %	-0,5 %	-2,0 %	-8,4 %

Andre aktivitetsnøytrale forhold

På kap. 640 Renovasjonsetaten – selvkost er det innarbeidet økte behandlingskostnader med. 2,3 mill. for levering av avfall til Energigjenvinningsetaten.

Spesifiserte rammeendringer

På kap. 620 Vann- og avløpsetaten er det innarbeidet økte driftsutgifter på 17,0 mill. På kap. 640 Renovasjonsetaten – selvkost økte behandlingskostnader for levering av avfall til Energigjenvinningsetaten er innarbeidet med 17,4 mill.

Uspesifiserte rammeendring

Sektorens andel av rammereduksjon er jevnt fordelt mellom sektorens etater.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale side 1.

Salgs- og leieinntekter

Endringene her gjenspeiler foreslåtte gebyrendringer for vann, avløp og renovasjon.

Byrådslederens kontor

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	403,2	406,5	402,8	401,2	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	403,2	403,2	403,2	403,2	403,2
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-1,2	-1,2	-1,2	-1,2
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		3,7	3,7	3,7	3,7
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	403,2	405,7	405,7	405,7	405,7
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		5,0	3,0	3,0	3,0
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		1,8	0,8	0,8	0,8
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-1,2	-4,6	-8,0	-11,4
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		5,6	-0,8	-4,2	-7,6
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		22,8	22,8	22,8	22,8
=ØKONOMIPLAN (brutto)	403,2	434,1	427,7	424,3	420,9
Salgs- og leieinntekter	-7,5	-7,9	-7,6	-7,9	-7,6
Refusjoner	-33,8	-34,5	-34,5	-34,5	-34,5
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	-41,3	-42,4	-42,1	-42,4	-42,1
=ØKONOMIPLAN (netto)	361,9	391,8	385,6	382,0	378,8

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011   1,4 %   -0,2 %   -1,0 %   -1,9 %

Oppgaveendringer mellom sektorer

Driftsmidler for Rusken overføres fra kap. 126 til Bymiljøetaten (MOS).

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Gjelder kompensasjon for økede eiendomskostnader i Rådhuset (2,4 mill) og øket husleie Kommuneadvokaten (0,8 mill.) samt konsekvensjustering av lønnsoppgjør (0,5 mill.).

Tidsbegrensede tiltak – spesifiserte

5 mill. i reduksjon forprosjektmidler investeringer i 2011 tilbakeføres rammen fra og med 2012. Fra 2013 går engangsbevilgning for 2011 og 2012 til Plansamarbeid Oslo Akershus ut.

Spesifiserte rammeendringer

Oppfølging av internasjonal strategi økes med 1 mill i 2012 og 0,8 mill. legges inn på kap. 150 som følge av at det ikke skal gjeninnføres inngangspenger i Rådhuset.

Uspesifiserte rammeendringer

Sektoren har en rammereduksjon på 11,4 mill. i økonomiplanperioden.

Salgs- og leieinntekter

Inntektsbortfall Rådhusets forvaltningstjeneste med 0,250 mill i valgår kompenseres.

Byrådsavdeling for finans og næring

Finans

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	716,6	698,1	695,0	692,1	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	716,6	716,6	716,6	716,6	716,6
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		0,2	0,1	0,1	0,1
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		103,5	103,5	103,5	103,5
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	716,6	820,2	820,2	820,2	820,2
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte					
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		55,4	12,1	12,1	12,1
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-6,2	-11,4	-16,5	-21,5
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		49,2	0,7	-4,4	-9,4
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		30,6	30,6	30,6	30,6
=ØKONOMIPLAN (brutto)	716,6	900,0	851,4	846,3	841,3
Salgs- og leieinntekter	-48,4	-44,3	-44,3	-44,3	-44,3
Refusjoner	-307,8	-424,0	-424,0	-424,0	-424,0
Overføringsinntekter					
=Sum driftsinntekter	-356,2	-468,3	-468,3	-468,3	-468,3
=ØKONOMIPLAN (netto)	360,4	431,7	383,1	378,1	373,0

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011	6,0 %	0,1 %	-0,5 %	-1,2 %

Oppgaveendringer mellom sektorer

Overformynderiet var planlagt planlagt overført til staten fra 2012 men dette vil tidligst skje i 2013.

Beløpet som fremkommer her er knyttet til tilbakeføring av budsjettmidler til Overformynderiet.

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er i forbindelse med utarbeidelse av budsjettforslaget for 2012 foretatt enkelte korrigeringer mellom artsgrupper for kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten. Dette påvirker ikke sektorens netto budsjettramme.

Spesifiserte rammeendringer

Kap. 122 Div. virksomheter og prosjekter under FIN: Det er i 2012 innarbeidet 32,5 mill. oppgradering av lokal IKT-infrastruktur/lisenser for kontorstøttesystemer samt 12 mill. i 2012 til arbeidet med informasjonssikkerhet.

Kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten: Det er i 2012 innarbeidet 10,9 mill. deretter 12,1 mill. årlig i perioden 2013-2015 til årlig avgift knyttet til programvarelisenser samt annet vedlikehold av den sentrale IKT-infrastrukturen.

Uspesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 6,2 mill., jf. omtale side 2.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale side 1.

Næring og eierskap

Beløp i mill.

Driftsbudsjettet	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	258,6	259,3	257,5	256,7	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	258,6	258,6	258,6	258,6	258,6
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer		-16,3	-16,3	-16,3	-16,3
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	258,6	240,7	240,7	240,7	240,7
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-7,0	-7,0	-7,0	-7,0
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		8,5	7,5	7,5	7,5
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-2,4	-4,0	-5,7	-7,4
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-0,9	-3,5	-5,2	-6,9
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		9,3	9,3	9,3	9,3
=ØKONOMIPLAN (brutto)	258,6	249,1	246,5	244,8	243,2
Salgs- og leieinntekter	-148,1	-138,2	-138,2	-138,2	-138,2
Refusjoner	-49,4	-52,5	-52,5	-52,5	-52,5
Overføringsinntekter	-13,8	-12,5	-12,5	-12,5	-12,5
=Sum driftsinntekter	-211,4	-203,2	-203,2	-203,2	-203,2
=ØKONOMIPLAN (netto)	47,3	46,0	43,3	41,7	40,0

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011	-0,4 %	-1,5 %	-2,2 %	-2,8 %

Oppgaveendringer mellom sektorer

I forbindelse med etablering av Bymiljøetaten ble det bl.a. overført oppgaver fra EBY til den nye etaten. Beløpet på 16,3 mill relaterer seg til dette.

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Det er i forbindelse med utarbeidelse av budsjettforslaget for 2012 foretatt enkelte korrigeringer mellom artsgrupper for kap. 459 Næringsetaten. Dette påvirker ikke sektorens netto budsjettamme.

Tidsbegrensede tiltak

Kap. 455 Næringsutvikling og reiseliv: Det ble i 2011 innarbeidet 4 mill. til VisitOslo herunder markedstiltak. Dette er ikke videreført i budsjett 2012.

Kap. 175 OBY overføring: Det ble i 2011 innarbeidet 0,5 mill. til prosjektering Stensløkka ressurscenter. Dette er ikke videreført i budsjett 2012.

Kap. 400 EBY: Det ble i 2011 innarbeidet 0,5 mill. til prosjektering ifm opprustning av Schous plass. Dette er ikke videreført i budsjett 2012.

Kap. 459 Næringsetaten: Det ble i 2011 innarbeidet 2 mill. til styrket oppfølging av drosjeområdet. Dette er ikke videreført i budsjett 2012.

Spesifiserte rammeendringer

Kap. 400 EBY: Det er fra og med 2012 innarbeidet 8,0 mill. årlig i økonomiplanperioden til etterdrift av Grønmo, hvorav et årlig bidrag på 2,0 mill. fra renovasjonsfondet.

Kap. 459 Næringsetaten: Det er i 2012 innarbeidet 0,5 mill. for å ivareta fornyelsen av samtlige salgs- og skjenkebevilgninger i 2012.

Uspesifiserte rammeendringer

Det er innarbeidet en rammereduksjon på 2,4 mill., jf. omtale side 2.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale side 1.

Bystyrets organer

Beløp i mill.

	Dok 3 2011	Budsjett 2012	Budsjett 2013	Budsjett 2014	Budsjett 2015
Driftsbudsjettet					
Dok 3 - vedtatt økonomiplan brutto *)	279,3	199,3	236,3	197,7	
DOK 3 bruttoramme første år videreført	279,3	279,3	279,3	279,3	279,3
+/- Oppgaveendringer mellom sektorer					
+/- Andre aktivitetsnøytrale forhold		-60,0	-9,3	-60,6	0,2
=Bruttoramme med aktivitet som i Dok 3	279,3	219,3	270,0	218,7	279,5
+/- Tidsbegrensede tiltak - spesifiserte		-16,1	-19,0	-19,0	-19,0
+/- Justering for demografiske forhold					
+/- Spesifiserte rammeendringer		2,0	2,0	2,0	2,0
+/- Uspesifiserte rammeendringer		-0,8	-2,3	-3,7	-5,1
+/- Sum reelle endringer fra aktiviteter som i Dok 3		-14,9	-19,4	-20,8	-22,2
+/- Forventet lønns- og prisutvikling		9,4	9,4	9,4	9,4
=ØKONOMIPLAN (brutto)	279,3	213,8	260,1	207,4	266,7
Salgs- og leieinntekter	-1,8	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Refusjoner	-25,8	-22,0	-25,7	-21,0	-25,7
Overføringsinntekter	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6	-4,6
=Sum driftsinntekter	-32,1	-28,0	-31,8	-27,1	-31,8
=ØKONOMIPLAN (netto)	247,2	185,8	228,3	180,3	235,0

*) 2011 prisnivå

Reelle endringer i aktivitet i forhold til Dok 3 2011

-6,8 %   -7,2 %   -9,5 %   -7,9 %

Andre aktivitetsnøytrale forhold

Rammen reduseres i 2012 og 2014 med 59,5 mill. da dette er mellomvalgår. Folkevalgtopplæring og forventet etterlønn til politikere ligger inne i kommunevalgårene 2011 og 2015.

Tidsbegrensede tiltak

Engangsmidler fra 2011 til gjennomføring av 2 dagers valg i 2011, til nye politikere PC-er i forbindelse med nytt bystyre i 2011 og til representasjonsarrangementer for Ski-VM er trukket ut med hhv. 9, 6 og 2 mill. I 2012 er det ihht. Forretningsutvalgets budsjettvedtak 20. juni 2011 lagt inn midler til Helse- og sosialombudets årskonferanse, representasjon til VM i Snowboard, komite-reiser og seminarer og oppgradering av ordførerens gavelager med hhv. 0,36 0,8 0,4 og 0,5 mill.

Spesifiserte rammeendringer

Ikht. Forretningsutvalgets budsjettvedtak 20. juni 2011 er det bl.a. lagt inn økt pott til tilstelninger i Rådhuset og direktesending av bystyremøter.

Forventet lønns- og prisutvikling

Det er innarbeidet forventet lønns- og prisutvikling, jf. omtale side 1.

Endring av inntekter

Inntektene er prisjustert. I tillegg ligger det økte refusjoner i valgårene 2011, 2013 og 2015.

Prosedyre for bemanningsreduksjoner

Følgende prosedyre for bemanningsreduksjon gjøres gjeldende for perioden 01.01 til 31.12.2012:

Stillinger som ikke kan forsvares opprettholdt med basis i vedtatt budsjett inndras og de ansatte registreres som overtallige. Ansatte som innehar stillinger som bortfaller, søkes omplassert.

Når overtallige er identifisert, registreres overtallige i NLP og meldes Utviklings- og kompetanseetaten. Arbeidsgiveransvaret for den overtallige ligger fortsatt hos virksomhetene. Overtallige kan benyttes i midlertidige ansettelsesforhold i virksomhetsapparatet inntil ordinær omplassering kan skje. Det påligger således virksomhetslederne (etatsjefene/ bydelsdirektørene), med bakgrunn i budsjettforslaget å utarbeide en oversikt over hvilket personell som er overtallig og som skal registreres i NLP og meldes Utviklings- og kompetanseetaten. Arbeidsmiljøloven, avtale om omplassering av overtallige og øvrige avtaler med de ansattes organisasjoner samt sentrale retningslinjer skal følges i forbindelse med behandling av disse sakene.

Følgende prosedyre følges for behandling av overtallige i virksomhetene:

1. Med bakgrunn i vedtatt budsjett avklarer virksomhetene hvem som skal erklæres som overtallige. Disse registreres i kommunens lønns- og personalsystem og søkes omplassert lokalt.
2. Det påligger virksomheten å melde overtallige ansatte inn til Utviklings- og kompetanseetaten. Inntil fast omplassering kan foretas, skal den enkelte overtallige som er meldt inn i Utviklings- og kompetanseetaten kunne benyttes i midlertidige ansettelsesforhold i virksomheten eller kommunen for øvrig der slikt behov er til stede.
3. Ved omstillingsprosesser og etter beslutning om overtallighet kan virksomheten selv vurdere å gi overtallige tilbud om inntil 12 måneders etterlønn dersom de selv sier opp sin stilling med øyeblikkelig virkning. Den enkelte overtallige kan også selv søke sin virksomhet om etterlønn. De ansatte som benytter seg av denne ordningen kan ikke de 12 etterfølgende måneder gis ny ansettelse i kommunen eller i kommunens selskaper uten at det foretas reduksjon av lønnsutbetalingene i ny stilling i forhold til utbetalt etterlønn. Ved eventuell ny tilsetning i Oslo kommune, gjøres det forholdsmessig avkorting av tidligere etterlønn. "Modervirksomheten" bærer det økonomiske ansvar ved tilståelse av etterlønn.
4. Ledige stillinger i Oslo kommune kunngjøres samtidig internt og eksternt. Det understrekes at virksomhetene har en ufravikelig plikt til å registrere ledige stillinger i kommunens lønns- og personalsystem. Dette må gjøres for å kunne ivareta kommunens arbeidsgiveransvar for omplassering av overtallige arbeidstakere på en forsvarlig måte.
5. For at nødvendig og forutsatt besparelse i forhold til budsjettet skal oppnås, må overtallige arbeidstakere gis tilbud om eller skaffes nytt arbeid snarest mulig. Dersom dette ikke er mulig, må det kunne dokumenteres at det er foretatt det som med rimelighet må kunne forventes for å tilby vedkommende annet passende arbeid i kommunen, jf. arbeidsmiljølovens § 15-7 (2). Både av hensyn til den overtallige og til kommunen skal behandlingstiden i forbindelse med en enkelt sak skje raskest mulig. Dersom en arbeidstaker anses som kvalifisert til en stilling (ikke nødvendigvis best kvalifisert), skal vedkommende gis et skriftlig tilbud om stillingen. Den overtallige må deretter enten takke ja eller nei til stillingen, jf. omplasseringsavtalens § 4.2.1. Byrådet vil aktivt bruke sin rett etter omplasseringsavtalen til å kunne tilsette en søker som skal omplasseres fra en annen stilling i kommunen i de tilfeller hvor den ordinære ansettelsesmyndighet ikke finner å kunne gjøre dette. Arbeidstaker som ikke godtar tilbud om passende arbeid, vil bli sagt opp fra kommunen, jf. arbeidsmiljølovens § 15-7 og omplasseringsavtalens § 4.2.1.

6. Byrådet gis fullmakt til å foreta beordringer av personell (grupper) på tvers av etats- eller bydelsgrenser dersom dette anses nødvendig for å kunne sysselsette overtallige arbeidstakere på en for kommunen formålstjenlig måte.
7. Virksomhetene står ansvarlig for å dekke lønnskostnadene for overtallig personell inntil vedkommende ansatte enten er omplassert i fast stilling, er benyttet i midlertidig stilling i annen virksomhet eller vedkommendes ansettelsesforhold opphører. Dersom vedkommende ikke er skaffet annet passende arbeid etter endt midlertidig ansettelsesforhold, tilbakeføres vedkommende til ”modervirksomheten”.
8. Byrådet gis fullmakt innenfor en ramme på 5 millioner av kap. 125 Utviklings- og kompetanseetaten til å innvilge søknad om hel eller delvis refusjon av lønns- og etterlønnkostnader ved bemanningsreduksjoner i henhold til disse retningslinjene i forbindelse med omstrukturingsprosesser i virksomhetene. Midlene kan også benyttes til å dekke andre utgifter i forbindelse med overtallighet og til kompetanse- og omstillingstiltak for overtallige.
9. Byrådet gis fullmakt til å gi utfyllende retningslinjer for bruk av bevilgningen i punkt 8 foran. Byrådet gis fullmakt til å overføre arbeidsgiveransvaret for den enkelte overtallige til Utviklings- og kompetanseetaten

Forkortelser

AAN	Amathea, tidligere Alternativ til abort Norge
AAP	Arbeidsavklaringspenger
AB	Arbeid med bistand
ABM	Agresso Budget Manager (Oslo kommunes budsjettssystem)
ABW	Agresso business World (Oslo kommunes regnskapssystem)
AFP	Avtalefestet pensjon
AMU	Arbeidsmiljøutvalg
APS	Arbeidspraksis i skjermet virksomhet
ASA	Allmennaksjeselskap
AS	Aksjeselskap
ASSS	ASSS-kommunene er de 10 største kommunene i Norge som samarbeider om å sammenligne aggregerte styringsdata
B	Bydel
BaltMet	Nettverket Baltic Metropol
BBY	Boligbygg Oslo KF
BFE	Barne- og familieetaten
BLK	Byrådslederens kontor
BOB	Behovsbasert bemanning (kompetansestyringssystem)
BYD	Bydelene
BYMIF	Byomfattende senter for mindreårige enslige flyktninger
BYS	Bystyrets organer
BYU	Byrådsavdeling for byutvikling
DIXI	Ressurssenter for voldtatte kvinner
Dok.3	Bystyrets budsjettvedtak
DSB	Direktorat for samfunnssikkerhet og beredskap
EBY	Eiendoms- og byfornyelsesetaten
ECAD	European cities against drugs
EGE	Energigjenvinningsetaten
EMI	Enhet for mangfold og integrering
ENØK	Energiøkonomisering
FDV	Forvaltning, drift og vedlikehold
FIN	Finansposter
FIN	Byrådsavdeling for finans og næring
FO	Funksjonsområde
FoU	Forskning og utdanning
G	Grunnbeløpet i folketrygden
GERICA	IKT-system for pleie- og omsorgstjenesten
GO	Samarbeid mellom Gøteborg-regionen og Oslo-regionen
HEV	Helse- og velferdsetaten
HF	Helseforetak
HMS	Helse, miljø og sikkerhet
HR	Human Resource
IA	Inkluderende arbeidsliv
IKM	Internasjonalt Kultursenter og Museum
IKT	Informasjons- og kommunikasjonsteknologi
IPLOS	Individbasert pleie- og omsorgsstatistikk
ISO	International Standard Organisation
IT	Informasjonsteknologi
JURK	Juridisk Rådgivningskontor for kvinner
KF	Kommunalt foretak
Kgl.res.	Kongelig resolusjon
KIB	Kulturbyggene i Bjørvika

FORKORTELSER
BUDSJETT 2012

KLP	Kommunal Landspensjonskasse
KOFA	Klagenemnda for offentlige anskaffelser
KORO	Statens fagorgan for kunst i det offentlige rom
KOSTRA	Kommune-Stat-Rapportering
KOU	Byrådsavdeling for kultur og utdanning
Kpi	Konsumprisindeks
KRD	Kommunal- og regionaldepartementet
KS	Kommunenes Sentralforbund – heter nå bare KS
KTP AS	Kollektivtransportproduksjon AS
Kv	Kvartal
KVP	Kvalifiseringsprogram
LAR	Legemiddelassistert rehabilitering
MAR	Medikamentellassistert rehabilitering
Mill.	Million
Mnd.	Måneder
MOS	Byrådsavdeling for miljø og samferdsel
Mrd.	Milliard
MRSA	Meticillinresistente staphylococcus aureus (multiresistente gule stafylokokker)
Mva	Merverdiavgift
NAV	Arbeids- og velferdsforvaltningen
NHO	Næringslivets Hovedorganisasjon
NIBOR	Norwegian interbank offered rate
NKI	Fornøyd kunde indeks
NLP	Nytt lønns- og personalsystem
NOU	Norges Offentlige Utredninger
OBY	Omsorgsbygg Oslo KF
OKDN	Kommunens felles telefoni- og datanett
OIK	Oslo Idrettskrets
OMK	Oslo musikk- og kulturskole
OPF	Oslo Pensjonsforsikring AS
OPS	Offentlig privat samarbeid
OU-fondet	Opplærings- og utviklingsfondet
OXLO	Oslo EXtra large, en kampanje for en romsligere by
PBE	Plan- og bygningsetaten
PCAM	Prinds Christian Augusts Minde
PCB	Polyklorete bifenyler
PDA	Personlig digital assistent (håndholdt PC)
PPT	Pedagogisk – psykologisk tjeneste
PRO – base	Pleie-, rehabiliterings- og omsorgsbasis
REN	Renovasjonsetaten
RHF	Regionalt helseforetak
RNB	Revidert nasjonalbudsjett
ROS-analyse	Risiko- og sårbarhetsanalyse
RUP	Regionalt utviklingsprogram
SAFH	Statens autorisasjonskontor for helsepersonell
Sak 1 Del 1	Byrådets forslag til budsjett – kortversjon med vedtak
Sak 1 Del 2	Byrådets forslag til budsjett
SalTo	Sammen lager vi et trygt Oslo
Seif	Selvhjelp for innvandrere og flyktninger
SERAF	Senter for rus og avhengighetsforskning
SFT	Statens forurensingstilsyn
SIRUS	Statens institutt for rusmiddelforskning
SSB	Statistisk Sentralbyrå
St.meld.	Stortingsmelding
St.prp.	Stortingsproposisjon
SYE	Sykehjemsetaten

FORKORTELSER
BUDSJETT 2012

TT	Transporttjenesten for funksjonshemmede
UBF	Undervisningsbygg Oslo KF
UDE	Utdanningsetaten
UDI	Utlendingsdirektoratet
UKE	Utviklings- og kompetanseetaten
VAR-sektoren	Vann-, avløp og renovasjonssektoren
VEAS	Vestfjordens avløpsselskap
vgs	Videregående skole
VTA	Varig tilrettelagt arbeid

Alfabetisk register

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.	Side
Aksjer	929	FIN	11	29
Aktivitetsskolen (Skolefritidsordningen)	211	KOU	5	28
Andre utbyggingsformål	425	FIN	9	36
Andre utgifter vedr. samferdsel og miljø	752	MOS	7	42
Arbeidstrening OSLO KF - overføring	176	EST	4	8
Arbeidstrening Oslo KF	058	EST	4	52
Avsetning til tilleggsbevilgninger	199	FIN	11	7
Barnehager		KOU	3.2	1
Barne- og familieetaten - barnevern	360	EST	4	36
Beredskapssetaten	184	MOS	7	12
Beregningsgrunnlag for vann- og avløpsgebyrer og renovasjonsgebyrer			13	
Betjening av videreutlån	927	FIN	11	19 og 28
Boligbygg Oslo KF - overføring	172	FIN	9	46
Boligbygg Oslo KF	055	FIN	9	47
Brann- og redningsetaten	650	MOS	7	34
Bundne driftsfond	950	FIN	11	24 og 30
Bundne investeringsfond	959	FIN	11	31
Byantikvaren	520	BYU	6	10
Bydel Alna (12)	012	EST	3	3
Bydel Bjerke (9)	009	EST	3	3
Bydel Frogner (5)	005	EST	3	3
Bydel Gamle Oslo (1)	001	EST	3	3
Bydel Grorud (10)	010	EST	3	3
Bydel Grünerløkka (2)	002	EST	3	3
Bydel Nordre Aker (8)	008	EST	3	3
Bydel Nordstrand (14)	014	EST	3	3
Bydel Sagene (3)	003	EST	3	3
Bydel St. Hanshaugen (4)	004	EST	3	3
Bydel Stovner (11)	011	EST	3	3
Bydel Søndre Nordstrand (15)	015	EST	3	3
Bydel Ullern (6)	006	EST	3	3
Bydel Vestre Aker (7)	007	EST	3	3
Bydel Østensjø (13)	013	EST	3	3
Bydelene - avs. sos.tj., barnevern, rusomsorg	308	EST	3.1	64
Bydelene - diverse barnehagetiltak	306	KOU	3.2	7
Bydelene - etablering av nye barnehager	305	KOU	3.2	6
Bydelene - funksjonsområde 1 - Helse, sosial og nærmiljø		EST	3.1	26

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.	Side
Bydelene - funksjonsområde 2A – Barnehager		KOU	3.2	2
Bydelene - funksjonsområde 2B – Oppvekst		EST	3.1	37
Bydelene - funksjonsområde 3 - Pleie og omsorg		EST	3.1	44
Bydelene - funksjonsområde 4 - Økonomisk sosialhjelp		EST	3.1	57
Bydelene - avsetninger helse og eldreomsorg	304	EST	3.1	61
Bydelene - samlet driftsramme		EST	3	3
Bydelene - samlet sosialhjelpsramme		EST	3	3
Bydelene - EST og KOU		EST	3	
Bydelenes hjelpemiddeltjeneste	384	EST	4	42
Bymiljøetaten	542	MOS	7	17
Byomfattende barnehageoppgaver	271	KOU	3.2	9
Byomfattende tiltak – avsetninger	372	EST	4	44
Byråd/byrådsavdelingene	120	BLK	8	5
Byrådsavdeling for byutvikling		BYU	6	
Byrådsavdeling for finans og næring		FIN	9	
Byrådsavdeling for kultur og utdanning		KOU	5	
Byrådsavdeling for miljø og samferdsel		MOS	7	
Byrådsavdeling for eldre og sosiale tjenester - byomfattende tiltak		EST	4	
Byrådslederens kontor		BLK	8	
Bystyret m.v.	100	BYS	10	2
Bystyrets organer		BYS	10	
Deichmanske bibliotek (se Kulturetaten)				
Dekning av/bruk av tidl. års merforbruk/mindreforbruk	930	FIN	11	20
Den norske kirke og andre trossamfunn	581	KOU	5	56
Disposisjonsfond	940	FIN	11	21 og 29
Div. virksomheter og prosj. under FIN	122	FIN	9	14
Div. avsetninger og tidsbegrensede tiltak under byrådsavdelingene	126	BLK	8	6
Diverse avsetninger og tilfeldige inntekter	192	FIN	11	6
Eiendoms- og byfornyelsesetaten	400	FIN	9	32
Eiendomsskatt		FIN	11	13
Enhet for mangfold og integrering	354	KOU	5	41
Energigjenvinningsetaten - husholdninger	645	MOS	7	27
Energigjenvinningsetaten - næring	646	MOS	7	31
Enøketaten (se Klima og energi Oslo KF)				
Fagopplæring	231	KOU	5	31
Fagskolen	250	KOU	5	32
Fornebu-utbyggingen	416	FIN	9	34
Forsikringer	124	FIN	11	4
Forskjellige utbedringstiltak	185	FIN	9	31
Friluftsetaten	540	MOS	7	15
Generelt statstilskudd vedr. flyktninger m.v.	850	FIN	11	14
Gravferdsetaten	590	KOU	5	58
Grunnskolen	210	KOU	5	26

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.	Side
Handlingsprogram Groruddalen	482	BYU	6	7
Handlingsprogram Oslo sør	481	EST	4	48
Helse- og velferdsetaten	311	EST	4	10
Helseetaten	314	EST	4	20
Hovedoversikter			2	
Idrettsetaten	541	MOS	7	16
Instruks for økonomiforvaltningen			12	11
Kemnerkontoret	130	FIN	9	24
Kjøp av transporttjenester	711	MOS	7	37
Klima og energi Oslo KF	051	MOS	7	60
Kommunal konkurranse Oslo KF (se Omsorg Oslo KF)				
Kommuneadvokaten	140	BLK	8	8
Kommunerevisjonen	110	BYS	10	4
Kontrollutvalget	109	BYS	10	4
Kriminalitetsforebygging blant ungdom	362	EST	4	40
Kulturbyggene i Bjørvika	503	FIN	9	29
Kultureiendommer	501	KOU	5	47
Kulturetaten	502	KOU	5	50
Legevakten	320	EST	4	32
Lønns- og priskompensasjon			14	1
Lån	910	FIN	11	19 og 26
Lånefondet	080	FIN	11	32
Munch-museet	504	KOU	5	53
Mva-refusjon for investeringer			14	3
Næringsetaten	459	FIN	9	40
Næringsutvikling og reiseliv	455	FIN	9	37
Ombud for brukere av helse- og sosialtj.	111	BYS	10	5
Omsorg Oslo KF	052	FIN	9	55
Omsorgsbygg Oslo KF - overføring	175	FIN	9	51
Omsorgsbygg Oslo KF	059	FIN	9	52
Ordførerens kontor	101	BYS	10	3
Oslo Havn KF	060	MOS	7	55
Oslo musikk- og kulturskole	290	KOU	5	37
Overformynderiet	181	FIN	9	27
Overføring mellom drift og investering	980	FIN	11	25 og 31
Overføringer fra KF m.v.	898	FIN	11	15
Pedagogisk-psykologisk tjeneste	203	KOU	5	25
Pensjonskostnader		FIN	11	1
Plan- og bygningsetaten	609	BYU	6	13
Prosedyre for bemanningsreduksjoner				Vedlegg

	Budsjett- kapittel	Avd.	Kap.	Side
Rammetilskudd fra staten	840	FIN	11	11
Renovasjonsetaten – næring	643	MOS	7	25
Renovasjonsetaten – selvkost	640	MOS	7	52
Renter	900	FIN	11	16
Renter og avdrag fra KF m.v. (se Overføring fra KF)				
Rusmiddeletaten	355	EST	4	35
Rådhusets forvaltningstjeneste	150	BLK	8	10
Samferdselsetaten	760	MOS	7	43
Selvkost vann og avløp, renovasjon og feiing			13	
Skatt på inntekt og formue	800	FIN	11	9
Skolefritidsordningen (se aktivitetsskolen)				
Sosiale boligvirkemidler	428	EST	4	47
Spesialundervisning i egne grunnskoler	260	KOU	5	34
Spesialundervisning i egne videregående skoler	261	KOU	5	35
Storbyavdelingen	312	EST	4	12
Storingsvalg og kommunevalg	112	BYS	10	5
Sykehjemsetaten	313	EST	4	13
Sykkelprosjektet	761	MOS	7	44
Takster og avgifter og gebyrer			13	
Tannhelsetjenesten Oslo KF - overføring	174	EST	4	5
Tannhelsetjenesten Oslo KF	057	EST	4	51
Tap på lånegarantier	426	FIN	11	7
Tap på utlån	427	EST	4	45
Tilfeldige utgifter etter byrådets bestemmelse	191	BLK	8	13
Tilfeldige utgifter etter bystyrets bestemmelse	102	BYS	10	3
Trafikketaten	763	MOS	7	45
Transporttjeneste for funksjonshemmede (se Bydelene, Funksjonsområde 3 Pleie- og omsorg)				
Trygdeordninger	350	EST	4	34
Ubundne investeringsfond	948	FIN	11	23 og 30
Undervisningsbygg Oslo KF	053	FIN	9	49
Utbytte fra aksjeselskaper	901	FIN	11	18 og 25
Utdanningsetaten	200	KOU	5	22
Utlån egne midler	920	FIN	11	27
Utviklings- og kompetanseetaten	125	FIN	9	18
Vann- og avløpsetaten - forvaltning	620	MOS	7	46
Velferdsetaten	315	EST	4	26
Videregående skoler	230	KOU	5	29
Videreutlån	926	FIN	11	27
Voksenopplæring	294	KOU	5	39
Økonomiplan			1	
Økonomireglement			12	
Øvrige generelle statstilskudd	845	FIN	11	13

